



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

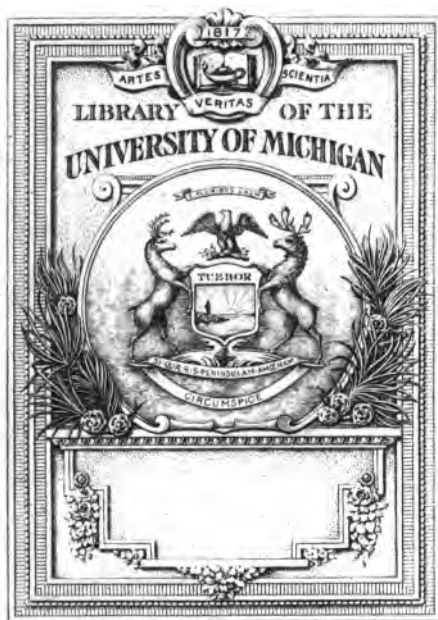
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

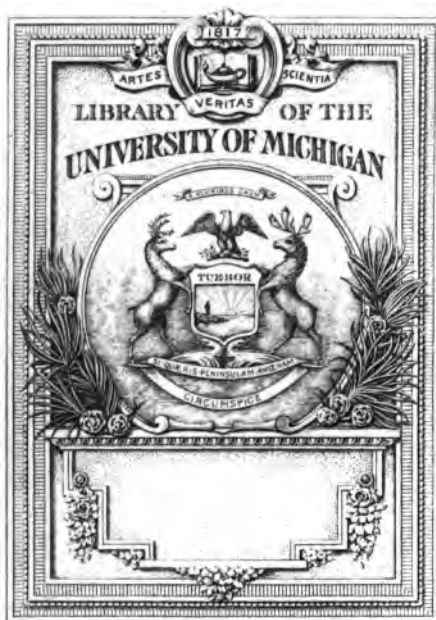
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A 3 9015 00369 096 6
University of Michigan - BUHR



PN
651
A7
F9
✓. 3
~ -





PN
6519
.A7
F9
v. 3
p. 1

امثال العرب

ARABUM PROVERBIA

SENTENTIAEQUE PROVERBIALES

QUAE VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT,

ET SUMTIBUS SUI EDIDIT

G. W. Freytag.

TOM. III

pars prior.

Insunt

- 1) **proverbia sententiaeque proverbiales**
- 2) **dies inter Arabes pugnis celebres**
- 3) **facete ingenioseque dicta.**



Bonnae ad Rhenum,

MDCCCXLIII.

Venditur apud **A. Marcum** bibliop. Bonnens.



Bonnas, typis Fr. P. Lechneri.

Folia Lov.
Harr.
4-16-31
23977

Lectoribus libri benevolis

S. P. D.

Auctor.

Quod tertia proverbiorum Arabicorum pars serius, quam in votis erat, in lucem prolata est, id neque studio meo fatigato neque diligentiae diminutae, sed impedimentis tum e magnis impensis, quae mihi soli facienda erant, tum e difficultate atque mole laboris ortis tribuendum putetis. Quam moram quamquam aegre ferebam, magnum tamen solatium in eo videbam, quod sperabam fore, ut iterum iterumque perlectis proverbiiis in locos incurrerem, qui a me aut non bene intellecti (id quod in nova atque re tam difficili non poterat non accidere) aut non satis accurate ac dilucide explicati emendatione egerent et novis libris pertractatis in multas res inciderem, quae proverbiiis novam lucem adferrent. In illa autem priore re non parvo mihi adjumento erat amicus, clarissimus Fleischerus, professor Lipsiensis doctissimus, qui plurium codicum usu observationibusque a Kunzelio doct. de proverbiiis et codice Parisiensi factis adjutus, pro singulari erga me amicitia multa de proverbiorum Arabicorum priore parte doctissime observata, est

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratham moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur ¹⁾). Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians ²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratham moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur ¹⁾). Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians ²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur¹⁾. Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians²⁾“ Londini 1830. edita, nec non prover-

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbialia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbialia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbialia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbialia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recte distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur ¹⁾). Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley sub titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians“)“ Londini 1830. edita, nec non prover-

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meld. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumptum mihi videri addo.

bia a Damasceno quodam dictata et a Rostgaardo explicata, quae Kallius sub titulo Arabum philosophia popularis³⁾ Hafniae 1764. edidit, quae cum nostris coniungendi consilium ceperam, libri mole nimium crescente et sumtibus nimium auctis omittere coactus sum. Quorum autem si singula quaedam in hocce libro invenitis, eam certam ob causam adlata esse putetis.

Majorem proverbiorum partem e manuscriptis desumsi, minorem e librorum, qui e codicibus manuscriptis editi sunt, fonte hausit. Quorum potissimam partem, paucis observationibus adjectis, breviter recensere in animo est.

1) Opus inscriptum المستقصى في الأمثال. „Liber brevis de proverbiiis“ auctorem Samachscharium habet. De opere plura adnotata occurrent in dissertationis parte, in qua de iis sermo erit, qui proverbia collegerunt Nr. 24. Codex, ejus usum amicitiae benignitatieque clar. Weyersi debeo, in bibliotheca Lugdunensi asservatur. Qui quum a viro-quodam Mohammede ben-Djemal-Aldin Alanzari negligenter exaratus sit (finitus est octavo mensis Schawwali anni 1034), multis vitiis scatet.

3) Proverbia a Damasceno dictata maximam partem in Syria esse usitata, non est cur non putemus. Eadem proverbia in codice Paris. (fond St. Germain Nr. 674.) nec non in codice musei Britannici Nr. 3035. leguntur. Prior codex, ejus apographum amicitiae Schmöldersi nostri debeo, in disponendis proverbiiis cum libro Rostgaardi valde consentit; codex autem alter, ejus apographum singulari erga nos benignitate clar. Sprengerus mihi transmittendum curavit, ordine proverbiorum mirum in modum discrepat.

Proverbia ex isto opere translata litteris Sam. designata sunt.

2) Opus inscriptum **غاية الكمال في سوابر الامثال** „Extremum perfectionis in proverbiiis vulgatis“ auctore **Scharaf-Aldino Ismaile Almaahrri**. Quod quum sit maximi pretii opus, in quo proverbia stricte sic dicta collecta sint, valde dolebam, quum codicem e bibliotheca Lugdun. a clar. Weyerso benigne mihi communicatum nonnisi totius operis priorem partem, litteram I, amplecti viderem. De ipso opere in parte, ubi de operibus, in quibus proverbia collecta sunt, agitur, nonnulla inveniuntur

3) Duo codices in bibliotheca Guelpherbytana Nr. 60 et 61 insigniti et summa cum benevolentia in usum mihi concessi, quorum forma secunda (quart.) est. Prior 240 folia, posterior 125 continet. Uterque codex in charta Europaea calami Arabici ope exaratus est; quo autem tempore finitus sit, definire non ausus sim. Scriptura non pulchra quidem, sed bona est; at vero tam magna, ut in qualibet pagina decem tantum lineae, saepissime ad finem spatii non perductae, reperiuntur. Cujus rei quum probabilis causa desit, scriptor lucri causa opus fecisse videtur. Eandem quoque ob causam negligentiam in scribendo non omnino a se removit. Christianum eum fuisse, ex verbis, quae lectionibus finitis subscripta sunt ex. gr. **بلغت القراءة والحمد لله امين**. „Ad finem pervenit lectio et laus sit Deo Amen, Amen“ conjicere licet. Totum opus, in quo nonnisi vetera proverbia reperiuntur, in lectiones (قراءة) divisum est. Singulae lectionum partes capitum (باب) nomen acceperunt. Et specimine, quod doctissimus Bertheau,

suadente clarissimo Ewaldo, edidit, videre licet, auctorem in disponendis libri partibus argumenti rationem habuisse, ut lectionum inscriptio generale argumentum indicet. Lectio sexta ex. gr. inscripta est: ذكر الامثال في مكازم الاخلاق „Proverbiorum memoratus, quibus virtutes in hominum natura describuntur.“ Habet autem sex capita, quorum primum est: ذكر المثل في الحلم والصبر على „De proverbiiis, quibus mansuetudo et patientia in ira reprimenda describitur,“ In hoc capite nonnisi Meidanii proverbialia C. 1, 171; 6, 112; 23, 412; 24, 28; 1, 109 sunt: secundum caput: في الاعطاء على „De occultandis rebus ingratis et noxa ferenda.“ Proverbialia Meidanii C. 16, 1. 23, 18. 28, 121. 13, 40. continet; tertium caput في رتق الفتوى „De calamitatibus reparandis et inimicitia removenda; in quo Meidanii proverbialia C. 1, 9. 24, 106. 14, 22 sunt; quartum denique caput agit في العفو عند المقدرة „De venia concedenda in potestate vindicandi data“ et Meidanii proverbialia C. 24, 132. C. 1, 27 complectitur. Ex hisce quum qualis et lectionum et capitum ambitus sit et quale argumentum, cognoscatur, caeteris abstinemus. Quaelibet autem lectio pro argumenti ratione aut majorem aut minorem capitum numerum continet. Quae argumenti ratio in disponendis proverbiiis etsi pluribus grata est, tamen incommodo non caret. Videre enim licet parvum tantum proverbiorum numerum in singulis capitibus explicatum esse, ut repetitis inscriptionibus multum spatii occupatum sit. Nec vero evitari potest, quin tum ob dubium eorum sensum tum ob varium adhibendi modum eadem proverbialia variis lo-

cis occurrant. Postrema posterioris voluminis est lectio vicesima, quae non dubito, quin toti operi finem imponat. Sic enim statuo tum argumenti, quod vicesimae lectioni est, ratione habita tum verborum causa, quae in fine capitis undecimi eadem manu subscripta leguntur: „*Ab-solutus est proverbiorum liber ab Abu-Ohbaido Alkasim ben-Salam compositus et laus sit Deo!* „Quod si verum est, quinque priores operis lectiones desunt, ut opus, id quod initio tomi posterioris adscriptum legitur, multorum voluminum non fuerit. Quae autem in fine operis adscripta verba in causa fuisse videntur, cur operis auctor iste Abu-Ohbaid haberetur. Ex libri initio nil concludi potest, incipit enim versus finem lectionis quintae verbis: *قال الاصمعي وأبو عبيدة وابن الكلبي* „dixit Alazmāih et Abu-Ohbaidah et Ebn-Alcalbi.“ Doctissimus Bertheau in libello suo dixit: Num Abu-Obaid hujus collectionis auctor fuerit, dubium esse potest; „sed libri subscriptionem falsam esse et Abu-Ohbaidum hujus collectionis auctorem non fuisse, dubio non caret; id quod paucis ostendere in animo mihi est:

Tribus potissimum argumentis haec mea sententia nititur; quorum primum est, quod Abu-Ohbaidi nomen nullibi tanquam auctoris nomen legatur, sed fontis nomen sit, e quo libri auctor hauserit. Sic ad proverbium, quod in Meidanii opere. C. 1, 32. legitur, sequentia adnotata sunt: *قال الاصمعي ومنه قولهم العصا من العصية قال أبو عبيد هذا قال وأنا احسبه العصية من العصا الا ان يراد ان الشئ للليل انما يكون في بدته صغيرا كما قال (قيل) القوم من الاذيل فيجوز حينئذ على هذا المعنى ان يقال العصا من العصية قال أبو عبيد العصية اسم فرس والعصا أيضا اسم فرس من نتاجها وهي*

فارس قصير بن سعد اللخمي „Dixit Alazmāihus: hujusce generis proverbium est: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus; sed ego puto proverbium esse العصا من العصية, nisi significare voluerunt, rem magnam initio suo parvam esse, quemadmodum dicitur: القرم من الافيل. „Camelus admissarius ex anniculo“. Tum, si talis sensus est, dicere licet: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus: العصية equae nomen est et العصا etiam equi nomen est ex illa orti. Ille equus Kaziri ben-Sahd Lachmitae erat.“ Ad proverbium, quod in Meidanii opere C, 14, 22. invenitur, haec verba leguntur: اول من قاله اسن بن ابي الحجير الادى للحرث بن ابي شمر الملك وقد ذكر ابو عبيد خيرة معه ولم يذكر هذا المثل له est, اسن بن ابي الحجير الادى „Primus verborum auctor quae Haritso ben-Abi-Schamir regi dixit. Abu-Ohbaidus res, quae uni viro cum altero contigerint, narrans proverbium viro non vendicavit“. Hisce igitur in locis Abu-Ohbaidi tanquam totius operis auctoris mentio facta non est.

Tum libri auctor in verbis, quae in majore volumine fol. 114. v. ad proverbium Meidanii C. 25, 16. leguntur, a caeteris se distinguit verbis: قال المصنف الفرار. Dixit libri auctor: forma فرار pluralis formae فرار est.“

Denique in ipso opere plures auctores post Abu-Ohbaidi tempus viventes citati sunt, e quorum numero Ebu-Alsiccitum (mort. 244.), Abu-Hatimum (mort. 250.), Ebn-Kotaibahum (mort. 270.), Thsahlebahum (mort. 291.), Ebn-Sarradjum (mort. 316.), Ebn-Doraidum (mort. 317.), Ebn-Aldjinnium (mort. 392.) appellare liceat, nam Abu-Ohbaidus aut anno 222 aut 223 aut 224 diem supremum obiit.

Attamen vero in libro componendo, qui ex variis operibus exscriptus est, raro aliquid novi ex suo ingenio addentem auctorem, Abu-Ohbaidi opere potissimum usum esse apparet. Ex inscriptione, quae capiti quarto lectionis decimae nonae praemissa est, capitum inscriptiones ab auctore non inventas, sed ex aliis operibus derivatas esse, concludi potest; talis enim est: فساد ذات السبسين وتاريخ الشر في القوم ويروى تاريخ الشر في القوم „De corruptione concordiae et accenso malo (bello) in gente et refertur: تاريخ الشر في القوم, ut inde, illam inscriptionem in alio quodam opere existere et duplicem legendi modum admittere appareat. Proverbia ex hoc opere in nostrum translata, quae pauca sunt, litteris Aba-Ohb. postscriptis designavi.

4) Sequitur codex inscriptus: كتاب الامثال السائرة, Liber proverbiorum quae sunt omnia vulgata inter homines“ a beato Diezio blbliothecae Berolin. dono datus. Idem in bibliotheca regia Paris. (ancien fond Nr. 1624.) existit, cujus apographum amicitiae doct. Schmöldersi debeo. Ordo proverbiorum alphabeticus, sed minus accuratus est. Primae tantum litterae in disponendo rationem habuit auctor non curans, num prima proverbii vox verbum an nomen aut particula sit. Inde factum est, ut in singulis capitibus omnia sine ordine mixta sint et idem proverbium variis interdum locis recurrat. Littera * litteram و praecedit et inter litteras و et ى proverbium لا incipientia locum tenent. Ordo utriusque codicis aliis in locis idem observatur, in aliis multum diversus, ut magnus proverbiorum numerus non eodem loco in utroque codice inveniatur. Fit interdum,

ut in uno vel altero codice suo loca omissa proverbia in fine capitis suppleantur, nihilominus vero nonnulla proverbia tum in uno tum in altero desiderantur. Nonnulla autem ibi adnotata proverbia in Meidanii opere reperiuntur. Sermo modo in uno modo in altero codice vulgarem usum magis sequitur. Quae ex uno vel altero codice in meum librum recepi, ea aut littera D. aut littera P. insignita sunt.

5) Codex Berolinensis Nr. 70. formae secundae minoris in charta xyloni non sine diligentia scriptus duos libellos complectitur. Prior تعليم المتعلم „Instructio discantis“ inscriptus est, posterior duodecim capita continet, in quibus singulis in usum linguam Arabicam discentium, voces Arabicas additis Persicis, significatione quodammodo cognatas voces in eodem capite conjungens, auctor explicavit. In priore autem libello in decem capita diviso plura praecepta adhortationesque novem capitibus deposita sunt, dum decimum caput proverbii aut, ut rectius dicam, sententiis proverbialibus, ordine alphabetico descriptis dicatum est. Proverbiis ex isto libello desumptis litteram B. subscripsi. In additionibus codicem Berol. recentiore appellavi.

6) Codex Paris. Nr. 1170. (fond Asselin) inscriptus est: كتاب امثال من مصنفات الشيخ اصيلين الفرنساوى „Liber proverbiorum, quem doctus Asselinus Franco-Gallus composuit.“ Libri aprographum mihi roganti doctissimus Schmölderus confecit. Multae autem in isto libello sententiae congestae sunt, quarum, quum proverbii Hebraicis similes essent, admisi partem, plures quum nimis longae proverbiorum indole modoque destitutae viderentur, omisi. Sententiae vulgari sermone con-

scriptae admissae non sunt. Nullus vero in proverbiiis disponendis ordo observatus est, qua in re causam vides, cur eadem sententiae diversis locis saepius occurrant. Proverbiiis et sententiis excerptis litteram A. subscripsi.

7) Codicem Arabicum Göttingensem clar. Wüstenfeldius benigne mihi indicavit. Niebuhrii ex Aegypto redeuntis donum est I. D. Michaeli oblatum et anno 1791 in bibliothecam universitatis translatum. Christianus quidam in usum discipuli, ut linguam Arabicam disceret, librum composuit. Niebuhrium illum discipulum fuisse, ex verbis Michaelis, quas initio libri sua manu adscripsit „donum Niebuhrii, liber ex quo in Aegypto Arabica didicit facilitatemque Arabice loquendi sibi comparavit“ cognoscere licet. Liber initio haec verba: **بسم الله الحى الأزلى السرمدى وبه ثقنى وعليه اعتمادى** „Nominē Dei vivi, aeterni et sempiterni, in quo fiduciam pono et quo nitor“ literis invicem perplexis habet, tum sequitur: **تبتدى بعون العناية الالهية بكتابة بعض الاشياء متخذة من اللغة العربية مجمعة من أحد الأخوة المسيحيين** „Incipimus cum auxilio divino scribere quasdam res desumptas ex lingua Arabica, collectas ab uno fratrum Christianorum,“ Totus liber in quatuor majores partes divisus est, quarum singulae pluribus minoribus constant. Majores voce **مقالة** sectio, minores voce **فصل** caput inscriptae sunt. Prima libri sectio litteras Arabicas et voces continet, secunda sermones inter diversas personas habitos, tertia fabulas, quarta denique inscripta est: **تتضمن احاديث وامثال مستعملة بين العرب لتعليم اللغة العربية** „Continet effata (sententias) et proverbialia usitata

inter Arabes ad discendam linguam Arabicam.“ Haec autem sectio in octo capita divisa est, quorum singula inscriptionibus secundum argumenti rationem; sed, ut mihi videtur, non bene inventis distincta sunt. Exempli gratia quintum caput **في احاديث وامثال منظومة** „de sententiis et proverbiis metricis modis compositis“ inscriptum est. Pluribus in isto capite proverbiis homoioteleuton est; sed ne omnibus quidam accuratum, ut in secundo observare licet: **العالم عرف الجاهل لانه** et tertio **من كتم سره بلغ مراده** „In hoc **صار جاهلا والجاهل لم يعرف العالم لانه صار عالما** quoque videre licet auctorem linguae non rectam habuisse rationem, quippe qui uno loco verbum **صار** loco verbi **كان** posuerit. Octavum, quod est postremum libri caput, Salomonis proverbialia continere inscriptio declarat. Haec numero, quem auctor adscripsit, quinquaginta sunt; sed re vera nonnisi quadraginta octo, quippe quum duo separata inter se conjungenda sint. Quae quamquam origine non sunt Arabica, ea tamen, quum ostendere videntur, nonnulla Hebraica Arabes Christianos in usum suum vertisse et interdum mutasse, inter caetera fontem Hebraicum indicans recepi. Nonnullis hujus libri proverbiis sermo vulgaris est. Eadem quoque proverbialia interdum duobus locis occurrunt. Num ex memoriae fonte auctor an ex libris proverbialia hauserit, non liquet. Multa proverbialia recentiora sunt, pauca inter proverbialia a Meidanio collecta reperiuntur ex. gr. Meid. C. 24, 367. Scriptura libri recentior; sed bona est.

Praeter hosce codices manuscriptos plura opera, ex. gr. **Hamasa** carmina, liber **Fakihat-Alcholafa** a me editus, **Firuzabadii Djeuharii**que lexica;

Calilah wa Dimnah opus inscriptum aliaque erant, e quibus proverbia in hunc librum transferrem. In tanta autem librorum varietate, e quibus proverbia sententiasque proverbiales hausi, non fieri potuit, quin vetera et recentiora miscerentur, quae vero maximam partem tum fontibus, e quibus profluxerunt, tum varia sua indole discerni posse puto. Tres enim priores libri, quos modo descripi, maxime veteribus proverbiiis colligendis dicati erant, caeteri quatuor recentioribus. Recentiora autem proverbia tum forma, quod saepissime homoioteleuto et verborum quodam lusu ornata sunt, tum sensu, quod potissimum sententias exponunt, a veteribus discrepant. Quas illustrandis proverbiiis inservientes adnotationes invenirem, eas paucioribus verbis utens apposui, raro de meo quid addidi; siquidem alia proverbia explicatione non egent, alia, quorum sensus latius patet, facile in errorem inducere possunt. Omnibus enim ab Arabibus inventis et adhibitis proverbiiis nonnisi historica quaedam intelligendi ratio, quam usus docet, esse potest, ut neminem nisi Arabes tanquam auctores nostros sequamur, necesse sit.

Quas autem a me de vulgaris sermonis usu in proverbiiis recentioribus factas observationes si non suo semper loco adnotavi, eas ea de causa omissas esse sciat, ne eadem res pluribus locis repetendae essent; rei enim convenientius atque legentibus utilius videbatur, si, quae variis locis dispersae legerentur, sub uno adspectu conjunctas et in ordinem quendam redactas in praefatione legentibus brevius ante oculos ponerem, ut quisque suo loco in proverbiiis legendis observationes factas adhiberet.

Quae igitur, ut ad rem ipsam veniam, ab usu librorum et grammatices in proverbii recentioribus vulgaris sermonis usui tribuenda recedant, ea duplicis generis aut ad vocum usum enunciandique modum aut ad grammaticam pertinent. Illa tum in litteris mutatis ut littera د pro ذ (prov. 899.) littera ص pro س (prov. 1221.) littera ط pro ت (prov. 1716.) littera ط pro ص (prov. 2254.) ponatur, tum in vocibus contractis, ut بلاش pro بلاشى (prov. 1582.) ايش pro ايشى (prov. 1994.) لاش pro لاشى (prov. 2938.) dicatur, tum in contracta voce et abjecta Hamza, ut اعداء pro اعداء (prov. 2340.) dicatur, tum in formarum usu, ut ex. gr. الحما tanquam pluralis (prov. 2018.)

et صرف pro صرف (prov. 1668.) adhibeatur, videre licet.

Quae grammaticen spectant, ea aut verbis aut nominibus propria sunt. In verbis, quorum media radicalis و aut ى est, ista littera tum in futuro apocopato, tum in imperativo non abjicitur; dicitur enim تعطى pro تعطى (prov. 25.), تيك pro تيكى (prov. 238.), احكى pro احكى (prov. 29.), تخنه pro تخونه (prov. 110.); قوم pro قوم (prov. 215.), طير pro طير (prov. 2875.), بيعها pro بيعها (prov. 540.), يصطد pro يصطد (prov. 64.). Forma quoque futuri apocopati pro plena invenitur. Sic تطلبوا pro تطلبون legimus (prov. 1374.). Rarius fieri solet, ut littera talis abiiciatur ex gr. تورث pro تورث (prov. 2610, 2615.). Interdum littera ب futuro anteponitur ex. gr. بيرقص (prov. 436.) et 1001. Interdum genus negligitur; sic enim تهمة المطر pro تهمة المطر (prov. 2255.) dictum est. In nominibus adjectivis, participiis littera ى in fine vocis non abjicitur. Sic dicitur مربى

pro راضى prov. 1118, غالى pro غالى prov. 1119, راضى prov. 2464. Rarius littera abjicitur, ut المحيط pro راضى prov. 2760, الملل pro الملل prov. 2615, جوارها pro المحيط prov. 1974 sit. Additur quoque littera حياتا pro جوارها prov. 2797. Si substantivum et cum eo conjunctum adjectivum articulis definienda sunt, substantivum articulo saepius caret. Sic dicitur التايب pro شاب التايب; الصديق الاول pro صديق الاول conf. prov. 1956. 1974. Casus frequentissime negliguntur, dum forma nominativi loco accusativi ponitur. Sic صبي pro مطروحا pro مطروح, تمر pro صبيا prov. 206 et اباه pro ابوه prov. 504 invenitur. Casum accusativi loco nominativi positum rarius invenimus ex. gr. المتهمون كثيرون pro المتهمين كثيرين prov. 31. et جيدان pro جيدين prov. 511. Conjunctio أن interdum omittitur prov. 1231 sq.

Secunda hujusce tomi sectio duabus partibus constat; una, quae dierum seu pugnarum inter Arabes celebrium (conf. Herbelot. T. 1. p. 132.) brevis enumeratio est; altera, qua Mohammedis aliorumque facete ingenioseque dicta continentur. Utraque autem pars proverbiorum Meidanii appendices, libri caput vicesimum nonum et tricesimum sunt. Meidanius in praefatione proverbii praemissa de illa priore sic exponit: وجعلت الباب التاسع والعشرين في أسماء أيام العرب دون الوقائع فإن فيها كتبنا جمعت البدايع وأنما عنيت باسمائها لكثرة ما يقع فيها من التصحيف „Caput vicesimum nonum nomina dierum (pugnarum) apud Arabes celebrium exceptis singulis proeliis continet. Hisce de diebus libri compositi sunt, in quibus res admiratione dignae collectae sunt. Ego vero non-

cessorum proborum, quibus Deus omnibus faveat, ex eorum numero, quae seriei filii margaritarum ad adhortationes pertinenti adjunguntur“. Vex نبد, qua Meidanus usus est, quum de partibus rei abjectis neglectisque adhibeatur, auctorem quaedam ab aliis neglecta dicta in libro suo posteritati conservasse, a veritate alienum non videtur.

Tertiae hujusce tomi sectioni de Arabum proverbii a Meidano collectis dissertatio inest, cujus quis sit finis et quam in scribendo viam rationemque ingressus sim, paucis ostendere liceat.

Quod in dissertatione, caeteris neglectis. nonnisi a Meidano collecta proverbia in quaestionem vocaverim, si quis vitio mihi dederit, duas potissimum causas fuisse sciat, quarum una in eo posita est, quod illa a Meidano collecta proverbia Arabum veterum et cogitandi et agendi rationem accuratius veriusque depingant, ita ut, ne tota Arabum depicta effigies turbaretur, caetera recentiora a quaestione excludenda essent. Quo antiquius est tempus, eo puriores Arabum mores erant, serioribus temporibus ob mutuum cum aliis nationibus commercium et cogitandi et agendi ratio paulatim mutata est. Altera autem causa in eo videre licet, quod hanc dissertationem certis temporis finibus circumscribere cuperem; nam recentiora proverbia etsi non omnino a veteribus discrepant, tamen ob mutatum et temporis et gentis statum diversa sunt.

In dissertatione ipsa primum ostendere mihi in animo erat, qualis sit proverbiorum Arabicorum propria conditio, quonam tempore ortae sint, quibusnam auctoribus singula adscribantur, tum qualis ex iis cognoscatur tam cogitandi quam agendi ratio, denique quonam modo et a quibusnam

inter Arabes proverbia conservata, collecta et explicata sint. In illa prima disquisitione de proverbiorum propria conditione, de personis rebusque, quae iis ansam dederint, de mutatione singulorum proverbiorum et multiplicatis eo, quod mutata erant, proverbiis, de proverbiorum momento historico et tempore, de proverbiorum forma egi. Illa autem de primis proverbiorum auctoribus et de tempore quo orta sint, quaestio perdifficilis est, qua in re si non claram lucem semper adtulerim; sed nonnisi tenebras paulatim disperserim, ob rei difficultatem viri docti veniam dent.

Absolutis illis externam proverbiorum conditionem magis spectantibus rebus, ad proverbiorum sensum et modos, quibus in usum hominibus venerint, accedendum erat. Qua in parte ut qui esset sensus ususque tam modus quam ambitus appareret legentibus, operam dedi. Quae vero res quum ob immensam rerum molem difficile disponantur, tum ob verborum difficultatem atque ambiguitatem magnam scribenti parant molestiam. Variarum quoque et in intelligendis proverbiis et in disponenda materia nobis sese viae ostendebant, quibus fere aequali jure incedi posset.

In tertia denique dissertationis parte praemissis generalibus observationibus de conservatis, collectis et explicatis proverbiis, opera, in quibus ab Arabibus doctis collecta atque explicata sint, recensui. Hisce absolutis primum de tempore et vita Meidanii, tum de opere, in quo proverbia collegit et explicavit et denique de operis codicibus disserui.

Quarta denique hujusce tomi sectio e pluribus indicibus constat.

a) Index personarum et locorum. Personarum nominibus quasdam breves de tempore, quo vixerint, adnotationes adjunxi. Quae si quibusdam fortasse aut breviores aut non satis accuratae videntur, id codicum manuscriptorum penuriae reiue difficultati potius quam aliis causis tribuendum est. Quum enim difficile est e codicibus quandam de viris antiquo tempore viventibus aut minus notis lucem adferre, tum difficillimum, imo impossibile erit in librorum defectu. Quae adnotationes quamquam breviores sunt et minus accuratae, speramus tamen fore ut legentibus commode sint.

b) Index latinus de proverbiis in hoc tertio tomo collectis. Quo indice quum proverbiorum usum legentibus faciliorem reddere cuperem, verborum, quibus totius proverbii sensus nititur, in conficiendo potissimam rationem habui.

c) Index Arabicus proverbiorum Meidani. Proverbia illa quamquam ordine alphabetico disposita erant, tamen, quum re vera in capitibus accuratiori ordine omnino destituta essent, singula quaesitorum index necessarius erat. In quo conficiendo partium proverbii omnino necessariarum, ut mutationi minus obnoxiae essent minusque facile abjici possent, maxima ratio habenda erat. Proverbii autem stabiles partes verbum nomenque sunt. Neglectis igitur particulis verbum aut nomen, quod in proverbio primum locum teneret, in indicem recepi et capituli numerum nec non proverbii in ca-

pite numerum apposui. Indicem vero proverbiorum Meidanii latinum eam ob causam haud necessarium putavi, quod quisque in dissertatione nostra, argumenti ratione habita, proverbia singula facile invenire potest.

In quinta denique hujusce tomi sectione addenda quaedam ac corrigenda continentur, quibus tum operis nostri iterata pellectio, in qua Fleischeri mei doctissimis annotationibus de multis proverbiiis adjutus sum, tum quorundam librorum usus ex. gr. codicum duorum Guelpherb. ansam dederunt. Viro autem illi non possum non habere gratiam maximam, semperque habebo. Quod vero a me admissum enunciandi modum, qui saepius codicis auctoritate nitebatur, pluribus locis ex. gr. in formis verborum correxerim, id non eam ob causam me semper fecisse putetis, quod apertum in eo errorem agnoverim; sed quod a lexiographorum modo, qui classicum enunciandi modum adnotarunt, abhorreret. In proverbiiis autem haud raro accidisse videtur, ut populus in enunciandis proverbiiis a classicorum scriptorum modo recederet.

Praefationi finem imposituro mihi superest, ut omnibus patronis fautoribusque, qui in opere edendo eo, ut id se emturos esse declararent, maximo adjumento mihi erant, sinceram amplissimamque gratias referam, quorum enim si auxilio destitutus fuisset, non erat spes fore, ut inceptum opus ad finem perducerem. Quo autem major in impensis faciendis mihi obstabat difficultas, eo majorum gratiarum officio obstrictum me sentio, quas si singulis persolvere non potero, tamen, quoad vivam, omnibus animo conservaturum me esse promitto. Patronorum fautorumque nomina, terrarum rationem habiturus et or-

dinem alphabeticum sequens, modo quo anno 1838 ad
me transmissa sunt, enumero.

America.

Eduard Salisbury Prof. Boston. 1.

Anglia.

Dr. Macbride Prof. ling. Arab. Oxford. 1.

Dr. Pusey Prof. Oxford. 2.

Dr. Reau Bibliothec. Oxford. 1.

Carl. Pav. Reichel Londini. 1.

Societas Asiatica Londini. 1.

Dania.

Bibliotheca Regia Hafniae 1.

Dr. Westergaard Hafniae 1.

Franco-Gallia.

Mac Goc. de Slane liber Baro etc. 1.

Italia.

Abb. Arri Turin. 1.

Germania.

Dr. Achterfeld Prof. Bonnens. 1.

Bibliotheca Universit. Berol. 1.

„ „ Bonn. 1.

„ „ Griesvold. 1.

„ „ Lipsiae. 1.

„ „ Marpurg. 1.

„ Paul. Monasteri. 1.

Dr. Bopp. Prof. Berol. 1.

Dr. Fleischer Prof. Lips. 2.

Dr. Gildemeister Privat. doc. Bonn. 1.

Dr. Goldstücker Regiomont. 1.

Dr. Habicht Prof. Vratisl. 2

Dr. Hengstenberg Prof. Berol. 1.
Dr. Hitzig Prof. Zurich. 1.
Dr. Kosegarten Prof. Gripesvold. 1.
Dr. Lassen Prof. Bonn. 1.
Dr. Longard Confluent. 1.
Dr. Parthey Berol. 1.
Dr. Reinke Prof. Monaster. 1.
Dr. Rödiger Prof. Halens. 1.
Dr. Schleier Prof. Freiburg. 1.
Dr. Scholz Prof. Bonn. 1.
Dr. Stadler Prof. Monac. 1.
Dr. Stahelin Prof. Basil. 1.
Dr. Welcker Prof. Bonn. 1.

Hollandia.

Illustr. Regis minister rerum internarum. 2.
D. W. Cannemann juris Candid. Lugduni. 1.
P. Cool minist. sacri cultus Harlingae. 1.
Lintelo de Geer Studios. Ultraject. 1.
P. de Goeije minist. sacri cultus Dronrypi. 1.
Dr. E. H. de Hernerden minister. sacri cultus Beetster-
zwaagi. 1.
M. I. Hoogvliet Candid. sacri cult. Lugduni. 1.
F. W. I. Juynboll Prof. ling. Or. Franecker. 1.
L. G. C. Ledeboer Candid. sacri cult. Rotterdam. 1.
A. Rutgers Prof. ling. Orient. Lugduni. 1.
E. Stolle minister sacri cultus in oppido Maastricht. 1.
I. I. P. Valetton Candid. theol. Lugduni. 1.
F. I. Veth Candid. theol. Lugduni. 1.
L. I. van der Vlis Candid. theol. Lugduni. 1.
Dr. A. A. G. Vorstmann minist. sacri cultus Goudae. 1.

Goudae.

Dr. Weyers Prof. Lugdunens. 1.

L. Wroom minist. sacri cultus Almeloï. 1.

Russia.

Academia Imper. scientiarum. 2.

Universitas Imper. 2.

de Adelung a consil. de republica. 2.

de Dorn Prof. litteraturae Asiat. 1.

de Frähn a consiliis de republica. 1.

Rud. de Frähn interpres Alexandriae. 1.

de Gregoriew Orient. ling. Candid. 1.

de Kowalinski. Orient. ling. Cand. 1.

de Maison Prof. ling. Persicae. 1.

de Muchlinski ling. Arab. et Pers. docens. 1.

de Saweliew. 1.

de Senkowski a consiliis Prof. ling. Arab. et Turc. 1.

de Tscherniaew ling. Orient. magister. 1.

de Wolkow a consiliis aulae. Arab. ling. adjunctus. 1.

Suecia.

Bibliotheca Reg. Stockholmi. 1.

„ Univers. Lundini. 1.

„ Upsalae. 1.

Dr. Lindgren Ling. Orient. prof. adj. 1.

Dr. Schmidt ling. Orient. Cand. Stockholmi. 1.

Dr. Tornberg ling. Arab. docens Upsalae. 1.

Dr. Tullberg Upsalae. 1.



**Proverbia sententiaeque proverbiales ex
pluribus scriptoribus collecta et in or-
dinem alphabeti redacta.**

١ مَيْنَهُمُ ابْنُ

1. Inter eos nodi sunt. I. e. inimicitiae Dj.

٢ يَا أَبَا دَغَفَاءَ وَلَدَهَا فَقَارَا

2. O Abu-Daghfa! impera ei, ut vertebrae pariat!

Abu-Daghfa cognomen stulti est. Vertebrae in pro-
verbio rem neque caput neque caudam habentem de-
signant i. e. impera ei rem, quae perfici non potest. Pro-
verbio metrum Ramal est. Kam.

٣ أَنَّى أَبُو عَمْرٍةَ إِلَّا مَا أَنَاءَ

3. Abu-Ahmrah noluit nisi id quod contigit.

Abu-Ahmrah famis cognomen est. Viri quoque cog-
nomen fuisse dicitur, quem, quotiescunque in gente de-
geret, fames calamitatesque sequerentur. Schar. Sam.

٤ أَنَّى أَنَّى اللَّبَاءَ

4. Pater meus colostrum noluit.

Verba ista puella dixisse narratur. Frater ejus, qui gentis princeps erat, sorori patris grandaevi curam mandaverat et ut colostrum ei daretur, imperaverat. Puella quum sibi colostrum sumsisset, pater macie adfectus est. Quam ob causam a fratre vituperata, proverbii verba, ut se excusaret, protulit. At vero pater ista audiens verba dixit: **بني بل لا انطاء** „Filiolus mihi minime, id non dedit.“ Schar.

ه اَنَى الْعَبْدُ اَنْ يَنَامَ حَتَّى يَحْلَمَ بِرَبِّهِ

5. Servus dormiens semper de domina somnare voluit.

De eo adhibetur, qui rem, qua indignus est, petit. Schar.

٦ اَنَى اَبَدٌ عَلَى لَبَدٍ

6. Tempus vulturem Lobad appellatum superveniens occidit. Sam. Schar. Conf. Meid. C. 7, 47.

٧ اِذَا اَنَى الْقَدَرِ عَمَى الْبَصَرِ

7, Quum fatum venit, oculus caecus est.

Contra dei decretum prudentia nil valet. Faki h. Alcohol. p. 59. edit. meae.

٨ لَا اَتِيكَ اَلْوَةُ بَنِ هُبَيْرَةَ

Non ad te veniam, donec Alwah ben-Hobairah redit.

I. e. Nunquam, nam ille vir nunquam reversus est. Kant.

٩ يَا تَيْبِكَ مَا قُدِّرَ لَكَ

9. Contingent tibi res, quae a Deo tibi destinatae sunt. A. D.

١. مَا لَكَ أَثَرٌ وَلَا عَنِيْرٌ

10. Neque vestigium neque terra ei est. Sam.

١١ إِيَّاكَ وَالْمَأْثُورَ مِنَ الْكَلَامِ

11. Cave sermonem, qui continua testium serie traditur!

Legitur quoque: اتق ماثور القول بعد اليوم „Cave sermonem, qui continua testium serie post hodiernum diem traditur.“ Verba haec Hodsai-fahus ben-Badr fratri suo Haml ben-Badr die, quo Kaisus cum sociis in balneo versantibus supervenerat, dixit monens, ne Kaisi misericordiam implorans se abjiceret, futurum enim esse, ut posteri verba debilitati tribuerent. Proverbium igitur monet, ne hominum vituperationem agendo mereamur. Schar. Sam.

١٢ لِأَجْلِ عَيْنٍ تُكْرَمُ أَلْفَ عَيْنٍ

12. Ob oculum mille oculi honorantur D.

١٣ مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ لَمْ يَذْكُرْ فَضْلَهُ

13. Qui accipit quod ei debetur, merita sua gloriari non potest A.

١٤ أَخَذَ الشَّائِشَ يَلْفُهُ كَفَّةً

14. Vittam cepit convolvendo eam colvolvens. D.

In codice Berol الشاس; sed de voce conferas: De Sacy Chrest. Ar. T. II. 113. 577. et lib. Mille noctes etc. T. II.

١٥ مَن أَخَذَ عَهْدًا مِنْ عَدُوِّهِ لَا يَلْتَقِي لِنَفْسِهِ نَجَاةً

15. Qui ab inimico securitatis promissum accipit, is e periculo non liberatur. A.

١٦ أَخَذَ فِي التَّرَهَاتِ الْبَسَابِيسِ

16. Viis parvis terrarum incultarum incessit.

I. e. Inania et incredibilia verba protulit. Schar.

١٧ أَخَذَ مِنْهُ بِالْمَخْنَقِ

17. Guttur ejus arripuit.

Summam diligentiam in re adhibuit. Dicitur quoque: Cod. Abu-Ohb. قد بلغ منه المخنق

١٨ أَخَذَهُ مَا قَدَّمَ وَمَا حَدَّثَ

18. Cepit eum id, quod antiquum et id quod recens erat.

In Samachscharii opere اخذ legitur. Legitur quoque: „Quod antiquum et recens et quod propinquum et remotum erat.“ De irato adhibetur, cujus ira moerorque modum excedit Schar,

١٩ إِذَا أَخَذْتَ عَمَلًا فَقَعَ فِيهِ فَإِنَّمَا خَيَّبَتْهُ تَوَقُّيهِ

18. Quum opus aggredieris, in id incide, nam cautio in eo ejus frustratio est.

Loco verborum فَيَدُ فَيَدُ legitur quoque: „in eo diligentia utere“. Sam. Schar.

٢. أَخَذْنَا فِي التَّوَكُّلِ

20. Incertam opinionem habere incepimus. Schar.

٢١. أَخَذْنَا فِي الدَّوَسِ

21. Incepimus polire.

I. e. Exornare et fraudem aequalem reddere. Schar.

٢٢. خُذِ الْفَالِ مِنْ فَمِ الْأَطْفَالِ

22. Ex ore infantium bonum omen cape! D.

In codice G. فَمِ omisum est.

٢٣. خُذْ مَا رَأَيْتَ وَدَعْ شَيْئًا سَمِعْتَ بِهِ

23. Cape id, quod vidisti, et sine id, quod audivisti! D.

٢٤. خُذْ مَا صَفَا وَدَعْ مَا كَدَّرَ

24. Cape id quod purum est, et quod impurum est, omite! Sam. et in Merzukii commentario ad Hamas.

٢٥. خُذْ مِنْ جَمَاعَةٍ وَلَا تُعْطِ جَمَاعَةً

25. Ab agmine sume et ne agmini da! D.

٢٦. خُذْ مِنَ الْحِمَامِ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ مِنْكَ

26. A morte cape, antequam a te capiat! B.

٢٧ خُذْ مِنَ الدَّهْرِ مَا صَفَا وَمِنَ الْعَيْشِ مَا كَفَا

27. A tempore id cape, quod purum est et a vita id, quod sufficit! D.

٢٨ خُذْ مِنْ نَفْسِكَ لِنَفْسِكَ وَقُسْ مِنْ يَوْمِكَ

بِأَمْسِكَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ الْأَجَلَ وَتَعْجِزَ عَنِ الْعَمَلِ

28. A te ipso tibi ipsi sume et per hesternum diem hodiernum defini, priusquam vitae finis advenit et tu infirmior es, quam ut opus facere possis! A.

٢٩ خُذْ مِنِّي وَأَحْكِي عَنِّي

29. A me cape et de me narra! D.

٣٠ خُذُوا الْعِظَةَ عَنِّي وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِهَا خُذُوا

الدَّهَبَ مِنَ الْحَجَرِ وَاللُّؤْلُؤَ مِنَ الصَّدَفِ

وَالْكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ مِمَّنْ قَالَهَا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهَا

30. Admonitionem a me admittite et si eam in agendo non sequor; aurum e lapide, et unionem e concha sumite et verbum bonum a quolibet dicente, etsi ejus auctor non est. A.

٣١ الْآخِذُ وَاحِدٌ وَالْمُتَّهَمِينَ كَثِيرِينَ

31. Capiens unus est, suspecti multi sunt. G.

٣٢ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا خَضْرَاءَ فَمَا نَلْتُ

منه عَرَقًا

32. Viridem manum apud eum paravi; sed remunerationem ab eo non accepi. Schar.

Viridis manus beneficium designat.

٣٣ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا بَيْضَاءَ وَيَدًا غَرَاءَ

33. Paravi apud eum manum albam et manum candidam.

Duae mihi videntur hisce verbis inesse proverbiali modo loquendi rationes, quibus beneficia manifesta in alterum collata significantur. Schar.

٣٤ آخِرُ الْفَرْحِ أَوَّلُ الْغَمِّ

34. Postrema gaudii pars initium tristitiae est. D.

٣٥ مَنْ آخَرَ غَدَاهُ إِلَى عَشَاءَ مَا شَتَمَتْ بِهِ أَعْدَاءَهُ

35. Qui cibum matutinum suum usque ad tempus cibi vespertini sui differt, de eo inimici non laetabuntur. G.

٣٦ أَخُوكَ مَنْ وَاسَاكَ فِي شِدَّةٍ

36. Frater tuus is est, qui in calamitate solatium tibi adfert. B. A. conf. Meid. 1, 362.

٣٧ لِأَخِيكَ عَلَيْكَ مِثْلُ الَّذِي لَكَ عَلَيْهِ

37. Fratri tuo idem praestare debes, quod tibi praestare debet. A.

٣٨ إِنَّ أَخَاكَ فِي الْأَشَاوَى ضَرَعَكَ

38. Frater tuus in rebus tibi similis est. Schar.

٣٩ إِخْوَانُ هَذَا الزَّمَانِ خَوَانُ

39. Fratres huiusce temporis perfidi sunt. B.

٤٠ أَدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ

40. Cultura in viro melior est, quam aurum, quod possidet. B.

٤١ أَدَبُ النَّفْسِ خَيْرٌ مِنْ أَدَبِ الدَّرْسِ

41. Cultura in animo insita melior est, quam cultura libris legendis parata. D.

٤٢ الْأَدَبُ خَيْرٌ مِمِّرَاتٍ

42. Cultura optima haereditas est.

Verba haecce Actsamo b. Zaifi tribuuntur. Sam. Schar. In codice A. additur: **وَحَسَنُ الْخَلْقِ خَيْرُ قَرِينٍ** „et corporis pulchritudo optima socia est.“

٤٣ الْأَدَبُ رَفَقٌ

43. Cultura res est, quae nobis in rebus necessariis acquirendis auxilium praestat.

Verba Actsamus b. Zaifi dixisse narratur. Schar.

٤٤ الْأَدَبُ يَبَيِّنُ غَنَى الْغَنَى وَيَسْتَرْفِقُ الْفَقِيرَ

44. Cultura animi divitias divitis ornat et pauperis paupertatem occultat. A.

٤٥ الْأَدَبُ مَالٌ وَاسْتِعْمَالُهُ كَمَالٌ

45. Animi cultura opes sunt et eam adhibere perfectio est. A.

٤٦ مَنْ أَدَّبَ وَلَدَهُ صَغِيرًا قَرَّتْ بِهِ عَيْنُهُ كَبِيرًا

46. Qui filium suum, dum parvus est, excolit, is per eum, dum magnus est, gaudio adficitur A.

٤٧ أَدِّبْ ابْنَكَ فَيَسُرَّكَ وَيَمْتَحِنَ نَفْسَكَ تَنَعُّمًا

47. Si filium tuum instruis, te gaudio adficiet et animum tuum laetitia implebit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 29, 17.

٤٨ أَدِّبْ عِيَالَكَ تَنَفَّعَهُمْ

48. Si familiam tuam excolis, ei proderis. A.

٤٩ التَّادِيبُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

49. Eruditio aetate puerili sculpturae in lapide similis est.

I. e. Non deletur. Schar.

٥. التَّائِبُ يَكُونُ أَكْثَرَ مَنَفَعَةً لِلْحَكِيمِ مِنْ

مِائَةِ مَقْرَعَةٍ لِلْجَاهِلِ

50. Eruditio sapienti utilior est, quam centum flagelli ictus insipido. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 10.

٥١ أَدَى قَدْرًا مُسْتَعِيرُهَا

51. Ollam qui mutuo accepit, eam reddat!

Officio nobis imposito satisfaciendum est. Sam. Schar.

٥٢ إِذَا أُذِنَ قُمْ صَلِّ

52. Quum ad preces publicas vocatur, surge, preces fac! D.

٥٣ الْآذَانُ الَّتِي تَسْمَعُ التَّوْبِيخَاتِ تَمْكُثُ بَيِّنَ

الْحُكْمَا

53. Aures, quae reprehensiones audiunt, inter sapientes manent. G.

Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 15, 31.

٥٤ لَا تَأْذَى مَا تُؤْذَى

54. Si noxam non infers, noxam non patieris. D.

٥٥ الْأَرْضُ وَاسِعَةٌ وَالرِّزْقُ مَبْسُوطٌ

55. Terra lata est et victus quotidianus expansus. G.

٥٦ الْأَرْضُ الْوَاطِئَةُ تَشْرَبُ مَاءَهَا وَمَاءَ غَيْرِهَا

56. Terra mollis aquam suam et alius quoque aquam imbibit. G.

Vocabulum الْوَاطِئَةُ mihi pro الْوَاطِئَةُ esse videtur.

٥٧ أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظَلُومٌ

57. Leo ossa frangens melior est, quam praefectus injustus. Schar.

In Merzukii commentario ad Hamas. legitur من سلطان غشوم. In libro Fakih. Alchol. p. 220. l. 4. infr. legimus: امام عادل خير من مطر وابل واسد حطوم خير من سلطان ظلوم „Praefectus justus melior est, quam pluvia larga et leo ossa frangens melior est, quam rex injustus“, quae verba imperatori Ahlio adscribuntur.

٥٨ الْأَسَدُ مَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنَ الْفَرِيسَةِ

58. Leo nil nisi praedae captae partem edit. G.

٥٩ الْأَسَى مَا يَنْتَسَا

59. Tristitiam non obliviscuntur. G.

٦٠ أَصْلُ الْحَبَّةِ الْهَدِيَّةُ وَأَصْلُ الْبِغْضَةِ الْأَسِيَّةُ

60. Radix amoris donum est et radix odii tristitia. G.

٦١ مَنْ لَا لَهُ أَصْلٌ لَا يُعَابُ عَلَيْهِ

61. Cui radix (origo nobilis) non est, ob eam non vituperatur. D.

In codice Par. يعب legitur.

٣٦ الأصيل يجود

62. Nobili loco natus generose agit. D.

٣٦ الأصيل يعمل بأصله والردى ينضح بما فيه

63. Loco nobili natus origini suae convenienter agit; vilis vero id, quod in eo est, transmittit. G.

Homo cum utre comparatus est.

٦٤ استأصل الله شأفته

64. Deus eum omnino deleat!

In hac proverbiali locutione voci شأفة aut ulceris aut radicis significationem tribuerunt. Kam. Dj. conf. Fakih. Alcbol. p. 12.

٦٥ أف وتف

65. Oh vilem rem!

Verbis hisce proverbiali modo ad despectum significandum utuntur; أف enim auris sordes et تف unguis sordes designat. Harir. p. 124.

٦٦ تأكيد المحبة في الحرمة

66. Confirmatio amoris in reverentia est. B.

٦٧ أكل ماله بأبدح ذبيدح

67. Vano modo opes suas consumsit. Schar. Kam.

٢٨ أَنْتُمْ أَكَلْتُمُ الْفُسْتَقَ وَحَنَنْتُمْ قُلْدَ بَقْشُورِهِ

68. Vos pistacium edistis et nos ejus corticem auferimus. Sam.

٢٩ فُلَانٌ يَأْكُلُ التَّمَرَ وَأَنَا أُرْجِمُ بِلَنِّوَا

69. Quidam dactylos edit; ego vero dactylorum ossibus petor. D.

٧٠ يَأْكُلُ الشَّصَّ فِي يَبْتِ اللَّصَّ

70. Fur in domo latronis edit. D.

٧١ يَأْكُلُ الْفِيلَ وَيَغْتَصُّ مِنْ بَقَّةٍ

71. Elephantem edit et per culicem in faucibus haerentem angitur. D.

٧٢ يَأْكُلْنِي سَبْعٌ وَلَا يَأْكُلْنِي كَلْبٌ

72. Vorat me leo et canis me non vorat. D.

٧٣ كُلُّ مَنْ أَكَلَ الْيَهُودِيَّ وَبَاتَ عِنْدَ النَّصْرَانِيَّ

73. Cibum Judaei ede et apud Christianum pernocta! G.

٧٤ أَكَلُ الْقَلِيلِ مِمَّا يَضُرُّ أَنْفَعُ مِنْ أَكْلِ الْكَثِيرِ

مِمَّا يَنْفَعُ

74. Parum cibi, qui nocet, edere, utilius est, quam multum ejus, qui prodest. B.

٧٥ أَكْلُ قَصٍّ وَالشَّرْبُ مَصٍّ

75. Esus est resectio et potatio est suctus. D.

٧٦ الْأَكْلُ وَالْهَيْمَةُ مَا عَلَيْهِمَا عَرِيْمَةُ

76. Esus et fuga certo animi proposito non fiunt. D.

٧٧ مَا كَلَّ أَكْلٌ

77. Ei prudentia non est. Sam.

٧٨ أَكَلْتُ فِي الصَّعِيدِ مَا هِيَ بَعِيدٌ

78. Comestio una in terrae superficie longe remota non est. D.

٧٩ أَكَلُ الدَّوَابِّ بِرَذَوْنَةٍ رُغُوْتُ

79. Voracissimum jumentum equa lactans est. Sam. Schar.

٨٠ أَكَلُ مِنْ رَدَامَةٍ

80. Voracior quam Radamali.

Viri nomen est ad gentem Banu-Asad pertinentis, qui triginta ovium lac bibisse dicitur Sam. Schar.

٨١ أَكَلُ مِنَ الْفَارِ

81. Voracior quam glis. Schar.

٨٢ أَلْفٌ دَرَّهَمٌ بِرُطْبِيلٍ مَا يُوفِي دَرَّهَمَ دِينَ

82. Mille drachmae, quae jussu sunt datae, unam drachmam religionis causa datam non aequant. D.

٨٣ أَلْفٌ ذَقْنٍ وَلَا ذَقْنِي

83. Mille menta et non mentum meum. D.

Simile est proverbium secundum apud Burckhardtium „Mille cervices (percutiant); sed non meam cervicem.“

٨٤ لَا أَلْفٌ لَهُ وَلَا أَلْفٌ عَلَيْهِ

84. Non mille pro eo et non mille contra eum. D.

De debito et credito verba intelligenda videntur.

٨٥ إِلَى الْأَفْهَاءِ تَقَعُ الطَّيْرُ

85. Ad socios suos aves decidunt.

Alazmäihus dixit, se proverbium non intellexisse, donec corvos ita in terram decidentes vidisset, ut species variae non miscerentur. Schar.

٨٦ إِذَا أَلِمَ بِالْأَلَمِ فَلُمَعَاجَةِ بِالْمُعَاجَةِ

86. Quum dolore dolet (dolor percipitur), tum medicatio per medicationem est. D.

٨٧ اللَّهُ مَعَ الضَّعِيفِ حَتَّى يُعْجِبَ الْقَوِيَّ

87. Deus cum debili est, donec robustus admiratione adficiatur. G.

٨٨ اللَّهُ يُخَذِّلُ الرِّمَانَ الَّذِي أَعَاذَنَا إِلَيْكَ

88. Deus tempus humiliet, quod, ut ad te confugeremus, nos coegit!

٨٩ إِذَا اللَّهُ سَلَّمَكَ مَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يُكَلِّمَكَ

89. Si Deus te incolumem servat, nemo te vulnerare potest. G.

٩٠ وَاللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا لَتَكُونَنَّ بَلْدَةً مَا

بَيْنِي وَبَيْنَكَ

90. Quod si tu hoc vel illo modo agis, per Deum! separatio inter me et te erit!

In posteriore parte est proverbialis ratio. Vocabulum بلدة proprie de superciliorum intervallo usurpatur. Alomawi in codice Abu-Ohb.

٩١ اللَّهُمَّ ضَبْعًا وَذِيئًا

91. O Deus! hyaenam et lupum!

Alii hisce verbis male precari, pecori alii bene precari dixerunt. Sam. Schar.

٩٢ أُمُّ الْآخَرِسِ تَعْرِفُ بِلُغَاتِ الْخُرْسَانِ

92. Mater muti voces mutorum noscit. D.

٩٣ لِأُمِّكَ الْخَلْفُ وَلِعَيْنِكَ الْعَبْرُ

Matri tuae rasio crinium et oculo tuo lacrymarum fervor sit!

Hisce verbis male precantur. Sam.

أَمْتُ فِي جَبْرِ لَا فِيكَ ٩٤

94. Curvitas in lapide, non in te (sit)!

Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

أَمْرُ اللَّهِ يَطْرُقُ كُلَّ لَيْلَةٍ ٩٥

95. Dei mandatum qualibet nocte advenit.

De rerum vicissitudinibus adhibetur. Schar.

أَمْرٌ مُغْوِيَتُهُنَّ يَتَّبِعْنَ ٩٦

96. Mandatum ejus, quae ipsas in errorem inducit, sequuntur.

De eo adhibetur, qui amici fidum consilium non sequitur. Schar.

أَلَا أَمْرٌ قَدْ يَعْرِى بِهِ الْأَمْرُ ٩٧

97. Res jam per rem, ad quam refertur, cognoscitur.

Verbis hisce utuntur, dum res apparet, cujus adventum ex signis quibusdam cognoverant. Schar.

أَلَا أَمْرٌ يَأْتِيكَ لَمْ يَخْطُرْ عَلَى بَالٍ ٩٨

98. Res ad te pervenit, quae in mentem non inciderat.

Verbis hisce utuntur, dum res, sive bona sive mala sit, eis supervenit, quibus haud expectata erat. Schar.

أَلَا أَمْرٌ يَمْدُو لَكَ فِي التَّدَبُّرِ ٩٩

99. In meditando res tibi apparebit.

In re, quae dubia ac difficilis cuidam videbatur, verba adhibent. Schar.

١٠. مَا لَكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ أَتَيْتَ مَعَ أَتَيْتَكَ

100. Hac in re podex cum podice tuo tibi non est.

De eo adhibetur, cui adjutor in re non est. Sam.

١١. وَالْأَمْرُ مَبْنِيٌّ عَلَى السُّكُونِ

101. Res super quiete aedificata est. D. (Versus pars.)

١٢. مَا لَهُ أَمْرٌ وَلَا أَمْرَةٌ

102. Neque agnus neque agna ei est. I. e. nil possidet. Sam.

١٣. أَمِيرٌ بَلَا عَدْلٍ كَغَيْمٍ بَلَا مَطَرٍ

103. Princeps sine justitia sicut nubes sine pluvia est. Faki. Alchol. p. 224. 1. 2.

١٤. الْأَمِيرُ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْأَمِيرَ

104. Princeps is est, qui principem non novit. B.

١٥. نَعَمْ الْأَمِيرُ إِذَا كَانَ عَلَى بَابِهِ فَقِيرٌ

105. Bonus est princeps, quum ad ejus portam pauper est! D.

١٦. أَمْرُهُمْ أَمْرًا بِمَنْقَطِعِ الْوَلِيِّ وَهَذَا يُسْتَبَانُ الرَّشْدُ

الْأَضْحَا الْغَدِ

106. Rem eos jussi in abrupto arenarum loco et rectum consilium non cognoscitur nisi meridie crastini diei.

Versus hic Doraidi b. Alzimmah, cui metrum Thawil est, ex Abu-Ohbaidi sententia proverbiali loquendi modo, bonum consilium non admissum esse, significat.

١٠٧ الأمل الطويل يُسِقِّمُ القلبَ ويَضُرُّ الفِكرَ

107. Longa spes animum aegrotum reddit et cogitationi nocet. A.

١٠٨ مَنْ أَمِنَ الزَّيْمَانَ خَانَهُ وَمَنْ تَعَاظَمَ عَلَيْهِ أَهَانَهُ

108. Qui temporis fidem habet, eum decipit et qui erga id superbum se gerit, eum deprimit. A.

١٠٩ مَنْ أَمِنَ عَدُوَّهُ عَلَى نَفْسِهِ كَيْمَلُ مَنْ أَتَخَلَّ

يَحْتَهُ فِي فَمِ الْأَفَاعِي

109. Qui securum se esse putat ab inimico suo, is cum eo comparandus est, qui in viperæ os manum immittit, A.

١١٠ مَنْ أَمِنَكَ لَا تَخُونَهُ

110. Qui tibi fidem habet, in eum ne perfide agas! D.

Codex Gott. addit: ولو كنت خائيناً et si deceptor fuisses.“

١١١ يَأْمَنُ الْخَائِفُ إِذَا وَصَلَ مَا خَافَهُ

111. Timens securus est, quando id, quod metuit, advenit. A. B.

لا تَأْمَنُ عَدُوًّا وَإِنْ كَانَ حَقِيرًا ١١٢

112. Ne ab inimico, etsi despectus est, securus sis! B.

In codice loco vocis تَأْمَنُ legitur تَأْمَنُ, id quod vitiosum est.

لا تَأْمَنُ قَارِئًا عَلَى صَحِيفَةٍ وَلَا أَمْرًا عَلَى عِطْرِ ١١٣

113. Ne legentis fidei folium aut mulieris fidei aroma committe! D.

لا تَأْمَنُ مَنْ كَذَبَ لَكَ أَنْ يَكْذِبَ عَلَيْكَ ١١٤

114. Qui, ut tibi prosit, mentitur, fieri potest, ut contra te mentiatur. A. D.

الْأَمْنُ مَعَ الْفَقْرِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْخَوْفِ ١١٥

115. Securitas cum paupertate melior est quam opulentia cum timore. B.

لا اِئْتِمَانُ لِمَنْ لَا اِمَانَةٌ لَهُ ١١٦

116. Cui sinceritas non est, ei religio non est. D.

مَنْ أَنْسَ لَا يَسْتَوْحِشُ ١١٧

117. Qui familiari consuetudine utitur, is se solitarium non putabit. D.

الْأَنْسُ يَذْهَبُ الْمَهَابَةَ ١١٨

118. Familiaris consuetudo verecundiam amovet.

Proverbii auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sam. Schar.

١١٩ الْإِنْسَانُ أَيْنَ يَوْمِهِ فَلْيَنْتَبِهْ مِنْ نَوْمِهِ

119. Homo est filius diei sui; expergiscatur e somno suo! A.

I. e. Vita hominis diu non durat; ne igitur incurius sit.

١٢٠ الْإِنْسَانُ بِالتَّفْكِيرِ وَاللَّهُ بِالتَّدْوِيرِ

120. Homo cogitat et Deus res disponit. G.

١٢١ الْإِنْسَانُ عَبْدُ الزَّمَانِ وَالزَّمَانُ عَدُوُّ الْإِنْسَانِ

121. Homo temporis servus est et tempus inimicus hominis est. A.

١٢٢ الْإِنْسَانُ عَبِيدُ الْإِحْسَانِ

122. Homines servi benefactorum sunt. B.

Vox انسان aut plures homines designat aut عبيد legendum est.

١٢٣ الْإِنْسَانُ الْغَضُوبُ يُنْشِى الْحُصُونَاتِ وَالطُّوِيلِ

الْأَنَاءِ يُلَاشِيهَا

123. Homo iracundus rixas excitat et qui multa patientia utitur, eas delet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. C. 15, 18.

١٢٤ الْإِنْسَانُ مَا يَعْزِفُ أَى شَى مُقَدَّرٌ عَلَيْهِ

124. Homo nescit, quatenus res ei a Deo destinata sit. G.

١٢٥ الانسان مُرَكَّبٌ مِنْ ماءٍ وَطِينٍ سَاعَةً يَتَعَكَّرُ

وَسَاعَةً يَرُوقُ

125. Homo aqua lutoque compositus est, modo turbidus modo clarus est.

١٢٦ الانسانُ مِنْ حَيْثُ يَتَّبِتُ لَا مِنْ حَيْثُ

يَنْبِتُ وَمِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُوَلَدُ

126. Homo ex eo loco cognoscendus est, quo firmiter stat, non quo tanquam planta germinat et e loco, quo invenitur, non quo nascitur. A.

١٢٧ الانسانُ يَأْمَنُ لِقَبْرِهِ وَلَا يَأْمَنُ لِدَهْرِهِ

127. Homo sepulchri sui tutelae tradere se potest; sed non se tradere temporis sui tutelae. G.

١٢٨ مَنْ أُنْفٍ مِنْ عَمَلٍ نَفْسِهِ اضْطَرَّ إِلَى عَمَلٍ

غَيْرِهِ وَمَنْ اسْتَأْنَفَ مِنْ أَوْيَةِ فَقَدْ ائْتَفَى

مِنَ الرُّشْدِ وَمَنْ يَتَوَاضَعُ لِنَفْسِهِ يَرْتَفِعْ

عِنْدَ غَيْرِهِ

128. Qui suum opus facere fastidit, is ut aliorum opus faciat, cogetur, qui a suis parentibus abhorret, is a recta via recedit; qui se sibi ipsi humiliat, apud alios honoratus erit. A.

Plures in hisce verbis proverbiales loquendi modi conjuncti esse videntur.

بِالتَّائِي تُدْرِكُ الْفَرَصَ وَالْغَرَضَ ١٢٩

129. Cunctando stipendium et propositum assequeris. D.

Fortasse loco vocis الْفَرَصَ legendum est الْفَرَصَ „occasionses.“

أَهْلُ طُوسَ بَقَرٌ ١٣٠

130. Incolae Thusi boves sunt.

Proverbium ex Ebn-Challikani opere Fasc. VII, 108. a clar. Wüstenfeldio mihi indicatum est.

أَهْلُ الْقُرَى مِنْ أَهْلِ الْبَلَاءِ ١٣١

131. Pagorum gens ad infortunii gentem pertinet. D.

أَهْلُ مَكَّةَ أَخْبَرُ بِشَعَائِهَا ١٣٢

132. Gens Meccae ejus vias optime noscit. Faki h. Alchol. p. 238. l. 4. infr.

لَأَهْلِ الْأَعْتَبَارِ يُضْرَبُ الْأَمْثَالُ ١٣٣

133. Iis, qui admonitionem admittunt, proverbia proferuntur. B.

١٣٤ آفة الحديث الكذب وآفة العلم النسيان
وآفة الشجاعة البغي وآفة الجمال الخيلاء
وآفة الظرف الصلف وآفة الجود السرف
وآفة الحلم السخف

134. Corruptela narrationis mendacium est; corruptela scientiae oblivio; corruptela fortitudinis insolentia; corruptela pulchritudinis vana arrogantia; corruptela liberalitatis prodigantia; corruptela mansuetudinis exiguitas intelligentiae est. A.

Plures proverbiales locutiones in hisce verbis conjunctae sunt.

١٣٥ آفة الملوك سوء السيرة وآفة الوزراء خبث
السرية وآفة الجند مخالفة التباعة وآفة
الرعية مفارقة الطاعة وآفة الرعماء ضعف
السياسة وآفة العلماء حب الرئاسة وآفة
القضاة شدة الطمع وآفة المذنب حسن الظن

135. Corruptela regum est prava agendi ratio; corruptela Vezirorum turpitudine cogitationum; corruptela exercitus repugnantia in sequendo; corruptela ducum debilitas in regendo; corrupte-

la iudicum vehementia cupiditatis et corruptela peccatoris bona opinio est. A.

Plures proverbiales sententiae conjunctae sunt.

١٣٦ أول صَوَّكٍ وَنَوَّكٍ

136. Prima omnium rerum.

Dicitur: „Non est in eo motus“ et „Fac id, priusquam alius se movet ad istam rem peragendam. Schar.

١٣٧ أولُ الْعِلْمِ الصَّمْتُ ثُمَّ الْإِسْتِمَاعُ ثُمَّ الْخَطُّ ثُمَّ

الْعَمَلُ ثُمَّ نَشْرُهُ

137. Prima doctrinae pars silentium est, tum sequitur auditio, tum scriptio, tum opus, et denique eam vulgare A.

١٣٨ أولُ الْغَضَبِ جُنُونٌ وَآخِرُهُ نَكَمٌ

138. Irae initium insania est, finis poenitentia. G.

١٣٩ أولُ الْفَرَحِ آخِرُ الضِّيقِ وَأَشَدُّ الْأَعْدَاءِ أَقْرَبُ .

صَدِيقٌ

139. Initium lactitiae finis angustiae est et inimicus vehementissimus est amicus propinquissimus. A.

١٤٠ أولُ قُرْحِ الْحَيْلِ الْمَهَارُ

140. Pulli fiunt quinquennes equi.

Primo aetatis anno equus مهر, secundo جذع, tertio راعي, quarto راعي, quinto قارح appellatur. Schar.

١٤١ من أول غزاته كسر عصاه

141. Statim ab initio incursionis suae baculus ejus fractus est. D.

١٤٢ أول الفكر آخر العمل

142. Primum cogita, post age! Fakih. Alchol. p. 119. 1. 17.

١٤٣ الآن حمى آلوطيس

143. Nunc fornax fervida est.

Die Honain, quo bellum grave esse videret, ista verba Mohammedem dixisse, narrant. Malum grave esse significaturi istis utuntur. Schar.

١٤٤ إذا أيس الإنسان طال لسانه كسنور مجلوب
يصول على كلب

144. Quum homo desperat, ejus lingua longa est, sicut felis concitata contra canem insilit. D.

Conf. Saahdi Gulistan p. 1. ubi مغلوب victa legitur.

١٤٥ البئر أبقي من الرشاء

145. Puteus diutius durat, quam funis. Schar.

١٤٦ بحث العلم وتحرير غوامضه كالجهاد

146. Indagatio scientiæ et accurata rerum obscurarum in ea descriptio bello sacro pares habendae sunt. B.

١٤٧ كَالْبَاحِثِ عَنْ حَتْفِهِ بَطْلَفِهِ

147. Sicut is, qui ungula sua mortem suam quaerit.

Hoc proverbium ab Haririo p. 1. loco ejus, quod Meid. C. 22, 132, legimus, adhibitum est.

١٤٨ مَنْ بَخَلَ بِمَالِهِ عَلَى نَفْسِهِ جَادَ بِهِ عَلَى زَوْجِ

عَرْسِهِ

148. Qui in opibus suis erga se avarus est, is erga conjugem suam iis liberalis erit. A.

١٤٩ الْبُخْلُ وَالْجَهْلُ مَعَ التَّوَاضُّعِ خَيْرٌ مِنَ الْعِلْمِ

وَالسَّخَاءُ مَعَ الْكِبَرِ

149. Avaritia et ignorantia cum submissione meliores sunt, quam doctrina et liberalitas cum superbia. A.

١٥٠ الْبَخِيلُ حَارِسُ نِعْمَتِهِ وَخَازِنُ وَرَثَتِهِ

150. Avarus opulentiae suae custos et haeredum suorum thesaurarius est. A.

١٥١ الْبَخِيلُ الَّذِي يَسْتَعْجِلُ الْفَقْرَ يَعْيشُ فِي الدُّنْيَا

عَيْشَ الْفُقَرَاءِ وَيَحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَاتِ

الْأَغْنِيَاءِ

151. Avarus qui paupertatem celeriter advenire putat, in hoc mundo pauperum modo vitam degit et in altero mundo ob divitum bona opera computus cum eo initur. B.

١٥٢ أَخَذَ مِنْ أَبِي حَبَابٍ

152. Avarior quam Abu-Hobahib.

Dicitur quoque „أَخَذَ مِنْ حَبَابٍ“ Avarior quam Hobahib.“ Narrant, Hobahibum inter Arabes avaritia notum fuisse. Tanta eius avaritia erat, ut ignem accensum, si clarius luceret, exstingeret, ne quis hospes sibi inde ignem accenderet. Alii dicunt vocem حَبَابٍ scintillas significare, quae equorum ungulis e lapidibus elicerentur. Alii denique dicunt, vocabulo حَبَابٍ papilionem designari, qui noctu volans scintillae similis sit. Sam. Schar.

١٥٣ لَا بُدَّ لِلْبَطْنَةِ مِنْ خَمَصَةٍ

153. Ventris impletionem vacuitas ventris necessario sequitur.

Legitur quoque: ليس للبطنه خير من خمصه تتبعها „Non est ventris impletioni melior res, quam ventris vacuitas, quae eam sequitur“ et ليس لشبعة خير من صفرة et „Non est satietati melior res, quam vacuitas ventris.“ Quem fastidium rei abundantis capit, is proverbio monetur, ut, donec desiderium redeat, re abstineat Sam.

١٥٤ لَا بُدَّ لِلْحَرْبَةِ مَا تُرْغِطُ

154. Tristis sine dubio laetitia exultabit. D.

In codice Par. ترغط legitur.

١٥٥ لَا بُدَّ لِلزَّرْعِ مِنْ حِصَادٍ

155. Seges sine dubio demetitur. D.

١٥٦ لَا بُدَّ لِلصَّيَادِ مِنْ صُحْبَةِ الْكَلْبِ

156. Venatori canis societas necessaria est. D.

١٥٧ لَا بُدَّ لِلْفَقِيهِ مِنْ سَفِيهِ

157. Jurisconsulto stultus necessarius est. D.

١٥٨ لَا بُدَّ مَا يَغْلُظُ أَلْسَانِي وَجَيْئَنَا أَلْدُورُ

158. Necessario pocillator errabit et periodus ad nos veniet. D.

١٥٩ لَا بُدَّ مِنْ شِدَّةٍ وَلَا بُدَّ مِنْ رَخَاءٍ

159. Et adversitas et commoda vita non effugitur. D.

١٦٠ بَدْءُ الْحِكْمَةِ خَوْفُ الرَّبِّ

160. Timor domini (Dei) initium sapientiae est. G.
Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. I, 7.

١٦١ أَبَدَحَ وَدَبَّيَحَ

161. Vanum.

Dicitur „Vanum adtulit.“ Unde voces ortae sint, ignorant. Schar. Kam. Conf. pro. 67.

١٦٢ الْبَدْرُ أَحْسَنُ أَشْرَاقًا مِنَ الظُّلَمِ

162. Luna plena pulchrior est, quum oritur, quam tenebrae. G.

١٦٣ بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تَعُودَ غُصَّةٌ

163. Occasionem arripe, priusquam angor redit!
Proverbium monet, ne occasionem praetermittamus S.

١٦٤ بَادِرْ بِزَنْدِكَ اخْذَةَ النَّارِ

164. Festina ignitabulo tuo ignem capere! Kam.

١٦٥ بَادِرُوا بِتَعْلِيمِ الْأَطْفَالِ قَبْلَ تَرَاكُمِ الْأَشْغَالِ

165. Festinate instruere infantes, priusquam occupationes nimis multae fiunt! A.

١٦٦ بَدَنٌ لَا يَشْتَكِي مِثْلَ مَالٍ لَا يَتَوَكَّى

156. Corpus non dolens opibus similis est, quarum tributum non solvitur. D.

١٦٧ كَمَا أَنَّ الْبَدَنَ إِذَا كَانَ سَقِيمًا لَا يَنْفَعُهُ

الطَّعَامُ كَذَلِكَ الْعَقْلُ إِذَا اغْلَقَهُ حُبُّ الدُّنْيَا

لَا تَنْفَعُهُ أَلْوَاعِظُ

167. Ut corpori, si aegrotus est, cibus inutilis est, sic animo nostro, quem amor mundi clausit, admonitiones inutiles sunt. D.

Textum codicis Par. recepi. In codice Diez. loco vocis الطَّعَامُ „cibus“ legitur الدَّوَاءُ „medicamentum“ loco

vocis اَغْلَقَ „legitur اَقْلَقَ „turbavit;“ loco vocis تَنَفَّعَ le-
gitur يَنْفَعُهُ

١٦٨ بَدَّتِ السَّمَاءُ نَقِيَّةً

168. Coelum purum apparuit.

Dubium remotum fuit. Harir. p. 260.

١٦٩ بَدَوِي مَشْلُوحٌ رَأَى ثَمَرٌ مَطْرُوحٌ

169. Arabs campester nudatus dactylum projectum
vidit. D.

١٧٠ مَن بَذَرَ حَبًّا فِي أَرْضٍ فَبِقَدْرِ بَذَرِهِ يَكُونُ الثَّمَرُ

170. Qui grana in terram spargit, ei fructus e ra-
tione ejus, quod spargit, futurus est. A.

١٧١ أَبْدَى مِنْ مُطْلَقَةٍ

171. Obscoenius loquens quam mulier repudio di-
missa.

Ira commota in maritum obscoena proferre solet. S a m.
Schar.

١٧٢ لَا بِرَّ مَعَ شَحٍّ

172. Non est pietas (beneficentia) cum avaritia. D.

١٧٣ بِالْبِرِّ يَسْتَعْبَدُ الْحَرُّ

173. Beneficentia liber in servitutem redigitur. D.

١٧٤ أَبْرَ مِنَ الْحَقْبَةِ

174. Magis pia quam lupa.

Lupa a pullis se non separat, donec omnino adulti sunt. Schar.

١٧٥ بَرْدُ الرَّبِيعِ يَبِيدُ فِي وَرْدِهِ

175. Frigus veris rosas auget. D.

١٧٦ بَرِّدُوا أَبْدَانَكُمْ بِبَرْدِ الرَّبِيعِ

176. Frigore veris corpora vestra refrigerate! D.

١٧٧ أَبْرِدْ مِنَ الثَّلْجِ

177. Frigidior quam nix. Sam. Schar.

١٧٨ الْبِرْطِيلُ أَعْمَى قَلْبَ يُوْدَاسَ

178. Donum cor Judae occoecavit. G.

١٧٩ بَرَكَهَ الرَّأْسِ عَلَى الرَّأْسِ ذَوِي الْعَدْلِ

179. Benedictio capitis super capite eorum, qui justitiam exercent. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 10, 6. على راس videtur pro راس

١٨٠ بَرَكَهَ الْعُمَرِ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ

180. Felicitas vitae pulchra agendi ratione nititur. A.

١٨١ تَبَارَكَ فِي آخِرِ الْعُمَرِ مَا فَاتَكَ فِي أَوَّلِهِ

181. In posteriore vitae parte in iis rebus felix eris, quae in priore ejus parte te fefellerunt. A.

١٨٢ إِذَا أَبْرِمَ الْقَدَرَ حَسَنَ الظَّفَرِ

182. Quum decretum divinum stabilitum est, victoria pulchra est.

Quod si fatum contra inimicos nos adjuvat, victoria potimur. Schar.

١٨٣ لَا تَبْرِمُ أَمْرًا حَتَّى تَتَفَكَّرَ فِيهِ

183. Ne rem apud animum constituas, priusquam de ea cogitas. D.

١٨٤ بَرْنِيَّةُ الْوَجْهِ لَا رَأْسَ وَلَا قَفَاءَ

184. Vas fictile quoad faciem, ut neque caput neque occiput sit. D.

١٨٥ أَبْرَقُ لَا بَرْقَةَ حَتَّى يَعُومَ فِيهَا

185. Salivam ei ejice, ut in ea natet! D.

١٨٦ يَسْطُ مَا لَا يَجِبُ أَقْبَحُ مِنْ مَنَعَ مَا يَجِبُ

186. Porrigere id, quod necessarium non est, turpius est, quam recusare id, quod necessarium est. B.

١٨٧ التَّبَسُّمُ مِفْتَاحُ الْأَمَانِ وَمِصْبَاحُ الْإِحْسَانِ

187. Risus gratus clavis securitatis et beneficii lucerna est. B.

١٨٨ بَشَاشَةُ الْوَجْهِ عَطِيَّةٌ ثَانِيَةٌ

188. Laetitia vultus alterum donum est. A.

١٨٩ بَشَّرَ الْقَاتِلَ بِقَتْلِهِ وَالزَّانِيَ بِفَقْرِهِ

140. Occurri eadem munitione, et societati perpetuam: C.

بَشِّرْ نَفْسَكَ بِتَضَعْرِ بَعْدَ أَصْبَرِ

140. Post patientiam animae tuae gratum victoriae nuntium ser! A. B.

أَبَشِّرْ بَغْرُو كَوَلِّغِ الْكَتَبِ ١١١

191. Lactus sis ob incursionem in hostium ditio-
nem factam ut lupus bibit!

Lupus modo canis inserta in vas lingua repetitis vi-
cibus bibit. Proverbium igitur in lacto nuntio de bono
continuo adhibetur. Schar.

أَبَشِّرْ بِمَا سَرَّكَ عَيْنِي تَخْتَلِجِ ١٩٢

192. Lactus sis ob rem, quae te gaudio adficit;
oculus meus commovetur.

Verba فان عيني تختلج sunt pro عيني تختلج. Verbis
hiscis bonum annunciat, quum ejus prima indicia adpa-
reant. Schar.

١٩٣ من أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ

193. Qui vitia sua videt, is nimis occupatus est,
quam ut aliorum vitiorum rationem habeat. A.

أَبْصِرْ وَسَمَ قِدْحِكَ ١٩٤

194. Vile signum sagittae tuae!

Sagitta significatur, qua in sortis ludo utuntur. Sig-
num considerandum est, ut cognoscatur, qua portione quis

in ludo potiat. Tum in rem translato proverbium significat, rem considerandam esse. Sam. Schar.

١٩٥ الذی ما یُبصر من الغریال یكون اعمی

195. Qui per cribrum non cernit, is caecus est. G.

١٩٦ أَبْصَرُ مِنْ بَارِ

196. Acutiore visu praeditus quam falco. Schar.

١٩٧ أَبْصَرُ مِنْ حَيَّةٍ

197. Acutiore visu praeditus, quam serpens. Sch.

١٩٨ أَبْصَرُ مِنْ عُقَابٍ

198. Acutiore visu praeditus, quam aquila. Sch.
Conf. Meid. C. 2, 147. adnott.

١٩٩ أَبْصَرُ مِنْ نَسْرٍ

199. Acutiore visu praeditus, quam vultur. Sch.

٢٠٠ أَبْطَأُ مِنْ حَلَمَةٍ

200. Cunctantior quam ricinus parvus
Lentissime repit. Sam. Schar.

٢٠١ أَبْطَأُ مِنْ غُرَابٍ

201. Cunctantior quam corvus. Schar. Conf.
Meid. 2, 168.

٢٠٢ الْبَطْرُ عِنْدَ الرَّخَاءِ حُمَقٌ

202. Protervia in bono vitae statu stultitia est. Sch.

٢.٣ البَطْلُ بِالْقَلْبِ لَا بِاللِّقَابِ

203. Strenuus animo est; non cognominibus. B.

٢.٤ بَطَالَةُ الطَّاحُونَ وَلَا بَطَالَتِكَ

204. Molae strenuitas et non tua strenuitas. D.

٢.٥ لَا تَبْطُلْ فِي قَلْبِ شَرِيْتٍ مِنْهُ

205. Ne contra puteum mendacia profer, e quo hibisti!

Ne ingratus sis contra benefactorem! Sam. Proverbium e proverbio, quod apud Meidanium C. 23, 270 legimus, ortum est. Conf. Burckh. prov. 151.

٢.٦ إِذَا بَعَثْتَ صَبِيًّا فِي حَاجَةٍ فَارْحُ وَرَاءَهُ

206. Quum puerum ob rem necessariam mittis, post eum i! D.

٢.٧ مَنْ بَعْدَ خَيْرِهِ يُحْدِثُ غَيْرَهُ

207. Cujus bonum remotum est, is alii ministrat. D.

٢.٨ أَبْعَدُ عَنِ الْجَاهِلِ إِنْ طَلَبْتَ الرَّاحَةَ فَإِنَّ

حَمْلَ الرَّمْلِ وَالْمَلْحِ وَالْحَدِيدِ أَسْهَلُ مِنَ التَّوْبِ

مَعَ الرَّجُلِ الْجَاهِلِ

208. Si quietem petis, ab ignorante remotus sis; nam arenam, sal ferrumque portare facilius est, quam cum viro ignorante habitare. A.

٢٠٩ أَبْعَدَ اللَّهُ الْآخِرَ

209. Deus postremum removeat!

I. o. Deus inimicum perdat! Hisce verbis male pro-
cantur. Sam. Schar.

٢١٠ الْبَعْدُ جَفَاءُ

210. Longinquitas molestia est.

Hisce verbis amici in defectu epistolarum utuntur.

٢١١ بُعِدَى عَنْ حَبِيٍّ أَجْمَلُ لِي وَأُحْسَنُ

211. Remotio ab amore meo (amato) pulchrior mihi
est. D.

٢١٢ بَعِيدٌ مِمَّنْ أَسْقَطَ حَقَّ نَفْسِهِ أَنْ يَقُومَ بِحَقِّ غَيْرِهِ

212. Qui jus suum abjicit, eum alius jus observa-
turum esse, sperare non licet. A.

٢١٣ رَبِّ بَعِيدٌ أَنْفَعُ مِنْ قَرِيبٍ

213. Interdum longe remotus utilior est, quam pro-
pinquus. D.

٢١٤ أَبْعَدُ خَيْرًا مِنْ قَتَادَةَ

214. Remotior a bono quam tragacantha.

Dixit poeta metro Thawil utens:

وَأَبْعَدُ خَيْرًا يُجْتَدَى مِنْ قَتَادَةَ أَطَافَ بِهَا وَهَذَا مِنَ اللَّيْلِ حَاطِبُ

Remotior a bono quod petitur, quam tragacantha, circum
quam ligna colligens media nocte vagatur. Sam. Schar.

٢١٥ أَبْعَدُ مِنْ مَنَاطِ الثُّرَيَّا

215. Remotior, quam distantia Plejadum. Schar.
Conf. Meid. 2, 146.

٢١٦ بَعْضُ الْقَوْلِ يَذْهَبُ فِي الرِّيَّاحِ

216. Quidam sermo in ventum abit. D.

٢١٧ بَعْضُ النَّاسِ كَالْغِذَاءِ نَافِعٌ وَبَعْضُهُمْ كَالسِّمِّ النَّافِعِ

217. Quidam homines ut alimentum utiles sunt et
quidam ut venenum in corpus penetrans et
occidens. D.

٢١٨ أَبْغَضُ حَقِّ أَخِيكَ

218. Jus fratris tui odio habe!

Ne amor rei, quam tu fratri debes, te impediat, quominus eam ei deneges. Legitur quoque اشئنا cum eadem significatione. conf. Meid. 13, 39. Schar.

٢١٩ أَبْغَضُ الْعُلَمَاءِ الَّذِي يُحِبُّ الذِّكْرَ وَأَنْ يُوَسِّعَ

لَهُ فِي الْمَجْلِسِ وَأَنْ يُدْعَى إِلَى طَعَامِ الْأَغْنِيَاءِ

219. Odiosissimus doctorum is est, qui gloriam amat, et ut multum loci in consessibus ipsi concedatur et ut ad cibum divitum invitetur, cupit. A.

٢٢٠ أَبْغَضُ مِنَ الْجَرَبَا ذَاتِ الْهَنَاءِ

220. Ingratior quam scabiosi cameli, quibus pix oblita est.

Schar. Sam. conf. Meid. 2, 154.

٢٢١ أَبْغَضُ مِنَ الْقَدَحِ الْأَوَّلِ

221. Ingratior, quam sagitta prima (in ludo alearum).

Proverbium seriore aetate e versu poetae ortum est:

وَأَقْدَرُ مِنْ خَصِيرِ يَدَيَا وَأَبْغَضُ مِنْ قَدَحِ أَوَّلِ

Molestior quam oppidanus incolae deserti et ingrator, quam sagitta prima“. Schar. Metrum Motakarib est.

٢٢٢ بَغْلٌ مُدَارٌ تَعَبَانُ الْقَلْبِ مُغْبِرُ الْخَصَى

222. Mulus circumactus, animo fatigatus, in testiculis pulvere inquinatus. D.

٢٢٣ الْبَغْلُ لَا تُفْرِعُهُ الْجَلَاجِلُ

223. Mulum tintinnabula non terrent.

Ea scilicet, quae collo appensa sunt, quippe quibus ad-suefactus est. Schar. Verbis metrum Redjes est. In Meidanii opere C. 2, 209 proverbium paulo aliter legitur.

٢٢٤ وَسَوْفَ عَلَى الْبَاغِي تَدُورُ الْحَوَايِرُ

224. Et contra injustum vicissitudines sunt. D. G.

Versus hemistichium metri Thawil est.

٢٢٥ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُدَارِيَ الزَّمَانَ مُدَارَاةَ السَّابِحِ

لِلْمَاءِ الْجَارِي

225. Prudentem decet tempori blandiri sicut natans aquae fluenti blanditur. A.

٢٢٦ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ فِي الدُّنْيَا كَالْمَرِيضِ
لَا بُدَّ لَهُ مِنْ قُوْتٍ وَلَا يُوَافِقُهُ كُلُّ طَعَامٍ

226. Prudens in hoc mundo aegroto similis esse oportet, cui alimenta necessaria sunt; sed cui non omnes cibi apti sunt. A.

٢٢٧ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ لَا يَرْفَعَ نَفْسَهُ فَوْقَ قَدْرِهِ
وَلَا يَضَعَهَا عَنْ دَرَجَتِهِ

227. Prudentem non decet se ipsum supra dignitatem suam extollere aut sub dignitatem suam se demittere A.

٢٢٨ لَا يَنْبَغِي لِلْحَكِيمِ أَنْ يَسْمَعَ شَكْوَةَ أَحَدٍ إِلَّا
وَحْصَمَهُ مَعَهُ

228. Judicem non decet audire quaerimoniam ullius viri, nisi quum ejus adversarius adest. D. G.
Eundem sensum codex A. verbis mutatis expressit.

٢٢٩ لَا يَبْقَى شَيْءٌ عَلَى حَالِهِ كَمَا خَطَبَ طَالَ ثُمَّ زَالَ

229. Nulla res statu suo perseverat; quot negotia longa erant, tum cessarunt. A.

٢٣٠ أَبْقَى عَدُوًّا مِنْ الدَّخْبِ

230. Minus cursu fatigatus quam lupus.

Dixit poeta:

والله لو لا وَجَعٌ فِي الْعُرْقُوبِ لَكُنْتُ أَبْقَى عَسَلًا مِنَ الذَّيْتِ

Per Deum! Si dolor in magno nervo non fuisset, profecto! cursu celeri minus fatigatus quam lupus fuisset. Sam. Schar. Metrum Sarih est. conf. lib. m. p. 246.

٢٣١ أَبْقَى مِنَ حَجَرٍ

231. Durabilior quam lapis. Schar. Conf. Meid. C. 2, 169.

٢٣٢ أَبْقَى مِنَ الذَّهَبِ

232. Durabilior quam aurum. Sam. Schar.

٢٣٣ مَا كَرُّ تَسَعْدٍ

233. Si mane surgis, felix eris! A.

٢٣٤ أَبْكُرُ مِنَ الْخَنَازِيرِ

234. Ante porcum matutino tempore surgens. Sch.

٢٣٥ هَذَا بِكُلِّ مَنِ الْبَكَلِ

235. Haec confusio ex numero confusionum est.

De re ingrata adhibetur.

٢٣٦ أَبْكُمْ مَا أَنَا أَبْكُمُ لَكِنِ الْحَيَا أَغْلَبُ

236. Mutus, non ego mutus sum; sed pudor omnino me vincit. D.

٢٣٧ لَا يَبْكِي لَكَ إِلَّا شُفْرُكَ وَلَا يَحْكُ لَكَ إِلَّا ظُفْرُكَ

237. Ne ploret pro te nisi crepido palpebrae tuae
et ne fricet pro te nisi unguis tuus! D.

Tibi ipsi auxilium fer!

٢٣٨ لَا تَبْكِي عَلَى مَنْ مَاتَ

238. Ne eum, qui mortuus est, deplora!

٢٣٩ بَلَدٌ مَا تُعْرِفُ فِيهِ أَكْشِفُ حَجْرَكَ وَارْكُدْ فِيهِ

239. In terra, in qua non nosceris, gremium tuum
detege et in ea quiesce! D.

In codice Paris. كَشَفُ in D. حَجْرَكَ legitur. conf. Burkh.
149. et Rostgard. prov. 85. Sensus est, in terra, ubi
aliis ignotus es, liber es, ut, quid velis, agere possis.

٢٤٠ قَدْ بَلَغَ السَّيْلُ الرَّوَابِي

240. Fluctus ad colles jam pervenerunt.

Simillimum est proverbium, quod Meid. 2, 9. legitur.

٢٤١ قَدْ بَلَغَ فَلَانٌ السُّكَاكَ

241. Quidam ad coelum septimum jam pervenit.

Potentia ejus magna evasit. Sam.

٢٤٢ مَنْ بَلَغَ غَايَةَ مَا يُحِبُّ وَقَعَ فِي غَايَةِ مَا يَكْرَهُ

242. Qui ad extremum ejus, quod cupit, pervenit,
in extremum ejus, a quo abhorret, incidit. A.

٢٤٣ يَبْلُغُ الْإِنْسَانُ بِالصِّدْقِ مَنَارِلَ الْكِبَارِ

243. Per veritatem homo ad dignitatem magnorum
pervenit. A.

۳۴۴ وَلَمْ تَبْلُغِ الْعُلْيَا بِغَيْرِ الدَّرَاهِمِ

244. Sine drachmis ad summum non pervenimus. D.
Hemistichium metri Thawil est.

۳۴۵ الْبَلَاغَةُ مَا فَهِمَتْهُ الْعَامَّةُ وَرَضِيَتْ بِهِ الْخَاصَّةُ

245. Eloquentia eo consistit, quod vulgus sermonem
intelligit et procures eum gratum habent. D.

۳۴۶ أَبْلَغُ الْعِظَاتِ النَّظَرُ إِلَى الْأَمْوَاتِ

246. Efficacissima admonitio adspectus mortuorum
est. B.

۳۴۷ أَبْلَغُ الْكَلَامِ مَا يَدُلُّ أَوَّلُهُ عَلَى آخِرِهِ وَيُفْهِمُ

بَاطِنُهُ مِنْ ظَاهِرِهِ

247. Dissertissimus sermo est, cujus prior pars, qua-
lis posterior sit, indicat et cujus interior sen-
sus ex exteriori cognoscitur. A.

۳۴۸ أَبْلَغُ مِنْ سَحْبَانَ وَابِلٍ

248. Facundior quam Sahban-Wajel.
Sam. Schar. conf. Meid. C. 7, 34.

۳۴۹ أَبْلَغُ مِنْ قُدَامَةَ

249. Facundior quam Kodamah.

Vir, cui nomen Abu-lfaradj Kodamah b. Djahfar b. Kodamah b. Sijad, scriba Bagdadensis, sacundia clarus erat. Tempus chalifae Almohtadir-billah ejusque filii Al-radhi-billah attigit. Multos libros composuit. Harir. p. 9.

٢٥. بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ

250. Hominis aerumna e lingua oritur. A. B. D.

٢٥١. الَّذِي بُلِيَ يُدَبِّرُ وَالَّذِي كُسِرَ يُجَبِّرُ

251. Qui calamitate adfligitur, consilio suo in rebus disponendis utitur, et qui frangitur, ossa sanare studet. G.

٢٥٢. إِذَا بُلِيتَ بِالشَّحَاذَةِ دُقَّ أَبْوَابُ الْكِبَارِ

252. Quum importune rogare cogeris, divitum portas pulsa! D.

Paulo aliter in Buckhardtii libro prov 19.

٢٥٣. إِذَا أَبْتَلَيْتَ أَوْ تَكَاثَرَتْ عَلَيْكَ الْبَنَاتُ فَعَلَيْكَ

بِالْتَّيَبَاتِ

253. Quum infortunio adflictus es aut multae filiae tibi natae sunt, forti animo resiste! D.

٢٥٤. مَنْ يَبْنِدُقُ الْبَعَرَ فِي أَسْتِ الْجَمَلِ

254. Quis globulorum formam stercorei in podice cameli dat? D.

Praetuli legendi modum in codice Par.; in codice Diez. loco vocis الجمل legitur البقر boum.

٢٥٥. ابْنُ آدَمَ مَا تُشْبِعُ عَيْنَهُ سِوَى لَمَشَةِ تُرَابٍ

255. Hominis oculum nil satiat nisi tantum terrae,
quantum manu capi potest. C.

٢٥٦ هُوَ ابْنُ اُنْسٍ

256. Is ejus intimus est. Sam.

٢٥٧ الابن الحكيم يسر اياه وابن الجاهل يحزن امه

257. Filius sapiens patri suo gaudium parat et filius
insipidus matrem suam contristat. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 10, 1.

٢٥٨ بُسِ الْكَلْبُ فِي فَمِهِ حَتَّى تَقْضِيَ حَاجَتَكَ مِنْهُ

258. Oscula canis ori infige, donec rem tibi ne-
cessariam ab eo assequaris. D.

٢٥٩ بَالَ بَيْنَهُمُ النَّعَالِبُ

259. Vulpes inter eos minxerunt.

Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٢٦٠ بُلٌّ بَعْدَ الْجَمَاعِ وَكُوْ بِقَطْرَةٍ

260. Minge post coitum et si una gutta esset. B.

٢٦١ بَاتَ بِلَيْلَةٍ بَنٍ مُنْذِرٍ

261. Pernoctavit nocte gravi (calamitosa). Kam.

٢٦٢ رُبَّمَا بَاتَ الْاِنْسَانُ مَسْرُورًا ضَاحِكًا وَالْمَوْتُ

وَاقِفٌ عَلَى بَابِ دَارِهِ

262. Interdum homo laetus ridensque pernoctat,
dum mors ad ejus portam stat. A.

٢٦٣ بات بلا عشاء وأصبح بلا دين

263. Pernoctavit sine cibo vespertino, et mane sine debito erat.

Fortasse voci بات modo vulgari imperativi significatio tribuenda est; sed tanquam praeterita enunciaui et verti verba.

٢٦٤ من لا يبيت لا يصطاد

264. Qui noctu non obit, praeda non potitur. D.

٢٦٥ بيت الظالم خراب

265. Domus injusti vastabitur. D.

In codice Gott. additum est: „et si post tempus esset.“ ولو كان بعد حين

٢٦٦ بيضة اليوم خير من نجاجة غدا

266. Ovum hodierni diei melius est, quam gallina crastini. D.

In codice Gott. loco vocis دجاجة legitur فرخة „pullus“.

٢٦٧ البيضة من يد الفلاح حلوة

267. Ovum e manu rustici dulce est. G.

٢٦٨ أبيض من نجاجة

268. Plura ova excernens quam gallina. S. Sch.

٢٦٩ باع فلان على بيع فلان

269. Quidam emit majus pretium offerens quam alter.

Proverbium in Samachacharii opere sic explicatum est: **أى اشتراه على شراء هو أن يشتري صاحبه سلعة** „Idem est quam **اشتري على**, فتجى فتزید على ثمنها فتأخذها, **شراء**, quod significat, unum mercem emisse, tum alterum aucto pretio eam sibi sumsisse,“ Proverbium significat, quendam adversarium vicisse, tum quoque significat, unum alteri parem esse, ut ejus locum tenere possit. Arabes dicere solent: **ما باع على بيعك احد** „Nemo tibi par est,“

٢٧٠ الذى باع صاحبه بأربعين وقد باعه رخيص

270. Qui socium suum pro quadraginta vendidit, is vili pretio eum vendidit. D.

٢٧١ لا تبیع رخيص ولا توصى حریص

271. Ne vendas rem vilis pretii et ne avido testamento rem manda! G.

٢٧٢ لا تبع يوم صالح بيوم طالح

272. Ne diem bonum pro die malo vendas! D.

٢٧٣ لا يباع صديق الألوف بالألوف

273. Non venditur amicus valde familiaris pro milibus. D.

In hoc lusus verborum est et **الصديق** loco **صديق** est.

٢٧٤ كالبایع الكبة بالهبة

274. Ut is, qui magnum camelorum gregem pro vento vendit.

De eo, qui in mercatura jacturam facit, adhibetur. S.

٢٧٥ اتَّبِعِ الْحَقَّ وَلَا تَبَالِي

275. Veritatem (jus) sequere, et ne cura! G.

٢٧٦ اتَّبِعِ الْكَذَّابَ حَتَّى لِبَابِ الدَّارِ

276. Sequere mendacem usque ad portam domus. D.

٢٧٧ مَنِ اتَّبَعَ أَغْرَاضَهُ مَوَّقَتْ أَغْرَاضَهُ

277. Qui intentiones suas sequitur, ejus honor laeditur. D.

Lusus verborum inest.

٢٧٨ اتَّبِعْ مِنَ الظِّلِّ

278. Sequacior quam umbra. Sam. Schar.

٢٧٩ تَاجِرُ الْأَرْوَاحِ لَا يَكُونُ نَوَاحٍ

279. Mercator animarum plangens non est. D.

٢٨٠ تَاجِرٌ وَمُنْتَجِمٌ مَا يَبْكُونُ

280. Mercator et astrologus quidam est. D.

In Syria Egyptoque usu vulgari interdum litteram ب futuro praefigi, vir il. Caussin de Perceval in grammatica vulg. p. 27. adnotavit.

٢٨١ التَّاجِرُ مَجْدُهُ فِي كَيْسِهِ وَالْعَالِمُ مَجْدُهُ فِي كَرَارِيْسِهِ

281. Mercatoris gloria in crumena sua et docti gloria in libris suis est. B.

٢٨٢ التَّاجِرُ يَقْطَعُ سِلَاسِلَ الْفَقْرِ

282. Mercatura catenam paupertatis rumpit. D.

٢٨٣ مَنْ تَرَكَ الْفَرَضَ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَمَنْ خَرَّبَ
الْأَرْضَ ظَلَمَ غَيْرَهُ

283. Qui id intermittit, quod a Deo imperatum est, in se injustus est et qui terram vastat, in alios injustus est. A.

٢٨٤ مَنْ تَرَكَ نَفْسَهُ بِمَنْزِلَةِ الْعَاقِلِ تَرَكَهُ اللَّهُ
وَالنَّاسُ بِمَنْزِلَةِ الْجَاهِلِ

284. Qui se ipsum in gradu prudentis relinquit, eum Deus hominesque in gradu ignorantis relinquant. D. e codicis Par. lectione.

In codice Gott. والناس omissum est.

٢٨٥ تَرَكَتُهُ قَدْ شَصَرَ بَصَرَهُ

285. Reliqui eum tempore, quo oculus jam obri-
guerat. S a m.

I. e. tempore, quo mortem obiit.

٢٨٦ تَرَكَنَاهُمْ فِي الْعَمَى

286. Morti propinquos eos reliquimus. K a m. D j.

٢٨٧ لَا تَتْرُكْ قَلِيلَ مَا تَقْوَى عَلَيْهِ لِكَثِيرِ مَا لَا

تَقْوَى عَلَيْهِ

287. Ne paucum relinquo, quod potes, ob multum, quod non potes. A.

٢٨٨ تَرَكُ الْجَوَابِ لِلْجَاهِلِ جَوَاب

288. Quod responsum ignoranti dare omittis, responsum est. D.

٢٨٩ تَرَكُ الْحَرَامِ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الْحَلَالِ

289. Intermittere illicitum melius est, quam petere licitum. B.

٢٩٠ تَرَكُ الْحَسَدِ حِفْظُ الْجَسَدِ

290. Omittere invidiam custodia corporis est. D.

٢٩١ تَرَكَ مَا لَا يَصْلَحُ أَصْلَحُ

291. Omittere id, quod non convenit, convenientius est. D.

٢٩٢ التَّرَكُ حَدُّ الْإِهَانَةِ

292. Relictio terminus despectionis est. D.

٢٩٣ مَنْ أَتْعَبَ جَسَدَهُ أَرَّاحَ قَلْبِهِ

293. Qui corpus suum fatigat, cordi suo tranquillitatem comparat. G.

٢٩٤ أَتْعَبُ مِنْ تَوَكُّبِ

294. Magis fatigans quam asinae pullus.. Schar.
Conf. Meid. 3, 154, quod mihi rectius videtur.

٢٩٥ تَلَفَ الْإِنْسَانُ مِنْ طَرَفِ الْكِلْسَانِ

295. Interitus hominis ex extremitate linguae provenit. B.

٢٩٥ أَتَلَفَ مِنْ سَلَفِ

296. Magis periciens quam majores. Sam. Schar.

٢٩٦ إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ

297. Quando prudentia perfecta est, sermo paucus est. A. D.

٢٩٧ لَا يَتِمُّ أَمْرُ الْمَلِكِ إِلَّا بِأَرْبَعَةِ الرِّأْيِ وَالْمُلْكِ

وَالْأَعْوَانِ وَكِتْمَانِ السِّرِّ كَمَا لَا يَتِمُّ أَمْرُ الزَّرْعِ

إِلَّا بِأَرْبَعَةِ الْأَرْضِ وَالْبَذْرِ وَالْمَاءِ وَالشَّمْسِ

298. Res regis nonnisi per quatuor res perfecta est: per prudentiam, imperium, auxiliares et per id, quod secreta celantur; sicut res satorum non succedit nisi per quatuor res: per terram, semen, aquam, solem. A.

٢٩٨ لَا يَتِمُّ الْمَعْرُوفُ إِلَّا بِثَلَاثَةِ تَعْجِيلِهِ وَتَصْغِيرِهِ

وَسِتْرِهِ لِأَنَّكَ إِذَا عَجَّلْتَهُ هَنَأَتْهُ وَإِذَا صَغَّرْتَهُ

كَبَّرْتَهُ وَإِذَا سَتَرْتَهُ أَظْهَرْتَهُ

299. Nonnisi tribus rebus beneficium completum fit: accelerando, levifaciendo et occultando, nam si id acceleras, efficis, ut bene proficiat et si

parvum id habes, maguum id reddes et si id occultas, manifestum id reddes. A.

٣٠. تَمَامُ الرَّيِّعِ بِالصَّيْفِ

300. Perfectio veris aestate est.

Vocabulum الرَّيِّعِ de pluvia veris tempore et الصَّيْفِ de pluvia aestatis tempore intelligendae sunt. Proverbium hortatur, ut rem necessariam perficiamus Cod. Abu-Ohbaid. Paulo aliter proverbium a Samachschario explicatum est. Meid. 3, 6.

٣٠١. تَمَامُ الْعَفْوِ أَنْ لَا يُذَكَّرَ الذَّنْبُ

301. Perfecta venia est, peccatum non recordari. D.

٣٠٢. مِنْ تَمَامِ النِّعَةِ طَوْلُ الْحَيَاةِ فِي الصِّحَّةِ

302. Ad omnino commodam vitam pertinet diu in sanitate vivere. D.

٣٠٣. أَنْتُمْ مِنْ قَمَرِ التَّمِّ

303. Perfectior quam luna perfecta (plena). S. S. ch.

٣٠٤. أَنْتَمِمْيَا مَرَّةً وَقَيْسِيَا أُخْرَى

304. Num te geris tanquam Tamimitam una vice et altera vice tanquam Kaisitam.

I. e. num diverso modo agis, ut modo gentis Tamim laudabilem agendi rationem sequaris, modo gentis Kais vituperio dignam imiteris. conf. Harir. 415.

٣٠٥. التَّمُّ عَجَالَةَ الرَّكِبِ وَالسَّوَيْفُ عَجَالَةَ الرَّكِبِ

305. Dactyli sunt commeatus itineris equiti et lenta est commeatus itineris equiti.

Proverbium contentum animum in paucis, si multa nobis desunt, commendat. Harir. 494.

٣٠٦ تمرّة وزنبور

306. Dactylus et vespa. Sam.

٣٠٧ النَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

307. Poenitens peccati ei similis est, qui peccatum non commisit.

Verba Mohammedes dixisse fertur. Illis autem proverbii verbis addiderat: والمستغفر من الذنب وهو مقيم عليه „Et qui peccati veniam rogat, dum in eo perseverat, ei similis est, qui dominum suum (Deum) ludibrio habet. Schar. conf. Meid. 23, 632.

٣٠٨ اسْتَتَيْسَتْ الْعَنْزُ

308. Caprae hircis similes factae sunt.

De debili, qui robustus fit, adhibetur. Sam. Schar.

٣٠٩ مَنْ تَاهَ فِي وَلَايَتِهِ ذَلَّ فِي عَمَلِهِ

309. Qui tempore praefecturae suae superbus est, is tempore, quo removetur, despectus est. D.

٣١٠ تَهَ عَلَى التَّاهِي حَتَّى يَتْرَكَ نَبِيَّهَ

310. Erga superbum superbus sis, ut superbiam suam relinquat! B.

التأيه est pro التاهي

٣١١ مَنْ ثَبَّتَ ثَبَّتَ

311. Qui firmus est, crescit. D.

٣١٢ ثَبَاتُ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ وَزَوَالُهُ الطَّمَعُ

312. Firmitas fidei (religionis) timor Dei est et ejus finis cupiditas. D. G.

٣١٣ ثَبَاتُ الْمُلُوكِ بِقَدْرِ هَيْبَةٍ وَزَرَائِهِمْ

313. Regum firmitas reverentia consiliariorum nititur. A.

٣١٤ أَتَيْتُ جَنَانًا مِنْ ابْنِ اللَّيْثِ الصَّفَّارِ

314. Firmiore animo praeditus quam Ebn-Allaits Alzaffar. Faki h. Alchol. p. 122. l. 4. c. Abulf. Ann. T. II, 256.

٣١٥ تَبُورُ الْإِنْسَانِ فِي فُجُورِهِمْ

315. Interitus hominis in improbitate est. B.

٣١٦ تَرِيدٌ كَأَنَّهُ رِبْضَةٌ أَرْقَبُ

316. Pulmentum ac si leporis corpus sit. Kam.

٣١٧ أَيْنَ الثَّرِيَّا مِنَ الثَّرَى

317. Quam remotae sunt Plejades a terra
Faki h. Alchol. p. 193. l. 22.

٣١٨ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ مَتْرَى

318. Conditio mutua nostra terra humida est.
I. e. amici sumus. Dj. conf. Meid.

٣١٩ الثَّعْلَبُ فِي أَقْبَالِ حَدِّهِ يَغْلِبُ الْأَسَدَ فِي
أَقْبَالِ حَدِّهِ

319. Vulpes favente fortuna vincit leonem favente
fortitudine sua. D.

٣٢٠ أَنْقَلُ مِنْ حَضَنٍ

320. Gravior quam mons Hadhan. Schar. Conf.
Meid. 4, 34.

٣٢١ أَنْقَلُ مِنْ لَيْلٍ عَلَى نَهَارٍ

321. Gravior (molestior) quam nox diei. Schar.

٣٢٢ أَنْقَلُ مِنْ مِجْدَى أَبْنِ رُكَانِهِ

322. Gravior quam lapis, quem Ebn-Rocanah sus-
tulit.

Vocabulo مجدى lapis designatur, quem, ut vires ex-
periantur, robusti tollunt. Ebn-Rocanah nomen viri robus-
ti fuisse dicitur. Sam. Schar.

٣٢٣ تَكَلَّتْكَ الرَّعْبَلُ

323. Te orbata sit stupida (mater)! Sam.

In male precando adhibetur. Kam. conf. Meid. 4, 20.

٣٢٤ ثَلَاثُ تَنْضِي رَسُولُ يَبْطِي وَسَرَّاجٌ لَا يَضِي

وَالْإِنْتَظَارُ عَلَى الْمَأْيِدَةِ مَنْ يَجِي

324. Tres emaciant: Legatus cunctans, lucerna non lucens et exspectatio ad mensam ei, qui venturus est. B.

٣٢٥ ثَلَاثٌ مُهْلِكَاتٌ بُخْلٌ وَشَحٌّ وَعَجَبٌ

325. Tres res ad interitum ducunt: avaritia, aviditas et amor sui. A.

٣٢٦ ثَلَاثٌ لَا يُؤْنَفُ مِنْ خِدْمَتِهِمُ الضَّيْفُ

وَالسُّلْطَانُ وَالْعَالِمُ

326. Tribus ministrare haud aegre fertur: hospiti, regi, docto. B.

٣٢٧ فَلَانٌ ثَالِثَةُ الْأَثَانِي

327. Quidam tertia pars tripodis est.

In desertis tertia pars tripodis petrae pars est, ad quam duos lapides ponunt, ut tripodis loco inserviant. Tertia illa pars hominem gravem designat, ut non facile moveri possit. Harir. p. 73.

٣٢٨ ثَلَاثَةٌ إِذَا كَانُوا مَعَ الْقَاضِي فَلَيْسَ بِقَاضٍ إِذَا

كَرِهَ اللَّوَائِمَ وَأَحَبَّ الْحَمَامِدَ وَخَافَ الْعَرْلَ

328. Tres res si in iudice sunt, revera iudex non est: quod reprehensiones ei ingratae sunt, quod laudes amat, quod metuit, ne munere removeatur. A.

٣٢٩ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ تُسَرُّ الْعَيْنَ الْأَمْرَةُ الْمَوَافِقَةُ وَالْوَكْدُ

الْأَدِيبُ وَالْأَخُ الْوَدُودُ

329. Trium rerum adspectus oculos exhilarat: uxor consentiens, filius bene instructus et frater amans. A.

٣٣٠ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ مِنْ طِبَاعِ الْجُهَالِ الْغَضَبُ مِنْ

غَيْرِ شَيْءٍ وَالْإِعْطَاءُ مِنْ غَيْرِ حَقٍّ وَتَرْكُ التَّمْيِيزِ

بَيْنَ الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ

330. Tres res naturae ignorantium propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis et non distinguere inter amicum et inimicum. A.

٣٣١ ثَلَاثَةُ تُخْلِفُ الْعَقْلَ سُرْعَةُ الْجَوَابِ وَطُولُ التَّمَنِّي

وَالِاسْتِغْرَاقُ فِي الضَّحِكِ

331. Tres res prudentiae repugnant: celeriter respondere, multum optare et vehementer ridere. A.

٣٣٢ ثَلَاثَةٌ تَدْخُلُ عَلَى الْعُقُولِ الرَّسُولُ وَالْكِتَابُ وَالْهَدِيَّةُ

332. Tria ingenium probant: legatus, epistola, cta rei ratio. D.

In codice Par. legitur: لها امانة

٣٣٣ ثلاثة تُذهِبُ عَنَّا الحَزْنَ المَالُ والحُضْرَةُ والوَجْدُ

الحَسَنُ

333. Tria trititiam a nobis depellunt: opes, color viridis et facies pulchra. D.

٣٣٤ ثلاثة تُطَيِّبُ العَيْشَ وَسَعَةُ المَنَولِ وَكَثْرَةُ

الحَدَمِ وَمُوافَقَةُ الأَهْلِ

334. Tria suavem reddunt vitam: habitaculi amplitudo, ministrorum multitudo et gentis consensus. D.

In lexicis وسعة non legitur; sed سعة.

٣٣٥ ثلاثة تُكَدِّرُ العَيْشَ الجَارُ السُّوءُ والوَلَدُ العَاقُ

والمَرأةُ السَّيِّئَةُ الخَلْفُ

335. Tria vitam tristem reddunt: pravus vicinus, filius immorrigerus et uxor pravae indolis. D.

In codice Par. والامراة الخايبية legitur.

٣٣٦ ثلاثة تُكْسِبُ المَقْتِ الكِبَرُ وَالظُّلْمُ والبُخْلُ

336. Tres res odium gignunt: superbia, injustitia, avaritia A.

٣٣٧ ثلاثة تُورِثُ المَحَبَّةَ الأدَبُ والتَّواضُعُ والحِلْمُ

337. Tres res amorem produciunt: cultura animi, modestia et mansuetudo. A.

٣٣٨ ثلاثة جمعت الرشد كله مشاورَة النصيح

ومداراة الحاسد والتحبُّب الى الناس

338. Tres res rectam agendi rationem complectuntur: consilium rogare sincerum amicum, adulari invido et amorem hominum sibi comparare. A.

٣٣٩ ثلاثة عن الانسان عن طلب المعالي قصر

الهمة وقلة الحيلة وضعف الرأي

339. Tres res hominem impediunt, quominus altos dignitatis gradus petat: propositum breve, parum prudentiae et consilium infirmum. A.

٣٤٠ ثلاثة لا تؤمن على ثلاثة شاب على امرأة

وأمواء على سر وفقير على مال

340. Tres res fidei trium non committuntur: mulier juveni, secretum mulieri, opes pauperi. A.

٣٤١ ثلاثة لا تدرك بثلاثة الشباب بالحضاب

والصحة بالأدوية والمال بالكيميا

341. Tres res ope trium rerum attingi non possunt: juvenus tinctura, sanitas medicamentis et opes arte alchymiae. A.

٣٤٢ ثلاثة لا تُعاند أَبَدًا السُّلْطَانُ وَالْوَلَدُ وَالْغَرِيمُ

342. Tribus nunquam repugnatur: regi, filio, creditori. D.

٣٤٣ ثَلَاثَةٌ لَا تُمَلِّ الْحَيَاةَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمَالَ

343. Trium rerum fastidio non capimur: vitae, incolumitatis, opum. A.

٣٤٤ ثَلَاثَةٌ لَا يَعْرِفُ مِنْ أَيْنَ هِيَ الْوَيْحُ وَالضَّبَابُ

وَالْهَبَاءُ

344. Tres sunt res, quae unde veniant, nemo scit: ventus et atomi in domo volitantes et nebula terram operiens. A.

٣٤٥ ثَلَاثَةٌ لَا يَعْرِفُونَ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ لَا

يَعْرِفُ الشَّجْبِيعُ إِلَّا عِنْدَ الْحَرْبِ وَالْحَكِيمُ إِلَّا

عِنْدَ الْغَضَبِ وَالصَّدِيقُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ

345. Tres nonnisi in tribus locis cognoscuntur: fortis in bello, sapiens in ira et amicus tempore necessitatis. D.

In codice A. idem sed verbis mutatis. Loco vocis الحليم legitur mansuetus, quod praeferendum est.

٣٤٦ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُونَ مِنْ ثَلَاثَةِ شَرِيفٍ مِنْ دَنِيٍّ

وَبَارٍ مِنْ فَاجِرٍ وَحَكِيمٍ مِنْ جَاهِلٍ

346. Tres e tribus commodum non percipiunt: nobilis e vili, probus ex improbo et sapiens ex ignorante. D.

٣٤٦ ثلاثة لا يشبعون من ثلاثة فرج من ذكر

وحطب من نار وأرض من مطر

347. Tria tribus non satiantur: vulva pene, lignum igne, terra pluvia. D.

Verba مطر أرض ex conjectura addidi. In codice Par. proverbium non legitur.

٣٤٨ ثلاثة ليس تخفى أبدا العشق والجبل

وركوب الجمل

348. Tria nunquam occulta sunt: amor, mons et camelo vehens. D.

٣٤٩ ثلاثة ليس لها أمانة العلق والقحبة والحمامة

349. Tribus fides non est: sanguisugae, meretrici, columbae. D.

٣٥٠ ثلاثة ليس لها حيلة فقر يمازج كسل وعداوة

يداخلها حسد ومرمى يقارنه هرة

350. Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, inimicitiae cum invidia mixtae, et morbo quocum alvi profluvium conjunctum est. A.

In altero codicis loco sic legitur: ثلاثة ليس فيها حيلة فقر يخالطه كسل ومرض يخالطه هرم وخصومة يداخلها "Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, morbo cum decrepita aetate conjuncto et rixae invidia mixtae. A.

٣٥١ ثلاثة ليس لها وقاء الفرس والسلطان والنساء

351. In tribus fides non est: in equo, in rege et in mulieribus. D.

٣٥٢ ثلاثة ليس لهم أمان البحر والسلطان والزمان

352. Tria sunt, quae securitatem nobis non concedunt: mare, rex et tempus. D.

Paulo aliter in codice G. legitur.

٣٥٣ ثلاثة ليس للعبارة المشط والمسواك والجارية

353. Tria mutuo non dantur: pecten, dentifricium et puella.

٣٥٤ ثلاثة يستأنس بها الزمان المقبل والسلطان

العادل والصديق الصادق

354. Ad tres res nos adsuescimus: ad tempus fortunatum, ad imperatorem justum et amicum veracem. A.

٣٥٥ لولا ثلاثة أشياء ما وضع ابن آدم رأسه

لشيء الخوف والموت والفقر

355. Nisi tres res fuissent, timor, mors et paupertas, homo nulli rei se ipsum submisisset. A.

٣٥٦ ثَلَمَةُ الْحِرْصِ لَا يَسُدُّهَا إِلَّا التُّرَابُ

356. Rupturam aviditatis nonnisi terra (sepulchrum) sanat. B.

٣٥٧ ثَلَمَةُ الدِّينِ مَوْتُ الْعُلَمَاءِ

357. Doctorum mors est ruptura religionis. B.

٣٥٨ ثَمَرَةُ الْإِحْسَانِ كَثْرَةُ الْأَخْوَانِ

358. Amicorum multitudo beneficiorum fructus est. D.

٣٥٩ ثَمَرَةُ التَّوَاضُعِ الْمَحَبَّةُ

359. Amor est fructus modestiae. D.

٣٦٠ ثَمَرَةُ الْحِكْمَةِ الرَّاحَةُ وَثَمَرَةُ الْمَالِ التَّعَبُ

360. Fructus sapientiae quies et fructus divitiarum fatigatio est. A.

٣٦١ ثَمَرَةُ الْحِلْمِ السَّلَامَةُ

361. Fructus mansuetudinis integritas est. B.

٣٦٢ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ

362. Opus est scientiae fructus. D.

٣٦٣ ثَمَرَةُ الْعَمَلِ الْأَجْرُ

363. Merces est fructus operis. D.

٣٦٣ ثَمَرَةُ الْفُجُورِ النَّدَامَةُ

364. Improbitalis fructus poenitentia est. B.

٣٦٥ ثَمَانِيَّةٌ لَا تُشْبَعُ مِنْ ثَمَانِيَّةِ الْعَالَمِ مِنَ الْعِلْمِ

وَالْغِنَى مِنَ الْمَالِ وَالْمَوْتُ مِنَ الْخَلْقِ وَالْإِنْسَانُ

مِنَ التَّمَتِّي وَالْفَكْرُ مِنَ الرُّوْيَةِ وَالْفَلَكُ مِنَ

الدُّورَانِ وَالسَّرَاجُ مِنَ الدُّخْنِ وَالنَّارُ مِنَ

الْحَطَبِ

365. Octo res octo rebus non satiantur: doctus scientiis, dives opibus, mors creaturis, homo desideriis, cogitatio consideratione, orbis coelestis circumvertendo, lucerna oleo, ignis ligno. A.

Singula in aliis locis repetuntur. conf. p. 347.

٣٦٦ ثَمَانِيَّةٌ مِنْ خِلَالِ الْجَهَالِ الْغَضَبِ لِغَيْرِ مَعْنَى

وَالْإِعْطَاءِ فِي غَيْرِ حَقِّ وَأَنْعَابِ الْبَدَنِ فِي الْبَاطِلِ

وَقِلَّةِ مَعْرِفَةِ الصَّدِيقِ مِنَ الْعَدُوِّ وَوَضْعِ الشَّرِّ

فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ وَالثِّقَةِ بِمَنْ لَا تُجَرِّبُهُ وَحُسْنِ

الظَّنَّ بِمَنْ لَا وِفَاءَ لَهُ وَكَثْرَةَ الْكَلَامِ مِنْ
غَيْرِ نَفْعٍ

366. Octo res insipidis propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis, corpus fatigare in re futili, haud bene distinguere amicum ab inimico, malum haud suo loco ponere, fiduciam ponere in eo, quem non expertus es, bonam opinionem de eo habere, cui fides non est, multa verba facere sine utilitate. A.

٣٦٧ لَا تَنَاءَ مَعَ كِبَرٍ وَلَا شَرَفٌ مَعَ سُوءِ آدَبٍ

367. Non est gloria cum superbia aut nobilitas cum pravis moribus. A.

٣٦٨ اِئْتَانُ مَرْحُومَانِ كَرِيمٍ سُلْطٌ عَلَيْهِ لَيْتِيمٌ وَعَاقِلٌ

سُلْطٌ عَلَيْهِ جَاهِلٌ

368. Duo misericordia digni sunt: generosus, qui in vilis potestatem venit et prudens, qui in insipidi potestatem venit. A:

٣٦٩ اِئْتَانُ مَا يُشْبَعَانِ طَالِبُ الْعِلْمِ وَطَالِبُ الْمَالِ

369. Duo non satiantur: scientiam quaerens et opes quaerens. G.

٣٧٠ اِئْتَيْنِ عَلَى قَلْبٍ وَاحِدٍ يَأْخُذُوا بَلَدٍ

370. Duo ejusdem animi oppidum capiunt.

Sic in utroque codice P. et D. contra regulas grammaticas ex vulgari idiomate legitur.

٣٧١ اثنین فی قبر ولا اثنین فی بیت

371. Duo in sepulcro uno et non duo in domo una D.

٣٧٢ تَهْلانُ اَلْهَضَبَاتِ مَا يَتَحَلَّلُ

372. Mons Tsahlan colles habens non dissolvitur.
De gravi, qui auctoritate pollet, adhibetur. Sam.
Conf. Meid. 4, 24.

٣٧٣ تَوْبُ السَّلَامَةِ لَا يَبْلَى

373. Vestis integritatis non atteritur. B.

٣٧٤ تَوَابُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِنْ نَعِيمِ الدُّنْيَا

374. Praemium alterius vitae commodis hujus vitae praeferendum est. B.

٣٧٥ رَبُّ ثَوَابٍ يَسْتَعِثُّ مِنْ صَاحِبِهِ

375. Interdum remuneratio a parte auctoris sui opem petit. D.

٣٧٦ جُبَّةٌ مَصْقُولَةٌ وَالْجَيْبُ مَا فِيهِ قَوْلَةٌ

376. Tunica polita (elegans), dum faba una in gremio non est. D.

In codice G. قَشْرَةُ قَوْلَةٍ „fabae cortex“ legitur.

٣٧٧ جَبَّارٌ وَأَحْمَقُ عَثَرٌ وَتَوَحَّلَقَ

377. Superbus (gigas) et stultus caespitavit et volutus fuit. D.

٣٧٨ جَبَلَتِ الْقُلُوبَ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا
وَبَغِضَ مَنْ أَسَاءَ عَلَيْهَا

378. Animi a natura ita constituti sunt, ut, qui ipsis malefaciant, eos odio ha beant. A.

٣٧٩ إِنَّ الْجَبَانَ حَتَفَهُ مِنْ فَوْقِهِ

379. Pavidio mors imminet. Ham. 93. l. 6.

٣٨٠ أَجَبْنُ مِنْ أُمِّ الْعَوَيْفِ

380. Pavidior quam locusta.

Mater Alohwaifi cognomen locustae est. Schar. In Samachscharii opere أم عريف legitur.

٣٨١ أَجَبْنُ مِنْ وَطَاطٍ

381. Pavidior quam vespertilio. Schar.

٣٨٢ مَنْ جَدَّ وَجَدَّ

382. Qui diligentia utitur, invenit. D.

Inest verborum lusus.

٣٨٣ الْجَدُّ عَرُوفٌ

383. Fortuna taedio capitur.

At vero in scholiis vox عَرُوفٌ voce صبورٌ patiens, constans explicata est. Fortasse غير صبور „inconstans“ legendum est. Sam.

٣٨٤ نَعَمْ الْجُدُودُ وَلَكِنْ يَثْسُ مَا خَلَفُوا

384. Boni sunt avi; sed malum est, quod post se reliquerunt. D.

٣٨٥ الْجَادَّةُ كَثِيرَةٌ وَالطَّرِيقُ وَاحِدَةٌ

385. Via major multiplex est; sed via, qua incendendum est, una B.

٣٨٦ كَالْجَادِعِ مَا رَنَ أَنْفَعُ بِكَفِّهِ

386. Sicut is, qui mollem nasi sui partem manu sua amputat.

Verba a nonnullis proverbii loco habentur, ita ut in eum adhibeantur, qui incuriâ noxam sibi intulerit. Alii proverbium esse negant. Harir. p. 10.

٣٨٧ جَرُّوا لَهُ الْخَطِيرَ مَا أَجَرَ كُمْ

387. Trahite ei capistrum, quamdiu vobis trahi potest.

I. e. Sequamini eum, ubi locus sequendi est et cavete, ubi locus non est. In cautione et petenda salute adhibetur. Cod. Abu-Ohb.

٣٨٨ أَجْرًا مِنَ السَّيْلِ

388. Audacius irruens, quam torrens.

Dicitur quoque اجرى من السيل „Magis currens quam torrens.“ Schar.

٣٨٩ أَجْرًا مِنَ اللَّيْلِ

389. Audacius irruens, quam nox.

Nocti tribuitur, id quod hominibus noctu audacius irruentibus tribuendum est. Dicitur quoque *أجرى من الليل* „Magis currens, quam nox“ Schar. Sam.

٣٩٠ مَنْ يُجَرِّبْ زَادَ عِلْمُهُ وَمَنْ يَوْمِنْ يَزِيدَ غَلَطًا

390. Qui experientia res probat, ejus scientia augetur et qui credit, ejus error augetur. D.

Repetitur postea proverbium verbis paulum mutatis.

٣٩١ جَرَبَةٌ مِصْرِيَّةٌ لَا تَنْقَلَعُ وَلَا تَنْغَسِلُ

391. Scabies Aegyptiaca, non evellitur et non abluitur. D.

٣٩٢ تَجْرِبُ الْمَجْرَبِ تَضْيِيعٌ

392. Experiri eum, qui experientia edoctus est, inutile habendum est. D.

Fortasse autem voci *تجرب* significatio experientia docendi tribuenda est.

٣٩٣ التَّجَرِبَةُ مِرَاةُ الْعَقْلِ

393. Experientia speculum ingenii est. Faki h. Alchol. p. 84. l. 8.

٣٩٤ مَا عَلَيْهَا جَرَبِيصَةٌ

394. Panniculus super ea non est. Sam.

De voce *جربيصة*, quae in lexico meo *جربيصة* et *خربيصة* scripta est, non consentiunt. Alii dicunt inau-rem, alii rem esse parvam, splendidam in arena locustae oculi magnitudine.

٣٩٥ أَجْرَحْ وَكَبِّرِ الْجُرْحَ مَا بَعْدَ الْقِتَالَةِ إِلَّا الصَّلَاحُ

395. Vulnera et magnum fac vulnus! Post pugnam nil nisi pax est. D.

٣٩٦ جُرْحُ الْكَلَامِ أَشَدُّ مِنْ جُرْحِ الْخِصَامِ

396. Vulnus sermone inflictum vehementius est, quam gladii vulnus. A.

٣٩٧ جُرْحُ اللِّسَانِ كَجُرْحِ الْيَدِ

397. Vulnus lingua inflictum simile vulneri manu factum est.

Hoc ex Amru-l'Kaisi verbis desumptum proverbium calumniarum dolorem ita magnum, ut cum vulnere comparetur, esse ostendit. Sam.

٣٩٨ جَرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا أَلْتِيَامٌ وَمَا جَرَحَ اللِّسَانُ

لَا يَلْتَامُ

398. Vulnera cuspide facta sanantur; sed vulnus lingua inflictum non sanatur. D.

٣٩٩ جَرَاحَاتُ الصَّدِيقِ أَفْضَلُ مِنْ قُبُلَاتِ الْعَدُوِّ بِالْمَكْرِ

399. Vulnera ab inimico inflicta praeferenda sunt osculis ab inimico dolose datis. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 6.

٤٠٠ يَا جَرَادُ جَاءَ كُمْ السَّمُورُ

400. O locustae! gryllivora avis ad vos venit. D.
In cod. Par. non legitur.

٤.١ لَا جَرَمَ بَعْدَ النَّدَامَةِ

401. Non est crimen post poenitentiam. D.

٤.٢ جَرَى مَا جَرَى

402. Accidit id, quod accidit. D.

٤.٣ جَرَى وَرَاءَهَا مَا لَحِقَهَا قَالَ مَتْرُوكَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

403. Cucurrit post eam; eam non assecutus est; dixit: relicta in via Dei. D.

٤.٤ مَنْ جَرَى فِي عِنَانٍ أَمَلَهُ قَدْ عَثَرَ فِي أَجَلِهِ

404. Qui in habenis spei suae currit, is in termino vitae suae pedem jam offendit. D.

Proverbium, quod in codice Par. non est, paulo aliter in codice Ber. legitur.

٤.٥ أَجْرَى مِنَ السَّيْلِ تَحْتَ اللَّيْلِ

405. Magis currens quam torrens sub nocte.

Sic dicitur, quod noctis tempore ejus cursus sensibus non percipitur. Sam. Schar.

٤.٦ أَجْرَى مِنْ فَرَسٍ

406. Magis currens quam equus. Sam. Schar.

٤.٧ أَجْرَى مِنْ أَمَاءٍ

407. Magis currens (fluens) quam aqua. Sam. Sch.

٤.٨ فِي الْجَوْبَةِ تَشْتَرِكُ الْعَشِيرَةُ

408. In insula gens consortium habet. D.

٤٠٩ الْجَزَعُ أَتَعَبٌ مِنَ الصَّبْرِ

409. Impatientia (moeror) magis fatigat quam patientia. A. D.

٤١٠ الْجَزَعُ عِنْدَ الْبَلَاءِ تَمَامُ الْحَنَةِ

410. Impatientia (tristitia) in infortunio calamitatis perfectio est. D.

٤١١ الْجَزَعُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ مُصِيبَةٌ أُخْرَى

411. Impatientia (tristitia) in calamitate altera calamitas est. A.

٤١٢ مَنْ جَسَرَ كَسَرَ أَيْسَرَ

412. Qui strenue audet, frangit, prospere perficit. D.

٤١٣ أَجْشَعُ مِنَ كَلْبٍ

413. Avidior quam canis. Schar.

٤١٤ لَا تَجْعَلْ حَاجَتِي مِنْكَ بِظَهْرٍ

414. Rem mihi necessariam in dorso tuo ne ponas! (ne negligas!) Sam.

٤١٥ لَا تَجْلِسْ فِي مَكَانٍ يَقُولُوا لَكَ قُومْ مِنْهُ

415. Ne in loco sede, e quo te surgere jubent! G.

٤١٦ من جالَس الملوك بغير أدب جلسة فانه
خاطر بروحه وعرض للبلاء نفسه

416. Qui sine eruditione in regum consortio est,
is periculo se exponit et in interitum se con-
jicit. Fakih. Alchol. p. 87, l. S. inf.

٤١٧ جليس الخير غنيمة

417. Conviva bonus praeda est. A.

٤١٨ تجلس العلم روضة الجنة

418. Consensus doctrinae hortus paradisi est. A.

٤١٩ تجلس الكرام حصون الكلام

419. Consensus nobilium arx sermonis est. A.

٤٢٠ اذا اَجَلَا الغبار تنتظر اتحتك فرس أم حمار

420. Quum pulvis removetur, videbis, num sub te
equus an asinus sit. D.

In codice تنتظر legitur, quae vox si recta est, in
proverbio videndi significationem habere debet.

٤٢١ جمرة الليل أصبحت رماد

421. Pruna noctis mane cinis est. G. D.

٤٢٢ اجمع جراميرك

422. Membra tua collige!

l. e. rem tuam dispersam collige! Sam. Schar.

٢٢٣ حَتَّى يَجْتَمِعَ مَعْرَى الْفِزْرِ

423. Donec caprae Alfisri congregantur. Sam.
Conf. Meid. 23, 274.

٢٢٤ جَمِيعُ أَمْرِ الدُّنْيَا فِي أَرْبَعِ خِطَالِ الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ

وَالْعَفَافِ وَالْعَدَالَةِ

424. Tota res hujus mundi quatuor proprietatibus
nititur, doctrina, mansuetudine, morum casti-
tate et justitia. A.

٢٢٥ حَمَلٌ تَرَكُمَانِي هَاجَ وَوَقَفَ

425. Camelus Turcomanicus, impetum fecit et ste-
tit. D.

٢٢٦ الْجَمَلُ لَوْ تَطَلَّعَ إِلَى حَدْبَتِهِ كَانَ وَقَعَ انْقِصَافَتٌ

رَقَبَتُهُ

426. Camelus si gibbum suum respexisset, procidens
collum suum fregisset. D.

٢٢٧ جَمَالُ الْإِنْسَانِ فِي الْحِلْمِ

427. Hominis pulchritudo in mansuetudine cerni-
tur. A.

٢٢٨ جَمَالُ الْخَلْقِ أَكْبَرُ مِنْ جَمَالِ الْخَلْقِ

428. Pulchritudo indolis praestantior est quam for-
mae pulchritudo. B.

٤٢٩ جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

429. Viri pulchritudo est linguae suae facundia. B.

٤٣٠ أَحْمَلُ مِنَ الْبَدْرِ

430. Pulchrior quam plena luna. Sam. Schar.

٤٣١ مَنْ أَحْمَلُ قِيلًا سَمِعَ حَمِيلًا

431. Qui pulchra verba profert, pulchra verba audit. A.

٤٣٢ جَنَّةٌ حَفَّتْ بِالْمَكَارِمِ

432. Paradisus factis generosis circumdatus est. D.

٤٣٣ الْجَنَّةُ دَارُ الْأَسْخِيَاءِ

433. Paradisus generosorum domus est. B.

٤٣٤ الْجُنُونُ فَنُونٌ

434. Insania varia est. D. Conf. Meid. 6, 29. vers.

٤٣٥ الْمَجْنُونُ أَعْرَفُ بِشَأْنِ نَفْسِهِ مِنَ الْعَاقِلِ

يَشُوْنُ النَّاسِ

435. Insanus suam conditionem melius novit, quam prudens hominum conditionem. Schar.

٤٣٦ الْمَجْنُونُ بِلَا دُفٍّ يَبْرَقُصُ

436. Insanus sine tympano saltat. G.

٢٣٧ تَجَنَّبْ ثَلَاثَةَ لُتُخَلَّصَ مِنْ ثَلَاثَةٍ تَجَنَّبِ الْحَسَدَ

لُتُخَلَّصَ مِنَ الْحَزَنِ وَلَا تُجَالِسْ خَسِيئًا لُتَسَلِّمْ

مِنَ الْمَلَأَمَةِ وَلَا تَهْتَمَّ بِجَمْعِ الْمَالِ لُتَسَلِّمْ مِنَ

مُعَادَاةِ النَّاسِ

437. Tres res evita, ut a tribus liber sis: Evita invidiam, ut a tristitia liber sis; ne cum ignobili sede, ut a vituperio liber sis; ne in colligendis opibus sollicitus esto, ut ab inimicitia hominum liber sis. A.

٢٣٨ جِنَارَةٌ يَهُودِيٌّ سَكُوتٌ وَهَرُولَةٌ

438. Funus Judaei; silentium et celerincessus est. D.

٢٣٩ لِلْجِنَارَةِ حَافِلَةٌ وَالْمَيِّتِ كَلْبٌ

439. Exequiae funeris agmen sunt et mortuus canis est. D.

Vox حَافِلَةٌ idem quod حَفِيلَةٌ designare videtur. In Burckhardtii libro prov. 46. loco hujusce vocis حَامِيَةٌ legitur.

٢٤٠ الْجِنْسُ إِلَى الْجِنْسِ يَمِيلُ

440. Genus ad genus se inclinatur. A.

٢٤١ الْجِنْسُ مَعَ الْجِنْسِ

441. Genus cum genere. D.

٢٢٢ لَا تَجْنِي يَمِينِكَ عَلَى شِمَالِكَ

442. Ne dextera tua contra sinistram tuam injustitia utatur! D.

Verti quoque potest: non utitur. تَجْنِي pro تَجْنِي est vulgaris scribendi modus.

٢٢٣ هَذَا جَهْدِي يَا عَبْدِي

443. Hoc est studium meum, o serve mi! D.

٢٢٤ أَجْهَدُ جَهْدَكَ

444. Diligentiâ utere! Schar.

٢٢٥ أَجْهَدُ الْأَمْرَ

445. Res in terra elata fuit. Schar.

٢٢٦ الْاجْتِهَادُ أَرْبَحُ بِضَاعَةً

446. Diligentiâ est merx, quae maximum lucrum nobis adfert.

Hortatur proverbium, ut in agendo diligentiam adhibeamus. Sam. Schar.

٢٢٧ جَوْهَرَةٌ فِي مَرْبَلَةٍ

447. Unio in fimeto. D.

٢٢٨ مَنْ جَهِلَ شَيْءٌ فَقَدْ عَادَاهُ

448. Qui rem ignorat, ei adversatur. D.

٢٢٩ مَنْ جَهِلَ قَدْرَ نَفْسِهِ كَانَ يَقْدِرُ غَيْرَهُ أَجْهَلُ

449. Qui valorem suum ignorat, aliorum valorem magis ignorat. D.

٢٤٥. جَهْلُ الشَّبَابِ مَعْدُورٌ وَعِلْمُهُمْ مُحَقَّقٌ

450. Ignorantia adolescentum excusata et eorum doctrina despecta est. D.

٢٤٥١. لَوْ لَا جَهْلُ الْجَاهِلِ لَمْ يُعْرِفِ اللَّيِّبُ الْعَاقِلَ

451. Si ignorantia ignorantis non esset, cordatus, prudens notus non esset. D.

In codice G. voces جهل et اللبيب omissae sunt.

٢٤٥٢. الْجَهْلُ شَرُّ الْأَصْحَابِ

452. Ignorantia pessima socia est. A.

٢٤٥٣. لِلْجَهْلِ مَطِيَّةٌ مَنْ رَكِبَهَا ذَلٌّ وَمَنْ صَحِبَهَا ضَلٌّ

453. Ignorantia jumentum est, quo qui vehitur, vilis est; qua qui tanquam socia utitur, errat. A.

٢٤٥٤. لِلْجَاهِلِ لَا يُبْصِرُ مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ سِهَامُ الْقَدَرِ

454. Insuperbus non videt, unde ad eum sagittae decretorum divinorum veniant. A.

٢٤٥٥. لِلْجَاهِلِ يَبْغِضُ مَنْ يُوَحِّدُهُ وَلَا يَذْهَبُ إِلَى الْحُكَمَاءِ

455. Insuperbus reprehensorem odit et ad sapientes non accedit G.

Salomoni tribuitur. Conf. Salom. Prov. 15, 12.

٢٤٥٦. لِلْجَاهِلِ يَطْلُبُ الْمَالَ وَالْعَاقِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ

456. Insuper opes petit et prudens perfectionem G.

٤٥٧ الْجَاهِلُ يَعْجَلُ بِكَلَامِهِ وَالْحَكِيمُ يَتَمَهَّلُ وَيَتَأَخَّرُ

457. Insuper in sermone suo festinat; sed sapiens cunctatur et retardat G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 29, 11.

٤٥٨ جَبْتُ الْأَفْرَعَ يُوَانِسُنِي كَشَفَ قَرَعَتَهُ وَفَرَعَنِي

458. Transii ad calvum, ut mecum consuetudinem iniret. Calvitium suam retexit et timore me implevit D.

٤٥٩ مَنْ يُجَاوِبُ كَلَامًا قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ فَذَاكَ أَحْمَقُ

وَمُسْتَوْجِبُ الْخَرَى

459. Qui responsum dat, antequam audit, is stultus est et ludibrium meretur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 13.

٤٦٠ الْأَجْوِبَةُ اللَّيْنَةُ تَكْسِرُ الْغَضَبَ

460. Responso lenia iram frangunt G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 15, 1.

Sic in codice Gott. sed cum sequentibus verbis والكمة الكلمة, et verbum durum poenam (s. iram) excitat, in unum proverbium coniungendum est.

٤٦١ مَنْ جَادَ بِمَالِهِ فَقَدْ جَادَ بِنَفْسِهِ

461. Qui opibus suis liberalis est, is anima sua liberalis est D.

٤٦٢ مَن لَّا يَجُودُ لَكَ مَا يَجُودُ لِغَيْرِكَ

462. Qui liberalis in te non est, is in alios liberalis non est. D.

٤٦٣ جُدْ بِالكَثِيرِ وَأَفْنَعْ بِالْقَلِيلِ

463. Liberalis sis multo et contentus sis paucio! D.

٤٦٤ جُدْ بِمَا تَجِدُ

464. Liberalis esto in iis rebus, quas invenis! A.

٤٦٥ أَنْتَ أَجَدْتَ طَبَخَهُ فَاحْسُ وَذُقْ

465. Tu id bene coxisti; sorbe igitur et gusta!

Verbis hisce is utitur, qui ob alterius calamitatem, quam ille sibi paravit, laetatur. Sch. Conf. Me id. 6, 82.

٤٦٦ لَا جُودَ إِلَّا مَوْجُودٌ

466. Non est liberalitas nisi in eo, quod existit. D.

٤٦٧ الْجَوَادُ بِعَرَقِهِ يَجْرِي

467. Equus generosus, non obstante sudore, currit. G.

٤٦٨ الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ وَالْبَخِيلُ يُوْكَلُ مَالَهُ

468. Generosus opes suas edit et avari opes eduntur. D.

٤٦٩ جُودَةُ الْكَلَامِ فِي الْاِخْتِصَارِ

469. Praestantia sermonis in brevitate est. A. B. D.

٤٧٠ جَارُ الْبَخِيلِ فِي الْمَقَارَةِ هَالِكٌ

470. Vicinus avari in deserto perit. D.

٤٧١ جَارَكَ الْفَقِيرُ يَفْقُرُكَ وَمَا يَسْتَعْنِي

471. Vicinus tuus pauper pauperem te reddet et dives non fiet. D.

٤٧٢ يَا جَارِي أَنْتَ فِي دَارِكَ وَأَنَا فِي دَارِي

472. O vicine mi! tu in domo tua es et ego in domo mea sum. D.

In codice G. „in statu tuo“ et „in statu meo“ legitur.

٤٧٣ يَا جَارَنَا أُخْرَى عَلَيْنَا نُرِيدُ أَنْ نَغْتَسِلَ

473. O vicine mi! Caca super nos, nos lavare volumus. D.

٤٧٤ جَوْزٌ مَعْدُودٌ فِي حِرَابٍ مَرْبُوطٍ

474. Nuces numeratae in sacco ligato. D.

٤٧٥ كُمَجِيرُ الْمَلْحِ إِلَى بَارَقَ

475. Sicut is, qui ad montem Barak sal mittit.

Barak nomen montis in Arabia felici; sale abundantis est. Remis inutilem agit. Conf. Meid. 22, 100. Sch.

٤٧٦ لِلْجُوعِ يَرْضَى الْأَسَدُ بِالْجَيْفِ

476. Fames efficit, ut leo cadaveribus contentus sit. B.

٤٧٧ لَا يَجُوعُ الذِّئْبُ وَلَا يُفْنَى الْغَنَمُ

477. Lupus non esurit et oves non perdit.

I. e. Dum lupus non esurit, oves non perdit. D.

أَجْعُ كَلْبَكَ يَتَّبِعَكَ ٤٧٨

478. Si canem tuum fame adfligis, te sequitur.

De vili adhibetur, qui oppressus obsequium praestat.

Sam. Schar. conf. Meid. 6, 44. 12, 25.

جَوْلَةُ الْبَاطِلِ سَاعَةٌ ٤٧٩

479. Impetus strenui momentum est. D.

جَاءَ بِالْحَظْرِ الرُّطْبُ ٤٨٠

480. Multa pecora (vel) multos homines adduxit
vel mendacium aliis ingratum et non probatum protulit D.

جَاءَ بِالْكَرْدِ يَيْسُ ٤٨١

481. Infortunium adduxit. Sam.

جَاءَ بِالْكَهَارِيسِ ٤٨٢

482. Infortunium adduxit. Sam.

جَاءَ بِالْكَرِّيَّاءِ ٤٨٣

483. Infortunium adduxit. Sam.

جَاءَ بِالسِّلْتَمِ ٤٨٤

484. Infortunium adduxit. Sam.

جَاءَ بِالطُّلَاطِلِ ٤٨٥

485. Morbum incurabilem (infortunium) adduxit. S.

Dicitur quoque بالطلاطة

جاء بالعنقير ٢٨٦

486. Infortunium adduxit. Sam.

جاء بالغلق ٢٨٧

487. Infortunium adduxit Sam.

جاء بالقلقة ٢٨٨

488. Infortunium adduxit. Sam.

جاء بالقنطر ٢٨٩

489. Infortunium adduxit. Sam.

جاء بالنيطل ٢٩٠

490 Infortunium adduxit. Sam.

جاء بأم حبوكري ٢٩١

491. Infortunium magnum adduxit. Sam.

جاء برغيف صار حريف ٢٩٢

492. Adtulit libum, socius factus est. D.

جاء بعد الهياط والمياط ٢٩٣

493. Venit post tumultum et increpationem.

Dicitur quoque بعد الهيط والميط Sam.

جاء بعابرة العين ٢٩٤

494. Rem oculum laedentem adduxit. Sam. Conf.
Meid. 5, 139.

٤٩٥ جاء يَدْخُلُ خَرَجَ

495. Venit, ut intraret; sed exivit. D.

٤٩٦ جاء يَكْحَلُهُ عَمَاءُ

496. Venit, ut ejus oculis collyrium illineret; sed eum obcaecavit. D.

٤٩٧ جاءكَ السَّعْدُ مِثْلَ الرَّعْدِ

497. Fortuna ad te sicut tonitru venit. D.

٤٩٨ إِذَا جَاءَ مُوسَى بِطَلِّ السِّحْرِ وَالسَّاحِرِ

498. Quum Moses venit, incantatio et incantatores irriti sunt. D.

In codice G. post موسى addita sunt verba et والقى
,,et projecit baculum“.

٤٩٩ جَاءَنَا يَجِدُ تَحْلُنَا إِنَّمَا الدَّخْلُ مِنْ أَيْدِي

499. Venit ad nos amputans (spinas) palmarum nostrarum; palmae non nisi ei sunt, qui eas fecundavit.

Haec verba dixit vir e gente Ahdi b. Alnidjar Medinae, quum virum e gente Tobbah in palmam adscendentem occidisset. Factum est tempore Obaihahi ante Mohammedem (Cit. Alaghani).

٥٠٠ إِذَا جَاءَ النَّصُّ بِطَلِّ الْقِيَّاسِ

500. Quum res omnino evidens est, ratiocinatio irrita est. D.

هـ.١ إِذَا جَاءَ الْوَرْدَ رَاحَ الْبَرْدَ

501. Quum rosa venit, frigus abit. D.

هـ.٢ مَنْ جَاءَ مَا أَبْطَى

502. Qui venit, non cunctatur. D.

هـ.٣ جَاءَتْ جَنَادِعُ

503. Venerunt ejus scarabaei nigri.

Cod. Abu-Ohb. I. e. vicissitudines Fortunae et calamitatis initia. In Djeuharii opere زابت جنادع الشر legitur. Conf. lex. m. s. v. جندع.

هـ.٤ مَنْ جَاءَهُ شَيْءٌ فَرَدَّهُ الْعَنُوتُ أَبُوهُ مَعَ جَدِّهِ

504. Qui rem ad ipsum venientem rejicit, ejus patri simul et avo maledicite! D.

هـ.٥ مَنْ جَاءَنَا فَهُوَ حَبِيبٌ لَنَا وَمَنْ صَدَّدَ عَنَّا فَهُوَ

لَنَا صَاحِبٌ

505. Qui ad nos venit, is amatus nobis est et qui a nobis se avertit, is socius nobis est. D.

هـ.٦ لَا يَجِيئُ مِنْ خَلَّةِ عَصِيدَةٍ

506. Ex aceto pulmentum non paratur. D.

هـ.٧ مَا يَجِيئُ مِنَ الْمَلِيحِ إِلَّا مَلِيحٌ

507. Ex pulchro nonnisi pulcher provenit. G.

٥٠٨ الَّذِي مَا يَجِي بِعَصَا مُوسَى يَجِي بِعَصَا فِرْعَوْنَ

508: Qui Mosis baculum non adfert, is Pharaonis baculum adfert. G.

٥٠٩ جِي مِنْ حَيْثُ وَلَيْسَ

509. Adduc id e loco, ubi est et non est. i. e. omnimodo.

Vulgus proverbio utitur. Cod. Abu-Ohb.

٥١٠ جِئْنَا نَعْرِى الْقَوْمَ رَجَعْنَا الْعَرَابِيَا

510. Venimus, ut gentem denudaremus; sed nudi rediimus. D.

٥١١ جِيْدَيْنِ مَا يَخْتَلِفُوْا

511. Duo praestantes non dissentiunt. D.

٥١٢ حِيْفَةٌ لَا تُعْكِرُ كَحْرَ

512. Cadaver mare turbidum non reddit. D.

٥١٣ مَنْ حَبَّ قَرْدَ عَبْدِهِ وَرَاحَ مَعَهُ إِلَى بَلَدِهِ

513. Qui simium amat, ei servit et cum eo in ejus terram abit. D.

In Rostgardii libro Nr. 476 sic legitur: من حب من حب ,,Qui servum amat, adorat eum et sequitur eum in regionem ejus.“ Est formula, qua excusant nimium amorem erga personas minus pulchras.

٥١٤ مَنْ حَبَّ نَفْسَهُ بَغَضَتْهُ النَّاسُ

514. Qui se ipsum amat, cum homines odio habent. D.

٥٥ مَن حَبَّكَ سَبَّكَ

515. Qui te amat, te objurgat. D.

٥٦ حَبَّنِي بِالْعَضْبِ

516. Amavit me cum ira.

Sic in codice Par. In codice Diez. بالعصب cum violentia“ legitur.

٥٧ مَن أَحَبَّ أَنْ يُقَوَّى عَلَى الْحِكْمَةِ فَلَا يُمَلِّكَ نَفْسَهُ

لِلنِّسَاءِ

517. Qui in sapientia confirmari vult, ne mulieribus se ipsum submittat. D.

٥٨ مَن أَحَبَّ شَيْءً فَقَدْ عَمِلَهُ وَأَكْثَرَ ذِكْرَهُ

518. Qui rem amat, is eam peragit ejusque multam mentionem facit. D.

Idem proverbium paulo aliter! Meid. 24, 52, legitur.

٥٩ مَن أَحَبَّ أَخَذَ الْحَيْلَ أَفْلَحَ وَمَن أَحَبَّ أَخَذَ

النِّسَاءَ لَمْ يُفْلِحْ

519. Qui femora equorum amat, prosper est et qui femora mulierum amat, prosper non est. D.

In codice Par. duo proverbia sunt.

٥٠ مَن أَحَبَّكَ أَطْعَمَكَ وَمَن بَعَضَكَ أَحْرَمَكَ

520. Qui te amat, cibum tibi dat et qui te odio habet, tibi eum denegat. D.

٥٢٠ مَنْ أَحَبَّكَ نَهَكَ وَمَنْ بَغَضَكَ أَغْرَاكَ

521. Qui te amat, is tibi interdicit et qui odio te habet, is te instigat. D.

Sic in codice Par., in quo proverbium in duas partes separatum est. In codice Diez. „اغواك“ in errorem inducit“ legitur.

٥٢١ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يَفْعَلَ أَخُوكَ بِكَ فَافْعَلْ بِهِ

522. Quemadmodum cupis, ut frater tuus erga te agat, eodem modo erga eum age! A.

٥٢٢ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يَقْبَلَ النَّاسُ أَمْرَكَ يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَقْبَلَ أَمْرَ النَّاسِ

523. Ut cupis homines rem tuam admittere, sic te decet hominum rem admittere A.

In apographo امر العقل est, pro quo ex conjectura امر الناس scripsi.

٥٢٣ حُبُّ الدُّنْيَا وَالْمَالِ رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

524. Amor mundi divitiarumque cujuslibet peccati principium est. D.

٥٢٤ لَوْلَا حُبُّ الْوَطَنِ لَكَانَ خَرِبَ الْبَلَدِ السُّوءِ

525. Si amor patriae non esset, terra prava desolata esset. D.

٥٣٦ حُبًّا وَكَرَامَةً

526. Hydriam ejusque operculum (tibi dabo).

I. e. Omnia tibi concedo. Confer. libr. meum Selecta ex historia Halebi p. 82.

٥٣٧ الْحُبُّ أَعْمَى

527. Amor caecus est. Schar.

Conf. Meid. 6, 22.

٥٣٨ لَا مَحَبَّةَ بَعْدَ بُوسٍ وَلَا عَطَرَ بَعْدَ عُرُوسٍ

528. Non est amor post miseriam et non aroma post Ahrusum. D.

De posteriore proverbii parte conf. Meid. 23, 269.

٥٣٩ مَحَبَّةٌ بِلَا حَيَّةٍ مَا تَسْوَى حَبَّةً

529. Amor sine re animata granum unum non valet D.

In codice Diez. loco vocis حَيَّةٍ legitur حبة.

٥٣٠ الْحَبَّةُ مُكَبَّةٌ وَالْعَاشِقُ أَعْمَى

530. Amor in terram prosternit et amans caecus est. D.

٥٣١ مَا عِنْدَ الْحُبُّوبِ إِلَّا الْهَاجِرُ

531. Apud amatum nonnisi praestans res est. D.

٥٣٢ مَنْ حَبَسَ الدَّرَاهِمَ كَانَ لَهَا وَمَنْ أَنْفَقَهَا كَانَتْ لَهُ

532. Qui pecuniam apud se retinet, pecuniae submissus est et qui eum erogat, ei pecunia commodo est. A.

٥٣٣ لَا تَحْبِسِ الطَّائِفِينَ وَالْحَمَامَةَ جَمْلَةً

533. Ne pavonem columbamque simul incarceratione! D.

٥٣٤ حَبَسُ الْوُجُودِ سُوُّ الظَّنِّ بِالْعَبُودِ

534. Retinere rem (ne alii ea utantur), quae reperitur, prava opinio de Deo est. D.

٥٣٥ بَعْدَ مَا حَبِلْتَ سَكَرْتَ الْبَابَ

535. Posteaquam praegnans facta erat, portam clausit.

Hoc in proverbio voci سكر significatio hebraici *sagar* vel *sacar* tribuenda est.

٥٣٦ حَبْلٌ لَيْفٌ وَجَهَازٌ ضَعِيفٌ

536. Funis e fibris palmarum et apparatus infirmus D.

In codice Par. حبال legitur. conf. Meid. 6, 227.

٥٣٧ حَبْلُكَ عَلَى غَارِبِكَ

537. Funis tuus super dorso tuo.

A camelo desumptum voluntatem esse liberam significat, ut quo velit incedere possit. Kam. Har. p. 33.

٥٣٨ يَا حَابِلُ اذْكُرْ خَلًّا

538. O ligans, solvendi memor sis!

Initio operis de fine cogita! Kam. conf. رابطة.

٥٣٩ اِذَا حَجَّ جَارُكَ غَيْرَ بَابِ دَارِكَ

539. Quum vicinus tuus Meccam iter facit, portam domus tuae muta! D.

٥٤٠. إِذَا حَجَّ حَاجَتَيْنِ بَيْعَهَا بِالذَّيْنِ

540. Quum duabus vicibus Meccam iter facit, ob debitum eam (domum) vende!

Vox بِهَا locò vocis بِهَا esse et proverbium cum praecedente conjugendum videtur. D.

٥٤١. حَتَّى يَحْجَّ الْبُرْعُوثُ

541. Donec pulex Meccam iter facit. D.

٥٤٢. الْحَاجَّ أَسْمَعْتَ

542. Meccam proficiscenti rem narrasti.

Qui Meccam proficiscenti rem narravit, eam multis narravit, quippe quum ille in itinere multis occurrat, qui in omnes terrae regiones disperguntur. De secretis vulgatis adhibetur. Sam. Schar.

٥٤٣. وَالْحَاجَّ وَالذَّاجَّ

543. Meccam proficiscens et mercaturae faciendae causa exiens.

Dicitur ما حَجَّ وَلَكِنَّهُ نَجَّ, „Meccam iter non fecit; sed mercaturae faciendae causa exiit.“ Alii dicunt, voce الدَّاجَّ jumentorum locatorem significari. Schar. Sed traditionis verba sunt: هَوَّلَاءِ الدَّاجَّ وَلَيْسُوا بِالْحَاجَّ

٥٤٤. حُجَّةُ الْفَاحِشَةِ خَرَّاهَا

544. Argumentum contra femiham corruptum ventrem habentem ejus merda est. D.

٥٤٥. حَدَادٌ حَدِيَّةٌ

545. O impediens! eum impedi!

Arabes verbis de eo utuntur, qui cuidam supervenit.
et quem aegre ferunt. Sam.

٥٤٦ أَحَدٌ مِنْ ضُرْسٍ

546. Acutior quam dens molaris. Sam. Schar.

٥٤٧ يَحْدُثُ مِنْ بَعْدِ الْأُمُورِ أُمُورٌ

547. Post res proveniunt res. D.

٥٤٨ الْحَدِيثُ مِنْ فِضَّةٍ وَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ

548. Narratio argentea, silentium vero aureum est. D.

٥٤٩ نَعَمْ الْحَدِيثُ الدِّفْتَرُ

549. Optimus narrator codex est. D.

٥٥٠ مُحَادَثَةُ الْإِخْوَانِ أَلَدٌ مِنْ مُغَازَلَةِ الْغُرْلَانِ وَأَبْهَجُ
مِنْ حَرَكَاتِ الرِّجَالِ يَبِينُ الرِّجَالُ

550. Colloqui cum fratribus majorem voluptatem
parat, quam joculari cum pulchris puellis et pul-
chrius est, quam motus manuum inter herbas
odoratas. A.

٥٥١ إِحْدَى بَنَاتِ طَبَقٍ

551. Una filiorum temporis.

I. e. infortunium. Verba Lokmano Ahditae tribuun-
tur. Dj. Schar.

٥٥٢ إِحْدَرُ إِذَا أَحْمَرَّتْ حَمَالِيْقُهُ

552. Cave quom ejus interiores ciliorum partes rubrae sunt!

Cave inimicum, quando iratus est. Sam. Schar.

٥٥٣ أَحْذَرْ تَسْلَمْ

553. Si caves, incolumis eris.

Ut caveamus, proverbium nos hortatur. Schar.

٥٥٤ أَحْذَرُوا مِمَّنْ لَا يَرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يَوْمُنْ شَرُّهُ

554. Cavete eum, cujus bonum non speratur et a cujus noxa nemo securus est. D.

٥٥٥ أَحْذَرْ مِنْ عَقْعَقْ

555. Cautior quam pica. Sam. Schar.

٥٥٦ أَحْذَرْ مِنْ يَدٍ فِي رَحْمِ

556. Cautior quam manus in utero. Sam. Schar.

٥٥٧ الْحَرُّ يُؤْذِي وَالْبَرْدُ يُؤْذِي

557. Calor nocet et frigus nocet. B.

٥٥٨ الْحَرُّ فِي كُلِّ زَمَانٍ حَرٌّ

558. Ingenuus omni tempore ingenuus est.

De viro dicitur, quem calamitates non mutant. Sch. conf. Me id. 6, 92.

٥٥٩ أَحْرَمِ الْمَرْجَلِ

559. Calidior quam olla. Sam. Schar.

٥٦. أَحْرُ مِنْ النَّارِ

560. Calidior quam ignis. Schar.

٥٦١. الْحَرْبُ عَشْوَةٌ

561. Bellum est agendi ratio prudentia carens.

Honain b. Haschram Sahdita ista verba dixisse fertur. Sam. Schar.

٥٦٢. أَحْرَزُ ذَا وَأَبْتَغَى النَّوَافِلَا

562. Custodio hoc et dona desidero.

Versus est metrum Redjes habens. Loco vocis احرز legitur يا حرزتى „Eheu, portio custodita!“ et „O optima pars mea!“ Sensus est: rebus, quas volui, potitus sum et plura peto. Proverbium in augendis opibus et quaestu adhibetur. Sam. Schar.

٥٦٣. أَحْرَسُ مِنْ خَنْزِيرٍ

563. Magis custodiens quam porcus. Sam. Schar.

٥٦٤. احْتَرَسَ مِنْ تَدْبِيرِكَ عَلَى عَدُوِّكَ كَاحْتِرَاسٍ مِنْ

تَدْبِيرِهِ عَلَيْكَ

564. Cave prudentiam, qua contra inimicum uteris, sicut ei prudentia cavenda est, qua in rebus contra te utitur. A.

٥٦٥. احْتَرَسَ مِنْ عَدُوِّكَ مَرَّةً وَمِنْ صَدِيقِكَ أَلْفَ مَرَّةٍ

لَأنَّ رُبَّمَا قُلُوبُ الصَّدِيقِ وَصَارَ أَوَّلَى بِالْمَضَرَّةِ

565. Ab inimico tuo semel cave; sed ab amico tuo millies, fieri enim potest, ut amicus tuus convertatur et ad noxam inferendam magis aptus fiat. G.

٥٦٦ الْحِرْصُ مِفْتَاحُ التَّعَبِ وَمَطِيَّةُ النَّصَبِ

566. Aviditas clavis fatigationis et jumentum molestiae est.

In codice Ber. post النصب vox مشقة legitur, quae superflua ex proverbio omisso originem duxisse videtur.

٥٦٧ الْحِرْصُ مِفْتَاحُ الدَّلِّ وَالْحَقْدُ مِفْتَاحُ الْعَدَاوَةِ وَاتِّبَاعِ

الشَّهْوَةِ مِفْتَاحُ النَّدَامَةِ وَالْقَنَاعَةُ مِفْتَاحُ الرَّاحَةِ

567. Aviditas clavis vilitatis, odium clavis inimicitiae, sequi cupiditatem clavis poenitentiae, paucis contentum esse, clavis tranquillitatis est. A.

٥٦٨ أَحْرَصُ مِنْ خَنْزِيرٍ

568. Avidior quam porcus. Schar.

٥٦٩ أَحْرَصُ مِنْ ذَنْبٍ

569. Avidior quam lupus. Sam. Schar.

٥٧٠ حِرْفَةُ الْمَرْءِ كَنْوُهُ

570. Ars viri thesaurus est. B.

٥٧١ مَنْ لَمْ يَحْتَرِفْ لَمْ يَعْتَلِفْ

571. Qui artem non exercet, is cibum non invenit. D.

ه٥٧٢ يَبْنِمَا تَتَحَرَّكُ فَطِيْمَةٌ يَفُوْتُهَا سُوْقُ الْغَوْلِ

572. Intereadum Fathimah se movet, forum filorum gossopinorum eam fugit. D.

ه٥٧٣ حَرَكَةُ الْاَدْبَارِ سَرِيْعَةٌ

573. Motus infortunii (recessus) celer est. D.

ه٥٧٤ حَرَكَةُ الْاَقْبَالِ بَطِيْئَةٌ

574. Motus fortunae (praecessus) tardus est. D.

Fortasse hoc cum praecedente conjungendum est.

ه٥٧٥ حَرَكَاتُ الْعُيُوْنِ تَدُلُّ عَلَى مَا فِي الْقُلُوْبِ

575. Motus oculorum id, quod in animis est, ostendit. D.

ه٥٧٦ حَرَكُ الْأَرْطَالِ وَلَا تَقْعُدْ بِطَالٍ

576. Move libras et ne sede otiosus! D.

ه٥٧٧ حَرَكُ لَحْيَيْكَ تَطْرُبُ مَعْدَتَكَ

577. Move maxillas tuas, ut stomachus tuus laetus sit!

Idem significat, quod Meid. 3, 45. Sam.

ه٥٧٨ لَا تُحَرِّكِ النَّارَ بِالسَّكِيْنِ

578. Ne ignem cultro moveas! D.

٥٧٩. مَنْ حَرَّمَ الْعَدْلَ فَلَا خَيْرَ لَهُ

579. Qui justitiam prohibet, ei bonum non est. A.

Enunciari quoque potest in passivo „Qui a justitia prohibetur.“

٥٨٠. حَرَّمَ الْوَفَاءَ عَلَى مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ

580. Fides ei non est, cui nobilitas generis non est. A.

٥٨١. حَرَامٌ عَلَيْنَا وَإِنْ حَظِينَا بِمُقْبَلٍ

581. Illicitum nobis est et si fortuna favente potimur. D.

حَظِينَا a radice حظ derivo.

٥٨٢. حَرَمَانُ الصَّبْرِ فِي الْمُصِيبَةِ أَشَدُّ مِنَ الْمُصِيبَةِ

582. Patientia carere in calamitate gravius est malum, quam calamitas. B.

٥٨٣. الْكَرَامِيَّةُ يَصِيحُوا عَلَى أَصْحَابِ الْبُيُوتِ

583. Impii (latrones) contra domorum possessores clamant. D.

٥٨٤. حَرَقَ عَيْرٌ

584. Peditus asini.

De re nihili adhibetur. Sam.

٥٨٥. الْحَازِمُ مَنْ حَقَّظَ مَا فِي يَدِهِ وَلَمْ يُؤَخِّرْ شُغْلَ

يَوْمِهِ لَعْدِهِ

585. Providus is est, qui id, quod possidet, servat

et rem hodie peragendam in crastinum diem
non differt. A.

٥٨٦ أَحَزَمُ الْفَرِيقَيْنِ التُّرْكَيْنِ

586. Cautissimus utriusque agminis certo sciens est. Sch.

De voce التُّرْكَيْنِ dubito.

٥٨٧ أَحَزَمُ مِنْ سِنَانٍ

587. Cautior quam Sinanus. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 165.

٥٨٨ أَحَزَمُ مِنْ فَرَّخِ الطَّائِرِ

588. Cautior quam pullus avis. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 165.

٥٨٩ أَحَزَمُ مِنْ قِرِّي

589. Cautior quam avis Kirilla. Sam. Schar. conf.
Meid. 6, 203.

٥٩٠ إِنْ حَزِنْتَ عَلَى مَا فَاتَ فَاحْزَنْ عَلَى مَا لَمْ يَأْتِ

590. Si tristis es ob res, quae effugit, tum tristis
esto ob rem, quae non accidit! Schar.

٥٩١ حُزْنُ الْمَرْءِ عَلَى مَا فَاتَ جَهْلٌ

591. Tristitia viri ob id, quod effugit, ignorantia
est. B.

٥٩٢ حَزِينَةٌ وَوَأَعِيَةٌ

592. Tristitia adfecta et memoria tenens. D.



٥٩٣ حَسْبُكَ أَنْ تَعَامِلَ فَقِيهَ الَّذِي لَهُ يَكْتَنِبُهُ وَالَّذِي عَلَيْهِ يُمَاحِيهِ

593. Tibi sufficit commercium habere cum jurisconsulto. Quod pro ipso est, scribit, quod contra ipsum est, delet. D.

٥٩٤ مَنْ لَمْ يَحْسِبِ الْعَوَائِبَ مَا الدَّهْرُ لَهُ بِصَاحِبِ

494. Qui de rerum fine non cogitat, ei tempus (fortuna) socius non est. D.

In codice Par. legitur: ما له في الدهر بصاحب „ei in tempore socius non est.“

٥٩٥ بِيَحْسِبِ الْفَرَاءَ نَسِيحَ

595. Vestes pelliceas textas esse putat. D.

٥٩٦ بِيَحْسِبِ مِنَ الْأَقْرَعِ شَعْرَ وَمِنْ الْحَافِي نَعْلَ

596. Putat in calvo crines et in nudipede calceum esse. D.

٥٩٧ مَا حَسَدْنَاكُمْ عَلَى الشَّوَى وَالرَّقَاقِ تَحْسَدُونَا

أَنْتُمْ عَلَى النَّوْمِ فِي الرِّقَاقِ

597. Vobis carnes tostas et placentas non invidimus, vos autem nobis somnum in plateis invidetis. D.

In codice G. legimus لم أحسدك على السمان والرقاق تحسدني على النومات بالصقار

٥٩٨ لَا تَحْسَدْنِي عَلَى رِزْقِي لِئَلَّا يَضِيعَ رِزْقُكَ وَرِزْقِي

598. Ne mihi victum quotidianum invide, ne et tuus et meus victus quotidianus pereat. G.

٥٩٩ الْحَسَدُ حَسَكٌ مَنْ تَعَلَّقَ بِهِ هَلَكَ

599. Invidia planta Hasac (tribulus) est, cui adhaeret, is perit. D.

٦٠٠ الْحَسَدُ كَصَدَاحِ الْحَدِيدِ لَا يَزَالُ بِهِ حَتَّى يَأْكُلَهُ

600. Invidia ferrugini ferri similis est, quae id perdere nunquam cessat. A.

٦٠١ الْحَسَدُ وَالنِّفَاقُ وَالْكَذِبُ أَتَانِي الدُّلَّ

601. Invidia, hypocrisis et mendacium tripodes vitilitatis sunt. B.

٦٠٢ الْحَاسِدُ مُغْتَاطٌ عَلَى مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

602. Invidus ei iratus est, cui crimen non est. B.

٦٠٣ الْحَاسِدُ يَفْرَحُ بِرَّتِّكَ وَيُعَيِّبُ صَوَابَكَ

603. Invidus ob lapsum tuum laetatur et rectum tuum vituperat. B.

٦٠٤ لِحَسَنِ مَا أَرْضَعْتَ إِنْ لَمْ تَرُشْغِي

604. Profecto! pulchrum esset id, quod lactandum dedisti, si duobus labiis non sugeres.

De eo dicitur, quem beneficia in alios conferentem metuunt, ne malefaciendo beneficium corrumpat. Sam.

٦٥. مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ رَاحَ وَاسْتَرَحَ

605. Cujus natura pulchra est, is quietem dat et quietem percipit. D.

٦٦. مَنْ حَسَنَتْ سِيَاسَتُهُ دَامَتْ رِيَاسَتُهُ

606. Cujus regendi modus pulcher est, ejus imperium durabit. A.

٦٧. مَا أَحْسَنَ الْعِلْمَ لَوْلَا أَنَّهُ غَالِي وَلَيْسَ يُوْجَدُ

الْعِلْمُ أَنْ يَنْبَاعَ بِالْمَالِ

607. Quam pulchra esset scientia, nisi cari pretii esset et scientia non invenitur, quae opibus vendatur. D.

٦٨. أَحْسِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحْسِنَ إِلَيْكَ

608. Benefac si optas, ut alii tibi benefaciant! G.

٦٩. أَحْسِنْ إِلَى مَنْ تَمْلِكُهُ يُحْسِنَ إِلَيْكَ مَنْ يَمْلِكُكَ

609. Si erga eum, qui in tua potestate est, pulchre agis, erga te is, in cujus potestate tu es, pulchre aget. A.

٧٠. أَحْسِنْ لِمَنْ شِئْتَ كُنْتَ أَمِيرَهُ دَأْسْتَعْنِ عَنْ مَنْ

شِئْتَ تَكُنْ نَظِيرَهُ وَسَلْ مَنْ شِئْتَ تَكُنْ أُسِيرَهُ

610. Cui benefecisti, ejus princeps tu es; quo ca-

rere potes, ejus aequalis tu es; quem rogas,
ejus captivus tu es. A.

٦١١ يُحْسِنُ يَدٍ وَيَأْسِي بِأُخْرَى^{١٥٤}

611. Una manu benefacit et altera manu malefacit. D.

يُسَيِّئُ mihi loco vocis يَأْسِي

٦١٢ مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ

612. Qui turpe pulchrum esse putat, id jam peregit. D.

٦١٣ حُسْنُ الْأَدَبِ يَسْتَرْقُبُ النَّسَبَ

613. Morum pulchritudo generis turpitudinem tegit. B.

٦١٤ حُسْنُ الثَّنَاءِ عَلَى الْبَيْتِ خَيْرٌ مِنْ سُوءِ الثَّنَاءِ

عَلَى الْحَيِّ

614. Pulchra laus mortuo tributa melior est, quam
prava laus vivo. Faki. Alchol. p. 159. l. 12.

٦١٥ حُسْنُ الْخُلُقِ غَنِيمَةٌ

615. Pulchritudo formae praeda est. B.

٦١٦ حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ وَحُسْنُ التَّدْبِيرِ

نِصْفُ الْعَيْشِ وَحُسْنُ الْمَدَارَاةِ نِصْفُ الْعَقْلِ

616. Pulchritudo interrogandi dimidium doctrinae,
pulchra dispositio dimidium vitae et pulchre
modo lene tractare dimidium prudentiae est. A.

٦١٧ حُسْنُ الصُّورَةِ أَوَّلُ السَّعَادَةِ

617. Pulchritudo formae initium felicitatis est. D.

٦١٨ حُسْنُ الْمَرْءِ غَنِيمَةٌ

618. Pulchritudo viri praeda est. B.

٦١٩ أَحْسَنُ الْعِلْمِ مَا كَانَ مَعَ الْعَمَلِ

619. Optima scientia ea est, quae cum opere conjuncta est. A.

٦٢٠ أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا صَدَقَ بِهِ قَائِلُهُ وَانْتَفَعَ بِهِ سَامِعُهُ

620. Sermo pulcherrimus est, quo loquens verax est et ex quo audiens commodum capit. D.

٦٢١ الْإِحْسَانُ يَقْطَعُ اللِّسَانَ

621. Beneficium linguam amputat. A.

٦٢٢ لَا إِحْسَانَ إِلَّا بِالتَّامِّ

622. Non est beneficium, nisi quum perfectum est. D.

٦٢٣ الْمُحْسِنُ مُعَانَ

623. Benignus adjuvatur (a Deo) Meid. praef. conf. Meid. C. 6, 141.

٦٢٤ كَحَسْبِ الدِّيكِ

624. Ut sorbitio galli.

De re pauca adhibetur Sam. In Meidanii opere de celeritate. Meid. 24, 238.

٦٢٥ حَصَلَ لَهَا زَوْجٌ قَالَتْ أَعَوْرٌ

625. Conjugem obtigit, dixit ea: Monoculus. D.

٦٢٦ لَا يَحْصُلُ الْعِلْمُ إِلَّا بِخَمْسٍ خِصَالٍ غَمْرِيَّةٍ

صَالِحَةٍ وَعِنَايَةٍ تَامَةٍ وَكِفَايَةٍ قَائِمَةٍ وَقَرِيحَةٍ لَطِيفَةٍ

وَمُعَلِّمٍ مُرْشِدٍ

626. Doctrina nonnisi per quinque res acquiritur: Naturam bonam, studium perfectum, laborem constantem et praeceptorem bene ducentem. A.

٦٢٧ حُصُونُ الرِّجَالِ الْحَيْدُ وَالسِّلَاحُ

627. Arces virorum equi armaque sunt. D.

٦٢٨ مَنْ حَضَرَ طَعَامًا لَمْ يُدْعَ إِلَيْهِ اسْتَحَقَّ الطَّرْدَ

628. Qui apud cibum praesens est, ad quem invitatus non erat, is qui repellatur dignus est. D.

٦٢٩ أَحْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا مَنْ لَمْ يَغْضَبْ

629. Qui non irascitur, in respondendo promptissimus hominum est. Schar.

٦٣٠ أَحْضَرُ عَطَبٍ عَدَمٌ أَدَبٌ

630. Qui eruditione caret, in iram vehementem maxime pronus est. Schar.

٦٣١ أَحْضَرُ مِنَ التُّرَابِ

631. Praesentior quam terra. Sam. Schar.

٦٣٢ حُطَّ رَأْسُكَ عِنْدَ رَأْسِي

632. Caput tuum apud caput meum demitte! D.

٦٣٣ حُطُّوا أَيْدِيَكُمْ عَلَى الْخَيْطَانِ وَقُولُوا حَكَمَ اللَّهُ وَكَانَ

633. Demittite manus vestras super muros et dicite:
Deus decrevit et factum est. D.

٦٣٤ حَطَبَ فِي قُطْرِ يَمِينِ صَاحِبِنَا

634. Lignatus est in ligno agollocho dexteræ socii
nostri. D.

٦٣٥ أَحْطَمُ مِنْ جَرَادٍ

635. Magis frangens quam locusta. Schar.

٦٣٦ حَظٌّ فِي السَّحَابِ وَعَقْلٌ فِي التُّرَابِ

636. Fortuna (sors) in nubibus et mens in terra. D.

٦٣٧ حَفَرَ لَهُ عَافُورٌ شَرًّا

637. Fossam mali sui ei fodit.

Legitur quoque عَافُورٌ fossa, quam ad capien-
dum leonem fodiunt. In eum dicitur, qui socio
suo interitum parat. Schar.

٦٣٨ مَنْ حَفَرَ لِأَخِيهِ جُبًّا وَقَعَ فِيهِ مِنْكَبًا

638. Qui fratri suo puteum profundum (ut in eum cadat) fodit, is pronus concidens in eum irruit. D.

In codice G. legimus من حفر حفرة يسقط بها „Qui foveam fodit, in eam incidit.“ In codice Asselini sic legitur: من حفر بئرا لاخته وقع فيه „Qui fratri suo puteum fodit, is in eum incidit“ et in altero loco sic: من حفر بئرا لاخته كان حنقه فيه „Qui fratri suo puteum fodit, ejus mors in eo erit. Conf. Meid. 24, 256 et Rost g. libr. prov. 411.

٦٣٩ حِفْظُكَ لِسِرِّكَ أَوْجِبُ بِهِ مِنْ حِفْظِ غَيْرِكَ لَا

639. Quod tu secretum tuum custodis, magis convenit, quam quod alius id custodit. D.

٦٤٠ حِفْظُ الصَّبِيِّ كَوَحْيٍ فِي الْحَجَرِ

640. Memoria pueri scripturae in lapide similis est.

Legitur quoque كوشى et كوشم „ut pictura.“ I. e. ut in lapide incisum non deletur, sic puer rerum non obliviscitur. S a m.

٦٤١ حِفْظُ الْإِنْسَانِ رَاحَةُ الْإِنْسَانِ

641. Custodia linguae est quies hominis. D.

٦٤٢ عَلَيْكَ بِالْحِفْظِ دُونَ الْجَمْعِ مِنَ الْكُتُبِ

642. Memoriae operam des non ex libris colligens! A.

٦٤٣ احْفَظْ رَأْسَكَ مِنْ عِشْرَةِ لِسَانِكَ

643. Custodi caput tuum a consortio linguae tuae! B.

٦٤٤ مَنْ يَحْفَظْ فَاهُ يَحْفَظْ مِنْ الضَّيْقِ نَفْسَهُ

644. Qui os suum custodit, is se contra calamitatem defendit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 21, 23.

٦٤٥ الْحَقُّ مَغْضَبَةٌ

645. Veritas est irae causa.

Verba haec ei dicuntur, qui, quod in re erga eum verax es, irascitur. Narrant Abu-Dsarrum dixisse : تركى Veritas me reliquit et amicus mihi non est“ Schar.

٦٤٦ إِنَّ الْحَقَّ إِذَا قَامَ دَفَعَ الْبَاطِلَ

646. Veritas, quum stat, mendacium repellit. Sch.

٦٤٧ أَحَقُّ النَّاسِ بِالْمَلَامَةِ مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ عِنْدَ قَوْمِ عَرَفُوهُ

647. Vituperio dignissimus est is, qui apud homines eum noscentes se laudat. B.

٦٤٨ يَسْتَحِقُّ التَّفْضِيلَ عَلَى غَيْرِهِ مَنْ لَهُ عِلْمٌ وَشَرَفٌ

648. Cui doctrina et nobilitas est, is, qui aliis praeferatur, dignus est. A.

٦٤٩ اسْتَحَقَّ الْعُرُوْ أَلْحَابَ الْبِرَّانِينَ

649. Incursio hostilis dominos equorum in pos teriore sellae parte portavit.

I. e. eos abstulit sicut equo vehens post sellam res, quas portat. Proverbium in rerum angustiis (في ضيق) adhibetur. Sam. Schar.

٦٥٠ أَحَقَدُ مِنْ جَمَلٍ

650. Odio plenior quam camelus.

Narrant camelum odium suum per plures annos servare Schar.

٦٥١ لَا تَحْقِرْ ضَعِيفًا فِي تَقْلِبِهِ إِنَّ الْبُعُوضَةَ تَدْمِي
مَقْلَةَ الْأَسَدِ

651. Ne debilem in modo, quo se gerit, contempnas,
nam culex interiorem oculi partem leonis vulnerat. D.

٦٥٢ مَا حَاكَ ظَهْرِي غَيْرُ ظَفَرِي وَمَا سَعَتْ فِي أُمُورِي
غَيْرُ رِجْلِي

652. Non fricat dorsum meum nisi unguis meus,
et non incedit in rebus meus nisi pes meus. D.
Conf. Meid. 24, 39.

٦٥٣ مَا يَحْكُ رَأْسَكَ إِلَّا أَظْفَارُكَ

653. Nonnisi unguis tui dorsum tuum fricant. D.

In Rostgaardii libro: „ما يحك جلدك إلا ظفرك“ Nonnisi unguis tuus cutem tuam fricat“ legitur.

٦٥٤ تَحَكَّكَتِ الْعَقْرَبُ بِالْأَفْعَى

654. Scorpio ad viperam se fricuit.

De viro dicitur, qui ei, cujus malum quod aliis infert, majus est, adversatur. I. e. ejus malo se opposuit Sam. Kam.

٦٥٥ ما فِيهِ حَاكَّةٌ وَلَا تَاكَّةٌ

655. Non est in eo fricans (i. e. dens molaris) et non secans (i. e. dens caninus). Sam.

٦٥٦ تَحَكُّ الْمَوَدَّةِ وَالْإِخَاءِ حَالُ الشَّدَّةِ لَا الرِّخَاءِ

656. Lapis Lydius amoris fraternitatisque status calamitatis est, non status commoditatis. B.

٦٥٧ حَاكِمُكَ خَصْمُكَ

657. Judex tuus est adversarius tuus.

Dicitur, si quis eodem tempore judex et adversarius est. Schar.]

٦٥٨ الْحِكْمَةُ تُعْرَفُ عِنْدَ الْمَنْطِقِ وَالشَّجَاعَةُ عِنْدَ

الْغَضَبِ وَالْعِفَّةُ عِنْدَ الشَّهْوَةِ

658. Sapientia in sermone, strenuitas in ira, morum castitas in cupiditatibus cognoscitur. A.

٦٥٩ الْحِكْمَةُ كَالْعُرْسِ تُرِيدُ الْبَيْتَ خَالِيًا

659. Sapientia sponsae similis est, domum vacuum esse vult. A.

٦٦. الْحَكِيمُ مَنْ يَظْهَرُ فِعْلُهُ وَقَوْلُهُ وَفِكْرُهُ سَوَاءً

660. Sapiens est, cujus factum, verbum et cogitatio aequalia esse apparent. A.

٦٦١ الْحَكِيمُ يَسْتَرُ حِكْمَتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثِيَابُ

وَالْجَاهِلُ تَبْدُو عَوْرَتَهُ مِنْ تَحْتِ الثِّيَابِ

661. Sapiens sapientiam suam tegit et si vestibus tectus non est; sed ignorantis pudendum apparet, et si vestibus indutus est. A.

٦٦٢ إِذَا حَلَّتِ الْمَقَادِيرُ بَطَلَتِ التَّدَابِيرُ

662. Quum res a Deo decretae adveniunt, res a nobis prudenter institutae irritae sunt. A.

٦٦٣ تَحَلَّلْ غِيْلُ

683. Exceptionem juramenti tui concede, o Ghile!

Abschamsus ben-Sahd b. Said Manat Haidjomanijjam (s. Haidjomanam) Alahnbarii filiam accedens quum repelleretur, ejus patruus Alharitsus b. Cahb, qui amicum defendere vellet, in pede vulneratus est, ut claudicaret. Quam ob causam pretio sanguinis postulato Ghilanus b. Malic b. Ahmru quominus id solveretur, impedivit dicens:

لَا نَعْقِلُ الرَّجُلَ وَلَا نَدِيهَا

حَتَّى تَرَى ذَاهِيَةً تُنْسِيهَا

أَوْ يَسْفِ فِي أَعْيُنِنَا سَافِيهَا

„Pedem non expiabimus et ejus pretium non solve-
mus, donec calamitas apparet, quae eum in oblivionem
adducit aut quidam in oculos nostros pulverem spargit.“
Metrum Sarih. est.

Hisce de verbis certior factus Abschamsus suis congregatis in gentem incursionem fecit. In Ghilani autem occisi oculos pulverem sparserunt, ista verba dicentes, quae in proverbii consuetudinem venerunt. Significant, minitantem victum esse. S am.

٦٦٤ لَا حَالَانَكَ حَالًا غَيْرَ مَرْدُودٍ

664. Contritione non prohibenda te conteram!

Verbs minitantis sunt. S am.

٦٦٥ حَلَبُ الشَّهْبَا وَخَبْرُهَا النَّقْيِ وَرِجَالُهَا لِلْحَرْبِ مَا تَلْتَقِي

665. Oppidum Haleb fulgens ejusque panis candidus est; et ejus viri ad bellum non concurrunt. D.

٦٦٦ أَحْلَبُ وَأَشْرَبُ

666. Mulge et hibe!

Sic nonnulli proverbium retulerunt. De re, quae prohibetur, id adhibent. Alii sic احلب واشرب ليس كل اوان احلب واشرب „Non quodlibet tempus mulgendum et bibendum dat,“ id quod rectius putatur. Sensus hic est: Non omni tempore camelam invenio, quam mulgeam et cujus lac bibam. Non igitur me eam perdere decet. Schar. conf. Meid. 23, 103.

٦٦٧ هُوَ مَحْلُوسٌ عَلَى الدَّبْرِ

667. Is super podice strato tectus est.

De eo adhibetur, qui invitatus ad rem adigitur. Sensus est. Is rei adhaeret, quemadmodum stratum dorso. S.

٦٦٨ إِذَا حَلَقُوا ذَنَنَ جَارِكَ بَلَّ أَنْتَ ذَنْفَكَ

668. Quum vicini tui mentum radunt et tu mentum tuum madefac! D.

٦٦٩ مَنْ حَلَّمَ سَادَ وَمَنْ سَكَتَ سَلِمَ

669. Qui mansuetus est, dominatur et qui tacet, salvus est. A.

In altero loco legitur: مَنْ لَمْ يَحْلَمْ قَدِمَ وَمَنْ سَكَتَ سَلِمَ „Qui mansuetus non est, poenitentiam aget et qui tacet, salvus erit.“ A.

٦٧٠ حِلْمُ الْإِنْسَانِ عَوْنُهُ

670. Mansuetudo auxilium hominis est. A.

٦٧١ حِلْمُ الرَّجُلِ فِي غَيْرِ وَقْتِهِ جَهْلٌ

671. Mansuetudo viri tempore non conveniente insipientia est. D.

٦٧٢ إِنْ لِيَذَى الْحِلْمِ قَبْلَ الْيَوْمِ مَا تُقَرَّعُ الْعَصَا

672. Viro intelligenti ante hodiernum diem baculus non pulsabatur.

Hoc e versu Almotalammesi desumtum esse dicunt:

لِيَذَى الْحِلْمِ قَبْلَ الْيَوْمِ مَا يُقَرَّعُ الْعَصَا وَمَا عَلِمَ الْإِنْسَانُ إِلَّا لِيَعْلَمَ

Intelligenti ante hunc diem baculus non pulsabatur et homo edoctus non est, nisi ut sciret.“ Metrum Thawil est. Sam. conf. Meid. 1, 146.

٦٧٣ أَحْلَمُ مِنْ سِنَانٍ

673. Mansuetior, quam Sinan. Schar.conf. Meid.
6, 165. adnott.

٦٧٤ أَحْلَمُ مِمَّنْ قُرِعَتْ لَهُ الْعَصَا

674. Intelligentior quam is cui baculus pulsatus est.
Schar. Meid. 1, 146.

٦٧٥ حَلَّوُ اللَّسَانَ قَلِيلُ الْإِحْسَانِ

675. Dulcis linguae parum benefaciens. D. G.

In Rostgaardii et Burchhardtii libro loco vocis قَلِيلُ
legitur بعيد.

٦٧٦ حَلَاوَةُ الدُّنْيَا لِجَاهِلِهَا وَمَرَارَةُ الدُّنْيَا لِمَنْ عَقَلَ

676. Dulcedo mundi ejus ignoranti est et amaritudo
mundi prudenti est. G.

٦٧٧ حَلَّى الرَّجُلُ الْأَدَبُ

677. Cultura animi ornamentum viri est. B.

٦٧٨ حَلَّى النِّسَاءُ الذَّهَبُ

678. Aurum ornamentum mulierum est. B.

In codice Assel. verbis paulum mutatis hoc cum prae-
cedente conjunctum est.

٦٧٩ أَحْلَى مِنَ التَّمْرِ الْجَنِيِّ

679. Dulcior quam dactylus recens.

Dixit poeta Alhothaiah:

وَأَحْلَى مِنَ التَّمْرِ الْجَنِيِّ وَفِيهِمْ بَسَالَةٌ قَيْسُ إِنْ أُرِيدَ بَسَالُهَا

„Dulcior quam dactylus decerptus et in iis est gentis
Kaisi strenuitas, si ejus strenuitas postulatur.“ Metrum
Thawil est.

٦٨٠ أَحْلَى مِنَ الْجَنَى

680. Dulcior quam recentes dactyli. Schar.

٦٨١ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ

681. Dulcior quam favus mellis.

Dixit poeta Abu-l'Nedjm :

أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَمُرَّ حَنْظَلَةٍ فَهُوَ يَسِيلُ شَرِبُهُ وَعَسَلُهُ

Dulcior quam favus mellis et ejus colocynthis amara
est. Fluit autem ejus colocynthis et mel.“ Metrum
Redjes est.

٦٨٢ أَيُّشْ أَحْلَا مِنْ لَخْلَاوَةِ الصَّلْحِ بَعْدَ الْعَدَاوَةِ

682. Quam (ad verbum: quatenus res?) dulcior
quam dulcedo est pax post inimicitiam! D.

٦٨٣ أَيُّشْ أَحْلَا مِنْ الْوَلَدِ وَلَدُ الْوَلَدِ

683. Quam dulcior quam filius est nepos! D.

Legitur quoque : الولد لا ولد الولد

٦٨٤ إِذَا حُمَّ الْقَدَرُ دَمَّ الْبَصَرُ

684. Quum res a Deo decreta est, oculus tegitur
(ut res non cernat). Schar. conf. Meid. 1, 48.

٦٨٥ هُذَيْكُ الْحَمَامَةِ طَارَتْ

685. Haec columba volavit. D.

٦٨٦ أَحْمَدُ اللَّهَ وَأَشْكُرُهُ وَهَذَا قَوْلٌ لَا تَذْكُرُهُ

686. Deum laudo eique gratias ago et hoc est verbum, cujus tu mentionem non facis. D.

٦٨٧ حُمْرَةٌ فِي الْوَجْهِ وَلَا مَغْصَصَةٌ فِي الْبَطْنِ

687. Rubedo in facie et non tormen in ventre. D.

٦٨٨ حِمَارٌ قَصَّارٌ إِنْ جَاعَ شَرِبَ وَإِنْ شَبِعَ شَغِبَ

688. Asinus fullonis, si esurit bibit et si satiatum est, malum infert. D.

٦٨٩ حِمَارٌ مَرْبُوطٌ فِي الشَّمْسِ

689. Asinus in sole ligatus. D.

٦٩٠ لِلْحِمَارِ يَرْتَبِطُ مِنْ رَسْنِهِ وَالْإِنْسَانُ مِنْ كَلَامِهِ

690. Asinus ad funem capistrum sui ligatur et homo ad sermonem suum. G.

٦٩١ مِنْ حَمِيرٍ لِلْحَجَارَةِ الشَّقَاءِ وَالضَّرْبِ

691. Ad asinos lapidum (qui lapidibus portandis destinati sunt) miseria et percussio pertinet. D.

٦٩٢ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كَلَيْبِ وَائِلٍ

692. Ut Ahmar-Ahd aut Colaib-Wajil.

Hoc e versu Hodsailitae desumptum est:

مَنْ كَانَ يَرْجُو الصَّلَاحَ فِيهِ فَإِنَّهُ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كَلَيْبِ لَوَائِلِ

Qui pacem in eo sperat, is ut Ahmar-Ahd aut Colaib genti Wajel est. Metr. Thawil est. p. 162.

Hoc proverbium de infelici, infausto adhibent conf.
Meid. 13, 114. 117. Sam.

٦٩٣ حُمُوزَاتُ الطَّعَامِ خَيْرٌ مِنْ حُمُوزَاتِ الْكَلَامِ

693. Acrimonia in cibo melior est, quam acrimonia
in sermone. A.

٦٩٤ الْحَمَقُ فِي الطَّوِيلِ صَغِيرُ الرَّاسِ وَالْكَذِبُ فِي

الْقَصِيرِ وَالظُّلْمُ وَالْبِنَاءُ فِي ذِي الشَّامَاتِ وَالْحِفْظُ فِي

الْعُمَيَّانِ وَسُوءُ الْخُلُقِ فِي الْعُرْجَانِ وَخِفَّةُ الرُّوحِ فِي

الْحَوْلَانِ وَقِلَّةُ الْعَقْلِ فِي الْخَصْمَيَّانِ وَالْعَجَلَةُ فِي

الصَّبِيَّانِ وَالْكَسَلُ فِي الْمَشَايِخِ وَالْمَكْرُ فِي النِّسَاءِ

وَالْمِرَاءُ فِي الْعُلَمَاءِ وَالذُّلُّ فِي الْأَيَّتَامِ وَالْحَسَدُ فِي

الْجِيرَانِ وَالْإِسْرَافُ فِي الشَّبَابِ وَالْحِرْصُ فِي الشُّبُوحِ

694. Stupiditas in longo, cujus caput parvum est,
mendacium in brevi, injustitia et scortatus in
iis, qui naevos habent, memoria in caecis,
prava naturae indoles in claudis, levitas animi
in strabis, parum ingenii in eunuchis, festi-
nantia in pueris, segnitie in senibus, perfidia
in mulieribus, hypocrisis in doctis, despectus
in orphanis, invidia in vicinis, prodigentia in
juvenibus, aviditas in doctoribus conspicitur. A.

٦٩٥ الْحَمَاقَةُ فِي الطَّوِيلِ

695. Stupiditas in longo est. Fakih. Alchol. p. 170. l. 15.

٦٩٦ أَحْمَقِي وَتَيْسِي

696. Stupida sis et Tisi!

Verba haec mulieri contumeliae causa dicebantur. Do eo quoque adhibentur, qui res nulli rei similes loquitur. Sam. Schar. conf. Meid. 3, 93.

٦٩٧ أَحْمَقُ تَاَقْ

697. Stupidus fatuus.

Dicitur quoque أَحْمَقُ فَاك تَاك et أَحْمَقُ فَاك cum eadem significatione. Sam.

٦٩٨ أَحْمَقُ مِنَ الْحَبَّارِي

698. Stupidior quam otis.

Otidem tempore, quo plumas amittat, plures simul abjicere narrant, dum caeterae aves nonnisi unam post alteram abjiciant, otidem quoque, aliis avibus avolantibus ob periculum, suo loco remanere et ob tristitiam mori. In hisce rebus proverbii causam vident. Sam. Schar.

٦٩٩ أَحْمَقُ مِنَ الرَّخْلِ

699. Stupidior quam agna ovis. Sam. Schar.

٧٠٠ أَحْمَقُ مِنَ الْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ

700. Stultior quam is, qui aquam manu capit.

In Corani Sur. 13, 15 legimus كَبَّاسُطٌ كَفِيهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاءَ

„Non aliter quam is qui manus ad aquam extendit, ut eam ad os adducat.“ Dixit poeta:

وَأَصْبَحْتُ مِنْ لَيْلَى الْغَدَاةِ كَقَابِضٍ عَلَى الْمَاءِ ثُمَّ تَرَجَّعْتُ بِشَيْءٍ أَنَا مِلَّةُ

Matutino tempore quoad Laitam ei similis eram, qui aquam manu capit, dum ejus digiti nil reportant. Metrum Thawil est. Schar.

v.1 أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ أَنْكَرَ مِنْ غَيْرِهِ مَا هُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ

701. Stultissimus hominum is est, qui aliorum conditionem ferre non potest, dum ipse eadem utitur. A.

v.2 أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ يُعِيرُ وَيَسْتَعِيرُ

702. Stultissimus hominum est, qui mutuo dat et mutuatur.

Sic in codice Par. In codice Diez. legitur من يعين „qui auxilium fert et auxilium rogat.“ ويستعين

v.3 أَحْمَقُ مَنْ أَمَّ طَرِيقَ

703. Stupidior quam hyaena. Sam.

v.4 أَحْمَقُ مَنْ أَمَّ عَامِرَ

704. Stupidior quam hyaena. conf. Meid. 6, 179. 24, 239. Sam. Schar.

v.5 أَحْمَقُ مِنْ حَمَامَةِ

705. Stupidior quam columba. conf. Meid. 7, 116. S.

v.6 أَحْمَقُ مِنْ شَيْخٍ مَهُوٍ

706. Stultior quam senex gentis Mahw. conf.
Meid. 7, 98. Schar.

أَحْمَقُ مِنْ طَرِيقٍ v.v

707. Stupidior quam avis Thirrik.

Avis ista quoque كروان appellata, si hominem videt, corpus ad terram deprimit. Homines eam capturi dicunt: „أطرق كرا إن النعام في القرى لن ترى“ In terram caput demitte, o Carawan, nam struthiocameli in vicis sunt et tu non conspiceris.“ Tum vestimento superinfecto sine molestia eam capiunt. Sam. Schar.

أَحْمَقُ مِنْ عَدِيَّ بْنِ حَنَابٍ v.v

708. Stultior quam Ahdijj ben-Djanab. conf.
Meid. 21, 20. Schar.

أَحْمَقُ مِنْ قُبَاعِ بْنِ ضَبَّةٍ v.9

709. Stultior quam Kobah ben-Dhabbah.

Vir iste, cujus stultitia in proverbii consuetudinem venit, ante Mohammedis tempus vixisse traditur. Ab isto viro stultus quisque cognomen القُبَاع accepit. S. Sch.

أَحْمَقُ مِنْ لَاطِمِ الْأَرْضِ بِحَدِّهِ v.10

710. Stultior quam is, qui terrae genam suam infligit. Sam. Schar.

أَحْمَقُ مِنْ مَاضِعِ الْمَاءِ v.11

711. Stultior quam aquam manducans. Sam. S.

أَحْمَقُ مِنْ مَاطِخِ الْمَاءِ v.12

712. Stultior quam aquam lambens. Sam. Schar.
conf. Meid. 6, 205.

v١٣ أَحْمَقُ مِنْ مَالِكِ بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ

713. Stultior, quam Malic b. Said Manat. Sam.
Schar. conf. Meid. 1, 409. 12, 20. 23, 86.

v١٤ أَحْمَقُ مِنْ أَحَدِ الْمَاءِ بِأَصْبَعِهِ

714. Stultior quam aquam digito capiens. Sam. S.

v١٥ مَنْ حَمَلَ مَا لَا يُطِيقُ عَجَزَ وَمَنْ أُحْجِبَ بِنَفْسِهِ
هَلَكَ وَمَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ لَمْ يُشَاوِرْ
نَحِمَ وَمَنْ جَالَسَ الْعُلَمَاءَ عِلِمَ وَمَنْ قَلَّ كَلَامُهُ
دَامَتْ عَافِيَتُهُ

715. Qui in se suscipit, quod portare non valet,
impar erit et qui admiratione sui impletur,
peribit et qui erga homines superbum se ge-
rit, despectus fit et qui alios non consulit, poe-
nitentiam aget et qui doctorum societatem co-
lit, doctus fit et cujus sermo paucus est, ejus
incolumitas diuturna est. A.

v١٦ مَا يَحْمِلُ الْجَوْرَ إِلَّا التَّوَرُّ

716. Nonnisi taurus injuriam fert. D.

viv ما يَحْمِلُ الْحَقْدَ مَنْ تَعْلُو لَهُ الرُّتَبُ وَلَا يَنَالُ

الْعَلَا مَنْ طَبَعَهُ الْغَضَبُ

717. Cujus gradus dignitatis alti sunt, invidiam non habe et cujus natura ira est, dignitatis gradu alto non potitur. D.

vix لا يَحْمِلُ اللَّهُ نَفْسًا غَيْرَ طَائِفَتِهَا

718. Deus nemini plus, quam ferre potest, portandum imponit. D.

vix لا تُحْمِلْ نَفْسَكَ مَا لَا تُطِيقُ وَلَا تَعْمَلْ عَمَلًا لَا

يَنْفَعُكَ

719. Ne tibi rem, quam ferre non vales, imponas et ne opus facias, quod tibi inutile est. A.

vii احْتَمِلُوا لِمَنْ دَلَّ وَاَقْبَلُوا عُذْرَ مَنْ عَذَرَ الْيَكْمَ

720. Patienter eum ferte, qui indicat et ejus excusationem admittite, qui apud vos se excusat. A.

Videtur loco vocis دل indicat دل despectus est legendum.

vii الْحَمِيَّةُ أَشَدُّ مِنَ الْعِلَّةِ

721. Victus ratio tempore morbi durior est, quam morbus.

Sic dicitur, quod qui rebus abstinet tempore morbi, citius damnum ex eo capit, quod desiderio suo non sa-

tiafacit. Verba haec Abu-Korrah Aldjajih ابو قرّة الجايح
dixisse fertur. Schar.

٧٣٢ حَامِيَ عَلَى الصَّدِيقِ وَلَوْ فِي الْحَرِيقِ

722. In honorando amico curam adhibe et si in
incendio sit! D.

٧٣٣ أَحْمَى مِنْ جَمْرِ الْغَضَا

723. Calidior quam pruna arboris Ghadha. Faki h.
Alchol. p. 167. l. 4.

٧٣٤ يَجِنُّ الْكَرِيمُ إِلَى جَنَابِهِ كَمَا يَجِنُّ الْأَسَدُ إِلَى غَايِهِ

724. Generosus majestatis suae desiderio tenetur,
quemadmodum leo saltuum suorum desiderio
tenetur. D.

٧٣٥ أَحْنَى مِنْ الْوَالِدِ

725. Propensior in puerum quam pater. Schar.

Samachscharius rectius من الوالدة „quam mater“
habet.

٧٣٦ الْحَاجَةُ خَيْرٌ مِنْ غِنَى مِنْ غَيْرِ حِلَّةٍ

726. Paupertas melior est, quam opulentia illicita.

De re nocente adhibetur. Sam. Schar.

٧٣٧ الْحَاجَةُ عَلَى قَدْرِ الرَّسُولِ

727. Res necessaria e ratione legati est. D.

٧٣٨ أَحْوَجُ النَّاسِ لِلنَّاسِ وَهُوَ غَنَى عَنِ النَّاسِ

728. Qui hominibus maxime necessarius est, is hominibus maxime carere potest. D.

٧٢٩ مَنْ أَحْوَجَ النَّاسَ إِلَى سَبِّهِ سَبُّهُ بِالْحَقِّ وَالْبَاطِلِ

729. Qui homines cogit, ut eum probrosis verbis petant, eum tum vero tum falso petunt. D.

٧٣٠ لِلْحَوْرِ بَعْدَ الْكَوْرِ

730. Detrimentum post augmentum.

Legitur quoque: بعد الكون "post existentiam." De rerum vicissitudine adhibetur. Sam. Schar.

٧٣١ خُطِّ لِلْحَوْنِ فِي الْحَرْجِ

731. Custodi tristitiam in hippopera! D.

٧٣٢ حَائِطٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَفِيعٍ

732. Murus melior est, quam mille intercessores. D.

٧٣٣ أَيُّشَ حَالُكَ الْيَوْمَ

733. Quomodo status tuus hodierno die est? D.

٧٣٤ أَيُّشَ حَالُكَ قَالَ أَنَا فِي بَيْتٍ وَحْدِي

734. Quomodo status tuus est? dixit: ego in domo mea solus sum. D.

٧٣٥ مَا لَهُ حَوْلٌ وَلَا مَعْقُولٌ

735. Neque potestas neque ingenium ei est. conf. Harir. p. 11. Schol.

٧٣٦ حَوْلٌ حَابِلَةٌ عَلَى نَابِلَةٍ

736. Convertit stamen telae super subtegmen i. e.
superiorem rem fecit inferiorem. Kam.

٧٣٧ جِيلَ بِنَظَرِهِ وَيَنْدِيكَ بِعَيْنَيْهِ

737. Irruit visu suo et oculis suis futuit. D.

٧٣٨ حِيلَةُ الْمَقْلِّ دَمْعَةُ عَيْنِهِ

738. Astutia egeni est lacryma oculi. D.

٧٣٩ حِيلَةُ مَنْ لَا حِيلَةَ لَهُ الصَّبْرُ

739. Remedium ejus, cui remedium non est, patientia est.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi tribuuntur. Cod.
Abu-Ohb.

٧٤٠ رَبِّ حِيلَةٍ خَيْرٌ مِنْ قَبِيلَةٍ

740. Astutia saepe melior (in adjuvando) est quam
gens. D.

٧٤١ الْمُحْتَالُ يَمُوتُ قَبْلَ أَجَلِهِ

741. Qui alteri insidias struit, ante tempus suum
moriatur. Calil. p. 143.

٧٤٢ حَيْهَنْ حِمَارِي وَحِمَارِ صَاحِبِي

742. Age! asinus meus et asinus socii mei. Sam.

٧٤٣ حَيْهَنْ حِمَارِي وَحِدِي

743. Age! asinus nonnisi meus est.

Verbis hisce incitant et increpant. Proverbii causam hanc fuisse narrant. Mulier quaedam viro, qui asino vehabatur, socia erat, dum ipsa pedibus incedebat. Vir misericordia ductus mulieri asinum concessit, dum ipso pedibus incedebat. Post aliquod tempus mulier dixit: Age! asinus meus et asinus socii mei.“ Vir ista verba non curans nil respondit. Mulier ad homines veniens dixit: Age! asinus nonnisi meus.“ Homines mulieri, quam asino vehementem viderent, asinum adjudicarunt. De eo proverbium adhibetur, qui rei jus per injustitiam et insolentiam obtinet. Sam.

٧٤٤ حَيَاءُ الْإِنْسَانِ سِتْرُهُ

744. Pudor hominis velum est. A.

٧٤٥ الْحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ

745. Pudor impedit, quominus homo res ad vitam necessarias assequatur. D.

٧٤٦ حَيَوةُ الْبَشَرِ شَفَاءُ الْقَلْبِ وَالْحَسَدُ عُقُوفَةُ الْعِظَامِ

746. Animi sanatio est vita hominis et invidia est putredo ossium. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 14, 30.

٧٤٧ حَيَّوَانٌ أَكُولٌ وَقَعَ فِي أَطْيَبِ مَأْكُولٍ

747. Animal vorax in optimum cibum incidit. D.

٧٤٨ مَنْ أَسْتَحَى مِنَ النَّاسِ وَلَمْ يَسْتَحَى مِنْ

نَفْسِهِ فَلَا قَدَرَ لِنَفْسِهِ عِنْدَهُ

748. Cui pudor hominum est; sed sui ipsius non est, is se ipsum minimi habet. A.

٧٤٩ لَا تَسْتَحْيَ مِنْ بَذْلِ الْقَيْدِ فَإِنَّ الْحَرَمَانَ أَقْدَرُ مِنْهُ

749. Ne te pudeat verba facere, nam frustratio minor est, quam illa. B.

٧٥٠ حَرَمًا فِيكَ يَا أَقْرَعَ مِنْ أَيْنَ نَمَشُطُكَ

750. Obstupefacti sumus in te, o calve! ubi te pec- tentes incipiamus. D.

٧٥١ رُبَّمَا تَحْيِرٌ مِنْ تَحْيِرٍ

751. Interdum obstupefactus haeret is, qui eligit. D,

٧٥٢ حَيْدَ مُفْلِسٍ عَلَى مُفْلِسٍ تَرَى الْعَجَبَ

752. Pauper contra pauperem versutiam adhibuit, mirum videbis. D.

٧٥٣ الْحَيْنِ مَجْلُوبٍ إِلَيْهِ الْحَايِنِ

753. Sultus ad interitum trahitur.

De eo adhibetur, qui a rebus ipsi perniciosus monitis non reducitur. Schar.

٧٥٤ أَحَبُّ مِنْ تَعَالَى

754. Magis decipiens quam vulpes. Sam. Schar.

٧٥٥ أَحَبُّ مِنْ ذَنْبٍ

755. Magis decipiens quam lupo. conf. Meid.
'7, 127.

٧٥٦ أَخْبُ مِنْ ذِي ضَبِّ

756. Magis decipiens quam odium fovens. Schar.
conf. Meid. 7, 127.

٧٥٧ أَخْبْتُ مِنَ الذَّبِّ

757. Malignior quam lupus. conf. Meid. 7, 125.

٧٥٨ خَبَرُ مَا جَاءَتْ بِهِ الْعَصَا

758. Nuntius est, quem equa Alahza adtulit.

Verba haec Ahmruus b. Ahdi Lachmita conspiciens
equam Djasimahi, quae sola advenit, protulit. Magnam
calamitatem esse significant. conf. Meid. 7, 9. Sam.

٧٥٩ مَنْ يُخْبِرُكَ بِشَتْمِ أَحَدٍ فَهُوَ الشَّاتِمُ

759. Qui tibi cujusdam contumelias in te dictas
nuntiat, is contumelias in te dicit. D.

٧٦٠ الْخَبْرُ قُوتٌ مِنْ لَا يَمُوتُ

760. Panis nutrimentum ejus est, qui non moritur. G.

٧٦١ كَوْلَا الْخَبْرُ لَمَّا عُبدَ اللَّهُ

761. Si panis non fuisset, deus cultus non esset. D.

٧٦٢ هُوَ يَخْبِطُ خَبْطَ عَشَوَاءَ

762. Is pede offendit (s. vehementer conculcat)
modo noctu non cernentis camelae.

De eo adhibetur, qui semper suum consilium sequens

et prouens finis rationem non habet Schar. Dj. conf.
Meid. 7, 135. Harir. 207.

٧٦٣ أَخْتَلُ مِنْ نَعَالَةٍ

763. Magis decipiens quam vulpes. Schar. conf.
اخب.

٧٦٤ أَخْتَلُ مِنْ ذَنْبٍ

764. Magis decipiens quam lupus. Schar. conf.
اخب et Meid. 12, 114.

٧٦٥ لَحْدٌ قَدْ تَعَوَّدَ لِلظَّمِّ

765. Gena percutiendo jam adsuefacta est. D.
In altero codicis loco للظم legitur.

٧٦٦ أَخْدَعُ مِنْ يَلْمَعِ

766. Magis decipiens quam vapor meridiei tempore
in desertis.

Aquam eum esse putantes, ut versus illum iter di-
rigant, viatores decipiuntur. Conf. Meid. 23, 41.

٧٦٧ الْمَخْدُوعُ فِي جَنْبِ الْخَادِعِ سَعِيدٌ

767. Deceptus in latere deceptoris felix est. A.

٧٦٨ مَنْ خَدَمَ السُّلْطَانَ فَلْيَدْخُلْ عِنْدَهُ أَعْمَى

وَلْيَخْرُجْ أَعْرَسَ

768. Qui regis minister est, is ad eum caecus in-
tret, mutus exeat. A.

٧٦٩ خَادِمٌ كَنِيْسٌ لَا أَجْرَ وَلَا أَجْرَةَ

769. Famulus ecclesiae; nulla est merces. D.

٧٧٠ لَلْحَاذِلِ أَخُو الْقَاتِلِ

770. Alterum deserens frater occisoris est.

Proverbii verba e sermone Hasani ben-Tsabet, quo, quum Ohtsmanus occissus esset, Ahlium allocutus est, desumta sunt. Hasani verba haec sunt: تَزْعُمُ أَنْكَ مَا قَتَلْتَهُ وَلَكِنْكَ خَذَلْتَهُ وَالْحَاذِلِ أَخُو الْقَاتِلِ وَالْمُسْكُوتُ أَخُو الرِّضَى „Dicis, te eum non occidisse; sed eum deseruisti et alterum deserens frater occisoris est et silentium frater consensus. Schar.

٧٧١ أَخَذَلُ مِنْ يَلْمَعِ

771. Magis spem fallens quam vapor meridiei tempore in desertis. Schar. Sam. conf. اخذع.

٧٧٢ خَرِيرُ أَمَاءٍ فِي الضَّيْعَةِ عِبَارَةٌ عَنِ الْعِمَارَةِ

772. Murmur aquae in praedio culturam indicat. D.

٧٧٣ خَرَقَتْ بَيْنَهُمُ الضَّبَعُ

773. Hyæna inter eos cacavit.

Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٧٧٤ بَعْدَ خَرَابِ الْبَصْرَةِ

774. Post vastationem urbis Bazrae. D.

٧٧٥ مِنْ خَرِبَتْ دِيَارُهُ كَيْفَ لَا يَجُوزُنَ عَلَى الرِّوَايَا

775. Cujus domus (s. provincia) vastantur, quomodo ob angulos domus tristitia non adificitur. D.

٧٧٦ من لا يُخَرَّبُ لا يَبْنِي

776. Qui non destruit, non aedificat. D.

٧٧٧ قَدْ يَخْرُجُ مِنَ الصَّدْفِ غَيْرُ الدَّرِّ

777. Ex conchis aliae quoque res quam uniones prodeunt. D.

٧٧٨ لَا تَخْرُجُ النَّفْسُ مِنَ الْأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ فِي الْأَجَلِ

778. Anima spem non relinquit, donec fato obit. D.

٧٧٩ أَخْرَجَ الْمُسْتَهْزِئُ فَتُخْرِجُ مَعَهُ الْخُصُومَةُ

779. Si derisorem expellis, simul cum eo rixam expellis. G. Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 22, 10.

٧٨٠ مَا يُخْرِجُ الزَّيْتُ إِلَّا بِالْمِعْصَارِ

780. Oleum non nisi ope preli elicatur. G.

٧٨١ الْحَارِجُ عَنْ مِلَّتِهِ لَحَانٌ

781. Qui religionem suam relinquit, multum errat. D.

٧٨٢ خَرَجُ سُلْطَانِ الشَّيَاطِينِ عَلَى قُلُوبِ الْغَافِلِينَ

782. Tributum regis diabolorum animis inconsiderate agentium impositum est. D.

٧٨٣ أَخْرَسَ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ نَاطِقٍ

783. Mutus intelligens melior est quam insipidus loquens. D.

In codice Paris. sententia non legitur. In codice Diez. أَخْرَسَ est et in codice G. quatuor voces cum articulo sunt simulque أَخِيرٌ legitur.

٧٨٤ خَرَقَ الْعَادَاتِ لِلْسَادَاتِ

784. Asperitas in consuetudinibus dominis proprium est. D.

٧٨٥ أَخْرَقَ مِنْ أَمَةٍ

785. Stupidior quam ancilla. Schar.

٧٨٦ أَخْرَقَ مِنْ صَبِيٍّ

786. Stupidior quam puer. Schar.

٧٨٧ خَرِيَّةٌ فِي قَرَوَةٍ

787. Merda in veste pellicea. D.

٧٨٨ أَنَّهُ لِحَازِقُ وَرَقَةٍ

788. Is folium transfigens est.

De eo dicitur, quem nemo aggredi audet vel de solerte et audace. Kam.

٧٨٩ أَخْسُ مِنَ الْكَلْبِ

789. Vilior quam canis. Fakih. Alchol. p. 236. l. 3.

٧٩٠ أَخْسَرُ مِنْ أَبِي غَبْشَانَ

790. Majorem jacturam faciens quam Abu-Ghob-schan. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 152.

٧٩١ أَخْسَرُ مِنَ الْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ

791. Majorem jacturam faciens quam aquam manu capiens. Conf. احس et Meid. 23, 82.

٧٩٢ أَخْشَنُ مِنَ الشَّيْهَمِ

792. Asperior quam herinaceus. Sam. Schar.

٧٩٣ أَخْشَنُ مِنْ شَوْكٍ

793. Asperior quam spina. Sam. Schar.

٧٩٤ خَشْيَةُ الرَّبِّ تَزِيدُ أَيَّامًا وَسَنُ الْمُنَافِقِينَ تَتَنَاقَصُ

794. Timor domini (Dei) dies auget et anni hypocritarum diminuuntur. G. Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 10, 27.

٧٩٥ خَشْيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ

795. Timor Dei caput omnis sapientiae est. A. Conf. Prov. Salm. 1, 6.

٧٩٦ خَصْلَتَانِ يَسُودُ بِهِمَا الْإِنْسَانُ بَحْدَ الْمَالِ وَالتَّجَاوُزِ

عَنِ النَّاسِ

796. Duae sunt res, per quas homo dominus est: opes dare et hominibus non egere. A.

٧٩٧ إِذَا خَاصَمْتَ فَاعْدِلْ

797. Quum litigas, moderate, juste age!

Proverbiū, quod Kosso ben-Sāihdah adscribitur, docet adjutores ejus, qui in litigando moderate et juste agat, multos esse. Schar.

٧٩٨ لَا تُخَاصِمَنَّ مَنْ إِذَا قَالَ فَعَلْ

798. Ne litiga cum eo, qui, quum loquitur, facit. D.

٧٩٩ خَطُّ الْأَعْوَجِ مِنَ الطُّورِ الْكَبِيرِ

799. Linea curva e magno monte. D.

٨٠٠ لِحَطَّاءٍ مَعَ الْجَمَاعَةِ خَيْرٌ مِنَ الصَّوَابِ مَعَ الْفِرْقَةِ

800. Error cum coetu melior est, quam rectum cum agmine separato. Schar.

Videtur in religione adhiberi.

٨٠١ رُبَّمَا أَخْطَأَ الْبَصِيرُ قَصْدَهُ وَأَصَابَ الْأَعْمَى رُشْدَهُ

801. Interdum videns scopum suum non attingit et caecus rectam viam suam invenit. A.

٨٠٢ مَنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَاقِبُ لَمْ تَنْفَعَهُ الْمَنَاسِبُ

802. Cui virtutes non sunt, ei majores inutiles sunt. B.

٨٠٣ لَا تُخْطِئْ يَا فَتَى عَجَلٌ وَتُوبٌ إِنْ أَخْطَأْتَ

803. Ne pecces, o juvenis! celeriter poenitentiam age, si peccas! D. G.

٨٠٤ مَنْ خَطَبَ لِحَسَنَةٍ يُعْطَى مَهْرَهَا

804. Qui pulchram in matrimonium petit, is ejus dotem dat. D

٨٠٥ لَا تُخَاطِبِ الْأَحْمَقَ وَلَا تُخَالِطْهُ فَإِنَّهُ مَا يَسْتَحْيِي

805. Ne loquere cum stulto et ne commercium cum eo habe, nam pudore non adficitur. D.

٨٠٦ لَيْسَ الْمَخَاطِرُ بِمَحْمُودٍ وَلَوْ سَلِمَ

806. Qui periculo se exponit, laudem non meretur, et si salvus evaserit. D.

٨٠٧ أُخْطِفُ مِنْ بَرْقٍ

807. Magis abripiens quam fulmen.

Quia oculorum lumen celeriter aufert. Sam. Sch.

٨٠٨ أُخْطِفُ مِنْ حَدَاةٍ

808. Magis abripiens quam milvus. Schar.

٨٠٩ أُخْطِفُ مِنْ عُقَابٍ

809. Magis abripiens quam aquila. Schar.

٨١٠ خَفَّفَ طَعَامَكَ تَأْمَنُ سَقَامَكَ

810. Si cibum tuum levem facis, a morbo securus eris. D.

٨١١ خَفِيفٌ نَظِيفٌ

811. Levis, mundus. D.

٨١٢ أَخَفُّ مِنَ النَّسِيمِ

812. Levior quam lenis ventus. Sam. Schar.

٨١٣ أَخَفُّ مِنَ الْهَبَاءِ

813. Levior quam atomi in aëre volitantes. Sch.

٨١٤ أَخَفُّ مِنْ رِيْشَةٍ

814. Levior quam pluma. Sam. Schar.

٨١٥ أَخَفُّ مِنْ سُرْفَةٍ

815. Levior quam teredo.

Vocabulum سُرْفَةٍ animalculum designat, quod araneae simile esse dicitur. Schar. Sam. conf. Meid. C. 14, 87.

٨١٦ أَخَفُّ مِنْ عُقَيْبٍ مَلَاعٍ

816. Levior (velocior) quam accipiter deserti.

Hic passeret tantum capit, non majores aves. S. Sch.

٨١٧ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنْ عَلا وَوَطِئْ كَنَفَكَ لِمَنْ دَنَا

817. Demitte alam tuam ei, qui altus est et ei, qui propinquus est, latus tuum lene redde! A.

٨١٨ هَيَّاهُتْ أَنْ يُخْفِيَ الظَّلَامُ الْمَشَاعِلَ

818. Multum abest, ut tenebrae lucernas occultent. D.

٨١٩ وَهَلْ يَخْفَى عِلْمُ النَّاسِ النَّجَارَ

819. Num hominum scientiae dies occultantur.

٨٢٠ أَخْفَى مِنَ الدَّرَّةِ

820. Occultior quam formica parva. Sam. Sch.

٨٢١ أَخْفَى مِنَ السِّحْرِ

821. Occultior quam incantatio. Sam. Schar.

٨٢٢ أَخْفَى مِنَ الْهَبَاءِ

822. Occultior quam pulveris atomi. Schar.

٨٢٣ لَا خَلَّ فِيهِ وَلَا خَمْرٌ

823. Non est acetum in eo et non vinum.

Omnino liber ab ista re est. conf. lex. meum et Meid. 24, 123.

٨٢٤ خَلِيلُ الْإِنْسَانِ ذَكِيلُ عَقْلِهِ

824. Argumentum, quo hominis ingenium probatur, ejus amicus est. A.

٨٢٥ أَنْتَ مُخْتَلِّ قَتَحَمَضٌ

825. Tu plantam Chollah depasceris; accede jam ad plantam Hamdh!

Arabes dicunt, plantam Chollah panem camelorum esse, plantam Hamdh eorum fructum. I. e. tu quasi e plantis Chollah indigestione laboras; adhibe igitur medicinam plantae Hamdh. Ei verba dicuntur, qui minas profert. Sam. Schar.

٨٢٦ يَبِينُ الْخَلْبَ وَالْكَبِدَ

826. Inter carnem jecori adhaerentem et jecur.

In amico propinquo adhibetur. Sam.

٨٢٧ كَيْفَ الْخَلَّاصِ مَنْ حَصَلَ فِي الْأَقْفَاصِ

827. Quomodo liberari possunt, qui in caveis sunt. D.

In codice Paris. non legitur, لمن autem mihi rectius et clarius videretur.

٨٢٨ تَخَلَّصْتُ قَائِبَةً مِنْ قُوبِ

828. Pullus avis ex ovo prodiit.

I. e. Socius a socio sese separavit. Kam. conf. Meid. 2, 48. 21, 30. 22, 169.

٨٢٩ يُخَالِطُ الْأَفْرَنْجَ وَيَلْعَبُ بِالشَّطْرَنْجِ

829. Commmercium cum Francis habet et latrunculis (Schachi ludo) ludit. D.

٨٣٠ لَا تُخَالِطُ صَاحِبَ زَعَامَةٍ وَلَا كَبِيرَ الْعِمَامَةِ

830. Ne rem habeas cum eo, qui potestate praeditus est neve cum eo, qui magna fascia vestitus est. D.

٨٣١ خَلَعَ الْعِذَارَ

831. Fraenum exuit. D.

٨٣٢ خَلَعَ رَسَنَهُ فَعَدَا عَلَى النَّاسِ بِشَرِّ

832. Exuit fraenum suum et homines malo invasit. Lex. meum.

الْخَلْفُ ثَلَثُ النَّفَاقِ

833. Promissis non satisfacere est tertia pars hypocrisis.

Proverbium hoc e Mohammedis verbis derivatum est:
من علامات المنافق أن يكذب إذا حدث ويخلف إذا وعد
Hypocrisis indicium est, quod narrans
mentitur, promissa dans iis non satisfacit et fidelis ab
aliis habitus perfidus est. Sam.

٨٣٤ لَيْسَ الْخُلْفُ مِثْلَ الرَّدِّ

834. Contrarium promissis facere, repulsae simile non est. B.

٨٣٥ خَلَفَ لِعَدُوِّكَ لَا تَحْتَاجُ لَصَدِيقِكَ

835. Si retro relinquis inimicum tuum, amicus tibi necessarius non erit. D.

٨٣٦ خَالَفَ نَفْسَكَ تَسْتَرْحِ

836. Adversare animae tuae, ut tranquillus sis! A.

٨٣٧ خَلَقَ اللَّهُ لِلْحَرْبِ رِجَالًا

837. Ad bellum Deus viros creavit. D.

٨٣٨ مَا خُلِقَ الْفِرَاقُ إِلَّا لَتَعْدِيبِ الْعُشَّاقِ

838. Separatio nonnisi ad puniendos amantes instituta est. D.

Paulo aliter idem proverbium in codice B. legitur
ما خلق الفراق الا ليعذب به العشاق

٨٣٩ خُلِقَ الْقَلْبُ خَيْرَ مِنْ مِلَاءِ الْكَيْسِ

839. Indoles bona animi melior, est quam crumena plena. A.

٨٤٠ أَخْلَقُ مِنَ الْبَرَّةِ

840. Usu magis attritus quam pallium.

Pallium sc. Mohammedis, quo in festis Mohammedanorum imperatores utebantur. conf. Abulf. Ann. T. 1, p. 180. Pallium illud, quod poeta Caahb ben-Sohair a Mohammede dono acceperat, ab imperatore Moahwijjah pretio quadraginta millium drachmarum emptum imperatoribus tam Omajjadis quam Ahbbasidis ornamento et regiae potestatis signo serviebat, donec a Tartaris ablatum est.

٨٤١ لَا يَخْلُو السَّيِّدُ مِنْ وَدُودٍ يَفْرَحُ أَوْ حَسُودٍ يَقْرَحُ

841. Principi semper erit amans, qui laetitia adfectus aut invidus, qui dolore adflictus est. D.

٨٤٢ خَلَى لِلْحِسَابِ لِيَوْمِ الْحِسَابِ

842. Relinque computum pro die extremi iudicii. D.

٨٤٣ خَلَى أَصْبَعَكَ طَحِيحٌ وَلَا يَدْمُلُ وَلَا يَقْقِحُ

843. Relinque digitum tuum, dum sanus est, nam ulcera non habet et purulentus non est.

Verbum دمل a voce دمل ulcus derivatum videtur. D.

٨٤٤ مَنْ خَلَا مِنْ أُمُورِ الشَّرْعِ شَيْئًا أَحْوَجُ إِلَهُ إِلِيَّه

844. Qui rerum a lege praescriptarum quandam relinquit, eum ad eam exequendam Deus coget. D.

٨٤٥ الخلاء بلاء

845. In secessu vivere infortunium est.

Locmanus Ahdita virum mulieremque solos quum conspiceret, verba ista dixisse fertur. In codice Scharaf-Aldini apud proverbium آخر الداء الكى additum est: وزب وراعية لواعية, et interdum clamori causa est, "puerum enim plorantem audiverat. conf. Meid. 10, 27.

٨٤٦ الخمر يظهر ما في قلب الإنسان

846. Vinum id, quod in hominis animo est, ostendit. G.

٨٤٧ خمسة أشياء من خمسة أنفس بحال الأولى

طلب التوفير من الجاهل والثانية طلب الهدية

من الفقير والثالثة طلب الوفاء من النساء

والرابعة طلب الخير من العدو والخامسة طلب

النصيحة من الحسود

847. Quinque res a quinque personis petere absurdum est: Prima est: petere reverentiam ab ignorante, secunda: donum a paupere, tertia: fidem a mulieribus, quarta: bonum ab inimico, quinta: sincerum monitum ab invidio. A.

٨٤٨ من الذى لا يخاف أحدا هو الذى لا يخافه أحد

848. Qui unum non timet, eum nemo timet. A.

٨٤٩ لَا تَخَفْ أَحَدًا يَسُوءُكَ فِرَاقُهُ وَلَا تَحُلْ عَقْدًا

يُعْنِيكَ إِيثَاقُهُ وَلَا تَفْتَحْ بَابًا يُعْجِبُكَ سَدُّهُ وَلَا

تَرْمِي سَهْمًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ وَلَا تُفْسِدْ أَمْرًا يُعْجِبُكَ

إِصْلَاحُهُ وَلَا تَغْلِقْ بَابًا يُعْجِزُكَ اقْتِتَاحُهُ

849. Nullum metuas, cujus separatio tibi displicet;
ne nodum solvas, quem firmiter constringere
sine molestia non potes; ne portam aperias,
quam obstruere non vales; ne sagittam jacias,
quam reducere non potes; ne rem corrumpas,
quam reparare non potes; ne portam claudas,
quam aperire non potes. A.

٨٥٠ خَوْفُ اللَّهِ يَحْلُو الْقَلْبَ

850. Timor Dei animum dulcem (gratum) reddit. A.
Fortasse „polit“ legendum est.

٨٥١ مَنْ خَانَ هَانَ

851. Qui decipit, vilis est. Diez.

In codice Par. من هان خان „Qui vilis est, decipit“ legitur.

٨٥٢ مَنْ خَانَ الْوَزِيرَ فَاتَهُ التَّدْبِيرُ

852. Erga quem Vezirus perfidus est, is res non
bene disponet. A.

٨٥٣ مَنْ لَمْ تَخْنَهُ نِسَاؤُهُ تَكَلَّمَ بِمِلَاءٍ فِيهِ

853. Quem mulieres suae non decipiunt, pleno ore loquitur. D.

٨٥٣ الخائينُ خَائِفٌ

854. Perfidus timens est. D.

٨٥٥ أَخِيْبٌ مِّنْ نَّاتِجٍ سَقْبٍ مِّنْ حَايِلٍ

855. Spe magis frustratus, quam is, cui foetus cameli mas nascitur e camela aliquamdiu non gravida.

Vir, cujus camela per aliquod tempus non peperit, sperat fore, ut foetum sexus feminei enitatur. Schar. Sed in codice Samachscharii tanquam duo proverbia scripta sunt اخيب من حائل et اخيب من ناتج سقب.

٨٥٦ خَيْرُ الْأَبْنِيَةِ مَا اتَّسَعَ صَحنُهُ وَارْتَفَعَ سَقْفُهُ

وطال مدخله وبعد متوضاه

856. Optima domus est, cujus impluvium largum, cujus tectum altum, cujus vestibulum longum et cujus latrina remota est. A.

٨٥٧ خَيْرُ أَخْلَاقِ الْيَتِيمِ أَنْ يَكْفَ شَرَّهُ

857. Optima indoles vilis est, quod malum suum retinet. D.

٨٥٨ خَيْرُ الْأَخْوَانِ مَنْ حَذَرَ أَخْوَانَهُ مِنَ الشَّرِّ وَهَدَاهُمْ

إِلَى الْخَيْرِ

858. Optimus frater est, qui malum fratres cavere jubet et eos ad bonum ducit. G.

٨٥٩ خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ سَتَرَ ذَنْبَكَ وَلَمْ يَقَرَّكَ بِهِ

وَيَشَمَّتْ بِكَ النَّاسَ

859. Fratrum optimus est, qui peccatum tuum occultat et tibi id non objicit, dum alii ob malum tuum laetantur.

٨٦٠ خَيْرُ الْأَشْيَاءِ جَدِيدُهَا وَخَيْرُ الْإِخْوَانِ قَدِيمُهَا

860. Optima res est nova; sed optimus amicus est vetus. B.

In codice Diez. prior pars sola est omissa posteriore.

٨٦١ خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الْخَيْرِ

861. Optimus sociorum is est, qui bonum tibi indicat. D.

٨٦٢ خَيْرُ الْأَطْعِمَةِ مَا طَابَتْ رَاحَتُهُ وَحَسُنَ مَنْظَرُهُ

وَلَذَّ طَعْمُهُ وَجَادَ غِذَاؤُهُ وَخَيْرُ الْأَشْرِبَةِ مَا يَرُوقُ

الْعَيْنَ وَيُلَذِّذُ الْفَمَ وَيُسِرُّ الْقَلْبَ وَخَيْرُ الثِّيَابِ مَا

دَقَّ غَرْلُهُ وَرَقَّ نَسْجُهُ وَلَانَ مَسَّهُ وَطَابَ لُبْسُهُ

862. Optimus cibus est, cujus odor bonus, aspectus pulcher, sapor suavis et alimentum multum est; et optimus potus est, qui oculo placet, ori gratus est, animum exhilarat; et opti-

mum vestimentum est, cujus fila tenuia sunt, cujus textura tenera est, quod tactu molle et vestitu bonum est. A.

٨٦٣ خَيْرُ الْأَمْوَالِ مَا أُدْخِرَ لِدَفْعِ الْبُوسِ وَوُقِيَتْ بِنَفَائِيسِهِ

النَّفُوسِ

863. Optimae opes eae sunt, quae asservatae sunt ad repellendum malum et quibus etiam pretiosis vita servatur. Faki h. Alchol. p.160. l. 4.

٨٦٤ خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَرَّكَ فِي يَوْمَيْكَ وَأَسْعَدَكَ فِي دَارِيكَ

864. Optima res est, quae duobus diebus tuis (sc. vitae et mortis) laetum te reddit et in duabus domibus tuis (sc. hujus et alterius mundi) te beat. A.

٨٦٥ خَيْرُ التِّجَارَةِ مَكْسَبٌ بِغَيْرِ خَسَارَةٍ

865. Optima mercatura est lucrum sine jactura. D.

٨٦٦ خَيْرُ الْجَلِيسِ كِتَابٌ نَفِيسٌ

866. Optimus conviva est liber pretiosus D.

٨٦٧ خَيْرُ الرِّيَاةِ لِحَظَةٍ

867. Optima visitatio est nictus oculi. D.

٨٦٨ خَيْرُ السَّلَاطِينِ مَنْ عَدَلَ فِي النَّاسِ

868. Optimus imperator is est, qui in homines justus est. D.

٨٦٩ خَيْرُ الْفَقْهِ مَا حَاضَرَتْ بِهِ

869. Optima jurisprudentia ea est, qua disceptas.
Cod. Ab. Ohbaid.

٨٧٠ خَيْرُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ

870. Optimus in gente est, qui ei ministrat. D.
In codice Gott. خيار legitur.

٨٧١ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَذَلَّ

871. Optimus sermo is est, qui paucus est et indicat. D.

٨٧٢ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا كَانَ لَفْظُهُ فَحْلًا وَمَعْنَاهُ بَكْرًا

872. Optimus sermo est, cujus verba admissarius sunt et cujus sensus juvenea camela est. D.

٨٧٣ خَيْرُ الْكَلَامِ مَا يُونُسُ مُسْمَعَةً وَيُونُسُ مُصْنَعَةً

873. Optimus sermo est, qui eum proferenti animos conciliat et docturo desperationem adfert. D.

٨٧٤ خَيْرُ اللِّسَانِ الْمُخْزَنُونَ وَخَيْرُ الْكَلَامِ الْمَوْزُونُ

874. Optima lingua est, quae asservata est et optimus sermo, qui ponderatus est.

In utroque codice Diez. et Par. المخزون. Legendum autem puto المخزون; significatio enim tristitia adfecti, quae vici المعزوم propria est, sensui minus apta videtur.

٨٧٥ خَيْرُ اللَّعِبِ مَا يَرْضَى الصَّدُورُ

875. Optimus lusus est, qui animos contentos reddit. D.

٨٧٦ خَيْرُ الْمَالِ مَا أُتْفِقَ فِي الْفُقَرَاءِ

876. Optima opum pars ea est, quae in pauperum commodum erogata est. A.

٨٧٧ خَيْرُ الْمَالِ مَا وَفَى بِهِ الْعَرَضُ

877. Optimae opes sunt, quibus honor defenditur.

In libro Fakihat-Alcholafa p. 125. l. 7. legimus: „خير المال ما وقيت به النفس“, Optimae opes sunt, quibus vita defenditur.“

٨٧٨ خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ كَفَّ وَكَفَّ وَعَفَا وَعَفَّ

878. Optimus rex est, qui sufficit et abstinet et condonat castusque est. A.

٨٧٩ خَيْرُ الْمُنَادِمَةِ قَلَّةُ الْخِلَافِ

879. Optimum consortium est paucitas repugnantiae. D. G.

٨٨٠ خَيْرُ النِّسَاءِ وَدُودٌ وَلُودٌ

880. Optima mulier ea est, quae amat et liberos gignit. A.

٨٨١ خَيْرُ الْوَعْظِ مَا رَدَعَ وَخَيْرُ الْمَالِ مَا نَفَعَ

881. Optima admonitio ea est, quae retinet et optimae opes sunt, quae prosunt. A.

٨٨٢ خَيْرُ الْمَوَاهِبِ الْعَقْلُ وَشَرُّ الْمَصَائِبِ الْجَهْلُ

882. Optimum donum ingenium est et pessimum infortunium ignorantia est. A.

٨٨٣ خَيْرُ عَمَلِكَ مَا اسْتَصْلَحْتَ بِهِ يَوْمَكَ وَشَرُّهُ مَا

اسْتَفْسَدْتَ بِهِ قَوْمَكَ

883. Optimum opus tuum id est, quo diem tuum corrigere vis et pessimum est, quo gentem tuam corrumpere vis. A.

٨٨٤ الَّذِي مَا لَهُ خَيْرٌ مِنْ صَاحِبِهِ الْقَدِيمِ مَا لَهُ

خَيْرٌ فِي صَاحِبِهِ الْجَدِيدِ

884. Cui bonum non est e vetere socio suo, ei bonum non est in novo socio suo. G.

٨٨٥ لَا خَيْرَ فِي جِسْمٍ لَا يُصِيبُهُ سَقَمٌ

885. Nil boni in corpore est, quod morbus non adficit. D.

In codice Par. لم legitur.

٨٨٦ لَا خَيْرَ فِي السَّرَفِ وَلَا سَرَفٍ فِي الْخَيْرِ

886. In eo, quod supra modum fit, bonum non est et in bono nil supra modum fit. B.

٨٨٧ لَا خَيْرَ فِي غِمْدٍ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصْلٌ

887. Nil boni in vagina est, in qua cuspis non est. D.

لا خَيْرَ في لَذَّةٍ يُعْطِيهَا نَدَمٌ

888. Nil boni in voluptate est, quam poenitentia sequitur. A.

لا خَيْرَ في مُوَاخَاةٍ مَنْ لَا يَسْتُرُ عَيْبَكَ وَيُؤَدِّ عَيْبَكَ

889. Nil boni in fraternitate ejus est, qui vitia tua non occultat, et qui eum, qui te absentem traducit, non repellit. A.

لا خَيْرَ في مُعِينٍ مَهِينٍ وَلَا في صَدِيقٍ ضَنِينٍ

890. Nil boni in adjutore despecto et in amico avaro est. A.

أَفْهَوُ مِنْ خَيْرِ قَوْسٍ سَهْمَا ٨٩١

891. Is optimus arcus quoad sagittam est.

I. o. Tibi contrarius erat, tum voluntati tuae satisfacit. Dicitur quoque خَيْرِ قَوْسٍ Kam.

أَخْيَرُ أَمْ شَرٌّ ٨٩٢

892. Utrum bonum an malum? Schar.

Verbis idem sensus est, quam proverbio, quod Meid. 12, 5 legimus.

الْخَيْرُ بِالْخَيْرِ وَالشَّرُّ بِالْوَيْلِ ٨٩٣

893. Bonum cum bono (conjunctum est), malum cum infortunio. D.

لَا عَلَى الْخَيْطِ وَلَا عَلَى الْمَسْطَرَّةِ ٨٩٤

894. Non ad filum et non ad canonem geometricum. D.

٨٩٥ إِنْ مِنْ يَحْلُ يَنْظُرُ

895. Qui opinatur, is observat.

I. e. qui eventum rei suae ante oculos sibi ponit, is dignus est, qui rerum ipsi salutarium rationem habeat. Actsamo ben-Zaifi haec verba tribuuntur. Schar.

٨٩٦ أَخِيْلٌ مِنْ دِيك

896. Superbior quam gallus. Sam. Schar. conf. Meid. 11, 41.

٨٩٧ دَبَّتْ أَلَيْنَا عَقَارُهُمْ

897. Scorpiones eorum ad nos repserunt. Sam. conf. Meid C. 12, 3.

٨٩٨ الدَّبَّةُ شَقَّتْ كُسَّهَا مَا ضَرَّتْ إِلَّا نَفْسَهَا

898. Ursa vulvam suam laceravit; nonnisi sibi ipsi nocuit. D.

٨٩٩ الدِّبَّانُ يَعْتَرِفُ دَقْنَ بِيَّاعِ الدِّبْسِ

899. Muscae mentum ejus, qui mel vendit, noverunt. G.

In hocce proverbio voces دَقْنٌ et الدِّبَّانُ rectius littera ڊ scribendae sunt; sed vulgaris enunciandi modus est.

٩٠٠ أَدَبٌ مِنَ الشَّمْسِ إِلَى عَسَقِ الظُّلْمَةِ

900. Magis repens quam sol ad tenebras obscuritatis. Sam. Schar.

٩.١ أَدَبُ مِنْ حَبَابِ الْمَاءِ

Magis repens quam bulla aquae. Sam. Sch.

٩.٢ أَدَبٌ مِنْ عَقَرَبٍ

902. Magis repens quam scorpio. Sam. Schar.

٩.٣ أَدَبٌ مِنْ قَرَادٍ

903. Magis repens quam ricinus. Sam. Schar.

٩.٤ إِذَا أَدَبَرِ الْبَحْتِ لَا فَوْقَ وَلَا تَحْتَ

904. Quum fortuna retrocedit, neque supra neque infra est. D.

٩.٥ يُدَبِّرُ الْمُدَبِّرُونَ وَالْقَضَاءُ يَضْحَكُ

905. Prudentes res instituunt; at fatum ridet. D.

٩.٦ نَاجَاةٌ لَهَا رِيْشٌ لَكِنْ مَا تَطِيرُ

906. Gallina quae pennis instructa est; sed non volat. D.

٩.٧ إِذَا نَخَلَتْ أَرْضَ الْحَصِيْبِ فَهَرَوُ

907. Quum in regionem Alhozaib intras, celeriter incede!

Pulchritudine quum excelleant mulieres illius regionis in terra Iemen sitae, auctor, ut celeriter transeat, suadet. Kam.

٩.٨ إِذَا نَخَلْتَ الْمَوْعِظَةَ أُذُنَ الْجَاهِلِ مَرَقَتْ مِنْ

الْأُذُنِ الْآخَرَى

908. Si adhortatio in aurem insipidi intrat, per aurem alteram transit. A.

٩٠٩ أُخْذْ مَعَ الدَّجَاجِ وَأَسْرِحْ مَعَ النَّعَاجِ

909. Cum gallinis intra et cum ovibus libere pastum incede! D.

٩١٠ لَا تَدْخُلْ بَيْتَ ظَنَّانٍ وَلَا تَأْكُلْ أَكْلَ مَنَانٍ

910. Ne suspicacis domum intra et ne cibum ejus, qui beneficia exprobrat, ede! D.

٩١١ لَا تَدْخُلْ بَيْنَ السَّمْعِ وَالْبَصَرِ

911. Ne inter auditum et visum intres! D.

٩١٢ لَا تَدْخُلْ فِي أَمْرٍ لَا تَكُونُ فِيهِ مَاهِرًا

912. Ne rem aggrediaris, cujus tu omnino peritus non es! A.

٩١٣ أَنْ الدَّاحِلَ الْبَحْرَ مَفْقُودَ الْخَارِجِ مِنْهُ مَوْلُودَ

913. Qui in mare intrat, amissus est et qui inde exit, recens natus. G.

٩١٤ مَا أَنَا مِنْ دَدٍ وَلَا الدَّدُ مِنِّي

914. Ego Dadam non specto et Dada me non spectat.

Verba ei dicuntur, quorum omnino non consentimus. Sam. Dad nomen mulieris est.

٩١٥ لَا دَرَّ دَرَّةٌ

915. Ne ejus (viri) lactis radii copiose effluent!

Hisce verbis tum in male precando, tum in bene precando utuntur. conf. lex. m.

٩١٦ الدُّرَّةُ عَلَى صِغَرِهَا خَيْرٌ مِنَ الصَّخْرَةِ عَلَى كِبَرِهَا

916. Unio, quamvis parvus est, melior est petrâ, quamvis magna est. A.

٩١٧ اُدْرَعُوا اللَّيْلَ

917. Noctem tanquam loricam induite!

Proverbio idem sensus est, qui proverbio, quod Meid. 3, 63 legitur et eidem Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Schar.

٩١٨ دِرْهَمٌ زَعْلٌ فِي الْحَكِّ يَبَانَ

918. Drachma adulterata in lapide Lydio cognoscitur. D.

٩١٩ دِرْهَمٌ يَنْفَعُ خَيْرٌ مِنْ دِينَارٍ يَصْرَعُ

919. Nummus argenteus, qui utilis est, melior est, quam nummus aureus, qui prosternit. A.

٩٢٠ دَرَاهِمُ يَلْمُ دَرَاهِمُ

920. Drachmae drachmas colligunt. D. Conf. Meid. 8, 24.

٩٢١ وَلَا يَدْرِي نَصِيرٌ مَنْ دَحَاهَا وَمَنْ هُوَ سَاكِنٌ

الْعَرْشِ الرَّفِيعِ

921. Nozairus nescit, quis eam subegerit et quis super throno alto sedeat.

Proverbium ad Hamasam p. 65. adductum versus
metri Wafir est.

٩٢٢ ما أدري أيُّ الأَورم هو

922. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٣ ما أدري أيُّ البرنسا هو

923. Nescio, quis homo sit.. Sam.

٩٢٤ ما أدري أيُّ الطين هو

924. Nescio, quaenam creatura sit. Sam.

٩٢٥ ما أدري أيُّ الطمّش هو

925. Nescio, cujusnam generis sit. Sam.

٩٢٦ ما أدري أيُّ النّحط هو

926. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٧ ما أدري أيُّ الوری هو

927. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٨ ما أدري أيُّ ترخیم هو

928. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٩ ما أدري أيُّ خابط لیل هو

929. Nescio, quis noctu sine directione proficiscens
sit (quis homo sit) Dj.

٩٣٠ ما أدري أيُّ خَلْف الله هو

930. Nescio, quaenam creatura Dei sit. Sam.

٩٣١ ما أدري أي دَهْدَاءَ الله هو

931. Nescio, quatenus creatura Dei sit. Sam.

٩٣٢ ما أدري أي طَرْفِيَّةَ أطول

932. Nescio, quatenus duarum ejus extremitatum longior sit.

I. e. Nescio quatenus generis pars num matris an patris nobilior sit. Aliis extremitates duae penis et lingua sunt. Sam.

٩٣٣ أنا أدري بِشَمْسٍ بلادِي

933. Ego solem terrae meae optime novi. D.

Loco vocis ادري dicunt quoque اخبر. Clar. Wustenfeldius notam marginalem mihi indicavit, in quo dictum est, proverbium e sequente versu derivatum esse: اسأيل عن ارض الفت ربوعها وفيها حبيب نلت منه مرادى فقييل متى تظلم جلاها بوجهه فقلت أنا أدري بِشَمْسٍ بلادِي De terra quum quaererem, ad cujus habitacula adsuefactus eram et in qua amicus erat, qui voluntati meae satisfecerat, dictum est: quando obscura est, ex ejus facie lucem accipiet; sed dixi: ego terrae meae solem optime novi. Metrum Thawil est.

٩٣٤ داري أمورك خليلي ثم داريها وإذا نظرت

عُيُوبَ النَّاسِ غَطَّيْهَا

934. Leniter tracta res tuas, o amice mi, tum eas leniter tracta et si vitia hominum vides, ea tege! G.

٩٣٥ دَعَا دَعْوَةً كَوَكْبِيَّةً

925. Invocarunt (Deum) invocatione oppidi Caucabijjah.

I. e. quae impleta est. Narrant, incolas illius oppidi contra praefectum, qui eos injuria afflixisset, Deum invocasse et praefectum statim post invocationem mortem obiisse. Kam.

٩٣٦ لَا يُدْعَى الْحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جَمِيعَ

شَهَوَاتِهِ

936. Sapiens suo nomine dignus non est, donec omnes suas cupiditates vincat. G.

٩٣٧ إِذَا ادَّعَيْتَ الْبَاطِلَ أَجَّحَ بِكَ

937 Quum vanum tibi vindicas, id te vincet.

Legitur quoque: „إذا رمت الباطل: Quum vanum vis.“ Proverbium significat, virum, qui rem, cui par non sit, suscipiat, ignominia adfici. Sam. Schar.

٩٣٨ الدَّعْوَةُ إِلَى ضِيَاةِ الْبَقُولِ بِالْحَبَّةِ أَفْضَلُ مِنْ

الدَّعْوَةِ إِلَى ضِيَاةِ الْحُجُولِ بِالْبَغْضَةِ

938. Invitare cum amore ad cibum hospitem oleum melius est, quam invitare cum odio ad cibum hospitem vitulorum. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 17.

٩٣٩ الدَّعْوَى لِمَنْ صَدَقَ لَا لِمَنْ سَبَقَ

939. Affirmatio rei ei est, qui verax est, non ei, qui praecessit. D. Fakih. Alchol. p. 99. l. 2 infr.

٩٣٩. أَدْفَأُ مِنْ شَجَرَةٍ

940. Calidior quam arbor.

Arbor ramis foliisque tanquam veste calida tecta esse videtur.

٩٤٠. اِدْفَعُوا الشَّرَّ بِالْخَيْرِ يَغْلِبُهُ فَمَنْ دَفَعَ الشَّرَّ بِالْشَّرِّ رَجَعَ عَلَيْهِ

941. Malum per bonum repellite, nam hoc illud vincet; sed qui malum per malum repellit, contra eum redibit. A.

٩٤١. دَفَنُ الْبَنَاتِ مِنَ الْمَكْرَمَاتِ

942. Filias sepelire quaedam actio generosa est. D. Conf. Meid. 3, 61.

٩٤٢. دَقَّ حَاجَرٌ عَلَى حَاجَرٍ قَالَ أَيُّشَ أَنْتَ قَالَ أَنَا أَنْتَ

943. Contritus fuit lapis super lapide; dixit: Quae-
nam restu es? respondit: ego idem sum qui
tu. D.

٩٤٣. مَنْ دَقَّ الطَّبْلَ عَلَى بَابِ اصْطَبَلِ

944. Quis ante portam stabuli tympanum pulsat?
Tympana enim ante portas principum pulsabantur.

٩٤٤. دَقَّ الْمُعَلِّمُ بِالْف

945. Subtilitas ingenii magistri tanquam mille est. D.

Sed in codice G. رقة العلم „subtilitas scientiae“ est.

٩٤٦ أدق من الدقيق

946. Tenuior quam farina. Schar.

٩٤٧ أدق من الشعير

947. Tenuior quam crinis. Sam. Schar.

٩٤٨ أدق من الكحل

948. Tenuior quam stibium. Schar. Sam.

٩٤٩ أدق من الهباء

949. Tenuior quam pulveris atomi. Sam. Schar.

٩٥٠ أدق من حدّ الجلم

950. Tenuior quam acies forficis. Sam. Schar.

٩٥١ أدق من حدّ السيف

951. Tenuior quam acies gladii. Sam. Schar.

٩٥٢ أدق من حدّ الشفرة

952. Tenuior quam acies scalpri sutorii. S. Sch.

٩٥٣ أدق من خيط

953. Tenuior quam filum. Sam. Schar. conf.

Meid. 8, 58.

٩٥٤ أَدَّلَ فَاَمَلَّ

954. Ob nimiam in alterius amore fiduciam audax erat et tum taedio adfecit. Dj.

٩٥٥ مَنْ تَدَلَّ عَبْدُهُ فِي صِغَرِهِ فَإِذَا كَبُرَ تَمَرَّدَ عَلَيْهِ

955. Qui erga servum suum, dum parvus est, nimis lenem se gerit, erga eum rebellabit, quum magnus est. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 29, 21.

٩٥٦ يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ الرَّجُلِ بِقَلَّةِ نَطْقِهِ وَمَقَالِهِ

وَعَلَى فَضْلِهِ بِكَثْرَةِ حِلْمِهِ وَاحْتِمَالِهِ

956. Viri prudentia in paucio sermone paucisque verbis, ejusque praestantia in multa ejus mansuetudine et patientia cernitur. A.

٩٥٧ يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ الرَّجُلِ بِقَوْلِهِ وَعَلَى أَصْلِهِ بِفِعْلِهِ

957. Qualis sit viri prudentia ex ejus verbis, e quonam genere ortus sit, ex ejus agendi ratione cognoscitur. A.

In altero loco eodem sensu legitur: دليل عقل الانسان قوله ودليل اصله فعله

٩٥٨ إِنَّ الدَّلِيلَ أَنْزَرُ الْفَوَارِسِ

958. Equitum vestigia indicia sunt. Schar.

De eo dicitur, cujus agendi ratio ipsi pernicioiosa, quid

cogitet, indicat. Kaisus ben- Sohair cognoscens vestigia equi Albanfa, qui Hamalo erat, dixit:

هَذَا اَثَرُ الْخَنَفَا فَاتَّبِعُوهُ اِنَّ الدَّلِيلَ اَثَرُ الْفَوَارِسِ

„Haec Albanfae vestigia sunt; ea sequamini, nam equitum vestigia indicia sunt.“ Sam. Schar.

٩٥٩ مِنْ دَلَائِلِ الْعَجْزِ كَثْرَةُ الْإِحَالَةِ عَلَى الْمَقَادِيرِ

959. Debilitatis indicium est, multa absurde loqui contra Dei decreta. D.

٩٦٠ دَلَكْتُ بَرَّاحٍ

960. Sol occidit.

De re gravi adhibetur. Proverbium ab eo desumptum est, quod proelii pulvere sol obscuratur. Sam.

٩٦١ دِينَارُ الشَّحِيحِ حَجَرٌ

961. Avari nummus aureus lapis est.

٩٦٢ لَا دُنْيَا فَالِحَةٌ وَلَا آخِرَةٌ صَالِحَةٌ

962. Non est mundus hic felix et non alter bonus.

٩٦٣ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَزَوَالٍ وَيَبُتُّ هُمُومٌ وَأَكْدَارٌ

963. Mundus est domus interitus et finis nec non habitaculum curarum et rerum turbidarum. A.

٩٦٤ الدُّنْيَا عَسَلٌ مَشُوبٌ بِسَمٍّ وَفَرَحٌ مُوَصُولٌ بِغَمٍّ

964. Mundus mel est veneno mixtum et gaudium cum tristitia conjunctum. A.

٩٦٥ الدُّنْيَا قَحْبَةٌ فَيَوْمٍ عِنْدَ عَطَّارٍ وَيَوْمٍ عِنْدَ بَيْطَارٍ

965. Mundus meretrix est; uno die apud aromata vendentem, altero apud veterinarium. D.

الدُّنْيَا كَسْرَابٍ بَقِيْعَةٌ يَحْسِبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى

إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا

966. Mundus vapor meridiano in terrae tractu similis est, quem sitibundus aquam esse putat; sed perveniens nullam rem esse videt. A.

الدُّنْيَا لَمْ تَتْرِكِ الْمَاشِيَ مَاشِيً وَلَا الرَّاكِبَ رَاكِبًا

967. Mundus neque pedibus incedentem neque equitem suo statu reliquit. G.

الدُّنْيَا مَمْلُوءَةٌ عَبْرًا مَشْحُونَةٌ غَيْرًا

968. Mundus lacrymis repletus et odio impletus est. B.

أَدْنَى مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

969. Propinquior quam vena colli. Sam. Schar.

أَدْنَى مِنْ شَرَاكِ نَعْلِهِ

970. Propinquior quam corrigia soleae suae. Schar.

الدَّهْرُ أَرْوَدُ ذُو غَيْرِ

971. Tempus lente procedens mutat.

I. e. sine strepitu agens omnia mutat. Dixit Ebn-Mokbil:

لَنْ يَنْقُصَ الدَّهْرُ مِنِّي مَرَّةً لَيْلَى فَالدَّهْرُ أَرْدَى بِالْأَقْوَامِ نَدْوً غَيْرَ

„Quod si tempus una vice me adfligit me consumens (mirum non est); nam tempus lente abducit gentes omnia mutans.“ Metrum Basith. Conf. Meid. 8, 56.

٩٧٢ الدَّهْرُ لَهْ تَقْلِبَاتٍ

972. Tempori vicissitudines sunt. G.

٩٧٣ الدَّهْرُ مَيْسُورٌ وَمَعْسُورٌ

973. Tempus fortunatum et adversum est. D.

٩٧٤ الدَّهْرُ يَوْمَيْنِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ

974. Tempus duobus diebus constat, unus pro te est, alter contra te. D.

٩٧٥ مَا الدَّهْرُ إِلَّا هَكَذَا فَاصْطَبِرْ لَهُ

975. Tempus ita constitutum est; patienter igitur id fer! D.

٩٧٦ يَا مَنْ لَهْ الدَّهْرُ كُلُّهُ مَا لَنَا فِي الدَّهْرِ يَوْمٌ

976. O tu, cui tempus totum est, nobis in tempore dies non est. D.

٩٧٧ قَلْبِي يَدْهِنُ مِنْ قَرْصَةِ قَارَعَةٍ

977. Quidam ex ampulla, quae oleo caret, urigit. D.

٩٧٨ دَهْءُ النَّفْسِ فِي الْحَرَمِ

978. Animae morbos (in)ciditate positus est! D.

٩٧٩ لَا دَاءَ أَتَوْا مِنَ الْجَهْلِ وَلَا مَرَضَ أَضْنَى مِنْ
قَلَّةِ الْعَقْلِ

979. Nullus morbus gravior quam ignorantia est et
nulla aegrotatio major quam parum pruden-
tiae. A.

٩٨٠ دَارَتْ عَلَى الظَّالِمِينَ الدَّوَايِرُ

980. Vicissitudines temporis injustos adtingunt. D.

٩٨١ يَحْدُورُ الْقَمْحُ وَجَيْ فِي عَيْنِ الرَّحَا

981. Triticum circumvertitur et in molam venit. D.

٩٨٢ مَا بِالْدَّارِ أَرَمٌ

982. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٣ مَا بِالْدَّارِ ذَاكِرٌ

983. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٤ مَا بِالْدَّارِ دُورِيٌّ

984. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٥ مَا بِالْدَّارِ صَافِرٌ

985. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٦ مَا بِالْدَّارِ طُورِيٌّ

986. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٧ ما بالدار عاين^٩

987. In domo oculo adspiciens (ullus) non est. Sam

٩٨٨ ما بالدار نافع ضرمة

988. In domo torrem adflans (ullus) non est. Sam.

٩٨٩ دَوْلَةُ الْأَرْدَالِ آفَةُ الرِّجَالِ

989. Vilium imperium virorum noxa est. A. B.

٩٩٠ دَوْلَةُ الْجَاهِلِ عِبْرَةٌ الْعَاقِلِ

990. Insuper imperium lacryma prudentis est. D.

٩٩١ دَوْلَةُ الْجَاهِلِ كَالْغَرِيبِ الَّذِي يَخِنُ إِلَى النُّقْلَةِ

وَدَوْلَةُ الْعَاقِلِ كَالنَّسِيبِ الْمُتَمَكِّنِ الْوَصْلَةَ

991. Imperium insipidi peregrino similis est, qui desiderio in alium locum proficiscendi adfectus est et imperium prudentis cognato similis est, qui conjunctionis potestatem habet. A.

٩٩٢ دَوْلَةُ الْجَاهِلِ مِنَ الْمُتَمَكِّنَاتِ وَدَوْلَةُ الْعَاقِلِ مِنَ الْوَاجِبَاتِ

992. Imperium insipidi res possibilis est et imperium prudentis res necessaria est. A.

٩٩٣ دَوْلَةُ الْمُلُوكِ فِي الْعَدْلِ

993. Regum imperium justitia nititur. A.

٩٩٤ مَنْ دَلِمَ كَسَلَهُ خَابَ أَمَلُهُ

994. Cujus segnitie durat, ejus spes frustratur. A.

٩٩٥ ما يَدُومُ وَلَا يَبْقَى إِلَّا آلَهُ

995. Nil praeter Deum manet et restat. G.

٩٩٦ نَمَّ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ تُحَمَّدَ عَوَاقِبُهُ

996 Si iram tuam semper cohibes, ejus finis laudabitur. D.

٩٩٧ دَوَامُ الشَّرَفِ رُويَةُ الْإِخْوَانِ

997. Celsitudinis perpetuitas in adspectu fratrum est. B.

٩٩٨ دَوَاءُ الْإِحْرَانِ رُويَةُ الْإِخْوَانِ

998. Tristitiae remedium fratrum adspectus est. A.

٩٩٩ دَوَاءُ الْغَضَبِ الصَّمْتُ

999. Silentium remedium irae est. A.

١٠٠٠ دَوَاءُ الْقَلْبِ الرِّطَا بِالْقَضَاءِ

1000. Animi medicina in eo est, quod facto contenti sumus. A.

١٠٠١ دِيكَ الْقَصِيمِ مِنَ الْبَيْضَةِ يَبْصِيحُ

1001. Gallus disertus ab ovo clamat. D.

١٠٠٢ دِيكَ شَهْرٌ يَجْلِبُ نَجَاحَةَ سَنَةٍ

1002. Gallus mensis gallinam anni protrahit. D.

Loco vocis يَجْلِبُ in codice Par. vincit legitur.

١٠٠٣ دَيْنُ الرَّجُلِ حَوْنُهُ

1003. Debitum viri est ejus tristitia.

١٠٠٣ الدِّينُ سَوَادُ الْحَدَبَيْنِ

1004. Debitum est nigredo genarum G.

١٠٠٤ الدِّينُ هُمْ بِاللَّيْلِ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ

1005. Debitum noctu sollicitudo est, die vilitas. D.

١٠٠٥ هَذَا دِينٌ مَا هُوَ تَيْنٌ

1006. Haec res est religio, non ficus. D.

١٠٠٦ الْمَدْيُونُ يَتَعَلَّقُ بِحَبَالِ الْعَرْمَطِ

1007. Obaeratus algae, funibus inhaeret. G.

العرمض idem est quod العرمط.

١٠٠٧ أَبُكَ أُمَّ بِالذُّئْبِ

1008. Num pro te an pro lupo?

Verba heroi et poetae Taabbata-Scharran cognominato adscribuntur. Hic enim cum Schanfara et triginta viris e gente Fahm incursionem in gentem Banu-Asad facturus exierat. Ibi quum haedum vociferantem, quem gens ad capiendum lupum in fovea adligavisset, invenirent, ad foveam expectabant, donec lupus incidisset. Advenit autem juvenis lupum sagittis in fovea petiturus et ab illis, in foveam quum incidisset, sagittis lapidibusque occisus est, dum Taabbata-Scharran ista verba proferbat. Occisi juvenis pater, Afthaschus, quamquam fugientes hostes acriter persequabatur, vindictae desiderio satisfacere non potuit. Schar.

١٠٠٨ الذُّبَّانُ تَعْرِفُ وَجْهَ اللَّبَّانِ

1009. Muscae faciem ejus, qui lac vendit, noverunt.

Cl. De Slane Diwan Amru-ſKaisi p. 103.
adnot. conf. prov. 899.

١٠٠. ذَبَابِيحُ الْمُنَافِقِينَ رُدَّالَهُ عِنْدَ الرَّبِّ وَنُذُورُ الصَّدِيقِينَ
مَرْضِيَّةٌ لَهُ

1010. Sacrificia hypocritarum apud Deum vilia
sunt et vota proborum ei grata. G. Salomoni
adscribitur. conf. Prov. Salom. 15, 8.

١٠١. إِذَا ائْتَحَرْتَ فَلَا يَكُونَنَّ كَنْزُكَ إِلَّا فَعْلُكَ

1011. Quum opes colligis, nonnisi agendi ratio sit
thesaurus tuus!

Proverbium, quod Kosso ben-Saihdah adscribitur,
nos monet, ut bene agendi rationi operam demus, quem-
admodum poeta dixit:

الْخَيْرُ أَبْقَى وَإِنْ طَالَ الزَّمَانُ بِهِ وَالشَّرُّ أَخْبَثُ مَا أَوْعَيْتَ مِنْ زَادٍ

Bonum diutissime restat, et si ante multum temporis
actum est et pravam turpissimus commeatus est, quem
collegisti. Schar.

١٠٢. ائْتَحَارُ الرِّجَالُ أَوَّلَى مِنْ ائْتَحَارِ الْمَالِ فَإِنَّ كُلَّ دِرْهَمٍ

يُغْنِي عَنْهُ غَيْرُهُ وَمَا كُلُّ رَجُلٍ يَرْجَى خَيْرُهُ

1012. Viros sibi comparare in temporis futuri usum,
convenientius est, quam opes colligere; nam
cujuslibet nummi vicem alter explet; sed non
a quolibet viro bonum sperari potest. A.

١٠١٣ مَنْ ذَكَرَنِي مَا حَقَّقَنِي

1013. Qui mei mentionem facit, me non contemnit D.

١٠١٤ مَنْ يَذْكُرُنِي بِعُظْمِهِ كُنْتُ عِنْدَهُ عَظِيمٌ

1014. Qui in magnitudine (superbia) sua mei mentionem facit, in ejus oculis ego magnus sum. G.
Fortasse legendum بِعُظْمِهِ tanquam excellentis.

١٠١٥ أَذْكُرِ الذِّئْبَ وَحَضَّرْ لَهُ الْقَضِيبَ

1015. Lupum recordare et secantem gladium (baculum?) ei para! D.

Loco vocis حضر in codice G. هَي para legitur.

١٠١٦ أَذْكُرْ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ زَوَالَهَا وَمَعَ كُلِّ بَلِيَّةٍ كَشْفَهَا

وَأَنَّ ذَلِكَ أَبْقَى لِلنِّعْمَةِ وَأَهْوَنُ لِلنِّقْمَةِ

1016. In omni vita commoda eam cessuram esse cogita et in omni infortunio id abiturum esse. Haec erit causa, ut vita commoda diutius maneat et vindicta levior sit. A.

١٠١٧ أَذْكُرِ النِّعْمَةَ الْقَدِيمَةَ عَلَيْكَ وَأَنْسَى النِّعْمَةَ

الْجَدِيدَةَ مِنْكَ

1017. Veteris beneficii, quod in te collatum est, memor sis et novi beneficii, quod a te prodiit, obliviscaris! A.

١٠١٨ ذِكْرُ الشَّبَابِ حَسْرَةٌ

1018. Iuventutis recordatio suspirium est. A. B.

١١٩ • ذَكَرُوا عَيْبُوبَ الْأَصْدِقَاءِ فَبُيِمَ

1019. Commemoratio viliorum in amicis turpis est. D,

١٢٠ ذَكَرَ الْمَوْتَ جَلَاءَ الْقُلُوبِ

1020. Recordatio mortis animorum politio est. A.

١٢١ مَذَاكِرَةُ الْأَدْبَاءِ أَمْتَعُ مِنْ نَسِيمِ السَّحَرِ الْمُتَعَطِّرِ
بُزْهَرِ السَّمَرِ

1021. Confabulari cum viris litteris elegantioribus ornatis praestantius est, quam aura lenis Aurorae floris spinae Aegyptiacae odore imbuta. A.

١٢٢ ذَلَّ مَنْ أَسْتَدَّ أَمْرَهُ إِلَى أَمْرَاءِ

1022. Vilis est, qui in re sua muliere nititur. D.

١٢٣ ذَلَّ مَنْ لَا سَيْفَ لَهُ

1023. Vilis is est, cui gladius non est. D.

١٢٤ لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ التَّعَالِبُ

1024. Vilis is est, super quem vulpes minxerunt. D.

Hoc e proverbio vetere ortum est. Conf. Meid. 9, 57.

١٢٥ لَنْ يَحِذَّ إِلَّا صَاحِبُ الدُّنْيَا وَلَنْ يَحْزَنَ إِلَّا طَالِبُهَا

1025. Nemo vilis erit praeter eum, qui in rebus

mundanis summam curam impendit et nemo
tristis erit, praeter eum, qui res mundanas
petit. A.

١٠٢٦ ذُلُّ الْمَرْءِ فِي الطَّمَعِ

1026. Viri vilitas in cupiditate est. A. B.

١٠٢٧ الذِّلَّةُ مَعَ الْفَضْلِ خَيْرٌ مِنَ الْعِزَّةِ مَعَ الْجَهْلِ

1027. Vilitas cum meritis melior est, quam potentia
cum ignorantia. B.

١٠٢٨ الذِّلَّةُ مَعَ الْقِلَّةِ

1028. Vilitas cum paucitate est. B. Schar.

Paucitatem in hoc proverbio paupertatem significare,
dicunt.

١٠٢٩ ذَلِيلُ الْفَقْرِ عَزِيزٌ عِنْدَ اللَّهِ

1029. Vilis ob paupertatem honoratus apud Deum
est. B.

١٠٣٠ كَمِّ مِنْ ذَلِيلٍ أَعَزُّ عَقْلُهُ وَكَمِّ مِنْ عَزِيزٍ أَدْلُهُ جَهْلُهُ

1030. Quot contemti prudentia sua honorem sibi
compararunt et quot honorati ignorantia sua
contemti facti sunt. A.

١٠٣١ أَذَلُّ مِنَ الْقِرْدِ

1031. Vilior quam simia.

Dixit poeta Alfarasdak appellatus:

تَمَتَّى ابْنُ رَأْيِ الشُّوْلِيِّ رَضَى وَدُونَهُ شَنَاخِيْبُ مَعْبَاتٍ تَشْفُ عَلَى الْعَبْدِ
شَنَاخِيْبُ لَوْ أَنَّ الثَّمِيْرِيَّ رَأَمَهَا رَأَى نَفْسَهُ فِيهَا أَذَلُّ مِنَ الْقِرْدِ

„Filius pascentis camelas lacte destitutas dignitatem me-
am optat; sed ut ad eam perveniat, montium cacumina
conscendenda sunt, id quod servo nimis difficile est, ca-
cumina talia, ut, si Nomairita ea petiturus esset, se ip-
sum simia vilior in iis conspiceret. Sam. Schar.
Metrum Thawil est.

١٠٣٢ أَذَلُّ مِنَ الْقَشَّةِ

1032. Vilior quam planta Kaschah. Sam. Schar.

Planta est, quae in arboribus crescens radicibus in
terra caret.

١٠٣٣ أَذَلُّ مِنْ فَقَّعٍ بِقَاعٍ

1033. Vilior quam tuber terrae album in campo.
conf. Meid. 9, 53.

١٠٣٤ أَذَلُّ مِنْ هَرْمَةٍ

1034. Vilior quam planta foetida arida.

Planta ista, quum viridis est, صَرِيْعَةٌ appellatur. S. Sch.

١٠٣٥ ذَلَاقَةُ اللِّسَانِ رَأْسُ الْمَالِ

1035. Prompta lingua opum fundamentum est. A. B. D.

١٠٣٦ إِيَّاكَ مِنَ الدِّمِيِّ إِذَا أَسْلَمَ

1036. Cave tributarium, quum religioni Mohamme-
dicae se addicit. D.

Tributarius aut Judaeus aut Christianus est.

١٣٧ ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَأَلْفٌ طَاعَةٌ قَلِيلٌ

1037. Unum crimen multum est et mille obsequia pauca sunt. A. B.

١٣٨ ذَنْبِي ذَنْبٌ صَحْرَةٌ

1038. Crimen meum crimen Zahrae est.

Narrant Lokmanum Ahditam, qui cum Lokaimo praedatum exiisset et nil praedae reportasset, Zahrae filiae quod ex praeda, quae Lokaimi esset, cibum parasset, iratum colaphos duxisse, ut morerefur. Alii narrant, virum quendam, qui zelotypia tanta laboraret, ut uxori in summo montis fastigio habitaculum pararet, nihilominus tamen deceptum esse. Qui vir, dejecta a summo monte uxore, iratus Zahram obviam venientem, cui nil culpa esset, colaphis inflictis, quod e mulierum numero esset, occidit. Proverbium in eum quadrat, qui innocens malo adfligitur. Schar. conf. Meid. 24, 13.

١٣٩ ذَنْبُ الْكَلْبِ لَا يَتَقَوَّمُ وَلَوْ أُنْذِقَ فِي الْقَالِبِ

1039. Canis cauda recta non fit, et si in forma conteritur. D. conf. Burckh. 285. et Rostg. prov. 166.

١٤٠ إِذَا أَذْنَبْتَ فَاعْتَذِرْ وَإِذَا أُعْتَذِرَ إِلَيْكَ فَاعْتَفِرْ

1040. Si peccatum commisisti, te excusa et si alius apud te se excusat, condona! A.

١٠٤١ ذَهَبَ ابْنُ فَسْوَةَ فِي بَنَاتِ طَمَارٍ

1041. Abiit Ebn-Faswah in infortunius?

De rebus vanis adhibetur. Ebn-Alahrabi ad Hamas. p. ٣٠٧. l. 20. Ebn.-Faswah nomen poetae est. K.

١٠٤٢ ذَهَبَ لِلْحَمَارِ يَطْلُبُ صَاحِبَهُ عَادَ مَسْلُوبَ الْأَذَانِ

1042. Asinus abiit socium suum quaerens. Ereptis auribus rediit. D.

In codice مشلوب legitur conf. Meid. 9, 76.

١٠٤٣ ذَهَبَ اللَّذَاتُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثِ شَمِّ الصَّبِيَّانِ

وَمَلَاذَةِ الْإِخْوَانِ وَخَلْوَةِ النِّسْوَانِ

1043. Voluptates non remanent nisi in tribus rebus: olfacere pueros, amicis occurrere, in secessu versari cum mulieribus. A.

De prima parte olfacere pueros dubito.

١٠٤٤ إِذَا ذَهَبَ الْوَفَاءُ نَزَلَ الْبَلَاءُ وَإِذَا مَاتَ الْاِعْتِصَامُ

عَلَشَ الْاِتِّتِقَامُ وَإِذَا ظَهَرَتِ الْحَيَّانَاتُ مُحِقَّتِ الْبَرَكَاتُ

1044. Si fides abit, infortunium advenit; si cautio peccatorum cessat, vindicta vivit; si fraudes apparent, abundantia perit. A.

١٠٤٥ مَنْ ذَهَبَ مَالُهُ أَهَانُوهُ أَصْحَابُهُ وَأَقْرَبَاءُهُ

1045. Cujus opes pereunt, eum socii et propinqui levipendunt. D.

١٠٤٦ ذَهَبْتَ طَوِيلًا وَعَدِمْتَ مَعْقُولًا

1046. In longum abiisti et ingenio privatus es. D.

١٠٤٧ ذَهَبْتَ فِي الْهَيْبِ

1047. In vanum abiisti.

In eum dicitur, qui interrogatus rectum non respondet. conf. Meid. C. 9, 39.

١٠٤٨ ذَهَبُوا أَخُولَ أَخُولَ

1048. Omnino dispersi abierunt.

Ita dispersi, ut scintillis percussi ferri candentis similes essent. Sam.

١٠٤٩ اذْهَبْ عِنْدَ الَّذِي يُبْكِيكَ وَلَا تَمْضِ لَعْنَدَ

الَّذِي يُضْحِكُكَ

1049. Ad eum i, qui ploratum tuum excitat neque eum accede, qui risum tuum movet. G.

Cohaerere videtur cum proverbio, quod Meid. C. 1, 116. legitur.

١٥٠ اذْهَلْ خَلِيَّ عَنْ فِرَاشِي مَسْجَدَهُ

1050. Effecit cultus Dei, ut amicus meus lectum meum negligeret.

Verba mulier dixisse fertur, quam maritus ob Dei cultum, cui omnino deditus esset, negligeret. Sam. Sch. Versus metri Radjes est.

١٥١ اِذَا ذَابَ التَّلَحُّ بَانَ الْخَرَّ

1051. Quum nix liquefit, merda apparet. D.

١٠٥٢ الذَّوْدُ إِلَى الذَّوْدِ أَبْدَى

1052. Parvum agmen cum parvo agmine conjunctum magnum camelorum agmen fit. Kam.

١٠٥٣ مَنْ ذَاقَ الصَّيْفَ عَرَفَ الْحَرَّ

1053. Qui aestatem gustavit, calorem novit. G.

١٠٥٤ مَنْ ذَاقَ الضَّيْقَ يَعْرِفُ الْهَمَّ

1054. Qui angustias gustavit, moerorem novit. G.

١٠٥٥ مَنْ ذَاقَ الْغَنَاءَ مِنْ بَعْدِ فَقْرٍ يَمُوتُ وَقَلْبُهُ مِنَ

الْفَقْرِ خَائِفٌ

1055. Qui opulentiam post paupertatem gustavit, ejus cor dum moritur paupertatem metuit. D.

١٠٥٦ مَا ذُقْتُ شَمَاجًا

1056. Pelliculam uvae non gustavi (i. e. nil) Sam.

١٠٥٧ مَا ذُقْتُ لَمَاقًا

1057. Nil gustavi.

De potu adhiberi, dixit Alazmāihus.

١٠٥٨ مَا ذُقْتُ لَمَاقًا

1058. Non gustavi id, quod extrema oris parte editur (exiguum quid) Sam. conf. لَمَاج.

١٠٥٩ مَا ذُقْتُ مَا يُذَاقُ

1059. Non gustavi id, quod gustatur. Sam.

١.٤. ما ذُقْتُ مَضَاً

1060. Non gustavi rem, quae in ore circumvertitur. Sam.

١.٦١. ما ذُقْتُ مَضَاً

1061. Non gustavi rem, quae manducatur. Sam.

١.٦٢. مَنْ لَمْ يَذُقْ لَحْمًا أَجَبْتَهُ الرِّبِيَّةَ

1062. Qui carnem non gustavit, ei pulmo placet. D.

١.٦٣. ذُقْ عَقَقْ

1063. Gusta, o inobediens!

I. e. Gusta inobedientiae retributionem! Narrant, patrem filio suo, qui inobsequens fuisset, ista verba dixisse, quum et ei filius obsequium non praestaret. Sam.

١.٦٤. رَأْسُ الْحِكْمَةِ طَاعَةُ اللَّهِ

1064. Caput sapientiae est obedientia Dei. A.

١.٦٥. رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

1065. Caput sapientiae est timor Dei. A. D.

١.٦٦. رَأْسُ الدِّينِ صِحَّةُ الْبَقِيَّةِ

1066. Integritas certae cognitionis caput religionis est. D.

١.٦٧. رَأْسُ الْعَقْلِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ

1067. Prudentiae caput est hominibus amorem ostendere post fidem in Deo. D.

١٠٦٨. وَأَسِ الْعِلْمَ الرِّفْقَ وَأَفْتَهُ الْخَرَقَ

1068. Doctrinae caput benignitas est et ejus noxa asperitas est. A.

١٠٦٩. رَأْسُ مُقَنِّعٍ وَأَسْتُ عَارِيَةٍ

1069. Caput calantica tectum et podex nudus. D.

١٠٧٠. فِي رَأْسِ الْيَتِيمِ يَتَعَلَّمُ الْحَجَامُ

1070. In capite orphani caput radens artem discit. D.

١٠٧١. مَنْ رَأَى الْعِبْرَةَ فِي غَيْرِهِ فَلْيَعْتَبِرْ

1071. Qui in aliis exemplum videt, is exemplum sibi capiat. D.

١٠٧٢. إِذَا رَأَيْتَ الرِّيحَ عاصِفًا فَتَطَامَنَّ

1072. Quum ventum vehementem esse vides, quietus sis!

Proverbium nos monet, ut vehementiae, cui viribus nostris resistere non valeamus, quietum animum opponamus. Dixit Abu-l-Thamhan:

هَيْتَ إِذَا مَا سَلَكَكَ الصَّيِّمُ قَاهِرٌ مَقْلُوبٌ قَبِضُ الدَّلِّ أَوْفَى وَأَحْزَرُ
وَلَا تَحْتَمِ مِنْ بَعْضِ الْأُمُورِ تَعَزُّزًا فَقَدْ يُوْرَثُ الدَّلُّ الطَّوِيلُ التَّعَزُّزُ

O filiole mi! quum violenter agens et exosus tibi injuriam ferendam impenit, quodammodo te submittere majorem securitatem adfert; et ne quasdam res peragere

recuses ob superbiam; superbia enim diuturnam vilifatem adfert. Metrum Thawil est.

١٠٧٣ إذا رَأَيْتَ زَاكَ يُوَكِّلُ فَاعْزِمِ عَلَيْهِ

1073. Quum proventum tuum edi vides, ei operam da! D.

١٠٧٤ إذا رَأَيْتَ عُرْيَانَ فَلَا تَسْأَلْ عَنْ ثِيَابِهِ

1074. Quum nudum conspicis, ne de ejus vestibus interroga! D.

١٠٧٥ إذا رَأَيْتَ نَعْلَ بُسَّةٍ وَإِذَا رَأَيْتَ سِمَارَ نُسَّةٍ

1075. Si calceum vides, osculare eum et si clavum ferreum vides, calca eum! D.

Vox سمار, nisi vitium est, est pro مسمار. In codice Paris. بوسه et نوسه legitur.

١٠٧٦ رَأَيْتُ جَنَادِحَ الشَّرِّ

1076. Initia mali vidi. Dj.

١٠٧٧ مَا رَأَيْتُ سَمِينًا عَاقِلًا

1077. Pinguem et simul prudentem non vidi. A.

١٠٧٨ رَأَيْتُهُ بِهَذَا الْبَلَدِ غَنَبِيًّا

1078. Vidi eum esse in hac terra Ahnbaritam.

I. e. eum hujusce regionis viarumque maxime gnarum esse; gens enim Banu-l'Ahnbar viarum maxime gnara erat. Sam. Merzūk, ad Hamas.

١٠٧٩ مَا رَأَيْتُكَ يَا نَوْمٌ حَتَّى أَحْمَرَّتِ الْعُيُودُ

1079. O somne! te non vidi, donec oculi rubri erant. D.

In codice Par. „o lux“ legitur.

١٠٨٠ إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَالَمَ يُحِبُّ الْأَغْنِيَاءَ فَاعْلَمُوا أَنَّهُمْ
صَاحِبُ الدُّنْيَا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ يَطُوفُ أَبْوَابَ
السَّلَاطِينِ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَمْ يَصِلْ

1080. Si doctum videtis, qui divites amat, eum rebus mundanis deditum esse scitote, sin vero eum ad regum portas circumvagantem videtis, eum latronem esse scitote. A.

١٠٨١ أَرَأَيْتُمْ عَبْرَ عَيْنِهِ

1081. Ostendat ei (Deus) rem, quae fletum parit!

I. e. in calamitatem eum dejiciat! conf. lex. m. s. عبر et Sam.

١٠٨٢ أَنِّي لَا أَرَى ضَيْعَةً لَا يُصْلِحُهَا إِلَّا ضَجَّةٌ

1082. Ego video negotium, quod nil nisi dormitatio reparat. Schar.

Scholion proverbium sic explicat: رفضت على راع ابله فجهت بالطاقة في جمعها فغلبته فاستغاث حينئذ بالنوم وجعل رعى الابل ضيعته لانها صناعته وحرفته يضرب فيمن يمحز عن Cameli nolente pastore in prato dispersi erant. Quos quum pastor congregare tentaret, non potuit. Somnum igitur in auxilium vocavit. Camelos pascere negotium suum appellavit, quod opus

suum et ars eo consistebat. De eo adhibetur, "qui rem perficere non potest, ut eam relinquendam esse putet."

١٨٣. الذی یراه الحاضر ما یراه الغایب

1083. Quod praesens videt, id absens non videt.

١٨٤. لا یرى شیء أعز من الدنیا ولا طالب أعشَم

من الموت ولا غافل أغفل من الإنسان

1084. Nulla res videtur honoratior esse, quam mundus, nullus quaerens iniquior, quam mors, et nullus socors secordior, quam homo. A.

١٨٥. لا رأى لمن لا یطیع

1085. Qui non obedit ei consilium, non est. D.

١٨٦. الرأى یخطأ مرة ویصیب أخرى

1086. Consilium modo errat, modo rectum attingit. D.

١٨٧. رؤیة الخبیث جلاء العین

1087. Conspectus amati collyrium oculi est. A.

١٨٨. لأن یربى فلان أحب إلى من أن یربى فلان

1088. Quod quidam mihi dominus est, gratius mihi est, quam quod quidam mihi dominus est.

Sic quoque dicitur: لأن یربى رجل من قریش أحب إلى من أن یربى رجل من هوازن Quod vir e gente Koraish mihi dominus est, gratius habeo, quam quod vir e

gente Hawahen mihi dominus est. Proverbii sensus est:
inter dominos electus est. Sam.

١٨٩ الرَّبُّ يُقِيمُ مِنَ الْمَوْبِلَةِ وَيَضَعُ فِي الْمَرْكَبَةِ

1089. Dominus (Deus) a simeto erigit et in gradu
dignitatis deponit. G.

١٩٠ رَبُّكَ وَصَاحِبُكَ لَا تَكْذِبُ عَلَيْهِ

1090. 'Contra dominum tuum sociumque tuum ne
mentiaris! D.

١٩١ إِذَا لَمْ تَرْبَحْ مِنْ مِجَارَةِ قَاعِدٍ إِلَى غَيْرِهَا

1091. Quum e mercatura lucrum non facis, ad alte-
ram te converte! D.

١٩٢ يَا رَابِطَا اذْكُرْ حَلَا

1092. O ligans! solvendi memor sis! D. Conf.
يا حابِل

١٩٣ اِرْبَعْ عَلَى ظُلْعِكَ

1093. Contine te, quum claudicas!

No tibi majus, quam portare vales, onus impone!
Sam. Schar. conf. Meid. 10, 34.

١٩٤ لَا يَرْبَعْ عَلَى ظُلْعِكَ مَنْ لَا يَحْتَرِفُ أَمْرَكَ

1094. Quem res tua tristitia non adficit, is clau-
dicationem tuam patienter non fert.

In Samascharii opere امرى; sed in Kamuso امرك
rectius legitur. Sensus est: Res tuas ei committe, qui
tibi favet.

١٩٥ أَرْبَعَةٌ إِذَا أَفْسَدَهُمُ الْبَطَرُ لَا تُؤَدِّهِمُ التَّكْرَمَةُ إِلَّا

فَسَادًا الْوَلَدَ وَالزَّوْجَةَ وَالْخَادِمَ وَاللَّتِيمَ

1095 Si quatuor petulantia corrumpit, honor illatus eos magis corrumpet: filium, uxorem, ministrum, vilem. A.

١٩٦ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ إِذَا ظَفَرَتْ بِهَا لَا يَضُرُّكَ مَا فَاتَكَ

بِهَا حُسْنٌ خُلْفٌ وَصِدْقٌ حَدِيثٌ وَعَفَافٌ

نَفْسٌ وَحِفْظُ أَمَانَةٍ

1096. Quatuor res si habes, tibi non nocebit id, quod earum causa te fugit: pulchritudo indolis, veracitas in narrando, castitas animae, et fidem datam in deposito servare. A.

١٩٧ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ تُورِثُ السُّبُورَ فِي الدُّنْيَا دَارٌ وَسَبْعَةٌ

وَزَوْجَةٌ مُطِيعَةٌ وَجَوَارٌ سَرِيعَةٌ وَفَرَسٌ مُرْتَبَطٌ

1097. Quatuor res gaudio adficiunt in mundo: domus ampla, uxor obediens, servae ceterae et equus paratus. A.

١٩٨ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لَا يُسْتَقَلُّ قَلِيلُهَا النَّارُ وَالْمَرْصُ

وَالْعَدُوُّ وَالِدَيْنِ

1098. In quatuor rebus nil paucum censen-

dum est paucum: in igne, morbo, inimico,
debito. Calil. p. 205.

١٩٩ أربعة أشياء من أعظم البلاء كثرة العيال مع

قلة المال والجار السيئ الجوار والامراة التي

ليس لها وفار وضحية الفجار

1099. Quatuor res maximis malis annumerandae
sunt: magna familia cum parvis opibus, pra-
vus vicinus, uxor levis et improborum so-
cietas. A.

١١٠٠ أربعة أيام لأربعة أعمال يوم الغيم للصيد ويوم

الريح للتوم ويوم المطر للمنادمة ويوم الصحو

للكسب

1100. Quatuor dies quatuor operibus faciendis apti
sunt: dies nubilus venando, dies ventosus
somno, dies pluviosus convivio, dies seren-
us lucro faciendo. A.

١١٠١ أربعة تتنوق الى أربعة العقل الى الرياسة والنزاهة

الى الكياسة والعلم الى التصديق والحلم الى

التوفيق

1101. Quatuor res quatuor alios desiderant: pru-
dentia dominium, consilium prudentiam, sci-

entia pro verace haberi, et mansuetudo (intelligentia) a Deo secundari. A.

أَرْبَعَةٌ تُغَذِّي مَنْ غَيْرَ أَكْلٍ وَلَا شَرَبٍ النَّظَرُ إِلَى ١١٠٢

كُلِّ شَيْءٍ حَسَنٍ وَشَمِّ الطَّيِّبِ وَالنَّوْمُ بَعْدَ الْعَدَاءِ

وَاقْتِرَاضُ الْفُرْشِ الْوَطِيئةِ وَأَرْبَعَةٌ تُضَرُّ الْبَصَرَ

وَتَعُودُ عَلَى النَّفْسِ بِالضَّرَرِ النَّظَرُ إِلَى عَيْنِ الشَّمْسِ

وَوَجْهَ الْعَدُوِّ وَالْجَرْحَى وَالْقَتْلَى

1102. Quatuor sunt res, quae absque cibo potuque nutriunt: adspicere rem pulchram, olfacere odores, dormire post cibum sumtum, incubare tapetibus mollibus; quatuor autem sunt, quorum adspectus nocet et animae noxam infert: adspicere solem ipsum, faciem inimici, vulneratos et occisos. A.

أَرْبَعَةٌ خَلِقُوا لِّلْفَسَادِ الْفَارِ وَالْجَرَادِ وَالْعَرَبِ وَالْكَرَادِ ١١٠٣

1103. Quatuor, ut corrumpant creati sunt: glires locustae, Arabes Curdique.

Vox الكراد videtur pro الكراد.

أَرْبَعَةٌ فِي أَرْبَعَةِ الْحُسْنِ فِي الْأَنْفِ وَالْحَلَاوَةِ فِي ١١٠٤

الْعَيْنِ وَالْمَلَاخَةِ فِي الْفَمِ وَالظَّرْفِ فِي اللِّسَانِ

1104. Quatuor in quatuor rebus sunt: pulchritudo

in naso, dulcedo in oculo, sapetiae in ore,
elegantia in lingua. A.

أَرْبَعَةٌ لَا بُدَّ مِنْ مُحَارَاتِهَا الْمَلِكُ وَالْأَمْرَأَةُ وَالصَّبِيُّ 11.5

وَالْمَرْيُوضُ

1105. Quatuor personas necessario adulari debemus: regem, mulierem, puerum, aegrotum.

أَرْبَعَةٌ لَا بَقَاءَ لَهَا مَالٌ يَجْمَعُ مِنْ حَرَامٍ وَحَالٌ 11.6

تَعْتَمِدُ مِنَ الْأَيَّامِ وَرَأَى يُعْرِى مِنَ الْعَقْلِ وَبَكَدُ

تَخْلُو مِنَ الْعَدْلِ

1106. Quatuor res non durant: Opes, quae il-
licito modo collectae sunt, status qui diebus
proprius conspicitur, consilium quod prudentia
caret et regio in qua iustitia non est. A.

أَرْبَعَةٌ لَا تُقَابِلُ بِالْعَنْفِ فِي أَرْبَعَةِ أَحْوَالِ الْمَلِكِ 11.7

فِي حَالِ غَضَبِهِ وَالسَّيْلِ فِي حَالِ صَدَمَتِهِ وَالْفِيلِ فِي

حَالِ غُلْمَتِهِ وَالْعَامَّةِ فِي حَالِ هَيَّاجِهَا

1107. Quatuor sunt, quibus in quatuor statibus
cum violentia occurri non debet: regi in
statu irae, torrenti in statu, quo vehemen-
ter irrui, elephanti in statu libidinis et
plebi in statu, quo irrui. A.

١١.٨ أربعة لا تُقَدِّمَ عليها حتَّى تَسْأَلَ عنها الخبير
السُّوق لا تُقَدِّمَ عليه حتَّى تَعْلَمَ الدَّفَاقَ فيه
والكاسِدَ والامْرَأَةَ لا تَخْطُبُهَا حتَّى تَسْأَلَ عن
مَنْصِبِهَا وَخُلُقِهَا والطَّرِيقَ لا تَسْلُكُهَا حتَّى تَسْأَلَ
عن أَمْنِهَا وَخَوْفِهَا وَالبَلَدَ لا تَسْتَوِطِنُهَا حتَّى
تَسْأَلَ عَنْ سِيَرَةِ سُلْطَانِهَا وَأَخْلَاقِ أَهْلِهَا

1108. Ad quatuor res ne audacter accede, donec gnarum de iis interrogavisti. Ad forum ne venias, donec res vendibiles et haud vendibiles novisti; ne mulierem in matrimonium petas, donec quae ejus origo ac indoles sit, interrogavisti; ne in regio tibi domicilium constituas, donec, quaenam regis agendi ratio et incolarum naturae sint, cognovisti. A.

١١.٩ أَرْبَعَةٌ لَا رَدَّ لَهَا الْقَوْلُ الْحَكِيمُ وَالسَّهْمُ وَالْقَدَرُ
الْجَارِي وَالزَّمَنُ الْمَاضِي

1109. Quatuor res reduci non possunt: verbum enunciatum, sagitta, decretum divinum emissum et tempus praeteritum. A.

١١١٠ أربعة لا يَطْمَعُ فيها العاقل غَلَبَةُ الْقَضَاءِ وَنَصِيحَةُ

الْأَعْدَاءِ وَتَغْيِيرُ الْحَقِّ وَأَرْضَاءُ الْخَلْقِ

1110. Quatuor sunt res, quas prudens non cupit :
de fato victoriam reportare, inimicorum cōn-
siliū sincerum, veritatem mutare et homi-
nes contentos reddere. A.

١١١١ أربعة لا يُوَثِّقُ بِهَا زُهْدُ الْخَصِي وَتَوْبَةُ الْجُنْدِيِّ

وَنُفْسُ الْنِسَاءِ وَتَقْوَى الْأَحْدَاثِ

1111. In quatuor rebus fiducia non ponitur : in
abstinentia eunuchi, in poenitentia militis,
in mulierum statu religioso et in timore Dei
in adolescentibus. A.

١١١٢ أربعة مُدْهِبَةٌ لِكُلِّ هَمٍّ وَخُرْنُ الْمَاءِ وَالْقَهْوَةُ

وَالْبُسْتَانُ وَالْوَجْهَةُ الْحَسَنُ

1112. Quatuor res omnem sollicitudinem et tristi-
tiam depellunt : aqua, vinum (s. potus Kaffe),
hortus et facies pulchra. A.

١١١٣ أربعة يَنْبَغِي أَنْ يَكُونُوا مِنْ أَوْثَقِ ثِقَاتِ الْمَلِكِ

وَأَنْصَحُ نَصَاحَاتِهِ الْوَزِيرُ وَالطَّبِيبُ وَالطَّبَّاغُ

وَالسَّاقِ

1113. Quatuor homines tales esse oportet, ut rex in iis maximam fiduciam ponat et ut sint ejus maxime sinceri amici: consiliarius, medicus, coquus et pocillator. A.

بَعْدَ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَخَذَ الْبَدَوِيُّ ثَارَهُ ١١١٤

1114. Post quadraginta annos Arabs campester vindictam suam sumsit. D.

رَبَّيْتَهُ حَرًّا فَلَمَّا صَارَ كَلْبًا عَضَنِي ١١١٥

1115. Quum catulus esset, eum educavi et quum canis factus esset, me momordit. D.

مَنْ يَرْبِي وَلَدَ الْحَيَّةِ لَا يَرَى مِنْهَا إِلَّا الْعَضَّ ١١١٦

1116. Qui serpentis foetum educat, is ex eo nil nisi morsum videbit. D.

يَرْبِي الْوَكْدَ عَلَى مَا كَانَ وَالِدُهُ ١١١٧

1117. Filius educatur modo, quo ejus pater educatus est. D.

الَّذِي مَا لَهُ مَرْبِي الدَّهْرُ يَرْبِيهِ ١١١٨

1118. Cui educans non est, eum tempus educat. D.

الْمَرْبِي غَالِي ١١١٩

1119. Educator carus pretii est. D.

لَوْ لَا الْمَرْبِي مَا عَرَفْتُ رَبِّي ١١٢٠

1120. Si educans non fuisset, dominum meum non cognovissem. D.

١١٢١ رَتَبَةُ الْعِلْمِ أَعْلَى الرُّتَبِ

1121. Gradus doctrinae altissimus gradus est. D.

١١٢٢ ارْتَعَنَ أَجْلَى أَيْ شَيْتَ

1122. Pascere sine in loco Adjala, ubi vis! S c h.

Proverbio idem sensus est, quam C. 10, 67.

١١٢٣ هُوَ يَوْتَتِي

1123. Is confusus est.

De eo, qui non omnino verax est. S a m.

١١٢٤ هَيَّهَاتَ أَنْ يَرْجَعَ مَا فَاتَ

1124. Absit, ut id quod praeteriit, redeat! D.

In codice Par. هَيَّهَاتَ عَلَى مَا فَاتَ Apage id, quod praeteriit.

١١٢٥ هُوَ رَجُلٌ لَا يَسْقُطُ مِنْ كَفِّهِ خَرْدَلَةٌ

1125. Is vir est, e cujus manu semen sinapi non decidit. B.

In eodem codice iterum occurrit.

١١٢٦ الرَّجُلُ الَّذِي يُرِيدُ يَسْتَعْنِي وَيَحْسِدُ لَا يَعْلَمُ

أَنْ لِلْحَاجَةِ تُدْرِكُهُ

1126. Vir, qui dives fieri vult et invidus est, nescit, penuriam eum assecuturam esse. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 28, 22.

١١٢٧ الرجل الصبور أفضل من الرجل الغني ومن
ملك نفسه أفضل من أخذ المدن

1127. Vir patiens praestantior est, quam vir dives
et qui se ipsum regit, praestantior est quam
is, qui urbes capit. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 16, 32.

١١٢٨ من رجال الصعيد كل اثنين بواحد

1128. Ex viris Alzäihdi (Aegypti superioris) duo
viri semper loco unius sunt. D.

١١٢٩ الرجال أربعة رجل يدري ويدري أنه يتحري
فذلكم العالم فاتبعوه ورجل يدري ولا يدري
انه يدري فذلكم النائم فابقضوه ورجل لا
يدري ويدري انه لا يدري فذلكم مسترشد
فعلموه ورجل لا يدري ولا يدري انه لا
يدري فذلكم الجاهل فأرفضوه

1129. Virorum quatuor sunt species: Vir sciens,
qui scit, se scire. Hic est doctus et a vo-
bis sequendus; et vir sciens, qui nescit, se
scire. Hic est dormiens, eum expergefaci-

te, et vir nesciens, qui scit, se nescire. Hic vos rectam viam interrogat et hunc docète. Denique vir, qui nescit et nescit, se nescire. Hic insipidus est. Eum igitur relinquit! A.

۱۱۳. كَوَلَّمْ أَرْجُو فَضْلَكَ كُنْتُ مِثْلَكَ

1130. Si beneficium tuum non sperassem, sicut tu fuisset. D.

۱۱۳۱ لا تَرْجُ خَيْرَ مَنْ لَا يَرْجُو خَيْرَكَ

1131. Ne ab eo bonum speres, qui bonum tuum non sperat. B.

In cod. A. legitur. لا يَرْجُو خَيْرَكَ وَلَا يَأْمَنُ. Ne in eo spem ponas, qui a te bonum non sperat et ne ab eo securus sis, qui a te securus non est. A.

۱۱۳۲ هَلْ يَرْجُو مَطَرٌ بَغَيْرِ سَحَابٍ

1132. Num sine nubibus pluvia speratur? D.

۱۱۳۳ لَا مَرْحَبًا بِالْوَاصِلِينَ وَلَا سَهْلًا بِالْقَادِمِينَ

1133. Gratulatio non est (sit) advenientibus et bene venisti non dicitur (dicatur) accedentibus. D.

۱۱۳۴ بِرَحْلِهَا بَاتَتْ

1134. Cum sella sua pernoctavit (camela).

Suffixum ad camelam referendum est. I. e. Novum non ducitur, quod ea sellâ instructa pernoctat. De eo adhibetur, qui clarus fit agendi ratione, quae antea ipsi

tributa non erat, camela enim sellâ instructa pernoctare non solet. Sam.

رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا نَكَلَّمَ فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ وَسَلِمَ ١١٣٥

1135. Misericors sit Deus erga virum, qui si loquitur, praeda potitur et si silet, salvus est! B.

رَحِمَ اللَّهُ مَنْ عَمِلَ شَيْئًا وَأَتَقَنَّهُ وَلَوْ كَانَ سُخْرَةً ١١٣٦

1136. Deus erga eum misericors sit, qui opus, quod tractat, bene instituit et si ridiculum esset. D.

مَنْ رَحِمَ رَحِمَ آجِلًا وَمَنْ ظَلَمَ ظَلَمَ عَاجِلًا ١١٣٧

1137. Qui misericors est, in altero mundo misericordiam inveniet et qui injuste agit, is in hoc mundo injuria adfligetur. A.

مَنْ يَرْحَمِ مَسْكِينًا يُقْرِضَ اللَّهُ وَسَيُكَافِيهِ عَلَى ١١٣٨

قَدْرٍ عَظِيمَةٍ

1138. Qui erga pauperem misericors est, Deo mutuo dat et is e ratione doni ei pensabit. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom 19, 17.

مَنْ لَمْ يَرْحَمْ لَمْ يَرْحَمْ ١١٣٩

1139. Qui misericors non est, in eum misericordia non exercetur. A.

أَرْحَمَ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمَكَ مَنْ قَوْكَ ١١٤٠

1140. Si erga inferiorem misericors es, erga te is, qui te superior est, misericors erit. A.

۱۱۴۱ اَرْحَمُوا ثَلَاثًا عَزِيزٌ قَوْمٌ ذَلَّ وَعَنِيَ قَوْمٌ اِفْتَقَرُوا عَالَمًا

يلعب به الجاهل

1141. *Erga tres misericordes estote: erga honoratum, qui contemptus factus est, erga divitem, qui pauper evasit et erga doctum, quocum ignorans ludit! A.*

۱۱۴۲ بِالرَّحْمَةِ وَالْأَمَانَةِ تَتَنَقَّى الْخَطَايَا وَخَشْيَةِ الرَّبِّ

يَجْنِمُ كُلُّ إِنْسَانٍ عَنِ الشَّرِّ

1142. *Per misericordiam et sinceritatem peccata delentur et per timorem Dei quilibet homo a malo avertitur. G.*

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 16, 6.

۱۱۴۳ هُوَ رَخِيُّ اللَّبَبِ

1143. *Is levis antilenae est.*

De divite adhibetur. Dicitur quoque هو في لب رخی Sam.

۱۱۴۴ رُدِّيْ جِوَالِكَ الْحَقِّكَ الشَّرُّ بِأَهْلِكَ فَمِنْ أَنْاسٍ

مَا أَنْتَ

1144. *Repelle camelos tuos; malum (bellum) effecit, ut ad gentem tuam revertereris; nam tu es e numero hominum.*

Verba sunt quae Alharitso ben-Ohbad tribuuntur. De sensu dubito. conf. Hamas. 252, l. 3.

١١٤٥ رَزَّ حَلِيبُ كُلَّمَا بَرَدَ يَطِيبُ

1145. *Oryza cum lacte quotiescunque frigida est, bona est. D.*

١١٤٦ رَزَقَ نَاسٍ عَلَى نَاسٍ وَرَزَقَ الْبَكْلَ عَلَى اللَّهِ

1146. *Victus quotidianus hominum hominibus impositus est, omnium autem victus quotidianus Deo. G.*

١١٤٧ رَزَقَكَ يَطْلُبُكَ فَاسْتَرَحْ

1147. *Res tibi ad vitam necessariae te petunt, tranquillus igitur sis! B.*

١١٤٨ أَرْزَنُ مِنْ أَبَانَ

1148. *Gravior pondere quam Aban. Aban nomen montis est. Sam. Schar.*

١١٤٩ لَا تُرْسِلْ بِهَيْبَتِكَ لِلْمَرْجِ الَّذِي لَيْسَ فِيهِ سِيَّاحٌ

1149. *Ne bestiam tuam in pratum mitte, cui sepes non est. D.*

١١٥٠ لَا تُرْسِلْ كَلْبَكَ بِأَرْضِ الْتَى لَيْسَ فِيهَا صَيْدٌ

1150. *Ne canem tuum in terram mittas, ubi praeda (fera) non est. D.*

١١٥١ لَا تُرْسِلْ كَلَامًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ

1151. *Ne verbum dimitte, quod revocare non potes. D.*

رَسُولُ الْمَوْتِ الْوَلَادَةُ ١١٥٢

1152. Nativitas legatus mortis est. A.

الرَّسُولُ مُبْلَغٌ غَيْرُ مَلُومٍ ١١٥٣

1153. Legatus nuntium perfert, vituperatione dignus non est.

Verborum auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sch.

بِالرَّسُولِ يُعْرَفُ قَدْرُ الْمُرْسَلِ ١١٥٤

1154. Per legatum missum cognoscitur, quid eum mittens valeat. A.

رَضِيَ بِخُطَّةِ الْحَسَفِ ١١٥٥

1155. Contentus est conditione vili.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium erat.

Conf. Harir. ٣٨.

مَنْ رَضِيَ بِالْقَدَرِ اسْتَخَفَّ بِالْعَبْرِ ١١٥٦

1156. Qui id gratum habet, quod Deus decrevit, is exempla (res calamitosas) levipendit. A.

رَضِينَا بِالْهَمِّ وَالْهَمُّ مَا رَضِيَ بِنَا ١١٥٧

1157. Curis contenti eramus ; sed curae nobis contentae non erant. D.

مَنْ لَا يَرْضَى بِحُكْمِ مُوسَى رَضِيَ بِحُكْمِ فِرْعَوْنَ ١١٥٨

1158. Qui Mosis imperio contentus non est, is Pharaonis imperio contentus esse debet. D.

١١٥٩ أَتَرْضَى يَا خَالَةَ بِالْمِلْحِ وَالنَّخَالَةِ

1159. Num contenta es, o matertera, sale furfuri
busque? D.

١١٦٠ مَا لَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ فَلَا تَصْنَعَهُ لِغَيْرِكَ

1160. Quod tibi factum non placet, id ne aliis
facias! Calil. p. 269.

١١٦١ رِضَاءُ الْمَرْءِ بِالْقَضَاءِ مُنْتَهَى الرِّضَى

1161. Quod vir decreto divino contentus est, ex-
tremum animi contenti est. D.

١١٦٢ الرِّضَاءُ بِالْكَفَافِ خَيْرٌ مِنَ السَّعْيِ عَلَى الْإِسْرَافِ

1162. Contentum esse victu sufficiente melius est,
quam quaestum facere, dum prodigus es. A.

١١٦٣ أَرْضَى فَإِنَّ خَيْرَكَ فِي الرِّطِيطِ

1163. Stulte age, nam bonum tuum in stultitia
est.

In stultum enim ob misericordiam beneficia conferun-
tur. Kam.

١١٦٤ رَعْنَاءُ وَأَسْمُهَا سِتُّ الْمَلَحِ

1164. Fatua, dum ejus nomen domina pulchrarum
est. D.

١١٦٥ رُعُونَاتُ النَّفْسِ تَتْعِبُهَا

1165. Laxitates (fatuitates) animae eam fatigant. A.

١١٦٦ رَاعِ أَبَاكَ يُرَاعِ أَبْنُكَ

1166. Si patrem tuum curas, filius tuus te curabit. A.

١١٦٧ لِلرَّعِيَّةِ الْمَنَامُ وَعَلَى الْمَلِكِ الْقِيَامُ

1167. Subditis somnus est, dum surgere (stare) regis officium est. A.

١١٦٨ مَنْ رَغِبَ عَنِ الْإِخْوَانِ خَسَرَ لَذَّةَ الزَّوَانِ

1168. Qui a fratribus alienus est, is voluptatibus temporis privatur. A.

١١٦٩ رَفَعَ عَقِيرَتَهُ

1169. Altum clamorem sustulit.

Proverbialis hujus locutionis originem ducunt a viro, cujus unus pes amputatus fuit, ut illo sublato propter vehementes dolores clamaret. Tum de omni clamante adhibita esse verba dicunt Harir. p. 133.

١١٧٠ تَرَفَعَ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ أَضَاعَ مَالَهُ فِي لَذَائِهِ

1170. Misericordia removetur ab eo, qui opes suas in voluptatibus suis perdit. A.

١١٧١ تَرَفَعَ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ كَذَبَ طَبِيبَهُ فِيمَا يَصِفُ

لَهُ مِنْ دَائِهِ

1171. Misericordia removetur ab eo, qui medico suo in describendo morbo, quo laborat, mentitur. A.

١١٧٢ مَنْ تَرَفَّعَ بِعِلْمِهِ وَضَعُ بِعَمَلِهِ

1172 Qui per scientiam suam effertur, is per opera sua deprimitur.

In codice Diez. loco vocis تَرَفَّعَ legitur تَرَدَّجَ.

١١٧٣ إِذَا ارْتَفَعَ التَّكْلِيفُ سَقَطَ شُرُوطُ الْأَدَبِ

1173. Quum officium nobis praestandum elatum est, conditiones eruditionis cadunt. D.

١١٧٤ ارْتِفَاعُ الْجَاهِلِ كَارْتِفَاعِ الْمُصْلُوبِ

1174. Elatio ignorantis (ignominia est) sicut elatio cruci affixi. A.

١١٧٥ رِفْقُ الْإِنْسَانِ دَلِيلُ عَقْلِهِ

1175. Lenitas hominini prudentiae indicium est. A.

١١٧٦ الرِّفْقُ لَوْ كَانَ خَلْقًا لَمَا رَأَى النَّاسُ أَحْسَنَ مِنْهُ

1176. Benignitas si creatura esset, pulchriorem rem homines non viderent. B.

١١٧٧ الرِّفْقُ مِفْتَاحُ الرِّزْقِ

1177. Comitas clavis rerum ad vitam necessariorum est. A.

١١٧٨ الرِّفْقُ يُلِينُ الْقَلْبَ الصَّعْبَ وَالْحَرَقُ يُقْسِي

الْقَلْبَ اللَّيِّنَ

1178. Lenitas cor asperum lenit et asperitas cor lene durum reddit. A.

رَفِيقٌ عَدُوٌّ ١١٧٩

1179. Socius, inimicus. D.

١١٨٠ لَا تُرَافِقِ الْوَلَدَ وَلَا تَمْشِ مَعَهُ فَإِنْ وَقَعَ حِمْلُكَ
يَضْحَكُ عَلَيْكَ وَإِنْ وَقَعَ حِمْلُهُ يَبْكِي عَلَيْكَ

1180. Ne filii socius sis et ne cum eo eas, nam si tuum onus cadit, te deridebit et si ejus onus cadit, de te flebit. G.

رَفَاهِيَةُ الْعَيْشِ فِي الْأَمَنِ ١١٨١

1181. Bona vitae conditio securitate nititur. A.

أَرْقٌ مِنَ الْمَاءِ ١١٨٢

1182. Tenuior quam aqua. Sam. Schar.

أَرْقٌ مِنَ الْهَوَاءِ ١١٨٣

1183. Tenuior quam aura. Sam. Schar.

أَرْقٌ مِنْ دَمْعِ الْغَمَامِ ١١٨٤

1184. Tenuior quam lachryma nubis. Sam. Sch.

رَاقِبِ النُّجُومِ تَنَالِ الْعُلُومِ ١١٨٥

1185. Observa sidera et scientiam tibi compara-
bis. D.

مَنْ يَرْقُدْ يَحْلُمْ ١١٨٦

1186. Qui dormit, somniat.

Abu-Mohammed Alahrabi ad Hamas. p. 289. l. 10.

أَرْقُصَ لِلْقَرْدِ فِي زَمَانِهِ ١١٨٧

1187. Salta simiae tempore suo!

Ebn-Challik. fasc. 9. 99. Vulgare est proverbium.
conf. Meid. 12, 181 et Burckh. prov. 87.

الْارْتِقَاءُ صَعْبٌ وَالْاِحْطَاطُ هَيْئٌ كَالْحَجَرِ الثَّقِيلِ ١١٨٨
رَفْعُهُ عَسِيرٌ وَحِطُّهُ يَسِيرٌ

1188. Adscensus difficilis et dejectus facilis est,
sicut gravem lapidem tollere difficile est;
dejicere autem facile. A.

مَنْ رَكَبَ الْحَقَّ غَلَبَ الْخَلْقَ ١١٨٩

1189. Qui jure tanquam jumento utitur, is homines vincit. A.

لَا تَرَكِّبْ فَرَسَ غَيْرِكَ ١١٩٠

1190. Ne equo alius vehere!

مَنْ لَمْ يَرَكِّبْ الْأَهْوَالَ لَمْ يَنْدِلِ الْأَمْوَالَ ١١٩١

1191. Qui pericula non obit, opibus non politur. D.

Conf. Meid. 24, 609. Calil. p. 24.

إِنَّكَ لَا تَرَكُضُ مَرَكُضًا ١١٩٢

1192. Tu cursu magno non curris.

Verba haec Hodsaiyahus b. Badr Kaiso b. Sohair die,
quo equorum cursu inter se certabant, dixit, quum equum

suum Kaisi equum cursu superare videret. conf. Meid.
10, 11. Sam. Schar.

رَمَحُ الْجَبَانِ أَطْوَلُ ١١٩٣

1193. Timidi lancea longior est.

Vetus est proverbium, quod Alharits ben-Ohbad dixisse fertur. Hamas. p. 254.

الرَّمْدُ خَيْرٌ مِنَ الْأَعْمَى ١١٩٤

1194. Lippus melior est, quam caecus. D.

رَمَضَانَ كَرِيمَ ١١٩٥

1195. Mensis Ramadhan nobilis est. D.

رُمِيَ بِحَجَرٍ الْأَرْضَ ١١٩٦

1196. Lapide terrae petitus est.

I. e. calamitate adflictus est. Kam. conf. Meid.
10, 6.

لَا يَرْمَى بِهِ الرَّجَوَانُ ١١٩٧

1197. Ad duo putei latera non jacitur. Sam.

Despectus non est. conf. Meid. 6, 125. In Kamusi opere legitur رمى به الرجوان Projectus est ad duo latera putei. A situla proverbium desumptum est.

لَا تَرْمِي حَجَرًا بِالْقَلْعِ ١١٩٨

1198. Ne funda lapidem jace! D. G.

لَا تَرْمِي سَهْمًا فِي صُورَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ١١٩٩

1199. Ne in figuram ferro confectam sagittam jacias! D.

١٢٠٠ لَا تَرْمِ سِهَامَكَ يَعْصِرُ عَلَيْكَ رَدَّهُ

1200. Ne sagittas tuas jacias, nam eas reducere tibi difficile est. G.

Rectius ردها scribitur.

١٢٠١ أَرْمَى مِنْ بَنِي نَعْلٍ

1201. Melior jaculator quam gens Banu-Tsoahl.

Fakih. Alchol. p. 248. infr.

١٢٠٢ أَرْمَى مِنْ قَطْرَةٍ

1202. Melior jaculator quam Kathrah.

Viri nomen est artis jaculandi periti. Sed de enunciandi modo dubito. Schar.

١٢٠٣ لَا تَرْهَبْ إِلَّا رَبَّكَ وَلَا تَخَافَنَّ إِلَّا ذَنْبَكَ

1203. Nonnisi dominum tuum venerare et nonnisi peccatum tuum time! D.

١٢٠٤ عِنْدَ الرَّهْنِ تُعَرَّفُ السَّوَابِقُ

1204. Pignore posito equi praecurrentes cognoscuntur. D.

١٢٠٥ رَاحَ الْعَيْدُ وَقَلَقَهُ وَكُلُّ مَنْ أَدَا إِلَى خُلُقِهِ

1205. Festum ejusque inquietudo abiit et quilibet nostrum ad naturam suam rediit. D.

١٢٠٦ رَاحَ إِلَى الْقَصْدِ وَجَاءَ عَطْشَانٌ

1206. Ad furfures abiit et sitibundus venit. D.

In utroque codice القصل legitur; sed loco furfurum potius lacus aut talis significatio convenire videtur.

١٢٠٧ رَاحَ إِلَى الْمَاءِ وَجَاءَ فَارِغَ

1207. Ad aquam ivit et vacuus venit. D.

١٢٠٨ رَاحَ خَرًا وَجَاءَ نُشَادِرَ

1208. Merda abiit et sal ammoniacum venit. D.

١٢٠٩ رَاحَ ذَلِكَ الرِّمَانُ وَنَاسَهُ وَجَاءَ هَذَا الرِّمَانُ وَقَاسَهُ

وَكُلٌّ مِنْ تَكَلَّمَ الْحَقِّ كَسَرُوا رَأْسَهُ

1209. Tempus illud abiit cum hominibussuis et hoc tempus venit ejusque securis et omnis veritatem loquentis caput fregerunt. D.

In codice G. يضربوه يكسروا et بفاسه legitur.

١٢١٠ رَاحَ قِطٌّ وَجَاءَ كَلْبٌ

1210. Felis abiit et canis venit. D.

١٢١١ رَاحَ مِثْلُ الضَّرَاطِ عَلَى الْبَلَّاطِ

1211. Ut crepitus ventris super terrae superficie abiit. D.

١٢١٢ أُسْتَرَاخَ مَنْ وَضَعَ الْمَكَارِمَ

1212. Quietem invenit is, qui actiones generosas deponit. Hamas. p. 65. l. 14.

١٢١٣ أُسْتَرَاخَتِ الْعُرَاةُ مِنْ شَرَايَةِ الصَّابُونِ

1213. Nudis saponem emere necessarium non est. G.

١٢١٣ رَاحَةُ التَّوْبِ طَيِّبَةٌ

1214. Quies vestis plicatura est. D.

١٢١٥ رَاحَةُ الْجَسَدِ فِي قِلَّةِ الطَّعَامِ وَرَاحَةُ الرُّوحِ فِي قِلَّةِ

الْأَثَامِ وَرَاحَةُ الْقَلْبِ فِي قِلَّةِ الْإِهْتِمَامِ وَرَاحَةُ

اللِّسَانِ فِي قِلَّةِ الْكَلَامِ

1215. Corporis quies in cibo pauco consistit et
cordis quies in paucis peccatis et animi quies
in pauca sollicitudine et linguae quies in
pauco sermone.

راحة الروح Altero codicis loco, omissa secunda parte
etc. loco vocis الانتقام legitur الاهتتام vindicta.

١٢١٦ لَا رَاحَةَ إِلَّا فِي الْحَلَوَةِ وَلَا أَنْسَ إِلَّا مَعَ الْوَحْشَةِ

1216. Nonnisi in loco, ubi soli sumus, quies est,
et non est societas humana nisi cum solitu-
dine. A.

١٢١٧ رَوْحَةٌ وَتَخْفِيفَةٌ

1217. Quies et levamen. D.

١٢١٨ رَوَائِحُ الْجَنَّةِ فِي الشَّبَابِ

1218. Paradisi odores in adolescentia sunt. D.

١٢١٩ . إذا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَسْلُبَ نِعْمَتَهُ مِنْ عَبْدٍ

فَأَوَّلُ مَا يَسْلُبُهُ عَقْلَهُ

1219. Si Deus homini beneficium suum eripere vult, ingenium ei eripere incipit. A.

١٢٢٠ . رَبِّمَا أَرَادَ الْأَحْمَقُ نَفْعَكَ ضَرَكَ

1220. Saepe stultus commodum tuum volens tibi nocet. D.

١٢٢١ . مَنْ أَرَادَ الْجَنَّةَ وَالنَّعِيمَ يَحْتَبِرْ عَلَى سَكِّ الْمُسْلِمِينَ

1221. Qui paradisum et gratiam sibi comparare vult, is Mohammedanorum percussione patienter fert.

Vox صدك loco vocis صدك posita esse videtur. D.

١٢٢٢ . مَنْ أَرَادَ الْعَصِيدَةَ عَلَيْهِ بِالْمَاءِ وَالذَّقِيقِ

1222. Qui pulmentum spissum vult, is aquam farinamque sumat!

١٢٢٣ . مَنْ أَرَادَ الْمَلِيحَ يَبِيعُ دَارَهُ

1223. Qui pulchram vult, domum suam vendere debet. D.

١٢٢٤ . مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ سَلِيمًا فِي الدُّنْيَا فَلْيَجْتَنِبْ

خَمْسًا لَا يَشْهَدُ وَلَا يُؤْمَرُ بِالنَّاسِ وَلَا يَحْدِثُ

وَلَا يَقْبَلُ هَدِيَّةً وَلَا يَأْكُلُ لِأَحَدٍ شَيْئًا

1224. Qui salvus in mundo esse vult, is quinque res evitet: ne testimonium dicat; ne nutu homines indicet; ne narret; ne donum accipiat et ne edat rem, quae alteri est. A.

إذا أَرَادَكَ قَضَا مُرَادَكَ ١٢٢٥

1225. Si te vult, voluntati tuae satisfaciet. G.

إذا أَرَدْتَ النَّصِيحَةَ فَتَأَقَّبْ لِلظُّنَّةِ إِذَا بَالَّغْتَ ١٢٢٦

فِي النَّصِيحَةِ فَتَأَقَّبْ لِلتُّهْمَةِ

1226. Quum monitum sincerum vis, ad suspicionem paratus sis; quum summo studio alterum mones, fieri potest, ut in suspicionem venias.

I. e. Quem sincere et cum studio monemus, saepe nos suspectos habet. Haecce verba Actsamo b. Zaifi. adscribuntur. Schar.

إذا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ عَقْلَ الرَّجُلِ فَحَدِّثْهُ فِي ١٢٢٧

خِلَالِ كَلَامِكَ بِمَا لَا يَكُونُ فَإِنْ أَنْكَرَهُ فَهُوَ عَاقِلٌ

وَأَنْ صَدَّقَهُ فَهُوَ جَاهِلٌ

1227. Si prudentiam viri cognoscere vis, inter ea, quae ei dicis, rem non existentem narra. Si eam abnegat, prudens est, sin vero eam veram esse putat, insipidus est. A.

١٢٢٨ إذا أردت أن تنقشع الدنيا من بعدك فاقشعها من
بعد غيرك

1228. Quum mundum post te dispellere vis, post
alium quam te eum dispelle!

١٢٢٩ إذا أردت أن تنكسر حين فاعمل الفلاحين

1229. Quum calamitate frangi vis, cum rusticis
commercium habe! D.

١٢٣٠ إذا أردت أن يكون عدوك لك صديق فافعل
معه خيراً

1230. Si vis, ut inimicus tuus tibi amicus fiat, bene
erga eum agas! A.

١٢٣١ إذا أردت تأخذ بنتاً سل عن خصايل أمها

1231. Quum puellam in matrimonium ducere vis,
indolem matris ejus sciscitare! D.

١٢٣٢ إذا أردت تحبب خيرة

1232. Quum efficere vis, ut dubius haereat, eligen-
di potestatem ei concede! D.

In codice D. تحطه prosternere eum legitur.

١٢٣٣ إذا أردت تفتضح فمر على من لا يمتثل أمرك

1233. Quum ignominia adfici vis, ei impera, qui
mandato tuo obsequium non praestat. D.

١٢٣٤ إذا أَرَدْتَ تَهْتِكَ رَجُلَ سَلَطَ عَلَيْهِ أَمْرًا

1234 Quum virum ignominia adficere vis, ei mulierem praefice! D.

١٢٣٥ يُرِيدُ أَنْ يَأْخُذَهَا بَيْنَ الصَّحْوَةِ وَالسَّكْرِ

1235. Vult eam (rem) capere inter statum sobrii et ebrii.

De eo adhibetur, qui rem petit, dum ignorantem se esse simulat rei, cujus gnarus est. Sam.

١٢٣٦ تُرِيدُ الْعِنَبَ وَالْأُتُقَاتِلَ النَّاطُورَ

1236. Uvas vis et si non (eas accipis), contra vineae custodem pugnas. D.

١٢٣٧ رَاقَ اللَّيْلُ وَظَهَرَ سَهَيْلُ

1237. Clara fuit nox et stella Sohail apparuit. D.

١٢٣٨ رَوَّ تَحْرُمٌ فَإِذَا رَوَّاتٌ فَاعْرِضْ

1238. Considera ut prudenter agas et si considerasti, consilium firmum cape!

Alter Almobarredi legendi modus est. فإذا استوضحت „et quum clare vidisti“ Sam. et Merzuk. ad Hamas.

١٢٣٩ أَرَوَى مِنَ النَّقَاقَةِ

1239. Magis potu satiatum quam rana. Sam. Sch.

١٢٤٠ رِيحُ السُّلْطَانِ عَلَى قَوْمٍ سَمُومٍ وَعَلَى قَوْمٍ نَسِيمٍ

1240. Ventus regis quibusdam est ventus fervidus et quibusdam Zephyrus. D.

١٢٤١ اِنَّ الرِّيحَ اِذَا هَبَّتْ خَارَجَ الْبَيْتِ اسْتَتَرَتْ
 مِنْهَا وَاِذَا كَانَتْ فِي الْبَيْتِ لَمْ يَكُنْ فِي الْاِسْتِتَارِ
 مِنْهَا سَبِيلِي

1241. Si ventus extra domum flat, tegumentis contra eum me defendo; sed si in domo est, contra eum me defendere non possum.

Proverbium vulgo usitatum, quod in interna conditione, quae corrupta est, usurpatur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٤٢ رَجَحْتُهُ وَلَا عَدَمُهُ

1242. Ventus ejus et non defectus ejus. D.

١٢٤٣ تَرَاوَحُمُ الْاَيْدِي عَلَى الطَّعَامِ بَرَكَهٌ

1243. In eo, quod manus in cibo capiando se invicem comprimunt (ob multitudinem), benedictio est. A.

١٢٤٤ مَنْ زَرَعَ الْاَحْزَانَ حَصَدَ الْحَزْنَ

1244. Qui tristitiam serit, is calamitates demetet. D.

Vox الحزن ob homoioteleuton loco vocis الحن posita esse videtur.

١٢٤٥ مَنْ زَرَعَ الْعَدُوَانَ حَصَدَ الْخُسْرَانَ

1245. Qui inimicitiam serit, jacturam demetet. A.

١٢٤٦ الَّذِي يَزْرَعُ فِي شَبَاطٍ مَا يَحْصُدُ اِلَّا الضَّرَاطَ

1246. Qui mense Februario serit, nil nisi crepitum
ventris metit. D.

١٢٤٧ مَنْ يَزْرَعُ الْآثِمَ يَحْصُدُ الشُّرُورَ

1247. Qui crimen serit, mala metet. G.
Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 22, 8.

١٢٤٨ أَزْرَعَ لِكِي تَحْصُدُ

1248. Sere ut metas! G.

١٢٤٩ زَرَعَ رَقِيقٌ وَجَاهُ غَرِيقٌ

1249. Satum tenue et dignitas submersa. D.

١٢٥٠ إِذَا تَرَعَّرَعَ الْوَالِدُ تَرَعَّرَعَ الْوَلَدُ

1250. Quum pater commovetur, puer commovetur. D.

١٢٥١ زَكُوَةُ الْعِلْمِ تَعْلِيمُهُ

1251. Scientiae tributum et eam docere. D.

١٢٥٢ مَنْ يَزْكِي الْمُنَافِقَ وَيَقْضِي عَلَى الصَّدِيقِ

كَلاَهُمَا مَزْدُولَانِ عِنْدَ الرَّبِّ

1252. Qui hypocritam innocentem esse declarat et
qui contra justum sententiam fert, Deo de-
spectus est. G.

Vox مزدولان mihi pro مذلولان dictum videtur. Salo-
moni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 15.

١٢٥٣ زَلَّةُ الرَّحْلِ عَظْمٌ يُجْبَرُ

1253. Lapsus pedis os est, quod consolidatur. D.

زَلَّةُ اللِّسَانِ لَا تَبْقَى وَلَا تَذِرُ ١٢٥٣

1254. Lapsus linguae non manet et non vulnerat. Diez.

Loco vocis تذير in codice Paris. nocet legitur. Fortasse proverbium cum praecedente conjungendum et aliter enunciandum est.

زَلَّةُ الْعَالَمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ تُغْرَقُ وَتَغْرَقُ مَعَهَا ١٢٥٥

خُلِقَ كَثِيرٌ

1255. Error docti fractae navi similis est, quae submergitur et quacum multi homines submerguntur. D. Conf. Meid. 1. 173.

زَلَّةُ الْعَالَمِ لَا تُقَالُ ١٢٥٦

1256. Lapsus docti non condonatur. D. Conf. Meid. 11, 52.

زَلَّةٌ فِي تَمَوزَ ١٢٥٧

1257. Lapsus in loco lubrico mense aestatis. D.

زَمَانُنَا كُلُّهُ وَاهْلُهُ كَمَا تَرَى ١٢٥٨

1258. Totum tempus nostrum et gens ejus est, quemadmodum vides. G.

الزَّمَانُ يَسْلُبُ مَا أُعْطِيَ وَيُفَرِّقُ مَا جَمَعَ ١٢٥٩

1259. Tempus eripit, quod dedit et dispergit quod collegit. A.

زَنْبُورَيْنِ عَلَى خَرِيَّةٍ ١٢٦٠

1260. Duo crabrones ad unam merdam. D.

الزَّانِ يُوْرِثُ الْفَقْرَ ١٣٦١

1261. Scortatio paupertatem adducit. B.

أَزْنَى مِنْ هَرَسٍ ١٣٦٢

1262. Magis scortans quam felis. S. Schar. Conf. Meid. 11, 42.

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا مَلَكَهَا وَمَنْ رَغِبَ فِي الدُّنْيَا عَبَّدَهَا ١٣٦٣

1263. Qui in mundo (rebus mundanis) abstemius est, eum regit et qui mundum (res mundanas) cupit, ei servit. G.

زُهْدُ الْعَامِي مَضَلَّةٌ ١٣٦٤

1264. Devotio caeci error est. B.

زَهَادَةُ النِّسَاءِ جُلُوسُهُنَّ فِي الْبَيْتِ ١٣٦٥

1265. Devotio feminarum eo consistit, quod dominant. B.

أَزْهَدُ مِنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدَّهَمَ ١٣٦٦

1266. Devotior quam Ibrahim h. Adham. Conf. Harir. 309.

زَهَتْ بِكَ زُنَادِي ١٣٦٧

1267. Ignitabulum meum per te ignem emisit.
Per te auctus sup. S. m.

١٣٦٨ أَزْهَى مِنْ وَاشِمَةِ أَسْتِهَا

1268. Superior quam ea, quae anum suum pingit.
Sam. Schar. Conf. Meid. 7, 99.

١٣٦٩ تَزَوَّجَ التَّوَالِي بِالْكَسَلِ فَأَوْلَدَ الرَّوَّحَانِ الْفَقْرَ وَالْحِرْمَانَ

1269. Cunctatio cum segnitie conjugium inierat.
Conjuges paupertatem frustrationemque genuerunt. Fak. Alchol. 193.

١٣٧٠ لَوْ تَزَوَّجَ السَّيْفُ مَا قَطَعَ

1270. Si gladius matrimonium iniisset, non secuisset. D.

١٣٧١ زَوْجُكَ عَلَى مَا عَوَّدْتَنِي وَأَبْنُكَ عَلَى مَا رَبَّيْتَنِي

1271. Maritus tuus modo se geret, ad quem eum adsuefecisti et filius tuus modo quo eum educasti. G.

١٣٧٢ التَّزْوِيجُ نَقْلُ شَهْوٍ وَشَوْكٍ دَهْرٍ

1272. In matrimonio est conditum mensis et spina aevi. A.

١٣٧٣ زَوَّدَ نَفْسَكَ الْخَيْرَاتِ بِالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ

1273. Animam tuam commeatu bono proborum operum instrue! D.

١٣٧٤ زُرِ الْمَرْءَ عَلَى قَدْرِ أَكْرَامِهِ لَكَ

1274. Visita virum ratione ejus, quo te honorat. A. B.

١٢٧٥ زَايِرُ السُّلْطَانِ كَرَايِرُ الْأَسَدِ

1275. Imperatorem visitans ei similis est, qui leonem visitat. D.

Sed videtur inesse lusus verborum, nam زَايِر rugitus leonis est.

١٢٧٦ يَا زَايِرًا عِنْدَ الْمَسَاءِ إِمَّا لِلْمَبِيتِ أَوْ لِلْعَشَاءِ

1276. O visitans tempore vespertino! utrum ad pernoctandum an ad cibum vespertinum sumendum? D.

١٢٧٧ الْوَايِرُ فِي قَبْضِ الْمُرُورِ

1277. Visitans in possessione visitati est. D.

١٢٧٨ زِيَارَةُ الْحَبِيبِ تُطَرِّى الْحَبَّةَ

1278. Visitatio amati amorem renovat. B.

١٢٧٩ زِيَارَةُ الضَّعْفَاءِ مِنَ التَّوَاضُعِ

1279. Visitatio debilium humilitatis species est. A. B.

١٢٨٠ الْمُرُورَةُ عَلَى الْحَكِيمِ

1280. Visitatae curandae officium medico est. D.

١٢٨١ مَنْ زَيْدٌ فِي عَقْلِهِ نَقْصٌ مِنْ خَطِّهِ

1281. Cujus prudentia augetur, ejus scriptura diminuitur. A.

١٢٨٢ مَنْ زَادَتْ شَهَوَتُهُ نَقَصَتْ مِرْوَتُهُ

1282. Cujus cupiditas augetur; ejus virtus diminuitur. A.

زِدِ الْبِلَّةَ طِين ١٢٨٣

1283. Humore lutum auge! D.

زَادُ اثْنَيْنِ يَكْفِي ثَلَاثَةَ ١٢٨٤

1284. Dubrum comitatus tribus sufficit. D.

زِيَادَةُ الْأَعْدَاءِ أَشَدُّ مِنَ الْمَرَضِ ١٢٨٥

1285. Inimicorum incrementum durius quam morbus est. G.

زِيَادَةُ الْخَيْرِ مَا فِيهِ نَدَامَةٌ ١٢٨٦

1286. In boni augmento poenitentia non est. D

زِيَادَةٌ فِي الْحَدِّ نُقْصَانٌ فِي الْحُدُودِ ١٢٨٧

1287. Augmentum in uno termino detrimentum in caeteris terminis est. D. G.

لَا يَزَالُ الْإِنْسَانُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ عَقْلِهِ مَا لَمْ ١٢٨٨

يَقُولَ شِعْرًا أَوْ يُصَنِّفَ كِتَابًا

1288. Non cessat esse homo in amplitudine ingenii sui, quamdiu carmen non dixit aut librum non composuit. A.

لَا يَزَالُ الرَّجُلُ مُهَابًا مَا دَامَ سَاكِنًا فَإِذَا تَكَلَّمَ ١٢٨٩

وَالْمَتُّ مِنْهُابَةٌ أَوْ مَقْطُوتٌ وَتَبَتُّهُ

1289. Quamdiu vir in silentio perseverat, venerabilis esse non cessat, sed si locutus est, ejus reverentia cessat aut ejus dignitas diminuitur. A

١٢٩٠ زِينَةُ الْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ الظَّاهِرِ

1290. Ornamentum interioris melius est quam exterioris ornamentum. A. B.

١٢٩١ مَنْ سَأَلَ صَاحِبَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ فَقَدْ اسْتَوْجَبَ لِلرُّمَانِ

1291. Qui a socio suo plus, quam praestare potest, petit, is repulsam meretur. Sam.

In Abu-Ohbaidi codice legimus, hoc apud vulgum in usu esse.

١٢٩٢ إِذَا سُئِلَ عَنِ الشَّيْءِ ذَلَّ بَيْنَ الْمِخْخَةِ وَالْجَفَاءِ

1292. Quando de re interrogatur, dicit: Inter eam, quae medullam habet et macilentam.

De re quae in medio est inter duas res. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٩٣ سَأَلْتُهَا عَنْ بَعْلِهَا قَالَتْ هَرَبَ

1293. Interrogavi eam de marito suo, dixit: fugit.

Cum hisce verbis in codice Par. conjuncta sunt sequentia: لا فارس البيدا ولا وجه العرب „non eques deserti et non facies Arabum.“

١٢٩٤ الْمَسْئَلَةُ أضعَفُ الْمَكْسَبَةِ

1294. Mendicatio maxime infirmus quaestus est. Sch.

Verborum auctor Actsam ben-Zaifi fuisse dicitur. Conf. Meid. 24, 129.

١٣٩٥ الْمَسْئُولُ حَسَرَ حَتَّى يَعِدَ .

1295. Interrogatus suspiria ducit, donec promittit. B.

١٣٩٦ لَا تَسْبَحْ فِي الْمَاءِ الْبَارِدِ فَتَهْلِكَ

1296. Ne in aqua frigida nates, nam peribis. D.

١٣٩٧ لَا يَسْبَحْ وَلَا يَغْتَبِرِ الْجَرَابَ

1297. Marsupium neque laudat neque opprobrio adficit. D.

١٣٩٨ السَّبْعُ سَبْعٌ وَإِنْ كَلَّتْ مَخَالِبُهُ وَالْكَلْبُ كَلْبٌ

وَلَوْ كَانَ مَرِيًّا بَيْنَ السَّبَاعِ

1298. Leo leo est et si ejus ungues obtusi sunt et canis canis est, etsi inter leones nutritus est. A.

١٣٩٩ سَبْعَةٌ لَا تَحْسُنُ بِكَ أَنْ تُمَهِّلَهُنَّ زَوْجَتَكَ مَا

وَأَفْقَتَكَ وَمَعِيشَتَكَ مَا كَفَّتَكَ وَحَلِيَّتَكَ مَا جَمَلَّتَكَ

وَصَاحِبَكَ مَا أَنْصَقَكَ وَجَلِيسَكَ مَا فَهِمَ عَنْكَ

وَوَكْدَكَ مَا لَمْ يَعْقِلْ وَضَيْفَكَ مَا لَمْ يَتَّقِلْ عَلَيْكَ

1299. Septem res te non decet negligere: uxorem tuam, quamdiu tecum consentit; victum tuum, quamdiu tibi sufficit; ornamentum

tuum, quamdiu te ornat; et socium tuum, quamdiu justus in te est et convivam tuum, quamdiu te intelligit et filium tuum, quamdiu prudens non est et hospitem tuum, quamdiu tibi molestus non est. A.

١٣٠٠ سَبَقَكَ بِهَا عَكَاشَةٌ

1300. Ohcaschus in eo te praecessit.

Mohammedes dixerat: nonnulli e gente mea paradisum intrabunt plenae lunae similes. Tum Ohcaschus ben-Mohzin dixit: Invoca Deum, ut ego ex eorum numero sim. Mohammedes viri precibus annuit, sed quum alter idem rogasset, renuens ista verba protulit, quae in proverbii consuetudinem venientia significant, unum alterum in re petenda praecessisse. S a m.

١٣٠١ مَنْ سَابَقَ الدَّهْرَ عَثَرَ

1301, Qui cum tempore cursu certat, pedem offendit. D.

١٣٠٢ سِتٌّ وَجَارِيَتَيْنِ عَلَى قَلَى بَيَضَتَيْنِ

1302. Domina et duae servae, in sartagine duo ova. مقلَى significationem vocis مقلَى habere videtur. D.

١٣٠٣ سِتِّي فِي لَدَّتِهَا وَأَنَا أَقَاسِي فِي شِدَّتِهَا

1303. Domina mea in voluptate sua et ego ejus calamitatem (vehementiam) perfero. D.

١٣٠٤ سِتَّةٌ إِذَا مَا أَهَيْنُوا فَلَا يَلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَهُمْ

الْمُسْتَخَفُّ بِالْأَمْرِ وَالْمُتَأَمِّرُ عَلَى صَاحِبِ

الْبَيْتِ فِي بَيْتِهِ وَالِدَاخِلِ بَيْنَ اثْنَيْنِ لَمْ
يُحْدِثْ لَهُمَا فِي حَدِيثِهِمَا وَالْوَاصِلِ إِلَى مَائِدَةٍ لَمْ
يُدْعَ إِلَيْهَا وَالْجَالِسِ فِي مَجْلَسٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ
بِأَهْلِ الْقَبْلِ حَدِيثٌ عَلَى مَنْ لَا يَسْمَعُهُ

1304. Sex personae nonnisi in se vituperii culpam videant, quotiescunque despectae sunt: Is, qui imperatorem levipendit; qui in domus principem in ipsa ejus domo imperium sibi arrogat; qui se duobus immiscet; qui eum sermonis participem non fecerunt; qui ad mensam haud invitatus accedit; qui in consessu sedet, qui ipso dignus non est; qui verba ad ipsum non audientem dirigit. A.

١٣٠٥ سِتَّةُ خِصَالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْجَاهِلُ الثَّقَةُ بِكُلِّ أَحَدٍ
وَالْكَلَامُ فِي غَيْرِ نَفْعٍ وَالْغَضَبُ مِنْ غَيْرِ سَبَبٍ
وَالْعَطِيَّةُ فِي غَيْرِ نَفْعٍ مَوْضِعُهَا وَأَفْشَاءُ السِّرِّ إِلَى
كُلِّ أَحَدٍ وَعَدَمُ التَّمْيِيزِ بَيْنَ الْعَدُوِّ وَالصَّدِيقِ

1305. Sex rebus insipidus cognoscitur: Fiducia in unoquoque posita; sermone inutili; ira sine causa; dono haud recto loco dato; secreto

cum quolibet communicato, eoque quod inimicum ab amico non discernit. A.

١٣٠٦ سِتَّةٌ لَا يَفَارِقُهُمُ الْحُزْنُ فَقِيرٌ غَرِيبٌ (قريب. ا.)

عَهْدٌ بَغْنِيٍّ وَمُكْثَرٌ يَخَافُ عَلَى مَالِهِ التَّلَفَ

وَمَرِيضٌ لَا طَبِيبَ لَهُ وَمُحِبٌّ لِمَرْأَتِهِ وَهِيَ خَائِنَةٌ

وَالْحَسُودُ وَالْحَقُودُ

1306. Sex homines tristitia non relinquet: pauperem, qui paulo ante dives fuerat; locupletem, qui timet divitias interituras esse; aegrotus, cui medicus non est; uxoris suae amantem, dum ipsa perfida est; invidum et odio plenum. A.

١٣٠٧ أَسْتَرَّ عِبَادَتَكَ كَمَا تَسْتُرُ فَوَاحِشَكَ

1307. Probitatem tuam occulta, sicut improbitatem tuam occultas. D.

١٣٠٨ أَسْتَرَّ مِنَ اللَّيْلِ

1308. Magis tegens quam nox. Sam. Sch. Conf. Meid. 7. 115.

١٣٠٩ أَسْتُ الْمَرْأَةِ أَحَقُّ بِالْحَجَرِ

1309. Anus mulieris thuribulo dignior est.

Proverbii auctorem Alahnafum ben-Kais fuisse dicunt, qui verba mulieri thuribulum ipsi adferenti dixerit. Schar. conf. Meid. 12, 18.

١٣١. مَا لَكَ أَنْتَ وَفَمٌ

1310. Podex et os tibi non est.

I. e. Radix et surculus. Poetae Djerir appellato
verba adscribuntur sequentia: مَا لَكَ أَنْتَ فِي الْعُلَى وَلَا فَمٌ
,,Podex tibi in celsitudine non est et non os.“ Sam.

١٣١١. بَأْسَتْ بَنِي فَلَانٍ

1311. In podice filiorum cujusdam.

Qui alios despicit, hisce verbis utitur. Sam.

١٣١٢. السُّجُونُ قُبُورُ الْأَحِبَّاءِ وَشِمَاتُهُ الْأَعْدَاءِ وَتَجَرِبَةٌ

الْأَصْدِقَاءِ

1312. Carceres amatorum sepulchra, inimicorum
gaudium et amicorum probatio sunt. B.

١٣١٣. قَبْلَ السَّحَابِ أَصَابَنِي الْوَكْفُ

1313. Ante nubem stillicidium me attigit. D.

١٣١٤. لَا تَسْخَرْ فِي شَيْءٍ فَيَجْرُبُوكَ

1314. Ne rem ludibrio habe, nam te experientur. D.
conf. Meid. 23, 405.

١٣١٥. السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ وَقَرِيبٌ مِنَ السَّمَاءِ

وَبَعِيدٌ مِنْ جَهَنَّمَ

1315. Liberalis Deo propinquus, coelo propin-
quus et ab igne inferno remotus est. G.

١٣١٦ أُسْخَى مِنْ دِيكَ

1316. Liberalior quam gallus,

Sic dicitur, quod gallinis grana concedit. Schar.

١٣١٧ أُسْخَى مِنْ لَافِظَةِ

1317. Liberalior quam columba.

Sic dicitur, quia ex ingluvie in pulli rostrum grana egerit; sed in voce لَافِظَةِ explicanda lexicographi non non consentiunt. Conf. lexic. meum.

١٣١٨ سَدَّ الْأَطَوَاقَ الْخَمْسَ لِيُضَيَّ الْبَيْتَ وَالسَّاكِنَ فِيهِ

1318. Quinque fenestras obstruxit, ut domui ejusque habitatori lucem adferret. D.

In codice G. الخمس الطوق omissa voce legitur.

١٣١٩ مَنْ يَسُدُّ أُذُنَيْهِ عَنْ صَرَخِ الْمَسْكِينِ فَهُوَ يَصْرُخُ

وَلَا يَسْمَعُ لَهُ

1319. Qui aures suas claudit, ne pauperis clamorem audiat, ejus clamor non audietur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 21, 13.

١٣٢٠ إِنْ سَرَّكَ أَنْ لَا تَبَاسَ فَعَرَّ وَأَجْلَسَ

1320. Si te laetitia adficit, quod miser non es, in depressas altasque terras iter fac!

Proverbium nos hortatur, ut ad opes acquirendas terram peragremus. Sam. Schar.

١٣٢١ سِرُّ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ

1321. Arcanum Dei in ejus creaturis est. D.

١٣٢١ سِرُّ اَنْتَيْنِ شَاعَ بَيْنَ اَلْقَيْنِ

1322. Secretum inter duos inter duo millia divulgatum est. D.

Loco vocis شاع in codice G. „invenitur“ legitur.

١٣٢٢ سِرُّ بَيْنَ اَلْمُلُوكِ اَيْشَ وَصَلَهُ لِلدُّيُوكِ

1323. Secretum inter reges quomodo ad gallos perveniet. G.

١٣٢٣ سِرُّكَ اَسِيرُكَ اِنْ صُنَّتْهُ وَاَنْتَ اَسِيرُهُ اِنْ اُظْهَرْتَهُ

1324. Secretum tuum captivus tuus est, si id custodis; sed si id divulgas, tu ejus captivus es, D.

In altero loco idem proverbium hisce verbis legitur:
سِرُّكَ اَسِيرُكَ فَاِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صَرْتَ اَسِيرًا لَهُ

١٣٢٤ سِرُّكَ دَمُكَ لَا تُوقِهَا

1325. Secretum tuum est sanguis tuus, ne eum effunde! D.

١٣٢٥ سِرُّكَ مِنْ دَمِكَ رُبَّمَا كَشَفْتَهُ فَيَكُونُ سَبَبَ مَوْتِكَ

1326. Secretum tuum est pars sanguinis tui, Si id detexeris, mortis tuae causa erit, D. Conf. Meid. 12, 70.

١٣٢٦ وَسِرُّهُ اَنْاسٌ عِنْدَ اَنْاسٍ مَا تَمُرْ

1327. Aliorum gaudia aliis causae luctus sunt. D.

In codicibus D. P. مائم legitur, id quod correxi.

١٣٢٨ الشُّرُورُ شَبَّانَ رَفَعُ وَدُودَ وَوَضَعَ حَسُودَ

1328. Gaudium duplex est; quod amans tollitur et invidus deprimitur. A.

١٣٢٩ سُورُوكَ بِالْذُّنُبِ عُرُورَ

1329. Laetitia ob mundum hunc deceptio est. D.

١٣٣٠ أَسْرُومِنْ سَلْعَةٍ التَّلَاقِ

1330. Majore laetitia adficiens quam hora occursus (amicae) Sa m. Schar.

١٣٣١ أَسْرًا مِنْ جَرَادَ

1331. Plura ova excernens quam locusta. Sa m. Sch.

١٣٣٢ السِّرَاجُ دُهْنُهُ قُوَّتٌ لَهُ وَإِذَا غَرَّقَتْهُ فِيهِ طُفَى

1332. Lucernae nutrimentum oleum est, sed si eam eo submergis, exstinguitur. G.

١٣٣٣ سُرْعَةُ الْإِتْتِقَامِ لَيْسَتْ مِنْ دَعَاوَةِ الْكِرَامِ

1333. Celeritas vindictae res non est, quam generosi de se praedicant. B.

١٣٣٤ سُرْعَةُ الْغَضَبِ مِنْ أَخْلَاقِ السِّبَاعِ وَالصَّبَّيَّانِ

1334. Celeriter irasci naturae ferarum et puerorum est. A.

١٣٣٥ أَسْرَعُ مِنَ الشَّقَرَةِ إِلَى سَنَامِ الْبَعِيرِ

1335. Celerior quam culter magnus versus gibbum cameli (in dissecando) Sam. Schar.

١٣٣٦ أَسْرَعُ مِنْ طَرْفِ الْمُوقِ

1336. Celerior quam nictus anguli oculi Schar.

١٣٣٧ أَسْرَعُ مِنْ عَصَا الْأَعْرَجِ

1337. Celerior quam baculus claudi naturā. S. Sch.

١٣٣٨ أَسْرَعُ مِنْ لِحْصَةِ الْكَلْبِ أَنْفَهُ

1338. Celerius quam quod canis nasum suum lambit. Sch.

١٣٣٩ أَسْرَعُ مِنْ لَمَعِ الْأَصَمِّ

1339. Celerius quam quod surdus innuit.

Dixit Bischr ben-Abi-Hasem:

أَشَارَ بِهِمْ لَمَعِ الْأَصَمِّ فَأَقْبَلُوا عَرَانِينَ لَا يَأْتِيهِ لِلتَّصَرُّفِ مُجْلِبٌ

Innuit eis modo, quo surdus innuit et advenerunt principes gentis, dum ad auxilium ei non venit clamorem tollens. Sam. Schar.

١٣٤٠ أَسْرَعُ مِنْ لَمَعِ وَمَيْضِ الْبَرْقِ

1340. Celerior quam fulminis splendor rutilans. Sam. Schar. Conf. Meid. 12. 142.

١٣٤١ أَسْرَعُ مِنْ مَا وَلَا

1341. Celerior quam vox ما (non, quid) et لا (non) enuntiata. Sam. Schar.

In Haririi opere p. 437 legitur اسرع من ها ولا.

١٣٤٢ اسرع من مر الخيل

1342. Celerior quam transitus equorum (currentium). Sam. Schar. Conf. Meid. 12. 113.

١٣٤٣ اسرع من مر القطا الجون

1343. Celerior quam transitus avium Katha rubrarum (volantium). Sam. Schar.

١٣٤٤ من اسرف في حب الدنيا مات فقيرا ومن

قنع عاش غنيا

1344. Qui prodigus est in amore hujus mundi, pauper morietur et qui paucis contentus est, dives vivet. A.

١٣٤٥ من السرف ان يشتري كل ما يشتري

1345. Prodigitiae est emere omne quod cupitur. D.

١٣٤٦ الاسراف في الشرف من طباع السفلة

1346. Prodigitia in nobilitate naturis infimatum propria est. A.

١٣٤٧ اذا سرفت فاسرق درة واذا زفيت فازن بحرة

1347. Quum furaris, unionem furare, et quum scortaris, cum ingenua scortare! D,

١٣٤٨ يَسْرِقُ الْكُحْلَ مِنَ الْعَيْنِ

1348. Stibium ex oculo furatur. D.

١٣٤٩ الَّذِي يَسْرِقُ بَيْضَةً يَسْرِقُ جَمَلًا

1349. Qui ovum furatur, camelum furabitur. D.

Simile est Gallorum proverbio: qui vole un oeuf, vole un boeuf. D.

١٣٥٠ أَسْرَقُ مِنَ الْعَقَّاقِ

1350. Furacior quam pica. Sam. Schar.

١٣٥١ أَسْرَقُ مِنْ جُرْدٍ

1351. Furacior quam mus surdus. Dj.

١٣٥٢ أُسْرِيَ عَلَيْهِ بَلِيلٌ

1352. Pro eo iter nocturnum factum est.

Proverbium de re adhibetur, quae jam antea bene instructa erat. Vulgus autem dicit: امر عبد بليل Res, quae noctu acta est. Schar.

١٣٥٣ أُسْرِيَ مِنَ السَّرَى

1353. Magis noctu factum quam iter nocturnum
Harir. 579.

١٣٥٤ مَنْ سَعِدَ سَعِدَ بِالدُّعَاءِ وَمَنْ شَقِيَ شَقِيَ
بِالدُّعَاءِ

1354. Qui felicitate utitur, per invocationem Dei

felix est et qui miser est, per invocationem
Dei miser est. D.

١٣٥٥ يُسَعِدُ الرَّجُلَ بِمُصَاحَبَةِ السَّعِيدِ

1355. Vir societate viri felicitis felix fit. A. B.

١٣٥٦ مِنْ لَا يُسَعِدُهُ رَبُّهُ يَا شَقَاءَ وَيَا تَعَبَ قَلْبِهِ

1356. Quem dominus suus (Deus) non beat, o
quam miser est et o quam fatigatus ejus
animus est! G.

١٣٥٧ السَّعِيدُ مَنْ وَعَظَ بِغَيْرِهِ وَالشَّقِيُّ مَنْ وَعَظَ

بِهِ غَيْرِهِ

1357. Felix est, qui per alium monetur, infelix per
quem alius monetur. A.

١٣٥٨ سَعَادَةٌ عَلَى قَلَّةٍ دَيْنٍ

1358. Felicitas ratione paucitatis debiti est. D.

١٣٥٩ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ خَصْمُهُ عَاقِلًا

1359. Fortunae viri tribuendum est, quod ejus ini-
micus prudens est. D.

١٣٦٠ السَّعَادَةُ كُلُّهَا فِي سِتَّةِ أَشْيَاءَ حَسَنَ الصُّورَةِ

وَصِحَّةِ الْجَسَدِ وَطُولِ الْعُمُرِ وَسَعَةِ ذَاتِ الْيَدِ

وَطَيْبِ الذِّكْرِ وَالتَّمَكُّنِ مِنَ الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ

1360. Beatitudo tota sex rebus nititur: forma pulchra, sano corpore, vita longa, largis opibus, bona fama et potestate, quam in amicum et inimicum habemus. A.

١٣٦١ أَسْعَدُ اللَّهَ أَمْ جَدَامَ

1361. Num Sahd-Allah an Djodsam est?

Verba haec viro dicuntur, qui bonum a malo discernere non potest. conf. Meid. 23, 280. Schar.

١٣٦٢ الْأَسْعَارُ بِيَدِ اللَّهِ

1362. Pretia annonae in manu Dei sunt. D.

١٣٦٣ سَعَى بِقَدَمِهِ إِلَى إِرَاقَةِ دَمِهِ

1363. Pedibus suis ad sanguinem suum effundendum tetendit. D.

١٣٦٤ مِنْ سَعَى رَعَى

1364. Qui operam dat, pascit. D.

١٣٦٥ أَسْعَ بَجْدٍ أَوْ دَعْ

1365. I cum fortuna aut sine!

I. e. Nisi fortuna te adjuvat, molestia, quam in quaerendo toleras, inutilis est. Dixit poeta:

تَقَلَّبْتُ إِنْ كَانَ التَّقَلُّبُ نَافِعِي وَبِالْجَدِّ يَسْعَى الْمُرُّ لَا بِالتَّقَلُّبِ

Versatus sum in negotio, si mihi hoc prodesset, sed per fortunam vir it, et non per agendum. Metr. Thawil. conf. Meid. 12, 56.

سَفَرُ الْكَلَابِ لَا زَادَ وَلَا مَاءَ ١٣٦٦

1366. Iter canum sine commeatu et sine aqua. D.

فِي الْأَسْفَارِ يَبْدُو الْأَخْتِيَارَ ١٣٦٧

1367. In itineribus apparet (incipit) electio. D.

سَفِينَةُ نُوحٍ ١٣٦٨

1368. Noae navis. D.

أَنَّ السَّغِيَةَ وَاهِيَةَ الرَّأْيِ وَإِنْ كَانَ قَوِيَّ الْبَدَنِ ١٣٦٩

1369. Stultus infirmo consilio est et si robusto corpore praeditus est. Schar.

أَنَّ السَّغِيَةَ إِذَا لَمْ يَنْهَ مَأْمُورٌ ١٣٧٠

1370. Stultus, quum ei non interdicitur, jussus est.

Proverbium eum vituperat, qui stultum negligit et a prava agendi ratione interdicto non retinet. Schar. conf. Meid. 12, 48.

سَقَطَتْ بِهِ النَّصِيحَةُ عَلَى ظَنَّةٍ ١٣٧١

1371. Monitum sincerum (quod dedit) in suspicionem (aliorum) eum conjecit. Schar. conf. Meid. 3, 23.

سَاقِي الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شَرِبًا ١٣٧٢

1372. Qui genti bibendum dat, postremum bibit. D

١٣٧٣ يُسْقِيكَ مِنْ شَهْدِ اللِّسَانِ حَلَاوَةً وَيُرْوِغُ فِيكَ

كَمَا يُرْوِغُ التَّعَلُّبُ

1373. E favo linguae dulce tibi bibendum dat et modo vulpis erga te versute agit. G.

١٣٧٤ تُسْقُونَا خُمُورًا وَتَطْلُبُونَا مِنَّا عُقُولَ

1374. Vinum nobis bibendum datis et a nobis prudentiam postulatis. D.

١٣٧٥ لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ لَسَقَطَ الْاِخْتِلَافُ

1375. Si tacuisset qui nescit, dissensio cessasset. D.

In codice B. eadem sententia sequentibus verbis expressa est: لو سكت ما لا يعلم لا ترفع الاختلاف

١٣٧٦ سُكُوتُ اللِّسَانِ سَلَامَةٌ الْاِنْسَانِ

1376. Linguae silentium hominis incolumitas est. A.

١٣٧٧ السُّكُوتُ أَخُو الرِّضَا

1377. Silentium frater consensus est. Sam. Sch.

Hocce proverbium diverso modo enunciatur. In codice D. السكوت من الرضا, in libro Fakihat Alcholafa p. 93. l. 21 السكوت كالرضا et p. 94. l. 14. السكوت رضى legitur.

١٣٧٨ مَعَ السُّكُوتِ السَّلَامَةُ وَمَعَ الْكَلَامِ النَّدَامَةُ

1378. Cum silentio salus est et cum sermone poenitentia. A.

١٣٧٩ سَكْرُ الشَّبَابِ أَشَدُّ مِنْ سَكْرِ الشَّرَابِ

1379. Adolescentiae ebrietas vehementior est, quam ebrietas vini. D.

١٣٨٠ سَكْرٌ بِابِكَ تَأْمَنُ جَارُكَ

1380. Si portam tuam claudis, a vicino tuo securus eris. D.

In Rostgardii libro sic legitur: سَكْرٌ بِابِكَ وَلَا تَتَّهِمُ جَارُكَ
„Claude portam tuam et ne vicinum tuum suspectum habeas.“

١٣٨١ أَبَيْنَ سُكَّانَ الْقُصُورِ أَصْحَوًا سُكَّانَ الْقُبُورِ

1381. Ubi incolae palatiorum sunt? Incolae sepulchrorum facti sunt. G.

١٣٨٢ مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قَتَلَ فِيهِ

1382. Qui injustitiae (vis iniquae) ense stringit, is in ea occidetur. D.

١٣٨٣ يَسْلُ سِنَانَ الْكَلْبِ وَهُوَ يَنْبَحُ

1383. Dentes canis extrahit, dum is latrat. D.

١٣٨٤ مَنْ سَلَبَ نِعْمَةً غَيْرَهُ سَلَبَ غَيْرَهُ نِعْمَتَهُ

1384. Qui aliorum commoditatem spoliat, ejus commoditatem alii spoliant. D.

١٣٨٥ سِلَاحُ الضُّعَفَاءِ الشَّكَايَةُ

1385. Quaerimoniae arma debilium sunt. A. D.

١٣٨٦ رَبِّ سِلَاحٍ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ دَعْنِي

1386. Saepe arma domino suo dicunt: Sine nos! D.

١٣٨٧ السِّلَاحُ زِينَةٌ وَعُدَّةٌ

1387. Arma sunt ornamentum et apparatus. D.

١٣٨٨ سَلَّطَ اللَّهُ الدُّبَّ عَلَى الْخَنَازِيرِ

1388. Deus praeficiat ursum porco! D.

١٣٨٩ سُلْطَانٌ بِلَا عَدْلٍ كَنَهْرٍ بِلَا مَاءٍ

1389. Rex sine justitia fluvio similis est, qui aqua caret. D.

١٣٩٠ إِنَّ السُّلْطَانَ لِلْأَنَامِ بِمَنْزِلَةِ الْحَمَامِ الْبَعِيدِ عَنْهُ

يَطْلُبُ قُرْبَهُ وَالِدَا خَلٍ فِيهِ يَشْكُو كُرْبَهُ

1390. Rex hominibus comparandus est balneo, ad quod omnis remotus accedere cupit, dum in id intrans molestias ejus queritur. Fakih. Alchol. p, 183. l. 6.

١٣٩١ لَا سُلْطَانٌ بِلَا رِجَالٍ وَلَا رِجَالٌ إِلَّا بِأَمْوَالٍ وَلَا مَالٌ

إِلَّا بِجَبَايَةٍ وَلَا جَبَايَةٌ إِلَّا بِعِمَارَةٍ وَلَا عِمَارَةٌ إِلَّا

بِعَدْلٍ فَالْعَدْلُ أَسَاسٌ لِسَائِرِ الْأَسَاسَاتِ

1391. Rex non est nisi per viros; viri non sunt nisi per opes; opes non sunt nisi per tribu-

tum collectum; tributum collectum non est nisi per terrae culturam; terrae cultura non est nisi per justitiam; justitia igitur omnium fundamentorum fundamentum est. A. conf. Fakih. Alehol. p. 216. l. 13.

١٣٩٢ لَيْسَ لِسُلْطَانِ الْعِلْمِ زَوَالٌ وَلَا لِبُرْهَانِهِ اخْتِلَالٌ

1392. Imperio scientiae finis non est neque ejus argumento infirmitas. A.

١٣٩٣ سَلَاطِينُ تَنْزِلُ عَنْ كُرَاسِيهَا

1393. Imperatores a thronis suis descendunt. D.

١٣٩٤ مَنْ سَلَكَ الْجِدَارَ أَمِنَ مِنَ الْعِتَارِ

1394. Qui in pariete incedit, a caespitando securus est. D.

١٣٩٥ لَا تَسْلُكْ عُيَانَ فِي الْأَسْوَاقِ

1395. Ne in foris nudus incedas! D.

١٣٩٦ كَوُ سَلِمَ أَبُو الْحُسَيْنِ مِنَ الْعَوَانِيَةِ لَدَخَلَ الْبَلَدَ

1396. Si Abu-l'Hosainus a mulieribus salvus fuisset, oppidum (terram) intrasset. D.

١٣٩٧ مَا سَلِمَتِ الْجِلَّةُ فَالَسَّخُلُ هَدْرٌ

1397. Quamdiu camela annosa integra est, foetus ovis vilis est.

Quodsi parvam jacturam facimus, ex eo solatium capiendum est, quod major pars nobis superest. Sam.

١٣٩٨ لَنْ تَسْلَمَ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَسْلَمُوا مِنْكَ

1398. Tu ab hominum noxa liber non eris, donec a tua noxa liberi sint. B.

١٣٩٩ سَلَّمَ الرِّيحَ لِأَبِي زَوْبَعَةَ

1399. Ventum turboni tradidit. D.

١٤٠٠ مَنْ سَلَّمَ نَفْسَهُ لِعَدُوِّهِ كَانَ الْهَلَاكُ لَهُ مُسْتَوْجِبًا

1400. Qui inimico suo se ipsum tradit, is necessario peribit. A.

١٤٠١ قَبْلَ مَا يَسْلَمُ اُنْدَعَا بِالشَّرَفِ

1401. Antequam salutatur, cum nobilitate adnuens respondit. D.

١٤٠٢ لَا تُسَلِّمْ عَلَى الْمَالِكِ فَإِنْ أَجَابَكَ شَقَّ عَلَيْهِ

وَإِنْ لَمْ يُجِيبْكَ شَقَّ عَلَيْكَ

1402. Ne regi salutem dic, nam si tibi salutem reddit, ei molestum est, et si tibi non reddit, tibi molestum est. D.

١٤٠٣ مَنْ سَالَمَ النَّاسَ رِيحَ السَّلَامَةِ وَمَنْ تَعَدَّى

عَلَيْهِمْ اِكْتَسَبَ النَّدَامَةَ

1403. Qui cum hominibus pacem colit, incolunitatem lucratur et qui contra eos inimicitiam gerit, poenitentiam acquirat. A.

١٤٠٤ أَنْتَ سَالِمٌ مَا سَكَنْتَ إِذَا تَكَلَّمْتَ فَلَكَ أَوْ عَلَيْكَ

1404. Quamdiu taces, salvus es, sed quum loqueris, aut pro te aut contra te erit. A.

١٤٠٥ سَلَامُ اللَّهِ عَلَى قَلْبِ خَلِيلِ اللَّهِ

1405. Pax Dei super corde amici Dei (sit)! D.

١٤٠٦ سَلَامٌ يَجْرُ كَلَامٌ وَكَلَامٌ يَجْرُ بِطَيْخٍ

1406. Salus dicta sermonem adducit et sermo melonem adducit. D.

١٤٠٧ سَلَامَةُ الْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ

1407. Viri incolumitas linguae custodia nititur.

١٤٠٨ السَّلَامَةُ غَنِيمَةٌ

1408. Incolumitas praeda est. B. G. conf. Meid. 12, 174.

١٤٠٩ السَّلَامَةُ فِي الْعُرَّةِ وَالصِّحَّةُ فِي الْحِمِيَةِ

1409. Incolumitas in recessu a muneribus publicis et sanitas in victus ratione consistit. A.

١٤١٠ السَّلَامَةُ فِي الْوَحْدَةِ

1410. Incolumitas in vita solitaria est. D.

١٤١١ بِالسَّلَامَةِ وَبِزَيْدٍ يَوْمَ

1411. Cum incolumitate et cum addito die. D.

١٤١٢ مَنْ لَا يُسَامِحُ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ يَمُوتُ وَمَالُهُ فِي

الدَّهْرِ صَاحِبٌ

1412. Qui in multis rebus liberalis non est, moritur, dum ei in tempore socius non est. D.

١٤١٣ مَا سَمِعْتُ مِنْكَ فِي الْإِسْلَامِ فَهِيَ قَبْلُهَا

1413. Non audiui ex te tempore Islamismi caespitationem ante eam.

Verba haec Abu-Ohbaidahus ben-Aldjarrah Ohmaro dixit, quum ille dixisset: اَبْسُطْ يَدَكَ اَبَايَعُكَ „Extende manum tuam, ut obsequium tibi fidemque sanciam!“ Samachscharius dixit, verba de duobus amicis adhiberi, quorum unus exiguum quid mali commiserit.

١٤١٤ الَّذِي مَا يَسْمَعُ كَلَامَ كَبِيرَةٍ يَكُونُ الْهَمُّ تَدْبِيرَهُ

1414. Qui sermonem ejus non audit, qui aetate provectus est, sollicitudo moderatio ejus erit. D.

١٤١٥ اِنْ مَنْ يَسْمَعُ يُجِبْ

1415. Qui audit, respondit.

In eum dicitur, qui boni consilii rationem non habet et non audit. Hic igitur non respondit, quomodo autem is, qui non audit, respondere potest. Schar.

١٤١٦ الْإِسْتِمَاعُ أَسْلَمُ مِنَ الْقَوْلِ

1416. Audire tutius est quam loqui. A.

١٢١٧ اَسْمَعُ مِنْ كَلْبٍ

1417. Auditu magis valens quam canis. Sam. Sch.

١٢١٨ اَلْمُسْتَمِعُ شَرِيكَ الْمُتَكَلِّمِ وَفِي الْاِسْتِمَاعِ سَلَامَةٌ وَتَعَلَّمَ

1418. Audiens socius loquentis est et in audiendo
salus et instructio est. A.

١٢١٩ اَسْمَنُ مِنْ دُبٍّ

1419. Pinguior quam ursus. Sam. Schar.

١٢٢٠ اِذَا سَمَّوكَ سَيِّدًا فَلَا تَرِيدُ

1420. Quum dominum te appellant, ne plus petas! D.

١٢٢١ اَسْمُ الرَّبِّ بُرْجٌ حَصِينٌ يَلْتَجِىْ بِهِ (الصَّدِيقُ)

وَيَسْتَعْلَى

1421. Nomen Dei turris munita est, ad quam (justus)
confugit et elatus est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 10.

Vocem الصديق ex conjectura addidi.

١٢٢٢ بَعْدَ سَنَةٍ وَشَهْرَيْنِ جَاءَ صَبِيٌّ بِلَا عَيْنَيْنِ

1422. Post annum et duos menses puer duobus
oculis carens venit. D.

١٢٢٣ اَسْهَرُ مِنْ ظَالِعِ الْكِلَابِ

1423. Vigilantior quam canis claudicans, conf.

Fakih. Alchol. p. 102. l. 14.

١٤٢٤ سَهْمُ الْكَلْبِ مِنَ الرَّفِيسَةِ

1424. Sors canis id est, quod pedibus percutitur. D.

١٤٢٥ سَهْمٌ عَلَيْكَ وَسَهْمٌ لَكَ

1425. Sors contra te est et sors pro te est. D.

١٤٢٦ مِنْ سَاءِ خَلْقِهِ عَذَبَ نَفْسُهُ

1426. Cujus forma prava est, ejus animus dulcis est. A.

١٤٢٧ مَنْ سَاعَتْ سِيرَتُهُ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا وَمَنْ حَسَنَتْ

سِيرَتُهُ لَمْ يَخَفْ أَحَدًا

1427. Cujus agendi ratio prava est, nunquam securus est et cujus agendi ratio pulchra est, neminem metuit. A.

١٤٢٨ سُوءُ الْأَدَبِ يَهْدِمُ مَا بَنَى الْأَسْلَافُ

1428. Pravi mores id quod majores aedificarunt, destruunt. A.

١٤٢٩ سُوءُ الْخُلُقِ وَحْشَةٌ لَا خِلَاصَ فِيهَا

1429. Pravitas naturae est consortii defectus, in quo liberatio non est. A.

١٤٣٠ سُوءُ الظَّنِّ مِنَ الْحَرَمِ

1430. Prava opinio pars providentiae est. A.

١٤٣١ سُوءُ قَوْلِهِ وَبَوْلُهُ سَكَابَةُ الصَّيْفِ أَتَبَتْ مِنْ قَوْلِهِ

1431. Pravitas dicti ejus et ùrinae ejus (eadem est);
nubes aetatis constantior est, quam dictum
ejus. D.

يا مَنْ أَسَاءَ فِيهَا مَضَى كُنْ مُحْسِنًا فِيهَا بَقِيَ ١٤٣٢

1432. O tu, qui malefecisti in eo quod praeteriit,
in eo quod restat, bene agas! D.

أَسَوَا النَّاسَ عَيْشًا مَنْ لَمْ يَعْشَ فِي كَنْفِهِ غَيْرُهُ ١٤٣٣

1433. Pessime vivit is, in cujus tutela alius non vi-
vit. D.

يَسُودُ الْإِنْسَانُ قَوْمَهُ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ ١٤٣٤

1434. Beneficiis collatis homo in gentem suam do-
minatur. A.

سَوَدَ وَجْهَهُ وَشَىءَ مَا نَالَهُ ١٤٣٥

1435. Faciem suam denigravit et nil cepit. D.

سَوَادٌ فَوْقَ سَوَادٍ يُعْمَى الْفَوَادُ ١٤٣٦

1436. Opes multae super opibus multis cor caecum
reddunt D.

سَيِّدُ الْإِدَامِ لِحُومِ الْأَعْنَامِ ١٤٣٧

1437. Caro pecorum est domina opsonii. B.

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ ١٤٣٨

1438. Princeps gentis est ejus minister. D!

Paulo aliter in Hamas. p. ١٣ l. 19. legitur: سَيِّدُ
القَوْمِ أَشَقَاؤُهُمْ Gentis princeps ejus miserrimus est.

١٤٣٩ السَّيِّدُ مَنْ أُورِيَ نَارَهُ وَحُمِيَ ذِمَارُهُ وَعَوَّ جَارُهُ
وَأُدْرِكَ نَارُهُ وَنَفَى عَارُهُ

1439. Dominus is est, cujus ignis accensus, dignitas
defensa, vicinus honoratus, vindicta sumpta
et dedecus remotum est. A.

١٤٤٠ سَاعَةٌ بِعَمْرِ الْوَرْدِ يَسْوَى الشَّقِيقِ

1440. Hora in vita rosae florem anemone aequat. D.
Ante vocem الشَّقِيقِ anemone, vox سنة annum
omissa videtur.

١٤٤١ سَاعَةٌ لِقَلْبِكَ وَسَاعَةٌ لِرَبِّكَ

1441. Hora (una) animo tuo et hora altera domi-
no tuo. D.

١٤٤٢ سُوقُ الْمُعْتَرِّينَ لِلْبِلَادِ الْوَحْمَةِ

1442. Forum pauperum terris insalubribus. D.

١٤٤٣ سَوْقُنَا سُوقُ الْجَنَّةِ لَا يَبَّعَ وَلَا شَرَا

1443. Forum nostrum est forum paradisi, in quo
neque venditio neque emptio est. D.

١٤٤٤ سَوَاءٌ عَلَيْكَ هُوَ وَالْقَفَرُ

1444. Is et desertum tibi aequalia sunt.

De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٥ سَوَاءٌ هُوَ وَالْعَدَمُ

1445. Is et defectus aequales sunt.

De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٤٦ لَا تُسَيِّبُ بِهَيْمَتِكَ فِي مَرْجٍ مَا لَهُ سِيَاغ

1446. Ne animal tuum in prato libere dimittas, cui sepes non est. D.

١٢٤٧ قَدْ سِيرَ بِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي

1447. Abreptus est nesciens.

De calamitate adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٤٨ لَا سَيْفٌ كَالْحَقِّ وَلَا عَدْلٌ كَالصِّدْقِ

1448. Gladius non est ut jus et justitia ut veritas.

I. e. optimus gladius est jus et optima justitia est veritas.

١٢٤٩ وَالسَّيْفُ أَهْوَلُ مَا يُرَى مَسْلُولا

1449. Ensis majorem terrorem incutit, quum evaginatus conspicitur. D.

Versus dimidium metri Camil est.

١٢٥٠ لَا لِلسَّيْفِ وَلَا لِلصَّيْفِ

1450. Non gladio et non hospiti D.

١٢٥١ وَلِلسُّيُوفِ كَمَا لِلرِّجَالِ آجَالٌ

1451. Et gladiis sicut viris termini vitae sunt. D.

١٢٥٢ سَأَلَ بِهِ السَّيْلُ لَمْ يَدْرِ

1452. Eum nescientem fluctus aquae abripuit. D.
conf. Meid. 12, 162.

١٢٥٣ سَال قَضِيبِ بِمَاءِ وَحَدِيدِ

1453. Fluvius Kadhib aquam et ferrum abstulit.

Quum Ahmruus ben-Hind post patris sui Almondsiri ben-Amri-l'Kais mortem imperio potitus esset, fratres suos ex eadem matre natos Almondsirum, Malicum et Kabusum rebus praefecit, fratrem autem ex patre suo genitum Ahmruum ben-Omamah removit. Hic in regionem Jemamah se transferens et ab ejus rege auxilium petens gentem Morad auxilio accepit. Quae quum ad fluvium Kadhib castra posuisset, unus alterum culpans dixit: Opes vestras, domos vestras familiasque reliquistis hunc infelicem sequentes. Hobairahus autem ben-Ahbd-Jaghuts ibi aegrotum se esse simulavit. Misit igitur Ahmruus ben-Omamah medicum, qui eum visitaret. Hic eum in hypochondrio ussit, ex quo facto cognomen مكشوح accepit. Eadem autem nocte dum Ahmruus securus erat, hostis eum subito opprimere voluit. Ejus autem uxor Ghassanitica equorum strepitu audito eum ab hostibus jam cinctum commonefecit et ista verba dixit. Sunt qui eam sic dixisse narrent: لقد سأل قضيب ١٢٥٣, Fluvius Kadhib ferro jam fluxit et gens Morad accedens advenit. Ille autem gladio stricto in fugam eos conjecit. In terram suam illi rediere. Mulieris autem verba significant, malum imminere. Sam.

١٢٥٤ أَشَامُ مِنَ الشَّقَاءِ عَلَى نَفْسِهَا

1454. Infaustior quam equa rufa sibi ipsi.

Equam istam Lakithe ben-Sorarah fuisse dicunt, qua die Djabalah veheretur. Alii dicunt, equam istam calcitrantem pulli sui ventrem lacerasse. Alii dicunt,

quendam ad gentem Locais pertinentem istam equam sternacem incitasse, ut saltu locum abruptum superaret. Equam autem ob saltum nimis brevem collum sibi fre- gisse, dum ea vehens salvus evaderet. Dixit Bischr ben-Abi-Hasem :

فَأَصْبَحَ كَالشَّقْرَاءِ لَمْ يَعُدَّ شَرَّهَا سَنَابِكُ رَجْلَيْهَا وَعَرَضُهَا أَدْفَرُ

Equae Alschakra (rufae) similis fuit, cujus matum ipsi- us ungulas non transiit, dum ejus honor perfectus erat. „Metrum Thawil est.

Alii denique dicunt, equam fuisse Tsauri ben-Hod- bah, cujus frater a gente Banu-Chamis occisus fesset. Quae quum ipsi duplex sanguinis pretium recusaret, se in illam incursionem facturum esse juravit, quamdiu equae suae ungulae essent. Gente autem multis cladibus ad- flicta equae nomen in proverbii consuetudinem cessit. Sam. Schar. conf. Meid. 22, 47.

١٤٥٥ شَابُ التَّائِبِ حَبِيبُ اللَّهِ

1455. Adolescens resipiscens Dei amicus est. D.

١٤٥٦ شَابٌ بِلَا تَوْبَةٍ كَبِيتٌ بِلَا سَقْفٍ

1456. Adolescens sine poenitentia sicut domus sine tecto est. D.

In libro Fakih. Alchol. inscripto p. 224 legitur شَابٌ Adolescens sine poenitentia est sicut fenestella non penetrans sine lucerna.“

١٤٥٧ الشَّبَابُ رَضِيعُ الْجُنُونِ وَالشَّيْبُ قَرِينُ السُّكُونِ

1457. Adolescentia collactanea insaniae et senectus socia quietis est. A.

١٢٥٩ مَنْ لَيْسَ تُشْبِعُهُ الْهَرِيسَةُ فَكَيْفَ تُشْبِعُهُ الْقَلِيَّةُ

1458. Quem spissum pulmentum non satiat, quomodo cibus frixus eum satiabit. D.

١٢٥٩ وَشَبَّعُ الْفَتَى لَوْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهُ

1459. Satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est.

Verba e versu Bischri ben-Almoghirah desumta sunt :

وَكُلُّهُمْ قَدْ نَالَ شَبْعًا لِبَطْنِهِ وَشَبَّعُ الْفَتَى لَوْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهُ

Quilibet eorum ventri suo tantum cepit, quantum satietati sufficit; sed satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est. Metrum Thawil est.

١٢٦٠ أَشْبَقُ مِنْ هَرَّةٍ

1460. Libidinosior quam felis. Schar.

١٢٦١ هَذَا الشَّبَلُ مِنْ ذَاكَ الْأَسَدِ

1461. Hic catulus leonis ex illo leone. G.

١٢٦٢ أَشْبَهَ أَمْرَاءَ بَعْضُ بَنِي

1462 Viro quaedam utensilia sua similia sunt. Sch.

Verba haec Sohailus ben-Ahmru filio suo male ipsi respondententi dixisse fertur significaturus, eum matri suae, quae stupida esset, similem esse. Alii verborum auctorem Dsul-Azbahum Ahdwanitam fuisse dicunt, quae protulerit, quum filias suas, ante aliquod tempus viris in matrimonium datas, de statu interrogasset. Quartam enim earum et paupertatem et pravam ejus agendi rationem

descripisse, ut audiens pater ista proverbii verba proferret. Sam. Schar. conf. Meid. 12, 11.

إذا أَشْتَبَهَ عَلَيْكَ أَصْلُهُ فَاسْتَدِلَّ عَلَيْهِ بِفِعْلِهِ ١٢٦٣

1463. [Quum ejus origo tibi ignota est, in ejus agendi ratione indicium invenies. D.

أَشْبَهَ النَّاسَ بِالْبَهَائِمِ مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ بَطْنَهُ ١٢٦٤

1464. Bestiis simillimus homo is est, qui ventris sui summam curam agit. A.

أَشْبَهَ مِنَ الْبَيْضَةِ بِالْبَيْضَةِ ١٢٦٥

1465. Similior quam ovum ovo. Sam. Schar.

أَشْبَهَ مِنَ الذُّبَابِ بِالذُّبَابِ ١٢٦٦

1466. Similior quam musca muscae. Sam. Sch.

أَشْبَهَ مِنَ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ ١٢٦٧

1467. Similior quam corvus corvo. Sam. Schar.

أَشْبَهَ مِنَ الْقَتَّةِ بِالْقَتَّةِ ١٢٦٨

1468. Similior quam medica herba medicae herbae. Schar.

أَشْبَهَ مِنَ الْقُدَّةِ بِالْقُدَّةِ ١٢٦٩

1469. Similior quam ala sagittae alae sagittae. Sam. Schar.

الْشِّتَاءُ شِدَّةٌ وَلَوْ كَانَ رَحَاءً ١٢٧٠

1470. Hiems dura est et si commoditas vitae est. D. G.

In Rostgaardii libro legitur الشدة شدة و لو كان رخاء
„Angustia angustia est quamvis abundant opes (quod
dicunt aegroti adflicti, licet prospera utuntur fortuna).

١٤٧١ أَشْجَعُ مِنْ كَيْثِ جِحْفَانِ

1471. Strenuior quam leo in loco Chaffan. Sam-
Schar. Conf. Meid. 5, 186. 13, 121.

١٤٧٢ أَشْجَعُ مِنْ كَلْبِ

1472. Strenuior quam canis. Sam. Schar.

١٤٧٣ شَحِيحٌ غَنِيٌّ أَفْقَرُ مِنْ فَقِيرٍ سَخِيٍّ

1473. Avarus dives pauperior est quam pauper
liberalis. A. D.

١٤٧٤ أَشَحُّ مِنْ صَبِيٍّ

1474. Avarior quam puer. Schar. Conf. Meid.
2, 178. 24, 425.

١٤٧٥ الشَّحَادَةُ حُلْوَةٌ

1475. Mendicitas dulcis est. G.

الشَّحَادَةُ est pro الشَّحَادَةِ.

١٤٧٦ شَحَادَةُ وَأَسْمُهَا سِتُّ النِّعَامِ

1476. Mendica et ejus nomen est domina peco-
rum. D.

النِّعَامِ mihi pro الانعام esse videtur.

١٤٧٧ لَا شَحْمَ وَلَا نَفْسَ

1477. Neque adeps neque lana est.

De capris in res transfertur, quae ab utraque parte vitiosae sunt. Sam.

شَخْصٌ بِلَا أَدَبٍ كَجَسَدٍ بِلَا رُوحٍ ١٤٧٨

1478. Persona sine cultura sicut corpus sine anima est. D. G.

كُلَّمَا أَتَشَتَّ الظَّلامَ حَسَنَ ضَوْءِ المِصْبَاحِ ١٤٧٩

1479. Quotiescunque tenebrae magnae sunt, lucernae splendor pulcher est. B.

أَشْتَدَّتْ يَدُهُ ١٤٨٠

1480. Manus ejus robusta est. Schar.

Ejus res prospera est.

الشَّدُّ بَعْدَ الضَّرَاطِ ١٤٨١

1481. Cursus post crepitum ventris.

Hoc ab eo desumptum videtur, quod jumentum flagello incitatum interdum crepitum ventris emittit et tum currit, ut sensus esse videatur, bonam rem pravam sequi vel virum rem quandam facere, postquam re praecedente coactus sit. Ebn-Challik. Fasc. VIII, 42. A. cl. Wüstenfeldio mihi indicatum est proverbium.

الشَّدُّ مَعَ الْقَدِّ خَيْرٌ مِنَ الْجُلُوسِ مَعَ الضِّدِّ ١٤٨٢

1482. Vinciri loro melius est quam cum adversario sedere. B.

الشِّدَّةُ مِنْ قِمِّ الْقِرْبَةِ وَالْعَافِيَةُ مِنْ خَرْمِ الْإِبْرَةِ ١٤٨٣

1483. Calamitas ex ore utris et incolumitas ex perforatione acus. G.

عِنْدَ الشِّدَّةِ يُعَرَفُ الصَّدِيقُ ١٤٨٤

1484. In calamitate amicus cognoscitur. D.

شَدِيدٌ عَلَى الْإِنْسَانِ مَا لَا يَتَعَوَّدُ ١٤٨٥

1485. Homini difficile est id, cui adsuefactus non est. D.

In codice Par. يعود legitur.

عِنْدَ الشَّدَايِدِ تَذْهَبُ الْأَحْقَادُ ١٤٨٦

1486. In calamitatibus invidia disparet.

E versu desumptum esse videtur, dixit enim poeta:

تَحَلَّتْ لَهُ نَفْسِي النَّصِيحَةَ أَنَّهُ عِنْدَ الشَّدَايِدِ تَذْهَبُ الْأَحْقَادُ

„Anima mea ei bonum consilium largita est; nam in calamitatibus invidia disparet. Metrum Wafir est conf. Meid. 3, 29.

أَشَدُّ أَقْدَامًا مِنَ الْأَسَدِ ١٤٨٧

1487. Fortitudine majore praeditus, quam leo. Sch.

أَشَدُّ الْحَسَرَاتِ النَّحْمُ عَلَى مَا فَاتَ ١٤٨٨

1488. Vehementissima suspiria poenitentia ob res praeteritas parit. A.

أَشَدُّ حُمرةً مِنَ الصَّبَرَةِ ١٤٨٩

1489. Intentiore rubedine quam gummi rubrum. Sam. Schar. Conf. Meid. 1, 128.

١٤٩٠ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ الْقَرَفِ

1490. Intentiore rubedine quam corium rubrum.
Schar. In Samachscharii opere قَرَفٌ مِنْهُ

١٤٩١ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ الْمُصْعَةِ

1191. Intentiore rubedine quam fructus rubi. S. Sch.

١٤٩٢ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ النَّكْعَةِ

1492. Interiore rubedine quam fructus plantae
Thartsuts appellatae.

Planta Thartsuts est planta rubra ad radicem plantae
مُتَّ، crescens et ad speciem فطر pertinens. Sam. Sch.
conf. Meid. 22, 78.

١٤٩٣ أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ حَنْكِ الْغَرَابِ

1493. Intentiore nigredine quam corvi rostrum.

Legitur quoque الْغَرَابِ مِنْ حَلَكٍ، quam corvi nigredo.
“ Sam. Schar.

١٤٩٤ أَشَدُّ عَصَبِيَّةً مِنَ الْجَحَافِ

1494. Fortius honorem suum defendens quam Al-
djahhaf.

Proverbio eadem causa erat, quae proverbio, quod
apud Meidanum. C. 20, 95. legitur.

١٤٩٥ مِنْ أَشَدِّ النَّوَازِلِ دَوْلَةُ الْأَرَاذِلِ

1495. Vehementissimis calamitatibus vilium imperi-
um accensendum est. A.

١٤٩٦ شِدْقُكَ وَالْأَرْمَانَةُ كَتِفُكَ

1496. Chalinus tuus et si non, malum Punicum scapulae tuae. D.

١٤٩٧ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا حَضَرَ أَتَى وَمَدَحَ وَإِذَا غَابَ عَابَ وَقَدَحَ

1497. Pessimus amicus is est, qui, dum praesens est, laudat et adtollit; absens vero vitio vertit et calumniat. A.

١٤٩٨ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ ظَاهِرُهُ مُوَافِقٌ وَبَاطِنُهُ مُنَافِقٌ

1498. Pessimus amicus est, cujus externum consentit et cujus internum hypocritam agit. A.

١٤٩٩ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ يَزِينُ أَخَاهُ بِالْمَيَازَانِ الْخَفِيفِ وَيُقَوِّمُهُ بِالنَّمَنِ اللَّطِيفِ

1499. Pessimus frater est, qui fratrem (amicum) suum levi bilance ponderat et parvi pretii eum aestimat. A.

١٥٠٠ شَرُّ السَّلَاطِينِ مَنْ خَافَهُ الْبَرِيُّ

1500. Pessimus imperator is est, quem insons metuit. D.

١٥٠١ شَرُّ الْغَرِيبَةِ يُعْلَنُ وَخَيْرُهَا يُدْفَنُ

1501. Pravum peregrinae publice ostenditur ejusque bonum occultatur. D. Sam.

١٥.٢ شَرُّ الْفَقْرِ الْخُضُوعُ وَخَيْرُ الْغِنَا الْقُنُوعُ

1502. Pessima paupertas est humilitas et optima opulentia est contentus animus.

In codice loco vocis الخُضُوعُ legitur القُنُوعُ

١٥.٣ شَرُّ النَّاسِ الْعَالِمُ لَا يَنْفَعُ بَعْلِمِهِ

1503. Pessimus hominum est doctus, qui doctrina sua utilis non est. D.

١٥.٤ شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّقِيهِ النَّاسُ

1504. Pessimus hominum is est, quem homines cavent. A.

١٥.٥ شَرٌّ فِي الْجَوَالِقِ

1505. Malum in sacco.

Quum cameli, super quibus Kazirus in oppidum reginae Sabae viros armatos introduceret, per portam intrarent, portae custos, stimulo, quem manu tenebat, saccum, in quo vir inclusus erat, transfodit, ita ut vir, cuius ventrem attingeret, crepitum emitteret. Quem audiens custos ista proverbii verba protulit conf. Meid. 7, 9.

١٥.٦ الشَّرُّ شَرُّ الْحِرْصِ أَبَوُهُ وَالْبَغْيُ ابْنُهُ وَالطَّمَعُ

شَقِيقُهُ وَالْحَدُّ رَفِيقُهُ

1506. Malum est aviditas, cuius mater cupido, filia injustitia, cupiditas soror germana, vilitas socia est. A.

١٥٠٧ شَرَّارُ الْأُمَرَاءِ أَبْعَدُهُمْ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَشَرَّارُ الْعُلَمَاءِ
أَقْرَبُهُمْ مِنَ الْأُمَرَاءِ

1507. Pessimi principes ii sunt, qui remotissimi a doctis sunt et pessimi docti, qui propinquis-
simi principibus sunt. A.

١٥٠٨ اشْرَبْ تَنْقَعْ

1508. Bihe, sitim sedabis!

De cautione adhibetur. Sam. Schar. conf. 13, 108.

١٥٠٩ اِنَّهُ كَشَرَابٍ بِاَنْقَعٍ

1509. Is aquas stagnantes bibit.

I. e. Multas res expertus est aut multum solers et gnarus est, vias enim in desertis qui perfecte novit, ad aquas stagnantes viatores ducere potest. Kam.

١٥١٠ مَشْرَبُ الْعَذَابِ مُزْدَحَمٌ

1510. Locus, ubi aqua dulcis bibitur, ob multitu-
dinem accedentium angustus est. B.

١٥١١ الشَّرَاحُ مِنَ النَّجَاحِ

1511. Explicatio est modus quidam perficiendi.

I. e. quod si homini roganti non satisfacimus, sed statum explicamus, quodammodo rogantem contentum reddimus, ut illa explicatio modus perficiendi sit. Dixit poeta:

أَتَقْضِي حَاجَتِي فَأَحْطُ رَحْلِي وَإِلَّا فَالشَّرَاحُ مِنَ النَّجَاحِ

Num desiderio meo satisfacis, ut sellam meam deponam?
Sin aliter; tum explicatio modus quidam perficiendi est.
Metrum Wafir est. conf. Meid. 12, 7. 25, 31.

١٥١٢ شُرْطُ الْأَلْفَةِ تَرُكُ الْكَلْفَةِ

1512. Familiaritatis conditio est omissio molestiae.
A. D.

١٥١٣ شُرْطُ الْمُرَافَقَةِ مُوَافَقَةٌ

1513. Societatis conditio consensus est. G.

١٥١٤ لَا تَشْرَعْ فِيْهَا لَا يَعْْنِيْكَ

1514. Ne rem, quae te non spectat, aggrediaris! D.

١٥١٥ شَرْعُكَ مَا بَلَغَكَ الْمَحَلَّ

1515. Commeatus tibi sufficit, cujus ope ad locum
pervenis.

In eum dicitur, qui paucis contentus est. Kam.

١٥١٦ شَرَفُ الْبِلَادِ بِسَوَاقِينِهَا لَا بِأَمَاكِينِهَا

1516. Nobilitas terrarum in incolis non in locis
est. B.

١٥١٧ الشَّرَفُ الظَّاهِرُ الرِّيشُ الْفَاخِرُ

1517. Nobilitas apparens est vestis splendida se
jactans. D.

١٥١٨ الشَّرَفُ بِالْعَقْلِ وَالْأَدَبِ لَا بِالْأَصْلِ وَالْحَسَبِ

وَالنَّسَبِ

1518. Nobilitas ingenio et animi cultura, non origine, majorum gloria et genere est. A.

In codice D. الشرف بالفصل لا بالأصل والمحسب. Nobilitas meritis comparatur non origine et genere.

١٥١٩ الشرف بالهمم العالية لا بالأمر البالية

1519. Nobilitas mente alta, non rebus vetustis comparatur. D.

١٥٢٠ الشرف تغافل

1520. Nobilitas negligentia est.

I. e. Nobilis nobilitatem suam ostendere negligit. Verba haec Actsamus ben-Zaifi dixit.

١٥٢١ قد يشرف الوضيع بالمال

1521. Despectus opibus honoratus fit. D.

١٥٢٢ يا شريكى بآرك الله فيك قال نصف الدعوة لك

1522. O socie mi! Deus tibi benedicat! Dixit: Dimidium invocationis tibi sit! D.

١٥٢٣ من شره وقع فيما كره

1523. Qui avidus est, in id, quod aversatur, incidit. A.

١٥٢٤ إنما اشتريت الغنم حذار العاذية

1524. Oves emi cavens, ne pascendo procul evagarentur.

Narrant virum habuisse camelos, qui procul evagan-

tes noctu domum non reverterentur. Hanc ob causam oves emit, qui eodem vitio laborabant. Proverbium igitur in eum dicitur, qui in molestiam, quam evitare vult, incidit. Schar.

١٥٢٥ لَا تَشْتَرِ عَدَاوَةً وَاحِدٍ بِصَدَاقَةِ أَلْفٍ

1525. Ne unius inimicitiam pro amicitia mille hominum emas! B. D.

١٥٢٦ مَنْ يَشْتَرِي الْخُبْرَ بِالْذِّينِ أَرْحَمُوهُ وَمَنْ يَشْتَرِي

اللَّحْمَ بِالْذِّينِ أَرْحَمُوهُ

1526. Qui panem debito emit, ejus miseremini et qui carnem debito emit, eum lapidate (v. calumniis petite)! G.

١٥٢٧ شَيْطَانُ الْإِنْسِ غَلَبَ شَيْطَانُ الْجِنِّ

1527. Satanas hominum satanam daemonum vicit! D.

١٥٢٨ أَشْعَثُ مِنْ نَابٍ جَايِعٍ

1528. Magis disruptens, quam dens esurientis.

Activi significatio voci اشعث hoc in proverbio tribuenda videtur. Sam. Schar.

١٥٢٩ شَعْرَةٌ بَيْنَ عَاقِلٍ وَجُنُونٍ مَا تَنْقُطِعُ

1529. Pilus unus inter prudentem et dementem non abrumpitur. D.

١٥٣٠ شَعْرَةٌ مِنْ خَنْزِيرٍ مَكْسَبٌ

1530. Pilus unus porci lucrum est. D.

١٥٣١ شَغَفَ الْمَرْءَ بِالْمَعَانِي أَشَدَّ مِنْ شَغَفِهِ بِالْغَوَايِ

1531. Amor, quo vir venustis sensibus deditus est, vehementior est, quam quo pulchris puellis deditus est. B.

١٥٣٢ مَنْ اشْتَغَلَ مَا لَا يَعْغِيهِ فَاتَهُ مَا يُغْنِيهِ

1532. Qui rebus ipsum non spectantibus occupatus est, eum res, quae ipsum contentum reddunt, fugiunt. D.

١٥٣٣ مَنْ يُشْفِقُ عَلَى عَصَا يَبْغِضُ وَلَدَهُ وَمَنْ يُحِبُّ

أَبْنَهُ يُؤَدِّبُهُ بِأَهْتِمَامٍ

1533. Qui erga baculum suum benignus (ei parens) est, filium suum odit et qui filium suum amat, cum cura eam educat. G.

Salomoni tribuitur. Conf Prof. Salom. 13, 24.

١٥٣٤ شَفَاءُ الْقُلُوبِ لِقَاءُ الْحُبِّ

1534. Medicina animorum est occursum amati. D.

١٥٣٥ لَا أَنْشَقَّ الظَّرْفَ وَلَا سَالَ اللَّبْنَ

1535. Vas ne rumpatur et lac ne fluat! D.

١٥٣٦ أَنْ الشَّقَاءَ عَلَى الْأَشَقِّينَ مَصْبُوبٌ

1536. Miseria super miseros effusa est.

Hemistichium metri Basith est. De misero continuis malis afflicto adhibetur.

١٥٣٧ ان الشَّقَى بِكُلِّ حَبْلٍ يُخْنَقُ

1537. Miser omni fune strangulatur. Sam. Hemistichium metri Camil est.

١٥٣٨ انَّ الشَّقَى تَرَى لَهُ اَعْلَامًا

1538. Misero signa esse vides.

Indicia, quibus miser cognoscitur, apparent. Hemistichium metri Camil est. Sam.

١٥٣٩ اَشْقَى مِنْ وَاَفِدِ الْبَرَّاجِمِ

1539. Infelicior quam adveniens e gente Albaradjim. Conf. Meid. 1, 6. 13, 141.

١٥٤٠ مَنْ شَكَرَ دَامَتْ نِعْمَتُهُ وَمَنْ صَبَرَ حَقَّتْ طُوبَاتُهُ

1540. Qui gratias agit, ejus beneficium durat et qui patiens est, ejus societas conveniens est. A.

١٥٤١ اَشْكُرُ الْاِحْسَانَ تَسْتَحِقُّ اِحْسَانًا

1541. Pro beneficio gratias age, ut beneficiis dignus sis. A.

١٥٤٢ لَا تَشْكُرْ فَتَى حَتَّى تُجَرِّبَهُ وَلَا تَذُمَّ فَتَى إِلَّا

مِنْ بَعْدِ تَجَرِّبِ اَنَّ الرِّجَالَ صَنَادِيقُ مُقَفَّلَةٍ

وَلَا مَقَانِيحُهَا إِلَّا التَّجَرِّيبُ

1542. Ne virum laudes, donec eum experiris et ne virum vituperes, nisi postquam eum ex-

pertus es, nam viri comparandi sunt cistis clausis, quarum clavis nil nisi experientia est.

In hoc proverbio ut nec non sequentibus voci شكر laudandi significatio tribuenda est.

١٥٤٣ لا تَشْكُرْهُ تَحْتَاجُ تَذَمُّمَهُ

1543. Ne eum lauda quem vituperes necesse est. D.

١٥٤٤ مَا تَشْكُرُ الْعُرُوسَ إِلَّا أُمُّهَا وَالْمَاشِطَةَ

1544. Sponsam nemo laudat, nisi ejus mater et femina comens. D.

١٥٤٥ الشُّكْرُ تَمِيمَةُ التِّمَامِ النِّعَمَةِ

1545. Gratiarum actio est amuletum, quo beneficia congregantur. B.

١٥٤٦ الشَّكْوَةُ لِغَيْرِ اللَّهِ مَذَلَّةٌ

1546. Querela cum alio quam Deo vilitas est. G.
Duobus codicis locis invenitur proverbium.

١٥٤٧ شَمْنِي وَلَا تَدْعَكْنِي

1547. Olfac me et ne me frica! D.

١٥٤٨ شَمَّةٌ مِنَ الْمَعْرِفَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعَمَلِ

1548. Olfactus (parva pars) cognitionis melior est quam multum operis. A.

١٥٤٩ أَشَمُّ مِنْ كَلْبٍ

1549. Odoratu magis valens quam canis. S. Sch.

١٥٥٠ أَشْمُ مِنْ هَقْلٍ

1550. Odoratu magis valens quam struthiocamelus mas. Sam. Schar. Conf. Meid. 13, 130.

١٥٥١ يَا شَامِتَةً لَا تَشْمِتِي الْيَوْمَ لِي وَعَدًا لَكَ

1551. O ob meam calamitatem laeta, ne laeta sis! Hodie mihi, cras tibi. D.

١٥٥٢ أَشْمُسُ مِنْ عَرُوسٍ

1552. Splendidior quam sponsa. Schar.

١٥٥٣ شَمْعَةٌ مَا لَهَا وَجْهٌ مَعْلُومٌ

1553. Candela cui modus certus non est. D.

١٥٥٤ أَمَشْنُوقٌ يَبْخَافُ مِنْ جُرَّةِ الْحَبْلِ

1554. Strangulatus lignum funis in laqueo metuit. G.

١٥٥٥ شَهَابُ الدِّينِ أَضْرَبَ مِنْ أُخِيهِ

1555. Schehab-Aldinus saepius pedit quam ejus frater. D.

Proverbio metrum Wafir est.

١٥٥٦ أَشْهَدُ أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَأَشْهَدُ أَنْ عَبَّاسًا جَبَانًا

1556. Testificor Dei promissum verum esse et testificor, Ahbbasum esse timidum.

Versus metri Wafir est, quem femina dixit. Ahbbasus ben-Mohammed fratris mortem vindicare nolebat. Conf. Hamas. p. 25. l. 4.

١٥٥٧ شَاهِدُ الْكَلْبِ ذَنْبَهُ

1557. Testis canis cauda est. D.

شَهَادَةُ بِشَهَادَةِ ١٥٥٨

1558. Testimonium pro testimonio. D.

شَهْرٌ مَا لَكَ فِيهِ رَاتِبٌ لَا تُعَدُّ لَهُ أَيَّامٌ ١٥٥٩

1559. Mensis dies non numerantur, in quo stipendium tibi non est. D. Conf. M. 13, 172.

In Rostgaardii libro prov. 223 الشهر et loco vocis رَاتِبٌ legitur علوفة conf. Burckhardt. 349.

١٥٦٠ أَنَّهُ لَا شَهْرٌ مِنْ فَارِسٍ الْأَبْلَقِ

1560. Is notior est quam eques equi variegati.

Alazmāih. Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium esse vulgo usitatum, vulgum autem dicere من فرس ابلق „quam equus variegatus.“

١٥٦١ شَهْوَةُ الْعَاقِلِ مِنْ وَرَاءِ فِكْرَتِهِ وَفِكْرَةُ الْأَحْمِقِ

مِنْ وَرَاءِ شَهْوَتِهِ

1561. Cupido prudentis post cogitationem et cogitatio stupidi post cupidinem est. A.

١٥٦٢ رَبِّ شَهْوَةٍ سَاعَةٌ تُورِثُ حَزَنًا طَوِيلًا

1562. Cupido unius horae longam saepe tristitiam producit. A. B.

١٥٦٣ لَيْسَ فِي الشَّهَوَاتِ خُصُومَةٌ

1563. In cupiditatibus rixa non est. D.

١٥٦٤ أَشْهَى مِنْ الْقَنْدِ

1564. Magis cupitus quam saccharum. Sam. Sch.

١٥٦٥ أَشْهَى مِنْ كَلْبَةٍ مُجْعَلَةٍ

1565. Cupidior quam canicula libidinosa. S. Sch.

١٥٦٦ لَا تَشَاوِرْ مَشْغُولًا وَإِنْ كَانَ حَازِمًا فَلَا يَصْرِفْ

ذَهْنَهُ إِلَيْكَ وَلَا جَائِعًا وَإِنْ كَانَ فَهِيمًا فَلَا

يَصْفُو ذَهْنَهُ وَلَا مَدْعُورًا وَإِنْ كَانَ نَاصِحًا فَيَمْنَعُهُ

الْخَوْفَ مِنَ الرَّوِيَّةِ فِي أَمْرِكَ وَلَا مَهْمُومًا وَإِنْ

كَانَ ذَا رَأْيٍ فَإِنَّهُ مَشْغُولٌ بِهِمْ عَنْكَ وَلَا بَخِيلًا

وَإِنْ كَانَ فَطِنًا فَيَحْكِمُكَ عَلَى التَّقْصِيرِ بِدَنَاتِهِ

وَلَا حَرِيصًا وَإِنْ كَانَ حَازِقًا فَيَغْرُكَ بِمَا يَرْجَى

1566. Ne consulas occupatum et si providus est, nam ingenium suum in te non convertet aut famelicum, et si intelligens est, nam ejus ingenium turbatum erit aut territum et si sincerus amicus est, nam metus a considerata re tua eum retinebit, aut moestum, etsi prudens est, nam suo moerore nimis occupatus est aut avarum, etsi per-

spicax est, nam per vilitatem suam te impellet, ut minus faciās, quam debes aut avidum, etsi ingeniosus est, nam rerum vanarum spe te decipiet. A.

In postrema parte plura ex conjectura correxi.

١٥٦٧ وفي الاشارات ما يُغنى عن الكلام

1567. In signis datis sermone carere possumus. D.

١٥٦٨ المُستشار مُؤتمن

1568. Qui consulitur, ei fides habetur. Meïdani praefat.

١٥٦٩ المشاورة تُخلص الرأى من السقط كما تُخلص

النار الذهب من الغش

1569. Ut ignis aurum a sordibus liberat, sic consultatio consilium a vitiis. A.

١٥٧٠ الشوط بطين

1570. Cursus (terminus) longius remotus est.

I. e. in re amplitudo est. Narrant, Solaimanum ben-Zorad die pugnae, qui dies cameli cognominatur, ad Ahlium venisse. Ad quem quum Ahlius verba sequentia يابن صراد تمانات وتخرجت وتاخرت وترىصب فكيف رايت O Ebn-Zorade! Incertus in consilio capiendi fuisti et longe remotus fuisti et occasionem captasti. Et quemadmodum vidisti, Deus ita egit, ut te carere possim, illum respondisse: يا امير المؤمنين الشوط بطين وقد نفى من الامور ما تعرف به صديقك عن عدوك, O princeps fidelium! Cursus longe remotus est et jam

remotae sunt res, quibus amicum tuum ab inimico tuo discerneres.“ Schar.

١٥٧١ مِّنَ الشَّوْكَ وَرْدَةٌ وَمِنَ الْوَرْدَةِ شَوْكَةٌ

1571. E spina rosa et e rosa spina. D.

١٥٧٢ أَنْتَ شَوْكَةُ النَّاصِحَةِ

1572. Tu Schaula fidelis es.

Hoc in fidelem stupidum dicitur, cujus fidelitas ipsi detrimento est. conf. Meid. 5, 129. 25, 131.

١٥٧٣ هُوَ شَوَى فِي الْحَرِيقِ سَمَكْتُهُ

1573. Is in incendio piscem suum assavit.

Proverbium Bagdadi incolis proprium in eo adhibetur, quod quis mentem suam celat, ut agendi occasione utatur. A furibus originem duxit, qui si incendium conspiciunt, propius accedunt, ut furandi occasione fruantur; sed detecti istis excusandi causa verbis utuntur. H. 417.

١٥٧٤ شَاةُ أَشْعَبَ

1574. Ovis Aschahbi.

Aschahbus aviditate notus interrogatus erat, num se avidiorem vidisset. Respondit se habuisse ovem, quae dum in tecto esset, Irin in coelo medicam herbam esse putans et aviditate incitata, assilierit et cervice fracta decidens perierit. Conf. Harir. 287.

١٥٧٥ إِنْ شِئْتَ فَارْجِعْ فِي فُوقِ

1575. Si vis, in crenam redi!

I. e. Redi ad statum pristinum amicitiae. Tsahlabus hunc versum recitavit:

قَدْ أَنْتِ قَائِلَةٌ خَيْرًا وَتَارِكَةٌ شَرًّا وَرَاجِعَةٌ إِنْ شِئْتَ فِي فُؤَيْ

Num tu bonum dicis et malum relinquis et redis, si vis, in crenam? Metrum Basith est. Schar.

١٥٧٦ مَنْ يَشَاءُ أَنْ يَعْيشَ سَالِمًا فَلْيَتَفَرَّدْ عَنِ النَّاسِ صَامِتًا

1576. Qui incolumis vivere vult, ab hominibus silens se separet. D.

١٥٧٧ أَى شَيْءٍ يَعْمَلُ الْحَاسِدُ مَعَ الرَّازِقِ

1577. Quamnem rem invidus beneficienti facit? D.

١٥٧٨ عِنْدَكَ شَيْءٌ وَالْأَلَا لَا

1578. Apud te res est et si non, non. D.

١٥٧٩ لَا شَيْءٌ أَقْبَحُ لِلْعَاقِلِ مِنْ مَدْحِ نَفْسِهِ لِأَنَّهُ مَعَ

الصِّدْقِ يُسَامُ وَمَعَ الْكَذِبِ يُلَامُ

1579. Nulla res prudenti turpior est, quam propria laus, nam si verax est, fastidium ejus audiendi habent, sin mendax, eum vituperant. A.

١٥٨٠ لَا شَيْءٌ أَنْفَعُ لِلْإِنْسَانِ مِنْ حِفْظِ اللِّسَانِ

1580. Nulla res homini utilior est, quam linguae custodia. A.

١٥٨١ بَلَا شَيْءٍ مَا شِئَ وَلَوْ كَانَ أَخُوكَ الْبَاشِىَ

1581. Pretio non dato nulla res est et si frater tuus praefectus esset. D.

١٥٨٢ بلاش ما يَطْرُق الحَدَّادُ رَأْسَ أَصْبِعِكَ

1582. Nullo pretio dato faber ferrarius digiti tui summam partem non percutit. D. G.

١٥٨٣ هَذَا شَيْءٌ يَشُقُّ الْأَرْضَ شَقًّا

1583. Haec est res, quae terram findit. D.

١٥٨٤ هُوَ فِي شَيْءٍ لَا يَطِيرُ غُرَابُهُ

1584. Is in re est, cujus corvus non avolat. D.

Vita bona commodaque utitur, corvus enim e terra, quae pabulo abundat, non avolat. Sam. conf. Meid. 27, 68.

١٥٨٥ شَيْئَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي بَيْتِ الْغِنَاءِ وَالزَّوْنَاءِ

1585. Duæ res in domo conjunctae non sunt: Opulentia et scortatus. A.

١٥٨٦ شَيْئَانِ لَا يَنْقَطِعَانِ أَبَدًا الْمَصَائِبُ وَالْحَوَائِجُ

1586. Duæ res nunquam abrumpuntur: Calamitates et necessitates. B.

١٥٨٧ مَنْ شَابَ رَأْسُهُ أَخْلَقَ لِبَاسُهُ

1587. Cujus caput incanuit, ejus vestimentum tritum est. A.

١٥٨٨ شَابَتْ وَمَا تَابَتْ

1588. Vetula illa evasit et non resipuit. D.

١٥٨٩ حَتَّى يَشِيبَ الْغُرَابُ

1589. Donec corvus canescit. Sam.

١٥٩٠ شَيْبُكَ نَاعِيكَ

1590. Canities tua est nuntia mortis tuae. A.

١٥٩١ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمُرِ

1591. Senectus vitae pars habenda non est. B.

١٥٩٢ شَيْخُ التَّايِبِ عَتِيقُ اللَّهِ

1592. Senex resipiscens Dei manumissus est. D.

١٥٩٣ الشَّيْخُ أَقْوَى عَصَا مِنَ الصَّبِيِّ

1593. Senex firmiores nervos habet quam puer. S.

١٥٩٤ شَاعَ وَذَاعَ وَمَلَأَ السَّمَاعَ

1594. Divulgatus est et palam factus est et aures implevit. D.

١٥٩٥ شَذَّ سِمَاطُكَ مِنْ قُدَّامِهِ

1595. Tolle stratum tuum (mensam tuam) e conspectu ejus. D.

١٥٩٦ شَيْنُ الْعِلْمِ الصَّلَفُ

1596. Falsa gloriatio dedecus doctrinae est. A.

١٥٩٧ صَبَّ لَهُ يَرَايِدُ رَزَّةٍ

1597. Effunde ei plus oryzae! D.

١٥٩٨ صَبَّ فِي قَنَدِيلِهِ زَيْتٌ

1598. Effunde (vel. effusum est) in lucernam ejus oleum! D.

۱۵۹۹ أَصْبَحَ قَلْبِي صَرْدًا

1599. Cor meum frigidum est.

In solatio de re, qua nos caremus, adhibetur. Ad hoc proverbium explicandum fabulam retulerunt. Narrant lacertam ranae caudam, qua praedita fuerit, abripuisse. Rei causam talem fuisse. Lacertam cum rana, utra sitim diutius tolerare posset, certamen iniisse. Tempore sitis quum utraque exiisset, lacertam percussisse ranam et ranam clamasse: يا صَبِّ وَرْدًا وَرْدًا „O lacerta! ad aquam veni, ad aquam veni!“ lacertam autem responsisse:

أَصْبَحَ قَلْبِي صَرْدًا لَا يَشْتَهِي أَنْ يَرْدًا

„Cor meum est frigidum, ad aquam accedere non cupit.“

Die autem secundo clamanti ranae iisdem verbis lacertam respondisse et sequentia addidisse:

أَلَا عَرَارًا عَرْدًا وَصَلِيَانًا زَرْدًا وَعَنْكَثًا مُلْتَبِدًا

„O bupthalmum durum et plantam Zilijjan et plantam Ahncats *) perplexam!

Tertio autem die quum rana eadem verba protulisset, lacertam non respondisse fabulantur et tum ranae ad aquam festinantis caudam lacertam, quae secuta esset, arripuisse. Alcomaitus ben-Tsahlebah rei in versu mentionem fecit dicens:

*) Vox عَنْكَث plantae nomen est. Kam.

عَلَى أَخْذِهَا يَوْمَ غَيْبِ الْوُرُودِ وَعِنْدَ الْحُكُومَةِ أَثْنَانِهَا

Quum illa die, quo ipsa, die intermisso, ad aquam accederet et apud judicium caudam ejus arriperet. Metrum Motakarib est. Sam. Schar.

١٦٠٠ صَبَاحُكَ تَعْلِبَا وَمَسَاكَ ذَنْبَا

1606. Tempus matutinum tuum est vulpes et vespertinum lupus. D.

١٦٠١ الصُّبْحَةُ مَبْخَرَةٌ مَجْفَرَةٌ

1601. Somnus matutino tempore est res foetorem oris producens et Venerem impediens. Sch.

١٦٠٢ مَنْ صَبَرَ عَلَى تَعَبِ الْعِلْمِ تَمَتَّعَ بِرَاحَةِ الْأَدَبِ

1602. Qui fatigationem scientiae patienter fert, is tranquillitate culturae animi delectatur. B.

١٦٠٣ مَنْ صَبَرَ عَلَى جَارِهِ وَرَثَةِ اللَّهِ دِيَارِهِ

1603. Qui vicinum suum patienter fert, eum Deus haeredem domorum ejus constituit. D.

١٦٠٤ مَنْ صَبَرَ عَلَى مَوَدَّةِ الْكَاذِبِ فَهُوَ مِثْلُهُ

1604. Qui amorem mendacis patienter fert, is ei similis est. B.

١٦٠٥ مَنْ صَبَرَ عَنْ شَهْوَتِهِ بِالْغَى فِي الْمَرْوَةِ

1605. Qui cupiditatibus suis constanter resistit, is virtuti operam dat. A.

١٦٠٦ مَنْ صَبَرَ غَنِمَ وَمَنْ تَفَكَّرَ عَلِمَ

1606. Qui patiens est, rebus potitur et qui multum cogitat, scit. A.

١٦٠٧ مَنْ صَبَرَ قَدَّرَ وَمَنْ لَجَّ كَفَرَ

1607. Qui patiens est, valet, et qui pertinax est, impius est. G.

In altero codicis loco in eodem proverbio loco vocis قدر legitur نال capit.

١٦٠٨ مَنْ صَبَرَ وَأَسْتَنَّا نَالَ مَا يَتَمَنَّا

1608. Qui cum patientia exspectat, is rebus desideratis potietur. G.

١٦٠٩ مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى حُسْنِ التَّعَلُّمِ فَلْيَصْبِرْ عَلَى

قُبْحِ الْجَهْلِ

1609. Qui patienter non fert, quod pulchro modo docetur, is turpem ignorantiam patienter ferre debet. B.

١٦١٠ مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَلِمَةٍ يَسْمَعِ كَلِمَاتٍ

1610. Qui unum verbum patienter non fert, plura verba audiet. D.

١٦١١ أَصْبِرْ عَلَى جَارِكَ الْيَشُومِ إِمَّا يَرْحَلْ إِمَّا يَمُوتْ

1611. Patienter fer vicinum tuum infelicem, (molestum)! Aut itinere abibit aut morietur. G.

١٦١٢ أَصْبِرِي بِأَلَمِ مَا تُحْتَنِنُهُ

1612. Perfer, o femina, dolorem, dum circumcideris!

Apud Arabes feminae quoque circumciduntur. Proverbium igitur nos monet, ut patientia utamur in re, quae evitari non potest Sam. Schar.

١٦١٣ صَبْرُكَ يُورِثُ الظَّفَرَ

1613. Patientia tua victoriam producit. A.

١٦١٤ الصَّبْرُ حِيلَةٌ مَنْ لَا حِيلَةَ لَهُ

1614. Patientia est remedium ejus, cui contra malum remedium non est. A.

١٦١٥ الصَّبْرُ سَلَامَةٌ وَالْعَجَلَةُ نَدَامَةٌ

1615. Patientia est salus, et festinatio est poenitentia. G. Conf. prov. في العجلة

١٦١٦ الصَّبْرُ عَلَى الْغَصَّةِ يُودِي الْفُرْصَةَ

1616. Patientia in ferendis molestiis occasionem adducit. A.

١٦١٧ الصَّبْرُ عِنْدَ الْمَصَائِبِ مِنْ أَعْظَمِ الْمَوَاهِبِ

1617. Patientia in calamitatibus donis (Dei) maxime accensenda est. A.

١٦١٨ الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرْجِ وَالْيَقِينُ مِفْتَاحُ الصَّبْرِ

وَالذَّنْبُ مِفْتَاحُ التَّوْبَةِ وَالتَّوْبَةُ مِفْتَاحُ الْغُفْرَةِ

والتواضع مفتاح الراحة والقناعة مفتاح الرضا
والرضا مفتاح المحبة.

1618. Patientia clavis laetitiae, certitudo clavis patientiae, crimen clavis poenitentiae, poenitentia clavis veniae, modestia clavis tranquillitatis, contentus animus clavis favoris, et favor clavis amoris est. A.

١٦١٩ ما بعد الصبر غير القبر

1619. Post patientiam nil nisi sepulcrum est. G.

١٦٢٠ الصابر يدبر بكثرة الفطنة واللجوج يرفع جهله

1620. Patiens multa cum intelligentia res instruit; sed pertinax in litigando ignorantiam suam extollit.

١٦٢١ أصبر على الحذل من وتد

1621. Patientior in vilitate ferenda quam paxillus. conf. Meid. 11, 51. Sam. Schar.

١٦٢٢ أصبر على السواف من نالتة الأثافي

1622. Patientius ferens pecorum interitum, quam tertia pars tripodis.

Arabes in deserto ad montis partem duos lapides ponere solebant, ut tripodis loco, in quo ollam ponerent, inservirent. Illa montis pars tertia tripodis pars est. Conf. Meid. 14, 111. 27. 68. Sam. Schar.

١٦٢٣ اَصْبَعَ قَطْعَهَا الشَّرْعُ مَا تَرَجَعَ

1623. Digitus, quem lex amputavit, non redit. D.

Sed in codice Par. loco vocis ترجع legitur توجع
„dolore afficit.“

١٦٢٤ اَصَابِعُكَ فِي اَيْدِيكَ مَا هُمْ سَوَاءٌ

1624. Digiti in manibus tuis non sunt aequales. D.

In Rostgaardii libro سواد legitur.

١٦٢٥ صَبِيٌّ عَاقِلٌ اَفْضَلُ مِنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ

1625. Puer prudens praestantior est quam senex
insipidus. G.

١٦٢٦ اَلصَّبِيُّ صَبِيٌّ وَلَوْ خَاطَبَ النَّبِيَّ

1626. Puer puer est et si prophetam allocutus
esset. G.

١٦٢٧ صِحَّةُ الْاِنْسَانِ فِي الصَّوْمِ

1627. Hominis sanitas abstinentia nititur. A.

١٦٢٨ صِحَّةُ الْجَسَدِ اَوْفَرُ الْقِسْمِ

1628. Corporis sanitas est maxime abundans por-
tio. D.

١٦٢٩ صِحَّةُ الْجَسَدِ مِنْ قَلَّةِ الْحَسَدِ

1629. Sanitatis corporis causa in pauca invidia
est. D.

١٦٣٠. صَحَّةُ الْجَسَدِ خَيْرٌ مِنْ شَرْبِ الدَّوَاءِ وَتَرْكُ

الدَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ الْاسْتِغْفَارِ

1630. Sanitas corporis melior est, quam medicamenta bibere et peccata omittere melius est, quam veniam petere. A.

١٦٣١. أَصَحُّ رِعَايَةٍ مِنْ كَلْبٍ

1631. Melius custodiens quam canis. Schar.

١٦٣٢. أَصَحُّ مِنَ الْحَوْتَةِ

1632. Integrior quam Chautaah.

De viro probro adhibetur. Kam.

١٦٣٣. لَا تَصْحَبِ الشَّرِيرَ فَإِنَّ طَبْعَكَ يَسْرِقُ مِنْ

طَبْعِهِ شَرًّا وَأَنْتَ لَا تَعْلَمُ

1633. Ne improbi socius sis, nam natura tua, te nesciente, ejus naturam imitabitur. A.

١٦٣٤. لَا تَصْحَبْ مِنَ الْإِخْوَانِ إِلَّا كُلَّ صَادِقٍ لِسَانٍ

1634. Nonnisi cum iis fratribus societatem cole, quorum lingua verax est. G.

١٦٣٥. مَنْ صَاحَبَ الْعُلَمَاءَ وَقَرَّوْهُمْ مِنْ عَاشِرِ السُّفَهَاءِ حَقَّرَ

1635. Qui societatem init cum doctis, honoratus erit et qui consortium habet cum stultis, is despectus erit. A.

صَاحِبِ الْاِخْيَارِ تَأْمَنُ مِنَ الْأَشْرَارِ ١٦٣٦

1636. Si bonorum socius es, ab improbis securus eris. A. D.

صَاحِبُ الْبَطْنِ لَمْ يَزَلْ غَضَبَانِ ١٦٣٧

1637. Is qui nonnisi ventri operam navat, iratus esse non cessat. D.

صَاحِبُ الْبَيْتِ أَدْرَى بِالَّذِي فِيهِ ١٦٣٨

1638. Possessor domus optime scit eum, qui in ea est. D.

صَاحِبُ الصَّنْعَةِ خَيْرٌ مِنْ صَاحِبِ الْقَلْعَةِ ١٦٣٩

1639. Artis possessor melior est quam arcis possessor. D. G.

صَاحِبُ أَمْوَالٍ لَمْ يَزَلْ تَعَبَانِ ١٦٤٠

1640. Opum possessor molestia gravatus semper est. D.

صَاحِبُ سُلْطَانٍ كَرَّ اكْبَ أَسَدٌ يَخَافُهُ النَّاسُ ١٦٤١

وَهُوَ لِمَرْكَبِهِ أَخَوْفُ

1641. Socius regis ei similis est, qui leone vehitur. Homines eum metuunt; sed ipse jumentum, quo vehitur, magis metuit. B.

صَاحِبُكَ إِذَا كَانَ عَسَلًا فَلَا تَلَحَّسُهُ كَلَّةُ ١٦٤٢

1642 Si socius tuus mel est, ne id totum lambas! D.

١٦٤٣ صُحْبَةُ الْجَاهِلِ تُمْرِضُ الْقَلْبَ

1643. Societas insipidi animum aegrotum reddit. D.

١٦٤٤ صُحْبَةُ الْعَاقِلِ زِيَادَةٌ فِي الْمَعْرِفَةِ وَصُحْبَةُ الْجَاهِلِ خَسَارَةٌ فِي الْمَعْرِفَةِ

1644. Consortium prudentis augmentum in cognitionibus et consortium ignorantis jactura in cognitionibus est. A.

١٦٤٥ الصُّحْبَةُ مَعَ الْأَحْمَقِ نَقْصَانٌ فِي الدُّنْيَا وَحَسْرَةٌ فِي الْآخِرَةِ

1645. Societas cum stulto est detrimentum in hoc mundo et suspirium in altero mundo. B.

١٦٤٦ أَنْتَ كَصَاحِبَةِ النَّعَامَةِ

1646. Tu feminae similis est, quae struthiocamelam posidebat.

In eum dicitur, qui in homine fiducia non digno fiduciam ponit. S a m. Alludere videtur ad Meid. C. 24, 314.

١٦٤٧ مُصَاحِبَةُ السُّلْطَانِ خَطَرَةٌ وَإِنْ صَوِّحُوا بِالسَّلَامَةِ وَالثِّقَةِ وَالْمَوَدَّةِ وَحُسْنِ الصُّحْبَةِ

1647. Societas regis periculosa est et si conjuncta est cum integritate, fiducia, amore et bona conditione Calil. p. 117.

١٦٤٨ صُدُورُ الْأَحْرَارِ قُبُورُ الْأَسْرَارِ

1648. Pectora ingenuorum sepulcra secretorum sunt. D.

١٦٤٩ الْمَصْدُورُ أَنْفَثَ

1649. Pectoris morbo laborans multum sputum ejicit.

Verba in excusandis viri querelis ob tristitiam suam adhibetur. Sām. Schar. conf. Meid. 22, 444.

١٦٥٠ مَنْ صَدَقَ فِي مَقَالِهِ زَادَ فِي حِمَالِهِ

1650. Qui in sermone verax est, ejus pulchritudo augetur A.

١٦٥١ لَا تَتَصَدَّقُوا إِلَّا بِمَا تَكْرَهُوا

1651. Ne eleemosynis date alias res, nisi eas quas inviti datis (i. e. bonas res). D.

١٦٥٢ صِدْقُ الرِّجَالِ أَوْضَحُ دَلَالِ فَضْلِهِ

1652. Veracitas virorum manifestissimum indicium meriti est. B.

١٦٥٣ صِدْقُ الْمَرْءِ نَجَاتُهُ

1653. Veracitas viri effugium est. A. B.

١٦٥٤ الصِّدْقُ فِي أَقْوَالِنَا أَقْوَى لَنَا وَالْكَذِبُ فِي أَعْمَالِنَا

أَفْعَى لَنَا

1654. Veritas in verbis nostris firmior nobis est et mendacium in factis nostris vipera nobis est.

Verbis lusus inest. D.

١٦٥٥ صَدَقَةٌ قَلِيلَةٌ تَدْفَعُ بَلَايَا كَثِيرَةً صَاحِبُهَا لَا يَعْلَمُ

وَلَا يَدْرِي

1655. Eleemosyna pauca calamitates multas repellit, dum is, qui dat, id nescit. G.

١٦٥٦ الصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَتَقْرِبُ الْعَبْدَ إِلَى اللَّهِ

1656. Eleemosyna infortunium repellit et servum ad Deum adducit. G.

١٦٥٧ صَدِيقٌ بِلَا عَيْبٍ قَلِيلٌ وَفُوعٌ

1657. Amicus sine vitio raro invenitur. D.

١٦٥٨ صَدِيقٌ مَا لَهُ صَدِيقٌ مَا لَهُ

1658. Amicus opum ejus revera amicus ejus non est. D.

١٦٥٩ صَدِيقُكَ وَصَدِيقُ أَبِيكَ لَا تُمَهِّلُهُ

1659. Amicum tuum et amicum patris tui ne negligas! G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 10. Cum hoc conjungenda sunt verba, quae in codice Gott. tanquam novum proverbium leguntur لا تدخلن منزل أخيك, et ne in domum fratris tui die calamitatis tuae intres!

1723. Unus venatur et alter pisces edit. D.

١٧٢٣ إذا صار لك ما تريد أرضى بما صار

1724. Quum id, quod vis, fit, eo, quod factum est, contentus esto. G.

١٧٢٥ يصير أمر الصبور إلى مراده

1725. Patiens in re voluntati suae satisfaciet. A.

١٧٢٦ هل يصير الحوت على وجه الماء

1726. Num magnus piscis super aquae superficie provenit? D.

١٧٢٧ ذاك صب أنا حرشته

1727. Illa lacerta est, quam ego venatus sum.

Rei praefui, ut mihi omnino nota esset. S a m.

١٧٢٨ ضحك البوز على الدرّج

1728. Risus falconum de attagine. D.

In codice Paris. loco vocis البوز legitur الكوز. الدرّج
videtur pro الدراج.

١٧٢٩ ضحك بلا سبب من قلة الأتّب

1729. Risus sine causa indicium levis educationis est. D.

In codice G. loco vocis سبب causa legitur عجب
admiratio.

١٧٣٠ يضرك ولا ينفعك

1730. Mihi nocet et tibi non prodest. D.

۱۷۳۱ ضَرُّ ابُوب

1731. Calamitas Jobi. D.

۱۷۳۲ ضَرُّ الْجَهْلِ أَعْمُ مِنْ ضَرِّ الشَّرِّ لِأَنَّ قَانُونَ الشَّرِّ
مَعْلُومٌ وَقَانُونَ الْجَهْلِ غَيْرُ مَعْلُومٍ

1732. Noxa ignorantiae generalior est, quam noxa mali, quia regula mali nota est et regula ignorantiae ignota. A.

۱۷۳۳ الضَّرُورَاتُ تُبَيِّحُ الْحَطُورَاتِ

1733. Necessitates res illicitas licitas reddunt. D.

۱۷۳۴ إِذَا ضَرَبْتَ فَأَوْجِعْ وَإِذَا أَطْعَمْتَ فَاشْبِعْ

1734. Quum percutis, dolorem fac et quum cibum das, satia! G. conf. Meid. 1, 103.

۱۷۳۵ إِذَا ضَرَبْتَ فَلَا تُحْمِطْ

1735. Quum percutis, studium in percutiendo adhibe! D. conf. Meid. 1, 108. 468.

۱۷۳۶ قَدْ يَضْرِبُهُمَا الْهَرَمُ أَسْفَا عَلَى شَبَابِهِ

1736. Jam percutit utrumque senectute decrepitus tristitiâ ob suam juventutem. Sam.

۱۷۳۷ قَدْ يَضْرِبُ الدُّبُرُ الدَّامِيَ بِأَحْلَاسٍ

١٦٦٠. الصَّدِيقُ الْأَصِيلُ أَوْثَقُ وَالصَّاحِبُ الْقَدِيمُ أَشْفَقُ

1660. Firmus amicus fiducia dignior et vetus socius misericordior est. A.

١٦٦١. الصَّدِيقُ مِنَ الصِّدْقِ

1661. Amicus a sinceritate nomen accepit. D.

١٦٦٢. الصَّدِيقُ يَشْتَكِي أَوَّلًا عَلَى ذَاتِهِ

1662. Justus primum de se queritur G.

Salomoni tribuitur. Fortasse ex Prov. Salom. 18, 17. desumptum est.

١٦٦٣. صَدَاقَةٌ فِي الْآبَاءِ قَرَابَةٌ فِي الْأَبْنَاءِ

1663. Amicitia inter patres est propinquitas inter filios. Conf. Fakih. Alch. p. 13. l. 9.

١٦٦٤. أَيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ

فَيَضُرُّكَ وَإِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ يُقَرِّبُ

عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَيُبَعِّدُ عَنْكَ الْقَرِيبَ

1664. Cave amicitiam stupidi, nam tibi nocet, dum tibi prodesse cupit et cave amicitiam mendacis, efficit enim, ut res longe remotae tibi propinquae et tibi propinquae longe remotae esse videantur. A.

١٦٦٥. صَرِيرُ الْأَقْلَامِ كَصَرِيرِ الْحِسَابِ

1665. Stridor calamorum ut stridor computus est. D.

لَا صَرْخَةَ الْحَبْلِ ١٦٦٦

1666. Ei gravidæ clamor est.

Vehementem clamorem in periculo, qualis gravidæ clamor est, tollit. Merzuki comment. in Ham. p. 188.

مُصَارَعَةُ الْجَاهِلِ مُوَاصَلَةُ الْعَاقِلِ ١٦٦٧

1667. Lucta cum ignorante conjunctio cum prudente est. D.

أَصْرَفُ مَا فِي الْجَيْبِ يُأْتِيكَ مَا فِي الْعَيْبِ ١٦٦٨

1668. Si erogas id, quod in sinu habes, id quod te latet, ad te veniet. G.

اصرف significationem vocis صرف habet.

أَصْعَبُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَعْرِفَةُ نَفْسِهِ ١٦٦٩

1669. Homini difficillimum est se ipsum nosse. G. D.

In codice Berol. معرفة عيبه „vitia sua nosse“ legitur.

لَا تَصْعَدُ لِقْلَةَ الْجَبَلِ وَأَنْتَ مَزِينٌ لِّئَلَّا تَقَعَ ١٦٧٠

1670. Ne in montis cacumen adscende, dum ornatus es, timens ne cadas. D.

صِغَارُ الْأُمُورِ تُهَيِّجُ الْكِبَارَ ١٦٧١

1671. Parvae res magnas excitant. D.

وَكَمْ صَغِيرٌ صَادَقَتْهُ عِنَايَةٌ ١٦٧٢

1672. Quot parvis molestia (cura) occurrit! D.

١٦٧٣ صَغَرَ اللَّهُ الشَّيْطَانَ بِتَكْبَرِهِ

1673. Deus Satanam per superbiam, qua impletus est, parvum reddat ! D.

١٦٧٤ اسْتَصْغَرَ مَا فَعَلْتَ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَإِنْ كَانَ كَبِيرًا

وَأَسْتَغْظَمَ مَا أَتَاكَ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ صَغِيرًا

1674. Quod ipse in alios contulisti beneficium, parvum esse puta, etsi magnum est et quod in te collatum est, magnum esse puta, etsi parvum est. A.

١٦٧٥ أَصْغَرَ مِنْ بَلْبَلٍ

1675. Minor corpore quam lusciniā. Sam. Sch.

١٦٧٦ مِنَ أَصْفَرِ لَوْنِهِ مِنَ النَّصِيبَةِ أَسْوَدَ وَجْهِهِ مِنْ

الْقَضِيحَةِ

1676. Cujus color flavus ob sincerum monitum est, ejus facies nigra fit ob ignominiam. A.

١٦٧٧ صَفَعَ بَلَا نَفْعٍ لِكِنَّهِ صَخْرَى

1677. Percussio sine utilitate; sed id saxum meum est.

Sed in codice Par. صخرى noxa loco vocis saxum meum legitur. D.

١٦٧٨ أَصْفَقُ مِنْ ظُفْرِ

1678. Durior quam unguis. Sam. Schar.

١٦٧٩ أَصْفَقُ مِنْ وَجْهِ

1679. Impudentior quam facies. Sam. Schar.

١٦٨٠ عِنْدَ صَفْوِ اللَّيَالِي يَحْدُثُ الْكَدَرُ

1680. In claritate noctium impurum provenit. D.

١٦٨١ أَصْفَى مِنْ مَاءِ الْوَقِيعَةِ

1681. Purior quam aqua in scrobe montis. Kam.
Turc.

١٦٨٢ أَصْفَى مِنْ قَمَرِ الشِّتَاءِ

1682. Purior quam luna hiemis tempore. D.

١٦٨٣ الصَّقْرُ لَيْسَ بِصَايِدٍ فِي وَكْرِهِ

1683. Accipiter in nido suo non venatur G.

١٦٨٤ ضَالِبِي أَشَدُّ مِنْ نَافِضِكِ

1684. Febris mea cum tremore conjuncta vehementior est quam febris tua.

Verba haec dicuntur, quum apud querentem alter quidam majus malum queritur. Sam,

١٦٨٥ صَلَاحَتِي لِي وَلَبِقَتْ لَكَ وَالذَّهْرُ وَفَقَ بَيْنَنَا

1685. Idoneum fuit mihi et tibi convenit et tempus inter nos conciliavit. D.

١٦٨٦ لَا يَصْلَحُ لِلصَّدْرِ إِلَّا وَاسِعُ الصَّدْرِ

1686. Supremo loco non convenit nisi is, qui amplum pectus habet. D.

١٦٨٧ من لا يصلح تركه أصلح

1687. Qui non convenit, eum relinquere magis convenit. D.

١٦٨٨ يصلح بيان العطار ما أفسد الدهن

1688. Facundia ejus, qui aromata vendit, id reparat, quod oleum corruptit. D.

١٦٨٩ من لم يصلحه الخير أصلحه الشر

1689. Quem bonum non reparat, eum malum reparare debet. D.

١٦٩٠ الصلح سيد الأحكام

1690. Pax est domina imperiorum. B.

١٦٩١ صلاح الإنسان في حفظ اللسان

1691. Bona hominis conditio linguae custodiā nititur. B.

١٦٩٢ صلاح البدن في السكوت

1692. Corporis incolumitas silentio nititur. B.

١٦٩٣ لا صلاح الخاصة مع فساد العامة

1693. Bona conditio proceribus esse non potest, dum vulgus corruptus est. D.

١٦٩٤ صَلَاحَاتُ الْمُقْسِطِينَ تَسُرُّ الْمَدِينَةَ وَفِي هَلَاكِ
الْمُنَافِقِينَ آيَّتُهَا جُهَا

1694. Justorum proba opera oppidum gaudio im-
plent; sed hypocritarum interitus ei. laetitiae
est.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 11, 10.

١٦٩٥ إِصْلَاحُ الرَّعِيَّةِ أَحْسَنُ مِنْ كَثَرَةِ الْجُنُودِ

1695. Conditionem subditorum meliorem reddere
excercituum multitudini praestat. D.

١٦٩٦ مَنْ لَهٗ مَصْلَحَةٌ عِنْدَ الْكَلْبِ يَقُولُ لَهُ مَرْحَبًا

فِي الْحَاجِّ كَلْبِ

1696. Cui apud canem negotium est, ei dicit: Be-
ne venisti inter peregrinos sacros, o canis! G.

١٦٩٧ صَلَّفَ تَحْتَ الرَّاعِدَةِ

1697. Paucitas pluviae sub nube tonante.

De homine multiloquo, in quo nil boni est, adhibetur.
Kam. Dj. Harir. p. ٤٩٥.

١٦٩٨ صَلَاةُ الدُّبِّ وَالْغَوْلَةِ صَلَاةٌ لَا تَكُونُ مَقْبُولَةً

1698. Preces ursi et daemonis preces sunt, quae
non admittuntur. D.

١٦٩٩ صَمْتُ الْجَاهِلِ سِتْرٌ وَكَلَامُ الْعَالِمِ فَخْرٌ

1699. Silentium ignorantis velum est et sermo docti gloria. A.

In codicibus A. B. صمت الجاهل ستر Silentium ignorantis velum est legitur.

١٧٠٠ الصمت خير لمن لا يحسن الكلام

1700. Silentium ei, qui non bene loquitur, praeferendum est. D.

١٧٠١ الصمت يورث أهله محبة

1701. Silentium hominibus amorem comparat. G.

١٧٠٢ بينى وبينه ما صنع الحداد

1702. Inter me eumque id est, quod faber ferrarius fecit (i. e. gladius) D.

١٧٠٣ ما صنع الله فهو خير

1703. Quod Deus fecit, id bonum est. D.

١٧٠٤ ما أصنع بشمس لا تدفئني

1704. Quaenam solis utilitas mihi est, qui me non calefacit. D.

١٧٠٥ اصنع الخير الى من هو أهله والى من ليس

من أهله فان أصبت أهله فهو أهله وان لم

تصب أهله فانت أهله

1705. Bonum ei fac, qui eo dignus est et qui eo dignus non est. Si talem invenis, eo dignus est, sin vero non invenis, tu eo dignus es. A.

١٧٠٥ اصْنَعِ الْخَيْرَ عِنْدَ امْكَانِهِ يَبْقَ لَكَ حَمْدُهُ بَعْدَ

زَوَالِ زَمَانِهِ

1706. Bonum si peragis tempore, quo peragi potest, ejus laus cessante tempore tibi manebit. A.

١٧٠٦ اصْنَعِ الْمَعْرُوفَ وَلَوْ اِلَى كَلْبٍ

1707. Beneficium confer et si in canem conferendum sit!

Omnimodo et in quemlibet beneficos nos esse pro verbum jubet. Sam. Sch.

١٨٠٨ اصْنَعْ صَنْعَةً مِنْ طَبِّ مَنْ حَبَّ

1708. Fac id modo, quo agit solers erga eum, quem amat. Conf. Meid. 14, 19.

١٧١٩ صَنْعَةً بِلَا اُسْتَادٍ يُدْرِكُهَا الْفَسَادُ

1709. Artem sine magistro corruptio attingit. G.

١٧١٠ صَنْعَةٌ فِي الْيَدِ اَمِنْ مِنَ الْفَقْرِ

1710. Ars in manu a paupertate securum reddit. D.

١٧١١ اِذَا اَصَابَتْ الطِّبَاءَ اَلْمَاءُ فَلَا عِبَابَ وَاِنْ لَمْ

تُصْبَدَ فَلَا اَبَابَ

١٧٩٩ مَنْ طَلَبَ رَاحَةَ نَفْسِهِ اجْتَنَبَ الْآثَامَ وَمَنْ
طَلَبَ رَاحَةَ بَنِيهِ رَحِمَ الْآيَتَامَ .

1799. Qui animae suae tranquillitatem petit, is peccata evitat et qui liberorum suorum tranquillitatem petit, erga orphanos misericors est. A.

١٨٠٠ مَنْ طَلَبَ عَظِيمًا خَاطَرَ بِعَظِيمٍ

1800. Qui magnum petit, magno se periculo exponit. D.

١٨٠١ مَنْ طَلَبَ قَوْقَ قَدْرِهِ اسْتَوْجَبَ الْحَرَمَانَ

1801. Qui plus petit quam valet, repulsa dignus est. D.

١٨٠٢ إِذَا طَلَبْتَ الْغَنَاءَ أَطْلَبْهُ بِالْقَنَاعَةِ

1802. Quum contentum animum petis, in eo quod paucis contentus es, eum pete! A.

١٨٠٣ إِنْ طَلَبْتَ السَّلَامَةَ فَلَا تُعَادِيَ الْأَشْرَارَ وَإِنْ

طَلَبْتَ مِنْ صَدِيقِكَ الْكَرَامَةَ فَلَا تُودِعْهُ الْأَسْرَارَ

1803. Si incolumis esse vis, ne pravos infesta et si ab amico honorem petis, ne cum eo secretum communica! A.

١٨٠٤ يَطْلُبُ سَلْتَهُ بِلَا عَنَبٍ

1804. Petit canistrum suum sine uvis. D.

١٨٠٥ فلان يَطْلُبُ بِرَبْحٍ مِنْ حَيْثُ يُخَسِّرُ النَّاسَ

1805. Quidam lucrum petit in eo, quo homines damno adficit. D.

١٨٠٦ يَطْلُبُكَ رِزْقُكَ كَمَا تَطْلُبُهُ

1806. Res ad vitam necessariae te petunt, sicut eas petis. A. B.

١٨٠٧ لَا تَطْلُبُ سُرْعَةَ الْعَمَلِ وَأَطْلُبُ تَجْوِيدَهُ فَإِنَّ

النَّاسَ لَا يَسْأَلُونَ فِي كَمِّ فَرِغٍ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ

وَأَمَّا يَسْأَلُونَ عَنْ جُودَةِ صَنْعَتِهِ

1807. Ne operam des, ut opus celeriter perficias, sed operam des, ut id bene perficias; homines enim non interrogabunt, quanto tempore id perfeceris; sed nonnisi interrogabunt, num id bene perfeceris. A.

١٨٠٨ لَمْ يَطْلُبِ الْعِلْمَ مَنْ لَا يُطِيلُ دَرَسَهُ وَلَا يَكْدُ نَفْسَهُ

1808. Qui studiis non diu operam dat et se ipsum non fatigat, is doctrinam non petiit. A.

١٨٠٩ أَطْلُبِ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ

1809. Doctrinam quære a cunis usque ad sepulcrum. G.

١٨١٠ أَطْلُبُ ذَاكَ وَخَلَائِكَ ذَمًّا

1810. Pete hoc et vituperio liber eris! S a m. Sch.
conf. Meid. 20, 65.

١٨١١ أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصِّينِ

1811. Doctrinam petite et si in regno Sinense. A.

١٨١٢ لَا تَطْلُبُوا عَالِمًا عَامِلًا فَإِنَّكُمْ تَبْقَوْنَ بِأَعْيُنِ الْعَالَمِ وَلَا

تَطْلُبُوا طَعَامًا بِأَشْبَهَةٍ فَتَبْقَوْا بِغَيْرِ رِزْقٍ وَلَا تَطْلُبُوا

صَدِيقًا بِأَعْيُنٍ فَتَبْقَوْا بِأَعْيُنِ صَدِيقٍ

1812. Ne quaerite doctum, qui opus facit, talem enim doctum non invenietis; ne cibum quaerite, in quo dubium non est, nam sine com-
meatu manebitis; ne amicum sine vitio quaerite, nam amicum non habebitis. A.

١٨١٣ طَلَبُ الْأَدَبِ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الدَّهَبِ

1813. Quod animum excolere studemus, melius est, quam quod auro studemus. A. B.

١٨١٤ طَلَبُ الثَّنَاءِ بِالْجَهْلِ مِنْ عَادَةِ الْمُجَانِّ

1814. Laudem petere per negligentiam, mos eorum est, qui non curant quid faciant. B.

١٨١٥ طَلَبُ الْجَنَّةِ بِأَعْمَالِ الذَّنْبِ مِنَ الذُّنُوبِ

1815. Paradisum petere sine opere crimen est. B.

١٨٦ طَلَبَ الْهَيِّنَ يُضِيعَ الْحَقَّ الْمُبِينِ

1816. Vile qui quaerit, veritatem manifestam perdit. D.

١٨٧ كَالطَّالِبِ الْقَرْنَ جُدَعَتْ أُذُنُهُ جَاءَ يَطْلُبُ
زِيَادَةَ أَتْلَفَ مَا عِنْدَهُ

1817. Ut cornua quaerens, cujus aures amputatae sunt, venit augmentum petens, tum perdidit ea, quae possidebat. D. conf. Meid. 9, 76.

١٨٨ طَلَعَ النُّورُ مِنَ التَّنُّورِ

1818. Apparuit lux e fornace. D.

١٨٩ إِذَا طَلَعَ السَّمَاءُ بَرَدَ مَاءُ الْخَرَقَاءِ

1819. Quum pisces in coelo oriuntur, aqua stupidae frigida est.

Stupida femina, ut aqua aestatis tempore frigida sit, non curat. Hiemis autem tempore, quo pisces in coelo oriuntur, sine feminae cura frigida est. Schar.

١٩٠ إِذَا طَلَعَ السَّمَاءُ ذَهَبَتِ الْعِصَاكُ

1820. Quum pisces in coelo oriuntur, uteres, in quo butyrum reconditur, evanescent.

Isto enim hiemis tempore camelae lacte carent. Sch.

١٩١ إِذَا طَلَعَ الْقَمَرُ طَابَ السَّهَرُ

1821. Quum luna oritur, vigilia bona est.

In utroque codice السهر legitur; sed legendum esse puto السمر nocturna confabulatio.

١٨٢٢ - إِذَا طَلَعَتْ ذَقْنُ أَبْنِكَ احْلِقْ أَنْتَ ذَقْنَكَ

1822. Quum barba filii tui apparet, barbam tuam tonde! D.

١٨٢٣ اَطْلَعْ بِمَجْمَرَةٍ وَاعْبُرْ بِمِرْوَحَةٍ

1823. Adveni cum thuribulo et transi cum flabello. D.

١٨٢٤ يَا لَيْتَ بَعْدَ هَذَا الطَّلَفِ الشَّدِيدِ غَلَامٍ

1824. O utinam post hunc vehementem cursum puer esset!

Sed fieri potest, ut in hoc الطلاق vocis „repudii“ significationem habeat. Vertendum tum esset: post hoc grave repudium.

١٨٢٥ طَلَّقَهَا وَأَخَذَ أُخْتَهَا قَالَتْ هِيَ بِالْوَيْلِ وَأُخْتُهَا بِالْعَمَا

1825. Dimisit eam ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: ea in miseria et ejus soror in caecitate est. D.

Conf. Rostgaard. prov. 255.

١٨٢٦ طَلَّقَهَا وَأَخَذَ أُخْتَهَا قَالَتْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى التَّرَوُّجِ

1826. Repudio eam dimisit ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: Maledictio dei contra conjugem sit! D.

١٨٢٧ مَنْ أَطْلَقَ نَاطِرَةً تَعَبَ (ل. اتعب) خَاطِرَهُ

1827. Qui oculum suum libere dimittit, ejus animus fatigatur. D.

١٨٢٨ مَنْ أَطْلَقَ يَدَاهُ بِالْعَطَاءِ أَشْرَفَ وَجْهَهُ بِالضَّيَاءِ

1828. Cujus manus dona large dant, ejus facies splendore lucet. A.

١٨٢٩ مَنْ طَمَعَ ذَلَّ

1829. Qui cupit, despectus est. D.

١٨٣٠ لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ

1830. Ne desiderio cujuslibet rei, quam audis, implearis! D.

١٨٣١ لَا تَطْمَعَنَّ رَنَقَ الْمَاءِ وَلَا نَقْوَةَ

1831. Ne cupias turbidam aquam aut insipidiam!

Interdicitur nobis vilium societas. De vocis نقوع significatione lexicographi non consentiunt. Sam.

١٨٣٢ الطَّمَعُ وَالشَّرُّ وَكَثْرَةُ الْحَوَائِجِ تُذْهِبُ الْعِلْمَ مِنْ

قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ بَعْدَ أَنْ حَفِظُوهُ

1832. Cupido, aviditas et multitudo necessitatum scientiam ex animis doctorum depellit, posteaquam eam memoriâ tenuere. A.

١٨٣٣ الطَّامِعُ لَمْ يَبْلُغْ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ

1833. Cupidus in vinculo vilitatis esse non cessat. A.

١٨٣٤ طَنْبُورٌ بِلاَ وَتَرٍ

1834. Cithara sine chorda. D.

طَاعَةُ الْعَدُوِّ الْهَلَاكُ ١٨٣٥

1835. Inimico obsequium prestare interitus est. A.

مَنْ أَطَاعَ طَرَفَهُ وَجَبَ حَتُّهُ ١٨٣٦

1836. Qui oculo suo obedit, ejus mors necessaria est. D.

مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ أَعْطَاهُ عَدُوُّهُ مَوْتَهُ ١٨٣٧

1837. Qui cupidini suae obedit, is inimicum suum optatorum participem reddit. D.

مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ هَلَكَ ١٨٣٨

1838. Qui cupidini suae obedit, is peribit. A.

أَطَعَ أَخَاكَ وَإِنْ عَصَاكَ وَصِلُّهُ وَإِنْ جَفَاكَ ١٨٣٩

1839. Obedi fratri tuo et si tibi inobediens est, et in ejus amicitia persevera et si tibi injuriam infert. A.

١٨٤٠. إِذَا لَمْ تَسْتَطِعْ شَيْئًا فَدَعَّهُ لِيَبْلُغَ قَدْرَ بَاعِكَ

مَا تُطِيقُ

1840. Quum rem perficere non potes, sine eam, ut potestas tua ad eam rem perveniat, quam potes.

Abu-Mohammed Alahrabi. Hamas. p. 673.

Versus metri Wafir est.

١٨٤١. أَطْوَعُ مِنْ آتَمِ الْبَلِيسِ

1841. Obedientior quam Adamus (homo) diabolo. D.

١٨٤٢ طَاقَةٌ يَجِيئُكَ مِنْهَا الْهَوَى سُدَّهَا

1842. Fenestrum, per quod ad te cupido venit, claude! D.

١٨٤٣ طَالُ خُزْنٍ مِنْ طَالِ رَجَاءٍ

1843. Cujus spes longa est, ejus tristitia longa est. A.

١٨٤٤ طَالُ عُمُرٍ مَنْ قَصُرَ تَعَبُهُ

1844. Cujus fatigatio brevis est, ejus vita longa est. A.

١٨٤٥ مَنْ طَالُ أَمَلُهُ سَاءَ عَمَلُهُ

1845. Cujus spes longa est, ejus opus pravum est. A.

١٨٤٦ مَنْ طَالُ حَسَدُهُ دَامَ مَكِيدُهُ

1846. Cujus invidia longa est, ejus molestia diuturna est. A.

١٨٤٧ مَنْ طَالُ صَبْرُهُ تَجَحَّ أَمْرُهُ وَمَنْ عَجَلَ عَثَرُهُ

1847. Qui patientia utitur, ejus res prospera est et qui festinat, caespitat. A.

١٨٤٨ مَنْ طَالُ عُدْوَانِهِ زَالَ سُلْطَانُهُ

1848. Cujus injustitia longa est, ejus imperium cessat. D.

١٨٤٩ إِذَا طَالَتِ اللَّحْيَةُ تَكُونُ سَجَ الْعَقْلِ

1849. Quum barba longa est, mens rara barba praedita est. D.

١٨٥٠ مَن طَالَتْ عِلَّتُهُ كَانَ الْقَبْرُ مَوَاهُ

1850. Cujus morbus diuturnus est, ejus habitaculum sepulcrum erit. G.

١٨٥١ مَن طَالَتْ غُفْلَتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ

1851. Cujus socordia diuturna est, ejus imperium cessat. A.

١٨٥٢ لَا تُطِيلِ الصِّيَامَ وَلَا تُفْطِرْ عَلَى الْعِظَامِ

1852. Ne jejunium longum facias et ne in ossibus jejunium solvas! D.

١٨٥٣ طُولُ الْعُمْرِ مَعَ الطَّاعَةِ مِنْ خَلْعِ الْأَنْبِيَاءِ

1853. Longitudo vitae cum obedientia (erga Deum) vestis est, qua prophetae ornati sunt. B.

١٨٥٤ طُولُ اللِّسَانِ هَلَاكُ الْإِنْسَانِ

1854. Linguae longitudo hominis interitus est. A.

١٨٥٥ عَلَى طُولِ كِسَاءِكَ مَدَّ رِجْلَكَ

1855. Secundum longitudinem tegumenti tui pedem tuum extende! D.

١٨٥٦ الطُّوْلُ طُولُ النَّخْلَةِ وَالْعَقْلُ عَقْلُ الشَّخْلَةِ

1856. Longitudo est palmae longitudo et prudentia est agni prudentia. D.

١٨٥٧ أَطْوَلَ مِنْ شَعْرِ الْكُمَيْتِ

1857. Longior quam poesis Alcomaiti.

Tres sunt poetae Alcomaiti cognomen gerentes. Alcomait ben-Mahruf, qui paganismi et Islamismi tempore vixit. Habuit avum Alcomait ben-Tsahlebah appellatum tempore ante Mohammedem. Noster vero filius. Sajdi ben-Chonais ben-Mochaied ben-Wohaib pater Almostahilli est Asadita Cufensis tempore post Mohammedem vivens. Conf. Hariz, 51.

١٨٥٨ طَابَ وَقْتُ مَنْ وَتَقَى بِاللَّهِ

1858. Qui in Deo fiduciam ponit, ejus tempus bonum est. A.

١٨٥٩ مَنْ طَابَ رَجْعُهُ زَادَ عَقْلَهُ

1859. Cujus ventus bonus est, ejus prudentia augetur. D.

١٨٦٠ لَا يَطِيبُ حُضُورُ الْأَخْوَانِ إِلَّا مَعَ الْأَخْوَانِ

1860. Praesentia fratrum nonnisi cum fratribus bona est. D.

١٨٦١ مَا أَطْيَبَ الْعَرَسَ لَوْلَا النَّفَقَةُ

1861. Quam bonae essent nuptiae, nisi expensa esset! D.

١٨٦٢ طُوبَى لِمَنْ رَزَقَ الْعَافِيَةَ

1862. Beatus est, qui a Deo sanitatem accepit. A.

١٨٦٣ طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ غُيُوبِ غَيْرِهِ

1863. Beatus est is, quem sua vitia occupant, ut vitia aliorum non videat. B.

١٨٦٤ طُوبَى لِمَنْ عَرَفَ النَّاسَ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ

1864. Beatus est is, qui homines novit et quem non noverunt. B.

١٨٦٥ طُوبَى لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ

1865. Beatus est, qui per scientiam suam opus agit! B.

١٨٦٦ أَطْيَبُ مِنَ الْأَمْنِ

1866. Melior quam securitas. Schar.

١٨٦٧ طَارَتِ الطُّيُورُ بَارَزَاتِهِمْ

1867. Avolarunt aves cum portionibus eorum. D.

١٨٦٨ لَا تُطَيِّرُ السُّنُونِيَّاتِ فِي زَمَانِ الْقَيْظِ

1868. Ne hirundines aestatis tempore ad volatum dimitte! D.

١٨٦٩ لَا تُطَيِّرُ الطَّيْرَ بَارِضٍ مُغْبَرَّةٍ

1869. Ne in terra, ubi pulvis excitatus est, aves ad volatum mitte! D.

١٨٧٠ لِأَطْيَرِنَ نَعَرَتَكَ

1870. Profecto efficiam, ut musca tua avolet!

I. e. Superbiam tuam deprimam. Sic dicunt, quod asinus, quando musca eum pungit, se regi non patitur. Sam.

أَطَيْشُ مِنْ بَرْعُوث ١٨٧١

1871. Levior (inconstantior) quam pulex. S. Sch.

أَطَيْشُ مِنْ طَامِر ١٨٧٢

1872. Levior (inconstantior) quam saliens (i. e. pulex) Harir. 460.

مَا بِهِ ظَبْطَاب ١٨٧٣

1873. Pustulam in palpebra non habet.

Vitiis omnino liber est. Sam.

الظَّفَرُ يَعْشَقُ الصَّبْرَ كَمَا يَعْشَقُ الْحَدِيدُ ١٨٧٤

الْمَغْنَاطِيْسُ

1874. Victoria patientiam amat, quemadmodum ferrum magnetem amat. A.

ظَلَلْتُ الْيَوْمَ تَلْهِيمِكَ الْجَرَادَتَانِ ١٨٧٥

1875. Te hodie duae cantatrices Aldjeradah cognominatae delectantur.

De eo, qui lusui et voluptatibus deditus est, adhibetur. conf. Meid. 3, 49. 23, 517.

ضِلَّ السُّلْطَانُ كَظَلَّ آلَهُ ١٨٧٦

1876. Regis umbra ut Dei umbra est. D.

ظِلُّ الظَّالِمِ قَصِيرٌ ١٨٧٧

1877. Injusti umbra brevis est. D.

In codice Berol. legitur ظل عمر الظالم قصير „Umbra vitae injusti brevis est“ et sic in codice A.

ظِلُّ الظَّالِمِ يَقُودُهُ إِلَى الْهَلَاكِ ١٨٧٨

1878. Umbra injusti eum ad interitum ducit. B. D.

Sed rectius ظلم الظالم „injustitia injusti“ videtur, quemadmodum postea e loco codicis A. adtuli.

ظِلُّ الْأَعْوَجِ أَعْوَجُ ١٨٧٩

1879. Umbra curvi curva est. D.

ظَلَمَ ظَلَمَ الْحَيِّفَانِ ١٨٨٠

1880. Injustitia Alchaifakani injustus erat. S a m.

مَنْ ظَلَمَ يَتِيْمًا ظَلَمَ أَوْلَادَهُ ١٨٨١

1881. Qui erga orphanum injustus est, erga suos liberos injustus est. A.

ظَلَمَ الْإِنْسَانَ يَصْرَعُهُ ١٨٨٢

1882. Injustitia hominis ipsum prosternit. A.

ظَلَمَ الظَّالِمِ يَقُودُهُ إِلَى الْهَلَاكِ ١٨٨٣

1883. Injustitia injustum ad interitum ducit. A.

ظَلَمَ وَلَا كَظَلَمَ الْحَيِّفَانِ ١٨٨٤

1884. Injustitia est; sed non ut Alchaifakani injustitia.

Alchaifakan Sajjari nomen erat. Qui quum Ohvairum fratrem Auhfi ben-Alhalil occidisset, fuga salutem petens secum duos camelos commeatumque ducenti occurrit. Re narrata unum ejus camelum et commeatus mediam partem dono accepit; nihilominus tamen benefactorem occidens alterum quoque camelum ejusque commeatum abstulit. Sam.

١٨٨٥ الظُّلْمُ أَدْعَى شَيْءًا إِلَى تَغْيِيرِ النِّعْمَةِ وَتَحْجِيلِ النِّقْمَةِ

1885. Injustitia inter omnes res ea est, quae conditionis mutationem et celerem vindictam maxime adducit. A.

١٨٨٦ الظُّلْمُ مَشُومٌ وَصَاحِبُهُ مَلُومٌ

1886. Injustitia infausta est et qui eam exercet, vituperatur. A.

١٨٨٧ الظَّالِمُ مَيِّتٌ وَلَوْ كَانَ فِي مَنْزِلَةِ الْأَحْيَاءِ

1887. Injustus mortuus est, et si in vivorum habitaculo est. D.

In codice Gott. additum legimus: **والحسن حتى ولو** „benefactor autem vivus est, et si ad mortuorum habitacula translatus est.“

١٨٨٨ ظُلْمَةُ الظَّالِمِ تُظْلِمُ الْإِيمَانَ

1888. Injusti obscuritas religionem obscuram reddit. D.

١٨٨٩ ظَلَامَةُ الْمَظْلُومِ لَا تَضِيعُ

1889. Injustitia, qua quis oppressus est, non perit. A.

١٨٩٠ أَظْلَمُ النَّاسِ لِنَفْسِهِ مَنْ تَوَاضَعَ لِمَنْ يَكْرَهُهُ
وَمَجَحَ مِنْ لَا يَعْرِفُهُ

1890. Qui se ei submittit, quem non probat, eum-
que laudat, quem non novit, hominum in-
justissimus erga se est. A.

١٨٩١ ظِمَاءُ الْمَالِ أَشَدُّ مِنْ ظِمَاءِ الْمَاءِ

1891. Sitis divitiarum vehementior est quam sitis
aquae. A. B.

١٨٩٢ مَنْ ظَنَّ أَنَّ الْعِلْمَ غَايَةٌ فَقَدْ خَسِرَ حَقَّقَهُ

1892. Qui putat scientiam finem habere, eum stul-
titia sua detrimento adfecit. D.

١٨٩٣ مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقَ ظَنَّهُ

1893. Qui bonam de te opinionem concipit, fac,
ut ejus opinio vera sit. D.

١٨٩٤ أَظُنُّهُ قَفْلًا عَلَى خَرَبَةٍ

1894. Puto id esse claustrum super pudendo.

Verba haec Ferasdakus poeta dixisse fertur, quum
feminam pulchro velo tectam vidisset. Sed quum re-
tecto velo feminam pulcherrimam esse cognovisset, ver-
sum sequentem recitavit:

قَدْ كُنْتُ أَحْسِبُ أَنَّ الشَّمْسَ وَاحِدَةً حَتَّى رَأَيْتُ لَهَا شَبَّهًا مِنَ الْبَشَرِ

Unum tantum solem esse putabam, donec ei similem ex
hominum genere conspicerem“ Metrum Basith est. Sch.

ظَنَّ الْعَاقِلُ كِبَاهَنَهُ ١٨٩٥

1895. *Opinio intelligentis ars hariolandi est. D.*

ظَنَّ الْعَاقِلُ وَلَا يَقِينُ الْجَاهِلُ ١٨٩٦

1896. *Opinio prudentis et non certitudo ignorantis. conf. Meid. C. 17, 19.*

قَدْ ظَهَرَ تَجِيثُ الْقَوْمِ ؛ ١٨٩٧

1897. *Terra putei gentis jam apparuit. conf. Meid. 2, 32.*

يُظْهِرُ مِنْ صَالِحِ الصَّالِحِ وَإِنْ جَهَدَ فِي كِتْمَانِهِ ١٨٩٨

مِثْلُ مَا يَسْتَطِيعُ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَإِنْ كَانَ مَكْتُومًا

1898. *Probitas prohi apparet, etsi eam occultare studet sicut odor musci diffunditur, etsi absconditus est. A.*

مَنْ أَظْهَرَ غَضَبَهُ قَلَّ كَيْدُهُ ١٨٩٩

1899. *Qui iram suam ostendit, ejus astutia pauca est. D.*

مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَسْقَطَ قُدْرَهُ ١٩٠٠

1900. *Qui paupertatem suam manifestat, is dignitatem suam diminuit. D.*

أُظْهِرْ لِعَدُوِّكَ الصَّدَاقَةَ إِذَا رَجَوْتَ نَفْعَهُ وَأَضْمِرْ ١٩٠١

لِصَدِيقِكَ الْعَدَاوَةَ إِذَا خَشِيتَ ضَرَّهُ

1901. Inimico tuo amicitiam palam ostende, quum ab eo commodum speras et amico tuo animo occulta inimicitiam, quum ejus noxam times A.

١٩.٢ لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتِ بِأَخِيكَ

1902. Ne ob fratris tui infortunium gaudium manifestes! D.

١٩.٣ اسْتَظْهِرْ عَلَى مَنْ دُونَكَ بِالْفَضْلِ وَعَلَى نَظَرَايِكَ

بِالْإِنْصَافِ وَعَلَى مَنْ فَوْقَكَ بِالتَّدْبِيرِ

1903. Qui sub te est, eum meritis vince, qui tibi aequalis est, justitia, qui supra te est, prudentia in rebus instituendis. A.

١٩.٤ ظَاهِرُ الْعِتَابِ خَيْرٌ مِنْ بَاطِنِ الْحَقْدِ

1904. Reprehensio aperta melior est quam odium occultum. A.

١٩.٥ عَبْدُ الشَّهْوَةِ أَدْلُ مِنْ عَبْدِ الرِّزْقِ

1905. Servus cupiditatis vilior est quam servus stipendii ad vitam necessariū. B.

١٩.٦ رَبُّ عَبْدٍ أَنْفَعُ مِنْ شَرِيفٍ

1906. Interdum servus utilior est, quam nobilis. D.

١٩.٧ لَا عَبْدٌ مَشُومٌ وَلَا مُخَالَفٌ

1907. Servus neque infaustus neque adversans est. D.

١٩٠٨ هُوَ عَبْدُ الْعَصَا

1908. Is servus baculi est.

Baculo verberatur. Sam.

١٩٠٩ الْعَبْدُ إِنْ جَاعَ سَرَقَ وَإِنْ شَبِعَ فَسَقَ

1909. Si servus esurit, furatur, sin satiatus est, scortatur. D.

١٩١٠ الْعَبْدُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ

1910. Servus servus benefaciendi est. D.

١٩١١ الْعَبْدُ مِنْ طِينَةِ مَوْلَاهُ

1911. Servus e natura (luto) domini sui est. D.

١٩١٢ الْعَبْدُ وَمَا مَلَكَ لِسَيِّدِهِ

1912. Servus et id quod possidet, domino suo est. D.

١٩١٣ الْعِبَادَةُ تُمِيتُ الشَّهْوَةَ

1913. Cultus Dei cupiditatem delet. G.

١٩١٤ إِذَا عَبَّرْتَ بِلَادَ الْعُورَانِ فَاعِوْرَ عَيْنِكَ

1914. Quum monoculorum terram transgrederis, uno oculo te priva! D.

١٩١٥ الَّذِي يَعْبرُ بَيْنَ الْبَصَلَةِ وَقِشْرَتِهَا مَا يَنْوِبُهُ إِلَّا

صَنْتَتُهَا

1915. Qui inter cepam ejusque pellem transit, cum
nil nisi foetor ejus attinget. D.

١٩١٦ يَعْْبِرُ عَلَى الْإِنْسَانِ اللِّسَانَ

1916. Quis homo sit, lingua declarat. D.

١٩١٧ اُعْتَبِرْ بِمَنْ مَضَى قَبْلَكَ فَلَا تَصِيرَ عِبْرَةً لِمَنْ
يَجِيءُ بَعْدَكَ

1917. Exemplum cape de iis, qui ante te fuerunt,
tum non fies exemplum iis, qui post te ve-
nient. A.

١٩١٨ اَعْْبِطْ أَمْ عَارِضْ

1918. Num integer an fatigatus?

Vocabulum عبيط camelum significat, qui, quamvis
sine vitio est, mactatur. Proverbii verba interrogans de
re bona et prava adhibet. Sam. Schar.

١٩١٩ الْعِتَابُ لِلْأَحْمَقِ مِثْلُ الْغِنَاءِ عِنْدَ رَأْسِ الْمَيِّتِ

1919. Objurgatio, qua stultus docetur, similis est
cantui apud mortui caput. D.

١٩٢٠ مَا (أ. من) لَا لَهُ غَتِيقٌ مَا لَهُ جَدِيدٌ

1920. Cui vetus non est, ei novum non est. D.

١٩٢١ أُعْتِيَ مِنَ الدَّثْبِ

1921. Improbior quam lupo. Sam. Schar.

١٩٢٢ عَتَرَّ بِأَشْرَسِ الدَّهْرِ

1922. In tempus gravissimum incidit. Kam.

١٩٢٣ عَثْمَانِي فِي الصَّنْدُوقِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ مَشْنُوقٍ

1823. Quarta pars drachmae (Ohtsmani) in cista melior est, quam mille desiderata (Ohtsmania) D.

Si lectio recta est voci مشنوق desiderati significatio tribuenda erit.

١٩٢٤ عَجِبْتُ لِمَنْ أَتَقَنَّ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ

لِمَنْ أَتَقَنَّ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ

1924. Miror, quod, qui certo moriturum se esse sciat, laetus sit et miror, quod, qui Deum res decernere certo sciat, tristis sit. A.

١٩٢٥ أَعْجَبُ مِنْ أُمِّ مَاطِلَ

1925. Majore admiratione dignus, quam mater Mathili.

Scharaf-Aldinus narravit, se patrum patris sui dicentem audivisse: „Tu majore admiratione dignus es, quam mater Mathili“ et virum, ut rem explicaret, rogasse. Tum illum dixisse: Ego tibi nil nisi bonum pulchrumque dico, responsum autem tuum asperum ac laedens semper est. Ad haec Ohtsmanum sic respondisse: أن مثلك مثل „Tu matri Mathili comparandus es, quae maritum suum odit, tum se occidit.“ Schar.

١٩٢٦ اَعْجَابُ الْإِنْسَانِ بِنَفْسِهِ ذَكِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ

1926. Admiratio sui ipsius in homine indicium parvae prudentiae est. A.

١٩٢٧ لَنْ يَعْجَرَ الْقَوْمُ إِذَا تَعَاوَنُوا

1927. Debilis non erit gens, quando sibi invicem auxilium fert. Sam.

١٩٢٨ الْعَجْرُ آخِرُ حِيلَةِ الْإِنْسَانِ

1928. Debilitas est postremum hominis remedium. B.

١٩٢٩ الْعَجْرُ شَيْءَانِ التَّقْصِيرُ فِي طَلَبِ الشَّيْءِ وَقَدْ

أَمَكْنَ وَالْجَدُّ فِي طَلَبِهِ وَقَدْ فَاتَ

1929. Debilitas duplex est; aut minus facere quam debemus in quaerenda re, quam consequi possumus aut in quaerendo diligentiam adhibere tempore, quo res praeteriit. A.

١٩٣٠ الْعَجْرُ نَائِمٌ وَالْحَزْمُ يَقْظَانُ

1930. Debilitas dormit, firmum autem consilium vigilat. A.

١٩٣١ إِنَّ الْعَجْرَ وَالْتَوَانِ تَرَاوَجَا فَأَنْتَبَجَا الْفَقْرَ

1931. Debilitas et pigritia matrimonium inierunt et paupertatem procrearunt. Sam. Schar. conf. Meid. 24, 308.

١٩٣٢ العاجز من عجز عن سياسة نفسه والعاقل من

اعتبر يومه بأمره

1932. Debilis est, qui se ipsum dirigere non potest
et prudens est, qui ex hesterno die hodie-
no admonitionem admittit.

Legendum videtur في يومه.

١٩٣٣ لَقَدْ كَلَبْتُ بِأَمَانِ الْجَوْلِ

1933. In matre tua Alahdjula properavit.

Samachscharius hoc scholion addidit: أي عجل بها
I. e. الزواج يعني ما أعجل ما تزوجت يضرب في ذم العجلة.
Matrimonium cum ea properavit i. e. quam celeriter
nupta est. Adhibetur in vituperanda festinatione conf.
Meid. 18, 118.

١٩٣٤ في العجلة تكون الندامة وفي التواني السلامة

1934. In festinatione poenitentia est et in cunc-
tatione salus (integritas) D.

In codice Par. tanquam duo proverbia verba sepa-
rata sunt.

١٩٣٥ الاستعجال يورث الاستخجال

1935. Nimium festinare velle pudorem parat. G.

١٩٣٦ معالجة الموجود خير من انتظار المفقود

1936. Rem, quae adest, bene tractare melius est,
quam rem desideratam expectare. D.

١٩٣٧ عَدُّوا مَوَاجِدَ الْبَحْرِ الْجَايَاتِ أَكْثَرَ مِنَ الرَّايِحَاتِ

1937. Numerate undas maris! Advenientes plures sunt quam abeuntes. D.

١٩٣٨ لَا يُعَدُّ مَنْ أَهْلُ الْوَطَنِ مَنْ بَعْدَ عَنِ الْوَطَنِ

1938. Inter incolas non numeratur, qui a patria absens est. D.

١٩٣٩ لَا تَعُدُّ نَفْسَكَ مِنَ النَّاسِ مَا دَامَ الْغَضَبُ

مُسْتَحْزِوًّا

1939. Ne ex hominum numero te esse putes, quamdiu ira te subigit. D.

١٩٤٠ مَا عَدَلَ السُّلْطَانُ الَّذِي ظَلَمَ وَزِيرَهُ وَلَا صُلِحَ

مِنْ قَسْدِ مُشِيرِهِ

1940. Rex justus non est, cujus consiliarius injustus est et probus non est, cujus consiliator improbus est. A.

١٩٤١ مَنْ عَدَلَ زَيْدٌ فِي قَدْرِهِ وَمَنْ ظَلَمَ نَقَصَ فِي عَمْرِهِ

1941. Qui justus est, ejus potentia augetur et qui injustus est, ejus vita deminuitur. A.

١٩٤٢ إِنْ عَدَلْتُ عَلَى نَفْسِكَ عَدَلَ عَلَيْكَ مَنْ قَوْكَ

1942. Si erga te justus es, is qui super te est, justus erga te erit.

Verborum auctor Ebn-Saihdahus esse dicitur. Sam.

عَدْلُ السُّلْطَانِ خَيْرٌ مِنْ خَصْبِ الرِّمَانِ ١٩٤٣

1943. Regis justitia melior est quam copia proven-
tus temporis. D. Conf. Fakih. Alcohol.
p. 142. l. 8.

عَدْلٌ قَائِمٌ خَيْرٌ مِنْ عَطَاءٍ دَائِمٍ ١٩٤٤

1944. Justitia recta melior est quam donum con-
tinuum. A.

العَدْلُ سَوْءٌ لَا يَغْرِقُهُ الْمَاءُ وَلَا تُحْرِقُهُ النَّارُ وَلَا

تَهْدِمُهُ مَشَاكِينُ

1945. Justitia murus est, quem aqua non submer-
git, ignis non comburit et machina bellica
non destruit. A.

العَدْلُ يَرْفَعُ الْأُمَّةَ وَالْخَطِيئَةُ تُشْقِي الْقَبَائِلَ ١٩٤٦

1946. Injustitia gentem extollit et peccatum tribus
infelices reddit, G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 14, 34.

العَدْلُ فِي الرَّعِيَّةِ خَيْرٌ مِنْ كَثَرَةِ الْجُنُودِ ١٩٤٧

1947. Justitia erga subditos melior est quam mul-
titudine exercituum. A.

لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ سُرْعَةُ الْعَدْلِ ١٩٤٨

1948. Celeritas reprehensionis justitiae non est. D.

١٩٤٩ أَعَدَلَ النَّاسَ مَنْ أَنْصَفَ عَقْلَهُ مِنْ هَوَاهُ وَمَنَعَ

نَفْسَهُ مِمَّا يَكُونُ سَبَبًا لِبَلَوَاهُ

1949. Justissimus hominum est, qui erga prudentiam in cupiditate sua juste agit et qui se ipsum ab iis rebus cohibet, quae ipsi calamitati sunt. A.

١٩٥٠ عَلَيْكَ بِالْإِعْتِدَالِ فَإِنَّ الْبَيَاضَ عَيْبٌ وَالنَّفْصَانُ عَجْزٌ

1950. Moderationi operam des, nimium enim est vitium, defectus vero debilitas, A.

١٩٥١ لَا تَعْدَمِ أَدَمَاءَ مَنْ أُمَّتْهَا حَنَّةٌ

1951. Fuscae puellae matris suae amor non deest. Sam.

١٩٥٢ لَا تَعْدَمِ الْحَرَاءَ عِلَّةٌ

1952. Stultae excusatio non deest. Sam. Kam.

١٩٥٣ عَدِيمٌ وَوُضِعَ فِي قَفَّةٍ تَيْنِ

1953. Destitutus et incidit in ficorum canistrum.

Codex G: سَلَّةِ تَيْنِ, hadet.

١٩٥٤ عَدِي عَلَى عَدُوِّكَ جُوعَانٌ وَلَا تُعَدِي عَلَيْهِ عُرِيَانٌ

1954. Para contra inimicum tuum famelicum et ne para contra eum nudum! D.

Verbum عدى in عدى, quemadmodum interdum fieri solet, mutatum est; nam femininam esse non puto.

عَدُوٌّ أَبِيكَ عَمْرٍه مَا يُصَادِقُكَ ١٩٥٥

1955. Inimicus patris tui, quoad vivit, amicus tibi non erit. D.

عَدُوٌّ الْعَتِيقِ مَا يَجِيءُ مِنْهُ صَدِيقٌ ١٩٥٦

1956. Ex inimico vetere amicus non fit. D.

عَدُوٌّ الْبَرِّ مَنْ يَعْمَلُ بِعَمَلِهِ ١٩٥٧

1957. Inimicus viri is est, qui ejus opus tractat. D.

عَدُوٌّ بِلَا ضَرَرٍ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ بِلَا مَنَفْعَةٍ ١٩٥٨

1958. Inimicus sine noxa melior est quam amicus sine utilitate. D.

عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ ١٩٥٩

1959. Inimicus prudens melior est quam amicus insipidus. D.

Codex A. loco vocis خَيْرٍ habet ايسر et altero loco خَيْرٍ est. „facilius perferri potest“; sed in tertio loco خَيْرٍ est. In libro Fakih. Alchol. p. 189. l. 21. legitur: معاداة العاقل: „Inimicitia prudentis melior est quam amicitia insipidi“ conf. Burckh. 415.

عَدُوٌّكَ بَيْنَ جَنْبَيْكَ ١٩٦٠

1960. Inimicus tuus inter latera tua est. D.

عَدُوٌّكَ وَحَاسِدُكَ لَا تُظْهِرْ لَهُمْ عَدَاوَتَكَ ١٩٦١

1961. Inimico tuo et invido tuo ne inimicitiam tuam ostende! D.

١٩٦٢ العَدُوُّ الضَّاحِكُ كَالْحَنْظَلَةِ الْخَضِرَاءِ أَوْ أُنْفَاهَا الْقَاتِلَ
مَذَاقَهَا

1962. Inimicus ridens similis est colocynthidi viridibus foliis, cujus gustus occidit. D.

١٩٦٣ عَدَاوَةُ الطَّبَعِ وَإِنْ ضَعُفَتْ كَانَتْ شَرًّا

1963. Inimicitia a natura insita, -etsi debilis est, tamen malum est. A.

١٩٦٤ مِنْ عَذَابِ لِسَانِهِ كَثُرَ إِخْوَانُهُ

1964. Cujus lingua dulcis est, ejus fratres multi sunt. A. D.

١٩٦٥ لِأَعَذَّبَنَّكَ عَذَابَ سَبْعَةٍ

1965. Equidem te puniam modo, quo Sabah puniebatur!

Sed vox سبعة diverso modo explicatur. conf. Kamus. sub. سبع i. e. vehementer te puniam.

١٩٦٦ إِذَا عَذَرَ الْإِنْسَانُ نَفْسَهُ عَلَى فِعْلِهِ لَا يَنْبَغِي

أَنْ يَلُومَ غَيْرَهُ عَلَى مِثْلِهِ

1966. Quod si homo de facinore se ipsum excusat, ob isti simile alium vituperare eum non decet. A.

١٩٦٧ مَنْ تَعَذَّرَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ فَعَلَيْهِ بَعْمَانٌ

1967. Cui difficile est quotidiana alimenta acquirere, is Ohmanum accedat!

Ohman oppidum est in Arabia felici, cujus situs in Hariri scholiis p. 430 describitur.

عُذْرُهُ أَكْبَرُ مِنْ ذَنْبِهِ ١٩٦٨

1968. Ejus excusatio gravior est, quam ejus crimen. D.

الْعُذْرُ لِلْجَمِيدِ خَيْرٌ مِنَ الْمَطْلِ الطَّوِيلِ ١٩٦٩

1969. Excusatio pulchra melior est quam mora longa. D.

الْعُذْرُ عِنْدَ خَيْرِ النَّاسِ مَقْبُولٌ ١٩٧٠

1970. Excusatio apud bonos homines admissa est. D.

مُعْتَذِرٌ بِغَيْرِ ذَنْبٍ يَجْلِبُ الذَّنْبَ لِنَفْسِهِ ١٩٧١

1971. Qui sine crimine se excusat, crimen ad se attrahit. G.

الْعَرَبُ لَهَا بَدَوَاتٌ ١٩٧٢

1972. Arabibus diversa consilia sunt. D.

عُرْسُ أُخْتِي سَعَادَةٌ لِبَخْتِي ١٩٧٣

1973. Nuptiae sororis meae felicitas fortunae meae sunt. D.

عُرُوسَةُ الرَّعْنَا تَحْسِبُ الْمَدَاعِيَ جَوَارِهَا ١٩٧٤

1974. Sponsa stulta putat, ad convivium vocatas
esse suas puellas. D.

Vox جوارها est pro جوارها.

۱۹۷۵ عَرْضِ سَابِرِی

1975. Oblatione (ad vendendum) panni Sabiritici.

Djeuharius (عرض) explicandi gratia addidit: „quod est لانه ثوب جيد يشتري باول عرض ولا يبالغ فيه pannus pretiosus, qui statim quum offertur, emitur, ut diligentia adhibenda non sit.“ Videtur igitur de re adhiberi quae oblata statim accipitur et non rejicitur.

۱۹۷۶ مَنْ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِلْمَنَافِ سَلَمَ

1976. Qui periculis se non exponit, salvus est. D.

١٩٧٧ عَرَفَ الْكَلْبُ يَتَّ الْعَمِيَا

1977. Canis domum caecae novit.

Proverbium quod in libro Fakihat Alcholafa p. 66.

1. 3 infr. occurrit.

١٩٧٨ مَنْ عَرَفَ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ قَدْ مَقَّالَهُ

1978. Qui Deum novit, cujus majestas elevetur,
ejus sermo paucus est. D.

١٩٧٩ مَن يَعْرِفُ رَأْسَ مَالِهِ بِأَمٍّ وَاشْتَرَا

1979. Qui summam suam ad mercaturam destina-
tam novit, is vendit emitque. D.

١٩٨٠ مَنْ عَرَفَ بِالْحِكْمَةِ لَاحَظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ

1980. Cujus sapientia cognita est, eum oculi cum gravitate adspiciunt. B.

١٩٨١ مَنْ عَرَفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُصَدِّقْ صِدْقَهُ

1981. Cujus mendacia nota sunt, ejus veris verbis fides non habetur. B.

١٩٨٢ لَا يَعْرِفُ الشَّوْقُ إِلَّا مَنْ يَكْتَبِدُهُ

1982. Amorem non novit, nisi qui eum tolerat. A.

Sed fortasse aut الشوك spinae legendum aut voci illa significatio tribuenda est.

١٩٨٣ يَعْرِفُ الْعَاقِلُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ أَنْ يَكُونَ مُقْبِلًا

عَلَى شَأْنِهِ مَالِكًا لِللسَانَةِ وَمُدَارِيًا لِأَهْلِ زَمَانِهِ

1983. Prudens tribus rebus cognoscitur; eo, quod ad suam rem intentus est, quod suam linguam cohibet, quod homines temporis sui benigne tractat. A.

١٩٨٤ لَا يَعْرِفُ الْأَخُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

1984. Frater (amicus) non cognoscitur, nisi quum nobis necessarius est. D.

١٩٨٥ مَنْ يَعْرِفُ الْمَعْرُوفَ لَا يَتَعَبُ وَلَا يَتَّعِبُ النَّاسَ

1985. Qui bonum novit, is non fatigatur et homines non fatigat. D.

١٩٨٦ مَنْ يَعْرِفُ نَفْسَهُ يَصِيرُ خَضُوعًا لَهَا

1986. Qui animam suam novit, ei obsequens fit. D.

١٩٨٧ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْبِنَاءَ يَتَعَجَّبُ عَلَى قُبَّةِ الْحَمَامِ

1987. Qui aedificandi artem non novit, ob columbarum fornicem admiratione adficitur. D.

١٩٨٨ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ الْحَقِّ بِالْبَهَائِمِ

1988. Qui bonum a malo discernere non potest, eum bestiis adnumeres! B.

In codice D. من الشر omisum est. In codice G. شبهه loco vocis الحق legitur.

١٩٨٩ مَنْ لَا يَعْرِفُكَ يَجْهَلُكَ

1989. Qui te non novit, ignorantem te esse dicet. D.

١٩٩٠ تَعْرِفُ أَمْرَتَهُ

1990. Agnum ejus novis.

De opibus adhibetur, quarum multitudinem, incrementum aut jacturam novis. Cod. Abu-Ohbaid.

١٩٩١ مَنْ لَا تَعْرِفُ نَسَبَهُ لَا حِظَّ أَدَبِهِ

1991. Cujus genus non novisti, ejus culturam animi observa! D.

١٩٩٢ الْعَارِفُ تُغْنِيهِ الْإِشَارَةُ

1992. Scienti nutus sufficit. G.

١٩٩٣ لِلْعَارِفِ لِسَانٌ عَقُولٌ وَقَلْبٌ مَعْقُولٌ

1993. Gnaro lingua prudens et cor prudens est. D.

١٩٩٤ أَيْشُ مَعْرِفَةِ الْحِمَارِ بِقَرَضِ النَّحْجِيلِ

1994. Quomodo asini sciunt modum amomi discindendi (aut decorticandi)?

In codice Par. loco vocis بقرط legitur بقرط.

١٩٩٥ الْمَعْرُوفُ أَوْتَقُ الْحُصُونِ

1995. Beneficium castellum firmissimum est. Sch.

١٩٩٦ إِنْ الْمَعْرُوفُ إِذَا نُحِضَ كَدَّرَ

1996. Beneficium, quando commovetur, turbidum est. Schar.

Beneficium cum lacte videtur comparari. Proverbium docet, beneficia exprobrando impura fieri.

١٩٩٧ إِنْ الْعُرُوقَ عَلَيْهَا تَنْبَتُ الشَّجَرُ

1997. Super radicibus arbores crescunt. S. Sch.

In codice Diez. sic legitur تنبت الشجر. Illud hemistichium metri Basith est.

١٩٩٨ عَارِكٌ بِجَدِّ أَوْدَعِ

1998. Conflige adjuvante fortuna aut sine configere!

Si fortuna non adjuvat, nil possumus. Abu-Ohbaidi cod.

١٩٩٩ مَنْ تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ التَّقْوَى لَمْ يَسْتَرْبِشْ

مِنْ الدُّنْيَا

1999. Qui vestimento timoris Dei nudatus est, is nulla re hujus mundi tegitur. B.

٢٠٠٠ عَزَّ مِنْ صَدَقَ ذَلَّ مَنْ كَذَبَ

2000. Qui verax est, honoratus est, qui mentitur, vilis est. G.

٢٠٠١ مَا عَزَّ مَنْ ذَلَّ جِيرَانُهُ وَلَا سَعَدَ مَنْ شَقِيَ إِخْوَانُهُ

2001. Honoratus non est is, cujus vicini despecti sunt et felix non est is, cujus fratres infelices sunt, A.

٢٠٠٢ عَزَّ الْخَيْلُ مَرَابُطَهَا

2002. Stabula sunt dignitates equorum. D.

٢٠٠٣ عَزَّ الدُّنْيَا بِالْأَعْمَالِ وَعَزَّ الْآخِرَةُ بِالْأَفْعَالِ

2003. Dignitas hujus mundi ditionibus, dignitas alterius mundi actionibus nititur.

Lusus quidam verborum in voce اعمال esse videtur, quae aut ab عمل opus aut ab عمل ditio derivari potest. Sed in codice G. بالمال opibus et loco vocis بالافعال legitur باعمال „operibus.“

٢٠٠٤ عَزَّ الْعِلْمُ أَفْضَلَ خَلْفَ وَالْعَمَلُ بِهِ أَكْمَلَ شَرَفَ

2004. Dignitas scientiae praestantissima remunerationis est eamque in agendo adhibere perfectissima nobilitas. B.

٢٠٠٥ عَزَّ الْمَجَالَسَةُ فِي سُرْعَةِ الْقِيَامِ وَصِحَّةِ الْكَلَامِ

2005. Dignitas consessus celeritate surgendi et integritate sermonis nititur. B.

٢٠٠٦ عَزَّ الْمَرْءُ مِمَّنْ دُونَهُ ذَلٌّ وَذُلٌّ مِمَّنْ فَوْقَهُ عَزٌّ

2006. Honor viri ab eo profectus, qui sub eo dignitate est, despectus est et despectus ab eo profectus, qui super eo est, honor est habendus. B.

٢٠٠٧ عَزَّ شَيْءٌ لَا يُوْجَدُ

2007. Dignitas rei non invenitur. D.

٢٠٠٨ لَيْسَ الْعِزُّ فِي لِبْسِ الْقُوَّةِ

2008. In vestimentis sericis dignitas non est. D.

٢٠٠٩ عَزَّوَزَّ وَلَهَا دَرَجَةٌ

2609. Angusta papillarum foramina habens, cui larga lactis copia est.

In averum, qui larga dona dat, transfertur. Sam.

٢٠١٠ الْعَزِيزُ الْعَاقِلُ يَتْرَكُ مَا حَبِيبٌ لِيَتَغَيَّرَ عَنِ الْعِلَاجِ

بِمَا يَكْرَهُ

2010. Honoratus prudens id, quod amat, relinquit, ne res ipsi ingratas ei tractare opus sit. B.

٢٠١١ أَعَزُّ مِنَ الْفَحْلِ الْحَامِلُ

2011. Rarior quam admissarius praegnans.

Res omnino fieri nequit. Schar.

٢٠١٢ أَعَزُّ مِنَ بَيْضِ الْأَنْوَقِ

2012. Rarior inventu quam ovum avis Anuk. Kam.
conf. Meid. 8, 2.

٢٠١٣ العزلة عن العامة مروة كاملة

2013. Recessus a plebe est virtus perfecta. D.

٢٠١٤ إذا عومت فتوكل

2014. Quum consilium capis, in Deo fiduciam
pone! D.

٢٠١٥ العزيمة حرم والاختلاط ضعف

2015. Firmum animi propositum est firmitas et
incertitudo in consilio est debilitas.

Proverbium Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Cod. Abu-
Ohbaid.

٢٠١٦ استعسب فلان استعسب الكلب

2016. Quidam modo canis initus appetens est.

De eo dicitur, qui coitus multum appetens est. Sam.
Schar.

٢٠١٧ عسر الأمر مقدم اليسر

2017. Difficultas rei anterior pars felicitatis est. A.

٢٠١٨ من عاشر الحكماء يكون حكيماً ومن عاشر

الحمقاء يكون شبيهاً بهم

2018. Qui sapientum consortio utitur, sapiens fit

et qui stultorum consortio utitur, iis similis fit. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 13, 20.
Pluralis الحقا aliter non reperitur.

٢٠١٩ مَنْ عَاشَرَ الْأَرْوَاحَ لَا يَكُونُ نَوَاحٍ

2019. Qui animarum consortio utitur, non planget. G.

٢٠٢٠ مَنْ عَاشَرَ الْعُلَمَاءَ وَقَرَّ وَمَنْ خَالَطَ الْأَنْذَالَ حُقِرَ

2020. Qui cum doctis consortium habet, honoratus est et qui vilibus se immiscet, contemptus est. G.

٢٠٢١ عَاشَرَ أَرْبَابَ التَّهَمِ تَتَّهَمُ

2021. Si cum suspectis societatem inis, suspectus eris. D.

٢٠٢٢ عَاشَرَ الْمُفْلِحِ تَفْلِحُ

2022. Societatem ini cum fortunato, fortunatus eris! D.

٢٠٢٣ عَاشَرِينَا وَأَخْبَرِينَا

2023. Consortio nostro utere et nos proba!

Narrant puellam duos amatores habuisse, quorum alter pulcher, sed haud generosus, alter facie deformis, sed generosus esset. Priorem ei dixisse: عَاشَرِينَا وَانْظُرْ, „Consortio nostro utere et nos contemplare! posteriore autem proverbii verba dixisse. Ista verba de eo adhibentur, qui haud pulcher, sed generosus est. Sam.

٢٠٢٤. وَائِي عُشْقُ كَانَ بِاخْتِيَارٍ

2024. Quinam amor eligendo erat? D.

٢٠٢٥. مَا الْعُشْقُ إِلَّا شُغْلُ قَلْبٍ فارغٍ

2025. Amor nil est nisi occupatio cordis otiosi. D.

٢٠٢٦. عَاشِقٌ بِدَرِيٍّ وَالْحُبُّوبُ لَا يَدْرِي

2026. Amans plenae lunae similis et amatus hescit.

In codice D. بِدَرِيٍّ, in codice Par. clara non est lectio. Vix aptem dubito, quin بِدَرِيٍّ scit legatur.

٢٠٢٧. عَاشِقٌ مُفْلِسٌ السَّكِّ لَا دَوَاءَ

2027. Amanti pauperi typus monetalis medicamentum est. D.

٢٠٢٨. قَبْلَ مَا يَتَعَشَّى فِيكَ أَتَغَدَّا فِيهِ

2028. Antequam in te cibum vespertinum sumit, in eo cibum matutinum sume! D.

Si lectio recta est. vox أَتَغَدَّا notionem imperativi habere videtur.

٢٠٢٩. عَصْفُورٌ فِي الْكَفِّ خَيْرٌ مِنْ كُرْكِيِّ طَائِرٍ

2029. Passer in manu melior est quam grus volans. D.

In codice A. sic legitur كُرْكِيٍّ مِنْ كُرْكِيٍّ طَائِرٍ

عَصْفُورٌ فِي الْيَدِ خَيْرٌ مِنْ كُرْكِيٍّ طَائِرٍ

٢٠٣٠. الْعَصْفُورُ وَخَيْطُ

2030. Passer ejusque filum. D.

٢٠٣١ العَصْفُورُ يَتَقَلَّى وَالصَّيَّادُ يَتَقَلَّى

2031. Passer pediculorum causa se perscrutatur
et venator odio exardet. D, G.

Hoc proverbium et in Rostgaardii et Burchhardtii libro legitur; sed uterque voci يتَقَلَّى diversam significationem tribuit; ille vertens torretur i. e. adurit cupidine illum visco suo vel laqueo capiendi, dum explicandi gratia addit: dicitur de duobus hominibus, quorum alter genio indulget alter vero maxime sollicitus est de aliquo negotio, quod ab illo priori pendet. Burckhardtius vero prov. 76. sic vocem explicavit: يتَقَلَّى „properly signifying to fry a piece of meat in te pan;“ here means „to turn the ends of the net-strings in the sportsman's hand, as meat is turned with a spoon in the frying-pan.“ Ego vero neque uni neque alteri assentiri possum, neque enim video, cur a significatione vocis usitata recedendum sit. Proverbii sensus, ni fallor, est, dum homo aut negotio aut voluptati incurius indulget, ab inimico interitus ei paratur.

٢٠٣٢ الْعَصَا لَا يُشَقُّ غُبَارُهَا

2032. Equi Alahzae pulvis non diffinditur.

Alahzae nomen equi, qui Djadsimaho esset, fuisse dicitur. Verba Kazirus fugae consilium Djadsimaho dans dixit. Conf. Meid. 7, 9. Proverbium in viro, qui virtute praestat, adhibetur. Sam. Schar.

٢٠٣٣ لَيْسَ فِي الْعَصَا سَيْرٌ

2033. In baculo lorum non est.

De eo, qui, quod vult, perficere nequit adhibetur seriore tempore ortum. Schar.

٢٠٣٤ مَا عِنْدَ الْعَطَارِ إِلَّا الصَّبْرُ

2034. Non est apud aromatum venditorem nisi myrrha. D.

٢٠٣٥ أَعْطَشُ مِنَ الْحَوْتِ

2035. Sitibundior quam piscis magnus. Sam. Sch. conf. Meid. 10, 182.

٢٠٣٦ أَعْطَشُ مِنَ الرَّمْلِ

2036. Sitibundior quam arena. Sam. Schar.

٢٠٣٧ أُعْطِيَ كُرَاعًا فَطَلَبَ ذِرَاعًا

2037. Partem tenuiorem tibiae accepit, tum partem crassiorem petiit.

De viro plura, quam accepit, postulante adhibetur. Proverbii verba primum dixisse fertur serva Malici et Ohcaili Omm-Ahmrin appellata. Ahmaruus ben-Ahdi, filius sororis Djadsimahi, per aliquod tempus amissus a Malico et Ohcailo inventus erat. Cui quum cibus oblatus esset, plus cibi postulavit. Quae res in causa erat, cur serva ista verba proferret. Malicus et Ohcailus autem, qui sororis filium ad Djadsimahum adduxissent, continuorum compotum locum apud eum obtinuerunt. Conf. Meid. 22, 1. 37.

٢٠٣٨ مَا أُعْطِيَ الْبَغِيُّ شَيْئًا لِأَحَدٍ إِلَّا أَخَذَهُ مِنْهُ

مُضَاعَفًا

2038. Si iniustus uli rem dat, duplicem ab eo sumit. A.

٢٠٣٩ يُعْطَى الْجَوَزُ مَنْ لَا لَهُ سِنَان

2039. Nucem ei dat, cui dentes non sunt. D.

٢٠٤٠ لَنْ تُعْطِيَ الْعَبْدُ كَرَامًا يَطْلُبُ ذِرَاعًا

2040. Si servo tenuiorem tibiae partem das, cras-
siores petit. Schar. conf. اعطى.

٢٠٤١ لَا تُعْطَى الْخَنَازِيرُ تَوْفِيرًا وَمَجْدًا

2041. Ne suisbus gravitatem (honorem) et laudem
des!

٢٠٤٢ لَا تُعْطَى نَفْسُكَ لِلْخَطِيئَةِ وَلَا تُسَلِّمُهَا لِلْأَشْرَارِ

2042. Ne animam tuam peccato da, neque malis
trade! D.

٢٠٤٣ لَا تُعْطِيَنَّ الصَّبِيَّ وَاحِدًا يَطْلُبُ اثْنَيْنِ

2043. Ne unum puero des, nam duo petet! D.

٢٠٤٤ أَعْطِ أَخَاكَ مِنْ عَقْنَقَلِ الصَّبِّ

2044. Fratri tuo partem ventriculi lacertae da! D.
conf. Meid. 16, 9.

٢٠٤٥ أَعْطِينِي قَفَّتِي مَا حَاجَتِي يَعْتَبُ

2045. Da mihi cophinum meum; uvae mihi neces-
sariae non sunt. D.

٢٠٤٦ مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِكِبَرِهَا

2046. Qui parvas calamitates magnas esse dicit,
eum Deus magnis adfligit. D.

٢٠٤٧ أَعْظَمُ بَرَكَهٖ مِنْ تَحْلَةٍ مَرْيَمَ

2047. Major benedictione quam palma Mariae.

Explicandi causa haec addita sunt: قيل كانت نخلة
,,Dicitur palma fuisse, quae optimos dactylos fer-
ret. Sam. Schar.

٢٠٤٨ أَعْظَمُ فِي نَفْسِهِ مِنْ آيِنٍ مَرْيَقِيَا

2048. Major in animo suo quam Ebn-Mosaikija.

Vir iste Ahmru ben-Ahmir tempore antiquo Sail Al-
Ahrim dicto vivens ita cognominabatur, quod quovis die
novam vestem indueret, vespera veterem discindens. Poeta
Hasan ben-Tsabit dixit:

أَنَا آيِنٌ مَرْيَقِيَا عَمْرُو وَجَدَى أَبُو عَامِرٍ مَاءَ السَّمَاءِ

„Ego sum filius Mosaikijae Ahmrui et avi mei pater
erat Ahmir Maossema. Metrum Wafir est: Dixit Ahbd.-
Allah ben-Mohammed ben-Abi-Ohjainah ben-Almohalleb

أَنَا آيِنٌ مَرْيَقِيَا عَمْرُو آيِيهِ تَنَاهَى الْمَجْدُ وَالْحَسَبُ وَاللَّبَابُ
يُمَرِّى كُلَّمَا أَمْسَى ثِيَابًا عَلَيْهِ وَتُسْتَجَدُّ لَهُ ثِيَابُ

Ego sum filius Mosaikijae Ahmrui, ad quem laus honor-
que purus pervenit, qui qualibet vespera vestes, quibus
tectus erat, discindebat et novae ei vestes conficiebantur.
Metrum Wafir est. conf. Abulf. hist. Anteis. p. 116.

٢٠٤٩ الْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَاءِ

2049. Morum castitas paupertatis ornamentum est
et gratiarum actio opulentiae ornamentum. A.

٢٥٠ لا عِفَّةَ لِمَنْ لَا عِصْمَةَ لَهُ وَلَا مُرُوَّةَ لِمَنْ لَا
لا صِدْقَةَ لَهُ

2050. Morum castitas ei non est, cui abstinentia a
rebus illicitis non est et viri virtus ei non
est, cui veracitas non est. A.

In hac sententia voci صدقة eandem significationem
tribuendam esse putavi, quam voci صدق. Fortasse signi-
ficatio eleemosynarum conveniret.

٢٥١ لا عِفَّةَ مَعَ شُحٍّ

2051. Morum castitas cum avaritia non est. D.

٢٥٢ الْعَفْوُ يَفْسِدُ مِنَ اللَّئِيمِ بِقَدْرِ مَا يُصْلِحُ مِنَ الْكَرِيمِ

2052. Condonatio in vili tantum corrumpit, quan-
tum in generoso concinnat. A.

٢٥٣ الْعَافِيَةُ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبٍ كَثِيرٍ

2053. Sanitas melior est quam aurum multum. G.

٢٥٤ لَنْ الْعِقَابَ الْوَلَقَى

2054. Poena est velox cursus.

De celeri vindicta adhibetur. Sam. Schar.

٢٥٥ عَقِيبَ كُلِّ يَوْمٍ لَيْلٌ

2055. Post quemlibet diem nox est. A.

٢٠٥٦ عَاقِبَةُ الظَّالِمِ خَيْبَةٌ

2056. Finis injusti frustratio est. D.

٢٠٥٧ عَاقِبَةُ الظُّلْمِ وَخَيْبَةٌ

2057. Finis injustitiae noxius est. A.

٢٠٥٨ عُقُوبَةُ الظَّالِمِ سُرْعَةُ الْمَوْتِ

2058. Injusti poena celeris mors est. A.

٢٠٥٩ عُقْدَةٌ تَنْحَلُّ بِاللِّسَانِ لَا تُؤَخِّرُ حَلَّهَا إِلَى الْأَسْنَانِ

2059. Si nodus lingua dissolvi potest, ne id facere differas, ut dentes eum solvant. conf. Fakih. Alchol. p. 62. l. 7.

٢٠٦٠ عِنْدَ الْعُقْدَةِ يَجْرَأُ النَّجَّارُ

2060. Apud nodum (in ligno) faber lignarius cacat. D.

٢٠٦١ إِعْقِلْ لِسَانَكَ إِلَّا فِي أَرْبَعٍ حَقٌّ تَوْصِيحُهُ وَبَاطِلُ

تَدْحِضُهُ وَنِعْمَةٌ تَشْكُرُهُ وَحِكْمَةٌ تَظْهَرُهُ

2061. Linguam tuam in omnibus, exceptis quatuor rebus, liges; in vero, quod manifestas; in falso, quod refutas; in beneficio dum gratias agis et in sapientia, quam ostendis. A.

٢٠٦٢ عَقْلُ الْمَرْأَةِ فِي جَمَالِهَا وَجَمَالُ الرَّجُلِ فِي عَقْلِهِ

2062. Prudentia feminae in pulchritudine et pulchritudo viri in prudentia est. D.

٢٠٦٣ لَا عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا وَرَعَ كَكَيْفٍ عَنِ الْحَرَامِ

وَلَا حُسْنَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ

2063. Non est prudentia ut bona rerum administratio et non timor Dei ut abstinencia a rebus illicitis et non est pulchritudo ut pulchritudo indolis. D.

In codice Par. tanquam tria proyerbia scripta sunt. Separare quoque licet singulas sententias.

٢٠٦٤ الْعَقْلُ أَحْسَنُ حَلِيَّةٍ وَالْعِلْمُ أَفْضَلُ قَنِيَّةٍ

2064. Ingenium ornamentum pulcherrimum et doctrina optima res est, quae comparatur. A.

٢٠٦٥ الْعَقْلُ بِغَيْرِ آدَبٍ شَيْنٌ وَالْأَدَبُ بِغَيْرِ عَقْلٍ حَيْنٌ

2065. Prudentia sine cultura dedecus; cultura vero sine prudentia calamitas. A.

٢٠٦٦ الْعَقْلُ بِلا آدَبٍ فَقَدْ وَالْأَدَبُ بِلا عَقْلٍ حَيْفٌ

2066. Ingenium sine cultura est rem perdere et cultura sine ingenio injustitia est. A.

٢٠٦٧ الْعَقْلُ شِيَانُ الْحِلْمِ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالْعَفْوُ عِنْدَ

الْقُدْرَةِ

2067. Prudentia in duabus rebus apparet; in mansuetudine, quum irati sumus et in venia, quum puniendi potestatem habemus. A.

٢٠٦٨ العَقْلُ صَفَاءُ النَّفْسِ وَالْجَهْلُ كَدْرُهَا

2068. Prudentia puritas animae est et ignorantia ejus impuritas. D.

٢٠٦٩ العَقْلُ كَالسَّيْفِ وَالتَّجَرِبَةُ كَالْمِسْنِ

2069. Ingenium gladio simile est et experientia coti. A.

٢٠٧٠ العَقْلُ وَالْأَدَبُ كَالرُّوحِ وَالْجَسَدِ

2070. Ingenium et cultura animi ut anima et corpus sunt. A.

٢٠٧١ العَقْلُ وَزَيْرُ رُشْدٍ وَظَهِيرُ سَعْدٍ مَنْ أَطَاعَهُ أَجَاءَ

وَمَنْ عَصَاهُ أَرْدَاهُ

2071. Ingenium recte agendi rationis consiliarius et felicitatis adjutor est. Cui qui obedit, eum e periculis liberat, cui qui inobsequens est, eum in interitum conjicit. A.

٢٠٧٢ العَقْلُ وَزَيْرُ نَاصِحٍ وَالْمَالُ ضَيْفٌ رَاحِلٌ

2072. Prudentia consiliarius fidelis et opulentia hospes abiens est. G.

٢٠٧٣ العَقْلُ وَسِيلَةُ السَّعَادَةِ

2073. Ingenium res est, qua felices fieri possumus. A.

٢٠٧٤ بِالْعَقْلِ تُدْرَكُ ذِرْوَةُ الْأُمُورِ

2074. Ope prudentiae rerum fastigium attingitur. A.

٢٠٧٥ بِالْعَقْلِ يُصْلَحُ كُلُّ أَمْرٍ وَبِالْحُكْمِ يُقْطَعُ كُلُّ شَرٍّ

2075. Prudentia quaelibet res recta redditur et sapientia quodlibet malum abrumpitur. A.

٢٠٧٦ عَاقِلٌ بِلا أَدَبٍ كَشَجَاعٍ بِلا سِلَاحٍ

2076. Ingeniosus sine cultura strenuo sine armis similis est. A.

٢٠٧٧ الْعَاقِلُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا مَثَلًا وَالْأَحْمَقُ

إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا يَمِينًا

2077. Prudens si verbum profert, proverbio id confirmat, stupidus vero, si verbum profert, juramento. A.

٢٠٧٨ الْعَاقِلُ الْمَحْرُومُ خَيْرٌ مِنَ الْجَاهِلِ الْمَرْزُوقِ

2078. Prudens qui nil accepit melior est, quam insipidus, qui dona accepit. D.

٢٠٧٩ الْعَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لِحَاجَتِهِ أَوْ لِحُجَّتِهِ

2079. Prudens non loquitur nisi necessitate adductus aut ad se defendendum. B.

٢٠٨٠ الْعَاقِلُ لَا يَرْجُو مَا يُعْنَفُ عَلَى رَجَائِهِ وَلَا

يَسْأَلُ مَا يَخَافُ مِنْهُ وَلَا يُضْمِرُ إِلَّا مَا يَتَّقِي

بِالْفَخْرَةِ عَلَيْهِ

2080. Prudens non sperat rem, propter quam sperans duré vituperaturet non rogat petendo rem, quam metuit et sibi non proponit rem, cujus perficiendae fiduciam in se non habet. A.

٢٠٨١ العاقل لا يشرب السم اتكأ على ما عنده من الترياق

2081. Prudens venenum non bibit, confidens quod theriacam (antidotum) possideat. B.

٢٠٨٢ العاقل من راقب حوادث الزمان

2082. Prudens est, qui temporis casus observat. A.

٢٠٨٣ العاقل من يستدل بأساليب الوجوه على أسرار القلوب

2083. Prudens est, qui ex lineis faciei secreta animi cognoscit. B.

٢٠٨٤ العاقل يبلغ حيلته ما ليس يبلغ جنده

2084. Prudens per prudentiam suam res consequitur, quas per exercitum suum consequi non potest. A.

٢٠٨٥ العاقل يتحفظ من شئئين مكر أعدائه وحسد

أَصْدِقَائِهِ وَيَهْدِي فِي شَيْئَيْنِ اسْتِشَارَةَ النِّسْوَانِ
وَامَارَةَ الصَّبِيَّانِ

2085. *Prudens duas res cavet; dolum inimicorum suorum et invidiam amicorum et duas res facere omittit; mulieres in consilium adhibere et pueris imperium tradere. A.*

٢٠٨٦ العَاقِلُ يَرْغَبُ فِي الْأَدَبِ وَالْجَاهِلُ يَهْرَبُ مِنْهُ

2086. *Prudens, ut animum excolat, optat, et insipidus hoc fugit. B.*

٢٠٨٧ العَاقِلُ يَرَى بِأَوَّلِ رَأْيِهِ آخِرَ الْأُمُورِ وَيَكْشِفُ
مِنْ مَبْهَمَاتِهِ ظُلْمَ السُّتُورِ

2087. *Prudens prima sua prudentia finem rerum videt et obscuritates tegumentorum a rebus incognitis detegit. A.*

٢٠٨٨ العَاقِلُ يَضِلُّ عَقْلُهُ بِمُصَاحَبَةِ الْجَاهِلِ

2088. *Prudentis ingenium ignorantis consortio in errorem ducitur. A.*

٢٠٨٩ العَاقِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ وَالْجَاهِلُ يَطْلُبُ أَمَالَ

2089. *Prudens perfectionem petit, insipidus divitias. A.*

٢٠٩٠. الْعَاقِلُ يَسْتَنْبِطُ دَفَائِنَ الصُّدُورِ وَيَسْتَخْرِجُ
وَدَائِعَ الْغُيُوبِ

2090. Prudens thesauros occultos animorum elicit
et arcanorum deposita educit. A.

٢٠٩١. لَيْسَ الْعَاقِلُ الَّذِي يَحْتَالُ فِي الْأَمْرِ وَبَعْدَ ذَلِكَ
يَقَعُ فِيهِ

2091. Prudens non est, qui, postquam in re ver-
sute egit, in eam incidit. D.

In codice Par. الْعَاقِلُ et tum يَقَعُ sedit legitur.

٢٠٩٢. لَيْسَ الْعَاقِلُ مَنْ تَخَلَّصَ مِنْ مَكْرُوهٍ وَقَعَ فِيهِ
بَدَلُ الْعَاقِلِ مَنْ لَا يُوقِعُ نَفْسَهُ فِي أَمْرٍ يَحْتَاجُ إِلَى
الْخِلَاصِ مِنْهُ

2092. Prudens non est, qui re ingrata, in quam in-
cidit, se liberat; prudens potius is appel-
landus est, qui cavet, ne in rem incidat, qua
liberari necesse est. A.

٢٠٩٣. عُقُولُ كُلِّ قَوْمٍ عَلَى قَدْرِ زَمَانِهِمْ

2093. Cujuslibet gentis ingenia e tempore, quo vi-
vit, pendent. D.

٢٠٩٤ أَعْقَلَ النَّاسِ أَعْدَرُهُمُ لِلنَّاسِ

2094. Prudentissimus hominum est, qui apud homines maxime excusatus est. D. -

٢٠٩٥ أَعْقَلَ النَّاسِ مَنْ أَعْتَبَرَ بِمَا رَأَى وَاتَّعَظَ بِمَا سَمِعَ

2095. Prudentissimus hominum est, qui eo, quod videt, docetur et eo, quod audit, monetur. A.

٢٠٩٦ أَعْقَلَ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ

2096. Prudentissimus hominum est, qui rerum eventus videt. G.

٢٠٩٧ أَعْكَرَتَيْنِ بِضَفِيرٍ

2097. Num lora dupliciter contorso (percutis?)

Accusativus عَكَرَتَيْنِ e verbo تعَكَرَ pendet. Significatio vocis عَكَرَتَيْنِ eadem est, quam عَكَرَتَيْنِ. Ei, qui res alteri ingratas repetit, ista verba dicuntur. Sam. Schar.

٢٠٩٨ عِلَّةُ الْمَوْتِ مَا لَهَا دَوَاءٌ

2098. Morbo lethali remedium non est. D.

٢٠٩٩ قَدْ عَلِقَ بِدَلْوِكَ دَلْوُ آخَرٍ

2099. Situlae tuae situla altera adhaeret. D.

٢١٠٠ عِنْدَ الْعَلِيقِ تَقِيقُ

2100. Apud hordeum farina est. D.

٢١.١ لَوْ عَلِمَ الْجَاهِلُ حَقَّهُ لَمْ يَكُنْ جَاهِلًا

2101. Si ignorans ignorantiam suam novisset, ignorans non fuisset. D.

٢١.٢ مَنْ عَلِمَ بِالصَّمْتِ فَضْلُهُ فَقَدْ ظَهَرَ لِلنَّاسِ عَقْلُهُ

2102. Cujus praestantia e silentio cognoscitur, ejus prudentia hominibus apparet. A.

٢١.٣ اِعْلَمَنَّ أَنَّ سَبَبَ هَلَاكِ الْمُلُوكِ وَفَسَادِ الْمَمَالِكِ

أَطْرَاحُ دَوَى الْفَضَائِلِ وَأَصْطِنَاعُ دَوَى الْوَسَائِلِ

وَالِاسْتِخْفَافُ بِعِظَةِ النَّاصِحِ وَالِاغْتِرَارُ بِتَوَكُّيَّةِ

الْمَادِحِ

2103. Sedit causam interitus regum et regnorum corruptionis in eo esse, quod viri praestantes rejiciuntur et gratiosi apud regem adhibentur et admonitiones amicorum sincerorum levipenduntur et quod ipsi laude laudatorum decipiuntur. A.

٢١.٤ لَا يَعْلَمُ مَا فِي الْإِخْفَافِ إِلَّا اللَّهُ وَالِاسْكَافُ

2104. Quid in ocreis sit, nemo nisi Deus sutorque scit. D.

٢١.٥ لَا نَعْلَمُ الدَّبَّ رَمَى الْحَجَرِ

2105. Ne ursum lapides jacere doceat! D.

٢١٠٦ تَعَلَّمَ يَا فَتَى فَاجْهَدْ عَارًا وَلَا يَرْضَى بِهِ إِلَّا الْحِمَارُ

2106. Disce, o adolescens, nam ignorantia dedecus est et nemo nisi asinus eo contentus est. D.

٢١٠٧ تَعَلَّمَ يَا فَتَى لَتَكُونَ أَمِيرًا وَلَا تَكُونَ جَاهِلًا

فَتَصِيرَ حَقِيرًا

2107. Disce, o adolescens, ut princeps sis neque ignorans sis, ut despectus fias! D.

٢١٠٨ مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ

2108. Qui, dum parvus est, non docetur, is quum grandaevus est, alios non praecedet. A. B.

In altero codicis A. loco pro يَتَقَدَّمْ legitur هَانِ de-
spectus erit.

٢١٠٩ عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرَةٍ بِلَا ثَمَرٍ

2109. Scientia sine opere sicut arbor sine fructibus est. D.

٢١١٠ عِلْمٌ لَا يُصْلِحُكَ ضَلَالٌ وَمَالٌ لَا يَنْقُذُكَ وَبَالٌ

2110. Scientia, quae te non corrigit, error est et opes, quae tibi non prosunt, noxa sunt. A.

٢١١١ لَا عِلْمَ إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُومًا فِي الصَّخْرِ مَتَى

شَتَّ أَظْهَرْتَهُ

2111. Non est scientia nisi ejus, quod in pectore

absconditum, quando vis, in publicum a te
emittitur. D.

٢١١٢ العِلْمُ أَنْيْسٌ فِي الْوَحْدَةِ وَصَاحِبٌ فِي الْخَلْوَةِ

وَدَلِيلٌ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَوَزِيرٌ عِنْدَ الْأَخْلَاءِ

وَقَرِيبٌ عِنْدَ الْغُرَبَاءِ

2112. Doctrina est familiaris in vita solitaria, socia
in solitudine, et viae ductrix in rebus laetis
ac tristibus et praefecta apud amicos et cog-
nata apud peregrinos. A.

٢١١٣ الْعِلْمُ بِالْشَيْءِ وَلَا الْجَهْلُ بِهِ

2113. Scientia est res (cui operam dare debetis) et
non ignorantia. D.

٢١١٤ الْعِلْمُ تَأْجٌ لِلْفَتَى وَالْعَقْلُ طَوْقٌ مِنْ ذَهَبٍ

وَالصِّدْقُ نُورٌ وَاضِحٌ وَالْكَذِبُ نَارٌ تَلْتَهِبُ

2114. Doctrina est corona juveni et ingenium est
torques aurea et veritas lux clara et men-
dacium ignis ardens. G.

٢١١٥ الْعِلْمُ جَبَلٌ صَعْبٌ الْمَصْعَدُ لِكِنَّةٍ سَهْلٌ الْمُنْحَدِرُ

2115. Scientia mons difficilis adscensu; sed facilis
descensu est. A.

٢١١٦ الْعِلْمُ جَلَاءٌ لِلْقُلُوبِ وَنُورٌ لِلْأَبْصَارِ وَشِفَاءٌ

لِلنَّفُوسِ وَمُرْشِدٍ لِلْعُقُولِ وَقُوَّةٍ لِلْأَبْدَانِ وَمِيزَانَ
لِلطَّبَاعِ وَهَادٍ لِلْأَرْوَاحِ

2116. Scientia est politio ingenio, lux oculis, medicina animis, dirigens ingeniis, robur corporibus, bilanx naturis, ductrix animis. A.

٢١١٧ الْعِلْمُ خَزَائِنُ مَقَاتِيحِهَا السُّؤَالُ فَاسْتَلُوا فَانَّهُ
يُوجِرُ أَرْبَعَةَ السَّائِلِ وَالْعَالِمِ وَالْمُسْتَمِعِ وَالْمُحِبِّ لَهُمْ

2117. Scientia thesaurus est, cujus clavis interrogatio est; interrogare igitur, nam quatuor personae rependuntur: quaerens, sciens, audiens et eos (doctos) amans. A.

٢١١٨ الْعِلْمُ خَلِيلُ الْإِنْسَانِ وَالْحِلْمُ وَزِيرُهُ وَالْعَقْلُ ذَكِيلُهُ
وَالْعَمَلُ قَائِدُهُ وَالرِّفْقُ وَالْحِدَّةُ وَالصَّبْرُ أَمِيرُ جُنُودِهِ

2118. Doctrina amica hominis, mansuetudo ejus consiliatrix, prudentia ejus viae dux, opus ejus ductrix, benignitas ejus mater, patientia imperatrix exercituum ejus. A.

٢١١٩ الْعِلْمُ رُوحٌ وَالْعَمَلُ بَدَنٌ وَالْعِلْمُ أَصْلُ وَالْمُعَلِّمُ
وَالِدٌ وَالْعَمَلُ مَوْلُودٌ

2119. Scientia est anima, opus est corpus, doctrina
23

est radix, docens est pater et opus est natus. A.

٢١٢. الْعِلْمُ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْرِ فِي الْحَجَرِ

2120. Doctrina tenera aetate comparata sculpturae in lapide similis est. G. conf. التناذيب، التعليم.

٢١٢١. الْعِلْمُ كَالشَّجَرَةِ وَالْعَمَلُ فِيهِ كَالثَّمَرَةِ

2121. Doctrina arbori similis est et opus in ea fructui. conf. Calil. p. 49.

٢١٢٢. الْعِلْمُ لَا يَتِمُّ إِلَّا بِالْعَمَلِ

2122. Doctrina nonnisi opere perfecta est. conf. Calil. p. 48.

٢١٢٣. الْعِلْمُ مُرْشِدٌ وَتَرْكُ أَدْعَائِهِ يَنْقِي الْحَسَدَ

2123. Doctrina bene dirigit et si eam tibi vindicare intermittis, invidia depellitur. Schar.

٢١٢٤. الْعِلْمُ وَالْأَدَبُ خَيْرٌ مِنَ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ

2124. Doctrina et animi cultura meliores sunt quam argentum aurumque. A.

٢١٢٥. الْعِلْمُ وَسِيلَةٌ كُلُّ فَضِيلَةٍ وَذَرِيعَةٌ إِلَى كُلِّ شَرِيعَةٍ

2125. Doctrina res est, cujus ope ad omnem praestantiam pervenire possumus et causa, qua ad rectam viam adducimur. A.

٢١٢٦ العِلْمُ وَالْعَمَلُ قَرِينَانِ كَمُقَارَنَةِ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ

لَا يَنْفَعُ أَحَدُهُمَا إِلَّا بِالْآخَرِ

2126. Doctrina opusque duo socii sunt consociati
ut animus corpusque, quorum unus nonnisi
alterius ope utilis est. A.

٢١٢٧ لَوْلَا الْعِلْمُ كَانَ النَّاسُ كُلُّهُمْ بِهَاجِمٍ

2127. Nisi scientia esset, omnes homines bestiae
essent. D.

٢١٢٨ الْعُلُومُ أَقْفَالُ وَالسُّؤَالَاتُ مَفَاتِيحُهَا

2128. Scientiae sunt claustra, quorum claves quae-
stiones sunt. D.

٢١٢٩ الْعُلُومُ تَدُورُ عَلَى أَرْبَعَةِ النَّحْوِ لِتَقْوِيمِ اللِّسَانِ

وَالطَّبِّ لِتَقْوِيمِ الْأَبْدَانِ وَالْحِكَايَاتِ لِتَقْوِيمِ الْمُرَاتِ

وَحُسْنِ التَّدْبِيرِ لِتَقْوِيمِ الْمَعِيشَاتِ

2129. Scientiae quatuor partes complectuntur: gram-
maticam, quae linguam conformare debet,
medicinam, ut corpora conserventur, narra-
tiones ut virtutes virorum provocentur et
pulchram rerum dispositionem, ut res ad
vitam necessarias comparentur. A.

٢١٣٠. الْعُلُومُ ثَلَاثَةٌ عِلْمُ الدِّينِ لِلْمَعَادِ وَعِلْمُ الطِّبِّ

لِلْمَعَاشِ وَعِلْمُ النَّحْوِ لِللِّسَانِ

2130. Scientia triplex est: scientia religionis ob vitam futuram; scientia medicinae ob vitam et scientia grammaticae ob sermonem. A.

٢١٣١. عَالِمٌ بِلَا عَمَلٍ كَسَحَابَةٍ بِلَا مَطَرٍ

2131. Doctus sine opere est ut nubes sine pluvia. D.
In codice G. كَسَحَابٍ est.

٢١٣٢. عَالِمٌ بِلَا وَرَعٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ

2132. Doctus sine timore Dei sicut arbor sine fructu est. conf. Fakih. Alchol. p. 224.

٢١٣٣. عَالِمٌ مُعَانِدٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ مُسَاعِدٍ

2133. Doctus adversans melior est quam ignorans auxilians. B.

٢١٣٤. الْعَالِمُ إِذَا لَمْ يَعْمَلْ بِعِلْمِهِ زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ مِنْ

الْقُلُوبِ كَمَا يَنْزِلُ الْقَطَرُ عَنِ الصَّفَا

2134. Docti, qui doctrinam suam in agendo non adhibet, adhortatio ex animis delabitur, sicut gutta a petra delabitur. A.

٢١٣٥. الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ

2135. Doctus et is, qui discit, in bono consortes sunt. A.

٢١٣٥ العالمُ يَعْرِفُ لِلْجَاهِلِ لَأَنَّهُ كَانَ قَبْلَ عِلْمِهِ جَاهِلًا
وَالْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ الْعَالِمَ إِذْ لَمْ يَكُنْ قَبْلَ
جَهْلِهِ عَالِمًا

2136. Doctus ignorantem novit, quia ante doctrinam suam ignorans fuit et ignorans doctum non novit, quia ante ignorantiam suam doctus non fuit.

Codex G. eundem sensum verbis mutatis expressit.

٢١٣٦ مَا عِنْدَ الْعَالِمِ إِلَّا الْأَجْرُ

2137. Non nisi apud doctum merces est. D.

٢١٣٧ الْعُلَمَاءُ إِذَا عَلِمُوا عَمِلُوا وَإِذَا عَمِلُوا شَغِلُوا وَإِذَا
شَغِلُوا فَقَدُوا وَإِذَا فَقَدُوا طَلَبُوا وَإِذَا طَلَبُوا هَرَبُوا

2138. Docti quum sciunt, opus faciunt et quum opus faciunt, occupati sunt et quum occupati sunt, desiderantur et quum desiderantur, quaeruntur et quum quaeruntur fugiunt. A.

٢١٣٨ عِلْمُ الْعَقْلِ أَنْ لَا يَشْكُو مِنَ الْمَصَائِبِ

2139. Prudentis signum est, quod de infortuniis non queritur. A.

٢١١٤. مِنْ عِلَامَاتِ السَّيِّدِ بَابٌ بِلَا حِجَابٍ وَمَا يَدَّةٌ بِلَا

حِشْمَةٍ وَعَطَاءٌ بِلَا سُؤَالٍ وَتَفَقُّدٌ ذَوِي الْحَاجَاتِ

وَعَفْوٌ عَنِ الْجَرَائِمِ

2140. Indicium domini est porta sine velo et mensa sine molestia, quae verbis creatur et dona data sine precibus et absentia egenorum et venia peccatorum. A.

٢١١٤١. مِنْ عِلَامَاتِ الْعَاقِلِ أَنْ لَا يُكَذِّبَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ

تَكْذِيبَ

2141. Indicium prudentis est non abnegare id, quod abnegare non potest. A.

٢١١٤٢. أَعْلَمُ مِنْ هَاجُوسَ

2143. Docilior quam simia. Kam.

٢١١٤٣. تَعْلِيمُ الْجَاهِلِ زِيَادَةٌ لَهُ فِي الْجَهْلِ وَتَعْلِيمُ الْأَبْلَةِ

إِبْطَالُ الْعُمُرِ

2143. Quum insipidum docemus, ejus ignorantiam augemus et quum socordem docemus, vitam nostram irritam facimus. A.

٢١١٤٤. التَّعْلِيمُ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

2144. Doceri tenera aetate sculpturae in lapide simile est. A.

Conf. التاديب et العلم.

٢١٤٥ عَلَانِيَةُ الْعَاقِلِ سِرٌّ وَسِرُّ الْجَاهِلِ عَلَانِيَةٌ

2145. Res publica prudentis secretum est et secretum insipidi res publica est. A.

٢١٤٦ مَنْ عَكَتْ هِمَّتَهُ طَالَ قَمَمُهُ

2146. Qui altiora petit, ejus cura diuturna est. A.

٢١٤٧ أَعْلَى اللَّهِ كَعْبُهُ

2147. Deus ejus talum tollat!

I. e. Ejus dignitatem fortunamque augeat! Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

٢١٤٨ تَعْلَى الْوَهَادَ عَلَى الْقَنْسِ

2148. Efficis, ut loca depressa super montium cacumina elata sint.

Elatum esse vilem super nobilem proverbium significat. Harir.

٢١٤٩ نَعِمَ وَتَعَلَّيْتُ

2149. Certe et plus feci, quam quod fides postulat.

Narrant quendam ad uxorem, cujus maritum absentem putaret, noctu ivisse et maritum, qui interim rediisset, in parte tentorii anteriore cubantem pede tetigisse, quod amatam ibi esse putaret. Qui quum gladio arrepto surgeret, virum, qui in clientela Moahwijahi ben-Sinan esset, clamasse: *هل اوفيت* „num fidem servasti?“ et virum, qui illum moerore adflictum putaret, proverbii verbis respondisse. Proverbium de viro adhibetur, qui

opus ut finiat, rogatus dicit: Certo et plus feci, quam debeo.

٢١٥٠ بَعْدَ الْعَوَالِي رَكَبْنَا الْحَمِيرَ

2150. Post altas res asinis vecti sumus. D.

٢١٥١ أَعْلَاهَا ذَا فُوق

2151. Supremus ejus (gentis) quoad sagittam est.

I. e. inter gentem potentia et dignitate longe prae-
stat. Schar.

٢١٥٢ عَمَّرَ ثَوْبَاءُ النَّاعِسَ

2152. Communis est oscitatio somnolenti.

Oscitatio ab uno ad alterum transit, ut multis com-
munis fiat. De re nova dicitur, quae in omnes terras
transgreditur. Sam.

٢١٥٣ عَمَّكَ خَالُكَ رُحٌّ فِي حَالِكَ

2153. Patruus tuus avunculus tuus est; i in statu
tuo! D.

٢١٥٤ عَمَّكَ خَوْجُكَ

2154. Patruus tuus est saccus cibi tui.

Narrant virum cum patruo iter facientem nil comme-
atus secum portasse, et quum fame premeretur, patruum
rogasse, ut ipsi cibum communicaret. Patruum ista pro-
verbii verba dixisse. Cod. Abu-Ohbaid.

٢١٥٥ عَمِّي خُذْنِي مَعَكَ أَضُرُّكَ وَلَا أَنْفَعُكَ

2155. O patruie mi! tecum me sume! Tibi nocebo
et tibi non prodero!

٢١٥٦ الْعِمَارَةُ تَصْلَحُ لِلْأَمَارَةِ

2156. Cultura principatui convenit. D.

٢١٥٧ أَعْمَرُ مِنْ حَيَّةٍ

2157. Diutius vivens quam serpens.

Serpens non mori dicitur, donec occidatur. Decrepi-
tus et tum parvus fit. Dixit poeta :

أَمَّا لَكَ عَمْرُو إِنْ مَا أَنْتَ حَيَّةٌ مَتَى هِيَ لَمْ تُقْتَلْ تَعِشْ آخِرَ الدَّهْرِ

Num quid tibi est, o Ahmrue, tu serpens es, qui, nisi
occideretur, usque ad temporis finem viveret. Metrum
Thawil est. Schar.

٢١٥٨ أَعْمَرُ مِنْ كَبَدٍ

2158. Diutius vivens quam Lobad.

Lobad nomen postremi vulturis Lokmani Ahditae
erat. Conf. Meid. 7, 47. 22, 233. Schar.

٢١٥٩ مَنْ عَمِلَ مَا يُحِبُّ لَقِيَ مَا يَكْرَهُ

2159. Qui id facit, quod ipsi placet, ei quod ipsi
displicet, occurrit. A.

٢١٦٠ عَمِلْنَا مَا عَلَيْنَا بَقِيَ مَا عَلَيْكُمْ

2160. Quod nostrum erat, fecimus, quod vobis
faciendum est, remanet. D.

٢١٦١ عَمِلُوا الدُّنْيَا دَبْسٌ وَطَاحِينَةٌ

2161. Mundum mel farinamque fecerunt, D.

٢١٦٢ يَعْمَلُ النَّمَامُ فِي سَاعَةِ فِتْنَةِ أَشْهَرِ

2162. Susurro per horae spatium tumultus mensium producit. A. B.

٢١٦٣ لَا تَعْمَلْ شَيْءً حَتَّى تَحْسِبَ عُقْبَاهُ

2163. Ne rem fac, antequam de ejus fine cogitas! G.

٢١٦٤ لَا تُعَامِلْ مَنْ تَوَدُّهُ وَيَنْقُطِعْ عَنْكَ وَدُّهُ

2164. Ne cum eo, quem amas, commercium habe, nam amor ejus erga te cessabit! D.

٢١٦٥ مَنْ اسْتَعْمَلَ الْعَدْلَ حَصَّنَ مُلْكَهُ وَمَنْ ظَلَمَ

عَجَلَ هَلْكُهُ

2165. Qui juste agit, regnum suum munit et qui injuste agit, interitum suum celeriter adducit. A.

٢١٦٦ مَنْ يَسْتَعْمِلُ الْبَخْلَ يَقْلِقُ بَيْتَهُ وَمَنْ يَقِمْتَ

أَخَذَ الْهَدَايَا بَحِي

2166. Qui avaritiam adhibet, efficit, ut domus vacillet et qui dona accipere recusat, vivet G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 27.

٢١٦٧ عَمَلٌ قَلِيلٌ فِي عِلْمٍ كَثِيرٍ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنْهُ فِي الْجَهْلِ

2167. Parvum opus cum cognitione multa factum melius est, quam multa opera cum ignorantia. A.

٢١٦٨ الْعَامِلَةُ نَصْفُ الدِّينِ

2168. *Commercium dimidium debiti (vel religionis) est. D.*

٢١٦٩ عَمِيًّا تَكَحَّلْ فَجَنُونَةَ وَتَقُولُ لَهَا حَوَاجِيكَ سُودَ

مَقْرُونَةَ

2169. *Caeca stultam collyrio ornat et ei dicit: Cilia tua sunt nigra conjuncta. D. conf. Burckh. prov. 420.*

٢١٧٠ عِنْدَ عَمِيَّانِ الْقُلُوبِ تَنْفَقُ السَّلْعُ

2170. *In caecitate animorum merces erogantur. D.*

٢١٧١ عَمِيَّانِ الْقُلُوبِ مَا لَهَا طَبِيبُ

2171. *Caecitati animorum medicus non est. D.*

٢١٧٢ أَعْمَى وَعَبْرَتْ فِي عَيْنِهِ قِشَّةٌ

2172. *Caecus et transiit in ejus oculo tanquam simia. D.*

٢١٧٣ الْأَعْمَى مَيِّتٌ وَإِنْ لَمْ يُقْبَرِ

2173. *Caecus mortuus est et si non sepelitur. A.*

٢١٧٤ الْعَيْنَيْنِ خَيْرٌ مِنَ الْعَاهِرِ

2174. *Ad Venerem impotens melior est quam monachus.*

Proverbium significat, rei defectum praefendum esse rei possessioni, qua abutimur. Sam. Behar.

عَنْوَةٌ وَلَوْ طَارَتْ ٢١٧٥

2175. Capra est et si volaret. D.

لَا تَعْنَفُ طَالِبًا لِرِزْقِهِ ٢١٧٦

2176. Ne dure tractes eum, qui res ipsi ad vitam necessarias quaerit. D.

فِي عُنُقِ الْحَسَنَاتِ يُسْتَحْسَنُ الْعِقْدُ ٢١٧٧

2177. In collo pulchrarum monile colli pulchrum putatur. B.

مِنَ الْعَنْكَبُوتِ مَنْ بَطْنِ أُمِّهِ نَسَاجُ ٢١٧٨

2178. Aranea ab ortus initio textrix est. D.

عَادَةُ الْكُفْرَانِ تَقْطَعُ الْإِحْسَانَ ٢١٧٩

2179. Consuetudo ingratitude beneficia abrumpit.

الَّذِي فِيهِ عَادَةٌ مَا يَغْيِرُهَا سِوَى الْكُفْرِ ٢١٨٠

2180. In quo habitus (consuetudo) est, nil eum mutabit, nisi involucrum lineum cadaverale.

Usque ad mortem manebit.

عَوْدُ عَادَةٍ وَلَا تَقْطَعُ عَادَةً ٢١٨١

2181. Adduc in consuetudinem et ne consuetudinem abrumpe! D.

De beneficiis videtur usurpatum.

عَوْدَتْ كَنْدَةٌ عَادَةً فَأَمْبَرٌ لَهَا ٢١٨٢

2182. Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti; cum patientia igitur illam (consuetudinem) fer!

Proverbium ex poetae Alahschae versu desumptum est:

فَوَدَّتْ كُنْدَةً خَادَةً قَاصِبَةً لَهَا أَغْفَرَ بِجَاهِهَا وَرَوَّ بِجَاهِهَا

Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti, cum patientia igitur illam fer! Ignoranti ejus veniam da ejusque situlas imple! Metrum Wafir est.

Proverbium monet, ne quis bonam agendi rationem, ad quam homines adsuefecerit, abrumpat. Sam.

الَّذِي تَعُوذُ عَمَلِ الْبَرِّ هَيْتَ عَلَيْهِ عَمَلُهُ وَإِنْ
أَضْرَبَهُ

2183. Qui pia opera peragere consuevit, ei agendi ratio facilis est, et si ei noxia est. Calil. p. 153.

مَنْ اعْتَادَ الْبَطَالَهَ لَمْ يَفْلَحْ ٢١٨٣

2184. Qui joco otioque adsuescitur, prosper non est. D.

نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ أَمْرِ الصَّبِيَّانِ وَرِيَّاسَةِ النِّسْوَانِ ٢١٨٥

2185. Deus nos conservet a puerorum principatu et mulierum praefectura! A.

نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ حِسَابِ يُؤَيَّدُ ٢١٨٦

2186. Deus a computo, qui auget, nos conservet. D.

In altero loco codicis Par. sic legitur: يعيذنا الله
„Deum rogamus, ut a computo, qui
errorem auget, nos servet. D.

٢١٨٧ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ زَلَّةِ الْعَاقِلِ

2187. Deus a lapsu prudentis nos conservet! D.

٢١٨٨ عَوْرَةٌ بِمَكْحَلَتَيْنِ قَرَعَتْ بِمَشْطَيْنِ

2188. Pudendum cum duobus oculis, in quibus
stibium est, calvities cum duobus pectinibus. D.

٢١٨٩ عَوَّكِي إِلَى يَتِّكَ إِذَا أَعْيَاكَ يَتُّ جَارَتِكَ

2189. Confuge ad domum tuam, si ad domum vi-
cinae tuae pervenire non potes! Kam.

٢١٩٠ مَنْ عَوَّلَ عَلَى الْقَضَاءِ حَصَلَ عَلَى الرَّجَاءِ

2190. Qui in fato fiduciam ponit, ejus spes con-
tingit. A.

٢١٩١ نَعَمْ الْعَوْنُ الْمُرَّةُ وَالْمَالُ

2191. Optimum auxilium strenuitas opesque sunt. D.

٢١٩٢ مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سَلِطَ عَلَيْهِ

2192. Qui injuste opem fert, is imperio subji-
tur. D.

٢١٩٣ اسْتَعِينُوا عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِالْإِبْرَامِ

2193. Si rem necessariam perficere vultis, firmum
animum in auxilium vocate!

٢١٩٤ اَلْعِيَّ اِنْ تَكَلَّمَ يَفْقُوقُ مَا تَسُدُّ بِهِ حَاجَتَكَ

2194. Difficultas in loquendo frangit id, quo rem tibi necessariam reparas.

٢١٩٥ اَعْيَتَكَ حُمُرُ الْوَجْشِ اَنْ تَصْطَادَهَا فَعَيَاتُ

رُحْكَ لِلْحِمَارِ الْاَهْلِ

2195. Asinos silvestres quum venari non posses, hastam tuam ad venandum asinum domesticum praeparasti.

Versus metri Camil ab Abu-Mohammede Alahrabi ad Hamas. p. ٣٣٨ adnotatus, qui proverbii loco inserviret ad significandum hominem, qui impar rei majoris momenti perficiendae ad minorem se adcinxerit.

٢١٩٦ اِنْ اَعْيَتَكَ الْاُمُورُ مِنْ رُوسِهَا فَانْهَاجِهَا مِنْ اَذْنَابِهَا

2196. Si res, dum a capite venis, attingere nequis, a caudae parte eas aggredere! D.

٢١٩٧ اَلْحَيِّ مِنْ اَيْمَرِ

2197. Majore cum difficultate loquens quam serpens. Serpens omnino mutus est. Schar.

٢١٩٨ مَنْ عَابَ سَفَلَةً فَقَدْ رَفَعَهُ

2198. Qui infimam plebem vituperat, eum elevavit. D.

٢١٩٩ مَنْ عَابَ شَرِيفًا فَقَدْ وَضَعَ نَفْسَهُ

2199. Qui nobilem vituperat, se ipsum depressit. D.

٢٢٠٠ عَيْبَ الدَّسْتِ إِلَى الْمَغْرَفَةِ قُلْ أَنَا أَسْوَدُ
وَأَنْتَ مُقَرَّفَةٌ

2200. Manus haustum vituperans dixit: ego niger sum et tu e viliori stirpe oriunda es! Conf. Burckh. pr. 435.

٢٢٠١ مَنْ عَيْبَ ابْتَلَا

2201. Qui vitio vertit, in calamitatem incidit. D.

٢٢٠٢ عَيْبٌ فِي الرَّأْسِ وَلَا عَيْبٌ فِي الدَّنْبِ

2202. Vitium in capite et non vitium in cauda. D.

٢٢٠٣ عَيْبُ الْكَلَامِ تَطْوِيلُهُ

2203. Vitium sermonis longitudo est. A. D.

٢٢٠٤ يَا عَايِبَ الشَّيْبِ لَا بَلَغْتَهُ

2204. O tu, qui senectutem vituperas, ne ad eam pervenias! D.

٢٢٠٥ هُمْ عَيْبَتُهُ

2205. Ii ejus cophinus sunt.

I. e. ejus intimi, quibus secreta sua tradit, sicut in cophino vestimenta reconduntur. Sam.

٢٢٠٦ الْعِيدُ لِمَنْ لَبَسَ جَدِيدَ

2206. Festum ei est, qui novas vestes induit. D.

٢٢٠٧ لَا تُعَيِّرْ أَخَاكَ يُصَافِيهِ اللَّهُ يُبْلِيكَ

2207. Ne fratrem tuum contumeliis adficias! Eum Deus incolumem servabit, te affliget. D.

٢٢٠٨ وَكَيْفَ يُعَيِّرُ الْأَعْوَرُ مَنْ هُوَ أَعْوَرُ

2208. Quomodo luscus luscum vituperat?

٢٢٠٩ مَنْ عَاشَ بِالْمَدَاوَةِ مَاتَ سَقِيمًا

2209. Qui medicando vivit, aegrotus moritur.

Vox بالمدواة in duobus codicibus D. et P. legitur. Scriptam eam esse puto pro بالمدواة et in codice Gott. بالمدواة legitur.

٢٢١٠ مَنْ عَاشَ بِالْمَكْرِ مَاتَ بِالْفَقْرِ

2210. Qui dolo vivit, aegrotus moritur. D.

٢٢١١ مَنْ عَاشَ بَعْدَ عَدُوِّهِ يَوْمًا فَقَدْ بَلَغَ الْمَنَا

2211. Qui post inimicum suum unum diem vivit, is votis suis potitus est. D.

٢٢١٢ مَنْ عَاشَ غَيْرَ مِلَّتِهِ مَاتَ بِعِلَّتِهِ

2212. Qui in alia quam sua religione vivit, is per morbum suum moritur. D.

In codice Par. loco vocis عاشر legitur عاشر. In Rostgaardii libro legitur:

مَنْ عَاشَ غَيْرَ مِلَّتِهِ مَاتَ بِغَيْرِ عِلَّتِهِ

“Qui societatem init cum hominibus alterius religionis, moritur alio morbo quam suo“, ut عاشر legerit. Addit au-

tem explicandi causa: Dicitur, cum quis ad eos, quos non noverat, probe se recepit ac deinde ab ills multa mala patitur.

٢٢١٣ لَا عَاشَ بَلِيقَ لَا حَرَاتَ وَلَا دَرَّاسَ

2213. Ne vivat Bolaikus neque arans neque via incedens. D.

Bolaik nomen equi velocis, sed vituperati est. Kam.

٢٢١٤ لَا عَاشَ مَالِي بَعْدَ خَالِي

2214. Ne vivant opes meae post statum meum! D.

٢٢١٥ عِشْ قَنَعًا تَكُنْ مَلِكًا

2215. Si pauco contentus vivis, rex eris. A.

٢٢١٦ عِشْ يَا جُحَيْشَ حَتَّى يَجِيَّكَ أَيَّامُ الرِّبِيعِ

2216. Vive, o pulle asini, donec veris dies ad te veniunt! D. Conf. Burckh. p. 425.

٢٢١٧ عِشْ يَا كَدِيشَ حَتَّى يَجِيَّكَ الْحَشِيشُ

2217. Vive, o eque onerarie, donec ad te foenum venit!

Amborum proverbiorum sensus est: Patientia utaris o stulta, in rebus angustis!

٢٢١٨ لَا عِيشَ لَخَافِيفَ

2218. Vita non fruitur qui timet. Conf. Meid. 23, 447.

٢٢١٩ الْعِيشُ السَّعَةِ

2219. Vita est commoditas vitae.

I. e. Nonnisi comoda vita re vera vita putanda est. Pāuper est mortuus putandus. Sam. Schar.

٢٢١٩ العَيْشُ بِالْهَيْئِ خَيْرٌ مِنَ الْأَكْلِ بِالْيَدَيْنِ

2220. Vita sine molestia melior est, quam edere duabus manibus.

Verba Lokmano Ahditae tribuuntur, quum mulier, quae antea denegans, postea timore perculsa cibum potumque obtulisset. Conf. Meid. 10, 27. Eodem tempore dixit: „رب ما لا يعنیک سيعنیک“ Interdum res ad te non dertinens te adfliget.“ Schar.

٢٢٢٠ لَا عِیَاطُ إِلَّا مِنْ شِدَّةٍ

2221. Non est vociferatio nisi ob calamitatem D.

٢٢٢١ الْعِیَالُ سُوسُ الْمَالِ

2222. Domestici sunt tinea opum. Schar.

٢٢٢٢ بَعِیْنِ تَرَکْنِیَایَا جَمِیلَ أَرَاکِ

2223. Oculo, quo me vides, o pulcher, te video. D.

٢٢٢٣ رَبَّ عَیْنِیْ إِذَا رَأَتْ زَنْتَی

2224. Saepe oculus, quum videt, scortatur. D.

٢٢٢٤ عَیْنَا الْوَلَدِ فِي كُلِّ مَكَانٍ یَرْتَقِبَانِ الصَّالِحِیْنَ
وَالطَّالِحِیْنَ

2225. Oculi Dei in quolibet loco probos improbosque observant. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 15, 3.

٢٢٢٥ العَيْنُ الَّتِي مَا نَظَرَتْ وَشَهِدَتْ حَدَّ قَلْعِهَا

2226. Oculus, qui non videns testimonium perhibet, eum erui licet. G.

٢٢٢٦ الْعَيْنُ تَعْرِفُ الْعَيْنَ

2227. Oculus oculum novit.

Conf. Fakih. Alchol. p. 172 l. 5.

٢٢٢٧ الْعَيْنُ مَا تَعْلُو عَلَى الْحَاجِبِ

2228. Oculus super supercilio elatus non est. G.

٢٢٢٨ عَيْنُكَ فِي الطَّبَقِ وَأُذُنُكَ لِمَنْ زَعَقَ

2229. Oculus tuus in scutella est et auris tua ei, qui clamat. D.

٢٢٢٩ عَيْنُكَ مِيزَانُكَ

2230. Oculus tuus trutina tua est. D.

٢٢٣٠ عَيْنُهُ تَشْفِي الْجَرَبَ

2231. Oculus ejus scabiem sanat.

I. e. oculus ejus comparandus est medicamento, quod ex siccata cameli urina paratur et contra scabiem adhibetur. De prudente adhibetur, cujus consilium non vanum reparat. Sam.

٢٢٣١ عَيْنُهُ صَيَّابَةٌ وَذَقْنُهُ حَيَّابَةٌ

2232. Ejus oculus scopum attingit et ejus mentum fallens est. D.

عَيْنُهُ فَرَّارَةٌ ٢٢٣٢

2233. Oculus ejus est locus, e quo ejus conditio cognoscitur.

A camelo desumptum significat, non opus esse eum interrogare, quum ex adspectu rem cognoscas. Cod. Abu-Ohbaid.

عَيْنِي مَتَى وَإِنْ قَلَعْتُ ٢٢٣٣

2234. Oculus meus pars mei est et si evellitur. D.

الْعَيْنَانِ لَا يَحْتَاجُ إِلَى الْبَيَانِ ٢٢٣٤

2235. Contemplatio, quae oculis fit, demonstratione non eget. B.

غَدَرَكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الْإِسَاءَةِ ٢٢٣٥

2236. Perfide erga te egit, qui malefaciendi indicium tibi fecit. A.

أَغْدَرُ مِنْ أُمِّ أَبْرَاصٍ ٢٢٣٦

2237. Perfidior quam mater murium (i. e. talpa).

Hujusce proverbii causam in eo vident, quod ob terram a talpa emotam incedens, qui solum aequabile esse putet, pedem offendat. Dixit Ahmir b. Malic Djahfarita Kaiso ben-Sohair:

مَا أُمُّ أَتْرَاصٍ يَأْرِضُ مَضْلَةً بِأَغْدَرٍ مِنْ قَيْسٍ إِذَا اللَّيْلُ أَظْلَمَا

Non est mater murium (talpa) in terra, qua facile ab-

erratur, perfidior quam Kaisus, quum nox obscura est.
Metrum Thavil est.

Mihi autem talpa eam ob causam perfida appellata videtur, quod emota terra viae vestigia delet, ut in desertis facile a via aberretur. Hanc quoque ob rem infortunio cognomen ام ادراص datum videtur, dicunt enim Arabes: وقع في ام ادراص incidit in talpam (infortunium). Schar.

٢٢٣٨ مَنْ تَعَدَّى بِسُوءِ السَّيْرِ تَعَشَّى بِرِوَالِ الْقُدْرَةِ

2238. Qui cum prava agendi ratione prandit, is cum potentiae defectu cibum vespertinum sumet. D.

٢٢٣٩ غَرَّبَنِي سَهِيلٌ وَالْقَمَرُ

2239. Canopus et turtur me decepit. D.

٢٢٤٠ لَا يَغْرُكَ مَكْوُ كَانُونٍ وَلَا غَيْمٌ شُبَّاطٍ

2240. Neque serenitas mensis Canun neque nubes mensis Schubath te decipiat! D.

٢٢٤١ مَنْ اغْتَرَّ بِكَلَامِ عَدُوِّهِ فَهُوَ عَدُوُّ نَفْسِهِ

2241. Qui se decipi sinit sermone inimici sui, is sui ipsius inimicus est. D.

٢٢٤٢ لَا تَغْتَرَّ بِالْأَمَلِ وَلَا تُكْثِرِ الْعَمَلَ

2242. Ne spe decipiaris neque multum opus facias!

٢٢٤٣ لَا تَغْتَرَّ بِصَوَابِ الْجَاهِلِ فَإِنَّهُ خُزْلَةُ الْعَاقِلِ

2243. Ne recto insipidi decipiaris, nam fractura dorsi prudentis est. D.

٢٢٤٣ لا تَغْتَرَّ بِقَوْلِ الْجَاهِلِ لَكَ أَنَّ فِي يَدِكَ لَوْلَا

وَأَنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهَا بَعْرَةٌ

2244. Ne diciptaris, si insipidus tibi dicit: in manu tua unio est, dum stercus id esse scis. B.

٢٢٤٤ الْغَرَّةُ ثَمَرَةُ الْجَهْلِ وَالتَّجَرِبَةُ مِرْآةُ الْعَقْلِ

2245. Socordia fructus ignorantiae et experientia speculum ingenii est. A.

٢٢٤٥ التَّغْرِيبُ مِفْتَاحُ الْبُؤْسِ

2246. Socordiae se tradere, clavis infortunii est.

Actsamus ben-Zaif ista verba dixisse fertur. Sch.

٢٢٤٦ يَا لَيْتَ لِي عَلَى الْغُرَابِ دَقِيقٌ

2247. Utinam mihi debitum esset, quod corvus praestare deberet. D.

٢٢٤٧ غُوبَةٌ وَكُرْبَةٌ

2248. Peregrinatio et moeror. D.

In Rostgardii libro Peregrinatio moeror est, legitur.

٢٢٤٨ الْغَرِيبُ فِي الْغُرْبَةِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2249. Peregrinus in terra peregrina similis est dimicanti in via Dei (religione). D.

٢٢٥٠ اَعْتَرِبُوا وَلَا تَتَّصُوا

2250. Peregrinas in matrimonium ducite, ne tenui corpore praeditos filios habeatis!

Dixit poeta:

فَتَى لَمْ تَلِدْهُ بِنْتُ عَمِّ قَرِيبَةٍ قَيْصُورَى وَقَدْ يَصُورَى رَدِيدُ الْأَقَارِبِ
هُوَ أَتَيْنُ غَرِيبَاتِ النِّسَاءِ وَأَتَاهَا ذُوو الشَّانِ أَبْنَاءُ النِّسَاءِ الْغَرَائِبِ

Vir, quem non peperit filia patruī propinqua, ut tenui corpore is esset, nam tenui corpore est pravus (filius) propinquarum. Is filius peregrinarum mulierum est; non-nisi filii peregrinarum valentes sunt. Metrum Thawil est.

In codice تلده لى, quod et sensui et metro contrarium est, legitur. Conf. Meid. C. 25, 72. Schar.

٢٢٥١ اَعْتَرَزَ فِي رِكَابٍ لَا تُودِيهِ إِلَّا إِلَى هَلَكٍ

2251. Pedem in stapede jumenti posuit, quod ad mortem eum ducit. D.

٢٢٥٢ مَنْ غَرَسَ الصَّبْرَ اجْتَنَى الطَّفَرَ وَمَنْ غَرَسَ الْعِلْمَ

اجْتَنَى النَّبَاهَةَ وَمَنْ غَرَسَ الْوَقَارَ اجْتَنَى الْمَهَابَةَ

وَمَنْ غَرَسَ الْمَدَارَةَ (أ. المداواة) اجْتَنَى السَّلَامَةَ

وَمَنْ غَرَسَ الْكِبَرَ اجْتَنَى الْمَقْتِ وَمَنْ غَرَسَ

الْإِحْسَانَ اجْتَنَى الْحَبَّةَ وَمَنْ غَرَسَ الْفِكْرَةَ اجْتَنَى

الْحِكْمَةَ وَمَنْ غَرَسَ الْكَرَّمَ اجْتَنَى الْأَلْفَةَ وَمَنْ
غَرَسَ الْحِرْصَ اجْتَنَى الدُّكْلَ وَمَنْ غَرَسَ الطَّمَعَ
اجْتَنَى الْخَوْرَى وَمَنْ غَرَسَ الْحَسَدَ اجْتَنَى الْكَمَدَ

2252. Qui patientiam plantat, victoriam, qui doctrinam plantat, gloriam, qui gravitatem plantat, verecundiam, qui blanditias plantat, securitatem, qui superbiam plantat, odium, qui beneficentiam plantat, amorem, qui cogitationem plantat, sapientiam, qui liberalitatem plantat, familiaritatem, qui aviditatem plantat, despectum, qui cupidinem plantat, ignominiam, qui invidiam plantat, tristitiam colliget. A.

٢٢٥٣ إذا غَرِقَ مَرْكَبُكَ زِدْهُ رَفْسَةً

2253. Quum vehiculum tuum (navis) submergitur, ejus percussione (sc. remis) auge! D.

٢٢٥٤ الْغَرِيقُ يَتَعَلَّقُ بِحَبَالِ الْعَرْمَطِ

2254. Submersurus funibus algae se adhaeret. D.

العرمط hoc in proverbio pro الغرق est.

٢٢٥٥ الْمَغْرُوقُ مَا تُهِمُّهُ الْمَطَرُ

2255. Pluvia submersum non sollicitat.

D. يهيمه est pro تهيمه

٢٢٥٦ اَنَا مِنْ غَزِيَّةَ

2256. Ego e gente Ghasijjah sum.

Verba haec is dicit, cujus sincerum consilium alter non admittit. Chalidus ben-Zafwan Tamimita Sofijanum ben-Moahwijah dehortatus erat a debellando Bahilita, qui Bazrae a Merwano ben-Mohammed missus praefecturam tenebat. Consilio non admisso fugatus est, dum ejus filius Moahwijah ben-Sofijan occidebatur. Tum ei Chaledus dixit: „Ego e gente Ghasijjah sum“ et interrogatus, quid verba significarent, respondit, se Doraidi ben-Alzimmah verba spectare dicentis:

أَمَرْتَهُمْ أَمْرِي بِمَنْعِ عِجَالِي قَلْبِي يَسْتَبِينُوا الرُّشْدَ إِلَّا ظَهَى الْغَيْدِ
فَلَمَّا عَصَوْنِي كُنْتُ مِنْهُمْ وَقَدْ رَأَى غَوَايَتَهُمْ وَأَنْتَى غَيْرُ مُهْتَدٍ
وَمَا أَنَا إِلَّا مِنْ غَزِيَّةَ إِنْ غَوَتْ غَوَيْتُ وَإِنْ تَرَشَّدَ غَزِيَّةَ ارْشُدِ

Rem meam iis mandavi in loco inclinato arenarum; sed rectum non cognoverunt nisi versus meridiem diei sequentis. Et quam mihi obsequium non praestassent, ex ipsorum numero eram et eorum error jam apparuit et quod ego non bene directus eram. Ego enim e gente Ghasijjah sum, si illa errat, ego erro; sin vere bene dirigitur gens Ghasijjah, ego bene dirigo. Metrum Thawil est. Schar.

٢٢٥٧ سَأَعِشِلُ عَنِّي هَذَا الْعَارَ بِالسَّيْفِ

2257. A me hoc dedecus gladio removebo. D.

٢٢٥٨ عَشَّكَ مِنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ

2258. Qui vanis rebus contentum te reddit, te decipit. D.

Loco vocis ارضاك in codice A. اسخطك, ad iram te excitat“ legitur.

٢٢٥٩ كَمْ غَضِنَ أَخْضَرَ أَصْبَحَ جَمْرًا

2259. Quot rami virides mane prunae sunt! G.

٢٢٦٠ الْغَضْنُ اللَّيْنُ مَا يَنْكَسِرُ

2260. Ramus mollis non frangitur. G.

٢٢٦١ غَضَبُكَ عَنِ الْحَقِّ مَقْبَحَةٌ

2261. Ira tua sine jure res turpis est. A. D.

٢٢٦٢ الْغَضَبُ عِنْدَ الْمَنَاطَرَةِ مَنَسَاءٌ لِلْحَاجَةِ

2262. Ira in disputatione (disquisitione) efficit, ut argumentorum obliviscamur. B.

٢٢٦٣ الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ وَالْحِلْمُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ

2263. Ira cujuslibet mali, mansuetudo cujuslibet boni clavis est. A.

٢٢٦٤ عِنْدَ الْغَضَبِ تَعْمَى الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

2264. In ira animi oculique caeci sunt. A.

٢٢٦٥ مَنْ أَغْضَبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ حَبِيبُهُ

2265. Qui hunc mundum ad iram provocat, ejusque amatus alter mundus est? B.

٢٢٦٦ مَنْ اسْتَغْضَبَ وَلَا يَغْضَبُ فَهُوَ حِمَارٌ

2266. Qui ad iram excitatur et non irascitur, asinus est. D.

٢٢٦٧ يَغْطِي عَيْنَ الشَّمْسِ بِالْغُرْبَالِ

2267. Solis faciem cribro tegit. D.

٢٢٦٨ الْمُتَغَطِّي بِالْأَيَّامِ عُرْيَانٌ

2268. Qui diebus se tegit, nudus est. D.

٢٢٦٩ مَا أَغْفَلَهُ عَنْكَ شَيْئًا

2269. Quam socors est; ne dubites!

Samachscharius verba عَنْكَ شَيْئًا a praecedentibus in explicando ita separavit, ut ei, quem alloquatur, loquens dicat: *دع عنك شيئا من الشك* „Dubia omnino abjice!“ De viro summopere socorde verba adhibentur. S a m.

٢٢٧٠ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ لَشَهْوَتِهِ قَدْ غَلَبَ

2270. Cujus cupido cupiditates suas vincit, revera vicit. D.

٢٢٧١ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ لَعَقَلَهُ هَلَكٌ

2271. Cujus cupido prudentiam vincit, perit. D.

٢٢٧٢ مَا يَغْلِبُكَ إِلَّا مَنْ يَقُولُ لَكَ أُعْطِنِي مَتَاعِي

2272. Te non vincit, nisi qui tibi dicit: Suppellectilem meam mihi da! D.

٢٢٧٣ غَلَبَةُ الْمُقَاوِمِينَ غَلَبَةُ النَّارِ وَالْمَاءِ وَالرِّجَالِ

2273. Victoria adversariorum victoria ignis, aquae et virorum est. D.

٢٢٧٣ غَلَامٌ بِلاَ جَمَكِيَّةٍ دُسْتُورُهُ مَعَدَّ

2274. Juvenis (miles) sine stipendio adversaria sua secum habet. D.

٢٢٧٤ غَلَامٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ

2275. Adolescens prudens melior est quam senex insipidus. A.

٢٢٧٥ مَنْ لَا لَهُ غَلَامٌ فَهُوَ غَلَامٌ نَفْسِهِ

2276. Cui servus non est, is sui ipsius servus est. D.

٢٢٧٦ أَعْلَمُ مِنْ سَجَاحٍ

2277. Libidinosior quam Sadjahi.

Prophetissae nomen est filiae Almondsiri, quae pseudoprophetae Mosaiemaho se tradidit. Conf. Meid. 11, 38. Har. 445.

٢٢٧٧ غَلَاةٌ وَكَيْلٌ سَوْءٌ

2278. Caritas pretii prava curatrix est. D.

٢٢٧٨ غَالِي السُّوقِ وَلَا رَخِيصِ الْبَيْتِ

2279. Carus pretii in foro et non vilis pretii in domo. D.

٢٢٨٠ غَمْرَةُ الْمَوْتِ أَهْوَنُ مِنْ مَجَالَسَةِ مَنْ لَا يَهْوَاهُ قَلْبُكَ

2280. Gurgites mortis leviores sunt, quam consessus eorum, quos cor tuum non amat. A. B.

٢٢٨٠ غَنِمَ مَنْ سَلِمَ

2281. Qui salvus est, praeda potitus est. A.

٢٢٨١ اَغْتَنِمَ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسِ شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ

صَحَّتِكَ قَبْلَ سَقَمِكَ وَفَرَاغِكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَعَنَّاكَ

قَبْلَ فَقْرِكَ وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

2282. Utendum esse puta quinque rebus ante quinque res: juventute tua ante decrepitam aetatem; sanitate tua ante morbum; otio tuo ante occupationem; divitiis tuis ante paupertatem et vita tua ante mortem. D.

٢٢٨٢ اَغْنَى الصَّبَاحُ عَنِ الْمَصْبَاحِ

2283. Tempori matutino lucerna opus non est. D.

٢٢٨٣ مَنْ اسْتَغْنَى بِعَقْلِهِ ذَلَّ

2284. Qui prudentia sua contentus est, vilis est.

Conf. Meid, 24, 462. Fortasse ٢٢٨٤ labitur legendum est. D.

٢٢٨٤ مَنْ اسْتَغْنَى كَرَمَ عَلَى أَهْلِهِ

2285. Dives genti suae honoratus est.

٢٢٨٥ اسْتَغْنَتْ الْمَرْأَةُ عَنِ التَّنْقِيحِ

2286. Palmarum spinæ nodis privari non opus est.

Sic dicitur, quod nodos omnino non habent. Loco vocis الشوكة legitur السلاة cum eadem significatione. De eo adhibetur, qui rem, quæ recta est, mutando rectam reddere vult. Sam. Schar.

٢٢٨٧. غَنَى النَّفْسِ أَفْضَلُ مِنْ غَنَى الْمَالِ

2287. Divitiæ animæ præstantiores sunt quam divitiæ opum. D.

٢٢٨٨. لَا غِنًا كَغِنَا النَّفْسِ

2288. Nullæ divitiæ divitiis animæ comparandæ sunt. D.

٢٢٨٩. الْغِنَى طَوِيلُ الْخَيْلِ مَبَّاسٌ

2289. Opulentia longam laciniam habet modo superbo incedens.

Opulentia apparet, non occultatur, Schar.

٢٢٩٠. غِنَى بِلَا سَخَاوَةٍ كَشَجَرَةٍ بِلَا ثَمَرٍ

2290. Opulens sine liberalitate instar arboris sine fructu est, D.

In libro Fakih. Alchol. p. 24. legitur غِنَى بِلَا سَخَاوَةٍ „Dives sine liberalitate instar claustris sine clavi est.“

٢٢٩١. أَعْنَى الْعَنَاءِ الْعَقْلُ وَأَفْقَرُ الْفَقْرِ الْحَمَقُ وَأَوْحَشُ

الْوَحْشَةُ الْعَجَبُ وَأَكْرَمُ الْحَسَبِ حَسَنُ الْخُلُقِ

2291. Optima opulencia est prudentia, pessima paupertas est stupiditas, pessima solitudo est amor sui et nobilissimum genus est pulchritudo naturae. A.

٢٢٩٢ غَاظَ بَنَ بَاطَ

2292. Inanis filius inanis.

De re omnino falso et errore adhibetur. Verba vocibus بَاطِلُ بَنَ بَاطِلُ explicantur. Abu-Mohammedes Alahrabi proverbium ad Hamas p. f. 2. l. 7. adnotavit.

٢٢٩٣ عِنْدَ الْغَوْلَةِ دَعْوَةٌ يَا إِلَهَ شَيْءٍ يَكْفَاهُ

2293. Apud daemoneum est Dei invocatio: o Deus! res ei sufficit. D.

٢٢٩٤ غَايَةُ كُلِّ مُتَحَرِّكٍ السُّكُونُ

2294. Finis cujuslibet se moventis quies est. D.

٢٢٩٥ غَابَ حَظٌّ مِّنْ غَابَ نَفْسُهُ

2295. Qui ipse absens est, ejus portio absens est. A.

٢٢٩٦ غَابَ حَوْلَيْنِ وَرَجَعَ بِخَفَيْنِ

2296. Per biennium absens erat et duas ocreas reportavit. D. Conf. Meid. 19, 71.

٢٢٩٧ مِّنْ غَابَ خَابَ وَأَكَلَ نَصِيْبَهُ الْأَصْحَابُ

2297. Qui absens est, jacturam facit ejusque portionem socii edunt. D. Conf. Meid. 24, 594. et Burckh. 637.

٢٢٩٨ مَنْ غَابَ عَنِ الْعَيْنِ غَابَ عَنِ الْخَاطِرِ

2298. Qui ab oculo remotus est, ab animo remotus est. D.

٢٢٩٩ الْغَيْثُ مُصْلِحٌ مَا خَبَلَ

2299. Pluvia id, quod vitiavit, reparat.

De viro adhibetur, cujus bona plura sunt, quam mala. Alazmāihus proverbium sic retulit, alii aliter. conf. Meid. 14, 36. 18, 59.

٢٣٠٠ غَيْرٌ يَأْكُلُ الدَّجَاجَ وَأَنَا أَقْعُ فِي السِّيَاحِ

2300. Alii gallinas edunt et ego in sepem incido. D.

٢٣٠١ هَذِهِ غَيْرَتِكَ فِي الدُّنْيَا فَكَيْفَ فِي الْآخِرَةِ

2301. Hic est commeatus tuus in hoc mundo; at quomodo in altero? D.

٢٣٠٢ غَيْظُ الْبَخِيلِ عَلَى مَنْ يَجُودُ أَجَبٌ عِنْدَ

الْعُقَلَاءِ مِنْ بَخْلِهِ

2302. Ira avari contra eum, qui liberalis est, prudentibus majori admiratione digna est, quam ejus avaritia. B.

٢٣٠٣ فَارَةٌ فِي كُوَارَةٍ

2303. Glis in alveari apum. D.

٢٣٠٤ لَا تَفْتَحِ الْأَطْوَاقَ قَبَالَ قَوْسِ الْمَلَائِكَةِ

2304. Ne fenestras ex adverso arcus coelestis aperias! D.

٢٣٠٥ لَا تَفْتَحْ بَابًا يَتَعَبُكَ سَدُّهُ

2305. Ne portam aperias, cujus obstructio te fatigat. D.

Codex Par. cum hoc alteram sententiam conjunxit : „Ne sermonem proferas, quam revocare non potes.“ لَا تَرْسُلْ كَلَامًا يَعْجِزُكَ رَبُّهُ

٢٣٠٦ قَتَلَ ذَوَابَّتَهُ

2306. Torsit crinem ejus in fronte propendulum.

A consilio suo eum removit. Kam. conf. Meid.

20, 7.

٢٣٠٧ فِتْنَةُ الْعَالَمِ أَنْ يَكُونَ الْكَلَامُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ

الِاسْتِمَاعِ

2307. Infortunium docti eo consistit, quod loqui ei gratius est, quam audire. A.

٢٣٠٨ الْفِتْنَةُ أَشْرُ مِنَ الْقَتْلِ

2308. Seditio peior est quam caedes. G.

٢٣٠٩ لَا فَتَى مَكَانَ عَجُوزٍ

2309. Juvenis non est loco anus. D.

٢٣١٠ فَاجِرَةٌ أَقْرَأَهَا سِتًّا جِيرَانَهَا

2310. Improba inter compares suas, domina inter vicinas suas. D.

٢٣١١ قَحْلُ السُّوءِ يَبْدَأُ بِأُمِّهِ

2311. Admissarius pravus matre sua incipit. D.

٢٣١٢ فَخْرُ الْمَرْءِ بِفَضْلِهِ أَوَّلَى مِنْ فَخْرِهِ بِأَصْلِهِ

2312. Gloria viri ob merita sua dignior est, quam gloria ob originem. A. B.

٢٣١٣ لَا فَخْرَ بِالْمَالِ وَالنَّسَبِ بَلْ فَخْرٌ بِالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ

2313. Gloriandi causa non est in divitiis et genere; sed in scientia moribusque. D.

٢٣١٤ لَا تَفْتَحْ بِمَا فِي الْغَدِ فَإِنَّكَ مَا تَعْلَمُ مَا يَنْتَاجُهُ

الْيَوْمِ الْوَارِدِ

2314. Ne re crastini diei gloriare, nam nescis, quid dies veniens adlaturus sit! G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. C. 27, 1.

٢٣١٥ فَرَّ مِنَ الدُّبِّ وَقَعَ فِي الْجُبِّ

2315. Lupum fugit, in foveam incidit. D.

٢٣١٦ الْفَرَارُ فِي الْوَقْتِ ظَفَرٌ

2316. Fuga tempore suo victoria est. D.

٢٣١٧ مَا فَرَحْنَا بِإِبْلِيسَ كَيْفَ بِأَوْلَادِهِ

2317. Satanas gaudium nobis non adtulit; quomodo ejus liberi id facient? D.

٢٣١٨ لَا تَفْرَحْ بِأَوَّلِ مَا تَرَاهُ فَأَوَّلُ طَالِعِ فَجَرٍ كَذُوبٌ

2318. Ne ob primum, quod vides, laetus sis; Aurora enim mentiens primum oritur. A.

٢٣١٩ لَا تَفْرَحْ بِمَا حَوَّيْتَ

2319. Ne ob id, quod congregasti, laetus sis! D.

٢٣٢٠ الْفَرَحَةُ لِاتْنَيْنِ وَالْحِكْمَةُ لِأَلْفَيْنِ

2320. Gaudium duobus est et sapientia duobus millibus. D.

Sed in codice Par. loco vocis والحكمة legitur والحكة „et fricatio“.

٢٣٢١ فَرَّخَانُ فِي نِقَابِ

2321. Duo pulli in ventre.

I. e. duae res similes. Kam.

٢٣٢٢ الْفَارِسُ مَا يَتَفَرَسُ حَتَّى يَنْتَهَرَسَ

2322. Eques artis equestris peritum se non ostendit, donec vehementer contunditur. D.

٢٣٢٣ الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

2323. Occasio sicut nubes transit. B.

٢٣٢٤ أَفْرَطَ فَأَسْقَطَ

2324. Modum excessit et tum errorem commisit.

Hocce proverbium verbis Mohammedis comparandum est: من كثر كلامه كثر سقطه ومن كثر سقطه كثر كذبه ومن كثر كذبه كثر ذنوبه ومن كثر ذنوبه كانت النار أولى به

„Cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt; ejus errores multi sunt, ejus mendacia multa sunt; ejus mendacia multa sunt, ejus peccata multa sunt; ejus peccata multa sunt, is igne inferno dignus est.“ Alii verba haec Ohmaro tribuerunt. Schar.

٢٣٢٥ رَبِّ فَرِّقْ خَيْرٍ مِنْ حُبِّ

2325. Fieri potest, ut timor melior sit, quam amor. Sam.

٢٣٢٦ لَا فَرَقَ بَيْنَ إِنْسَانٍ يُقَادُ وَبِهِيْمَةٍ تُقَادُ

2326. Discrimen non est inter hominem, qui ducitur et bestiam, quae ducitur. D.

In codice Par. بهيْمَةٍ تُقَادُ „et bestiam quae duci se patitur“ legitur.

٢٣٢٧ لَا فِرَاقَ إِلَّا بِمَلِيْحٍ

2327. Non est separatio nisi per pulchrum. D.

٢٣٢٨ تَفَرَّقَى اللَّيْلُ عَنْ صُبْحِهِ

2328. Nox, ut Aurora appareret, recessit.

Proverbium est, quod in re clara et manifesta adhibetur. Harir. p. 56. conf. Meid. 21, 34.

٢٣٢٩ إِذَا فَرَّعَ الْفَوَادُ ذَهَبَ الرُّقَادُ

2329. Quum animus metuit, somnus abit. Sam.

٢٣٣٠ فَسَدَتْ نِعْمَةٌ مَنْ كَفَرَهَا

2330. Beneficium, quod in ingratum confertur, corrumpitur. A.

٢٣٣١ إذا أَفْسَدَتْ أَوَّلَ كُلِّ أَمْرٍ آتَتْ أَعْجَازُهُ إِلَّا التَّوَّابَ

2331. Cujuslibet rei finis, cujus initium corrumpis, nonnisi inflexus erit.

Versus metri Wafr, quem proverbii loco Mohammedes Alahrabi in comentario ad Hamasam citavit p. ٧٣١. 11.

٢٣٣٢ فَسَادُ الْعَامَّةِ مِنْ فَسَادِ الْخَاصَّةِ

2332. Corruptio plebis e corruptione procerum oritur. D.

٢٣٣٣ أَفْسَدُ مِنَ الْقَمَلِ

2333. Magis perdens quam insectum Kommal appellatum.

De voce قمل non consentiunt. Est res in segetes, priusquam spicae apparent, incidens, qua corrumpitur. Alii الذر locustae, alii الدرة formicae, alii الحمان ricinos esse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٣٤ فَشَرُّ إِنَّمَا الدُّنْيَا فُشَارٌ

2334. Delira, mundus nil nisi delirium est! D.

٢٣٣٥ فَشَتْ عَلَيْهِ الضَّيْعَةُ

2335. Interitus (negotium) contra eum divulgatus est.

De eo, qui rem ipsum non spectantem tractat, adhibetur. Hamas. p. 33.

٢٣٣٦ مَنْ أَفْشَى سِرَّهُ أَفْسَدَ أَمْرَهُ

2336. Qui secretum suum divulgat, rem suam corrumpit. A.

٢٣٣٧ إفشاء السِّرِّ الى النِّسَاءِ فَعَلَّ الْأَحْمَقَ

2337. Qui secretum mulieribus divulgat, stulti modo agit. Fakih. Alchol. p. 44. l. 5. infr.

٢٣٣٨ أَفْصَى عَنْهُ الشِّتَاءُ

2338. Hiems ab eo recessit.

Penuria liberatus fuit. De eo, qui post molestias toleratas desiderio potitur, proverbium adhibent. Schar.

٢٣٣٩ بَيْنَ الْفِضَّةِ وَالْقَسْدِيرِ فَرْقٌ كَبِيرٌ

2339. Inter argentum stannumque magnum discrimen est.

In codice Par. sic legitur: بين الذهب والقصدير „Inter aurum et stannum multum discriminis est.“

٢٣٤٠ مَنْ قَضَلَ مِنْ عَشَاءٍ إِلَى غَدَاةٍ مَا يَشْمَتُ

بِهِ أَعْدَاةُ

2340. Qui a cibo vespertino suo usque ad cibum matutinum suum beneficium se gerit, ob ejus calamitatem inimici non gaudebunt. D.

Hoc in proverbio verbum فضل significationem „beneficium se gessit“ habere videtur. أعداء est pro أعداؤه et عشاء pro غداؤه et غداؤه nec non غداؤه.

٢٣٤١ الْفُضُولُ لَا يَدَّ لَهُ مِنَ الْكُدُورِ

2341. In superfluo necessario impuritas est. G.

٢٣٤٢ إِيَّاكَ وَفُضُولَ الْكَلَامِ فَإِنَّهَا تَنْظِيرُ مِنْ عِيُوبِكَ مَا

بَطْنٍ وَجَرَّكَ مِنْ عَدُوِّكَ مَا سَكَنَ

2342. Cave sermonem superfluum, nam occulta vitia tua ostendit et in inimico tuo ea, quae quiescunt, movet. A.

٢٣٤٣ أَفْضَلَ الْعَقْلِ بِالْمَالِ

2343. Quam praeclarae opes ingenii sunt! G.

٢٣٤٤ أَفْضَلَ الْجِهَادِ كَلِمَةً حَقٌّ عِنْدَ أَمِيرِ جَابِرٍ

2344. Optimum bellum sacrum est, verum dicere principi injusto. Faki. Alchol. p. 180. l. 10. infr.

٢٣٤٥ أَفْضَلَ السُّلْطَانِ مَنْ أَمِنَهُ الْبَرُّ وَخَافَهُ الْمَجْرِمُ

وَشَرُّ السُّلْطَانِ مَنْ خَافَهُ الْبَرُّ وَأَمِنَهُ الْمَجْرِمُ

2345. Praestantissimus imperator est, a quo insons securus est et quem peccator metuit et pessimus imperator est, quem insons metuit et a quo peccator securus est. A.

٢٣٤٦ أَفْضَلَ الْعَقْلِ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ

2346. Praestantissima hominis prudentia est se ipsum nosse. A.

٢٣٤٧ أَفْضَلَ الْمُلُوكِ مَنْ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَقُّ بِهِ مِنْ

أَحَدٌ وَلَا يَطْمَعُ الْقَوِيُّ فِي حَبِيفِهِ وَلَا يَبْتَئِسُ
الضَّعِيفُ مِنْ عَدْلِهِ

2347. Praestantissimus rex est, quo unus altero dignior non est, dum neque robustus injuriam ei inferre cupit neque debilis justitiae ab eo exercendae spem abjicit. A.

٢٣٤٨ أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا وَعَنْ عَيْبِ
غَيْرِهِ ضَرِيرًا

2348. Optimus homo est, qui vitia sua videt et aliorum vitia non videt. A.

٢٣٤٩ أَفْضَلُ النَّاسِ مُوقِرٌ زَاهِدٌ

2349. Praestantissimus homo est, qui honoratus est et a rebus illicitis abstinet. G.

٢٣٥٠ الْفُطُورُ عَلَى بَاكِرٍ يَشْرَحُ الْخَاطِرَ

2350. Jejunium solvere matutino tempore animum dilatat. D.

٢٣٥١ لَا فَاطِمَةُ فِي الْعَلَمَةِ وَلَا مُحَمَّدٌ فِي الْكِتَابِ

2351. Non est Fathimah in schola et non Mohammeds in schola. D.

٢٣٥٢ إِذَا فَعَلْتَ مَعْرُوفًا فَاسْتَرِهِ وَإِذَا أُولَيْتَهُ فَاشْكُرْهُ

وَلَا تَفْعَلْ مَا يَسُوءُكَ عَاجِلُهُ وَيَضُرُّكَ آجِلُهُ

2352. Si beneficium confers, id occulta, et si beneficium accipis, pro eo gratias age! ne id facias, quod in hoc mundo tibi displicet et in altero mundo tibi nocet. A.

٢٣٥٣ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ لَا تَكُنْ مُعْتَرِضًا

2353. Deus id, quod vult, facit, ne igitur impediens sis! G.

٢٣٥٤ مَنْ يَفْعَلُ الْخَيْرَ كُتِبَ مِنْ أَهْلِهِ

2354. Qui bonum facit, bonis adnumeratur. D.

٢٣٥٥ مَنْ يَفْعَلُ الْخَيْرَ لَا يَعْدَمُ جَوَابُهُ

2355. Qui bonum facit, is retributione destitutus non erit. D.

In cod. Gott. ثوابه legitur.

٢٣٥٦ لَا أَفْعَلُ الْأَظْلَمَ الْجَذَعُ

2356. Tempore non faciam.

I. e. nunquam faciam. اذلم hoc in proverbio temporis cognomen est. Conf. اودى اذلم الجذع. Sam.

٢٣٥٧ لَا أَفْعَلُ السَّهْمَ وَالْقَمَرَ

2357. Non faciam quamdiu nocturna confabulatio et luna existit.

Eodem modo dicitur: لا اتيك et لا اكلمه Conf. Meid. 23, 346. Sam.

٢٣٥٨ لَا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْأَجْدَانِ

2358. Non faciam, quamdiu duo nova diversa sunt.

Duo nova diem noctemque designant. Sam.

٢٣٥٩ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الصَّرْفَانِ

2359. Non faciam, quamdiu duo rubra diversa sunt.

Duo rubra (ob auroram et solem occidentem) diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٠ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْفَتَيَانِ

2360. Non faciam, quamdiu duo juvenes diversi sunt.

Duo juvenes dies et nox sunt. Sam.

٢٣٦١ لا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْمَلَوْنِ

2361. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٢ لا أَفْعَلُ مَا أَطَّتِ الْأَبِلُ

2362. Non faciam quamdiu cameli vocem edunt. S.

٢٣٦٣ لا أَفْعَلُ مَا أَنْ فِي السَّمَاءِ نُجُومٌ

2363. Non faciam quamdiu in coelo stellae sunt.
Conf. Meid. 23, 345. Sam.

٢٣٦٤ لا أَفْعَلُ مَا بَاصَ الْحَمَامُ وَفَرَخَ

2364. Non faciam, quamdiu columbae ova ponunt et pullos excludunt. Sam.

٢٣٦٥ لا أَفْعَلُ مَا حَدَا اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

2365. Non faciam quamdiu nox diesque sequuntur. Sam.

٢٣٦٦ لَا أَفْعَلُ مَا حَمَلَتْ عَيْنِي الْمَاءُ

2366. Non faciam quamdiu oculus meus aquam portat.

Legitur quoque ما وسقت „quamdiu congestam portat.“

٢٣٦٧ لَا أَفْعَلُ مَا حَنْتِ النَّيْبُ

2367. Non faciam, quamdiu camelae annosae gemunt.

Ob amorem in pullum camelae annosae id maxime faciunt. Sam.

٢٣٦٨ لَا أَفْعَلُ مَا دَامَ لِلزَّيْتِ عَاصِرُ

2368. Non faciam, quamdiu oleo exprimens est. S.

٢٣٦٩ لَا أَفْعَلُ مَا دَعَا اللَّهَ دَاعٍ

2369. Non faciam, quamdiu homo Deum invocat.

٢٣٧٠ لَا أَفْعَلُ مَا دَرَّ شَارِقُ

2370. Non faciam quamdiu sol oriens radios dispergit. Sam.

٢٣٧١ لَا أَفْعَلُ مَا طَافَ حَوْلَ الْأَرْضِ حَافٍ وَنَاعِلُ

2371. Non faciam quamdiu super terra nudipes et calceatus incedit. Sam.

٢٣٧٢ لَا أَفْعَلُ مَا عَوَدَ رَاكِبٌ

2372. Non faciam quamdiu eques init.

De voce *عز* dubito et nescio, num significatio primae conjugationis huic proverbio conveniat. Sam.

٢٣٧٣ لا أَفْعَلُ هُبَيْرَةَ بْنِ سَعْدٍ

2373. Non faciam, quamdiu Hobairah ben-Sahd absens est.

Nunquam iste vir rediit. Conf. Meid. 23, 273. S.

٢٣٧٤ مَا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْعَصْرَانِ

2374. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. Sam.

٢٣٧٥ مَا أَفْعَلُ مَعْرَى الْفُزْرِ

2375. Non faciam quamdiu caprae Alfsri dispersae sunt. Conf. Meid. 23, 274. Sam.

٢٣٧٦ مِنْ الْأَفَايِ كُلَّمَا طَالَ عُمُرُهُ كَثُرَ شَرُّهُ

2376. Viperis proprium est, multum malum inferre, si diu vivunt.

Longa enim vita et venenum earum et noxa augetur. D.

٢٣٧٧ مَا يَفْقَهُ الْبَيْضَ وَلَا يَنْضِجُ الْكَرَاعَ -

2377. Neque rumpit ova neque bene coquit crura. Sam.

٢٣٧٨ لَا فَقْرَ أَشَدَّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا مَالَ أَفْوَدَ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا

وَحَدَّةٌ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا مُظَاهَرَةٌ أَوْثَقُ مِنَ

الْمُشَاوَرَةِ

2378. Paupertas nulla durior est, quam ignorantia, opulentia nulla constantior quam prudentia, nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullum auxilium melius quam consultatio amicorum. A.

٢٣٧٩ لَا فَقْرٌ أَفْقَرُ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا وَحْدَةٌ أَوْحَشُ مِنَ

الْعُجْبِ وَلَا صَاحِبَ أَكْبَسَ مِنَ الشُّرَى

2379. Paupertas nulla pauperior est quam ignorantia et nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullus socius astutior quam consilium. A.

٢٣٨٠ لَا فَقْرٌ لِلْعَاقِلِ وَلَا حُرْمَةٌ لِلْفَاسِقِ

2380. Prudenti paupertas, improbo reverentia non est. A.

٢٣٨١ الْفَقْرُ بِغَيْرِ دَيْنٍ غَنَى

2381. Paupertas sine debito opulentia est. G.

٢٣٨٢ الْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغَنَى الْحَرَامِ

2382. Paupertas melior est quam divitiae illicitae. G.

٢٣٨٣ الْفَقْرُ مَعَ الْأَمْنِ خَيْرٌ مِنَ الْغَنَاءِ مَعَ الْخَوْفِ

2383. Paupertas cum securitate melior est quam opulentia cum metu. D.

٢٣٨٤ الْفَقْرُ مِنَ اللَّهِ وَلَيْسَ الْوَسْخُ مِنْهُ

2384. Paupertas a Deo mittitur; sed non sordes. B.

٢٣٨٥ فَقِيرٌ بِلَا أَدَبٍ كَطَائِفٍ بِلَا حَظَبٍ

2385. Pauper sine animi cultura est instar coqui sine ligno. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٣٨٦ فَقِيرٌ بِلَا صَبْرِ كَقَنْدِيلٍ بِلَا زَيْتٍ

2386. Pauper sine patientia instar lucernae sine oleo est. D.

٢٣٨٧ فَقِيرٌ صَادِقٌ خَيْرٌ مِنْ غَنِيِّ كَاذِبٍ

2387. Pauper verax melior est, quam dives mendax. D.

٢٣٨٨ فَقِيرٌ وَابْرَةٌ كَبِيرٌ

2388. Pauper et ejus veretrum magnum est. D.

In Rostgaardii libro legitur *فَقِيرٌ وَنَقِيرٌ وَزَبَةٌ كَبِيرٌ* et explicandi gratia addit: Dicitur in eos, qui, utut pauperes sunt, sumtus tamen magnos faciunt et genio indulgent aequae ac si essent maxime divites.

٢٣٨٩ كَمْ مِنْ فَقِيرٍ غَنَى النَّفْسِ وَكَمْ مِنْ غَنِيِّ

فَقِيرِ النَّفْسِ

2389. Quot pauperes divites animo sunt et quot divites pauperes animo sunt. A.

٢٣٩٠. الْفَقِيرُ يَكُونُ مَبْغُوضًا عِنْدَ صَاحِبِهِ وَأَصْدِقَائِهِ

الْأَغْنِيَاءُ كَثِيرُونَ

2390. Pauper socio suo exosus est, sed divitum amici multi sunt, G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. 14, 20.

٢٣٩١. أَفْقَرُ مِنْ وَدِّ

2391. Pauperior quam paxillus.

Vocem ود pro ودد positum esse putant. Alii Wadd nomen pauperis fuisse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٩٢. الْفِكْرُ نُورٌ وَالْغَفْلَةُ ظُلْمَةٌ

2392. Cogitatio lux est; socordia autem obscuritas. A.

٢٣٩٣. لَا تَتَفَكَّرْ فَإِنَّ لَهَا مُدَبِّرَ

2393. Non cogitat; nam ei moderator est. D.

٢٣٩٤. تَتَفَكَّرُ قَبْلَ أَنْ تَعْرِمَ وَتَبَيِّنَ قَبْلَ أَنْ تَهَاجِمَ

وَشَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ

2394. Cogita, priusquam firmum consilium capis, et bene considera, priusquam audacter aggrederis et consilium ini, priusquam audes ! A.

٢٣٩٥. مَنْ تَتَفَكَّرُ أَعْتَبِرْ وَمَنْ أَعْتَبَرَ أَعْتَمَلْ وَمَنْ أَعْتَمَلَ سَلِمَ

2395. Qui de rebus cogitat, exemplum ab iis su-

mit, et qui exemplum sumit, ab hominibus
se separat et qui se separat, salvus est. A.

٢٣٩٦ بَغْلَسُ كُرْفَسٍ وَلَا تُهَيِّنِ النَّفْسَ

2396. Pro obolo gossipium; ne igitur animam parvi
habeas!

In Rostgaardii libro sic: يا نفس ولا اهينك يا نفس
„Obolo apium (comparare potes); neque despiciam te,
o anima! I. e. Non esse precarium sumendum, quod
parvi emere possimus.

٢٣٩٧ بَغْلَسُ كِبَرِيَّتٍ لَا تَنْفَخِ وَلَا تَتَّعَبِ

2397. Pro obolo sulphur (comparari potest); ne
igitur fles neque te fatiges!

Et hoc in Rostgaardii libro paulo vitiosum legitur.

٢٣٩٨ أَفْلَسَ الْجُنْدِيُّ فَتَنَشَّ الدَّفَاتِرَ الْعِتَاقَ

2398. Miles pauper evasit; ratocinia vetera perscru-
tatus est. D.

Rostgaardius, in cuius libro paulo aliter legitur, ex-
plicandi causa addit: Dicitur in eos, qui oblitterata de-
bita repetunt.

٢٣٩٩ أَفْلَسَ مِنْ ضَارِبٍ يُحِفُّ أَسْتَهُ

2399. Pauperior quam is, qui podicem suum per-
cutit.

I. e. Qui tantum non possidet, ut istam corporis par-
tem tegere possit. Kam.

٢٤٠٠ أَفْلَسَ مِنْ طُنْبُورٍ عَلَيْهِ وَتَرٌ

2400. Pauperior quam cithara nervo instructa. D.

٢٤.١ الْمُفْلِسُ مَا لَهُ صَاحِبٌ

2401. Pauperi socius non est. G.

٢٤.٢ يَفْقَى مَا فِي الْقُدُورِ وَيَبْقَى مَا فِي الصُّدُورِ

2402. Quod in ollis est, perit et quod in animis est, manet. D.

٢٤.٣ الَّذِي مَا يَفْقَهُمُ بِالتَّلْوِيحِ مَا يَفْقَهُمُ بِالتَّصْرِيحِ

2403. Qui per metonymiam non intelligit, is aperte exponendo non intelliget. D.

٢٤.٤ مَنْ فَاتَهُ الْأَدَبُ لَمْ يَنْفَعَهُ الْحَسَبُ

2404. Qui animi cultura destitutus est, ei nobilitas generis nil prodest. D.

٢٤.٥ تَقَاوَدَ بِالْخَيْرِ تَنَالَهُ

2405. Si boro operam das, id assequeris. D.

٢٤.٦ مَنْ لَمْ يَسْتَعِدَّ بِالْأَدَبِ مَا لَا اسْتِفَادَ بِهِ جَمَالًا

2406. Qui exulto animo divitias non acquirit, is pulchritudine per eum ornatur. B.

٢٤.٧ فَرَّ مِنْ سَلَمٍ مِنْ شَرِّ نَفْسِهِ

2407. Qui a malo sui ipsius securus est, is victoria potitus est. B.

٢٤.٨ قَبَّحَ اللَّهُ مَعْرَى خَيْرِهَا خُطَّةً

2408. Deus capras perdat, quarum optima Choththah est!

Proverbium de hominibus pravis adhibetur, quorum cuidam levissimum meritum adscribitur. conf. Kam. sub. خط et Meid. 23, 32. Sam.

٢٤٠٩ قَبِيحٌ تُعَرِّفُ

2409. Turpiter age, cognosceris! D.

٢٤١٠ مَا أَقْبَحَ الْخُضُوعُ عِنْدَ الْحَاجَةِ وَالتَّكَبُّرُ عِنْدَ
الْاِسْتِغْنَاءِ عَنْهَا

2410. Quam turpis est submissio tempore necessitatis et superbia necessitate cessante! D.

٢٤١١ أَقْبَحُ مِنْ زَوَالِ النِّعْمَةِ

2411. Foedior, quam commoda vita cessans. Hamas. p. 819. l. 8.

٢٤١٢ أَقْبَحُ مِنْ قُرْدَةٍ

2412. Foedior quam simia femina.

Proverbium Arabibus non genuinis adscribitur. conf. Harir. 446 et Meid. 21, 142.

٢٤١٣ كَالْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ بِيَدِهِ وَهُوَ يَرْمِي الْمَاءَ وَلَيْسَ
فِي يَدِهِ شَيْءٌ

2413. Ut is, qui aquam manu capit, nam aquam striis signat, dum nil aquae in manu habet. D.

Conf. Meid. 22, 82. Ex Djeuharii sententia verba :
 „Is aquam striis signat“ de homine ingenioso
 adhibentur.

٢٤١٤ فلان كَالْقَابِضِ عَلَى النَّارِ

2414. Quidam ei similis est, qui ignem manu capit. D.

٢٤١٥ لَا يَقْبَلُ الْحُمْرَ الْأَدَبَ وَلَا يُثْمِرُ الشَّوْكَ الْعِنَبَ

2415. Asinus culturam animi non admittit et rubetum uvas non profert. A.

٢٤١٦ لَا تَقْبَلُ الْخَبَرَ مِنْ كِتَابٍ وَإِنْ أَتَى بِحَدِيثٍ مُجَابٍ

2416. Ne ex epistola nuntium admittas et si rem admirandam tibi adfert. A.

٢٤١٧ لَا قَبْلَ لَكَ

2417. Profecto! versus te me dirigam! D.

٢٤١٨ قَابِلٌ بَعْضُ أَخْلَاقِكَ بَبْعُ قَابِلٍ غَضَبِكَ بِحِلْمِكَ

وَحَيْثُكَ بِعِلْمِكَ وَلِسَانُكَ بِذِكْرِكَ وَغُفْلَتُكَ بِحُضُورِكَ

2418. Compensa unam partem indolum tuarum altera: iram tuam mansuetudine tua, ignorantiam tuam cognitione tua, linguam tuam recordatione tua, socordiam tuam praesentia tua. A.

٢٤١٩ مَنْ قَابَلَ السَّيِّئَةَ مِنْ عَدُوِّهِ بِالْحَسَنَةِ فَقَدْ
انْتَقَمَ مِنْهُ

2419. Qui pravam inimici sui factum benefacto
pensat, is ab eo se vindicat. A.

٢٤٢٠ إِذَا أَقْبَلَتِ الدَّوْلَةُ خَدَمَتِ الشَّهَوَاتِ الْعُقُولُ
وَإِذَا أَدْبَرَتْ خَدَمَتِ الْعُقُولُ الشَّهَوَاتِ

2420. Quum imperium (tempus) fortunatum est,
cupiditates prudentiae inserviunt; quum in-
felix est, prudentia cupiditatibus inservit. A.

٢٤٢١ إِذَا أَقْبَلَتِ بَاضَ الْحَمَامِ عَلَى الْوَتْدِ وَإِذَا حَمَلَتْ
شَخَّ الْجَمَارِ عَلَى الْأَسَدِ

2421. Quum irruis, columba super paxillo ova
ponet et si tu impetum facis, asinus contra
leonem urinam egeret. D.

٢٤٢٢ قُبُولُ الْعُذْرِ مِنْ مَحَاسِنِ الشَّيْمِ

2422. Excusationem admittere, pulchrae indolis
signum est. D.

٢٤٢٣ مَقْبُولُ السُّلْطَانِ مَسْعُودٌ وَمَبْغُوضُ الْخَاقَانِ مَرْدُودٌ

2423. Quem imperator acceptum habet, is fortu-
natus est et quem imperator odio habet,
rejectus est. D.

٢٤٢٤ قَتَلَنِي وَبَكَى ثُمَّ سَبَقَنِي وَاشْتَكَى

2424. Me occidit et ploravit, tum me praecessit et questus est. D.

٢٤٢٥ يَقْتُلُ الْقَتِيلَ وَيَمْشِي فِي جِنَازَتِهِ

2425. Occisum necat et ejus feretrum sequitur. G.

٢٤٢٦ لَا تُقَاتِلْ مَنْ يَعْرِفُكَ يَعْرِفُ بِكَ مَنْ لَا يَعْرِفُكَ

2426. Ne cum eo, qui te novit, dimices, nam ei notus fies, qui te non novit. D.

٢٤٢٧ تُقَاتِلُ الرِّيحَ وَالْبَحْرَ وَقَعَ الصَّلْحُ عَلَى مَرْكَبِ

الرَّائِسِ

2427. Certantibus ventis marique, pax in navi praefecti producitur. D.

٢٤٢٨ الْقَتْلُ أَنْفَى لِلْقَتْلِ

2428. Caedes caedem maxime repellit. Fa k. A L. chol. p. 13.

٢٤٢٩ قَاتِلُ الْحَرِيصِ حَرِصٌ

2429. Avidi occisor aviditas est. B.

٢٤٣٠ يَا قَاتِلَ الرُّوحِ أَأَيْنَ تَرُوحُ

2430. O animae occisor! quo is? D.

٢٤٣١ قَاحِبَةٌ وَشَاطِرَةٌ

2431. Meretrix et vafra. D.

٢٤٣١ قَدْ قَدَّ الْفَارَةُ وَصَوْتُهُ مَلَا الْحَارَةَ

2432. Statura ejus statura gliris est et vox ejus vicum implet. D.

٢٤٣٢ أَقْدُ مِنْ شَفْرَةٍ

3433. Magis secans quam culter magnus. .

Dixit poeta :

أَقْدُ لِنَعْمَاكَ مِنْ شَفْرَةٍ وَأَقْطَعُ فِي كُفْرِهَا مِنْ جَلْمٍ

„Beneficium tuum magis dissecat, quam culter magnus et in ejus ingratitudine magis amputans est quam forfex.“

Metrum Motakarib est. Sam. Schar.

٢٤٣٣ إِذَا مَا قَدَرْتُ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ
شُكْرًا لِقُدْرَتِكَ عَلَيْهِ

2434. Quum in inimicum tuum potestatem habes, fac ut venia, quam ei concedis, gratia tuae potestatis sit. D.

٢٤٣٤ مَا قَدَرْتُ عَلَى كَذَا حَتَّى تَعَطَّفْتَ أَرْعَاطَ
النَّبْلِ عَلَى

2435. Hoc non possum, donec radices sagittarum contra me inclinantur.

I, e. nunquam id possum. Kam.

٢٤٣٥ أَقْدُرُ بِذَرْعِكَ

2436. Defini brachio tuo !

I. e. Suscipe id, quod perficere potes. conf. Meid.

C. 21, 7. Dixit poeta:

فَاعْمَلْ لِمَا تَعْلُو فَمَا لَكَ فِي الْإِذَى لَا تَسْتَطِيعُ مِنَ الْأُمُورِ يَدَانِ

„Id fac, cui par es; nam tibi in rebus, quas perficere non potes, duae manus (potestas) non sunt“ Metrum Camil est.

Dixit Ahmru ben-Mahdi Carb:

إِذَا لَمْ تَسْتَطِيعْ شَيْئًا فَدَعُهُ وَجَاوِزُهُ إِلَى مَا تَسْتَطِيعُ

Quod si rem perficere non potes, sine eam et transi eam omittens, ad rem, cui par es. Metrum Wafir est.

إِذَا لَمْ تَقْدِرْ عَلَى الْكُلِّ فَلَا تَتْرُكْ الْكُلَّ ٢٤٣٧

2437. Quum tota re potiri non potes, ne totam rem relinque! D.

٢٤٣٨ قَدِّرْ فِي الْعَمَلِ تَنْجٍ مِنَ الْوَلِّ

2438. Defini in agendo, ut lapsu liber sis! A.

٢٤٣٩ بِقَدْرِ الصُّعُودِ يَكُونُ الْهُبُوطُ فَإِيَّاكَ وَالرُّتْبَةَ الْعَالِيَةَ

2439. E ratione adscensus erit descensus; cave igitur excelsum dignitatis locum! A.

٢٤٤٠ عَلَى قَدْرِ جُرْمِ الْغِيْلِ تُبْنَى قَوَائِمُهُ

2440. Secundum corporis molem pedes elephantis formati sunt. D.

٢٤٤١ الْمَقْدَرُ كَالْيَيْنِ

2441. Res a Deo decreta futura est. D.

٢٤٤٢ قَدِمَ الْخُرُوجَ قَبْلَ الْوُلُوجِ

2442. Exitum ante introitum praecedere fac! D.

٢٤٤٣ مَنْ قَدِمَ هَدِيَّةً قُضِيَتْ حَاجَتُهُ

2443. Qui donum praemittit, ejus desiderium impletur. D.

٢٤٤٤ يَقْدِمُ رَجُلًا وَلَا يُؤَخِّرُ أُخْرَى

2444. Unum pedem praemittit, alterum retrahit. D.

٢٤٤٥ مَنْ لَا يَقْدِمُ تَوْبَتَهُ قَبْلَ الْمَوْتِ فَقَدْ شَقِيَ

2445. Qui ante mortem poenitentiam non agit, is miser est. D.

٢٤٤٦ الْقَادِمُ يَزَارُ

2446. Adveniens (ex itinere) visitatur. D.

٢٤٤٧ عَلَى قُدُومِكَ يَا سَادَتِي خُرْبُ الْبِلَادِ

2447. In adventu tuo, o domina mea, terrae vastatae sunt. D.

٢٤٤٨ الْأَقْدَامُ عَلَى الْكِرَامِ مَذْمُومَةٌ

2448. Audacia contra generosos vituperio digna est. D.

٢٤٤٩ مَا لَهُ أَقْدٌ وَلَا مَرِيَشٌ

2449. Neque alis carens (sagitta) neque alata ei est. Sam.

٢٤٥٠ لا تَقْرَبُ السُّلْطَانَ إِذَا غَضِبَ وَالْبَحْرَ إِذَا مَدَّ

3450. Ne regi irascenti et mari crescenti appropinques! D.

٢٤٥١ تَقَرَّبْ إِلَى اللَّهِ بِعَدَاوَةِ نَفْسِكَ

2451. Deo per inimicitiam erga te ipsum appropinqua!

٢٤٥٢ إِذَا تَقَارَبَ الشَّيْءُ أُعْطِيَ حُكْمَهُ

2452. Quum res propinqua est, rationem suam eam sequi sine! D.

٢٤٥٣ قَرَبُ الْأَشْرَارِ مُضَرَّةٌ

2453. Pravorum propinquitas noxa est. D.

In codice D. قلب الاشرار „cor pravorum“ legitur.

٢٤٥٤ الْقَرِيبُ مَنْ تَقَرَّبَ لَا مَنْ تَنَسَّبَ

2454. 'Qui tanquam propinquum se gerit, is propinquus est, non qui dicit, se genere esse conjunctum. Kam.

٢٤٥٥ الْقَرِيبُ مَنْ يَقْرَبُ نَفْسَهُ

2455. Qui se ipsum adducit (offert), propinquus est.

Verba haec Hozain ben-Hodsaifah dixit. Schar.

٢٤٥٦ أَقْرَبُ الْأَشْيَاءِ الْأَجَلَ وَأَبْعَدُ الْأَشْيَاءِ الْأَمَلَ

2456. Propinquissima res mors et remotissima res spes est. A.

٢٤٥٧ اقْرَبُ الْأَشْيَاءِ صَرَعَةُ الظَّالِمِ وَأَنْفَعُ السَّهَامِ
دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

2457. Propinquissima res est, quod injustus prosternitur et sagitta maxime penetrans est, quod injuria adflictus Deum invocat. A.

٢٤٥٨ الْقُرْدُ يَعْيشُ بِظَهْرِهِ عَامًا وَيَبْطِنُهُ عَامًا

2458. Ricinus in dorso suo annum et in ventre suo annum vivit.

Ad patientiam in fortuna adversa significandam adhibetur. Narrant ricinum, quum lutum, quo insit, muro impingatur, in isto statu per anni spatium super ventre jacentem permanere, tum se convertentem per anni spatium super dorso esse. Schar.

٢٤٥٩ قَرَعَ سِنَّ النَّامِ

2459. Poenitentis dentem fricuit.

Eum rei poenituit. Sam.

٢٤٦٠ مَنْ قَرَعَ بَابًا وَلَجَّ وَلَجَّ

2460. Qui portam pulsat et assiduus est, intrat.

Inest verborum lusus. B.

٢٤٦١ قَرَعَهُ بِمِشْطَيْنِ وَعَيَّا بِمُكْحَلَتَيْنِ

2461. Calvitium habens cum duobus pectinibus

et caeca cum duobus oculis, in quibus stibium est. D.

Propter vocem عَمِيَ vocabulo قرعة istam significationem tribui. Hoc non admissio عَمِيَ scribendum est, ut verti possit: „calvities et caecitas.“

٢٤٦٢ لَا اُقْتَرِفَ مَعَ الْاِعْتِرَافِ

2462. Crimen non commisimus, si id confitemur. B.

٢٤٦٣ يَا قَارِئُ الْخَطِّ لَا تَرْكَنْ لِأَحَدٍ قَطَّ

2463. O tu, qui scripturam legis, ne in ullo unquam fiduciam ponas! D.

٢٤٦٤ الْقَسُّ رَاضِي عَلَى الْكَنِيسَةِ

2464. Presbyter ecclesia contentus est. D.

٢٤٦٥ لَا يُقَاسَى الْحُبُّ أَشَدَّ مِنْ قَسْوَةِ قَلْبِ الْحَبِيبِ

2465. Amans nullam rem ipsi molestiorem perfert, quam durum amati cor. A.

٢٤٦٦ قَسْوَةُ الْقَلْبِ مِنَ الشَّعْبِ

2466. Durities cordis e satietate oritur. A. B.

٢٤٦٧ قَشَرَ لَ عَصَاةَ

2467. Ei baculum decorticavit. D.

٢٤٦٨ أَفْشَعَ الْعَنْزَةَ وَخَذَ مِنْ حَلِيبِهَا

2468. Capram mulge ejusque lac sume! D.

٢٢٦٩ بِيقْشَعِ لِحِمَارَةٍ مَغْطِيَّةٍ بِمَنْدِيلٍ فَيَظُنُّ أَنَّهَا
أُمُّ نَاصِرِ الدِّينِ

2469. Asinam mantili tectam mulget eamque matrem Nazir-Aldini esse putat. D.

٢٢٧٠ الْقَصَّابُ مَا لَهُ صَاحِبٌ

2470. Lanio socius non est. D.

٢٢٧١ مَنْ قَصَدَ الْبَحْرَ يَسْتَقِلُّ السَّوَاكِي

2471. Qui ad mare tendit, canales levipendit. G.

٢٢٧٢ قَصْدُ الْمَلِكِ إِذَا كَانَ صَالِحًا كَانَ أَمْرُهُ فِي جَمِيعِ
الْأَزْمَانِ نَاجِحًا

2472. Regis propositum si probum est, ejus res quolibet tempore bene se habent. Fakih. Alchol. p. 142. l. 9.

٢٢٧٣ الْقَصْدُ أَجْبَى لِلْسَّيْرِ

2473. Diligentia itineri prospera est.

Laudatio diligentiae in rebus peragendis. Dixit poeta Alahscha:

إِذَا حَاجَةً وَتَنَاجًى لَا تَسْتَطِيعُهَا فَخُذْ طَرَفًا مِنْ غَيْرِهَا حِينَ تَسْبِقُ
فَكَذَلِكَ أُخْرَى أَنْ تَنَالَ جَسِيئَتَهَا وَلِلْقَصْدِ أَجْبَى لِلْمَسِيرِ وَالْخَفِ
Quum res necessaria te fugit, ut ea potiri non possis,

alius oram cape, quando praecedit; est enim te dignius, ut magnum ejus capias et diligentia itineri prosperior est et magis perducens“. Metrum Thawil est. Sam. Sch.

٢٤٧٤ الاَقْتِصَادُ أَبْقَى لِلْجَمَامِ

2474. Modum rectum tenere, quietem conservat.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Schar.

٢٤٧٥ مَنْ قَصَّرَ عَنِ السِّيَاسَةِ صَغُرَ (عَنِ) الرِّيَاسَةِ

2475. Qui res recte disponere non valet, regere non potest. A.

٢٤٧٦ لَا تَقْصُرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ فَإِنَّهُمْ تَخْلُفُونَ

لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ

2476. Ne filios vestros nonnisi tanta doctrina imbuatis, quanta vos ornati estis, ii enim alii tempori quam vestro nati sunt. A.

٢٤٧٧ مَا أَقْصَرَ اللَّيْلُ عَلَى الرَّاقِدِ

2477. Quam brevis est nox dormienti! D.

٢٤٧٨ مَنْ أَقْتَصَرَ عَلَى الْحِلْمِ وَطِئَهُ أَقْدَامُ السَّفَلَةِ وَالْجَهَالِ

2478. Qui nonnisi mansuetudini operam dat, eum pedes plebis et insipidorum conculcant D.

Vocem وَطِئَهُ, uterque codex habet cum Teschdidi signo litterae ي imposito.

٢٤٧٩ مَنْ أَقْتَصَرَ عَلَى قَدْرِهِ كَانَ أَبْقَى لِحِمَالٍ وَجْهِهِ

2479. Qui eo, quod valet, contentus est, ejus faciei pulchritudo diu manet. A.

٢٤٨٠ إِنَّ الْقَصِيرَةَ قَدْ تُطِيلُ

2480. Brevis interdum longos parit.

Kamusi auctor haec verba tanquam proverbium adnotans Djeuharium, qui traditionis verba esse dixerit, vituperavit. Sed apud Djeuharium sub radice قصر sic legitur: الطويلة قد تقصر والقصيرة قد تطيل „Longa interdum breves parit, dum brevis interdum longos producit.“

٢٤٨١ قَاعِرٌ جَائِرٌ كَمَلِّحٍ عَلَى حَرْحٍ

2481. Judex injustus instar salis super vulnere est. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٤٨٢ الْقَاضِي لَا يَسْمَعُ إِلَّا مِنْ فَمِ الْاِثْنَيْنِ

2482. Judex nonnisi ex ore duorum audit. D.

٢٤٨٣ قَضَاءُ الْحُقُوقِ مَشْفَقَةٌ وَتَرْكُهَا مَذَلَّةٌ

2483. Officia implere benignitas est et ea negligere vilitas. B.

٢٤٨٤ مَا أَنْقَضَتْ سَاعَةٌ مِنْ ذَهْرِكَ إِلَّا بِقِطْعَةٍ مِنْ عُمُرِكَ

2484. Quodlibet momentum temporis tui vitae tuae partem aufert. A.

٢٤٨٥ الْقِطُّ يَعْرِفُ خُنَاقَهُ

2485. Felis strangulatores suos novit. D.

٢٤٨٦ قَطْرَةٌ بِقَطْرَةٍ تَصِيرُ غَدِيرًا

2486. Gutta cum gutta conjuncta stagnum fit. D.

٢٤٨٧ القَطْرَةُ بِدَوَامِهَا تَحْتَفِرُ الصَّخْرَ

2487. Gutta semper decidens petram excavat. Sch.

In codice Gott. legitur: نقطة دايمة تخرق في الحجر „Punctum continuo factum lapidem diffindit“.

٢٤٨٨ اقْطَعْ رَأْسَ تَقْطَعُ خَبْرَ

2488. Si caput amputas, nuntium amputas. D.

٢٤٨٩ لَا تَقْطَعُ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرُوا لَا تَرْكُنْ إِلَى عَدُوٍّ
وَإِنْ شَكَرَ

2489. Ne amicum abjicias et si ingratus est et ne inimico nitaris et si gratiam dicit. A.

٢٤٩٠ مَنْ لَا يَقْطَعُ عِرْقَ مَا يُسِيلُ دَمَ

2490. Qui venam non secat, non efficit, ut sanguis effluat. D.

٢٤٩١ انْقَطَعَ بِطَانُهُ

2491. Cingulum sellae ejus ruptum fuit.

Robur ejus disparuit. Schar.

٢٤٩٢ انْقَطَعَ قُوَى مِنْ قَاوِيَةٍ

2492. Ovum ruptum fuit, ut pullus prodiret.

Simili ratione dicitur تخلصت قاذبة من قوب conf. Harir.

101. Sam. Schar.

2493. Artuum amputatio faciliior est, quam consortii abruptio. D.

٢٤٩٣ قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صَلَّةَ الْعَاقِلِ

2494. Ignorantis aversio prudentis conjunctionem aequat. A.

٢٤٩٥ مَنْ قَعَدَ عَنْ حِيلَتِهِ أَضَعَفَتْهُ الشَّدَايِدُ وَمَنْ

فَلَمَّ عَنْ عَدُوِّهِ أَيْقَظَتْهُ الْمَكَايِدُ

2495. Qui remedia sua non adhibet, eum calamitates debilitant et qui dormit inimici rationem non habens, eum doli expergefaciunt. A.
Posterior pars altero quoque loco legitur.

٢٤٩٦ مَقْعَدُ الْخَائِنِ

2496. Loco, ubi circumcidens sedet.

De maxime propinquo loco adhibetur, quia circumcidens in propinquo apud circumcidendum sedet. Harir. 428.

٢٤٩٧ قَدْ قَفَّ شَعْرُهُ

2497. Ejus pili jam erecti sunt.

Terrore impletus est. Sam.

٢٤٩٨ قَفَلَ الْقَفْلَ وَضَيَعَ الْمِفْتَاحَ

2498. Portam sera clausit et clavem perdidit. G.

٢٤٩٩ مَنْ قَلَّ صَدْقُهُ قَلَّ صَدِيقُهُ

2499. Cujus sinceritas pauca est, ejus amici pauci sunt. A. D.

٢٥٠٠ مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ كَثُرَ هَوَاهُ

2500. Qui parum prudentiae habet, ejus jocus multus est. D.

٢٥٠١ مَنْ قَلَّ كَلَامُهُ قَلَّتْ آثَامُهُ وَمَنْ كَثُرَ لَفْظُهُ

كَثُرَ غَلْطُهُ

2501. Cujus sermo paucus est, ejus delicta pauca sunt et cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt. A.

٢٥٠٢ إِذَا قَلَّتِ الْعُقُولُ كَثُرَ الْفُضُولُ

2502. Quum prudentia pauca est, superfluum multum est. D.

٢٥٠٣ مَنْ قَلَّتْ فِكْرَتُهُ كَثُرَتْ عَثَرَتُهُ

2503. Qui paucum cogitat, multum caespitat. A.

٢٥٠٤ قَلَّةُ مَعْرِفَةِ الرَّجُلِ بَعِيْبُهُ أَكْبَرُ عِيْبِهِ

2504. Quod vir vitia sua minime novit, maximum ejus vitium est. A.

٢٥٠٥ الْقَلَّةُ دَوَاءُ

2505. Paucitas (inopia) medicina est. G.

٢٥٠٦ قَلِيلُ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعَمَلِ

2506. Parum scientiae melius est quam multum operis. B.

٢٥٧ قَلِيلٌ مِنَ الْجَبْنِ وَلَا كَثِيرٌ مِنَ الرُّمَانِ

2507. Parum casei et non multum mali Punici. D.

٢٥٨ قَلِيلٌ مِنَ الْمُرَارَةِ يُفْسِدُ كَثِيرٌ مِنَ الْحَلَاوَةِ

2508. Paucum amari multum dulcis corrumpit. G.

٢٥٩ قَلِيلٌ يَجِيءُ إِلَيْكَ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ تَسْعَى إِلَيْهِ

2509. Parum quod ad te venit, melius est, quam multum, ad quod tu venis. D.

٢٥١٠ قَلِيلٌ يَغْنَى خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ يَطْفَى

2510. Parum quod contentum reddit (prodest), melius est, quam multum, quod exstinguit. A.

٢٥١١ الْقَلِيلُ مَعَ التَّدْبِيرِ خَيْرٌ مِنَ الْكَثِيرِ مَعَ التَّبَذِيرِ

2511. Paucum cum prudentia in administrando melius est, quam multum cum profusione. A.

٢٥١٢ الْقَلِيلُ مَعَ قَلَّةِ الْهَمِّ أَهْنَأُ مِنَ الْكَثِيرِ ذِي التَّبَعَةِ

2512. Parum cum paucis curis melius est, quam multum cum noxa conjunctum. A.

٢٥١٣ الْقَلِيلُ مِنَ الضَّارِّ خَيْرٌ مِنَ الْكَثِيرِ مِنَ النَّافِعِ

2513. Parum a damnum inferente melius est, quam multum ab eo, qui utilis est. D.

٢٥١٤ أَقَلُّ النَّاسِ رَاحَةُ الْحَقُودِ

2514. Invidus inter omnes homines minimam quietem capit. Conf. Meid. 6, 239.

٢٥١٥ أَقَلُّ مِنْ لَفْظٍ لَا

2515. Minor (paucior) quam vox لَا (non) conf. Harir. p. 437.

٢٥١٦ قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فَيْهِ وَلِسَانُ الْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ

2516. Cor stulti in ejus ore et lingua prudentis in ejus corde est. D. G. Conf. Jes. Sirac. C. 21, 28.

٢٥١٧ قَلْبُ الْكَذُوبِ أَكْذَبُ مِنْ لِسَانِهِ

2517. Cor mendacis magis mentitur quam ejus lingua. D. A.

٢٥١٨ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ دَلِيلُهُ

2518. Cor Mohammedano dux viae est. D.

٢٥١٩ قَلْبُهُ فَاضِي وَرَبُّهُ رَاضِي

2519. Cor ejus amplum et dominus ejus (Deus) contentus est. G.

٢٥٢٠ قَلْبُهُ كَحَجَرٍ صَوَّانٍ يَقْدَحُ النَّارَ وَهُوَ بَارِدٌ

2520. Ejus cor silici simile est, qui licet frigidus est, tamen ignem extundit. G.

٢٥٢١ قَلْبِي عَلَى أَبِي وَقَلْبُ أَبِي عَلَى الْحَجَرِ

2521. Cor meum filio et cor filii mei lapidibus
(deditum) est. D.

In codice Gott. ابنى loco vocis وندى legitur.

٢٥٢١ القلب العليل يميل الى الأباطيل

2522. Cor aegrotum in res vanas inclinatur. A.

٢٥٢٢ القلب على القلب سوء

2523. Cor super corde aequale est. D.

٢٥٢٣ القلب قد ديتهم وإن صدق اللسان

2524. Cor interdum suspectum habetur et si lingua verax est.

Verborum auctor Actsamus ben-Zaifi fuisse dicitur. Sch.

٢٥٢٤ القلب يخلق كما يخلق الثوب

2525. Cor atteritur sicut vestis atteritur. A.

٢٥٢٥ من القلب الى القلب ساقية

2526. E corde ad cor canalis ducit. D. G.

٢٥٢٦ قلوب الأحرار قُبُور الأسرار

2527. Ingenuorum corda sunt secretorum sepulcra. D.

٢٥٢٧ لا تتقلب مع أسد ذي أربعة قوائم

2528. Ne cum leone quatuor pedes habente ver-
seris! D.

٢٥٢٨ انقلبَت القوس ركوة

2529. Arcus mutatus est in panniculum, qui lapidibus, quorum ope uvae exprimuntur, supponitur.

De re male oedente et in pejorem mutata. *Hamas.*

630. In Kamusi opere صارت legitur.

٢٥٣٠ قَلَايِدُ الْمَنِيِّ فِي أَعْنَاقِ الرِّجَالِ

2530. Torques donorum in collis virorum sunt.

Vocabulum المنى pluralis esse videtur ab المنى derivandus, cui donorum significationem hoc in proverbio tribuendam esse putavi. In codice Par. المنى legitur. D.

٢٥٣١ اَقْلَعِ شَوْكَكَ بِيَدِكَ

2531. Manu tua spinam tuam evelle! G.

٢٥٣٢ بِالْأَقْلَامِ تُدَبِّرُ الْبُلْدَانَ

2532. Per calamos scriptorios terrae reguntur. D.

٢٥٣٣ فِي الْقَمَرِ ضِيَاءٌ وَأَمَّا الشَّمْسُ فَانُورٌ مِنْهُ

2533. In luna lux est; sed sol majorem lucem adfert. G.

٢٥٣٤ هُوَ يُقَامِسُ حُوتًا

2534. Is cum magno pisce submergendo certat.

Legitur quoque يماقِس. Sensus est: Occurrit ipso validiori, potentiori. *Kam. s.* قِمَس.

٢٥٣٥ قَنْبَرٌ ذَكَرٌ لَا عُنْثٌ وَلَا فَرْخٌ

2535. Alauda mas; neque nidus neque pulli. D.

٢٥٣٦ مَنْ قَنَعَ شَبَع

2536. Qui paucio contentus est, satiatur. D.

In codice G. sic legitur : مَنْ قَنَعَ شَبَع! وَمَنْ طَمَعَ ذُلَّ
„Qui paucio contentus est, satiatur et qui cupidus est,
vilis est.“ In codice A. sic:

وَمَنْ قَنَعَ شَبَع وَمَنْ سَكَتَ سَلِمَ وَمَنْ اعْتَزَلَ نَجَا
„Qui paucio contentus est, satiatur et qui tacet, salvus
est et qui ab hominibus se separat, e periculo liberatur.“

٢٥٣٧ مَنْ قَنَعَ لَمْ يَهْتَمَّ

2537. Qui paucio contentus est, curis non premi-
tur. A.

٢٥٣٨ أَقْنَعْ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُونُ غَنِيًّا

2538. Contentus esto eo, quod tibi Deus decrevit
et dives eris. D.

٢٥٣٩ الْقَنَاعَةُ رَأْسُ الْغِنَاءِ وَأَسَاسُ الْبَقَاءِ

2539. Paucis contentum esse contenti animi prici-
pium et vitae longae fundamentum est. A.

٢٥٤٠ . الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْغَى

2540. Contentus animus thesaurus est, qui non pe-
rit. A. G.

٢٥٤١ قُوْتُ الْأَجْسَادِ الْمَطْعَمُ وَقُوْتُ الْعُقُولِ الْحِكْمُ

2541. Corporum alimentum cibus et animorum
alimentum sapientia est. A.

٢٥٤٢ قُوْتُ الرُّوحِ رُوْحُ الْأَزْهَارِ وَتَرْنَمُ الْأَوْتَارِ

2542. Spiritus alimentum florum odor est et chor-
darum sonus. B.

٢٥٤٣ مَنْ قَالَ أَنَا وَقَعَ فِي الْعَنَاءِ

2543. Qui dicit: ego; in aerumnam incidit. D.

٢٥٤٤ مَنْ قَالَ بَلَا أَحْتِرَامٌ أَحْيَبَ بِلَا احْتِشَامِ

2544. Qui loquitur sine veneratione, is sine reve-
rentia responsum fert. A.

٢٥٤٥ مَنْ قَالَ كُلُّ النَّاسِ سَوَاءٌ مَا كَانَ جُنُونُهُ دَوَاءٌ

2545. Qui dicit, omnes homines aequales esse,
ejus insaniae remedium non est. D.

٢٥٤٦ مَنْ قَالَ لَا أَدْرِي وَهُوَ يَتَعَلَّمُ أَفْضَلَ مِنْ

يَدْرِي وَهُوَ يَتَعَلَّمُ

2546. Qui dicit: nescio et discere cupit, praestan-
tior est, quam is, qui scit et se magni
facit. A.

٢٥٤٧ مَنْ قَالَ مَا لَا يَنْبَغِي سَمِعَ مَا لَا يَشْتَهِي

2547. Qui dicit id, quod non decet, is audit id,
quod non cupit. A.

٢٥٤٨ مَنْ قَالَ نَارٌ مَا يَحْتَرِقُ لِسَانُهُ

2548. Qui dicit: Ignis; ejus lingua non combu-
ritur. D.

٢٥٤٩ لَوْ قَالَهَا تَيْسٌ مَا ذُبِحَ

2549. Si id hircus dixisset, mactatus non fuisset. D.

٢٥٥٠ قَالَتْ الْعَنَوَةُ وَهَى سَارِحَةُ اللَّيْلَةِ مَا هِيَ

أُخْتُ الْبَارِحَةِ

2550. Dixit capra, dum libere pastum incedebat:
Nox haec soror praeteritae non est. D.

٢٥٥١ إِذَا قُلْتَ فَاقْصِدْ

2551. Quum loqueris, modum rectum tene!

Monet, ne nimium loquamur. Proverbii 'auctorem
Kossum ben-Sāihdah esse dicunt. Schar.

٢٥٥٢ قَالُوا لِلْقُرْعَانِ لَا تَأْكُلُوا مَكْشُوفِينَ الرِّاسِ قَالُوا

أَقْوَى مِنَ الَّذِي جَرَى مَا بَقِيَ يَجْرَى

2552. Dixerunt iis, qui calvitie capitis praediti
erant: Ne capitibus detectis edite! Responde-
runt illi: Durius, quam id quod antea ac-
cidit, quod superest, accidet. G.

٢٥٥٣ قَالُوا لِلْقَطَاطِ خَرَاكُمُ فِيهِ نَفْعٌ حَقُّرُوا وَطُمُوهُ

2553. Dixerunt felibus: In vestra merda utilitas
est: Foditis eamque operite! D.

٢٥٥٤ قَالُوا لِلْكِلَابِ احْرِثُوا قَالُوا مَا جَرَتْ عَادَةُ

2554. *Dixerunt canibus : Arate ! dixerunt : Consuetudo non est. D.*

٢٥٥٥ قالوا هذا الأمر كَقَبْنَاهُ

2555. *Dixerunt : Huic rei pares nos sumus. D.*

٢٥٥٦ قِيلَ لِلْعَقْرَبَةِ لِمَ لَا تَمْشِينَ فِي الشِّتَاءِ قَالَتْ

مِنْ حَسَنِ فَعَلِي مَعَهُمْ فِي الصَّيْفِ

2557. *Scorpion dicebatur : Quamnam ob causa in hiemis tempore tu non incedis ? Respondit : Quod tempore aestatis erga eos pulchre ago. D.*

٢٥٥٧ يَقُولُ لَكَ يَا كَنَّةَ حَتَّى تَسْمَعِيَ يَا جَارَةَ

2557. *Dicit tibi : O nurus ! ut tu , o vicina ! audias. G.*

٢٥٥٨ لَا تَقُلْ بِغَيْرِ تَفْكِيرٍ وَلَا تَعْمَلْ بِغَيْرِ تَدْبِيرٍ

2558. *Ne sine cogitatione loquaris, neque sine prudente institutione opus facias ! A.*

In codicis altero loco تفكر et تدبر legitur.

٢٥٥٩ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ أَخِيكَ مَا لَا تَقُولُهُ بِحَضْرَتِهِ

2559. *Ne absente fratre tuo id loquaris, quod praesente eo non loqueris. A.*

٢٥٦٠ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ الْمُلُوكِ مَا لَا تَقُولُ بِحَضْرَتِهِمْ

2560. Ne in absentia regum id dicas, quod iis praesentibus non dicis. B.

٢٥٦١ لَا تَقُلْ لَا بَعْدَ مَا قُلْتَ نَعَمْ

2561. Ne dicas: Non, postquam certe dixisti. D.

٢٥٦٢ لَا تَقُولِ لِلْجَرِيِّ كَيْفَ جَرَى كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ وَقَضَاءٍ

2562. Ne dicas rei contingenti: Quomodo contigit? Omnis res per fatum decretumque divinum est.

Vocem للجري loco verborum جرى للذى positum esse puto, in codice Gott. enim legitur: لا تقول للذى جرى كيف جرى لان هذا كله بعلمه تعالى

٢٥٦٣ لَا تَقُولِ لِلْمُعْتَى غَنَى

2563. Ne canenti dicas: Cane!

In codice Gott. hisce verbis praecedit: للمصلى صلى „preces facienti, preces fac!“

٢٥٦٤ قُلِ الْحَقَّ وَالَّا أَسْكُتَ

2564. Veritatem dic; sin aliter, tace! D.

٢٥٦٥ قُولُوا بِقَوْلِكُمْ وَلَا يَسْتَجْرِينَكُمُ الشَّيْطَانُ

2565. Dicite verbum verbum et ne Satanas vos procuratores suos constituat!

Hisce verbis Mohammedes virum vituperavit, qui eum laudans dixerat: انت افضل قريش قولا واعظيها فعلا „Tu inter gentem Koraisch sermone praestantissimus et factis maximus es“. Monet proverbium, ne in laude mo-

dum excedamus, ut loquendo Satanae quasi procuratores ad homines decipiendos simus. Sam.

٢٥٦٦ قَدْ قِيلَ أَنَّ الْإِنْسَانَ هُوَ أَكْبَرُ نَقْصَانٍ

2566. Dictum est: Hominem filium defectus esse. G.

Sed fieri potest, ut قد قيل pars, sententiae non sit.

٢٥٦٧ مَا يُقَالُ لِكُلِّ الْوُجُوهِ مَرْحَبًا

2567. Non omni faciei dicitur: Bene venisti! D.

٢٥٦٨ قَوْلُ الْمَرْءِ يُخْبِرُ عَمَّا فِي قَلْبِهِ

2568. Viri verbum, quae in animo sunt, nuntiat. A. D.

٢٥٦٩ مَا قَوْلُ قَائِلٍ مَقْتُولٍ

2569. Quanam verba dicentis sunt, qui morti dicatur?

Verba haec Ohbaid ben-Alabraz dixisse fertur, quum Alnohmanus die infausto eum occisurus rogaret, ut verus diceret. Citab Ala'ghani.

٢٥٧٠ قَوْلُهُ وَبَوْلُهُ سَوَاءٌ

2570. Ejus verbum ejusque urina aequalia sunt. D.

٢٥٧١ قَامَ عَلَى مَنْرَعَةٍ زَلْجٍ قَوْلٌ

2571. Super saxo ad puteum in lubrico loco stetit; lapsavit igitur.

Legitur quoque زلج, id quod fere idem designat. De viro proverbium adhibetur, qui rem periculosam suscipiens in interitum irruit. Sam.

٢٥٧٢ لَا يَقُومُ بَطْنٌ نَفْسَهُ

2572. Venter ipsius non stat.

Tantum, ut se nutriat, ei non est. De vili, debili adhibetur. S a m.

٢٥٧٣ مَا تَقُومُ رَابِضَتُهُ

2573. Praeda ejus jactu occisa non stat!

De viro perito adhibetur. Dj.

٢٥٧٤ قِيمَ الْكَلْبِ وَاقْعَدَ مَكَانَهُ

2574. Surgere fac canem ejusque loco sede! D.

٢٥٧٥ قَوْمٌ كَانَهُمْ أَغْنِيَاءُ وَلَا شَيْءَ لَهُمْ وَقَوْمٌ كَانَهُمْ

مَسَاكِينُ وَلَهُمْ غِنَا كَثِيرٌ

2575. Gens, quae opulenta esse videtur, dum nil possidet et gens, quae pauper esse videtur, dum magnas divitias habet. G.

Salomoni tribuitur. c onf. Prov. Salom. 13, 7.

٢٥٧٦ الْقَائِمُ بَرَّغِيفٌ وَالْقَاعِدُ بَرَّغِيفٌ

2576. Stans cum libo et sedens cum libo. D.

Videtur decretum divinum spectare, ex quo cuilibet sive stet sive sedeat, res contingunt.

٢٥٧٧ قَائِمَةٌ تَنْمِي وَعَقْلٌ يَخْرَى

2577. Pes crescit et mens abjecta est. D.

٢٥٧٨ قَيِّدْ قُبُودَكَ بِالْقَيْدِ الْوَائِقَةِ

2578. Vincula tua firmiter constringe!

٢٥٧٩ قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ

2579. Scientiam per scripturam vincite! A. D.

٢٥٨٠ قَيِّدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ بِالشُّكْرِ

2580. Dei gratiam gratiis agendis vincite! D.

٢٥٨١ كَأْسُ الْمَوْتِ دَائِرٌ عَلَى الْجَمِيعِ مُغْنِي الْأُمَمِ

2581. Poculum mortis ad omnes pervenit, gentes perdens. G.

٢٥٨٢ - فِي كَأْسِ الْجَسَدِ لَا تَشْرَبِ الْخَمْرَ

2582. In poculo corporis vinum ne bibas. D.

Sed in codice D. الخمر, in codice Par. الخمر legitur.

٢٥٨٣ هَذَا يَكْبُتُ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلَّا حَصَايِدُ

السِّنَنِيهِمْ

2583. Non homines in faciem prosternit alia res, quam linguarum suarum messes. Conf. Harir. praef. 3. 4. †

٢٥٨٤ مَنْ كَبَّرَتْ هِمَّتَهُ كَثُرَتْ قِيَمَتُهُ

2584. Qui in proposito suo ad altiora tendit, ejus valor magnus est. A.

٢٥٨٥ أَكْبَرُ مِنْكَ يَوْمَ أَعْرِفُ مِنْكَ بِسَنَةِ

2585. Qui uno die major natu est, quam tu, is uno anno gnarior est, quam tu. D. G.

٢٥٨٦ مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ سَفِهَ عَلَيْهِمْ شَتِمَ

2586. Qui erga homines superbum se gerit, vilis est et qui erga eos imprudens est, contumelia adficitur. A.

٢٥٨٧ مَنْ تَكَبَّرَ فَقَدْ أَخْبَرَ عَنْ رَذَالَةِ نَفْسِهِ وَمَنْ

تَوَاضَعَ فَقَدْ أَظْهَرَ زَكَاةَ طَبْعِهِ

2587. Qui superbe se gerit, de animae suae vili conditione certiores nos facit et qui cum modestia agit, puritatem naturae suae nobis ostendit. A.

Vocem زَكَاةَ ex conjectura scripsi; in codice كَرَةً legitur.

٢٥٨٨ كَمْ كَبِشَ عِنْدَ الرَّاعِي وَ(كَمْ) خُرُوفٍ عِنْدَ الشَّوَاءِ

2588. Quot arietes apud pastorem sunt et (quot) agni apud coquum sunt. D.

Addidi vocem كَمْ posteriorem ex conjectura.

٢٥٨٩ لَا تَكُنَّ أَوْ تَكُنَّ النُّجُومُ

2589. Eum non numerabis aut stellas numerabis.

I. e. Ut stellas numerare non potes, sic eum non numerabis.

٢٥٩٠ مَنْ كَثُرَ سِرُّهُ أَحْكَمَ أَمْرُهُ

2590. Qui secretum suum celat, is rem suam confirmat. A.

۲۵۹۰ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مِرَادَهُ

2591. Qui secretum suum celat, desiderio suo potitur. D. G.

۲۵۹۱ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ سَرَّهُ وَأَمِنَ شَرَّهُ وَمِنْ حَكَمِ لِسَانِهِ

شَانَهُ وَأَفْسَدَ شَانَهُ

2592. Qui secretum suum celat, gaudio adficitur et a malo ejus securus est et qui linguae suae potestatem concedit, is dedecore adfectus rem suam corrumpit. A.

۲۵۹۲ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ مَلَكَ نَفْسَهُ

2593. Qui secretum suum celat, se ipsum regnat. G.

۲۵۹۳ مَا كَتَمَ مِنْ عَدُوِّكَ فَلَا تَطْعَنْ عَلَيْهِ صَدِيقُكَ

2594. Quod ab inimico tuo occultas, de eo amicum tuum ne vituperes! B.

۲۵۹۴ أَكْتَمَ عَيْبَ أَخِيكَ بِمَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِكَ

2595. Vitium fratris tui cela, quia tui ipsius conditionem novisti. A.

۲۵۹۵ مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ

2596. Cujus beneficium multum est, ejus fratres multi sunt. B.

٢٥٩٧ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ زَلَّ

2597. Cujus sermo multus est, errat. D.

٢٥٩٨ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ آثَامُهُ

2598. Cujus verba multa sunt, ejus peccata multa sunt. A.

٢٥٩٩ مَن كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ

2599. Cujus sermo multus est, ejus vituperium multum est. A. B.

٢٦٠٠ مَن كَثُرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ

2600. Qui rem saepe facit, ea notus fit. D.

٢٦٠١ مَن كَثُرَ هَاجِرُهُ وَجَبَ هَاجِرُهُ

2601. Cujus sermo turpis frequens est, eum fugere debemus. A. B.

٢٦٠٢ إِذَا كَثُرَتِ الْأَيْدِي شَاطَ الْعَدَسُ

2602. Quum manus multae sunt, lentae aduruntur (in coquendo). D.

٢٦٠٣ إِذَا كَثُرَتِ الرَّهْبَانُ خُرِبَتِ الْكَنِيسَةُ

2603. Quum monachi multi sunt, ecclesia vastatur. D.

Paulo aliter in Rostgaardii libro :

٢٦٠٤ مَن كَثُرَتْ مَخَافَتُهُ قَلَّتْ آفَتُهُ

2604. Cujus metus multus est, ejus damnum parvum est. A.

٢٦٠٥ مَن أَكْثَرَ النَّوْمَ لَمْ يَجِدْ فِي عُمُرِهِ بَرَكَةً

2605. Qui multum dormit, is in vitā sua abundantiam non consequitur. A.

٣٦.٦ مَنْ أَكْثَرَ الْعُدْوَانَ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا وَمَنْ سَلَكَ
الْعَدْلَ لَمْ يَخْشَ أَحَدًا

2606. Qui multam inimicitiam exercet, nunquam securus est et qui via iniustitiae incedit, neminem timet. A.

٣٦.٧ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ مُذَاكَرَةِ الْعُلَمَاءِ لَمْ يَنْسَ مَا
تَعَلَّمَ وَاسْتَفَادَ مَا لَمْ يَتَعَلَّمْ

2607. Qui doctorum saepe meminit, eorum non obliviscitur, quae didicit et id acquirit, quod non didicit. D.

٣٦.٨ لَا تُكْثِرْ مِنْ عِشْرَةِ الْمُلُوكِ يَمْلُوكُ

2608. Ne mutuam consuetudinem cum regibus frequenter habes, nam tui fastidium habebunt. D.

٣٦.٩ كَثْرَةُ الْإِخْوَانِ مَعُونَةٌ عَلَى التَّوَمَلِ

2609. Frustum multitudo contra tempus auxilium est. D.

٣٦.١٠ كَثْرَةُ الْإِسْتِمَاعِ ثَرَتْ الْإِنْتِفَاعَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ
ثَرَتْ الْمَلَالُ

2610. Multum audire commodum parat et multum interrogare, taedium parat. A.

videtur pro تورث, nam forma prima non bene admittitur.

كثرة الأيادي تحرق الطعامات ٣١١١

2611. Multae manus cibos comburunt (corrumpunt).

Sed de voce حرق dubito.

كثرة التجارب زيادة في العقل ٣١١٢

2612. Multitudo experientiarum prudentiam auget. G.

كثرة الجراد ترخص اللحم ٣١١٣

2613. Multitudo locustarum efficit, ut caro vilis pretii sit. D.

كثرة الرؤساء تغرق المراكب ٣١١٤

2614. Multitudo principum naves submergit. conf. Meid. 24, 535.

كثرة الزيارة تورث الملل ٣١١٥

2615. Multa visitatio fastidium parit. A.

كثرة القرب إلى الناس تجلب الشؤم ٣١١٦

2616. Multa hominum propinquitas malum adducit. D.

كثرة الكلام تترك اللسان وتملأ الأخوكن ٣١١٧

2617. Sermonis multitudo efficit, ut lingua erret et fratres fastidium capiant. B.

٣١١٨ كَثْرَةُ النَّصِيحِ تَحْمِلُ عَلَى سُوءِ الظَّنِّ

2618. Multa monita malam opinionem excitant. A.

٣١١٩ كَثْرَةُ النَّوْمِ تَجْلِبُ الدَّمَارَ وَتَسْلُبُ الْأَعْمَارَ

2619. Multus somnus interitum adducit. et vitas rapit. A.

٣١٢٠ كَثْرَةُ الْوَقَعَاتِ تُعَلِّمُ الطِّفْلَ الْمَشَى

2620. Multitudine lapsus infans ambulare discit. G.

٣١٢١ إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةُ الضَّحِكِ فَإِنَّهَا تُبَيِّتُ الْقَلْبَ

وَتُورِثُ النِّسْيَانَ

2621. Cavete multum risum, is enim animum occidit et oblivionem producit. A.

٣١٢٢ مِنْ كَثْرَةِ لَحْظَانِهِ دَامَتْ حَسْرَتُهُ

2622. Ob multos ejus intuitus, suspiria ejus continua sunt. D.

٣١٢٣ كَثِيرٌ مِنَ الْأُمُورِ لَا يَصْلَحُ إِلَّا بِقَرَائِنِهَا لَا

يَصْلَحُ الْعِلْمُ بِغَيْرِ دَرَجٍ وَلَا الْحِفْظُ بِغَيْرِ فَهْمٍ وَلَا

الْجَمَالُ بِغَيْرِ حَلَاوَةٍ وَلَا الْحَسَبُ بِغَيْرِ أَدَبٍ وَلَا

الْشُّرُورُ بِغَيْرِ أَمْنٍ وَلَا الْغِنَاءُ بِغَيْرِ كِفَايَةٍ وَلَا

الْاجْتِهَادُ بِغَيْرِ تَوْفِيقٍ

2623. Multae res nonnisi rebus cum iis conjunctis bonae sunt; doctrina nonnisi cum timore Dei conjuncta, memoria cum ingenio, pulchritudo cum morum suavitate, nobilitas majorum cum bonis moribus, gaudium cum securitate, divitiae cum sufficientia, studium cum Dei auxilio. A.

٣٦٣٤ كَثِيرٌ مِنَ الْحَطَبِ يَكْفِيهِ قَلِيلٌ مِنَ النَّارِ

2624. Multo ligno parum ignis sufficit. D.

٣٦٣٥ إِنْ كَذَبَ الْغَنِيُّ قَالُوا صَدَقَ وَإِنْ رَقَصَ

قَالُوا مَلِيحٌ

2625. Si dives mentitur, dicunt: verum dixit et si saltat, dicunt: pulchrum est. G.

٣٦٣٦ الْكَذِبُ حَبْلُهُ قَصِيرٌ

2626. Mendacii funis brevis est. G.

٣٦٣٧ الْكَذِبُ دَاءٌ وَالصِّدْقُ دَوَاءٌ

2627. Mendacium morbus et veritas remedium est. A.

In codice G. loco vocis دواء legitur شفاء.

٣٦٣٨ الْكَذِبُ دُءٌ وَالصِّدْقُ عِوَاءٌ

2628. Mendacium vilitas et veritas honor est. A.

٣٦٣٩ الْكَذِبُ صِفَةُ الْمُنَافِقِينَ

2629. Mendacium qualitas hypocritarum est. G.

٢٦٢٩. الْكَذِبُ لَا يَسْتَحْسِنُ إِلَّا مِنَ الشُّعْرَاءِ

2630. Mendacium pulchrum non putatur, nisi si a poetis provenit. B.

٢٦٣٠. الْكَافِبُ وَالْمَيِّتُ سَوَاءٌ لِأَنَّ فَضِيلَةَ أَحَى النَّطْقِ
وَإِذَا لَمْ يُوثَقْ بِكَلَامِهِ فَقَدْ بَطَلَتْ حَيَوْتُهُ

2631. Mentiens et mortuus aequales sunt, quia viventis praestantia loquela consistit. Si ejus sermoni fiducia haberi non potest, ejus vita irrita est. A.

٢٦٣١. أَكْذَبُ مِنْ نَمِيَةٍ

2632. Magis mentiens quam palumbes torquatus. Schar.

Conf. Meid. 22, 217. Vocabulum نَمِيَةٍ in scholis voce فَاخْتَه explicatur. Sam. Schar.

٢٦٣٢. مَنْ كَرَّمَ خُلُقَهُ وَجَبَ حَقُّهُ وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ
ضَائِقَ رِزْقُهُ

2633. Cujus indoles generosa est, ejus jus necessarium est et cujus indoles prava est, ejus portio parva est. A.

٢٦٣٣. مَنْ كَرَّمَ الْكَرِيمَ الدَّفْعُ عَنِ الْحَرِيمِ

2634. Generosi est uxores defendere.

Verba haec Anfus ben-Haritzah protulit. Sam.

أَكْرَمُوا الصَّرِيحَ ٣٦٣٥

2635. Prostratum honorate!

Proverbium vulgo usitatum, ne contra infelicem potestate nostra usi vindictam sumamus, monet. Cod. Abu-Qhb.

مَنْ أَكْرَمَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيَّامُهُ ٣٦٣٦

2636. Qui patrem suum honorat, ejus dies multi sunt. D.

لَا يَكْرَمُ الْمَرْءُ فِي مَنْزِلِهِ وَلَا فِي بَيْتِهِ ٣٦٣٧

2637. Vir in sua domo neque honoratur neque despicitur. D.

الكَرِيمُ إِذَا رَهَنَ لِسَانَهُ بِالْإِجَابِ فَكَدَّ بِالْإِحْزَارِ ٣٦٣٨

2638. Generosus si linguam promissis oppigueravit, perficienda re laetus est. B.

الكَرِيمُ طَرُوبٌ ٣٦٣٩

2639. Generosus commotus est.

J. e. Alacritas eum movet, dum yilis naturam durities occupabit. Sam. Schar.

الكَرِيمُ هُوَ الَّذِي يُخْفِي كَرَمَهُ حَتَّى لَا تَعْلَمَ ٣٦٤٠

شِمَالُهُ مَا تَتَفَقُّ بِمِيزَانِهِ

2640. Generosus est, qui generositatem suam oc-

cultat, ita ut ejus sinistra manus nesciat, quid
ejus dextera eroget. A.

٣١٤١ أَنْ الْكَرِيمَةَ يَنْصُرُ الْكَرَمَ ابْنُهَا وَابْنُ اللَّيْمَةِ

لِلثَّامِ نَصُور

2641. Generosae filius generosis auxilium fert, et
filius vilis vilium adjutor est. Abu-Mo-
hammed. Alahrabi Ham. p. 664.

Versus metri Camel est.

٣١٤٢ اِكْرَهُ لِنَفْسِكَ مَا كَرِهْتَ لِغَيْرِكَ

2642. Ne tibi permittas, quod aliis permittere non
vis. A.

٣١٤٣ لَا كَسَبَ ثَوَابَهُ وَلَا خَلَاةَ لِصَاحِبِهِ

2643. Ne remuneratione sua potiatur neque socio
suo eam relinquat! D.

٣١٤٤ اِكْتَسَبَ اَدَبًا تَكْتَسِبُ نَسَبًا

2644. Si animi culturam acquiris, gloriam acqui-
res. A.

٣١٤٥ رَبَّمَا كَسَدَتِ الْيَوَاقِيتُ فِي بَعْضِ الْمَوَاقِيتِ

2645. Interdum hyacinthi quibusdam temporibus
emtores non inveniunt. D.

٣١٤٦ كَسَرَ بَيْنَهُمْ رُحًى

2646. Lancea inter eos fracta fuit.

I. e. Inimici facti sunt.

٣١٤٧ أَنْكَسَرَتْ شَوْكَتُهُ

2647. Spina ejus fracta est.

Robur et potestas ejus evanuit. Schar.

٣١٤٨ لَوْلَا الْكَاسُورَةُ مَا عَمِرَتِ الْفَاخُورَةُ

2648. Si olitores non fuissent, herba Majorana culta non esset. G.

٣١٤٩ الْكَسَلُ وَكَثْرَةُ النَّوْمِ يَبْعِدَانِ مِنَ اللَّهِ

وَيُورِثَانِ الْفَقْرَ

2649. Pigritia et multus somnus a Deo removent et paupertatem adducunt. G.

٣١٥٠ تَكَاسُلُ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ مِنْ ضَعْفِ الْإِيمَانِ

2650. Quum vir in precibus faciendis segnis est, hoc fidei infirmae indicium est. D.

٣١٥١ مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ حَجَبَ عَنِ النَّاسِ عَيْبَتَهُ

وَمَنْ نَشَرَ صَبْرَهُ طَوَى عَنِ النَّاسِ أَمْرَهُ

2651. Quem pudor veste sua tegit, is vitia sua ab hominibus occultat et qui patientiam suam expandit, is rem suam ab hominibus complicat. A.

٣١٥٢ لَا تَكْشِفْ سِرَّكَ لِلْقُرُودِ

2652. Ne similiis secretum tuum delegas! D.

٣٦٥٣ هَذَا الْكَيْعُكَ مَا هُوَ مِنْ ذَاكَ الْعَجِينِ

2653. Hic panis bis coctus ex illa farinae massa non est. D.

٣٦٥٤ مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ عَنِ الْبَذَامِ كَفَّتْ عَنْهُ
الْأَسِنَّةُ الْآنَامِ

2654. Qui linguam suam a rebus vituperandis cohibet, ab eo hominum linguae cohibentur. A.

٣٦٥٥ كَفَّ الْغَضَبُ تَمَامَ حُسْنِ الْخَلْقِ

2655. Cohibere iram est perfectio pulchritudinis formae corporis. B.

٣٦٥٦ الْكَفُّ عَنِ الشَّهَوَاتِ غَنَى

2656. Cupiditatibus se abstinere opulentia est. G.

٣٦٥٧ مَنْ كَفَرَ النِّعْمَةَ اسْتَوْجِبَ السَّلْبَ وَحَرَّمَ الْمُرِيدَ

2657. Qui pro beneficio gratias non agit, meret, ut eo privetur et impedit, quominus augeatur. A.

٣٦٥٨ كَفَرْنَا النِّعْمَةَ مُرِيدَهَا

2658. Ingratitudo efficit, ut beneficium casset. A.

٣٦٥٩ كَافِرِينَ وَمُرْزُقِينَ

2659. Increduli et res ad vitam necessariam accipientes! D.

٣٦٩. الذی کَفَلَ الْغَرِيبَ یُبْتَلَى بِالشَّرِّ وَمَنْ یَحْذَرُ

الْفِخَاخَ یَکُونُ مُطْمَئِنًّا

2660. Qui peregrini sponsor est, malo addicitur et qui laqueos cavet, tranquillus est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. prov. Sal. 11, 14.

٣٦٨. کَفَنُ النِّعْمَةِ لَوْمٌ وَصَحْبَةُ الْجَاهِلِ سُومٌ

2661. Occultare beneficium vilitas est, cum insipido consortium habere infelicitas. A.

٣٦٦. کَفَا أَدَبًا لِنَفْسِكَ مَا كَرِهَتْهُ مِنْ غَيْرِكَ

2662. Omnis res, quae tibi in alio ingrata est, te mores docere potest. B.

٣٦٣. کَفَى بِالشَّيْبِ دَاءًا

2663. Senectus morbus sufficiens est. A.

٣٦٢. کَفَى لِلْحَسُودِ حَسَدُهُ

2664. Invido invidia sua sufficit. A.

٣٦٥. کَفَاكَ مِنْ عُيُوبِ الدُّنْيَا أَنْ لَا تَبْقَى

2665. Contra vitia hujusce mundi te defendit id, quod non durat. A. B.

٣٦٦. یُکْفِیکَ بِالْحَسَدِ أَنَّهُ یَغْتَمُّ عِنْدَ سُرُورِكَ

2666. Invidum ex eo cognoscere potes, quod in gaudio tuo moerore adficitur. D.

Vox الحاسد pro المحسد videtur.

يَكْفِيكَ مَا بَلَغَكَ الْمَحَلَّ ٣٦٦٧

2667. Tibi id sufficit, quod ad locum te perducit.

Dixit poeta :

مَنْ شَاءَ أَنْ يُكْتَبَرَ أَوْ يُقْلَا يَكْفِيهِ مَا بَلَغَهُ الْمَحَلَّ

Qui aut divitis aut pauperis modo se gerit, ei id sufficit, quod ad locum ipsum perducit. Metrum Sarih est.

Duplex explicandi modus est. Aut sensus est: postquam satiatu es, hominibus omnia, quae possides, da, aut: paucis contentus esto! Cod. Abu-Ohbaid.

كُلُّ أَحَدٍ يَجْرِ النَّارَ إِلَى قُرْصِهِ ٣٦٦٨

2668. Unus quisque ad panem suum ignem trahit. D.

كُلُّ أَحَدٍ مُخَطَّئُهُ فِي فَمِهِ حُلْوَةٌ ٣٦٦٩

2669. In cuiuslibet ore mucus nasi sui dulcis est. D.

Vocabulum مَخْطَأَةٌ videtur pro مَخَاطَةٌ

كُلُّ أَخٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ لَعَمْرُ أَبِيكَ إِلَّا الْفَرْقَدَانِ ٣٦٧٠

2670. Ab omni fratre frater se separat, exceptis stellis duabus Farkadan.

Tempus omnes homines separat; illae autem stellae semper conjunctae sunt. Cod. Abu-Ohbaid.

كُلُّ أَمْرٍ فِي شَأْنِ نَفْسِهِ سَاعِي ٣٦٧١

2671. Omnis vir rei suae operam dat. D.

٣٦٧٢ . كُلُّ إِنْسَانٍ بِنَاسٍ (أ. يَأْنَسُ) إِلَى شَكْلِهِ وَكُلُّ

طَيْرٍ لَا يَأْلُفُ إِلَّا إِلَى جِنْسِهِ

2672. Quilibet homo cum eo, qui ipsi similis est, consuescit et quaelibet avis ad eas, quae ejusdem generis sunt, adsuescit. A.

٣٦٧٣ . كُلُّ إِنْسَانٍ يَنْسَبُ إِلَى مَا كَانَ يَفْعَلُهُ وَيَذْكُرُ

بِمَا كَانَ يَعْمَلُهُ

2673. Cuilibet viro id, quod faciebat, tribuitur et e ratione ejus, quod agebat, hominis mentio fit. A.

٣٦٧٤ . كُلُّ جَدِيدٍ لَهُ لَذَّةٌ أَمَّا الْعَتِيفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

2674. Cuilibet novo voluptas est; sed vetus a nobis salutatum sit! D. G. conf. Meid 23, 582.

٣٦٧٥ . كُلُّ حَجَرَةٍ لَهُ أَجْرَةٌ

2675. Cuilibet lapidi pretium est. D.

٣٦٧٦ . كُلُّ حَرَكَةٍ وَفِيهَا بَرَكَةٌ

2676. In omni motu felicitas est. D.

٣٦٧٧ . كُلُّ دَاخِلٍ يَنْفَعُ

2677. Omnis intrans utilis est. D.

٣٦٧٨ . كُلُّ دَوْلَةٍ وَرِجَالُهَا

2678. Omnis dynastia et ejus viri. D. Conf. Meid. 22, 201.

كل زمان له دولة ورجال ٣٦٧

2679. Cuilibet tempori dynastia (v. vicissitudo) et viri sunt. D. G.

كل زمان يعطى حكمه ٣٦٨

2680. Quodvis tempus imperium (judicium) suum fert. G.

كل سبع في غايه زها ٣٦٨١

2681. Omnis fera in saltu suo agmen est. D.

كل شاة بفعلها تطالب ٣٦٨٢

2682. Omnis ovis ob actionem suam punitur. D. Conf. Meid. 22, 15.

كل شيء اذا كثر رخص الا العقل ٣٦٨٣

2683. Omnis res, quum multa est, vilis pretii est, excepto ingenio. D.

In codice A. additur. فانه اذا كثر فلا „nam id, si multum est, magni pretii est.“

كل شيء يدين حتى اللطم على الحدين ٣٦٨٤

2684. Omnis res est debitum (v. ob debitum) et ipsa genarum percussio. D.

كل شيء لا بد له من انتهاء ٣٦٨٥

2685. Cuilibet rei necessario finis erit. G.

٣٦٨٦ كل شئ لا يوافق إلا الحق فاعلم أنه الصواب

2686. Omnis res, cui stupidus non adsentit, rectam eam esse scito! B.

٣٦٨٧ كل شئ يجهلي إلا الجريب فانه يرويني

2687. Omnis res mihi sorbendum dat, sed fluvius Aldjoraib potu me satiat.

Verba ista planitiei الرمة appellatae in regione Nedjd tribuuntur. Djoraib autem magni fluvii nomen est, qui in illam planitiem effunditur. Kam.

٣٦٨٨ كل شئ يميل الى شكله

2688. Omnis res ad rem ipsi similem inclinatur. A.

٣٦٨٩ كل شئ ينفر من ضده ويميل الى نده ولا

يألف الإنسان إلا نظيره

2689. Omnis res rem, quae ipsi contraria est, fugit et ad rem, quae similis est, inclinatur et homo non nisi ad eum adsuescit, qui ipsi similis est. A.

٣٦٩٠ كل صاحب علم محتاج الى علم

2690. Cuilibet, qui scientiis operam dat, scientia (doctrina) necessaria est. A.

٣٦٩١ كل ضيعة ولها رب الى المدينة

2691. Omni praedio via ad oppidum ducens est. D.

كُل طَائِرٍ يَصِيدُ قَدْرَهُ ٣٦٩٢

2692. Omnis avis tantum, quantum ei sufficit, venatur. Sam.

كُلُّ طَيْرٍ يَسْتَلِذُّ بِصَوْتِهِ ٣٦٩٣

2693. Omnis avis sua voce laetatur. G.

كُل طَوِيلِ الذَّقْنِ قَلِيلُ الْعَقْلِ ٣٦٩٤

2694. Quilibet longo mento praeditus parum ingenii habet. D.

كُلُّ عَالِمٍ الذِّى لَا يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ فَهُوَ وَاللَّصُّ ٣٦٩٥
سَوَاءٌ وَكُلُّ غَنِيٍّ لَيْسَ لَهُ رَاحَةٌ فَهُوَ وَالْفَقِيرُ
سَوَاءٌ وَكُلُّ رَجُلٍ لَيْسَ لَهُ عَقْلٌ فَهُوَ وَالْبَهِيمَةُ
سَوَاءٌ وَكُلُّ حُرَّةٍ لَيْسَ لَهَا حَيَاءٌ فَهِيَ
وَالْأَمَةُ سَوَاءٌ

2695. Quivis doctus, qui in agendo doctrinam suam non adhibet, latroni aequalis est et quivis dives, cui quies non est, pauperi aequalis est et quivis vir, cui prudentia non est, bruto aequalis est et quaevis femina nobilis, cui pudicitia non est, servae aequalis est. A.

كُلُّ عُقْدَةٍ وَلَهَا طَعْمٌ ٣٦٩٦

2696. Omni succo spisso gustus est. D.

كُلُّ عَلِيلٍ بِعَقَائِرِ بِلَادِهِ يُدَاوَى ٢٦٩٧

2697. Omni aegroto in plantis aromaticis regionis
suae remedium adfertur. D.

كُلُّ عُودٍ فِيهِ دُخَانُهُ ٢٦٩٨

2698. In quolibet ligno fumus suus est. D. Conf.
Meid. 23, 203.

كُلُّ فُؤَلٍ لَاهِي فِي نَوَارِهِ ٢٦٩٩

2699. Omnis faba flore suo delectatur. D.

كُلُّ قَبْرِ مَشْغُولٍ بِبِلَادِهِ ٢٧٠٠

2700. Omne sepulcrum sua regione occupatum
est. D.

كُلُّ كَرَّةٍ مَا تَسْلَمُ الْجَرَّةَ ٢٧٠١

2701. Non omni vice hydria salva est. D. Conf.
Fakih. Alchol. p. 19. l. 5.

كُلُّ كَلَامٍ وَلَهُ جَوَابٌ ٢٧٠٢

2702. Cuilibet sermoni responsum est. D.

كُلُّ مَا فَاتَنِي مِنَ الدُّنْيَا غَنِيمَةٌ ٢٧٠٣

2703. Omnis res mundi, quae me fugit, praeda
est. D.

كُلُّ مُبْتَدَأٍ لَهُ آتِيَاءٌ ٢٧٠٤

2704. Cuilibet initio finis est. D. G.

In altero loco codicis D. legitur: لكل ابتداء انتهاء

كل مُجْتَهِد وَلَهُ نَصِيب ٢٧٥

2705. Cuilibet diligentiam adhibenti portio est. D.

كل مُجِدِّ مَعَ التَّوَاكُلِ مَوْدٍ ٢٧٦

2706. Omnis cum stultitia dona dans perit.

I. e. Stulto divitiae inutiles sunt. Laudatur igitur prudentia. S. m.

كلُّ مَحْنَةٍ إِلَى زَوَالٍ وَكُلُّ نِعْمَةٍ إِلَى انْتِقَالٍ ٢٧٧

2707. Omnis calamitas cessatura est et omnis vitae commoditas ad alios perventura est. A.

كُلُّ مَطَرَةٍ فِي نَيْسَانَ خَيْرٌ مِنَ السَّكَّةِ وَالْفَدَّانِ ٢٧٨

2708. Omnis pluvia mense Nisan melior est, quam vomis et biga boum arantium. D.

كل من اتَّقَى اتَّقَى النَّقَى ٢٧٩

2709. Omnis qui timet, occurrit. G.

كل من خَالَفَ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ أَجْوَدَ اللَّهِ ٢٨٠

2710. Omnis, qui in eo, quod Deus eum jussit, adversatur, eum Deus cogit. G.

كل من فِي يَدِهِ حَجَرٌ رَمَاهُ فِي بَيْتِ ٢٨١

2711. Omnis qui in manu sua lapidem habet, in puteum eum jacet. D.

٢٧١٢ كل مَنْ يَدَّعِي بِهَا لَيْسَ فِيهِ كَذَبَتُهُ شَوَاهِدُ

الْإِمْتِحَانُ

2612. Qui sibi arrogat id, quod non possidet, eum probandi testimonia mendacii arguunt. D.

٢٧١٣ كل مَنْ يَعْمَلُ شَيْءً قُدَّامَهُ يَمِشِي

2713. Omnis qui rem agit, ex adverso ejus incedit. D.

٢٧١٤ فَكُلُّ جَرِيحَةٍ لَهَا دَوَاءٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ لَيْسَ لَهَا دَوَاءٌ

2714. Omni vulnere remedium est; sed pravitati naturae remedium non est. D.

٢٧١٥ فِي كُلِّ جَرَعَةٍ شُرْقَةٌ وَفِي كُلِّ أَكَلَةٍ غَضَّةٌ

2715. In quolibet haustu aquae praefocatio in gutture est et in quolibet esu angor. A.

٢٧١٦ فِي كُلِّ شَيْءٍ سَرَفٌ إِلَّا فِي الْمَعْرُوفِ

2716. In omni re nimium est nisi in virtute. D.

٢٧١٧ فِي كُلِّ قَلْبٍ شُغْلٌ

2717. In omni corde negotium est, quo occupatur. A.

٢٧١٨ لِكُلِّ بَاطِنٍ ظَاهِرٌ وَلِكُلِّ أَوَّلٍ آخِرٌ

2718. Omni interno externum est et omni primo postremum A.

٢٧١٩ لِكُلِّ بِنَاءٍ أُسٌّ وَلِكُلِّ تَرَابٍ غُرْسٌ

2719. Cuilibet aedificio fundamentum est et cuilibet terrae res plantata est. A.

٢٧٢٠ لِكُلِّ تَاجِرٍ بِضَاعَةٌ (وَبِضَاعَةٌ) الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ

وَلِكُلِّ شَيْءٍ قِيَمٌ وَقِيَمُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ

2720. Cuilibet mercatori merx est; hominis merx autem ingenium est; cuilibet rei valor est; valor autem hominis ingenium est. A.

Vocem وِبِضَاعَةٌ inclusam ex conjectura addidi.

٢٧٢١ لِكُلِّ دَاخِلٍ دَهْشَةٌ فَدَوَاءُهَا النَّحِيَّةُ

2721. Omni intranti stupor est, cujus remedium salutatio est. D. conf. Meid. 23, 75.

٢٧٢٢ لِكُلِّ شَيْءٍ دَعَامَةٌ وَدَعَامَةُ الْإِنْسَانِ عَقْلُهُ فَبَقَرٌ

عَقْلُهُ تَكُونُ مَرْتَبَتُهُ

2722. Cuilibet rei fulcimentum est et hominis fulcimentum ingenium est; tum e ratione ingenii gradus dignitatis ejus est. A.

٢٧٢٣ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبٌ

2723. Cuilibet rei causa est. D.

٢٧٢٤ لِكُلِّ شَيْءٍ سِرٌّ وَسِرُّ الرَّاحِ السُّرُورُ

2724. Cuilibet rei secretum est et vini secretum gaudium est. D.

٢٧٢٥ لِكُلِّ شَيْءٍ طَرَفَانِ وَوَسَطٌ وَأَعْدَلُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا

2725. Cuilibet rei duae extremitates et medium sunt; justissima autem res media est. A.

٢٧٢٦ لِكُلِّ شَيْءٍ قُوَّةٌ وَابْنُ آدَمَ قُوَّةُ الْمَوْتِ

2726. Cuilibet rei est nutrimentum; mortis autem nutrimentum homo est. A.

٢٧٢٧ لِكُلِّ صَبَاحٍ صَبُوحٌ

2727. Cuilibet tempori matutino potus matutinus est. Sam.

٢٧٢٨ لِكُلِّ عَدَاوَةٍ مَصْلَحَةٌ إِلَّا لِعَدَاوَةِ الْحَسَدِ

2728. Cuilibet inimicitiae res est, qua deponi potest, sed inimicitiae invidi nulla talis res est. A.

٢٨٢٩ لِكُلِّ عَمَلٍ نَدَى

2729. Cuilibet columnae pluvia est.

Columna (palus) tentorii hoc in proverbio familiam designat. I. e. Cuilibet familiae res ad vitam sustinendam necessariae a Deo concessae sunt. Sam. Sed conf. Meid. 23, 123.

٢٧٣٠ لِكُلِّ عَمَلٍ ثَمَرَةٌ مِنَ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ

2730. Cuilibet operi fructus est aut praemii aut poenae. conf. Calil. p. 267.

لِكُلِّ عَمَلٍ رِجَالٌ ٢٧٣١

2731. Cuilibet operi viri sunt. Ebn-Challik.
prae f.

لِكُلِّ قَدَرٍ قَدَرٌ ٢٧٣٢

2732. Cuilibet rei sordidae sordidus est.

I. e. Cuilibet rei pravae pravus est, qui eam sus-
cipit. Sam.

لِكُلِّ قَرِيبِي قَرِيبِي ٢٧٣٣

2733. Cuilibet propinquitati propinquitas est.

Vocabulum قَرِيبِي deminutivum vocis قَرِيبٌ esse scho-
lion docet, tum poetae versum sequentem proverbio si-
mitem esse dicit:

قَلَّا تُفْشِ سِرِّي إِلَّا إِلَيْكَ فَإِنَّ لِكُلِّ تَصْبِيحٍ نَصِيحًا

Ne secretum alii quam tibi ipsi divulga, nam cuilibet
amico amicus est. Metrum Motakarib est. Sam.

لِكُلِّ قَوْلٍ جَوَابٌ وَلِكُلِّ جَمِيلٍ ثَوَابٌ ٢٧٣٤

2734. Cuilibet verbo responsum est et cuilibet fa-
cto pulchro remuneratio. A.

لِكُلِّ قَوْمٍ يَوْمٌ ٢٧٣٥

2735. Cuilibet genti dies est. D.

لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ وَلِكُلِّ مَوْضِعٍ مَجَالٌ ٢٧٣٦

2736. Cuilibet loco sermo est et cuilibet loco cir-
cuitus, Calil. p. 143.

لِكُلِّ نَاجِمٍ قَوْلٌ ٢٧٣٧

2737. Cuilibet astrólogo verbum est. G.

Vox منجم eandem significationem quam نَاجِمٌ habere videtur.

لِكُلِّ يَدٍ مَا صَرَبَتْ ٢٧٣٨

2738. Cuilibet manui id est, quod acquisivit. S.

لَا كُلُّ مَنْ عَلَيْهِ جِلْدُ النَّيْمِ شَجِيعٌ ٢٧٣٩

2739. Non omnis cute pardi tectus strenuus est. D.

لَهُ فِي كُلِّ قَدَرٍ مَغْفَرَةٌ ٢٧٤٠

2740. Ei in omni olla haustum est. D.

مَعَ كُلِّ خَبْرَةٍ عِبْرَةٌ ٢٧٤١

2741. Cum omni rerum notitia exemplum est. A.

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَحْفَظُ الْأَحْمَقُ إِلَّا مِنْ نَفْسِهِ ٢٧٤٢

2742. Ab omni re stultus se custodit nisi a se ipso. D.

وَكُلُّ أَلْفٍ إِلَى أَلْفَةٍ لَقَا ٢٧٤٣

2743. Omnis familiaris cum familiari suo se conjungit. D.

Inest lusus verborum.

وَكُلُّ غَنِيٍّ فِي الْعُيُونِ جَلِيلٌ ٢٧٤٤

2744. Omnis dives in oculis (aliorum) magnus est. D.

٢٧٤٥ وَكُلُّ يَدْعَى بِوَصَالِ كَيْلَى

2745. Quilibet se cum Laila conjunctum esse sibi arrogat. D.

٢٧٤٦ كَلْبٌ حَى خَيْرٌ مِنْ أَسَدٍ مَيِّتٍ

2746. Canis vivus melior est quam leo mortuus. D. G.

٢٧٤٧ وَكَلْبٌ غَيْرُكَ مَا يَتَّبَعُكَ

2747. Alius canis te non sequitur. D.

٢٧٤٨ الْكَلْبُ الَّذِى مَا يَمْضِى لِلصَّيْدِ إِلَّا بِشَبَاقِ

مَا يَجْلِبُ غَنِيمَةً

2748. Canis, qui nonnisi cum rete venatum it, nil praedae capiet. D.

Rostgaardius hoc proverbium adtulit; sed in voce شباق, quae mihi pro شباك posita videtur, mecum non consentit.

٢٧٤٩ الْكَلْبُ جَابَهُ وَالْكَلْبُ أَكَلَهُ

2749. Canis id laceravit et canis id edit. D.

٢٧٥٠ كَلَّفَتْنِى الْاَبْلَقُ الْعُقُوقَ

2750. Variegatum praegnantem mihi imperasti.

I. e. rem impossibilem mihi imposuisti. Sam. conf. Meid. 16, 8.

٢٧٥١ مَنْ تَكَلَّفَ مَا لَا يَعْينُهُ وَآتَى مَا يَعْينُهُ

2751. Qui in se suscipit id, quod ipsum non spectat, eum fugit id, quod ipsum spectat. A.

٢٧٥٢ كَلَامُ الْعَاقِلِ قُوَّةٌ وَكَلَامُ الْجَاهِلِ قُوَّةٌ

2752. Sermo prudentis alimentum et sermo insipidi exitium est. A.

٢٧٥٣ كَلَامُ الْإِنْسَانِ بَيَانُ فَضْلِهِ وَتَرْجُمَانُ عَقْلِهِ

2753. Hominis sermo meriti argumentum et ingenii interpres est. A.

٢٧٥٤ كَلَامُ الْمُلُوكِ مُلُوكُ الْكَلَامِ

2754. Sermo regum est rex sermonis. D.

٢٧٥٥ الْكَلَامُ الْحَسَنُ مَصَايِدُ الْعُقُولِ

2755. Sermo pulcher rete est, quo animi capiuntur. D.

In codice A. legitur المرغوب مصايد القلوب

٢٧٥٦ الْكَلَامُ كَالْعَدُوِّ إِنْ أَقَلَّتْ مِنْهُ نَفْعٌ وَإِنْ كَثُرَتْ

(١. أَكْثَرَتْ) مِنْهُ صَدَعٌ

2756. Sermo inimico similis est; si paucum ejus profers, utilis est; sin multum, diffindit. A.

٢٧٥٧ الْكَلِمَةُ الْقَاسِيَةُ تَهَيِّجُ الرَّجُلَ

2757. Verbum durum poenam excitat. G.

Hoc Salomoni tribuitur.

٢٧٥٨ إِذَا تَكَلَّمْتَ بِكَلِمَةٍ هَلَكْتَهَا وَإِنْ لَمْ تَتَكَلَّمْ
بِهَا أَحْيَيْتَهَا

2758. Si verbum profers, id perdis; sin vero id non profers, id conservas.

٢٧٥٩ فَتَكَلَّمْ بِاللَّيْلِ حَيْثُ لَيْسَ طَائِرٌ لَيْلٍ

2759. Noctu loquere, ubi avis noctis non est ! D.

٢٧٦٠ لَا تَتَكَلَّمْ بِأَمَانِ الْحَيْطِ لَهُ أَدَانِ الْحَيْطِ مَا لَهُ

أَدَانِ لَكِنْ وَرَاهُ إِنْسَانٌ

2760. Ne cum securitate loquere, nam parieti aures sunt; parieti aures non sunt; sed pone eum homo est. G. conf. Meid. 1, 227. Burckh. 92.

٢٧٦١ كَمَالُ الْعِلْمِ فِي الْجَلْمِ

2761. Perfectio doctrinae in mansuetudine est. A.

٢٧٦٢ كَمَالُ الْجُودِ الْإِعْتِدَارُ مَعَهُ

2762. Liberalitatis perfectio in eo cernitur, quod excusatio cum ea conjuncta est. A.

٢٧٦٣ كُمُونُ الْعَدَاوَةِ فِي الْغَوَادِ كَكُمُونِ الْجَمْرَةِ

تَحْتِ الرَّمَادِ

tus est, ei crimen erit, tibi autem patientia necessaria. A.

٢٧٧٢ إِذَا كَانَ صَاحِبُكَ فَجَنُون فَكُنْ أَنْتَ عَاقِلٌ

2772. Quum socius tuus insanus est, tu prudens esto! D.

٢٧٧٣ إِذَا كَانَ صَاحِبُكَ عَسَلًا لَا تَأْكُلْهُ كُلَّهُ

2773. Quum socius tuus mel est, ne totum id ede! D.

٢٧٧٤ لَوْ كَانَ الصَّبْرُ رَجُلًا لَكَانَ كَرِيمًا

2774. Si patientia vir fuisset, generosus fuisset. B.

٢٧٧٥ لَوْ كَانَ بَجْسِي بَرَصَ مَا كَتَمْتُهُ

2775. Si in corpore meo lepra fuisset, eam non occultassem. D.

٢٧٧٦ لَوْ كَانَ صَدْرِي زَجَاجَةً أَكُلُ كُلَّ يَوْمٍ نَجَاجَةً

2776. Si pectus meum vitrum esset, quolibet die gallinam ederem. D.

Sic in codice B. et vox اكل scripta est.

٢٧٧٧ لَوْ كَانَ فِي الْبَقْلَةِ خَيْرٌ أَكَلَهَا الْكَلْبُ

2777. Si in olere bonum fuisset, id canis vorasset. D.

٢٧٧٨ لَوْ كَانَ لَهُ نُحْلٌ

2778. Si ei collyrium esset!

Si ei multae opes essent. Sam.

٢٧٧٩ مَنْ كَانَ الطَّمَعُ لَهُ مَرْكَبًا كَانَ الْفَقْرُ لَهُ صَاحِبًا

2779. Cui cupiditas jumentum est, ejus socia paupertas est. D.

٢٧٨٠ مَنْ كَانَ الْقَبْرُ دَهْرًا لَا يَكْثُرُ فِشَارُهُ

2780. Cujus domus sepulcrum est, ejus nugae multae ne sint! D.

٢٧٨١ مَنْ كَانَ (لَهُ) دُهْنٌ طَلَا أَسْتَهُ

2781. Cui oleum est, is podicem suum illinit. D.
Vocem *لَهُ* addidi.

٢٧٨٢ مَنْ كَانَ صَمْتُهُ بِغَيْرِ فِكْرٍ فَقَدْ لُهِىَ

2782. Cujus silentium sine cogitatione est, eo luditur. A.

٢٧٨٣ مَنْ كَانَ هَمُّهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنَهُ صَارَتْ قِيَمَتُهُ مَا

يَخْرُجُ مِنْهُ

2783. Cujus cura eo occupatur, quod in ventrem intrat, ejus valor id fit, quod ex eo exit. G. B.

٢٧٨٤ كَانَتْ حَلَبُ

2784. Fuit Aleppo. D.

٢٧٨٥ كَانَتْ كَأَمْسِ الدَّاهِبِ

2785. Erat ut hesternus dies, qui praeteriit.

De re adhibetur, cujus ne vestigium quidem superest. Sam.

٢٧٨٦ أَمَتِي كَانَتْ حَلِيمَةً وَحَكِيمَةً وَيُوسُفَ عَطَّارَ

2786. Quando Halima sapiens (medica) et Josephus aromata vendens erat?

De Halima conf. lexic. m.

٢٧٨٧ لَوْ كَانَتْ الشَّرَكَةُ مَلِيحَةً تَشَارَكُوا أَتْنَانِ فِي امْرَأَةٍ

2787. Si communio pulchra esset, duo unam uxorem communem haberent. D.

٢٧٨٨ لَوْ كَانَتْ مَرْيَمُ الْعَجَّانَةَ لَا بُدَّ لِعَيْسَى مِنْ قُرْصٍ

2788. Si Maria mulier massam panis conficiens fuisset, Josephus panem accipere debuisset. D.

٢٧٨٩ لَا كُنْتُ وَلَا كَانَ وَلَا اسْتَمَرَّ بِكَ الْمَكَانَ

2789. Ne sis et ne sit et ne in loco semper sis! D.

٢٧٩٠ لَوْ كُنْتُ وَجَّانَ كَانَ الدَّبُولُ

2790. Si herba odorata esses, ea marcida esset. D.

٢٧٩١ لَوْ كُنْتُ شَمْسٌ مَا طَلَعْتَ عَلَى الْقَصَارِ

2791. Si sol esses, super fullone ortus non esses. D.

٢٧٩٢ بَعْدَ مَا كُنْتُ زَوْجِيهَا أَصْبَحَ أَرْضِي فِي عَرْسِهَا

2792. Posteaquam ejus maritus fui, in ejus nuptiis saltabam. D.

٢٧٩٣ وَكُنْتُ كَذَاتِ الْقَدْرِ لَمْ تَقْدِرْ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهَا

مَدْمُومَةٌ أَمْ تُدَبِّبُهَا

2793. Feminae similis eras, quae byturo in olla bulliente nesciebat, num eam removeret vituperata, an eam in igne sineret.

Versus metri Thawil, qui in homine inter duas res haerente et incerto adhiberi videtur. Hamas. 202. l. 7. infra.

٢٧٩٤ كُنْ شَكُورًا فِي النِّعْمَةِ وَصَبُورًا فِي الشَّدَّةِ

2794. In comoda vita gratus, in calamitate patiens esto! A.

٢٧٩٥ كُنْ عَصَامِيًّا وَلَا تَكُنْ عِظَامِيًّا

2795. Sis Ihzamo similis (virtute) neque ad magnos genere (sine virtute) referendus sis!

De Ihzamo conf. Meid. 25, 1. Kam. et Harir. 258.

٢٧٩٦ كُنْ عَلَى حَدَرٍ مِنَ الْكَرِيمِ إِذَا هُنْتَهُ وَمِنْ

الْأَحْمَقِ إِذَا مَارَحْتَهُ وَمِنْ الْعَاقِلِ إِذَا أَعْضَبْتَهُ

وَمِنْ الْفَاجِرِ إِذَا عَاشَرْتَهُ

2796. Generosum (nobilem) cave, si eum levipendis, stultum, si cum eo jocularis, prudentem, si ejus iram accendis et improbum, si cum eo consortio junctus es! D.

٢٧٩٧ كُنْ عَنِ النَّاسِ جَانِبًا لِيَحْسِبُوكَ النَّاسَ رَاهِبًا

لَآنَ أَغْلَبَ النَّاسَ حَيَاتًا وَعَقَارًا

2797. Ab hominibus remotus esto, ut te monachum esse putent, nam major hominum pars serpentes et scorpiones sunt. G.

كُنْ فِي أَوَّلِ وَلَوْ بِحَلْقِ اللَّحَا ٢٧٩٨

2798. Inter primos sis et si in barba radenda! D.

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ ٢٧٩٩

2799. In mundo te ita geras, ut peregrino aut in via transeunti similis sis! A.

كُنْ فِي طُفُولِيَّتِكَ مُتَضَعًا لِتَكُنْ فِي شَيْخُوخَتِكَ ٢٨٠٠

مُرْتَفَعًا

2800. In infantia tua submissus esto, ut in senectute tua elatus sis!

In codice D. شَخُوخِيَّتِكَ, in Par. شَيْخُوخَتِكَ legitur. In codice G. في زَمَانِ طُفُولِيَّتِكَ et في أَيَّامِ شَيْخُوخَتِكَ et pro لتكن est فتكون.

كُنْ لِمَنْ فَوْقَكَ مُوقِّرًا ٢٨٠١

2801. Qui supra te est, eum reverearis! A.

كُنْ مُحِبًّا كَافِيًّا وَلَا تَكُنْ مُبْغِضًا شَافِيًّا ٢٨٠٢

2802. Sis amans sufficiens neque sis odium fovens medicans! D.

كُنْ مَعَ الْجَاهِلِ حَكِيمًا وَمَعَ الْأَحْمَقِ عَاقِلًا ٢٨٠٣

2803. Cum ignorante sapiens et cum stupido prudens sis! D.

٢٨٠٤ كُنْ مَعَ الْعَوْسَجِ زَيْتًا

2804. Cum rhamno oleum esto! D.

Sed in codice. G. زيتونا olea arbor legitur, id quod mihi magis placet.

٢٨٠٥ لَا يَكُونُ الْحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جَمِيعَ شَهَوَاتِهِ

2805. Sapiens re vera sapiens non est, donec omnes cupiditates suas vincit. D.

٢٨٠٦ لَوْ يَكُونُ فِي الْبُومِ خَيْرٌ مَا فَاتَهُ الصَّيَّادُ

2806. Si in bubone bonum esset, venator eam non reliquisset. D.

٢٨٠٧ لَوْ يَكُونُ فِيهِ خَيْرٌ مَا رَمَاهُ الطَّيْرُ

2807. Si in eo bonum esset, aves id non abjicerent. D.

٢٨٠٨ مَنْ يَكُونُ الْغُرَابُ لَهُ دَلِيلًا يَمُرُّ بِهِ عَلَى

جَيْفِ الْكَلَابِ

2808. Cui corvus viae dux est, eum ad cadavera canum traducit. G.

٢٨٠٩ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَا تُرِيدُ فَأَرِدْ مَا يَكُونُ

2809. Quum non est id, quod vis, id cupe, quod est!

Adhortatur nos, ut rebus a Deo nobis concessis contenti simus. Sam. Schar. Abu-Ohbaidus انما ما يكنى
habet et vulgum proverbio uti dicit.

٢٨١٠ لِيَكُنْ مَدِيحُكَ مِنْ فَمِ صَدِيقِكَ وَقَرِيبِكَ لَا
مِنْ فَمِكَ

2810. Laus tua sit ex ore amici et propinqui tui,
non ex ore tuo. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 27, 2.

٢٨١١ فَتَكُنْ كَلِمَتُكَ نَعَمٌ أَوْ لَا لِتَكُونَ حَقًّا عِنْدَ
جَمِيعِ النَّاسِ

2811. Sermo tuus sit certe aut non, ut verus
sis apud omnes homines. D.

De voce حقا dubito. Fortasse est pro حقا.

٢٨١٢ لَا تَكُنْ أَشْعَبَ فَتَتَعَبَ

2812. Ne Aschahbus sis, nam fatigatus eris!

De illo viro avidissimo conf. Meid. 15, 71.

٢٨١٣ لَا تَكُنْ رَطْبًا فَتُعْصِرَ وَلَا يَابِسًا فَتَكْسَرَ

2813. Ne humidus sis, nam succus tuus exprimetur,
et ne aridus sis, nam frangeris! D.

٢٨١٤ لَا تَكُنْ عَسَلًا فَيَأْكُلُوكَ النَّاسُ وَلَا تَكُنْ صَبْرًا
فَيَبْصُقُوكَ

2814. Ne mel sis, ut homines te edant, neque
myrrha, ut te exspuant! G.

٢٨٥ لَا تَكُنْ عَلَى الْإِسْلَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ

2815. Ne in malefaciendo validior sis quam in benefaciendo! B.

٢٨٦ لَا تَكُنْ فَرَسًا مُحِبِّكَ لِثَلَا تَقَعَ وَلَا كَلْبًا

2816. Ne amato tuo equus sis, ne cadas et ne canis sis! D.

٢٨٧ لَا تَكُنْ فِي زَمَانِ الْقَيْظِ نَمْلَةً

2817. Ne tempore aestatis formica sis! D.

٢٨٨ لَا تَكُنْ كَثِيرَ الْقَلْقِ وَالْخَوْفِ لِثَلَا تَقَعَ فِي يَدِ

أَعْدَائِكَ

2818. Ne multa inquietudine et timore adficiaris, ne in inimicorum tuorum potestatem cadas! D.

٢٨٩ لَا تَكُنْ كَثِيرَ الْكَلَامِ فَيَحْقِرُوكَ مَعَارِفُوكَ

2819. Ne multiloquus sis, nam qui te noverunt, te despicient. D.

٢٩٠ لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَلْعَنُ ابْلِيسَ فِي الْعَلَانِيَةِ

وَيُطِيعُهُ بِالْإِسْرَارِ

2820. Ne ex eorum numero sis, qui diabolo publice maledicunt, dum in secreto ei obediunt. D. B.

٢٨٢١ لَوْ لَمْ تَكُونِ جُحْرَى سَمَيْتِكَ الضَّرَاطَةُ

2821. Quod si tu foramen meum non esses, multum pedentem te appellassem. D!

٢٨٢٢ الْكَابِينَ مَقْدُورٌ وَالْهَمُّ زِيَادَةٌ

2822. Quae sunt, ea a Deo decreta sunt; moeror igitur augmentum est. B.

٢٨٢٣ الْمَكَانُ ضَيِّقٌ وَالْحِمَارُ رَقَاسٌ

2823. Locus angustus est et asinus calcitrat. D.

٢٨٢٤ كَادَ الْفَقْرُ يَكُونُ كَفْرًا

2824. Non multum abest, ut paupertas impietas sit. Sam.

Sic dicitur, quod paupertas difficile ferri potest. De re, quae alteri similis est, adhibetur.

٢٨٢٥ كَادَ الْمُتَنَعِّلُ يَكُونُ رَاكِبًا

2825. Non multum abest, ut, qui calceos habeat, eques sit.

Non magna inter utrumque differentia est. Sam.

٢٨٢٦ كَادَتِ الْقَمَرَاءُ تَكُونُ نَهَارًا

2826. Non multum abest, ut nox luna lucente dies sit.

Et hocce proverbium de re alteri simili, ut non multum inter utramque discriminis sit, adhibetur. Sam.

٢٨٢٧ يا كَايِلَ الزَّيْتِ فِي الظُّلُمَاتِ اِنَّ اِلٰهًا نَاقِدٌ وَبَصِيرٌ

2827. O tu, qui oleum in tenebris mensuras,
(scias) Deum bona a pravis discernere et
videre. D.

٢٨٢٨ اَللَّيْمُ اِذَا شَبِعَ بَغَى وَاِذَا اَسْتَغْنَى طَغَى

2828. Vilis quum satiatu est, injustus est, quum
dives est, injuriam infert. B.

٢٨٢٩ اَلْاَمَ اَعْمَالِ الْمُقْتَدِرِينَ اَلْاِنْتِقَامَ

2829. Vilissima potentium actio vindicta est.

Verborum auctor Actsamus ben-Zaifi fuisse dicitur.
Sam.

٢٨٣٠ لَبِثٌ يَلْحَقُ الدَّارِیُونَ

2830. Paulisper exspecta, donec pecorum domini
adveniant!

De cura, qua opes administrantur, adhibetur. Sam.

٢٨٣١ لَبِثٌ قَلِيلاً يَلْحَقُ الْحَلَايِبُ

2831. Paulisper exspecta, donec adjutores adve-
niant!

De eo dicitur, qui adjutores habet. Sam. Verbis me-
trum Redjes est.

٢٨٣٢ لَبِثٌ يَلْحَقُ الْهَيَّجَا حَمَلٌ

2832. Exspecta, donec Hamal ad proelii campum
veniat!

Hocce proverbium e versu poetae desumptum est:

لَيْسَ قَلِيلًا يَلْحَقُ الْهَيْجَا حَمْدُ مَا أَحْسَنَ أَمُوتَ إِذَا حَانَ الْأَجَلُ

Paulisper exspecta, donec Hamal ad proelii campum veniat! Quam pulchra est mors, quando ejus tempus destinatum adest! Metrum Redjes est.

Hamal ben-Sahdanah viri fortis nomen est, qui ad Mohammedem veniens provinciae praefecturam accepit. Sam.

٢٨٣٣ مَنْ لَبَسَ ثِيَابَ الْكِبْرِ أَحَبَّتْ النَّاسُ ذِلَّتَهُ وَمَنْ

رَكِبَ مَطْيَةَ الظُّلْمِ كَرِهُوا دَوْلَتَهُ

2833. Qui vestes superbiae induit, eum vilem esse homines cupiunt et qui jumento justitiae vehitur, ejus imperium aegre ferunt. A.

٢٨٣٤ لَا تَلْبَسْ أَيْضَ بِاللَّيْلِ الظُّلْمَ

2834. Ne nocte obscura vestes albas indue! D.

٢٨٣٥ لِبَاسُ الظَّالِمِ فِي الدُّنْيَا مَلَامَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ نَدَامَةٌ

2835. Vestimentum injusti in hoc mundo vituperium, in altero mundo poenitentia est. A.

٢٨٣٦ لَا لِبَاسَ أَجْمَلَ مِنَ السَّلَامَةِ

2836. Nullum vestimentum pulchrius quam integritas est. B,

٢٨٣٧ لَا لِبَاسَ أَجْمَلَ مِنَ الْعَافِيَةِ

2837. Nullum vestimentum pulchrius quam incolunitas est. B.

٢٨٣٨ الْحَقُّوا حَفْصًا بِأَيِّ حَفْصٍ

2838. Hafzum cum Abu-Hafzo conjungite!

Proverbii, quod Reiskius ex Ebn-Kotaibaho ad Abulfedae Annales T. I. adn. 175 adtulit, sensus esse videtur: Idem malum, quo unus adflictus est, alteri inferte vel eadem poena utrumque adfligite! Anno 66 Mochtarus, ut Hosaini caedem vindicaret, rebellans Cufam occupaverat. Ad quem quum Abu-Hafzi caput ab Abu-Amara Baghalita adlatum esset et Hafzus Ohmari filius, num caput nosset, interrogatus respondisset: esse Abu-Hafzi caput, ista verba protulit Mochtarus significaturus, Hafzum occidendum esse.

٢٨٣٩ لَحْمُ الْأَسْنَانِ مَا يُشْبِعُ الْفُرْسَانَ

2839. Caro cuspidum equites non satiat. D.

٢٨٤٠ الْحِمُّ مَا أُسْدِيَتْ

2840. Cujus stamina disposuisti, ei subtegmen intexel

I. e. perforce id, quod incepisti. Conf. Har. 209.

٢٨٤١ اللَّحَى أَيْسَرُ مِنَ الْوَهَى

2841. Decorticatio levior est quam ruptura.

Verba haec Lokmanus Ahdita Hanio dixit: Conf. Meid. T. I. p. 531. Schar.

٢٨٤٢ لَذَّةُ الدُّنْيَا فِي خَمْسَةِ أَشْيَاءَ صِحَّةُ الْبَدَنِ وَالْإِيمَانِ

وَسَعَةُ الرِّزْقِ وَرَفِيقٌ شَفِيقٌ وَالْفَرَاغَةُ

2842. Voluptas mundi in quinque rebus consistit :
sanitate corporis, securitate, victus abundan-
tia, tenero amico otioque. A.

Vox الأيمى Persicae originis est.

لَذَّةُ الْعَيْشِ بِالتَّنْقُلِ ٢٨٤٣

2843. Vitae voluptas migrando nititur. G.

لَذَّةُ الْعَيْشِ فِي ثَلَاثِ مُعَاقَرَةِ الشَّرَابِ وَمَذَاكِرَةِ

الآدَابِ وَمُنَادِمَةِ الْأَحْبَابِ

2844. Vitae voluptas in tribus rebus consistit :
assiduitate in bibendo, sermone de litteris
humanioribus et sodalitio amatorum. A.

أَلَذُّ الْأَشْيَاءِ تَلَاوَةُ أَخْبَارِ الْحُكَمَاءِ ٢٨٤٥

2845. Jucundissima res est legere nuntios (histori-
am) sapientum. D.

أَلَذُّ مِنَ الْأَمْرِ ٢٨٤٦

2846. Gravior quam securitas.

Sine securitate vita jucunda esse non potest. Schar.

مَنْ تَلَذَّذَ بِالْكَلَامِ تَنَغَّصَ بِالْجَوَابِ ٢٨٤٧

2847. Qui ob sermonem laetatur, ob responsum
infelix est. D.

الْرِقُّ مَا دَامَ التَّنُورُ حَامِي ٢٨٤٨

2848. Conglutina, quamdiu fornax calida est! D.

٢٨٤٩ مَنْ لَزِمَ الصَّمْتَ أَمِنَ مِنَ الْمَقْتِ

2849. Qui silentio deditus est, ab odio securus est. A.

٢٨٥٠ مَنْ لَزِمَ الْعَافِيَةَ سَلِمَ وَمَنْ قَبِلَ النَّصِيحَةَ غَنِمَ

2850. Qui incolumitati operam dat, salvus erit et qui consilium sincerum admittit, felix erit. A.

٢٨٥١ الزَّيْمُ الصَّمْتُ تَعَدُّ فِي نَفْسِكَ فَاضِلًا وَفِي جَهْلِكَ

عَاقِلًا وَفِي أَمْرِكَ حَكِيمًا وَفِي عَجْزِكَ حَلِيمًا

2851. Silentio si deditus es, in animo tuo excellens, in ignorantia prudens, in re tua sapiens, in impotentia tua mansuetus habebis. A.

٢٨٥٢ الزَّيْمُ غَرَزَ فُلَانٍ

2852. Cujusdam stapedi adhaere!

I. e. Cuidam obsequium praesta. Conf. Meid. 13, 24.

٢٨٥٣ اَلْزَمُوا النِّسَاءَ لِمُهْنَةٍ

2853. Efficite, ut mulieres semper in servitio sint!

Verba haec Hozainus ben-Hodsaifah dixisse narratur. Schar.

٢٨٥٤ مَنْ لَمْ يُلْزِمْ نَفْسَهُ حَقَّقَ لَا تُلْزِمْ نَفْسَكَ حَقَّقْ

2854. Qui sibi id, quod tibi debetur, peragendum non imponit, ne tibi id peragendum imponas, quod ei debetur A.

٢٨٥٥ مَنْ لَسَعَتْهُ الْحَيَّةُ حَذَرَ الرَّسَنِ

2855. Quem serpens momordit, is funem cavet.

I. e. Quod funem serpentem esse opinatur. Vulgi proverbium est. Conf. Meid. 24, 383.

In codice G. legimus: من لسعته حية يخاف من الحبل.

٢٨٥٦ لِسَانُ أَخْرَسٍ خَيْرٌ مِنْ لِسَانٍ نَاطِقٍ بِالْكَذِبِ

2856. Lingua muta melior est quam lingua mendacium proferens. D. G.

٢٨٥٧ لِسَانُ التَّقْصِيرِ قَصِيرٌ

2857. Lingua neglecti officii (defectus) brevis est. D.

٢٨٥٨ لِسَانُ الْحَالِ أَقْصَحُ مِنْ لِسَانِ الْمَقَالِ

2858. Lingua status facundior est quam lingua sermonis. B. D.

٢٨٥٩ لِسَانُ الشَّمْعِ يَضْحَكُ عَنْ قَلِيلٍ يَهْلِكُ

2859. Lingua candelae ridet; brevi peribit. D.

٢٨٦٠ لِسَانُ الْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فَمِهِ

2860. Lingua prudentis in corde est, et cor stulti in ore. A.

٢٨٦١ لِسَانٌ يُسَبِّحُ وَقَلْبٌ يُقَبِّحُ

2861. Lingua, quae laudat et cor, quod turpat. D.

رَبِّ لِسَانٍ حَصَدَ رَأْسَ ٢٨٦١

2862. Saepe lingua caput demessuit. D.

لِسَانُكَ سَبَّحَ أَنْ عَقَلْتَهُ حَرَسَكَ وَأَنْ أَطْلَقْتَهُ أَفْتَرَسَكَ ٢٨٦٢

2863. Lingua tua leo est, quam si ligas, te custodit; sin eam libere dimittis, te lacerat. A.
Conf. Fakih. Alchol. p. 90. l. 7.

الْلِّسَانُ سَيْفٌ قَاطِعٌ حَدُّهُ وَالْكَلَامُ سَهْمٌ نَافِذٌ لَا
يُمْكِنُ رَدُّهُ ٢٨٦٣

2864. Lingua gladius est, cujus acies secans est et verbum sagitta penetrans, quae retrudi non potest. A.

الْلِّسَانُ صَغِيرُ الْجَرْمِ كَبِيرُ الْجَرْمِ ٢٨٦٤

2865. Lingua parvum ambitum habens magna peccata committit. B.

الْلِّسَانُ عَدُوُّ الْإِنْسَانِ ٢٨٦٥

2866. Lingua hominis inimica est. G.

الصِّقُّ الْحَسَّ بِالْأَسِّ ٢٨٦٦

2867. Effice, ut malum radicibus (inimicorum) adhaereat!

Ita enim eorum rami intereunt, dum radix perit. Sch.

٢٨٦٨ بِاللُّطْفِ تُقْتَنَصُ الْأَسُودُ وَيَحْصُلُ كُلُّ مَقْصُودٍ

2868. Benignitate leones capiuntur et omne propositum contingit. A.

٢٨٦٩ اللَّعِبُ وَحَدَّكَ مَا تَغْتَاطُ

2869. Lude solus, non irasceris! D.

٢٨٧٠ مَنْ يَلْعَبُ مَعَ الْقِطِّ يَصْبِرُ عَلَى خَرَامِيشِهِ

2870. Qui cum feli ludit, ejus unguis patienter ferre debet. G.

In lexicis voci خراميش ista significatio tributa non est; sed conferas خرش.

٢٨٧١ لَعَقَ أَصْبَعَهُ

2871. Digitum suum linxit.

Mortuus est. S a m.

٢٨٧٢ لَعَنَ اللَّهُ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالتَّرَجَالَاتِ

مِنَ النِّسَاءِ

2872. Deus viris maledicat, qui turpi virorum amorī addicti sunt et mulieribus, quae (in amore) tanquam viros se gerunt. D.

٢٨٧٣ لَعَنَ اللَّهُ الْكَاذِبَ وَلَوْ كَانَ مَارِجًا

2873. Deus mendaci maledicat et si jocans esset! D.

٢٨٧٤ لَعَنَ اللَّهُ عُشَا تَرَجَّتْ فِيهِ وَيَيْضَةُ تَقَلَّتْ عَنْكَ

2874. Deus nido maledicat, ad quem tu adscendisti et ovo, e quo tu produisti. Sam.

٢٨٧٥ الْقَطُّ وَطِيرَ أَنْ كُنْتَ خَبِيرَ

2875. Collige et vola, si gnarus es!

In codice D. loco vocis طير, quam e codice Par. assumi, طب esse videtur.

٢٨٧٦ لَقَمَةُ خَيْرٍ مِنْ أَلْفِ كَلِمَةٍ

2876. Buccella una melior est quam mille verba. D.

٢٨٧٧ لَقِيَ الشَّدَّةَ بِاصْبَارِهَا

2877. Toti calamitati occurrit.

Alazmaih. Et dicitur اخذ باصباره. Totum id cepit. Kam. Dj.

٢٨٧٨ لَقِيَ مِنْهُ أُذُنَى عَنَاقٍ

2878. Duas aures melis ab eo assecutus est.

I. e. Calamitate ab eo adflictus est. Sam. Conf. Meid. 5, 30.

٢٨٧٩ لَقِيَ يَوْمَ الْعَنَرِ

2879. Diei Ahnsae occurrit.

In calamitatem incidit. Sam. Kam. Conf. Meid. 13, 9.

٢٨٨٠ مَنْ لَقِينَا بِأَنْفٍ طَوِيلٍ لَقِينَاهُ بِخَرْطُومٍ فَيْهَلْ

2880. Qui cum longo naso nobis occurrit, ei cum rostro elephantis occurrimus. D.

• ٢٨٨١ لَقَيْتُهُ اَلْتَقَا

2881. Subito incedens ei occurri. Sam.

٢٨٨٢ لَقَيْتُهُ صِرَاحًا

2882. Palam ei occurri. Sam.

٢٨٨٣ لَقَيْتُهُ عَنْ عَفْرِ

2883. Post mensem (aut circiter) ei occurri.

Samachscharius dixit, istum loquendi modum a dorcadibus desumptum esse, quae pullos, quos ablectent, brevi spatio intermisso lactent.

٢٨٨٤ لَقَيْتُهُ كَفَّةً كَفَّةً كَفَّةً

2884. Coram ei occurri, aperte.

In Samachscharii opere verba sic explicantur : كَفَّةً كَفَّةً اصلهما كَفَّةً وكَفَّةً فسلك بهما طريق خمسة عشرة والمعنى كَفَّةً منى وكَفَّةً منه وذلك ان المتلقيين اذا تلاقيا فقد كف كل واحد منهما صاحبه عن مجاوزته الى غيره في دفعة التقايهما فهما مصدران وضعا موضع الحال كأنك قلت لَقَيْتُهُ متكافئين مثل لَقَيْتُهُ قايمين كَفَّةً كَفَّةً Voces ,, ويرى كَفَّةً لكَفَّةً وكَفَّةً على كَفَّةً وكَفَّةً عن كَفَّةً sunt pro كَفَّةً وكَفَّةً, ut omissa particula و similes sint vocibus كَفَّةً منى (quindecim), dum sensus est كَفَّةً منى, وكَفَّةً منه, nam invicem occurrentium unus alterum impedit, quominus momento occursus ad alium transeat. Sunt autem duo nomina actionis, quae locum status (حال) tenent, quasi dixisses: لَقَيْتُهُ متكافئين, quemadmodum dicitur ,,occurri ei dum stabamus“. In proverbio sic quoque dici potest كَفَّةً لكَفَّةً aut كَفَّةً على كَفَّةً aut كَفَّةً عن كَفَّةً.

٢٨٨٥ * أَلْقَى إِلَيْهِ يَدَيْهِ الْأَزْلَمُ الْجَدْعُ

2885. Extremas aurium partes amputatas habens, juvenis manus ei intulit.

I. e. Quum tempus manus ei inferret, perit. Sch.

٢٨٨٦ أَلْقَى عَلَى الرَّبِّ هَمَّكَ وَهُوَ يَعُولُكَ

2886. Deo curas tuas trade, nam te alit! G.

٢٨٨٧ لِقَاءُ الْأَدِيبِ كِلِقَاءِ الطَّبِيبِ يَدْعُ الْهَمَّ
مَوْلِيَا وَالْأَنْسُ مُسْتَوْلِيَا

2887. Quod occurrimus bonis moribus instructo, comparandum est cum occursu medici, nam moerorem tergum vertentem sinit et societatem contingentem. A.

٢٨٨٨ لِقَاءُ الْخَلِيلِ شِفَاءُ الْعَلِيلِ

2888. Aegroti medicina in occursu amici est. A.

٢٨٨٩ التَّلْمِيزُ الْعَاقِلُ شَرَفٌ لِمُعَلِّمِهِ

2889. Discipulus intelligens gloria magistri sui est. D.

In codicibus لعلمه legitur.

٢٨٩٠ لَوْ أَنَّ لُمِيًّا لَيْلَهُ كَنَهَارِهِ وَجَدَّكَ مَا بَعْنَا لُمِيًّا بِغَارِسَ

2890. Si nox Lomajji instar diei ejus fuisset, per fortunam tuam! Lomajjum pro equite non vendidissemus.

Lomajj est nomen equitis gentis Kaisi. Proverbium significat, unam viri partem meliorem esse quam alteram. Abu-Mohammed Alahrabi in Hamasa. p. 99v.

٢٨٩١ نَعَمْ لَهُوَ الْمَرْأَةُ الْمَغْرُولُ

2891. Colus est optimus mulierum ludus. D.

٢٨٩٢ لَاحَتْ الشَّعْرَاتُ الْبَيْضُ وَأَبْيَضَتْ

2892. Crines albi apparuere et albi evaserunt. D.

٢٨٩٣ الْيَوْمَ يَهْدِمُ الشَّرَفُ وَيُهْدِفُ النَّفْسَ لِلتَّلَفِ

2893. Vilitas gloriam destruit animamque ad interitum ducit. A.

٢٨٩٤ لَوْنُ الْمَاءِ لَوْنُ إِنَاءِهِ

2894. Aquae color est color vasis lejus. Fakih. Alchol. p. 171. l. 11.

٢٨٩٥ أَلْوَى بَعِيدُ الْمُسْتَمَرِّ

2895. In litigando vehemens et multum perseverans.

De viro adhibetur, qui noxa adfici non potest. Verborum auctor Alnohman bèn-Almondsir fuisse dicitur. Sch.

٢٨٩٦ لَيْتَ لَنَا مِنْ كُلِّ عَرَجَةٍ خُوصَةٌ

2896. Utinam nobis ex omni arbore spinosa folium esset!

I. e. utinam nobis e multo paucum esset. Legitur quoque: لَيْتَ حَتَّى مِنْ الْعُشْبِ خُوصَةٌ. „Utinam portio

mea ex herbis folium esset." Conf. Meid. 23, 60.
Haecce verba ei dicuntur, qui post multa promissa in
donando cunctatur.

٢٨٩٧ لَيْتَنَّا فِي بَرْدَةِ أَخْمَاسٍ

2897. Utinam nos essemus in veste longitudine
quinque spithamarum.

Sic scholion sensum explicavit: I. e. Utinam nos
propinqui et uno loco congregati essemus. Conferas
opus Kamusi, ejus auctor unum factum eos peragere,
verba significare scripsit. Conf. Meid. 27, 11/4.

٢٨٩٨ لَيْسَ ابْنُ أُمِّكَ كَأَبْنِ عَلَّةٍ

2898. Non est filius matris tuae ut filius mulieris
cum altera communem habentis maritum.
Sam.

٢٨٩٩ لَيْسَ الْبُخْلُ مِنْ أَخْلَاقِي لَكِنْ لَيْسَ لِي مَا

أَجُودُ بِهِ

2899. Avaritia pars indolum mearum non est, sed
res mihi desunt, quibus liberalis sim. D.

Paulo aliter in codice Gott.

٢٩٠٠ لَيْسَ الْحَكِيمُ الَّذِي يُلَقِّنُكَ الْحِكْمَةَ بِلِسَانِهِ إِنَّمَا

الْحَكِيمُ الَّذِي يَفْعَلُ الْحِكْمَةَ فَيَقْتَدِي بِهِ

2900. Sapiens non est, qui lingua sua sapientiam
te docet; nonnisi is sapiens est, qui sapien-
ter agit, ut alii eum imitentur. A.

٢٩.١ لَيْسَ الْخَلْفُ مِثْلَ الرَّدِّ

2901. Contrarium promissis facere repulsae simile non est. B.

٢٩.٢ لَيْسَ الشَّهْوَةُ مِنَ الرُّعُونَةِ

2902. Cupiditas pars laxitatis non est. A.

٢٩.٣ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمَرِ

2903. Senectus pars vitae non est. A.

٢٩.٤ لَيْسَ الْعَجَبُ مِنْ جَاهِلٍ صَحِبَ جَاهِلًا إِنَّمَا

الْعَجَبُ مِنْ عَاقِلٍ جَفَا عَاقِلًا

2904. Admirazione nos adficere non debet, quod ignorans cum ignorante societatem colit; admiratione potius dignum est, quod prudens prudentem injuria adficit. A.

٢٩.٥ لَيْسَ الْعَاقِلُ الَّذِي يَحْتَالُ فِي الْأَمْرِ وَبَعْدَ

ذَلِكَ يَقَعُ فِيهِ

2905. Prudens non est, qui, postquam in re versute egit, in eam incidit. D.

٢٩.٦ لَيْسَ الْهَنَا بِالْحَسَنِ

2906. Non est inunctio in toto corpore inunctio in singulis
in singulis. Kam.

inunctio
in singulis
Kam.

I. e. Qui totam rem perficere debet, ne eam absol-
visse putet parte ejus absoluta.

٢٩٠٧ لَيْسَ الْيَتِيمَ الَّذِي قَدْ مَاتَ وَالِدُهُ إِنَّمَا الْيَتِيمُ
الَّذِي نَقَصَ فِيهِ الْعَقْلُ وَالْأَدَبُ

2907. Re vera orphanus non est, cujus pater mor-
tuus est, is orphanus est, cujus ingenium et
animi cultura detrimentum ceperunt. A.

Paulo aliter in codicibus D. et G. legitur.

٢٩٠٨ لَيْسَ بَعْدَ الْوَرْدِ إِلَّا الصَّدْرُ

2908. Post accessum ad aquam nil nisi reditus ab
aqua est. Sam.

٢٩٠٩ لَيْسَ حِكْمَةٌ وَلَا فِطْنَةٌ وَلَا مَشُورَةٌ إِلَّا عِنْدَ الرَّبِّ

2909. Sapientia, intelligentia, consilium nonnisi
apud Deum est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 21, 30.

٢٩١٠ لَيْسَ ذُنَابَى الطَّيْرِ كَالْقَوَائِمِ وَلَا ذُرَى الْجِمَالِ

كَالْمَنَاسِمِ

2910. Pennae posteriores in ala avis non sunt ut
pennae anteriores et non sunt summi gibbi
in camelis ut eorum ungulae. Sam.

٢٩١١ لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضُ مِنْ ثَلَاثَةِ رُوبِيَةِ الْمُتَكَبِّرِ وَرُوبِيَةِ

شَيْخٍ يَتَصَالَى وَأَمْرًا تَتَأَمَّرُ

2911. Nulla res odiosior est, quam tres sequentes: adspectus superbi, adspectus senis, qui puerili modo se gerit et mulier, quae imperium sibi arrogat. A.

٣٩١٢ لَيْسَ شَيْءٌ أَنْفَعُ لِلْإِنْسَانِ كَالدِّرْهِمِ وَالسَّيْفِ
لأنَّ الدِّرْهَمَ يَقْضِي لَهٗ حَاجَاتِهِ وَالسَّيْفَ
يَحْمِيهِ مِنَ الْخَيْفِ

2912. Non sunt res homini utiliores, quam nummi et gladius, nummi enim ejus res necessarias perficiunt et gladius ab injuria eum defendit. A.

٣٩١٣ لَيْسَ شَيْءٌ يَبْقَى مَعَ بَقَاءِ الدَّهْرِ كَالدِّرْهِمِ
الْجَبِيلِ أَوْ الْقَبِيحِ

2913. Nulla res durat cum tempore durante praeter famam pulchram aut turpem. A,

٣٩١٤ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ سِوَى الْبَيْتِ

2914. In domo praeter domum nil est. B.

٣٩١٥ لَيْسَ فِي الْجَنَّةِ نَعِيمٌ أَعْظَمُ مِنْ عِلْمِ أَهْلِهَا
أَنَّهَا لَا تَزُولُ

2915. In paradiso major voluptas non est, quam quod incolae ejus eam non cessaturam esse sciunt. A.

٢٩١٦ لَيْسَ فِي الْحُبِّ مَشُورَةٌ

2916. In amore consilium non est. D,

٢٩١٧ لَيْسَ فِي الدُّنْيَا خَيْرٌ مِنْ اثْنَيْنِ رَغِيفٍ تُشِيعُ

بِهِ كَبِدًا جَائِعَةً وَكَلِمَةً تُفَرِّجُ بِهَا عَنِ الْمَلْهُوفِ

2917. In mundo meliores non sunt res, quam hae duae: libum, quo esurientem stomachum satias et verbum, quo moerore adflicto solatium adfers. A.

٢٩١٨ لَيْسَ فِي الدَّارِ إِلَّا الدَّيَّارُ

2918. Ullus in domo non est. D.

٢٩١٩ لَيْسَ فِي عَطَاءِ اللَّهِ شَيْءٌ هُوَ خَيْرٌ مِنَ الْحِكْمَةِ

2919. Inter dona Dei nulla res pretiosior est quam sapientia. A.

٢٩٢٠ لَيْسَ كُلُّ طَالِبٍ يُدْرِكُ وَلَا هَارِبٌ يَنْجُو

2920. Non quilibet quaerens attinget et non quilibet fugiens evadet. A.

٢٩٢١ لَيْسَ كُلُّ عَوْرَةٍ تُصَابُ

2921. Non omnis locus patens in confiniis attingitur.

I. e. Non omnis locus, qui custodibus privatus est, a nobis attingitur. Sam.

٢٩٢٢ لَيْسَ كُلُّ مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَلَا كُلُّ مَنْ تَوَقَّى نَجَى

2922. Non quilibet quaerens invenit et non quilibet cavens salvus evadit. A.

٢٩٢٣ لَيْسَ لِلْأَحْسُودِ رَاحَةٌ فِي الدُّنْيَا

2923. Invidio quies in mundo non est. A.

٢٩٢٤ لَيْسَ بِالْمَخْضُوبِ الْبَنَانُ يَمِينُ

2924. Cujus digiti tincti sunt, ei fides non est.
In mulieribus parum fiducia ponendum est. Sam.

٢٩٢٥ لَيْسَ لِصَاحِبِ الْعِلْمِ زَوَالُ

2925. Doctus exsistere non cessat. A.

٢٩٢٦ لَيْسَ مِنْ عَادَةِ الْكِرَامِ إِسْرَاعُ الْإِنْتِقَامِ

2926. A generosorum consuetudine alienum est,
celeriter vindictam sumere. A.

In altero codicis loco سرعة legitur.

٢٩٢٧ لَيْسَ مِنَ الْقُوَّةِ التَّوَرُّطُ فِي الْهَوَا

2927. Quod quis in barathrum se conjicit, fortitudinis signum non est. Sam.

٢٩٢٨ لَيْسَ مَنْ يَعْلَمُ كَمَنْ لَا يَعْلَمُ

2928. Qui scit, non est, sicut is, qui nescit. A.

٢٩٢٩ لَيْسَتْ الْبَرَكَةُ مِنَ الْكَثْرَةِ وَإِنَّمَا الْكَثْرَةُ مِنَ الْبَرَكَةِ

2929. Benedictio e copia non oritur; sed copia
ex benedictione. B.

٢٩٣٠. كَسْتُ إِلَى تَكْذَابِكَ وَتَأْنَمِكَ شَوْلَانِ الْبَرُوقِ

2930. Mendaciis tuis, dum linguam tuam moves, sicut camela praegnans caudam movet, non faveo. Conf. Meid. 23, 313. Schar.

٢٩٣١. كَسْتُ عَلَى أُمِّكَ بِالْكَهْنَاءِ تَدُلُّ وَلَا عَلَى أَبِيكَ

فَارْحَدُ يَا رَجُلُ

2931. Tu non es apud matrem tuam in loco Al-dahna, ut lascivum te geras aut apud patrem tuum; igitur o vir!

De eo adhihetur, qui lascivum se gerit, ubi lasciviae locus non est. Schar. Conf. Meid. 23, 25.

٢٩٣٢. اللَّيْلُ أَخْفَى وَالنَّهَارُ أَفْضَحُ

2932. Nox multum abscondit et dies multum prodit. Sam. Schar. Conf. Meid. 23, 119.

٢٩٣٣. اللَّيْلُ دَاچُ وَالْكَبَاشُ تَنْتَطِحُ

2933. Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt.

De re gravi et calamitate adhibetur. Dixit poeta:

اللَّيْلُ دَاچُ وَالْكَبَاشُ تَنْتَطِحُ نِطَاحَ أُسْدٍ مَا أَرَاهَا تَصْطَلِحُ

مِنْهُمْ مَجْرُوحٌ وَمِنْهَا مُنْتَطِحٌ فَمَنْ نَجَا بِرَأْسِهِ فَقَدْ رَجَحَ

„Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt modo leonum, pacem inter se facientes eos non video. Alii eorum sunt vulnerati alii cornibus petentes. Qui

autem caput suum periculo eripit, is lucrum fecit.“ Metrum Redjes est. Sam. Schar.

الْلَيْلُ يَسْتُرُ كُلَّ وَبِيلٍ ٢٩٣٤

2934. Nox omnem calamitatem occultat. G.

لَيْلَةُ النَّابِغَةِ ٢٩٣٥

2935. Nox Nabeghahi.

Nox gravis, calamitosa significatur. Proverbii causa in versu Nabeghahi est:

فَيْتُ كَأَنِّي سَاوَرْتُي صَيْلَةً مِنَ الرُّقْشِ فِي أَنْيَابِهَا السَّمُ نَافِعُ

„Pernoctavi quasi in me insiliisset emaciatius punctis nigris albisque distinctus (serpens), in cujus dentibus venenum penetrans est.“ Metrum Thawil est.

Quo proverbio quum Alazmāihus apud Harun Alraschidum usus esset et Alraschidus versum illum tanquam proverbii fontem citasset, ille se sequentem versum in animo habuisse dixit:

كَلَيْبِي لِهَيْمٍ يَا أَمِينَةً نَاصِبٍ وَلَيْلٍ أَفَاسِيهِ بَطِيءٍ الْكَوَائِبِ

„Rem mihi committe, o Amina, si adest moeror affligens et nox cum sideribus sero decedentibus, qua affligor.“ Metrum Thawil est. Conf. Harir. 286. 292.

لَيْنُ الْكَلَامِ قَيْدُ الْقُلُوبِ ٢٩٣٦

2936. Lenitas sermonis vinculum animorum est. A.

لَيْنٌ قَوْلُكَ تُحَبَّبُ ٢٩٣٧

2937. Si lenia verba profers, amatus eris. A.

٢٩٣٨ الماش خَيْرٌ مِنْ لَاش

2938. Suppellex vilis melior est, quam nulla res. G.

٢٩٣٩ مَثَلُ الْقَلْبِ كَرِيْشَةٍ فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ تَقْلِبُهَا

الرِّيحُ كَيْفَ شَاءَتْ

2939. Cor comparandum est cum pluma in deserto, quam venti, quomodo volunt, vertunt. A.

٢٩٤٠ مَثَلُ الْعَالِمِ الَّذِي يَعْلَمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَيَنْسَى

نَفْسَهُ كَمَثَلِ السِّرَاجِ الَّذِي يُضِيءُ عَلَى النَّاسِ

وَهُوَ يَحْتَرِقُ

2940. Doctus, qui homines bonum docet et se ipsum obliviscitur, cum lucerna comparandus est, quae super hominibus lucet et ipsa comburitur. A.

٢٩٤١ الْأَمْثَالُ مَصَابِيحُ الْأَقْوَالِ

2941. Proverbia lucernae verborum sunt. B.

٢٩٤٢ الْحَاجَانِ هُمْ أَوْلَادُ النَّاسِ

2942. Daemonibus obsessi filii hominum sunt. D.

٢٩٤٣ أَمْتَحِنِ الْإِنْسَانَ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ

2943. Homo factis suis, non verbis suis probatur. A.

٢٩٤٤ أُمْتَحِنُوا النَّاسَ فِي وَقْتٍ تَمَكَّنْتُمْ وَتَسَلَّطْتُمْ دُونَ

وَقْتٍ ذَلَلْتُمْ كَمَا الْكُورُ يُمْتَحَنُ بِهِ الذَّهَبُ

كَذَلِكَ التَّمَكُّنُ يُمْتَحَنُ بِهِ النَّاسُ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ

الْوَقْتِ يَظْهَرُ مِنَ الْخَيْرِ خَيْرُهُ وَمِنَ الشَّرِّ شَرُّهُ

2944. Homines tempore potestatis suae atque imperii probantur, non tempore vilitatis suae, nam ut fornace aurum probatur sic potestate homines probantur; isto enim tempore a bono bonum, a malo malum prodit. A.

٢٩٤٥ عِنْدَ الْإِمْتِحَانِ يُكْرَمُ الْكُرَى أَوْ يُهَانُ

2945. In probando vir aut honoratur aut despicitur. D. G.

٢٩٤٦ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ يُوزَنُ بِحِمِّ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

2946. Atramentum doctorum die resurrectionis cum sanguine martyrorum ponderatur. D.

٢٩٤٧ مَنْ مَدَحَ رَجُلًا بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَالَغَ فِي هِجْيَانِهِ

2947. Qui virum laudat ob res, quas non possidet, operam dat, ut eum satyra perstringat. D.

٢٩٤٨ هَلْ يَمْدَحُ الْعَرُوسَ إِلَّا أُمُّهَا وَالْمَاشِطَةُ

2948. Num sponsam alia persona laudat quam mater et comitrix? D.

٢٩٤٩ الْمَدْحُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَيَاةٌ وَالْمَدَمَّةُ فِي الْحَيَاةِ مَوْتٌ

2949. Laus post mortem vita est et vituperium in vita mors. A.

٣٩٥٠ هُوَ يَمْتَذِقُ

2950. Is aqua mixtus est.

De mendace adhibetur.

٣٩٥١ الْمَرْءُ لَا يَحْدِرِي مَتَى يُمْتَحَنُ

2951. Vir nescit, quando calamitatibus tentabitur. G.

٣٩٥٢ الْمَرْءُ مِرَاةٌ أَخِيهِ

2952. Vir speculum fratris sui est.

I. e. Quod si res non probandas eum peragentem videt, certiore eum reddit. Sam. Schar.

٣٩٥٣ الْمَرْءُ مِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُوَلَّدُ

2953. Vir ex eo cognoscitur, ubi invenitur, non ex eo, ubi nascitur. Fakih. Alchol. p. 204. l. 9.

٣٩٥٤ الْمَرْءُ يَطِيرُ بِهَمَّتِهِ كَمَا يَطِيرُ الطَّيْرُ بِجَنَاحِهِ

2954. Vir animi proposito volat sicut avis alis suis volat. Fakih. Alchol. p. 117. l. 19.

٣٩٥٥ إِنَّ الْمَرْءَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُصَدَّقَ فَمَا يُصَدَّقُ قَوْلُهُ

2955. Vir mentitur, ut ipsi fides habeatur; sed verbum ejus verax non habetur.

Proverbium mendacii noxam describit. Sam. Schar.

٢٩٥٦ لَا الْمَرْءُ فِي نَسَبِي وَلَا الْيَرْبُوعُ

2956. Neque viro neque muri mortis mora est. D.
Calamitates nemo cavere potest. Conf. Meid. 5, 150.

٢٩٥٧ امْرَأَةٌ بِلَا حَيَاةٍ كَطَعَامٍ بِلَا مِلْحٍ

2957. Mulier sine pudore instar cibi sine sale est.
Fakih. Alchol. p. 224.

٢٩٥٨ الْمَرْأَةُ مِنْ أَذْنِهَا تَسْمَنُ

2958. Mulier ab aure sua pinguis est. D.

٢٩٥٩ مَنْ مَارَسَ الْأُمُورَ رَكِبَ الْبُحُورَ

2959. Qui res tractat, maribus vehitur. D.

٢٩٦٠ الْمَوَاحُ لِقَاحُ الضَّغَايِنِ

2960. Jocus foecundatio odiorum est.

Qui joco cum altero agit, ejus odium interdum excitat. Schar.

٢٩٦١ آيَاتِي وَالْمَوَاحُ فَإِنَّهُ يَجْرُ الْقَبِيحَةُ وَيُورِثُ الضَّغِينَةَ

2961. Cave jocum, nam turpem agendi rationem adducit et odium parit.

Verba Ohmarus ben-Ahbd-Alahsis dixisse fertur.

٢٩٦٢ لَا تَمَازِحِ الشَّرِيفَ فَيَحْقِدُ عَلَيْكَ وَلَا الدَّنِيَّ

فَيَتَجَرَّأُ عَلَيْكَ

2962. Ne cum nobili jocare, nam te odio habebit
neque cum vili, nam audacem se erga te
geret. D.

Paulo aliter in codice. A.

وَالْمَسَاكِينِ أَيْضًا بِاللَّيْلِ وَلَع ٢٩٦٣

2963. Etiam pauperes liberalitatis cupidi sunt. D.

أَمِنْشِ بِدَأْتِكَ مَا حَمَلَك ٢٩٦٤

2964. Morbi tui molestias, quas tibi imponit, per-
fer!

Monet nos proverbium, ut, quamdiu perferri possint,
amici injurias perferamus. Schar.

أَدَا لَمْ يَمِشِ الزَّمَانُ مَعَكَ عَلَى مَا تُرِيدُ فَامِشِ ٢٩٦٥

مَعَهُ عَلَى مَا يُرِيدُ

2965. Quod si tempus tecum non incedit modo
quo vis, cum eo, modo quo vult, incede! A.

لَا تَمِشِ بِرَجُلٍ مِنْ أَبِي ٢٩٦٦

2966. Ne pede ejus, qui non vult, incede!

Ne ab eo auxilium petas, qui auxilium tibi ferre ae-
gre fert. Sam.

وَعَلَى مَضْرَ رَاحَتِ الْأَرْوَاحِ ٢٩٦٧

2967. Et super Aegypto venti flant. D.

مَا مَضَتْ سَاعَةٌ مِنْ أَمْسِكَ إِلَّا بَيَضَعَهُ مِنْ نَفْسِكَ ٢٩٦٨

2968. Quodlibet momentum hesterni diei particulam animae tuae abstulit. A.

٢٩٦٩ أَمْضَى مِنْ الصَّصَامَةِ

2969. Penetrantior quam gladius Alzamzamah.

Gladius celeberrimus Ahmrui ben-Mahdi Carb erat. Ahmrui in illum gladium dixit :

سِنَانِي أَرْزَقُ لَا عَيْبَ قِيَمٍ وَصَبْصَامِي يُصَيِّمُ فِي الْعِظَامِ

„Cuspis mea est caerulea, nil vitii in ea est et gladius meus in ossa penetrat.“

Metrum Wafr est; sed in priore parte Asrakon enunciandum est, ut metrum perfectum sit. Ahbd-Allah ben-Ahbbas Jemanensis dixit: لَكُمُ مِنَ السَّمَاءِ „Vobis coeli sidus est, templi sacri angulus lapidis nigri et, gladius Zamzam. Sam. Schar. Conf. Meid. 24, 433.

٢٩٧٠ هُوَ أَمْضَى مِنْ خَارِقِ

2970. Ismagis perforans quam hastae cuspis est. Dj.

٢٩٧١ مَطَرُ نَيْسَانَ فِي الْبَحْرِ دَرًا وَفِي الْأَرْضِ بَرًا

2971. Pluvia mensis Nisan in mari margaritas et in terra triticum producit.

Putant autem Arabes margaritas ex guttis pluviae decidentibus oriri.

٢٩٧٢ لَوْ تُمَطَّرُ عَيْمَتٌ

2972. Si plueres, tu nubibus obductum esses. D.

مَطْلُ الْغَيِّ ظَلَمَ ٢٩٧٣

2973. Tardatio divitis in dando injuria est. Sam.

مَطْلُ كَنْعَاسِ الْكَلْبِ ٢٩٧٤

2974. Tardatio ut somnus canis.

I. e. longa. Sam.

هُوَ مَاعِرٌ مَقْرُوظٌ ٢٩٧٥

2975. Is pellis caprina concinnata est.

De viro experientia edocto adhibetur. Sam.

أَنَّ الْمَعَا تَكْفِيهِ الْبَقْلَةَ وَتَرْوِيهِ الْمَذَقَةَ ٢٩٧٦

2976. Visceribus olus sufficit et lac aqua mixtum ea irrigat.

In eum dicitur, qui sua sorte contentus non est. Sch.

هُوَ فِي مِلَى رَأْسِهِ ٢٩٧٧

2977. Is in re est, quae caput suum implet.

Eum res omnino occupat. Sam.

لَا مَلِيحَةَ وَلَا وَحْشَةَ ٢٩٧٨

2978. Neque pulchra neque consortii defectus. D.

هُوَ يَمْتَلِحُ ٢٩٧٩

2979. Is non omnino verax est. Sam.

أِذَا مَلَكَ الْأَرْدَلُ هَلَكَ الْأَفْضَلُ ٢٩٨٠

2980. Quum vilis regnat, praestantissimus perit. B.

٢٩٨١ مَنْ كَمَّ يَمْلِكْ لِسَانَهُ نَحِم

2981. Qui linguam suam non cohibet, poenitentiam aget. A.

٢٩٨٢ الْمَلِكُ يَبْقَى مَعَ الْكُفْرِ وَلَا يَبْقَى مَعَ الظُّلْمِ

2982. Regnum cum incredulitate manet; sed cum injustitia non manet. D.

٢٩٨٣ لَيْسَ لِلْمُلُوكِ أَخٌ وَلَا لِلْحَسُودِ رَاحَةٌ وَلَا

لِلكَذُوبِ مَرُوءَةٌ

2983. Regibus frater non est et invido quies non est et mendaci virtus non est.

In codice Par. loco vocis للملوك regibus servato legitur.

٢٩٨٤ مَنْ مَنَعَ الْمَالَ مِنْ سَبِيلِ حَمْدِهِ وَرَثَتُهُ مِنْ لَا يَحْمَدُهُ

2984. Qui opes non erogat, ut laude dignus sit, is eas haereditate ei relinquit, qui ipsum non laudat. D.

٢٩٨٥ مَنْ مَنَعَكَ الْخَيْرَ حَرَمَكَ وَمَنْ أَعَانَكَ عَلَى

الشَّرِّ ظَلَمَكَ

2985. Qui impedit, quominus bonum peragas, te privat et qui in male agendo te adjuvat, erga te injustus est. A.

٢٩٨٦ الْمَنَعُ أَوْجَرُ

2986. Recusatio (fuisset) brevior.

De hoc proverbio conf. Meid. T. 1. p. 529.

٢٩٨٧ الْمَنَعُ الْجَمِيلُ خَيْرٌ مِنَ الْوَعْدِ الطَّوِيلِ

2987. Pulchro modo recusare melius est, quam diu promittere. A.

٢٩٨٨ أَمْنَعُ مِنْ لِبْدَةِ الْأَسَدِ

2988. Magis defensus quam juba leonis. Dj.

٢٩٨٩ لَا يَمْنَعُ ذَنْبَ تَلْعَةٍ

2989. Non impedit (defendit) vallem rivi e monte defluentis.

De viro vili, abjecto adhibetur. Sam. Kam.

٢٩٩٠ لَا يَمْنَعُكَ سُوءُ حَالِ الْقَائِلِ مِنَ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ

قَرَبَ فَمَرٍ كَرِيهٍ مَجَّ عَلَمًا زَكِيًّا

- 2990. Ne prava dicentis conditio te impediat, quominus ad ejus verba attendas, fieri enim potest, ut os ingratum probam scientiam proferat. A.

٢٩٩١ مَانِعُ الْحَقِّ فِي الشَّدَةِ أَعْدَرُ مِنْ مَانِعِ الْفَضْلِ

فِي الرِّخَاءِ

2991. Qui alteri in statu penuriae ius denegat,

magis excusandus est, quam is qui beneficium denegat in statu fortunae secundae. A.

۳۹۹۲ الْمَنَایَا عَلَی الْبَلَايَا

2992. Mortes super calamitatibus.

In eos dicitur, quorum conditio vilis et quorum fortitudo vehemens est. Conf. Meid. 24, 286.

۳۹۹۳ مَهْدٌ لِنَفْسِكَ قَبْلَ عَثْرَةِ قَدَمِكَ وَكَثْرَةِ نَدَمِكَ

2993. Locum tibi para, antequam pes tuus caespitat et poenitentia tua magna est. A.

۳۹۹۴ مَاءٌ مَطَرٍ نِيسَانَ يُحْيِي قَلْبَ الْإِنْسَانِ

2994. Aqua pluviae mensis Nisan hominis cor recreat. D.

۳۹۹۵ الْمَاءُ إِذَا طَالَ مَكْنُهُ ظَهَرَ خَبْثُهُ

2995. Aquae, quum diu eodem loco manet, pravitatis apparet. D.

۳۹۹۶ الْمَاءُ أَهْوَنُ مَوْجُودٍ وَأَعَزُّ مَفْقُودٍ

2996. Aqua vilissima res est, quum adest et honoratissima, quum deest. B.

۳۹۹۷ الْمَاءُ حَيَاةُ الْإِنْفِسِ

2997. Aqua animarum vita est. G.

۳۹۹۸ الْمَاءُ فِي الْعَيْنِ دَلِيلٌ عَلَى النَّارِ فِي الْقَلْبِ

2998. Aqua in oculo indicium ignis in corde est. B.

٣٩٩٩ الماء لا تَفُوتُ به على العَطْشَانِ

2999. Ne cum aqua ad sitientem transi! G.

٣٠٠٠ الماء يَنْحَيُّ كُلَّ غَمَّةٍ

3000. Aqua omnem moerorem removet. D.

٣٠٠١ إذا ماتَ العالمُ ماتَ العالمُ

3001. Quum doctus moritur, mundus moritur.

Lusus verborum inest, D.

٣٠٠٢ ما ماتَ مَنْ أَحْيَا عِلْمًا وَمَا افْتَتَنَ مَنْ مَلَكَ فَهْمًا

3002. Mortuus non est, qui scientiam vivificat et in aerumnam non incidit, qui intelligentiam possidet. A.

٣٠٠٣ مَنْ مَاتَ قَلَّ حُسْنُهُ

3003. Qui moritur, ejus invidi pauci sunt. A.

٣٠٠٤ مَنْ مَاتَ مَحْمُودًا كَانَ أَحْسَنَ حَالًا مِمَّنْ عَاشَ

مَذْمُومًا

3004. Qui laude dignus moritur, ejus status pulchrior est, quam qui vituperatus vivit. A.

٣٠٠٥ يَمُوتُ الْفَلَّاحُ وَعَيْنُهُ فِي الرَّايَةِ

3005. Agricola moritur et ejus oculus in dulciolis est. D.

٣٠٦ ثُمِّيتَ أَصْلِي حَتَّى حَصَلْتُ لِي فَلَمَّا حَصَلْتُ لِي

بَطَلْتُ أَصْلِي

3006. Occidis radicem meam, donec mihi provenit et quum mihi provenisset, radicem meam irritam fecisti. D.

٣٠٧ مَوْتُ الْحِمَارِ عُرْسُ الْكَلْبِ

3007. Asini mors canis convivium nuptiale est, G.

٣٠٨ مَوْتُ الرُّسَاءِ أَسْهَلُ مِنْ رِبَاسَةِ السَّقَلَةِ

3008. Principum mors facilius ferri potest, quam infimorum regnum. A.

٣٠٩ مَوْتُ الصَّالِحِ رَاحَةٌ لِنَفْسِهِ وَمَوْتُ الطَّالِحِ

رَاحَةٌ النَّاسِ

3009. Mors probo quietem parat et mors improbi hominibus. A.

٣١٠ الْمَوْتُ أَفْنَاءُ مَنْ مَضَى وَيَقْنَى مَنْ بَقَا

3010. Mors est perditio eorum, qui praeteriere et perdet eos, qui restant. G.

٣١١ الْمَوْتُ الْفَادِحُ خَيْرٌ مِنَ الْعَيْ الْفَاضِحِ

3011. Mors dira melior est, quam difficultas in sermone, qua ignominia adficimur. S. Sch.

٣.١٢ المَوْتُ يُعْطَى رَاحَةً

3012. Mors quietem dat. D.

٣.١٣ المَوْتُ فِي الْعِزِّ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الدَّنَاءِ

3013. Mors, dum honorati sumus, melior est, quam vita, dum contemti sumus. B.

٣.١٤ المَوْتُ وَالْحَيَاةُ مِنَ اللِّسَانِ وَالَّذِينَ يُحِبُّونَهُ

يَأْكُلُونَ ثَمَرَتَهُ

3014. Et mors et vita e lingua pendet et qui eam amant, ejus fructus edunt. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18. 21.

Rectius esset *يحبونها* et *ثمرتها*, nam vox *لسان* generis feminini est.

٣.١٥ لَوْ لَا الْمَوْتُ مَا خَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ

3015. Nisi mors fuisset, omnis validus, contumax oppressus non esset. B.

٣.١٦ مَنْ مَالَ إِلَى الْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ

3016. Qui ad jus inclinat, ad eum homines inclinant. A.

٣.١٧ الْمَالُ فَدَاءُ الْأَبْدَانِ وَالْأَبْدَانُ فَدَاءُ الْأَدْيَانِ

3017. Opes lytrum corporum et corpora lytrum religionum sunt. G.

٣٠١٨ المَالُ كَالْمَاءِ الَّذِي فِي بَيْتٍ سُدَّتْ مَسَارِيهُ

إِذَا لَمْ يَجِدْ مَخْرَجًا يَخْرُجُ مِنْهُ غَرَقَ بِهِ صَاحِبُهُ

3018. Opes aquis comparandae sunt in domo, cujus canales obstructi sunt, quae si exeundi locum non inveniunt, possessor submergitur. A.

٣٠١٩ المَالُ مَلَكٌ لِمَالِكِهِ

3019. Opes rex (possessor) eius sunt, qui eas possidet. A.

٣٠٢٠ المَالُ وَالْدُّنْيَا تَزُولُ وَتَبْقَى الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ

3020. Opes mundusque pereunt; sed proba opera manent. G.

٣٠٢١ المَالُ يَفْقَى عَنْ قَرِيبٍ وَالْعِلْمُ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

3021. Opes mox pereunt, sed doctrina nunquam cessat. A.

٣٠٢٢ المَالُ يُنْفَدُ وَالذِّكْرُ يَبْقَى

3022. Opes pereunt, bona fama durat. G. A.

٣٠٢٣ الْمَيْدُ إِلَى الْغَضَبِ مِنْ أَخْلَاقِ الصِّبْيَانِ وَالْجَرَعِ

عَلَى مَا ذَهَبَ مِنْ أَخْلَاقِ النَّسْوَانِ

3023. Ad iram inclinare puerorum naturae, tristi-

tia adfici ob id, quod praeteriit, naturae mulierum est. A.

٣٠٣٤ ما اتَّهَلَّ نَبْلَهُ إِلَّا بِأَخْرَةٍ

3024. Nonnisi in fine paratus promptusque erat.

Proverbium in virum adhibent, qui antea socors occasione elapsa vitium corrigere vult. Quatuor vocis نَبْلُهُ enunciandae modi sunt, aut نَبْلُهُ aut نَبْلَتُهُ aut نَبَالُهُ aut نَبَالَتُهُ. Kam.

٣٠٢٥ أَجَحُّ أُمِّ خَيْبَةٍ

3025. Num felix successus an frustratio?

Proverbium sensu ei simile est, quod Meid. C. 12, 5. legitur.

٣٠٢٦ لَمْ يَنْجُ مَنْ لَوَّتْ غَنِيٌّ بِمَالِهِ وَلَا فَقِيرٌ لِأَقْلَالِهِ

3026. Dives opibus a morte non liberatur neque pauper paupertate. D.

٣٠٢٧ لَنْ تَنْجُوَ مِمَّا تَكْرَهُ حَتَّى تَصْبِرَ عَلَى كَثِيرٍ

ما لا تُحِبُّ

3027. Tu ab eo, quod tibi ingratum est, non liberaris, donec multa, quae non amas, patienter fers. B.

In codice voces ما لا omissae sunt, quas ex conjectura addidi.

٣٠٢٨ مَنَجًّا الدُّبَابِ

3028. Effugio muscae.

In vilem adhibetur, cujus vilitas eum defendit. Harrir. 288.

٣٠٢٩ نَحَّ الْجَرَبَى عَنِ الْعَارَةِ

3029. Scabiosos camelos ab ulcerosis separa!

A pravo socio, cujus morbi pars in te transiit, te separa, ne toto morbo adficiaris. Sam.

٣٠٣٠ النَّحْوُ فِي الْكَلَامِ كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ

3030. Grammatica in sermone sali in cibo similis est. D.

٣٠٣١ النَّحْوُ نَصَابُ الْعِلْمِ وَنِظَامُهُ وَعَمُودُهُ وَقَوَامُهُ

وَوَشَى الْكَلَامَ وَحِيلَتُهُ وَجَمَالُهُ وَزِينَتُهُ

3031. Grammatica scientiae principium et res, qua nititur, columna et sustentaculum, tum sermonis pictura, remedium, pulchritudo et ornamentum est. A.

٣٠٣٢ مِنَ الْمَنَخْلِ يُمْسَكَ النُّخَالَةُ وَيَرْمَى الدَّقِيقُ

3032. Cribrum furfures retinet et farinam projicit. D.

٣٠٣٣ أُنْدٌ مِنْ حِمَارِ الْوَحْشِ

3033. Fugacior quam onager. Sam.

In codice Schar. حمار من quam asinus legitur, quod non probo.

٣٠٣٤ النَّادِرُ كَالْمَعْدُومِ

3034. Rarus ut desideratus est. D.

النَّادِرُ لَا حُكْمَ لَهُ ٣٠٣٥

3035. De raro non est iudicium. D.

مَا نَدِمَ مَنْ سَكَتَ ٣٠٣٦

3036. Silentii poenitiam nemo egit. A. D.

نَدِمْتُ نَدَامَةَ الْكُسْعَى ٣٠٣٧

3037. Alcosäihtae poenitentia adfectus sum. Schar.

I. e. maxima. Conf. Meid. 25, 102.

مَا نَدِمْتُ مَرَّةً عَلَى سُكُوتِي وَقَدْ نَدِمْتُ ٣٠٣٨

مِرَارًا عَلَى كَلَامِي

3038. Nunquam silentii mei poenitentiam egi; sed saepius sermonis mei. A.

لَا تَنَدِمُ عَلَى مَا فَاتَ ٣٠٣٩

3039. Ne rei, quae te fugit, poenitentiam agas! D.

نَدِمِي عَلَى مَا لَمْ أَقُلْ أَخَفَّ مِنْهُ عَلَى مَا قُلْتُ ٣٠٤٠

3040. Poenitentia mea ob id, quod non dixi, levior est, quam ob id, quod dixi. A.

النَّدَمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّدَمِ عَلَى الْقَوْلِ ٣٠٤١

3041. Poenitentia de silentio melior est, quam poenitentia de sermone. G.

٣٠٤٢ النَّدَامَاتُ ثَلَاثَةٌ نَدَامَةُ يَوْمٍ وَنَدَامَةُ سَنَةٍ

ونَدَامَةُ الْعُمَرِ ذَمًّا نَدَامَةُ الْيَوْمِ وَهَوَّاءُ أَنْ يَخْرُجَ

الرَّجُلُ مِنْ مَنْوِلَةٍ قَبْلَ الْغَدَاءِ وَنَدَامَةُ السَّنَةِ

وَهُوَ تَرَكَ الْوَرَاةَ فِي وَقْتِهَا وَنَدَامَةُ الْعُمَرِ وَهُوَ

أَنْ يَتَزَوَّجَ أَمْرًا غَيْرَ مُوَافِقَةٍ لَهُ

3042. Poenitentia triplex est, poenitentia diei, anni et vitae. Poenitentia diei eo consistit, quod vir mansionem suam relinquit, antequam cibum matutinum sumsit; poenitentia anni, quod tempore suo non serit, et poenitentia vitae, quod uxorem sibi non convenientem in matrimonium ducit. A.

٣٠٤٣ كُنْدَمَانِي جَذِيمَةً

3043. Ut Djadsimahi duo compotores.

Diuurnum consortium proverbium designat conf. Meid. C. 22, 37. Schol.

٣٠٤٤ لَا تَنْدَى صَفَاتُهُ وَلَا تَرَشَحُ حَصَاتُهُ

3044. Petra ejus uvida non est et lapis ejus madidus non est.

In avarum dicitur, qui dona non dat. Harir. 201.

٣٠٤٥ مَنْ أَنْذَرَ فَقَدْ أَعْدَرَ وَمَنْ بَصَّرَ فَمَا قَصَّرَ

3045. Qui monuit, excusatione dignus est et qui

docuit, is minus non fecit, quam debuit. Fa-
kih. Alchol. p. 174.

٣٠٤٦ نَزَعَ النَّفْسَ أَهْوَنُ مِنْ نَزَاعِ الشَّوْقِ

3046. Animam suam e corpore extrahere, facilius
est, quam amorem remove. D.

٣٠٤٧ إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ بِطَلِّ الْحَذَرِ

3047. Quum fatum advenit, cautio irrita est. A.

٣٠٤٨ إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ عَمَى الْبَصَرِ

3048. Quum fatum advenit, oculus caecus est. A.

٣٠٤٩ مَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ أَمْرٌ مِنْ كَالِسِ الْعَمَاءِ

3049. Nulla res, quae e coelo descendit, amarior
est, quam poculum caecitatis. G.

٣٠٥٠ هُوَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ الْيَمَنِ

3050. Is apud me locum dexteræ occupat.

Is apud me in magno honore est. Sam.

٣٠٥١ نَسْيَانُ الْمَوْتِ مِنْ صَدَاءِ الْقَلْبِ

3051. Oblivio mortis est quaedam cordis rubigo. B.

In codice A. من omissum est.

٣٠٥٢ نَشِبَ الْحَدِيدَةُ وَالتَّوَيَ الْمِسْمَارُ

3052. Ferrum adhaesit et clavis inflexus fuit.

De re firmiter adhaerente, ut eam nemo a se remo-
vere possit, adhibetur. Sam.

٣٠٥٣ التَّشِيدُ مَعَ الْمَسْرَةِ

3053. Recitatio carminis cum laetitia est.

Alschanfara poeta ista verba dixit. Juraverat, centum se homines e gente Salaman occisurum esse. Quum nonaginta novem necasset, eum captivum fecerunt et, ut carmen recitaret, postularunt. Quapropter ista verba dixit. Scharaf-Ald. Conf. Hamas. ٢٤٤. l. 19. ubi على المسرة legitur.

٣٠٥٤ قَدْ نَصَبَ شَبَكَتَهُ

3054. Jam rete suum posuit.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium in astutia de eo, qui dolum suum celat, adhibetur. Harir. 417.

٣٠٥٥ نَصِيْبُكَ يُصِيْبُكَ

3055. Portio tua ad te perveniet. D.

٣٠٥٦ مَنْ نَصَحَ جَاهِلًا فَقَدْ عَادَاهُ

3056. Qui ignorantem sincere monet, is ei inimicus est. D.

٣٠٥٧ مَنْ نَصَحَكَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ وَمَنْ وَعَظَكَ

أَشْفَقَ عَلَيْكَ

3057. Qui sincerum consilium tibi dat, tibi benefacit et qui te monet, miseratione tui plenus est. A.

٣٠٥٨ نَصَحُ الْمَحِبِّ تَأْدِيبٌ وَنَصَحُ الْعَدُوِّ تَأْنِيبٌ

٣٠٧٢ النُّطْفُ بِغَيْرِ حِكْمَةٍ هَوَسٌ وَالصَّمْتُ بِغَيْرِ
فِكْرٍ خَرَسٌ

3072. Loquela sine sapientia est amentia et silentium sine cogitatione status muti est. A.

٣٠٧٣ نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَرَضَ عَيْنٍ

3073. Ex adverso ad eum oculos direxi. Sam.

٣٠٧٤ إِنْ نَظَرْتَ عُرْيَانَ لَا تَقُلْ لَهُ أَيْنَ ثِيَابُكَ

3074. Si nudum vides, ne ei dicas: ubi vestes tuae sunt?

٣٠٧٥ أَنْظِرِ الْعَوَاقِبَ تَسْلَمَ مِنَ النَّوَائِبِ

3075. Si rerum eventus observas, a calamitatibus securus eris. G.

٣٠٧٦ الَّذِي تَنْظُرُهُ قَبْلَهُ تَنْظُنْ أَنَّهُ مَوَارٍ

3076. Quem concameratum opus esse vides, eum visitatum esse putas. D.

In codice Paris. loco vocis تَنْظُرُهُ legitur تَنْظُرُهُ.

٣٠٧٧ النَّظَرُ فِي الْعَوَاقِبِ تَلْقِيحُ الْعُقُولِ

3077. Consideratio finis rerum mentes fecundat. Sam. Schar.

Hoc viro ابو حازم (Abu-Hasem) appellato tribuitur. Cod. Abu-Ohb.

3065. Erga te ipsum justus sis, priusquam alii a te justitiam postulant. A.

٣٠٦٥ ما أَنْصَفَكَ مَنْ كَلَّفَكَ

3066. Non juste erga te egit, qui rem molestam tibi imposuit. D.

٣٠٦٦ لَوْ تَنْصِفُ النَّاسَ لَأَسْتَرَجَّ الْقَاضِي

3067. Si homines juste agerent, iudex quiete frueretur. G.

٣٠٦٧ مَنْ لَمْ يَنْصِفْ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَخْلُصْ مِنْ حَزْنِهِ

3068. Qui per se ipsum justus non est, a tristitia sua non liberatur. A.

٣٠٦٨ أَنْصَحَ أَخُوكَ تَمَّ رَمَدٌ

3069. Bene coxit frater tuus, tum in cinerem coniecit.

De eo dicitur, qui primum bene actam rem corrumpit. Schar.

٣٠٦٩ نَضْرَةُ الْوَجْهِ فِي الصِّدْقِ

3070. Pulchritudo faciei in veritate est. A. B.

٣٠٧٠ مَا بِهِ نَطِيشٌ

3071. Motus in eo non est.

Vocabulum نطيش genti Hudsailitarum proprium esse dixit Samachscharius. Alii بطيش scribunt, id quod a بطش convaluit a febris derivant. Sam.

emisisse. Uxorem tum dixisse: اِنَّا اَدْعَيْتُ الْبَاطِلَ اَتَجْعَلُكَ
 „Quod si vanum tibi arrogas, te vincet.“ Proverbium
 significat, virum debilem cum robusto se comparare. S.

٣٠٨٤ نَعَمَ الْهَدِيَّةُ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحِكْمَةِ

3084. Quam praeclarum donum est verbum a sapiente prolatum! A.

٣٠٨٥ نِعْمَةُ الْجَاهِلِ كَرَوْضَةٍ عَلَى مَرْبُكَةٍ

3085. Pulchra conditio ignorantis instar horti super fimeto est. D.

٣٠٨٦ النِّعْمَةُ اِذَا سَمِعَتْ نِعْمَةَ الشُّكْرِ تَهَيَّئَتْ لِلْمَذِيدِ

3086. Beneficentia, quando gratiarum sonum audit, mendaci parata est. B.

٣٠٨٧ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ

وَالْفَرَاغُ

3087. Duo beneficia sunt, quibus multi homines decipiuntur, sanitas et otium. A.

٣٠٨٨ هُوَ كَالنِّعَامَةِ لَا يَجْمَلُ وَلَا يَطِيرُ

3088. Is struthiocamelo similis est, neque portans neque volans.

De eo, qui inter res incertus haerens ultro citroque
 it. Fakih. Alchol. p. 109. l. 25.

٣٠٨٩ نَعَيْتَ نَفْسَكَ حِينَ شَابَ رَأْسُكَ

3089. Mortem tibi annunties, quum caput tuum
albicat! A. B.

٣٠٩٠ اَنْتَفَخَ سَاحِرُهُ

3090. Pulmo ejus inflatus fuit.

Terminum suum transgressus est. Et dicunt: اَنْتَفَخَتْ
مساحره, quod Djeuharius in timidum adhiberi adnotavit.

٣٠٩١ اَنْقَذَ رَمِيَّةً كَلِمَةً خُفِيَّةً

3091. Verbum occultum jactus maxime penetrans
est. Schar.

٣٠٩٢ اَنْفَرُ مِنْ طَبِي

3092. Fugacior quam dorcas.

Legitur quoque: من طى اقلت „quam dorcas e laqueis
evadens.“ Dixit poeta:

فَأَصْبَحْتُ طَبِيًّا مَقْلَتًا مِنْ حِبَالَةِ صَحِيحٍ أَدِيمٍ بَعْدَ دِهِ إِسَافٍ

Dorcas e laqueis evadens fui cute integra post mor-
bum lethalem. Metrum Thawil est. Sam. Schar.

٣٠٩٣ اَنْفَرُ مِنْ نَعَامَةٍ

3093. Fugacior quam struthiocamela. Schar.

٣٠٩٤ مَا يَنْفَعُ الْكَبِدَ يَضُرُّ الطَّحَالَ

3094. Quod jecori utile est, spleni nocet. D.

٣٠٩٥ يَنْفَعُكَ مِنْ رَدَى حِذَارٍ

3095. A pravo cavere tibi non prodest. Sam.
Conf. Meid. 23, 398.

٣٠٩٦ ما يَنْفَعُكَ إِلَّا مَا مَعَكَ

3096. Tibi non prodest nisi id, quod tecum est. G.

٣٠٩٧ لَا تَنْفَعُكَ حِيلَةٌ مَعَ غِيْلَةٍ

3097. Remedium cum fraude inutile tibi est. A.

٣٠٩٨ مَا تَنْفَعُ السُّيُوفُ إِلَّا رِجَالَ

3098. Gladii sine viris utiles non sunt. D.

٣٠٩٩ لَا يَنْتَفَعُ بِالْمَالِ السَّاكِنُ فِي قَرَارِ الْأَرْضِ وَلَا

بِالذَّهَبِ مَا لَمْ يُسْتَخْرَجْ وَلَا بِالْعِلْمِ مَا دَامَ

مَكْنُونًا

3099. Quamdiu opes in terrae fundo manent, aurum non producitur, doctrina occulta est, inutilia sunt. A.

٣١٠٠ مَنَفَعَةُ الْمَالِ يَبُولُ بِوَالِدِهِ وَمَنَفَعَةُ الْعِلْمِ بَاقِيَةٌ

عَلَى مَمَرِ الدُّهُورِ وَالْعِلْمُ حَاكِمُ الْمَالِ مُحْكَمٌ

عَلَيْهِ وَالْعِلْمُ يَبْكُ بِالْإِنْفَاقِ وَالْمَالُ يَنْقُصُ بِالْإِنْفَاقِ

3100. Opum utilitas iis cessantibus cessat et utilitas doctrinae tempore elabente manet et doctrina est domina et opes sub potestate retentae et

doctrina erogando augetur, dum opes erogando diminuuntur. A.

٣١.١ مَنَقَبَةُ الْمَرْءِ تَحْتَ لِسَانِهِ

3101. Viri virtus sub lingua est. A. B.

٣١.٢ أَنَّهُ لَنَقْدٍ أَبَدٌ

3102. Scrutator rerum et penetrans in res obscuras est. D.

٣١.٣ نَقْطَةُ تَمْ تَفْرَجُ هَمْ

3103. Punctum sanguinis moerorem levat. D.

٣١.٤ مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ فَقَدْ نَقَلَ عَنْكَ

3104. Qui nuntium ad te defert, is de te quoque ad alios defert. D.

In codice A. plura addita sunt, sic enim legitur: من نقل لك فقد نقل عنك ومن شهد لك فقد شهد عليك ومن
 ., Qui ad te nuntium defert, idem ad alios de te defert; qui in tuum commodum testimonium dicit, idem contra te testimonium dicet; qui pro te audacem se gerit, idem contra te audacem se geret. Vox تجرى est pro تجرا.

٣١.٥ نَقَلَ الشَّرَّ عَنْ شُرُورِهِ أَيْسَرُ مِنْ نَقْلِ الْحَزَنِ
 عَنْ حُزْنِهِ

3105. Malum a malis suis remove facilius est, quam tristem a tristitia sua abducere. D.

٣١٠٦ نَقَلَ الصَّخْرَ عَلَى الْعُنُقِ أَيْسَرُ مِنْ تَفْهِيمِ

مَنْ لَا يَفْهَمُ

3106. Transportare petram super humeris facilius est, quam intelligentem reddere eum, qui intelligens non est. A.

٣١٠٧ نَقَلَ الصَّخْرَ مِنْ قُلْدٍ أَهْوَنُ مِنْ حَمْلِ الْمَنَنِ

3107. Transportare petram a collibus facilius est quam dedecora ferre. D.

٣١٠٨ أَنْكَحُ مِنْ خَوَاتٍ

3108. Cupidior initus quam Chawwatus.

Viri nomen est Chawwat ben-Hobair Alanzari; sed in scribendo nomine patris codices non consentiunt. In Scharaf-Aldini opere Hobair scriptum est. Conf. Meid. 13, 115. 19, 62. 25, 100. Sam. Schar.

٣١٠٩ لَا يُنْكِرُ وَلَا يَدِي حَقَّ

3109. Non abnegat et non persolvit debitum. D.

٣١١٠ النَّامُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

3110. Obtrectator paradisum non intrabit. D.

٣١١١ هُوَ مُنَامِسٌ

3111. Is arcani ejus particeps est. Sam.

٣١١٢ مِنَ النَّمْلِ ضَعِيفٌ جَبَّارٌ

3112. Inter formicas est debilis, valida. D.

٣١١٣ وَهَذَا يَنْهَضُ الْبَارِي بِغَيْرِ الْجَنَاحِ

3113. Num vultur sine alis in aerem se extollit. D.

Hemistichium metri Thawil est.

٣١١٤ إِذَا نَهَيْتَ عَنِ الشَّيْءِ فَأَبْدَأْ بِنَفْسِكَ

3114. Quum rem interdicis, in te ipso incipe!

Dixit poeta:

لَا تَنْهَ عَنْ خُلْفٍ وَتَأْتِي مِثْلَهُ عَارٌ عَلَيْكَ إِذَا فَعَلْتَ عَظِيمٌ

„Ne agendi rationem interdicas, dum tu similem agendi rationem sequeris; magnum enim tibi dedecus erit, si facis.“ Metrum Camil est. Conf. Meid. 23, 416.

٣١١٥ إِذَا أَنْتَهَى الْأَمْرُ مَا لِيْزِيدَ إِلَّا عَمْرٌ

3115. Quum res ad finem pervenit, Saido nemo est nisi Ahmruus. D.

٣١١٦ نِهَآيَةُ الْهُمُومِ أَوَّيْلُ السُّرُورِ

3116. Curarum finis laetitiae initium est. D.

٣١١٧ نَارُ الْفُرْقَةِ أَحْرَمٌ مِّنْ نَّارِ الْجَهَنَّمَ

3117. Ignis separationis ardentior est quam ignis inferni. A.

٣١١٨ النَّارُ فَكِيهَةُ الشِّتَاءِ

3118. Ignis fructus hiemis est. D.

٣١١٩ النَّارُ وَلَا الْعَارُ

3119. Ignis et nou dedecus. Sam. Schar.

٣١٢. فلان كنار الحباب

3120. Quidam est instar ignis insecti volantis. D.

٣١٢١ نور الحقيقة أحسن من نور الحقيقة

3121. Flos veritatis pulchrior est, quam flos horti. D.

٣١٢٢ نور الصباح يغني عن المصباح

3122. Lux Aurorae efficit, ut lucerna carere possimus. B.

٣١٢٣ نور جميع أعمالك لتكن كلمتك حقايقه

3123. Fac ut omnia facta tua luceant, ut verbum tuum vera charitas sit. D.

٣١٢٤ الناس أبناء الدنيا ولا يلام الرجل على حب أمه

3124. Homines filii hujusce mundi sunt et vir ob amorem in matrem non vituperatur. B.

٣١٢٥ الناس اثنان بالغ لا يكتفى وطالب لا يجد

3125. Homines duplicis generis sunt, unus qui ad scopum pervenit et satis non habet, alter qui petit et non invenit. D.

٣١٢٦ الناس أعداء ما جهلوا

3126. Homines inimici ejus sunt, quod ignorant. Schar.

النَّاسُ بَيْنَ حَازِفٍ وَقَازِفٍ ٣١٢٧

3127. Homines tum (fuste) percutientes tum (lapide) jacentes sunt. Schar.

De rebus duabus ingratiss adhibetur. Sam. Schar.

النَّاسُ رَجُلَانِ مُخْتَرِسٌ وَمُخْتَرَسٌ مِنْهُ ٣١٢٨

3128. Homines duo viri sunt aut cavens aut talis, a quo alii cavent. Schar.

النَّاسُ فِي غُفْلَةٍ عَمَّا يُرَادُ بِهِمْ ٣١٢٩

3129. Homines negligunt, quod per ipsos intenditur. B.

النَّاسُ لِلنَّاسِ بِقَدْرِ الْحَاجَةِ ٣١٣٠

3130. Homines hominibus ratione necessitatis sunt. Schar.

النَّاسُ مَعَ الْوَاقِفِ ٣١٣١

3131. Homines cum eo sunt, qui stat. G.

النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذَّلِّ فِي ذَلٍّ ٣١٣٢

3132. Homines ob metum vilitatis viles sunt. D.

النَّاسُ هَوَسَى وَالزَّمَانُ أَهْوَسَ ٣١٣٣

3133. Homines vehementer edunt; sed tempus eos vehementius edit. Schar. Kam.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّبِعُوا النَّاسَ ٣١٣٤

3134. O vos homines! sequamini homines!

٣١٣٥ وَالنَّاسِ فِيْمَا يَعْشَقُوْنَ مَذَاهِبَ

3135. Hominibus in eo, quod amant, viae (rationes) sunt. D.

٣١٣٦ هَذَا مِنِّي مَنَاطُ الثُّرَيَّا

3136. Hoc a me Plejadum distantia est.

Multum a me remotum est. Sam. Hamas. 11.

٣١٣٧ أَبْعَدَ النَّوْقِ الْعُنُقُ

3137. Num post camelas capellae? Schar.

٣١٣٨ إِذَا نَامَ عَدُوُّكَ عِنْدَكَ غَطَّهُ وَلَوْ بِمِكَنَسَةٍ

3138. Quum inimicus tuus apud te dormit, eum tege et si scopis! D.

٣١٣٩ مَنْ نَامَ لَمْ يَشْعُرْ بِمَنْ يَسْهَرُ

3139. Qui dormit, is eum non noscit, qui vigilat. A.

٣١٤٠ نَامَتْ عَلَيْكَ سُرْبَةُ الْعَرَبِ

3140. Agmen Arabum contra te dormivit. D.

٣١٤١ نَمَّ آمِنًا تَكُنْ فِي أَمْهَدِ الْفِرَاشِ

3141. Si securus dormis, in strato mollissimo eris. A.

٣١٤٢ نَمَّ فِي بَطْنٍ سَبْعَ وَلَا تَنَامْ فِي بَطْنٍ آتَيْنِ آتَمَ

3142. In ventre ferae dormi et ne in ventre hominis dormi! D.

٣١٤٣ مَنْ لَمْ يَنَمْ كَأَنَّهُ زَيْدٌ فِي عَمْرِهِ لِأَنَّ النَّوْمَ أَخُو الْمَوْتِ

3143. Qui non dormit, ejus vita quasi augetur, quia somnus frater mortis habetur. A.

٣١٤٤ لَا تَنَامُ إِلَّا خَالِي الْبَالِ

3144. Ne dormi nisi animo curis vacuo! G.

٣١٤٥ لَا تَنَامُ بَيْنَ الْقُبُورِ وَلَا تَقْشَعُ مَنَامَاتِ فَاسِدَةٍ

3145. Ne inter sepulcra dormias, ut somnia mala non videas. D.

٣١٤٦ لَا أَنْامُ حَتَّى يَنَامَ ظَالِعُ الْكِلَابِ

3146. Non dormio, donec claudicans canis dormit.

De sollicito adhibetur, qui curis plenus sero dormit.
Conf. Meid. 1. 88. D.

٣١٤٧ مَا نَالَ الْجَدَّ مَنْ فَاتَهُ الْجَدُّ

3147. Sorte bona is non potitur, cui studium non est. A.

٣١٤٨ لَنْ تَنَالَ مَا تُحِبُّ حَتَّى تَصْبِرَ عَلَى كَثِيرٍ
مِمَّا تَكْرَهُ

3148. Rebus, quas amas, non potieris, donec multa, quae tibi ingrata sunt, patienter fers.

٣١٤٩ لَنْ تَنَالَ مَا تُرِيدُ إِلَّا بِتَرْكِ مَا تَشْتَهِي وَلَنْ

تَبْلُغَ مَا تَبْلُغُ إِلَّا بِصَبْرِكَ عَلَى مَا تَكْرَهُ

3149. Rebus, quas vis, non potieris, nisi dum ea, quae cupis, relinquis et non pervenies ad finem tibi propositum, nisi dum res tibi ingratas patienter fers. A.

٣١٥٠ النُّوَى أَوَّلُ الشَّجَرَةِ

3150. Nucleus initium arboris est. G.

٣١٥١ هَاتِ شَيْءٌ وَخُذْ حِسَابَهُ

3151. Adfer rem et ejus computum accipe! D.

٣١٥٢ هَاتِ عُمْرَ خُذْ رِزْقَ

3152. Adfer vitam et res ad vitam necessarias accipe! D.

٣١٥٣ هَاتِ مَا عِنْدَكَ تُعْرِفْ بِهِ

3153. Adfer id, quod apud te est, ut eo cognoscaris! A.

٣١٥٤ يَهْبُ مَعَ كُلِّ رِيحٍ

3154. Cum omni vento flat. D.

٣١٥٥ إِذَا هَبَّتْ حَوْرَانِ مِنْ أَرْضِ عَالِجٍ فَقُولَا لَهَا

لَيْسَ الطَّرِيفُ هُنَالِكَ

3155. Quum descendit Hauranum e terra Ahlidj,
ei dicite, haec via non est!

Versus est metri Thawil, quem Abu-Mohammedes
Alahrabi in commentario ad Hamasam p. 70. tanquam
proverbium citavit. De errante adhibitus est.

٣١٥٦ مَتَى تَهَاجِرُ الدُّنْيَا وَتَنْوِي لَهَا بَغْضًا

3156. Quando mundum fugies et odium ei concipies? D.

Hemitichium metri Thawil est.

٣١٥٧ أَهْجَى مِنْ أَبْنِ الرُّومِي

3157. Excellentior in satyra quam poeta Ebn-Al-rumi. Conf. libr. meum: Darstellung d. Arab. Verskunst. p. 403.

٣١٥٨ مَنْ يَهْدِدُ عُرْيَانَ بِحَبِيَّاجٍ

3158. Quis nudo veste serica terrorem incutit? D.

٣١٥٩ هَدَمُ الْأَرْكَانِ فَقْدُ الْأَخْوَانِ

3159. Destructio columnarum defectus fratrum est. D.

٣١٦٠ هَدِيَّةُ الْيَمَنِ الْقُرُودُ

3160. Donum regionis Jemen simiae sunt. D.

٣١٦١ أَهْدَى مِنْ يَدِ الْإِنْسَانِ إِلَى فِيهِ

3161. Melius ducens quam manus hominis ad os.

Dicitur quoque: اهْدَى مِنْ الْإِنْسَانِ إِلَى فِيهِ. „Melius

ducens quam homo ad os suum.“ Conf. Meid. 27,
171. Schar.

٣١٦٢ هَذَا بِذَاكَ وَلَا عَتَبَ الرِّمَانُ

3162. Hoc pro illo et objurgatio temporis non est. D.

٣١٦٣ هَذَا وَمَا وَكَيْفَ وَلَوْ

3163. Hoc et non et quomodo et si. D.

٣١٦٤ هِجْهٌ مَا هِيَ رَمَانَةٌ هِذِهِ قُلُوبٌ مَلَانَةٌ

3164. Hoc non est malum Punicum, haec sunt
corda plena. D.

٣١٦٥ هَرَبَ مِنَ الدَّبِّ وَقَعَ فِي الْجَبِّ

3165. Ursum fugit, in foveam incidit. D.

٣١٦٦ هَرَبَ مِنَ الْمَوْتِ حَصَلَ لَهُ مِنْ خَنْقَةٍ

3166. Mortem fugiens in eum incidit, qui eum
strangulavit. D.

٣١٦٧ هَرَبْتُكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ مِنْ هَرَبِكَ مِنَ الْأَسَدِ

3167. Quod te ipsum fugis, utilius est, quam quod
leonem fugis. A. B.

٣١٦٨ يَا هَارِبَ مِنْ قَضَائِي مَا لَكَ رَبِّ سَوَائِي

3168. O tu, qui meum imperium fugis, tibi prae-
ter me dominus non est. G.

٣١٦٩ إِذَا هَرَمَ الْبَارِي كَعَبْتُ بِهِ الْعَصَافِيرَ

3169. Quum accipiter decrepitus est, eo passeres ludunt. B.

٣١٧٠ اهْتَرِمُوا ذَبِيحَتَكُمْ مَا دَامَ بِهَا طَرَقُ

3170. Hostiam vestram mactare properate, quamdiu pinguis est!

Conf. Kam. Proverbium nos monet, ne agendi occasionem praetermittamus Sam. Schar.

٣١٧١ مَا عَلَيْهَا هَلْبَسِيْسَة

3171. Super ea mundi quid non est.

Legitur quoque هلبسيس. Mulierem omni ornamento carere significat. Sam.

٣١٧٢ هَلَكَ الْحَرِيصُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ

3172. Avidus, dum nesciebat, periit. A. B.

٣١٧٣ لَمْ تَهْلِكْ مَنْ قَصَدَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ مَنْ زَهَدَ

3173. Qui agit, non perit et qui rebus abstinet, in paupertatem non redigitur. A.

٣١٧٤ هَلَكَ الْمَرْءُ فِي الْعُجْبِ

3174. Viri interitus in sui ipsius admiratione est. A. B.

٣١٧٥ هَلَكَ النَّاسُ فِي خَصَلَتَيْنِ فُضُولِ الْمَالِ وَفُضُولِ

الْكَلَامِ

3175. Hominum interitus ob duas res est: ob ex-

uberationem opum et ob exuberationem sermonis. D.

٣١٧٦ مَهْلَكَةُ الْإِنْسَانِ حِدَّةٌ طَبْعِهِ

3176. Hominis exitium per vehementem impetum naturae suae adducitur. A.

٣١٧٧ لَا هَمَّ إِلَّا هَمُّ الدِّينِ وَلَا وَجَعَ إِلَّا وَجَعُ الْعَيْنِ وَلَا غَضَبَ إِلَّا غَضَبُ الْوَالِدَيْنِ

3177. Non est cura nisi cura ob debitum et non est dolor nisi dolor oculi et non est ira nisi ira parentum. D.

٣١٧٨ هِمَّةُ الرِّجَالِ تَقْطَعُ الْجِبَالَ

3178. Virorum propositum montes transcendit. D.

٣١٧٩ هِمَّةُ الرَّجُلِ قِيَمَةٌ

3179. Ex proposito, quid valeat vir, cognoscitur. A. B.

٣١٨٠ بَعْدَ الْهَمِّ تَكُونُ الْهُمُومُ

3180. Post consilia capta sollicitudines sunt. D.

٣١٨١ هُمُومُ الْمَرْءِ بِقَدْرِ هِمِّهِ

3181. Viri sollicitudines e ratione propositorum sunt. A. B.

٣١٨٢ هَبْأَ لِكَلْبِ السُّوقِ مَا لَدَّ عَيْشِهِ يَقْرُقُطْ

عُظْمَاتِ الضَّحَاءِ وَبَنَامِ

3182. Bene est cani fori! quam grata ejus vita est,
nam ossicula prandii rodit et dormit. D.

Versus metri Thawil est.

٣١٨٣ هَذِهِ هَامَةُ الْيَوْمِ أَوْ غَدِ

3183. Haec est bubo hodierni diei aut crastini.

De eo adhibetur qui ob decrepitam aetatem morti
propinquus est. Dixit Alachthal:

وَكَمْ مِنْ خَبِيرٍ مُدَّ رَأْسِي قَاتِلِينَ أَجْلِكَ هَذَا هَامَةُ الْيَوْمِ أَوْ غَدِ

„Et quot propinqui, quum me viderent, dicentes: tua
causa est bubo hodierni diei aut crastini.“ Metrum Tha-
wil est. Schar.

٣١٨٤ هَانَ عَلَى النَّظَارَةِ مَا يَمُرُّ بِظَهْرِ الْمَجْلُودِ

3184. Videntibus leve id est, quod dorso flagellati
contingit.

Harir. 559. Simile proverbium Meid. Cap. 27, 61.
legitur.

٣١٨٥ مَنْ أَهَانَ مَالَهُ أَكْرَمَ نَفْسَهُ

3185. Qui opes suas levipendit, is se ipsum ho-
norat. D.

٣١٨٦ أَهْوَنُ الْجُنُونِ مَا يَقَعُ وَيَقُومُ

3186. Levissima insania est id, quod cadit et sur-
git. D.

٣١٨٧ أَنْتَ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنَ الطَّمُوعِ

3187. Te magis despicio, quam cameli pediculus.
Schar.

٣١٨٨ هَوَاءٌ كَرِ نَفْسٍ أَيْنَ حَلَّ حَبِيبُهَا

3188. Amor cujuslibet animae ibi est, ubi ejus
amatus versatur. D.

Voci هَوَاءٌ amoris et non aurae significationem hoc
in proverbio tribuendum putavi.

٣١٨٩ مَنْ هَابَ خَابَ وَأَكَلَ نَصِيْبَهُ الْأَصْحَابُ

3189. Qui timet, jacturam facit et ejus portionem
socii edunt. D.

٣١٩٠ الْهَيْبَةُ خَيْبَةٌ

3190. Timor est frustratio Kam.

٣١٩١ الْهَيْبَاتُ وَالْمَيْبَاتُ

3191. Clamor et inerepatio.

Dicitur هَيَّاطٌ وَهَيَّاطٌ, «In calamitatem turbas-
que inciderunt.» De verborum significatione non consen-
tiunt. Alferra dixit, vocem هَيَّاطٌ significare camelorum
ad aquam adoedentium confluxum, ut unus alterum pre-
mat et مَيْبَاتٌ idem esse in recedentibus camelis, Allihja-
nita dixit, هَيَّاطٌ esse procedere (اقبال) et مَيْبَاتٌ recedere
(ادبار). Alii dicunt, هَيَّاطٌ significare homines ad pacem
componendam convenire, هَيَّاطٌ homines dispergi, ut pax non
componatur. Schar.

٣١٩٢ الْمُتَوَرُّ أَبَتْ

3192. Qui se vindicare nequit, multum divulgat.

Haec verba excusationi ei inserviunt, qui de curia, quibus premitur, apud alios queritur. Sam. Schar.

٣١٩٣ لَا تَتَّقِ إِلَى امْرَأَةٍ وَلَا تُحْمِلْ مَعِدَتَكَ فَوْقَ

طَاقَتِهَا وَاحْفَظْ لِسَانَكَ وَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

كَفَايَتَكَ

3193. Ne in muliere fiduciam ponas neque stomachum tuum pluribus, quam iis, quae ferre potest, onera! Linguam tuam custodi et cujuslibet rei tantum sume, quantum tibi sufficit! A.

٣١٩٤ لَا تَتَّقِ بِالْحَوَكَةِ فَإِنَّهَا زَائِلٌ وَلَا تَعْتَمِدْ عَلَى

النِّعْمَةِ فَإِنَّهَا ضَيْفٌ رَاحِلٌ

3194. Ne in imperio fiduciam pone, nam cessat neque commoda vita nitere, nam hospes abitura est! A.

٣١٩٥ لَا تَتَّقِ بِثَلَاثَةِ الْمَلِكِ وَالْفَرَسِ وَالْامْرَأَةِ فَإِنَّ

الْمَلِكَ مَلُولٌ وَالْفَرَسَ شُرُودٌ وَالْامْرَأَةَ خَتُونٌ

3195. In tribus fiduciam ne ponas: in rege, equo et muliere; rex enim fastidiosus, equus fugax et mulier perfida est! A.

٣١٩٦ لَا اتَّقُ بِسَيْلٍ تَلْعَنُكَ

3196. In fluxu rivi tui fiduciam non pono. Kam.

٣١٩٧ يَجِبُ أَنْ الْعَاقِلَ يَكُونَ عِنْدَ الرِّلَاتِ وَقُورًا

وَمِنَ الْمَعَاصِي نَفُورًا وَفِي الْمَكَارِهِ صَبُورًا وَفِي الرِّخَاءِ

شُكُورًا وَلَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يَبْغِضُهُ وَلَا يَأْتِمُ

فِيمَنْ يُحِبُّهُ وَلَا يَنْتَقِمُ مِنْ يَظْلُمُهُ

3197. Necesse est, prudens sit in erroribus gravis, ab inobedientia abhorrens, in rebus ingratiss patiens, in vita commoda gratus. Injustus esse non debet in eum, qui eum odio habet et non peccare erga eum, qui eum, amat et vindictam non sumere ab eo, qui eum injuste tractat. A.

٣١٩٨ إِذَا وَجَدْتَ حَاجَتَكَ فِي السُّوقِ فَلَا تَطْلُبْهَا

مِنْ أَخِيكَ الْمَخْلُوقِ

3198. Quum in foro rem tibi necessariam non invenis, ne eam a fratre tuo creato petas! D.

٣١٩٩ إِنْ وَجَدْتَ لِشَفْرَةٍ مَكْرًا

3199. Si cultro magno secandi locum invenio. Sch.

٣٢٠٠ لَا تَجِدُ ذَا غَضَبٍ مَسْرُورًا وَلَا عَاقِلًا حَرِيصًا

وَلَا كَرِيمًا حَاسِدًا وَلَا قَنُوطًا غَنِيًّا

3200. Neque iratum laetitia adfectum invenies aut prudentem avidum aut generosum invidum aut desperantem divitem. A.

٣٢٠١ إِذَا لَمْ تَجِدْ عِرًّا فَسَمِّحْ

3201. Si potentiam non invenies, leniter agas!

Quod per vim perficere non potes, id leniter agendo tracta! Ham. ٤٩١.

٣٢٠٢ لَمْ يُوْجَدْ بَيْنَ الْحَيَّاتِ حَيَّةٌ صَالِحَةٌ

3202. Inter serpentes serpens probus inventus non est. G.

٣٢٠٣ أَوْجَرُ مَا أَنَا مِنْ سَمْلَكَةٍ

3203. Nomen Samlakah ego timeo.

Samlakah viri cognomen erat, qui hoc cognomine ipsum appellari nolebat. Qui quum apud regem quendam isto nomine appellatus esset, iratus ista verba dixit significaturus, se istam rem timere. Alii dicunt, cognomen illud habuisse Ketadahum ben-Altuam. Qui quum apud regem Alnohmanum ben-Almondsir esset, Alnohmanum ben-Sihan regem dere certiore fecisse, ut rex eum isto cognomine appellari juberet. Vox سَلَفْ desertum amplum designat. Schar. Conf, Meid. 23, 10.

٣٢٠٤ وَجَعُ سَاعَةٍ وَلَا كُلُّ سَاعَةٍ

3204. Dolor unius horae (momenti) et non cujuslibet horae (momenti). D.

٣٢٠٥ وَجْهٌ الَّذِي تُصَابِحُهُ وَلَا تُقَابِحُهُ

3205. Facies ejus, ad quem tu mane venis et eum opprobrio non adficias. D.

٣٢٠٦ وَجْهٌ بِلَا حَيَاءٍ عَوْدُ شَرِّ لَيْطَةٍ وَسِرَاجٌ فِي سَلِيطَةٍ

3206. Facies sine pudore similis est ligno, cujus cortex detracta est et lucernae, cujus oleum absumptum est. B.

٣٢٠٧ وَجْهٌ بِلَا صَفَاءٍ عَدُوٌّ بِلَا خَفَاءٍ

3207. Facies sine puritate est inimica sine occultatione. D.

٣٢٠٨ وَجْهٌ تَاجَةٌ مَا يَقْضَى حَاجَةً

3208. Facies coronae rem necessariam non perficit. D.

٣٢٠٩ وَجْهٌ أَسْوَدٌ عِنْدَ الْعَبِيدِ وَعِنْدَ اللَّهِ

3209. Facies ejus nigra est apud servos Dei et apud Deum. G.

٣٢١٠ وَجَّهُوا أَمْوَالَكُمْ إِلَى مَنْ تَحِبُّ قُلُوبُكُمْ

3210. Opes vestras ad eum mittite, quem corda vestra amant! D.

٣٢١١ وَحَدَّكَ وَحَدَّكَ وَلَا قَرِينَ صَالِحٍ

3211. Solus, solus sis! nam socius probus non est. D.

٣٢١٢ وَلِإِحْدٍ بَاعَ ابْنَهُ مِنَ الْعَاذَةِ وَالْآخَرُ اشْتَرَاهُ بِالْهَدِينِ

3212. Unus filium suum ob paupertatem vendidit
et alter debito emit. D.

٣٢١٢ واحد بعثوه يحطب تزوج وتعد

3213. Unus, quem ut in matrimonium peteret, mis-
erunt, in matrimonium duxit et sedit. D.

٣٢١٣ واحد قلبه على تمره وآخر قلبه على حمرة

3214. Unius cor dactylo occupatur et alterius cor
pruna. D.

٣٢١٤ واحد يحلب واحد يشد القرون

3215. Unus mulget, alter cornua ligat. D.

٣٢١٥ وحدة الانسان خير من جليس سوء

3216. Solitudo hominis melior est, quam socius
pravus.

In codice G. paulo aliter legitur.

٣٢١٦ وحشة الوحدة خير من مخالطة الذئيل

3217. Solitudinis sollicitudo melior est quam con-
sortium molesti. B.

٣٢١٧ ما لوحشك من غاب ولا آنسك من حضر

3218. Qui absens est, te moerore non adficiat et
qui praesens est, te laetum non reddiat. D.

٣٢١٨ ان الوحاء من طعام الحومة

3219. Cauti in cibo sumendo celeres sunt.

Proverbio celeritas laudatur. Sam. Schar.

٣٢٢. دَعِ الْمَقَادِيرَ تَجَرِّي فِي أَعْيُنِهَا وَلَا تَبَاتِ إِلَّا خَالِي
الْبَالِ مَا بَيْنَ غُمُضَةٍ عَيْنٍ وَأَنْتَ رَاقِدُهَا يُغَيِّرُ
اللَّهُ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ

3220. Sine res a Deo decretas cursum suum agere,
et semper curis vacuus pernocta! Dum tu
nictu oculi dormis, Deus rerum status mu-
tat. D.

٣٢٢١. دَعِ الْمَكَارِمَ لَا تَرْحَلْ لِبُغْيَتِهَا وَأَتَعَدَّ فَالَكَ أَنْتَ
الطَّاعِمُ الْكَاسِي

3221. Sine actiones generosorum! Ne iter fac eas
expetens et sede, dum tu cibum sumis et
vestitus es!

Hic Alhothaiahi versus, cui metrum Basith est, ex
Abu-Ohbaidahi sententia in proverbii consuetudinem ve-
nit. Legitur quoque: *فَالَيْتَ لِعَمْرِى طَاعِمُ كَاسٍ*. Nisi fallor,
sensus est, omnes actiones generosas, praeter eas, qui-
bus in cibum et vestitum sumtus fierent, relinquendas
esse; nam similem sensum Ahbd-Alrahmanus ben-Hassan
versibus sequentibus expressit:

إِنِّي وَجَدْتُ مِنَ الْمَكَارِمِ حَسْبُكَ أَنْ تَقْلَهُسُوا حُرَّ الْتِيَابِ وَتَنْشَبِعُوا
فَإِذَا تَذَوَّيَرْتِ الْمَكَارِمَ مَرَّةً فِي مَجْلِسٍ أَنْتُمْ بِهِ تَقْتَنَعُوا
„Inveni actiones generosorum vobis sufficientes in eo,

quod optimas vestes induitis et saliati estis. Quod si in consessu, in quo praesentes estis, actionum generosarum mentio fuit, veste vos operite!“

Metrum versus Camil est; sed in priore versu licentia est.

٣٢٢٢ يَدْعُ الْعَيْنُ وَيَتَّبِعُ الْأَثَرَ

3222. Rem sinit et vestigium sequitur. Sam.

In codice Abu-Ohbaidi: تدع العين وتطلب الأثر legitur conf. Meid. 23, 289.

٣٢٢٣ الْوَدَّعَةُ إِلَى الْوَدَّعَةِ قَلَادَةٌ

3223. Concha alba cum concha alba conjuncta torques est. Sam. Schar.

٣٢٢٤ أَنْتَ فِي وَادٍ وَحَنْ فِي وَادٍ

3224. Tu in valle es et nos in valle sumus.

Proverbium vulgo proprium, quo diversa esse proposita significant. Harir. 380.

٣٢٢٥ دِيَّةُ الذَّنْبِ عِنْدَ الْعُقَلَاءِ حُسْنُ الْإِعْتِذَارِ

3225. Peccati lytrum apud prudentes pulchra excusatio est. D.

٣٢٢٦ دِيَّةُ الذَّنْبِ عِنْدَهَا الْإِعْتِذَارُ

3226. Peccati lytrum apud eam excusatio est. D.

٣٢٢٧ مَا بِهِ وَذِيَّةٌ

3227. In eo vitium non est.

Abu-Said grammaticus ما به وذوق adnotavit. Sam.

٣٢٢٨ مِنْ الْوَرْدَةِ تَخْرُجُ شَوْكَةٌ وَمِنْ الشَّوْكَةِ تَخْرُجُ وَرْدَةٌ

3228. E rosa spina prodit et e spina rosa. D.

٣٢٢٩ أَوْرَدَةٌ مِیَاهُ طُسَیْمٍ

3229. Ad aquas Thosaim cum adduxit.

In vane et errore erat et nulla re potitus est. Kam.

٣٢٣٠ الْوَرَعُ سَيِّدُ الْأَعْمَالِ

3230. Abstinentia a rebus illicitis factorum domina est. B.

٣٢٣١ الْوَرَعُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْقَنَاعَةُ وَثَمَرُهَا الرَّاحَةُ

3231. Abstinentia a rebus illicitis arbor est, cujus radix contentus animus et fructus tranquillitas est. D. G.

٣٢٣٢ وَزْنُ الرِّجَالِ بِمَوَازِينِهِمْ

3232. Viros ponderibus suis pondera! A. B.

٣٢٣٣ وَزْنُ صَدَقَةِ الْمَدَّانِ أَكْثَرُ مِنْ أَجْرِ

3233. Onus eleemosynae ab eo datae, qui beneficia exprobrat, majus est quam ejus prae-mium. B.

٣٢٣٤ مِيزَانُ الْغِشِّ مَرْدُودٌ أَمَامَ الرَّبِّ

3234. Libra fraudis coram Deo reprobata est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 11, 1.

سَطَى مَجَر قَرْكَب قَجَر ٣٢٣٥

3235. In medio coelo esto, o via lactea, ut ad regionem Hadjar pervenias!

Tempore, quo via lactea in medio coelo est, dactyli maturescunt. Regio autem Hadjar palmis abundat. Proverbi igitur verba enunciatis optat, ut abundantiae tempora adveniant. Schar.

سَعَةُ الصَّنُورِ أَفْضَلُ مِنْ سَعَةِ الدَّوَرِ ٣٢٣٦

3236. Amplitudo animorum praestantior est, quam amplitudo domorum. B.

أَنْتَ لَوَاسِعُ الْكَبَلِ ٣٢٣٧

2237. Is largum funem habet.

Animum angustum non habet. Sam. Schar.

أَرْسَعَتْ وَهْيًا قَارِعَةً ٣٢٣٨

3238. Largam fecisti rupturam; eam igitur repara!

Hamas. p. 628.

تَوَسَّعْنَا عَقَصَاءَ سَلْحَا وَلَا نَرَى لِعَقَصَاءَ دَرًا ٣٢٣٩

فَارْجَعَاهَا إِلَى عَمْرِ

4239. Capra cornibus inflexis multam mercedem nobis facit et non videmus eam lactis copiam habere. Reducite igitur eam ad Ahmruium.

Versum hunc, cui metro Thawil est, Abu-Mohammedes Alahrabi ad Hamas. ١٧٧ adnotavit. Rem inutilem esse significare videtur.

٣٣٤. اِتَّسَعَ الْحَرَقُ عَلَى الرَّاقِعِ

3240. Nimis larga erat ruptura reparanti.

De calamitate, quae nimis magna est, quam ut reparari possit, adhibetur. Sam. Schar. Harir. ٣٣.

٣٣٤١. وَأَسَاكَ مَنْ تَغَافَلَ عَنْكَ

3241. Qui te negligit, is tibi solatium adfert. A.

٣٣٤٢. الْوَشْوَشَةُ عَرَبِيَّةٌ

3242. Insusurratio malignitas est. D.

الوشوشة quemadmodum in codicibus legitur, pro الوسوسة esse videtur.

٣٣٤٣. وَصَلَ الْكَيْلُ إِلَى حَدِّهِ

3243. Mensuratio ad terminum suum pervenit. D. G.

٣٣٤٤. مَنْ وَاصَلَهُ الْحَبِيبُ هَانَ عَلَيْهِ الرَّقِيبُ

3244. Qui cum amico conjunctus est, custodem non magni facit. B.

٣٣٤٥. لَا تُوصِي بِتَيْمٍ عَلَى بُكَاءٍ

3245. Ne orphano, ut ploratum intermittat, impera! D.

٣٣٤٦. وَضَحَ الصُّبْحُ لِذِي عَيْنَيْنِ

3246. Aurora duos oculos habenti manifesta est.

De re omnino manifesta adhibetur.

٣٣٤٧. قَدَّ وَضَعَ لِلْجُلْسِ عَلَى بَكْرِ عُلْطٍ

3247. Stratum camelo juvenco habena haud instructo imposuit.

Rem difficilem suscepit. Sam.

يَضَعُ الْهِنَاءَ مَوَاضِعَ النَّقَبِ ٣٣٤٨

3248. Picem liquidam in locis scabiei ponit.

Rectam in agendo viam sequitur, ut rectum in loquendo attingat. Har. 422.

مَنْ يَضَعُ يَدَهُ تَحْتَ رَأْسِهِ بِيَلَاقِيهَا ٣٣٤٩

3249. Qui manum suam sub capite suo ponit, eam inveniet. G.

ضَعِ الْفَأْسَ فِي الرَّأْسِ ٣٣٥٠

3250. Securim ad caput pone!

I. e. Paratus esto, ut opus aggrediaris, quemadmodum is, qui ligna caedit, securim super capite tenet, ut magna vi in percutiendo utatur. Proverbium vulgo proprium est. Harir. 312.

ضَعِ عَلَى بَابِكَ اللَّجَامَ وَلَا تَخَافِ مِنْ أَعْدَائِكَ ٣٣٥١

3251. Ad portam tuam habenam pone et ne hostes tuos timeas!

Paratus sis ad invadendum et defendendum.

مَنْ تَوَاضَعَ وَقَرَّ وَمَنْ تَعَاظَمَ حَقَّرَ ٣٣٥٢

3252. Qui se humiliat, honoratur et qui se extollit, contemnitur. A.

وَضَعُ الْمَعْرُوفِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ ظَلَمَ ٣٣٥٣

3253. Beneficium alieno loco collocare injuria est. D.

In codice A. et B. loco vocis المعروف legitur الاحسان
„beneficentia;“ in altero codicis loco الشئ res legitur.

٣٢٥٣ تَوَاضَعُ الْمَرْءُ بِكُرْمِهِ

3254. Modestia virum honorat. D.

٣٢٥٤ التَّوَاضُّعُ زِيَادَةُ الشَّرَفِ وَبِهِ تَتِمُّ النِّعْمَةُ

3255. Modestia nobilitatis augmentum est, quo
beneficentia perfecta est. G.

٣٢٥٥ أَوْطَأَتْ عَشْوَةٌ

3256. Effecit, ut prudentia in re tractanda non
uteretur.

In errorem eum coniecit, Sam. Schar. Conf.
Djeuh. s. v. عَشْوَةٌ

٣٢٥٦ إِذَا وَعَدْتَهُ بِالْكَفَنِ يَمُوتُ عَلَى بَابِ الدَّارِ

3257. Quum involucrum ei promittis, ad portam
domus (tuæ) moritur. D.

٣٢٥٧ وَعَدُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ

3258. Promissum generosi debitum est. D.

٣٢٥٨ وَعَدُ الْكَرِيمِ نَقْدٌ وَتَعْجِيلٌ

3259. Promissum generosi pecunia parata et festi-
natio in solvendo est. D.

٣٢٥٩ وَعَدُ اللَّئِيمِ مَقْلٌ وَتَعْلِيلٌ

3260. Promissum vilis mora in solvendo et praetextus est. D.

Hoc cum praecedente in unum conjungendum videtur.

وَعْدٌ بِلاَ وَقَاءِ عِدَاوَةٍ بِلاَ سَبَبٍ ٣٣٦١

3261. Promissum, quod non servatur, inimicitia sine causa est. D.

مِنْ وَعْظِكَ فَقَدْ أَبْقَطَكَ ٣٣٦٢

3262. Qui te monuit, te jam expergefecit. A.

مِنْ أَنْعَظَ وَأَسْتَبْقَطَ قَبْلَ أَنْ يُوقِظَ فَهُوَ مِنْ ٣٣٦٣

أَشْرَفَ النَّاسِ

3263. Qui admonitionem admittit et evigilat antequam eum expergefaciunt, is nobilissimis hominibus accensendus est. A.

أَوْقَدَ بِالْحَظَرِ الرُّطْبِ ٣٣٦٤

3264. Viridi ligno usus ignem accendit.

I. e. Calumniatus est. Kam.

مِنْ وَقَرِ آيَةٍ طَالَتْ أَيَّامُهُ ٣٣٦٥

3265. Qui patrem suum veneratur, ejus vita longa est. D. G.

وَقَعَ فِي الْحَظَرِ الرُّطْبِ ٣٣٦٦

3266. Incidit in lignum viride.

I. e. Incidit in rem, cui par non erat. Kam.

٣٣٦٧ وَقَعَ فِي حِنْدِ الْأَحَامِسِ

3267. In gentem Hind fortem incidit.

Hind nomen gentis fuisse dicitur. Alii عند الاحامس dicunt. I. e. In fortes incidit, quibus oppressus est vel in calamitatem irruit. Conf. Meid. 23, 231. Sam.

٣٣٦٨ وَقَعَ فِي دَوَكَةِ

3268. In rixam (malum) incidit. Sam.

٣٣٦٩ إِذَا وَقَعَ الْقَدَرُ بَطَلَ الْحَذَرُ

3269. Quum decretum divinum impletur, cautio irrita est. D.

٣٣٧٠ قَدْ وَقَعَ غُرَابُهُ

3270. Ejus corvus jam decidit.

De eo dicitur, qui tranquillus est, postquam ira efferbuerat. Conf. Meid. 22, 69.

٣٣٧١ وَقَعْتَ وَأَلَّا رَمَاكَ الْجَمَلُ

3271. Cadas, et si non, camelus te projiciat! D.

٣٣٧٢ قَفِ الْعَيْرَ عَلَى الرِّدْهَةِ وَلَا تَقُلْ لَهُ سَا

3272. Ad stagnum asinum stare fac et ne ei dicas: Sa!

Sa vox est, qua asinus ad potum vocatur. I. e. Puta eum recte agere, ne igitur eum prohibeas! Sed diverso modo proverbium legitur: إذا أدنيت للمار من الردهة فلا تقل تشو, „Quando asinum ad stagnum adduxisti, ne ei dicas: bibe!“ et فلا تهتبه به „ne eum incre-

pa!“ et تدعده به „ne ei inclama!“ id quod idem
quam تهتت esse videtur. Sam.

٣٢٧٣ وَفَقَّةٌ فِي الطَّرِيقِ نِصْفُ الرِّبَاةِ

3273. Rem legare in via (Meccae) est dimidia pars
visitationis sacrae. D.

٣٢٧٤ عَلَى فُلَانٍ وَاَقْبَةُ الْكِلَابِ

3274. Cuidam canum custodia mandata est.

De eo, qui ob vilitatem nil boni consequitur. Sam.

٣٢٧٥ اَتَّقِ تُوْقَةً

3275. Cave, tu custoditus eris!

I. e. Si caves, tu custoditus eris. Ut caveamus, pro-
verbium monet. Schar.

٣٢٧٦ اَتَّقُوا النَّارَ فَانَّهُ يُذْهِبُ الْوَقَارَ وَيُورِثُ الْفَقْرَ

وَيَنْقُصُ الْعُمُرَ

3276. Scortatum cavete, nam gravitatem aufert et
paupertatem adducit et vitam diminuit! A.

٣٢٧٧ اَتَّقُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ اِذَا جَاعَ وَاللَّيْمِ اِذَا شَبِعَ

3277. Cavete impetum vehementem generosi, quum
esurit et vilis, quum satiatus est. A.

٣٢٧٨ لَقَدْ اَتَقَيْتَهُمْ حَتَّى مَا اُسْمَى الْبَقْلَ بِاسْمَائِهِ

3278. Eos cavi, ut olus suo nomine non appel-
larem. Conf. Meid. 23, 10.

٣٢٧٩ الاتِّقَاءُ فِي الْعَمَلِ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ

3279. Cautio in opere difficilior est quam opus.

Proverbii auctor Mohammedes ben-Wasih esse dicitur. Cavendum est, ne in agendo ostentationis amor animum nostrum occupet. Schar.

٣٢٨٠ إِلَى مَنْ أَكَلَهَا إِذْنٌ

3280. Cuinam ego eam committam?

De viro se defendente verba dicuntur. Virum, cui se defendenti dicerent: de te ipso pulchre loqueris, ista verba protulisse narrant. Suffixum هَا ad vocem نَفْسٍ animam referendum est. Schar.

٣٢٨١ لَا تَلِدُ الْأَفْعَى إِلَّا الْأَفْعَى

3281. Vipera nil nisi viperam gignit. D. Conf. Meid, 23, 625.

٣٢٨٢ وَكَدُّ غَيْرِكَ مَا يَنْفَعُكَ

3282. Alius filius tibi non prodest. D.

٣٢٨٣ وَكَدُّ مَا لَنَا وَالْحَرَا فِي أَذْيَالِنَا

3283. Filius nobis non est et merda in laciniis nostris est. D.

٣٢٨٤ وَكَدُّهُ عَلَى كَتِفِهِ وَهُوَ يَشُوشُ عَلَيْهِ

3284. Filium suum in humero portat et ob eum conturbatus est. D.

De voce يشوش dubito.

٣٣٨٥ الولد ثمرة الفؤاد

3285. Filius fructus cordis est. D.

٣٣٨٦ نحن أولاد اليوم

3286. Nos hodierni diei filii sumus. D.

٣٣٨٧ ولي الشكك غيرك

3287. Orbitas aliam quam te adfligat! Sa m.

٣٣٨٨ ولي أذننا عن الفاحشة صمًا

3288. Averte aures, ut verba turpia non audiant! D.

٣٣٨٩ ول المال ربه

3289. Opibus dominum suum praevice!

Proverbium nos monet, ut quisque suarum opum curam ipse habeat neque alii eam tradat. Sa m. Cod. Abu-Ohb. Conf. Meid. 24, 88.

٣٣٩٠ من والا السلطان أخذ ماله ومن عاداه أخذ رأسه

3290. Qui imperatoris amicus est, ejus opes submit; qui ejus inimicus est, ejus caput submit. B.

٣٣٩١ والي ظلم خير من فتنة تدوم

3291. Praefectus injustus melior est, quam bellum civile (turbae) quod durat. D.

٣٣٩٢ والي عادل خير من مطر ووابل

3292. Praefectus justus melior est quam pluvia
larga. D.

٣٢٩٣ وَلَايَةُ الْأَحْمَقِ سَرِيعَةُ الرِّوَالِ

3293. Stulti dominium celeriter cessat. A.

٣٢٩٤ التَّوَالِي يُنْتِجُ الْهَلَكَةَ

3294. Cunctatio (in periculo) interitum producit.
Schar.

٣٢٩٥ أَبْعَدَ الْوَهْيِ تَرْقِيعِينَ وَأَنْتِ مُبْصِرَةٌ

3295. Num post rupturam reparas (o femina) et
tu videns es?

Proverbium de viro adhibetur, qui data opera pec-
cat. Ahlius Mohammedanorum imperator ista verba ad-
hibuisse narratur. Sam. Schar. Conf. Meid. 18, 132.

٣٢٩٦ وَيَلُ لِّلرَّأْسِ مِنَ اللِّسَانِ

3296. Vae capiti a lingua! D.

٣٢٩٧ وَيَلُ لِّلْحَسُودِ مِنْ حَسَنِهِ

3297. Vae invido ob invidiam suam! A.

٣٢٩٨ وَيَلُ لِّلَّذِي يُحَدِّثُ وَيَكْتَبُ لِيُضْحِكَ النَّاسَ

3298. Vae ei, qui narrat et mentitur, ut hominum
risum moveat! A.

٣٢٩٩ وَيَلُ لِّمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ وَقَبَحَ خَلْقُهُ

3299. Vae ei, cujus natura prava est et forma deformis est. A. B. D.

..... وَيَدٌ لِّمَنْ وَقَرَ الْأَحْزَارُ ٣٣٠٠

3300. Vae ei, qui ingenuos odio habet! A.

٣٣٠١ وَالْيَأْسُ حُرٌّ وَالرَّجَاءُ عَبْدٌ

3301. Desperatio est libera et spes serva est. A.

٣٣٠٢ وَالْيَأْسُ يُعِزُّ الْفَقِيرَ وَالطَّمَعُ يُحْدِلُ الْأَمِيرَ

3302. Desperatio pauperem honoratum reddit et cupidus principem vilem reddit. A.

..... لَا تُؤَيِّسَنَّ الثَّرَى بَيْنِي وَبَيْنَكَ ٣٣٠٣

3303. Ne terram humidam inter me et te siccam reddas!

Ne amicitia inter nos cesset. Cod. Abu-Ohbaid.
et Diw. Djerir.

٣٣٠٤ مِنْ أَيْنَ لِّلْيَتَامَى الْكَعْكَ فِي أَيْدِيهِمْ

3304. Quomodo in orphanorum manibus panis bis coctus est? D.

٣٣٠٥ يَدُ الْحَرِّ مِيزَانٌ

3305. Ingenui manus bilanx est. D.

٣٣٠٦ يَدٌ تَشُجُّ وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُوئِي

3306. Una manus vulnerat et altera tua manus me sanat.

Hoc e poetae versu desumptum esse dicunt:

أَنْتَى لَأَكْثَرِ مِمَّا سُمْتَنِي فَجَبَّأَ يَدُ تَشْمُ وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُونِي

„Ego magna ob id, quod mihi imperasti, admiratione adfectus sum. Manus una me vulnerat et altera tua manus me sanat.“ Metrum Basith est. De eo qui primum malefacit, tum benefacit adhibetur. Sam.

٣٣٠٧ يَدُ مَا تَقْدِرُ تَعْضُهَا بُوْسَهَا

3307. Manum quam mordere non potes, osculare!
B. D. G.

٣٣٠٨ وَلَا يَدٌ إِلَّا وَيَدُ اللَّهِ فَوْقَهَا

3308. Non est manus, nisi super qua Dei manus est. D.

٣٣٠٩ مَا لِي بِهِ يَدَانِ

3309. Non sunt mihi in eo duae manus.
Nil valeo. Sam.

٣٣١٠ يَدُكَ فِي الْجِيفَةِ حَرَامٌ

3310. Manus tua in cadavere res illicita est. D.

٣٣١١ الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى

3311. Manus superior (dans) melior est, quam manus inferior (accipiens). D.

٣٣١٢ يَوْمُ السُّرُورِ قَصِيرٌ

3312. Dies gaudii brevis est. D.

٣٣١٣ يَوْمَ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ
عَلَى الْمَظْلُومِ

3313. Dies injuste tractati contra injustum gravior est, quam dies injusti contra injuste tractatum. A.

٣٣١٤ يَوْمُ الْوَدَاعِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ النَّزَاعِ

3314. Dies valedictionis durior est, quam dies pugnae. B.

٣٣١٥ يَوْمٌ جَدِيدٌ وَرِزْقٌ جَدِيدٌ

3315. Dies novus et res ad vitam necessariae novae. D.

٣٣١٦ يَوْمٌ ذُكُورٌ أَكْبَرُ

3316. Dies quo stellae in coelo apparent.

Dies calamitosus. Kam.

٣٣١٧ يَوْمٌ مَا لَكَ فِيهِ جَامِكِيَّةٌ لَا تَحْسَبُهُ

3317. Dies, quo tibi stipendium non est, ne eum numera! D.

٣٣١٨ يَوْمٌ نَعَمْ وَيَوْمٌ بَؤْسٌ

3318. Dies fortunae secundae et dies infortunii. D.

٣٣١٩ يَوْمٌ وَاحِدٌ لِلْعَالَمِ خَيْرٌ مِنْ الْحَيَاةِ كُلِّهَا لِلْجَاهِلِ

3319. Dies unus docti melior est, quam vita tota ignorantis. D. G.

٣٣١٩. كُنَّا يَوْمَ وَلَلْكَرَّوَانِ يَوْمَ

3320. Nobis dies et perdiri dies est. D.

٣٣٢٠. الْيَوْمَ سَلَامٌ وَغَدًا كَلَامٌ

3321. Hodie salus et cras sermo. G.



II.

أَيَّامُ الْعَرَبِ

Dies inter Arabes pugnis celebres.

١ يَوْمُ النَّسَارِ

1. Dies Alnisar.

Isto die inter gentem Banu-Dhabbah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Nisar nomen montium parvorum (collum) est, apud quos pugna erat. Alii dicunt, Nisar aquae gentis Banu-Ahmir nomen esse. Sic in Kamuso legitur.

٢ يَوْمُ الْجِفَارِ

2. Dies Aldjifar.

Aldjifar nomen aque gentis Banu-Tamim erat (sic in Kamuso), ad quam anno post diem Alnisar inter gentem Boor et gentem Banu-Tamim proelium commissum est. Dixit Bischr (بشّر) poeta:

وَيَوْمُ النَّسَارِ وَيَوْمُ الْجِفَارِ كَانَا عَذَابًا وَكَانَا غَرَامًا

„Dies Alnisar et dies Aldjifar evant poena et interitus.“
Metrum Motakarib est.

٣ يَوْمُ الْاِسْتَارِ

3. Dies Alsitar.

Alsitar nomen montis est, cujus in Amrul'-Kaisi carminibus mentio facta est. Pugnatum est isto die, quo eques gentis Becr Kais ben-Ahzim Ketadah ben-Moslimah Alhanafi occidebatur, inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Banu-Tamim. Dixit poeta:

قَتَلْنَا قَتَادَةَ يَوْمَ الْاِسْتَارِ وَزَيْدًا اَسْرًا لَدَى مُعْنِقِ

„Occidimus Ketadahum die Alsitar et apud terram elatam asperamque Saidum captivum fecimus.“ Metrum Motakarib est.

٤ يَوْمُ الْاِفْجَارِ

4. Dies Alfidjar.

Quatuor dies sunt, quibus nomen illud impositum est, de quibus pluralis الْاَفْجَارُ adhibetur. Nomen inde ortum esse dicunt, quod, quum mense sacro pugnatum esset, dixissent: „فَجَرْنَا“, „improbe egimus“. Primo eorum die inter gentem Cenamah et posticam partem gentis Hawasin (حِجْرُ حَوَازِنَ) i. e. gentem Banu-Nazr ben-Moahwijah et gentem Banu-Djoscham ben-Becr pugnatum est, secundo inter gentem Koraisch et gentem Cenamah, tertio inter gentem Cenamah et gentem Nazr ben-Moahwijah. Hoc vero die non multum pugnatum est. Quarto denique die, qui omnium maximus erat, inter gentem Koraisch et Hawasin pugna erat. Inter hunc diem et tempus, quo Mohammedes legatum Dei se esse declaravit, viginti sex annorum spatium elapsum est. Mohammedes, qui proelio intererat, quatuordecim annos natus erat. Proelii causam

fuisse, quod Albarradhus ben-Kais Alcenani occidisset Ohrwahum Alrahhal ¹⁾).

٥ يَوْمُ نَحْلَةٍ

5. Dies Nachlah.

Dies hic diebus, qui Alfidjar cognominati sunt, adnumerandus est. Nachlah autem locus est inter Meccam et Althajif situs. Hujusce diei Chidaschus ben-Sohair sequente versu mentionem fecit:

يَا شِدَّةَ مَا شَدَدْنَا غَيْرَ كَاذِبَةٍ عَلَى سَخِيْنَةٍ لَوْلَا اللَّيْلُ وَاتَّحَمَ

„O impetum vehementem! quo contra Sachinah ²⁾ incurrimus, nisi nox et sacra ditio fuisset.“

Pugnabatur enim isto die, donec gens Koraisch in sacram urbis regionem vespérâ intraret. Metrum Basith est.

٦ يَوْمُ شَمِطَةٍ

6. Dies Schamthah.

Neque vocis enunciandae modum neque significationem Meidanius aut Kamusus definivit. Hic quoque dies, quo inter gentem Banu-Haschim et gentem Ahbd-Schams pugnabatur, diebus, quibus cognomen Alfidjar est, accenseri debet. Illius diei Chidaschus ben-Sohair sequentibus versibus mentionem fecit:

1) Kamusi auctor cum hoc non consentit. Dixit pugnatum esse istis diebus inter Koraischitas et cum istis conjunctos Cenanitas gentemque Kais Ghailan. Devictam esse Kais Ghailan. Mohammedem viginti annorum aetatem isto tempore habuisse. Pugnatum igitur est aut anno 585 aut anno 591 post Chr.

2) Cibi sorbillis e farina parati nomen est, quo Koraischitae tempore duro uti solebant. Isto cognomine ludibrii causa appellabantur.

أَلَا أَبْلَغُ إِنْ عَرَضَتْ بِنَا هِشَامًا وَعَبَدَ إِلَهٍ أَبْلَغُ وَأَتَوَلَّيْدَا
بِنَا يَوْمَ شَمْطَةِ قَدْ أَقَمْنَا عُمُودَ الْمَجْدِ إِنْ لَهُ عُمُودَا
جَلَبْنَا تَحْيَلٌ سَاهِمَةً إِلَيْهِمْ عَوَاسٍ يَدْرَعْنَ النَّقْعَ قُودَا

„Perfer, si nostrorum tibi in mentem venit, Hischamo et Ahbd-Allaho, perfer et Alwalido nuntium, nos die Schamthah stetisse tanquam columnam gloriae, gloriae enim columna est. Nos equos itinere adflictos adduximus ad eos, austeros, pulvere tanquam pallio obtectos, robusto collo praeditos.“ Metrum Wafir est. conf. Meid. 20, 94.

يَوْمُ الْعَبْلَاءِ ٧

7. Dies Alahbla.

Alahbla nomen petrae albae in latere loci Ohcaths sitae esse putant. Chidaschus hujusque diei sic mentionem fecit:

أَلَمْ يَبْلُغَكُمْ أَنَّا جَدَعْنَا لَدَى الْعَبْلَاءِ خَنْدِيفَ بِالنَّيَّادِ

„Nonne audivistis, nos apud Alahblam Chindifum cum habena amputasse.“ Metrum Wafir est.

يَوْمُ عُكَّاطِ ٨

8. „Dies Ohcaths.“

Ohcaths nomen aquae in regione Meccae erat, ad quam quotannis per mensis spatium nundinae erant.¹⁾ Et hic dies illis, qui cognomen Alfidjar habent, adnumerandus est.

يَوْمُ حَرِيرَةٍ ٩

9. Dies Horairah.

1) Paulo aliter Kamusi auctor. conf. lex. meum.

Horairah est locus petrosus ad latus australe Oh-cathsi (Kamusi auctor adnotavit, locum esse in propinquo Nachlae situm). Illius diei Chidaschus in versu sequente mentionem fecit:

وَقَدْ بَلَوْتُمْ فَايْلُوكُمْ بَلَاءَ هُمْ يَوْمَ الْحَرْبَةِ صَرْبًا غَيْرَ تَكْذِيبِ

„Afflixistis, sed ego et vos eodem modo affligam die Alhorairah ictibus duris.“ Metrum Basith est.

١. يَوْمَ ذِي قَارِ

10. Dies Dsu Kar. ¹⁾

Die isto celebri Arabes Persas prima vice magna strage afflixerunt. Persarum enim imperator Parwiz contra gentem Banu-Schaiban exercitum miserat, qui fugatus est.

Istum diem Bacirus ben Alazanim, unus e gente Kais ben-Tsahlabah, versibus celebravit dicens:

فَمَرَّ يَوْمَ ذِي قَارٍ وَقَدْ حِمَشَ الْتَوَغَا خَلَطُوا لَهَا مَا جَحَقَلَا يَلْهَامَ
صَرَبُوا بَنِي الْأَحْرَارِ يَوْمَ لَقَوْهُمْ بِالْمَشْرِفِ عَلَى صَبِيبِ الْهَامِ

„In die Dsu-Kar, et proelium vehemens erat, miscuerunt exercitum magnum cum exercitu; percusserunt generosos die, quo iis occurrerunt gladio Maschrafitico super os medium cranii.“ Metrum Camil est. c. p. 213. Locus Dsu-Kar inter Cufah et Waseth situs erat, alter huiusce nominis locus in regione oppidi Rei reperitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 88. et Geogr. Abulph. 112 ed. Par. Pugnatum est anno, quo Mohammedes quadraginta annos natus erat. Alii dicunt anno pugnae Bedrensis Abulf. hist. Anteis. p. 146.

1) Conf. Citab Alaghani.

يوم جبلة ۱۱

11. Dies Djabalah.¹⁾

Djabalah nomen collis rubri inter aquas Schoraif et Scharaf, quarum prior genti Nomair, posterior genti Banu-Cilab erat. Iste locus quoque شعب جبلة appellatur. Pugna erat inter gentem Banu-Ahbs et Banu-Dsobjan, quae a Baghidho originem duxerunt. Hujusce diei in versibus sequentibus mentio facta est:

لَمْ أَرِ يَوْمًا مِثْلَ يَوْمِ جَبَلَةَ يَوْمَ أَتَيْنَا أَسَدَ وَحَنَظَلَةَ
وَالْغَطْفَانَ وَالْمُلُوكَ أَزَقَلَهُ نَضْرِبُهُمْ بِقُصْبٍ مُنْتَخِلَةٍ
لَمْ تَعُدْ أَنْ أَفْرَشَ عَنْهَا الصَّقَلَةَ

„Non vidi diem instar diei Djebelak. Dies erat, quo gens Asad et Henthselah ad nos venerunt et Ghathafan et reges agminatim, quos percutimus gladiis secantibus, qui optimos eligunt, quos politores modo acuerant Metrum Redjes est. p. 231.

يوم الرحرحان ۱۲

12. Dies Alrahrahan.²⁾

Alrahrahan nomen terrae prope ad Ohcats sitae est. Ad istum locum duobus diebus pugnatum est, uno inter gentem Banu-Darim et Banu-Ahmir ben-Zahzaah, altero inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Ahmir. Dixit Alnabeghah Aldjahdi:

1) Hoc die poeta Lebidus decem annos natus fuisse dicitur. Lebidus autem versus finem Moahwijjahi aetate 145 annorum diem obiisse dicitur. Conf. de hoc die Abulf. hist. Anteiisl. p. 146.

2) Kamusi auctori mons est. De hoc die conf. Abulf. hist. Anteiisl. p. 144.

فَلَا سَأَلْتَ بَيْنَوْمَى رَحْرَحَانَ وَقَدْ ظَنَنْتَ قَهَازِينَ أَنَّ الْعِزَّ قَدْ زَالَ

„Nonne interrogasti de duobus diebus Rahrahan et gens Hawasin jam putaverat, honorem desiisse.“ Metrum Basith est.

١٣ يَوْمُ الْفَلَجِ

13. Dies Alfaldj.

Alfaldj nomen vici gentis Banu-Ahmir ben-Zahzaah infra Alahkik versus Hadjar diei spatium in via Zanaah siti est. Duobus diebus ibi pugnatum est, uno gens Banu-Ahmir contra gentem Banu-Hanifah, altero gens Banu-Hanifah contra gentem Banu-Ahmir victoriam reportavit.

١٤ يَوْمُ النَّشَاشِ

14. Dies Alnaschasch.

Naschasch vallis est abundans plantis salsis et amaris (حمص) (in regione gentis Nomair Kam.). In ea post pugnam Alfaldj praelium inter gentem Banu-Ahmir et incolas regionis Aljemamah commissum est. Dixit poeta:

وَبِالنَّشَاشِ مَقْتَلَةٌ سَتَبْقَى عَلَى النَّشَاشِ مَا بَقِيَ الْبَلْبَإِ

فَأَذَلَّلْنَا أَلْيَمَامَةً بَعْدَ عِزٍّ كَمَا ذَلَّلْتُ لِبَوَاطِيهَا أَلْبَعَالُ

„In valle Alnaschasch caedes erat, cujus memoria restabit, quamdiu noctes restant. Nam gentem regionis Jemamah vilem reddidimus, posteaquam potentia exceluerat, quemadmodum soleae per conculcantem viles fiunt.“ Metrum Wafir est.

١٥ يَوْمُ الْهَابَةِ

15. Dies Allihabah.

Allihabah regionis nomen est in valle Aischawadjin¹⁾, circa quam loca erant القرعاء, الرمادة, وَّجَّ, لصاف, طوبلع, appellata. Ibi inter gentem Banu-Cahb et gentem Ahbd-Schams pugnabatur. Dixit poeta:

مَنَعَ آلِهَابُهُ حَمَصُهَا وَجَمِيلُهَا وَمَنَابِتُ الصَّمْرَانِ ضَرْبَةُ أَسْفَعِ

„Impediverunt in regione Allihabah plantae Hamdh, Nadjil et loca ubi plantae Dhamran crescunt, percussionem accipitris. Id est: Tam densae ibi sunt plantae, ut aves ab accipitre securae sint. Metrum Camil est. p. 212.

١٦ يَوْمَ خَزَارَى

16. Dies Chasasae.

Nomen montis est nec non خزار appellati, apud quem inter gentem Banu-Rabiah ben-Nesar et Jemanenses pugna erat²⁾. Dixit poeta:

وَحَسْنُ غَدَاةٍ أَوْقَدَ فِي خَزَارَى حَدِيثُ كَتَايِبٍ مُتَحَبِّرَاتِ

„Et nos matutino tempore, quo in loco Chasasa ignis accensus erat, ducebam agmina superbientia.“ Metrum Wafir est p. 204.³⁾

Metri causa كَتَايِبِ loco vocis كَتَايِبِ est. In codice meo et Berol متحيرات „stupefacta“ legitur. In hist. anteisl. p. 144. خزار impressum legimus. Colaib Wajel dux gentis Banu-Rabiah fuisse dicitur.

1) Nomen vallis magnae est in ditione gentis Banu-Dhabbah. conf. Kam.

2) In isto monte die incursionis ignis accendebatur. Est mons inter Bazram et Meccam.

3) Observandum est, prius hemistichium legi in versu Moallak. Ahmru ben-Celsum v. 68.

١٧ يَوْمُ الْكَلَابِ

17. Dies Alcolab.

Alcolab nomen aquae est in dextero latere loci Djabalah¹⁾ et montis Schamam, ad quam tempore Actsami ben-Zaifi proeliis duobus pugnatum est. Unus dies prior, alter posterior appellatur. Conf. de die priore Abulf. hist. Anteis. p. 144. et Cit. Alaghani.

١٨ يَوْمُ الصَّفْقَةِ

18. Dies Alzafkah.

Dicunt, hunc diem primum eorum fuisse, qui nomen Alcolab habeant. Est dies arcis Almoschakkar (in regione Albahrain, qui inde nomen Alzafkah accepit, quod Cosrois praefectus gentem, quae in camelorum aromata portantium agmina irruperat, in arcem invitaverat et tum portam clauserat (اصفقت) Duo inde orta sunt proverbialia, unum ليس بعد الاسار الا القتل „Non est post captivitatem nisi caedes“, alterum: ليس بعد السلب الا الاسار „Non est post direptionem nisi captivitas.“ Conf. Nr. 61.

١٩ يَوْمُ طَخْفَةِ

19. Dies Thichfah.

Thichfah seu Thachfah nomen loci²⁾ in ditone gentis Banu-Jarbuhi siti est, quo gens Banu-Jarbuhi contra Kabusum ben-Almondsir ben-Mäi-s'Sama feliciter pugnavit. Istum diem Schoraihus Jarbuihta versu sequente celebravit:

1) Plures loci nomen Ijabalah gerunt. Est locus in regione Nedjd, (ب) vicus in regione Tehamah, (د) oppidum in littore maris Syriae, vicus in regione Bahrain et locus in regione Hlajas. Pugna erat in loco inter Bazram et Cufam.

2) In Kamusi opere legimus, nomen montis longi, rubri fuisse.

عَلَا جَدَّهُمْ جَدُّ الْمُلُوكِ فَاطْلَقُوا بِطَخْفَةِ أَبْنَاءِ الْمُلُوكِ عَلَى الْحَكَمِ

„Superavit felicitas eorum felicitatem regum et die Thichfah filios regum contra Alhacamum dimiserunt.“

Metrum Thawil est p. 162.

٢٠ يَوْمُ الْوَقِيطِ

20. Dies Alwakith.

Proelium illud commissum est tempore Islamismi inter gentem Banu-Tamim et gentem Becr ben-Wajel. Hujusce diei Jasidus ben-Henthselah in versu sequente mentionem fecit:

وَجَاءَ مِنْ قَتْلِ الْوَقِيطِ مُقْلَصٌ أَقْبُ عَلَى فُلَسِ الْجَبَابِ أَزْدَمُ

„Et liberavit eum a caede die Alwakith facta longos pedes habens (equus), medio corpore gracilis, toto ore fraeni ferrum mordens.“ Metrum Thawil est ¹⁾.

٢١ يَوْمُ الْمَرُوتِ

21. Dies Almarrut.

Almarrut vallis (in regione gentis Banu-Djoman ben-Ahbd-Alohssa sitae Kam.) nomen est, in qua inter gentem Tamim et Koschair proelium commissum est. Dixit poeta:

فَإِنْ تَلَّ فَاَمَةً بِهَرَاةٍ تَرْقُو فَقَدْ أَزَقَيْتُ بِأَمْرُوتٍ فَاَمَا

„Si bubo in oppido Harath vociferatur; ego in loco

1) Kamusi auctor, diem istum, quo Albacamus ben-Chaltsamah occideretur et Ahtsdjalus ben-Almamun et Almamunus ben-Schalban captivi fierent, isto nomine ob summum moerorem, quo affigeret, appellatum esse.

Almarrut plures bubones, ut vociferarentur, coegi.“
Metrum Wafir est. p. 204.¹⁾).

يوم الشقيقة ٢٢

22. Dies Alschakikah.

Dies iste quoque nomen النقا يوم Dies Alnaka (collis arenae) et يوم الحسن Dies Alhasan habebat. Vocabulum شقيقة interstitium inter duos montes arenosos significat. Ebn-Alachdhar istius diei mentionem fecit dicens :

ويوم شقيقة الحسنيين لآقت بنو شيبان آجالاً قصاراً

„Et die Schakikat-Alhasanain gens Banu-Schaiban breves vitae terminos invenerunt.“

Die autem isto, quo Abu-l'Zahba Bistham ben-Kais Schaibanita occidebatur, gens Banu-Schaiban victa est. Dicunt isto loco duos montes esse, quorum alter Alhasan, alter Alhosain nomen haberet, et hanc esse causam, cur poeta شقيقة الحسنيين dixerit²⁾).

يوم قشاوة ٢٣

23. Dies Koschawah.

Isto die gens Banu-Schaiban gentem Salith ben-Jar-buh vicit. Appellatur quoque نف السويقة „Dies Nahf-Alsowaikah³⁾“ Istius diei Djerirus versu sequente mentionem fecit :

- 1) Arabes enim putarunt, ex capite occisi, cujus caedes vindicata non esset, bubonem prodire vociferantem: Bibendum mihi date! i. e. vindicate caedem meam.
- 2) Kamusi auctor dixit, Alhasan et Alhosain duorum montium vel collium arenarum nomina esse. Apud illum Alhasan appellatum Bisthamum sepultum esse.
- 3) Vocibus قشاوة et نف locus elatus in valle seu agger

يَتَسَّ الْفَوَارِسُ يَوْمَ نَعْفِ سَوَيْكَةَ وَتُخِيلُ عَادِيَةَ عَلَى بَسْطَامِ

„Vae equitibus die Nahf-Sowaikah, dum equites contra Bisthamum incurrebant.“ Metrum Camil est. p. 213.

٢٤ يَوْمُ أَرَابِ

24. Dies Irab.

Aliis Irab nomen aquae, aliis loci in ditione gentis Balahubar est. Gens Taghlab isto die gentem Jarbuh in fugam egit ¹⁾).

٢٥ يَوْمُ ذِي طُلُوحِ

25. Dies Dsu-Tholuh. ²⁾

Dies quoque يوم الصيد Dies Alzamd appellatur. Alzamd autem nomen aquae est genti Aldhibab, quae aqua tempore Meidanii in latere regionis interdictae ad oppidum Aldharijjah ³⁾ pertinentis erat (في شاكلة الحمى من الصرية) Die isto gens Banu-Jarbuh victoriam reportavit. Alfarasdakus istius diei mentionem fecit dicens:

هَذَا تَعْلَمُونَ غَدَاةً نَطْرُدُ سَبِيكُم بِالصَّيْدِ بَيْنَ رَوِيَّةٍ وَطَحَالِ

„Num scitis tempus matutinum; quo feminae vestrae captivae propellebamus apud aquam Alzamd inter locum Roajjah et Thihal.“ Metrum Camel est.

longus significatur. Sowaikah autem nomen pluribus locis commune est.

1) In Kamusi opere legimus, vocem أَرَابِ tribus vocalibus enunciari.

2) In codice Lugd. يَوْمُ ذِي طُلُوحِ legitur.

3) Aldharijjah est vicus (ب) inter Bazram et Meccam.

٢٦ يَوْمُ ذِي أَرَاطَى

26. Dies Dsi-Oratha.

Dicitur quoque يوم اراط „Dies Orath“ Die inter gentem Banu-Hanifah et ejus foederatos e gente Banu-Djahdah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Conf. Moall. Ahmrui ben-Celtsum Vers. 69.

٢٧ يَوْمُ ذِي بَهْدَى

27. Dies Dsu-Bahda.

Bahda vel Dsu-Bahda nomen loci est, quo pugna inter gentem Banu-Taghlab et gentem Banu-Sahd ben-Tamim erat. Gens Banu-Taghlab victa est.

٢٨ يَوْمُ ذِي تَجَبْ

28. Dies Dsu-Nadjab.¹⁾

Die isto gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zah-zaah proelio profligavit.

٢٩ يَوْمُ آلِ لَوَى

29. Dies Alliwa.

Diem hunc diem Waridat²⁾ esse contendunt, quo gens Banu-Tsahlebah gentem Jarbuh vicit. Dixit Djerirus:

كَسَوْنَا ذُنُوبَ السَّيْفِ هَامَةً عَارِضَ غَدَاةِ آلِ لَوَى وَأَخْبِلُ تَدْمَى كُلُّوْمَنَا

1) In Kamusi opere legimus, Dsu-Nadjab vallem gentis Moharib (محارب) esse.

2) واردات Waridat nomen proprium loci est; لوى Liwa vero appellativum, quo loca arenosa etc. designantur, esse videtur.

„Vestivimus aciem gladii capite Ahridhi tempore matutino diei Alliwa, dum equi nostris vulneribus sanguine infecti erant.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٠. يَوْمُ أَحْشَاشٍ

30. Dies Ahschasch ¹⁾

Pugnatum est inter gentem Banu-Schaiban et gentem Banu-Malic.

٣١. يَوْمُ عَاكِلٍ

31. Dies Ahkil.

Ahkil montis nomen est. Pugna erat inter gentem Banu-Djoscham et gentem Banu-Henthsehlah²⁾

٣٢. يَوْمُ الْهَيْبَاءِ

32. Dies Alhojaima.

Et legitur الْهَيْبَى. Nomen aquae est, ad quam gens Banu-Taim-Allat gentem Banu-Modjaschih in fugam coniecit.

٣٣. يَوْمُ سَفَارٍ

33. Dies Safari.

Est nomen putei ³⁾. Erat ibi via exercituum (بِجَارِ الْجِيوشِ). Inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim ibi proelium commissum est. Dixit Farasdakus:

1) In Kamusi opere legimus أَحْشَاشِ loci nomen esse inter gentes Banu-Asad in propinquo montis Thamijjan in deserto.

2) In codice Lugdun. dies hic adnotatus non est.

3) Puteum istum gentis Banu-Masin ben-Malic ante locum Dsu-Kar appellatum esse, Kamusi auctor adnotavit.

مَتَى مَا تَرَدَّ يَوْمًا سَفَارٍ تَجِدُ بِهَا أَدْيَهُمْ يَرْمِي الْمُسْتَجِيرَ الْمَغِيرَ

„Quando aliquo die ad puteum Safari devertis, ibi invenies numerum magnum¹⁾), qui aquam petentem, meridiei tempus intrantem sagittis petit.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٤ يَوْمُ الْبِشْرِ

34. Dies Albischr.

Bischr nomen montis (in Mesopotamia الجزيرة Kam.) est. Dies quoque appellatur: Dies Alhadjdjaf.

٣٥ يَوْمُ الْحَجَّافِ

35. Dies Alhadjdjaf²⁾.

Dixit Alachthal hujusce diei mentionem faciens:

لَقَدْ أَوْعَعَ الْحَجَّافُ بِالْبِشْرِ وَقَعَةً إِلَى اللَّهِ مِنْهَا الْمُسْتَنْكَى وَالْمَعُولُ

„Jam ad montem Bischr Alhadjdjafus proelium commisit, de quo querentes ad Deum confugiunt.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٦ يَوْمُ مُحَاشِنَ

36. Dies Mochaschin³⁾

1) أَدْيَهُمْ videtur despiciendi aut magnificiendi ergo dictum fuscus parvus.

2) Dubitari potest, num الْحَجَّافُ an الْحَجَّافُ legatur. In codice Lugd. et meo الْحَجَّافُ, in codice Berol الْحَجَّافُ et sic in Hamasa p. 61 scriptum est, sed nescio, an recte impressum sit. Alhadjdjafb. Hocaïm Solamita isto die gentem Banu-Taghleblavadit. (Citab Alagh.) Hic dies inter dies ante Islamismum locum obtinuit; at vero Alhadjdjaf tempore Ahbd-Almalici b. Merwan vixit.

3) In libro Citab. Alaghani legitur وَيُسَمَّى هَذَا الْيَوْمُ يَوْمُ الْبِشْرِ ويوم عاجة الرهوب ويوم محاسن ويوم حبل الى جانب البشر; sed videtur legendum مُحَاشِنَ جِبِلَّ مُحَاشِنَ وَمُحَاشِنَ.

Mochaschin nomen montis est. Hoc quoque die Hadjdjafus victoriam reportavit. Poeta Djerir istius diei mentionem fecit dicens:

تَوَّانَ جَمْعُهُمْ غَدَاةَ مُخَاشِنٍ يَوْمِي بِهِ جَبَلٌ لَكَادَ يَزُولُ

„Si matutino tempore pugnae Mochaschin agmen eorum montem petiisset, is paene loco cessisset.“ Metrum Camil est. p. 213.

٣٧ يَوْمُ الْخَابُورِ

37. Dies Alchabur.

Chabur nomen loci in Syria siti est, apud quem proelio commisso Ohmairus ben-Alhobab occidebatur. Poeta Alnofaih ben-Salim id celebravit verbis sequentibus:

وَلَوْعَةُ الْخَابُورِ إِنْ تَكُ خِلْتَهَا خَلَقْتُ فَإِنْ سَمِعَهَا لَمْ يَخْلِفْ

„Proelium Chaburi si putas id tritum esse (tibi dico), ejus famam tritam non esse.“ Metrum Camil est. p. 212.

٣٨ يَوْمُ دَرْنِي

38. Dies Dorna.

Dorna nomen loci est, apud quem gens Banu-Thohajjah gentem Taim-Allat proelio vicit. Dixit poeta:

حَدَّ أَقْبَلِي مَا يَبِينُ دُرْنِي قَبَادُولِي وَحَلَّتْ عَلَويَّةٌ بِالسَّخَالِ

„Gens mea inter Dornam et Badulam castra posuit et gens Ohlvijjah ad Alsichal castra posuit.“ Metrum Chaff est. p. 262.

٣٩ يَوْمُ الْعِظَالِي

39. Dies Alohtsala.

De nominis causa non consentiunt. Alii contendunt, nomen inde desumptum esse, quod una pars hominum altera quasi vecta esset, alii, quod ob principatum pugnantes quasi cohaesissent, alii denique, quod uno jumento plures vecti essent. Ultimum autem proelium erat, quod ante Islamismum inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim commissum est. Dixit poeta :

فَإِنْ تَكُ فِي يَوْمِ الْعِطَالِ مَلَامَةً فَيَوْمُ الْغَيْبِ كَانَ آخِرَى وَالْأَوَى

„Quod si in die Alohtsalà vituperii causa est ; at vero dies Alghabith majore ignominia afficit et majus vituperium meretur.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤٠ يَوْمُ الْغَيْبِ

40. Dies Alghabith.¹⁾

Hic dies idem est, quam dies Ahschasch conf. 30²⁾. Victoriam reportavit gens Banu-Jarbuh, dum gens Modjaschih (مَجَاشِعْ)³⁾ praesens non erat. Dixit Djerir :

وَلَا شَهِدَتْ يَوْمَ الْغَيْبِ مَجَاشِعٌ وَلَا نَقْلَانِ أَتَّخِذُ مِنْ قَتْلَى نَسِي

„Gens Modjaschih die Alghabith praesens non erat et

1) In Kamusi opere legimus, Alghabith nomen loci esse in regione gentis Jarbuh siti ; sed statim post sequitur: وَغَيْبِ الْمَدْرَةِ ع „Et Ghabith-Almadarah locus est, apud quem pugna erat.“

2) Legitur وهو يوم اعشاش يوم لبنى يربوع. Reiskius autem putavit, legendum esse ويوم, ut sensus sit. Die isto ut die Ahschah Banu-Jarbuh victoriam reportasse.

3) Modjaschih ben-Darim auctor gentis est ad tribum Tamim pertinentis.

non erat cursus equorum a duobus fastigiis montis Nasr.“ Metrum Thawil est. p. 161.

٤١ يَوْمُ الْغَبِيطَيْنِ

41. Dies Alghabithain.

Hoc quoque die gens Banu-Jarbuḥ victoriam reportavit et Wadiahus ben-Aus Hanium ben Kabizah Schaibanitam captivum fecit ¹⁾).

٤٢ يَوْمُ ضَرِيَّةَ

42. Dies Dharijjah.

Dharijjah nomen vici esse dicunt in ditione gentis Cilab siti ad viam, quae ab urbe Bazra Meccam ducit. Ibi gens Banu-Sahd et gens Banu-Ahmru ben-Hentso-lah convenerant, ut proelium committerent; sed pax inter utramque partem composita est. Dixit poeta Ferasdak :

وَحَسَّ كَفَفْنَا الْحَرْبَ يَوْمَ ضَرِيَّةَ وَحَسَّ مَنَعْنَا يَوْمَ عَيْنَيْنِ مَنَقَرًا

„Nos die Dharijjah a proelio abstinuimus et nos die Aihnain ²⁾ gentem Minkar impedivimus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤٣ يَوْمُ الْكُحَيْلِ

43. Dies Alcohail.

Hujusce proelii Nofaihus ben-Salim Hidjasita mentionem fecit dicens :

1) Silentio praetereundum non est, in codice Berol. voci اسر vocalem Dhamma superscriptam esse, ut verti possit; Et Wadiahus ben-Aus Hani ben-Kabizah Schaibanita captus est.

2) Conf. Nro. 50.

وَأَتَّحِيلُ يَوْمَ نَحْيِلُ رَجُلَةً إِذَا غَدَتِ مِنْ كُلِّ فَايَجَةٍ يَجْتَمِينَ رِعَالًا

„Et equites die Cohail Ridjlah ex omni loco amplo mane catervatim venerunt.“ Metrum Camil est. p. 213.

٢٤ يَوْمُ الْكَفَّافَةِ

44. Dies Alcofafah.

Alcofafah aquae nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Ahmru ben-Tamim pugna erat. Hujusce pugnae Alhadirahus mentionem fecit dicens:

كَمْ حَبَسْنَا يَوْمَ الْكَفَّافَةِ خَيْلَنَا لِنُورٍ أُخْرَى. أَتَّحِيلُ إِذَا كَرِهَ الْوَرْدُ

„Ut die Alcofafah equos nostros retinuimus, ut alios equos admitteremus, quum non amplius prodire vellent.“ Metrum Thawil est. p. 161. Pugnam, qua equi fatigati erant, cum aqua poeta comparavit.

٢٥ يَوْمُ الْقَرْنِ

45. Dies Alkarn.

Alkarn nomen montis est. Ibi pugna erat inter gentem Chatsahm et gentem Banu-Ahmir, qua illa fugata est.

٢٦ يَوْمُ بَيْسِيَّانَ

46. Dies Bosjan.

Bosjan loci (montis Kam.) nomen est, ubi gens Fesarah conf. Meid. 13, 122. gentem Banu-Djoscham ben-Becr proelio vicit. Dixit poeta:

وَكَمْ غَادَرْتُ خَيْلِي بِبَيْسِيَّانَ مِنْكُمْ أَرَامِلَ عَقْرَى أَوْ أَسِيرًا مُكْفَرًا

„Quot ex vobis caelibes saucios vel captivos compedibus victos in loco Bosjan equites mei reliquerunt.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٢٧ يوم الوقبى

47. Dies Alwakaba.

Alwakaba nomen campi est, in quo stagna et loti sunt¹⁾. Ibi duobus diebus inter gentem Masen et gentem Becr pugnatum est.

٢٨ يوم الصمتين

48. Dies Alzimmatan.

Cognomine الصمتان designantur Alzimmah Djoschamita Doraidi pater et Aldjahdus bon-Alschammach²⁾. Haec autem nomina conjuncta sunt, quod Alzimmahus, qui Aldjahdum occiderat, post aliquod tempus pro eo occidebatur. Quae res erat in causa, cur inter gentem Banu-Malic et gentem Jarbuh bellum accenderetur.

٢٩ يوم قراقير

49. Dies Korakir.

Isto die gens Modjaschih³⁾ contra gentem Becr ben-Wajel victoriam reportavit.

٥٠ يوم بلقاء

50. Dies Balka.

1) In Kamusi opere legimus, Alwakaba nomen aquae gentis Banu-Schaiban esse.

2) In Kamusi opere legimus cognomine الصمتان patrem Doraidi poetae ejusque fratrem Malio designari.

3) مجاشع بن دارم tribus auctor est, quae ad gentem Tamim pertinet.

Balka ¹⁾ regionis nomen est. Hujus diei Djerirus in sequente versu mentionem fecit:

أَخِيلُكَ أَمْ خَيْلِي يَبْلِقَاءُ أَحْرَزْتُ دَعَائِمَ عَرْشِ الْحَيِّ أَنْ يَتَضَعُصَعَا

„Num equites tui an equites mei in terra Balka columnas throni gentis custodiverunt, ne destrueretur?“ Metrum Thawil est. p. 162.

أَهْ يَوْمَ عَيْنَيْنِ

51. Dies Aihnain.

Dixit Abu-Ohbaidahus locum Aihnan in regione Hadjar ²⁾ esse. Ibi inter gentem Minkar et gentem Ahbd-Alkais pugna erat. Conf. 41.

أَهْ يَوْمَ الْخَنُو

52. Dies Alhinw.

Istius diei, quo gens Beer gentem Taghleby vicit, mentionem fecit Alahscha versu sic incipiente:

بَعَيْنَيْكَ يَوْمَ الْخَنُو إِذْ صَبَّحْتَهُمْ

„Ante oculos tuos dies Alhinw etc.“ Metrum Thawil est. p. 162. Kamusi auctor dixit: حَنُو الْقَرَّاقِر „Hinw“ ol'Karakir“ nomen loci esse. conf. Nr. 48.

أَهْ يَوْمَ السُّوْبَانِ

53. Dies Alsuban.

Alsuban regionis ³⁾ nomen est, in qua proelium inter

1) In Kamusi opere legimus Balka regionis nomen in Syria sitae, nec non aquae gentis Banu-Beer nomen esse.

2) Kamusi auctor dixit, oppidi nomen esse in regione Bahrain siti.

3) In Kamusi legimus, Alsuban nomen vallae, montis aut torrae esse.

inter gentem Banu-Ahbs et gentem Banu-Henthselah erat. Hujusce diei mentionem faciens dixit Ausus :

كَانَهُمْ بَيْنَ الشَّيْطِ وَصَارَةِ وَجَرْتُمْ وَالسُّوْبَانَ خُشْبٌ مُضْرَعٌ

„Quasi ii inter Alschomaith et Zarah et Djortsom, et Alsuban ligna dura prostrata sint.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٥٤ يَوْمُ الْفَسَادِ

54. Dies Alfesad (corruptionis).

Pugna erat inter gentem Alghauts et Djodailah, quae ad tribum Thai pertinent. Istius diei mentionem fecit Djabirus ben-Horaisch Thajjita dicens :

إِذْ لَا تَخَافُ حُدُوجَنَا قَدْ ذُفَّ النَّوَى قَبْلَ الْفَسَادِ إِقَامَةً وَتَذْبِيرًا

„Non timebant pilenta nostra (mulieres) absentiam longe remotam ante diem Alfesad manendo et meditando.“ Metrum Camil est. p. 212. Isti diei et الفساد زمان corruptionis et عام الفساد „annus corruptionis“ nomen datum est.

٥٥ يَوْمُ قَيْفِ الرِّيحِ

55. Dies Faif-Alrih.

Faif-Alrih 'nomen loci est, quo inter gentem Chotsohm et gentem Banu-Ahmir proelium commissum est. Ahbd ben-Ahmru istius diei mentionem fecit dicens :

طَلَّقْتُ إِنْ لَمْ تَسْأَلِي أَيُّ فَايِسٍ

1) In Kamus opere legimus, فيوف الرِّيح nomen loci esse in deserto (الدهناء) siti. Quod vero Djeuharius فيف الرِّيح nomen loci esse dixerit, id errori tribuendum esse.

„Repudio dimittaris, si non interrogas, quinam eques... Prius hemistichium metri Thawil est, in cuius initio syllaba brevis abest. p. 162. 170. Versus in Hamasa reperitur.

٥٦ يَوْمُ أَوَارَةَ

56. Dies Owarah.

Owarah ¹⁾ nomen aquae est, ad quam inter regem Ahmru ben-Hind et gentem Banu-Tamim pugnabatur. Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 144. et Citab Alaghani.

٥٧ يَوْمُ الْبَيْدَاءِ

57. Dies Albeida.

Dies iste antiquissimis Arabum diebus annummerandus est, multis quoque carminibus celebratus. Inter gentem Himjar et gentem Calb pugnabatur.

٥٨ يَوْمُ غَوْلٍ

58. Dies Ghaul.

Ghaul nomen loci est. Dies quoque ^{يوم حزيز} غول. „Dies loci salebrosi Ghaul“ appellatur. Isto die gens Dhabbah gentem Cilab proelio vicit. Dixit Aus ben-Ghalfa:

وَقَدْ قَالَتْ أُمَامَةُ يَوْمَ غَوْلٍ تَقْطَعُ يَا أَبْنَى غُلَفَاءِ الْحَبَالِ

„Dixit Omamah die Ghaul: O Ebn-Ghalfa! funes abscinduntur.“ Metrum Wafir est. p. 204.

٥٩ يَوْمُ السَّلَّانِ

1) In Kamusi opere legimus Owarah nomen aquae aut montis in regione gentis Tamim esse.

59. Dies Alsollan.

Alsollan regio terrae Tehamah est terrae Jemen adjacentis¹⁾. Isto die gens Rabiah gentem Modshidj proelio fugavit et Ahmir cognomen الملاعب الأمنة accepit. Dixit Sohairus ben-Hobab:

شَهِدْتُ الْمُؤَقِدِينَ عَلَى خَزَارٍ وَبِالسَّلَانِ جَمْعًا ذَا زُهَامَ

„Adfui ignem accendentibus in monte Chasas et in regione Alsollan magno agmini congregato.“ Metrum Wafir est. p. 204.

٦. يَوْمُ صَنْبِيعَاتٍ

60. Dies Zonaibiaht.

Zonaibiaht nomen aquae est, ad quam puer parvus, qui a Haritso ben-Ahmru genti Banu-Tamim ad lactandum traditus erat, a serpente morsus est. Tum temporis gens Banu-Tamim et gens Becr eodem loco commorabatur. Alharitsus, cui utriusque gentis suspicio incidisset, ad ipsum excusatum missos viros ad unum omnes trucidavit. Isti diei cum die Alcolab dicto conjunctio est. Conf. 17.

٦١. يَوْمُ جَوِّ نَطَاعٍ

61. Dies Djaww-Nithah.

Alasharius Nathahi enunciavit. Est aquae nomen, quae genti Banu-Tamim erat, ibique commorabatur. Erat enim puteus dulcem aquam habens. Ibi erat pugna inter gentem Banu-Sahd et Haudsah. Causa erat diei Almoschakkar.

1) In Kamusi opere legimus السَّلَانِ vallis in ditione gentis Banu-Ahmru ben-Tamim nomen esse.

٦٢ يَوْمُ الْمَشْقَرِ

62. Dies Almoschakkar¹⁾.

Almoschakkar arcis nomen est in regione Hadjar in terra Albahrain. Diei huic quoque nomen Dies Alzafkah est. Conf. 18. Conf. Meid. C. V, 177.

٦٣ يَوْمُ ذُرْحَرِ

63. Dies Dsorohroh.

Die hoc inter gentem Banu-Sahd et gentem Ghassan pugnabatur.

٦٤ يَوْمُ دَجْ

64. Dies Wadjdj.

Wadjdj nomen vallis in regione Althajif (non terrae) inter montem Almochtarik et montem Alozaihirain esse Kamusi auctor adnotavit. Proelium erat inter gentem Tsakif, quae ad Hawasin pertinebat et Chalidum ben-Haudsah.

٧٥ يَوْمُ الْبَسُوسِ

65. Dies Albasus.

Conf. Meid. prov. C. XIII, 114.

٦٦ يَوْمُ التَّحَالِفِ

66. Dies Altahalok²⁾.

Iste dies quoque يَوْمُ تَحْلَى الْمَم. Dies rasurae comae, capita enim isto die raserunt, ut ipsis signum

1) Tempore Coereis dies iste erat.

2) Conf. Hamas. 253.

cognoscendi esset¹⁾. Die isto proelium inter gentem Becr et gentem Taghleb commissum est et quidem tempore, quo Alharits b. Ohbad propter occisum Bodjairum se cum gente Becr b. Wajel conjunxerat. Hamas 452.

٦٧ يَوْمُ دَاخِيسَ وَغَبْرَاءَ

67. Dies Dahis et Ghabra.

Dahis et Ghabra nomina equorum sunt, quorum causa inter gentem Ahbs et gentem Fesarah et Dsobjan diu pugnabatur. Isto die gens Ahbs victoriam reportavit. Conf. Meid. prov. C. XXI, 102.

٦٨ يَوْمُ الصَّلِيبِ

68. Dies Alzolaib.

Isto die inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Ahmru ben-Tamim pugnabatur²⁾.

٦٩ يَوْمُ ظَهْرٍ

69. Dies Thsahr.

Isto die inter gentem Ahmru ben-Tamim et gentem Banu-Hanifah proelium commissum est.

٧٠ يَوْمُ ذِي ذَرَارِيحَ

70. Dies Dsu-Dsararih.

Meidano Dsararih solles designat³⁾. Discordia erat

1) Kamusi auctor Taghlebitas capita sua rasisse et praelio vicisse adnotavit.

2) Kamusi auctor Alzolaib nomen loci et montis esse adnotavit.

3) Asingulari ذِي ذَرَارِيحَ derivanda vox. Sed in Kamusi opere legimus, ذُو ذَرَارِيحَ esse regulum in terra Jemen et principem gentis Tamim.

inter gentem Banu-Tamim et Jemanenses; sed pacem fecerunt.

٧١ يَوْمُ الدَّيْنَةِ

71. Dies Aldatsinah.

Aqua erat gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru, cujus nomen tempore ante Mohammedem Aldafinah (الدَّيْنَةِ), ob malum omen, quod in nomine iis esse videbatur, mutatum est¹⁾. Proelium ibi erat, quo gens Banu-Masen gentem Solaim vicit.

٧٢ يَوْمُ ذَاتِ الرَّمَرِ

72. Dies Dsat Alramram.

Meidano videtur الرَّمَرِ abbreviatum ex الرمرار, qua voce species arborum designatur. Isto die gens Banu-Ahmir gentem Banu-Ahbs fudit.

٧٣ يَوْمُ جَدُودٍ

73. Dies Djadud²⁾.

Isto die Alhaufesan ben-Schoraik gentem Banu-Sahd vicit. Illum Kaisus ben-Ahzim hasta in ventre vulneravit, quo ex vulnere post mortuus est.

٧٤ يَوْمُ الْقَرَعَاءِ

74. Dies Alkarah.

1) De vocis enunciandae modo Aldotsainah aut Aldatsinah non consentiunt. In Kamusi opere legimus aut loci aut aquae nomen fuisse in ditione gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru.

2) Djadud nomen loci esse in opere Kamusi legimus.

Regionis nomen, in qua genti Banu-Ghodanah putei erant ¹⁾). Ibi inter gentem Banu-Malec et gentem Banu-Jarbuḥ pugnabatur.

يوم ملهم ٧٥

75. Dies Malham.

Malham nomen loci palmis abundantis est. Proelium ibi erat inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Hanifah commissum. conf. Kam.

يوم قحقم ٧٦

76. Dies Kohkoh.

Kohkoh nomen terrae est, in qua Masuḥd ben-Alkoraim ²⁾), eques gentis Becr ben-Wajel occisus est. Dixit poeta:

وَحَنُّ قَتْلِنَا ابْنَ الْقَرِيمِ بِقَحْقَمٍ صَرِيحًا وَمَوْلَا الْمَجْبَةِ لِلْفَرِيقِ

„Nos occidimus Ebn-Alkoraimum in loco Kohkoh, in os prostratum, dum ejus patrona via erat.“ Metrum Thawil est. De verbis المجبة ومولا dubito. Non inveni المجبة viri nomen esse, sin vero est, vertendum erat: ejusque clientem Almadjabbah.

يوم منعج ٧٧

77. Dies Manahdj.

Manahdj, aliis Manihdj ³⁾) nomen loci est, ubi gens Banu-Jarbuḥ gentem Banu-Cilah proelio fudit.

1) Kamusi auctor, Alkarah stationis (منهل) nomen esse in via Meccam ducente inter Kadesiam et Alahkabah sitae.

2) In codice Lugd. المصريم legitur.

3) Kamusi auctor Djenharium vituperavit, quod vocem cum vocali Kesre enunciantam esse putaverit.

يوم زرو ٧٨

78. Dies Sarud.

Sarud nomen loci est, ubi inter gentem Banu-Tagh-leh et gentem Banu-Jarbuh proelium erat.

يوم الفتاة ٧٩

79. Dies Alfotah.

Gens Banu-Ahmir isto die in gentem Banu-Chaled ben-Djahfar incursionem faciens magna clade adflicta fugata est.

يوم الرقيم ٨٠

80. Dies Alrakam.

Alrakam aquae gentis Banu-Morrah nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Banu-Ahmir proelium erat. Isto die equo Ahmiri ben-Althofail, Korsol appellato, nervi pedis incisi sunt.

يوم طوالة ٨١

81. Dies Thowalah.

Thowolah aquae (vel putei Kam.) nomen est, ad quam inter gentem Banu-Ahmir et gentem Banu-Ghathfan pugnatum est.

يوم خو ٨٢

82. Dies Chaww.

Chaww nomen loci est. Isto die gens Asad victoriam reportavit et Ohtaibah ben-Alharits ben-Schehab, qui صياد الفارس „venator equitum“ cognominabatur, a Dsuabo Asadita occisus est.

٨٣ يَوْمُ خَوَى

83. Dies Chowajj¹⁾.

Isto in proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Jasidus ben-Alkoharijjah eques gentis Tamim cecidit.

٨٤ يَوْمُ بَعَاثَ

84. Dies Boahts²⁾

Proelium ante Islamismum inter gentem Aus et gentem Chesredj commissum est.

٨٥ يَوْمُ الدَّرَكِ

85. Dies Aldarc³⁾.

Pugnatum est inter gentem Aus et gentem Chesredj.

٨٦ يَوْمُ اَحْتَالَ

86. Dies Ahtsál.

In codice Berol. يوم نى احوال legitur. In isto proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Alhaufesan ben-Schoraic, قاتل الملوك occisor regum cognominatus, captivus factus est.

٨٧ يَوْمُ ثَبْرَةَ

87. Dies Tsabrah.

Tsabrah nomen loci⁴⁾ est, in quo pugna erat.

1) Forma nominis deminutivi est a خو derivati.

2) Conf. Citab. Alaghan.

3) Sed in Kamusi opere cum vocali Fatha litterae Ra enunciatur Aldarac.

4) In Kamusi opere legimus, ثَبْرَةَ Tsabrah vallis in ditlone gentis Dhabbah nomen esse.

يوم الثنية ٨٨

88. Dies Altsanijjah¹⁾.

Die isto Mafrukus ben-Ahmru, princeps gentis Banu-Schaiban, a Kahnabo ben-Ihzmah occisus est. Dixit poeta:

وَقَاطَ أَسِيرٌ هَانِيًّا وَكَانَ مَفَارِقُ مَفْرُوقٍ تَغَشَّيْنِ عِنْدَمَا

„Exspiravit captivus, servus et quasi vertex capitis Mafruki sanguine draconis tectus esset.“ Metrum Thawil est.

يوم النباح ٨٩

89. Dies Alnibah.

Alnibah nomen vici in deserto (البادية) est, quem Ahbd-Allahus ben-Ahmir ben-Corais restauravit. Ibi gens Tamim gentem Schaiban vicit.

يوم حليمة ٩٠

90. Dies Halimah.

Inter Ghassanitas et Lachmitas pugnatum est. Conf. Meid. prov. C. XXIV, 64. Conf. Abulf. hist. Anteis. p. 144.

يوم الوتدة ٩١

91. Dies Alwatidah²⁾.

Dies iste pugnae quoque يوم الوتدات dies Alwatidat et ليلة الوتدة „Nox Alwatidah“ nomen gerit.

1) In Kamusi opere invenimus Altsanijjah nomen loci esse.

2) Alwatidat (الوتدات) nomen montium in ditione gentis Ahbd-Allah ben- Ghathfan sitorum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zahzaah proelio isto vicit.

٩٢ يَوْمُ النَّجِيرِ

92. Dies Alnodjair.

In codice Berolin. legimus, istum locum in regione Hadhramaut in extremis finibus regionis Jemen situm esse ¹⁾. Gens Cendah isto die victa est.

٩٣ يَوْمُ الْهَرِيرِ

93. Dies Alharir.

Pugna erat inter gentem Becr et gentem Tamim, in qua Alharits ben-Albaibah (in cod. Berol. البيجد) Olmo-djaschihta, princeps gentis Tamim, occisus est. Conf. Kam. et Hamas. 242. V. I.

٩٤ يَوْمُ هَرَامِيْتِ

94. Dies Haramit.

Haramit trium puteorum nomen est. Ibi inter gentem Aldhibab et gentem Djahfar ben-Cilab ob puteum, quem quidam isto loco effodere volebat, proelium commissum est.

٩٥ يَوْمُ الْأَكِيلِ

95. Dies Alalil.

Proelii nomen est, quod ad locum Zalah Alna-ahm ²⁾ erat.

1) Kamusi auctor adducit, النَّجِيرِ Alnodjairarcis nomen in pro-pinquo Hadhramauti sitae nec non aquae e regione vici Zofai-nah sitae esse.

2) Locus iste in terra gentis Banu-Cilab vel gentis Ghathfan inter Alnohrah et Almoghitsah situs est. K a m.

٩٦ يَوْمُ الْأَمِيلِ

96. Dies Alamil.

Iste dies quoque ^{يوم الحسن} Dies Alhasan et ^{يوم فلک الامیل} Dies Falac Alamil appellabatur. Isto die Bistham ben-Kais occisus est. Conf. Nr. 22.

٩٧ يَوْمُ الْهَبَاءَةِ

97. Dies Alhibaah.

Gens Abbs isto die gentem Fesarah et Dsohjan vicit.

٩٨ يَوْمُ الْخَوْعِ

98. Dies Alchauh.

Die isto Schaiban ben-Schehab, eques equi Maudun appellati, qui suae gentis princeps tum temporis erat, captivus factus est. Dixit poeta:

وَحَنَّ غَدَاةَ بَطْنِ الْخَوْعِ أَبْنَا بِمَوْدُونِ وَقَارِسِهِ جِهَارًا

„Nos matutino tempore vallis Alchauh equum Maudun ejusque equitem palam reduximus.“ Metrum Wafr est. p. 204.

٩٩ يَوْمُ الصَّعَابِ

99. Dies Alziahb ¹⁾).

Die isto Cenanahus ben-Dahr a Chalifah ben-Michbath ²⁾ occisus est. Dixit poeta:

1) In Kamusi opere legimus, Alziahb montis nomen esse inter regiones Bahrain et Jemamah siti.

2) De hoc nomine codices non consentiunt. Meus habet ^{مُخَيِّط} ^{مُخَيِّط} Lugd. ^{مُخَيِّط} Berol. ^{مُخَيِّط} vocalibus additis.

تَرَكْنَا أَبْن دَهْرٍ بِالصَّعَابِ كَأَنَّمَا سَقَتُهُ الشَّرَى كَأَنَّ الْكَرَى فَهُوَ نَاعِسٌ

„Reliquimus in loco Alziahb Ibn-Dahrum, quasi iter nocturnum poculo somnolentiae eum irrigasset, et erat somnolentus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

١٠٠ يَوْمَ كَنَفَى عُرُوشَ

100. Dies Canafai Ohrusch.

Vox عُرُوش pluralis vocis عرش est. Isto die Alchamchamus ben-Djaml Hadjibum ben-Sorarah captivum fecit.

١٠١ يَوْمَ مَبَايِضَ

101. Dies Mobajidh.

Isto die Hamazizahus ben-Djendal Tharifum ben-Tamim occidit, Dixit poeta:

خَاضَ الْعَدُوَّةَ إِلَى طَرِيفٍ فِي الْوَعَا حَمِصِيصَةً الْمَغْوَارِ فِي الْهَيَّجَاءِ

„Ingressus est in hostes Tharifum petens in proelii campo Hamazizahus bellicosus in pugna.“ Metrum Camil est. p. 213.

١٠٢ يَوْمَ تَرْجَ

102. Dies Tardj.

Tardj nomen loci leonibus abundantis est, in cujus propinquo pugnabatur.

١٠٣ يَوْمَ نَجْرَانَ

103. Dies Nadjran¹⁾.

1) Nadjran pluribus locis commune nomen est. 1) Loci in Arabia felici siti, anno decimo expugnati nomen, quod accepit a Nadj-rano ben-Saba 2) Loci in regione Bahrain siti 3) In regione Hauran apud Damascum 4) Loci inter Cufam et Wasethum siti. Kam. conf. Abulf. Geogr. p. 92. sq.

Isto die gens Tamim gentem Alharits ben-Cahb vicit. Post hunc diem in codicibus varius ordo est.

١٠٤ يَوْمُ وَارِدَاتٍ

104. Dies Waridat ¹⁾.

Dies pugnae inter gentem Becr et gentem Taghleb. Est pars belli Basus. Vicerunt Taghlebitae Abulf. hist. Anteis. p. 138. 4. conf. Nro. 29.

١٠٥ يَوْمُ بَنَاتِ قَيْنٍ

105. Dies Benat-Kain.

Benat Kain nomen loci est, ubi tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan pugna erat, Nonnisi in cod. Berol.

١٠٦ يَوْمُ ذِي الْأَثَلِ وَالْأَرْطَى

106. Dies Dsu-l'Atsl wa'lArtha.

Ibi gens Djosoham gentem Ahbs vicit. Nonnisi in codice Berol.

١٠٧ يَوْمُ الذَّنَائِبِ

107. Dies Aldsanajib.

Pugna erat inter gentem Becr et Taghleb. Est pars belli Basus et maxima pugna, in qua Taghlebitae vicerunt, Abulf. hist. Anteis. p. 138. Nonnisi in cod. Berol.

١٠٨ يَوْمُ الْجَبْرِ

108. Dies Aldjirah.

In meo et in codice Lugd. يوم الجيرة legitur; in co-

1) Waridat loci nomen est. Kam.

dice Berol. الحيرة Alhirah. Isto die inter gentem Lachm et Ahmruum ben-Hind pugnatum est.

١٠٩ يَوْمَ عَيْنِ أَبَاغ

109. Dies Aihn Abagh ¹⁾.

Gens Ghassan isto die gentem Lachm et Nesar proelio vicit.

١١٠ يَوْمَ قَارَةَ أَهْوَى

110. Dies Karah Ahwa.

Isto die gens Ahmir ben-Zahzaah victoriam reportavit.

١١١ يَوْمَ سَفَوَانَ

111. Dies Safawan ²⁾.

Isto die gens Djahdah et Koschair regem Alnohmanum ben-Almondsir et gentem Lachm vicit.

١١٢ يَوْمَ قُبَاءَ

112. Dies Koba.

In codice Lugd. يوم قباء legitur ³⁾. Pugna erat inter gentem Aus et gentem Chesredj.

1) عَيْنِ أَبَاغ, quod tribus vocalibus litterae I enunciatur, locus est in Syria aut inter Cufam et Rakkam situs. Kam. Fons Obagh in loco Dsat-Alchabar fulste dicitur. Abulf. hist. Anteis. p. 144.

2) Safawan loci apud Bazram siti nomen est. Kam.

3) In aliis sine Hamza. Cum Hamza et sine Hamza loci nomen est in propinquo Medinae siti, nec non loci inter Meccam Bazramque siti. Sine Hamza oppidi nomen est in regione Farghanah. Abulf. Geogr. 81.

١١٣ يَوْمُ الْقَصْبَةِ

113. Dies Alkozaibah.

Appellatur quoque يوم القصبة Dies Alkozabijjah¹⁾.
Isto die rex Ahmru ben-Hind gentem Tamim fugavit.

١١٤ يَوْمُ سَكَبَل

114. Dies Sahbal.

Isto die Harits ben-Cahb victoriam reportavit. Sah-
bal vallis nomen est. Kam.

١١٥ يَوْمُ حَارِثِ الْجَوْلَانِ

115. Dies Haritsi-Aldjaulan.

Aldjaulan locus in Syria est²⁾. Isto die gens Ghas-
san victoriam reportavit.

١١٦ يَوْمُ الْمُضِيحِ وَالصَّحَصَكَا

116. Dies Almodhajjih et Alzahzahan.

Isto die gens Kais (aliis gens Ahbs) de Jemanen-
sibus victoriam reportavit.

١١٧ يَوْمُ حَجْر

117. Dies Hodjr.

Isto die gens Banu-Asad Hodjrum ben-Alharits gen-
tis Cendah regem occidit.

1) Alkozaibah loci in regione Jemamah in ditone Taimi, Ahdijji
et Tsauri filiorum Ahbd-Manati, nec non loci inter locos Jan-
boh et Chaibar, locique in regione Bahrain sitū nomen est. Kam.

2) Kamusi auctor Aldjaulan montis in Syria. siti nomen esse ad-
notavit.

يوم الزويرين ١١٨

118. Dies Al-Sowairain.

Isto die gens Schaiban ben-Tamim victoriam reportavit. Meid.¹⁾.

يوم سنجار ١١٩

119. Dies Sindjar²⁾.

Isto die gens Taghleḥ gentem Kais vicit.

يوم دارة ماسل ١٢٠

120. Dies Darat Masal.

In isto proelio gens Dhabbah gentem Cilab vicit.

يوم مزلق ١٢١

121. Dies Mosallak.

Gens Sahd, quae ad tribum Tamim pertinebat, gentem Ahmir ben-Zahzaah fugavit. In meo cod. non est. In Meidanii proverbii C. 6. 32. diei Masluk مسلوك mentio facta est.

يوم قادم ١٢٢

122. Dies Kadim.

Gens Dhabbah gentem Cilab isto die vicit. In meo codice hic dies non est.

يوم الفرق ١٢٣

123. Dies Alfaruk.

1) Kamusi auctor, diem Alsowair (الزويرين) notum esse, adnotavit.

2) Sindjar oppidi nomen est trium dierum spatium ab oppido Mosul remoti. Kam.

Isto . die gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, vicit.

١٢٤ يَوْمُ دَاب

124. Dies Dab.

Gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, fugavit.

١٢٥ يَوْمُ الرُّخَيْخ

125. Dies Alsochaich.

Scribitur a Schoraicho الرجيج. Gens Tamim isto die Jemanenses vicit.

١٢٦ يَوْمُ دَارَةِ جُلْجُل

126. Dies Darah Djoldjol.

١٢٧ يَوْمُ بَلْدَح

127. Dies Baldah¹⁾.

Baldah aquae nomen in regione Nedjd est. Meid.

١٢٨ يَوْمُ تَعَشَار

128. Dies Tihschâr.

Tihschâr nomen loci est. Kam.

١٢٩ يَوْمُ الْحَفْرَةِ

129. Dies Alhofrah.

Schoraihus الجفرة scripsit.

1) In Kamusi opere legimus Baldah vallis nomen esse e regione (قبل) Meccae aut montis in via ad locum Djoddah ducente.

١٣٠ يَوْمُ الدَّهْنَاءِ

130. Dies Aldahna¹⁾.

١٣١ يَوْمُ تَيْتَل

131. Dies Tsaital.

In meo codice تيتل, in codice Berol. ثيتل scriptum est.

١٣٢ يَوْمُ الْقَاعِ

132. Dies Alkah²⁾.

١٣٣ يَوْمُ أَفَاقِ

133. Dies Ofak.

Ofak nomen loci esse Kamusi auctor adnotavit.

1) Nomen deserti, tum nomen loci in regione Nedjd, gentis Tamim. conf. Abulf. Geogr. 84.

2) Alkah nomen loci prope apud Sobalah (زباله) siti esse, nec non isto die a Bisthamo ben-Kais Ausum ben-Hodjr captivum factum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Dies temporis Islamitici.

يوم العشيبة ١٣٤

134. Dies Alohschairah.

Interdum quoque العشيبة scribitur; sed alteram rectius habetur. Nomen loci est in valle Janboh (بطن ينع) Prima incursio hostilis erat, quam Mohammedes fecit. conf. Abulf. geog. 88. sq.

يوم بدر ١٣٥

135. Dies Badr¹⁾.

Badr nomen putei esse dicitur, qui viro Badr appellato erat. Et masculini tanquam nomen viri aut aquae, et feminini genus tanquam putei voci tribuitur.

يوم أحد ١٣٦

136. Dies Ohod.

Conf. Abulf. Ann. T. I, p. 90. et Abulf. de vita Moham. C. XXXI.

يوم سريّة الرجيع ١٣٧

137. Dies Sarijjah Alradjih.

Conf. Abulf. de vita Moham. XXXIII. Abulf. Ann. T. I. p. 98.

يوم بئر معونة ١٣٨

138. Dies Bir Mahwenah.

1) Hic dies quoque يوم الفرقان. Dies Alforkan (Corani) appellatur. Kam. conf. Abulf. De vita Mohammed. C. XXVII. ed. Daghier.

Conf. Abulf. de vita Moham. C. XXXIV. ed. Gagnier et Abulf. Ann. T. I. p. 100.

يوم النضير ١٣٩

139. Dies Alnodhair.

In codice Lugd. النغير legitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 102. et Abulfar. p. 163.

يوم ذات الرمح ١٤٠

140. Dies Dsat-Alrikah.

Dies sic appellatus est, quod pedibus vulneratis pannos obvolverunt. Conf. Abulf. vit. Moham. C. XXXVI. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 102.

يوم الحندق ١٤١

141. Dies Alchandak.

Abulf. vit. Moh. C. XXXVIII. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 104.

يوم بني قريظة ١٤٢

142. Dies gentis Banu-Koraitshah.

Conf. l. cit. C. XXXIX. Abulf. Ann. T. I. p. 110.

يوم بني المصطلق ١٤٣

143. Dies gentis Banu-l'Mozthalik; qui etiam appellatur.

يوم المريسيع ١٤٤

144. Dies Almoraisih.

Conf. libr. citat. C. XLII. Conf. Abulf. Ann.
T. 1. p. 114.

يوم الحديبية ١٤٥

145. Dies Alhodaibijah.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 120 sqq.

يوم خيبر ١٤٦

146. Dies Chaibar

Conf. libr. cit. C. XLV. et Abulf. Ann. T. I.
p. 128.

يوم موتة ١٤٧

147. Dies Mutah.

Mutah nomen loci in orientale Syriae parte siti est,
ubi Djahfarus ben-Abi-Thaleb occidebatur. (Ibi enses
cudebantur Kam.). Conf. libr. cit. C. XLIX. et Abulf.
Ann. T. I. p. 142.

يوم الفتح ١٤٨

148. Dies Alfath (expugnationis).

Isto enim die Mecca expugnabatur. Iste dies appel-
latur quoque يوم الحندمة Dies Alchandamah, a viro
hujusce nominis in oppido Mecca. Conf. libr. cit. C. LI.
et Abulf. Ann. T. I. p. 142 sqq.

يوم حنين ١٤٩

149. Dies Honain¹⁾.

Conf. Libr. cit. C. LIV.

1) Honain vallis nomen est trium dierum spatio a Mecca distantis.
conf. Abulf. Ann. T. 1. p. 153 et Honain p. 65.

١٥٠ يَوْمَ أُوتَاس

150. Dies Authas.

Conf. Libr. cit. C. LV.

١٥١ يَوْمَ الطَّائِفِ

151. Dies Althajef.

Conf. Libr. cit. C. LVI.

١٥٢ يَوْمَ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

152. Dies Dsat Alsasalil.

Aquae nomen in ditione gentis Djodsam est.

١٥٣ يَوْمَ تَبُوكَ

153. Dies Tabuc.

Nomen inde accepisse dicitur, quod Mohammedes nonnullos e sociis suis vidisset scyphum in arenam immittentes, ut inde aquam elicerent et dixisset: مَا زِلْتُمْ تبوكونها بوكا. Mohammedis ista fuit expeditio postrema. Conf. Libr. cit. C. LVII. et Abulf. Ann. T. I. p. 174.

١٥٤ يَوْمَ الْآبَوَاءِ

154. Dies Alabwa.

١٥٥ يَوْمَ قَيْنَقَاعَ

155. Dies Kainokah.

Banu-Kainokah tribus Judaeorum erat. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 86.

١٥٦ يَوْمَ دُومَةِ الْجَنْدَلِ

156. Dies Dumat-Aldjandal.

يَوْمُ السَّقِيفَةِ ١٥٧

157. Dies Alsakifah.

يَوْمُ بَرْأَخَةَ ١٥٨

158. Dies Bosachah.

Nomen loci est, in quo Abu-Becrus gentem Asad et Ghathfan fugavit.

يَوْمُ الْيَمَامَةِ ١٥٩

159. Dies Aljamamah.

Isto die gens Hanifah victa est.

يَوْمُ التَّمْرِ ١٦٠

160. Dies Altamr.

Isto die gens Taghleb victa est.

يَوْمُ جَوَانِي ١٦١

161. Dies Djuatsa.

Nomen arcis in regione Bahrain est, ubi gens Asd (ازن) victa est.

يَوْمُ صَنْعَاءَ ١٦٢

162. Dies Zanah.

Die isto gens Sobaid et Modshidj fugata est.

يَوْمُ الْحَبِيرَةِ ١٦٣

163. Dies Hirae.

Isto die Chaledus gentem Banu-Bokailah xicit.

يَوْمُ الْيَرْمُوكِ ١٦٤

164. Dies Aljarmuc.

Jarmuc nomen loci in tractu Syriae est. Conf.
Abulf. Ann. T. I. p. 229.

يَوْمُ أَجْنَدَايْن ١٦٥

165. Dies Adjnadaïj,

Tempore Ohmari in Syria hoc proelium erat.

يَوْمُ مَرْجِ الصُّغَرِ ١٦٦

166. Dies Mardj Alzoffar.

يَوْمُ جَلُولَاءِ ١٦٧

167. Dies Djalula.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 234.

يَوْمُ الْمَدَايْنِ ١٦٨

168. Dies Almadajin.

يَوْمُ الْقَادِسِيَّةِ ١٦٩

169. Dies Alkadesia.

يَوْمُ نِهَآوَنْدِ ١٧٠

170. Dies Nehawend.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 246. Istis quatuor
diebus Persae a Sahdo, Alnohmano ben-Moharren, Abu-
Ohbaidah aliisque fugabantur. Conf. Abulf. Ann.
T. I. p. 230.

يَوْمُ الْاَلَيْسِ ١٧١

171. Dies Allais.

Isto die Persae victi sunt.

يَوْمُ قُبْسِ النَّاطِفِ ١٧٢

172. Dies Koss Alnathif.

Isto die Persae fugati sunt.

يوم تستر lv

173. Dies Tostar.

Isto die Abu-Musa Alaschahri victoriam reportavit.
Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 240.

يوم قديس lv

174. Dies Kodair.

Isto die Persae victi sunt.

يوم أرمات وأغوات lv

175. Dies Armats et Aghwats.

Videntur duo dies esse, quibus Arabes Persas fugaverunt.

يوم الرحف lv

176. Dies Alsahf.

Isto die Alahnaf ben-Kais victoriam reportavit.

يوم العريش lvv

177. Dies Alahrisch.

In Aegyptum proficiscens ibi Ahmrus ben - Alahna vicit.

يوم قبرس lvv

178. Dies Cypri.

Moahwijahus victoriam reportavit. Conf. Abulf.
Ann. T. I. p. 242.

يوم قيسارية ١٧٩

179. Dies Caesareas.

Isto die Moahwijahus vicit.

يوم الحرة ١٨٠

180. Dies Alhirrah.

Die isto Jasidus incolae Medinae vicit.

يوم مرج عذرى ١٨١

181. Dies Mardj Ahdsra.

Isto die Moahwijahus Hadrum i. e. Ebn-Ahdium ejusque socios occidit.

يوم مرج راهط ١٨٢

182. Dies Mardj Rahith.

Nomen loci in Syria siti est, ubi Merwanus ben-Al-hacim Aldhahbacum ben-Kais Alfihri vicit.

يوم البشر ١٨٣

183. Dies Albischr.

Isto die gens Kais gentem Taghleb vicit.

يوم التليخ ١٨٤

184. Dies Albalich.

Die isto gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

يوم صوون ١٨٥

185. Dies Zauad.

Schoraihus موور Zauar scripsit. Est locus in pro-

pinquo Cufāe, ubi gens Modjaschih cum gente Jahrbuh pugnavit.

١٨٦ يَوْمُ الْحَشَاكِ

186. Dies Alhaschschac.

١٨٧ يَوْمُ الثَّرَثَارِ

187. Dies Altsartsar.

Hisce duobus diebus gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

١٨٨ يَوْمُ الْبَحْرَيْنِ

188. Dies Albährain.

Isto die Ohmar ben-Ohbaid-Allah ben-Mahmar vicit Abu-Fodaicum rebellem.

١٨٩ يَوْمُ سُولَافِ

189. Dies Sulaf.

١٩٠ يَوْمُ دُولَابِ

190. Dies Dulab.

١٩١ يَوْمُ دُجَيْلِ

191. Dies Dodjail.

Hisce tribus diebus incolae Bazrae cum haereticis (الخوارج) pugnarunt.

١٩٢ يَوْمُ سَلَى وَسَلِيرَى

192. Dies Silla et Sillira.

Pugnatum est inter Almohallebum et haereticos (الوارث) appellatos.

يَوْمَ مَسْكِن ١٩٣

193. Dies Mascip.

Ahbd-Almalicus vicit Mozahbum ben-Alsobair. A bulf.
Geogr. p. 37. l. 18.

يَوْمَ خَازِر ١٩٤

194. Dies Chasir.

Isto die gens Iracae et Ibrahimus ben-Alashtar vici-
cit Ohbaid-Allahum ben-Sijad et Syriae gentem. Isto
quoque die Ebn-Sijadus occisus est.

يَوْمَ جَبَانَةِ السَّبِيْع ١٩٥

195. Dies Djabbanat Alsobaih.

يَوْمَ شَعْبِ بَوَّان ١٩٦

196. Dies Schihb Bawvan.

Isto die Almohallebus haereticos الأزارقة appellatos vicit.

يَوْمَ الرِّبْدَةِ ١٩٧

197. Dies Alrabadsah.

Isto die Alchantafus ben-Alsadj cum gente Iracae,
Hobaischum ben-Dilhah (al. رُلْجَة) Alkaini cum gente
Syriae vicit.

يَوْمَ تَلِّ مَحْرَى ١٩٨

198. Dies Tell-Mahra.

Pugnatum est inter gentem Kais et gentem Tagh-
lab 1).

1) Codex Lugd. مجرى habet.

يوم قصر قرني ١٩٩
199. Dies Kazr Karauba.

Iste locus in Chorasana, secundum alios apud Merw situs est. Ibi Ahbd-Ahahus ben-Hasim gentem Tamim vicit.

يوم الخندقين ٢٠٠
200. Dies Alchandakain.

Isto die gens Rabiah fugata est.

يوم العقر ٢٠١
201. Dies Alahkr.

Locus apud Bahelum. Ibi Moslimahus ben-Ahbd-Almalic vicit Jasidum ben-Almohalleb. In isto proelio Jasidus occisus est.

يوم قنديل ٢٠٢
202. Dies Kandabil.

Isto die Helalus ben-Ahwas Masenita gentem Almohallebi vicit.

يوم المذار ٢٠٣
203. Dies Almadzar.

Isto die Mozihbus ben-Alsobair vicit Ahmarum ben-Schomaith Albadjali.

يوم القصر ٢٠٤
204. Dies Alkazr.

Isto die Almochtarus ejusque socii fugati sunt.

يوم قريسيا ٢٠٥

205. Dies Circesiae.

Isto die Ahbd-Almalicus ben-Merwan Sofarum ben-Alharits Cilabitam fugavit.

يَوْمُ بَلَنْجَرٍ ٢٠٦

206. Dies Balandjar.

Pugnatum est inter Solaimanum, gentem Rabiāh et Chesredj.

يَوْمُ الْكَنَاسَةِ ٢٠٧

207. Dies Alconasah.

Josephus ben-Ahmru Saidum ben-Ahli vicit.

يَوْمُ قُدَيْدٍ ٢٠٨

208. Dies Kodaid.

Isto die Abu-Hamsah haereticus incolae Medinae fugavit.

يَوْمُ وَادِي الْقَرْيِ ٢٠٩

209. Dies Wadi-l'Kora.

Isto die Merwanus Alhimar haereticos fugavit.

يَوْمُ تَسْتَبِي ٢١٠

210. Dies Destebi.

Isto die haeretici Hauschabum ben-Rowaim et incolae oppidi Rei vicerunt.

يَوْمُ الرَّأْوِيَةِ ٢١١

211. Dies Alsawijah.

يَوْمُ التَّحْيِيلِ ٢١٢

212. Dies Aldodjail.

يوم رستقباد ٢١٣

213. Dies Rostakabads.

يوم دير الجمجم ٢١٤

214. Dies Dair-Aldjamadjim.

His quatuor diebus Alhedjdjadus gentem Iracae vicit.

يوم الاهواز ٢١٥

215. Dies Alahwas.

Ahbd-Alrahmanus ben-Alaschahts isto die victoriam reportavit.

يوم النجرا ٢١٦

216. Dies Alnadjra.

Isto die Jasidus ben-Alwalid vicit occiditque Alwalidum ben-Jasid.

يوم الرباب ٢١٧

217. Dies Alsab.

Isto die Merwanus ben-Mohammed haereticos vicit.

يوم الماحوركن ٢١٨

218. Dies Almadjuran.

Isto die Almosawwadus Nazrum ben-Sajjar vicit¹⁾.

يوم حريجان ٢١٩

219. Dies Djoraidjan.

Isto die Kahthababus gentem Syriae et Tamimum ben-Nazr ben-Sajjar vicit.

1) Sed in cod. L. المسودة legitur, quod mihi Ahbbasidas designare videtur. conf. vocem المبيضة.

٢٢٠ يَوْمُ رِبْطَرَة

220. Dies Sibtharah.

Isto die Graeci tempore Almohthazemi victoriam reportarunt.

٢٢١ يَوْمُ قَجَج

221. Dies Fadjdj.

Isto die Ahbbasidae gentem Abu-Thaleb vicerunt.

٢٢٢ يَوْمُ جَوْخَى

222. Dies Djaucha.

٢٢٣ يَوْمُ الطَّف

223. Dies Althaff.

٢٢٤ يَوْمُ الدَّار

224. Dies Aldar.

٢٢٥ يَوْمُ الْجَمَل

225. Dies Aldjamal.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 294. sq.

٢٢٦ يَوْمُ صِفِّين

226. Dies Ziffin.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 304 sqq.

٢٢٧ يَوْمُ النَّهْرَوَان

227. Dies Alnahravan.

٢٢٨ يَوْمُ نَهَاوَنْد

228. Dies Nahawend.

Conf. Abulfar. p. 179.

III.

Facete ingenioseque dicta.

1.

Mohammedes.

١ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

1. Mohammedanus is est, a cujus lingua et manu Mohammedani securi sunt.

٢ الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ

2. Prudens is est, qui animam suam subigit et statui post mortem operatur.

٣ كُلُّكُمْ رَاعٍ مَسْتَوٍ عَنْ رَعِيَّتِهِ

3. Omnes vos pastores estis, qui de pecoribus pascentibus suis (a Deo) interrogabuntur.

٤ أَوَّلُ مَا تَفْقِدُونَ مِنْ دِينِكُمُ الْإِيمَانُ وَآخِرُ مَا تَفْقِدُونَ

الصَّلَاةُ

4. Res prima religionis vestrae, quam amittetis, fides (Rechtgläubigkeit) est, postrema autem res, quam amittetis, preces sunt.

٥ الرِّزْقُ أَشَدُّ طَلَبًا لِلْعَبْدِ مِنْ أَجَلِهِ

5. Res ad vitam necessariae servum Dei magis quaerunt quam vitae finis.

٦ وَالنَّظَرُ إِلَى الْخَضِرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ

6. Adspectus rerum viridium videndi facultatem auget.

Codex Lugd. addidit والنظر الى المرأة الحسناء يزيد في البصر
 „et adspectus feminae pulchrae videndi facultatem auget.“
 Codex Berol. habet والنظر الى الامراء الحسناء كذلك
 Et adspectus feminae pulchrae eodem modo; sed dubitare
 licet, num verba Mohammedi tribuenda sint.

٧ الشُّومُ فِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْأَدَارِ

7. Infelicitas in muliere, in equo et domo est.

٨ نِعَمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصَّحَّةُ

وَالْفَرَاغُ

8. In duobus beneficiis multi homines decepti sunt: in sanitate et otio.

٩ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمُ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ

9. Virtute praediti in hoc mundo, etiam in altero mundo virtute praediti erunt.

١٠ السُّلْطَانُ ظُلٌّ أَمَّا فِي الْأَرْضِ يَاوَى إِلَيْهِ كُلُّ مَظْلُومٍ

10. Rex umbra Dei est in terra ejus, ad quam quilibet injuria laesus se recipit.

السَّعَادَةُ كَرَّ السَّعَادَةِ طُولُ الْعُمُرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى ١١

11. Felicitas, summa felicitas est vita longa in obedientia erga Deum altissimum.

حَصَلَتَانِ لَا تَكُونَانِ فِي مُنَافِقٍ حُسْنُ سَمْتٍ ١٢

وَفَقْدُهُ فِي الدِّينِ

12. Duae proprietates in hypocrita non reperiuntur: pulchritudo agendi rationis et intelligentiae in religione.

فَقْدُ in cod. Lugd.; sed Reisk. in margine f. فَقْدُ adscripsit.

الشَّيْخُ شَابٌّ فِي حُبِّ اتْنَيْنِ فِي حُبِّ طُولِ ١٣

الْحَيَاةِ وَكَثْرَةِ الْمَالِ

13. Senex juvenis est in amore duarum rerum: in amore vitae longae et multarum opum.

فُضُوحُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ ١٤

14. Ignominia hujusce mundi levior est, quam ignominia alterius mundi.

كَانَتْ الْأَرْوَاحُ جُنُودًا مُجَنَّدَةً فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ١٥

اِخْتَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ

15. Animae fuerunt exercitus collecti. Quae se invicem cognoverunt, eae societatem coluerunt, quae autem se non cognoverunt, eae dissenserunt.

١٥ الرُّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تَكْثُرُ أَلْهَمَ وَالْحُزْنَ

16. Desiderium hujus mundi quo quis impletus est, coras et tristitiam auget.

١٦ الْبَطَالَةُ تَقْسِي الْقَلْبَ

17. Fortitudo cor indurat.

١٧ الزُّنَا يُوْرِثُ الْفَقْرَ

18. Scortatus paupertatem adducit.

١٨ رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

19. Principium sapientiae timor Dei est.

١٩ صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ الشُّوْءِ

20. Artificia virtutis a locis periculosis mali custodiunt.

٢٠ صَلَاةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعَمْرِ

21. Conjunctio propinquitatis vitam auget.

٢١ الرَّجُلُ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ

22. Vir in umbra eleemosynarum suarum est, ut inter homines iudicium ferat.

In cod. Berol. يَقْضَى عَلَى (damnet) legitur.

٢٣ الْعُلَمَاءُ أَمَنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

23. Sapientum fidei Deus creaturas suas commisit.

٢٤ الْمُؤْمِنِينَ لِلْمُؤْمِنِينَ كَالنَّبِيِّانِ يَشُدُّ بَعْضُهُمْ بَعْضًا

24. Mohammedanorum ratio inter se aedificio similis est, cujus pars una alteram firmat.

٢٥ مَا وَفَى بِهِ الْآمِرُ عَرَضُهُ كُتِبَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ

25. Res per quam vir honorem suum custodit, pro ea ei eleemosyna adscribitur.

٢٦ النَّاسُ مَعَادِينُ كَمَعَادِينِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

26. Homines sunt fodinae ut fodinae auri argentine.

٢٧ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ وَعِمَادُ الدِّينِ الْفَقْهَ

27. Cuilibet rei columna est, religionis autem columna est intelligentia (s. scientia rerum divinarum).

٢٨ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ

28. Mohammedanus Mohammedani frater est; eum neque injuria adfcit neque prodit (inimico).

٢٩ الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ تَرَكَ عِيَالَهُ بِخَيْرٍ وَقَدَّمَ

عَلَى رَبِّهِ بَشَرًا

29. Vae illi! vae illi, qui familiam suam e vita decedens in bono relinquit et ad dominum suum cum malo accedit.

٣٠ مَنْ سَرَتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

30. Quem benefactum suum gaudio implet et cui malefactum suum displicet, is credens in Deum (Mohammedanus) est.

٣١ مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا

31. Qui honorem alterius mundi cupit, is ornamentum hujus mundi relinquit.

٣٢ مَنْ أَصْبَحَ مُعَاوِي فِي بَدَنِهِ أَمِنًا فِي سِرْبِهِ عِنْدَهُ

قُوَّةٌ يَوْمَهُ فَكَأَنَّمَا حَيَّوَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِحَدَافِيرِهَا

32. Qui incolumis est in corpore suo, securus in animo suo, alimenta diei praesentis habens, ei mundus cum lateribus suis (totus mundus) collectus esse videtur (i. e. omnia hujus mundi bona necessaria possidet).

٣٣ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ

33. Misereatur Deus servi (Dei), qui bonum dicit, et tum re potitur, aut silet et tum salvus est!

٣٤ جَبَلَتْ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَبَغِضَ

مَنْ أَسَاءَ

34. Animi ita constituti sunt, ut ament eum, qui ipsis benefecit et odio habeant, qui ipsis malefecit.

٣٥ دَعِ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ

35. Omitte facere id, de quo dubium habes et aggre-
dere id, de quo non dubitas!

In codice Lugd. verba إلى ما لا يريبك omissa sunt.

٣٦ اَلْتَمِزُوا الرِّزْقَ فِي خَبَايَا اَلْأَرْضِ

36. Quaerite res ad vitam necessarias in locis ab-
ditis terrae?

٣٧ اَطْلُبُوا الْفَضْلَ عِنْدَ الرَّحَمَاءِ مِنْ أُمَّتِي تَعِيشُوا

فِي أَكْنَافِهِمْ

37. Si praestantiam (beneficium) apud misericordes
e populo meo quaeritis, in eorum tutela vi-
vetis.

٣٨ لِيَأْخُذِ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَمِنْ دُنْيَاهُ

لَاخِرَتِهِ وَمِنْ الشَّيْبَةِ قَبْلَ الْكِبَرِ وَمِنْ الْحَيَاةِ

قَبْلَ الْمَمَاتِ فَمَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ

أَوْ النَّارُ

38. Capiat servus Dei a se ipso pro se ipso et ab hoc mun-
do pro altero et ab adolescentia ante senectutem

et a vita ante mortem; nam post hanc mundum domus non est, nisi paradisus aut ignis infernus.

٣٩ اتَّقُوا دَعْوَةَ الظَّالِمِ فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى الْغَمَامِ

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَوِّتِي وَجَلَالِي لِأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ

بَعْدَ حِينٍ

39. Timete invocationem Dei, ab injuria adflicto proficiscéntem; nam a nubibus tollitur. Dicit deus altissimus: Juro per potentiam et majestatem meam, profecto! opem tibi feram et si post aliquod tempus.

٤٠ لَا يَفْلَحُ قَوْمٌ تَمَلَّكَهُمْ امْرَأَةٌ

40. Felix non est gens, quam mulier regit.

٤١ لَا يَبْلُغُ الْمَرْءُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا

أَضَاهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَ لَمْ يَكُنْ

لِيُصِيبَهُ

41. Non pervenit vir ad veram in religione fidem, donec scit, res, quas assecutus sit, ipsum fugere non potuisse, et res quas assecutus non sit, ipsum attingere non potuisse.

٤٢ لَا يَشْبَعُ عَالِمٌ مِنْ عِلْمٍ حَتَّى يَكُونَ مِنْتَهِاءَ الْجَنَّةِ

42. Non satiatur doctus scientia, donec extremum
ejus paradismus sit.

٤٣ لَا يَعْجِبَنَّكُمْ إِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَعْلَمُوا كُنْهَ عَقْلِهِ

43. Ne admiratione adficiat vos viri religio Moham-
medica, donec sciatis, quatenus ingenii ejus
ratio sit.

٤٤ إِنْ أَلَّاهُ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ
تَرَى عَلَيْهِ

44. Deus, quum in servum (Dei) beneficium con-
fert, cupit, ut illud ex ejus habitu appareat.

٤٥ إِنْ أَلَّاهُ يُحِبُّ الْإِرْفَاقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ

45. Deus bonitatem (lenitatem) in tota re amat.

٤٦ إِنْ هَذِهِ الْقُلُوبُ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ قَبِيلَ

فَمَا جَلَّاهَا قَالَ ذِكْرُ الْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ

46. Corda haec rubigine inficiuntur, sicut ferrum
rubigine inficitur. Interrogabatur: Sed per
quamnam rem poliuntur? Respondit: Per mor-
tis recordationem, et Corani lectionem.

٤٧ لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ

47. Is e nostrorum numero habendus non est, qui
a Deo opibus largis donatus, erga familiam
suam parcus est.

٤٨ لَيْسَ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَنْتِ

أَوْ لَيْسَتْ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ

48. Ex opibus tuis commodo tibi non est, nisi id quod edisti et tum perdidisti aut quo tanquam vestimento usus es, et tum consumsisti; aut pauperibus dedisti, et tum a te removisti.

٤٩ اخْلُقْ كُلَّهُمْ عِيَالٌ لِلَّهِ فَاحْبِبْهُمُ إِلَيْهِ أَنْفَعَهُمْ

لِعِيَالِهِ

49. Homines omnes sunt Dei familia; omnium carissimus autem ei is est, qui familiae suae maximam utilitatem adfert.

٥٠ كَفَى بِالسَّلَامَةِ دَاءٌ

50. Integritas sufficit tanquam morbus.

٥١ رَبِّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

51. Saepe nuntium perferens melius memoria tenet quam is, qui audit.

٥٢ جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

52. Pulchritudo viri in linguae facundia consistit.

٥٣ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ

53. Jejunium hiemis tempore est bona praeda, quae sine molestia contingit.

٥٤ الْحَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْحَيْلِ

54. Bonum adligatum est ad capronas equorum.

٥٥ التَّاجِرُ الْجَبَانُ مُحَرَّمٌ

55. Mercator meticulosus nil lucratur.

٥٦ السَّلَامُ حَيَّةٌ لِمَلَّتْنَا وَأَمَانٌ لِدِمَّتْنَا

56. Salus, quam dicimus, est salutatio religioni nostrae et securitas clientelae nostrae.

٥٧ الْعَالِمُ وَالْمَتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي خَيْرٍ

57. Sciens et discens sunt duo consortes in bono.

٥٨ مَنْ صَمِتَ نَجَا

58. Qui silet, is salvus est.

٥٩ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ

59. Qui Deo se submittit, eum Deus tollit.

2.

Abu - Becr.

٦. اِنَّ اِلٰهَ قَرْنٍ وَعِدَهُ بَوْعِيْدِهِ لِيَكُوْنَ الْعَبْدُ
رَاغِبًا رَاهِبًا

60. Deus promissum suum cum minis suis conjunxit, ut servus (Dei) desiderans et simul timens sit.

٦١. لَيْسَتْ مَعَ الْعَرَاءِ مُصِيبَةٌ

61. Non est cum pulchra patientia (solatio) afflictio.

٦٢. الْمَوْتُ أَهْوَنُ مَا يَعْصِدُهُ وَأَشَدُّ مَا قَبْلَهُ

62. Quae post mortem sunt, ea leviora sunt, quae ante mortem sunt, ea duriora sunt.

٦٣. ثَلَاثٌ مِّنْ كُنْ فِيْهِ كُنَّ عَلَيْهِ الْبَغْيُ وَالنَّكَثُ وَالْمَكْرُ

63. Tres res contra eum sunt, in quo sunt: injustitia, pacti violatio et dolus.

٦٤. ذَلَّ قَوْمٌ اَسْتَدَوْا اَمْرَهُمْ اِلَى اِمْرَاةٍ

64. Gens vilis est, quae res suas mulieri tradidit.

٦٥. لَا يَكُوْنَنَّ قَوْلُكَ لَعْنًا فِي عَفْوٍ وَلَا عُقُوْبَةٌ وَلَا تَجْعَلْ

وَعِيْدَكَ ضَرْجًا فِي كُلِّ شَيْءٍ

65. Ne sit verbum tuum vanum in condonando et in puniendo et in nulla re cum clamore miseris!

٦٥ إِذَا قَاتَكَ حِبْرٌ فَاذْبُذْ وَأَنْ كُونُكَ شَرَفًا مَغْلُوبًا

66. Quod si bonum te fugit, id assequere et si malum te assequitur, sine id praeterire!

٦٦ إِنْ عَلِمْتَ مِنْ شَيْءٍ عَيْنُكَ تَرَكَ

67. Super te a Deo oculi (speculatores, sunt, qui te vident.

٦٧ حِصْرٌ عَلَى مَوْتٍ نَوْعٌ لَكَ أَكْبَرُ

68. Mortem avide cupi, ut vita tibi detur!

Verba haec Chahid ben-Arwah dixit, quum cum contra eos misisset, qui a religione Mohammedis defecerant. Conf. Abul. Ann. T. I. p. 24.

٦٨ رَجِبَ إِلَهُ امْرَأَةٍ أَعْتَنَ خَلْفَ بِنَفْسِهِ

69. Deus viri misereatur, qui fratrem anima sua adjuvavit!

٦٩ يَا هُدَى الطَّرِيقِ جَرَتْ دُفْعَرُ الْبَحْرِ

70. O dux viae! deflexisti. Prima lux aurorae aut mare. Conf. Meid. prov. C. 1, 345.

٧٠ أَطْوَعَ النَّاسِ إِلَهُ أَشَدَّكُمْ بَعْضًا مَعْصِيَتِهِ

71. Obedientissimus hominum erga Deum est, qui inobedientiam erga eum maxime vdit.

٧٢. إِنَّ اللَّهَ يَرَىٰ مِنْ بَاطِنِكَ مَا يَرَىٰ مِنْ ظَاهِرِكَ

72. Deus internam conditionem tuam non minus videt, quam externum statum tuum videt.

٧٣. إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ أَشَدُّهُمْ تَوَلِّيًّا لَهُ

73. Omnium hominum Deo dignissimus est is, qui eum sibi amicum eligere maxime cupit.

٧٤. إِيَّاكَ وَعَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَإِنَّ اللَّهَ أَبْغَضَهَا أَوْ
أَبْغَضَ أَهْلَهَا

74. Cave injustitiam temporis ante Mohammedem, nam Deus eam odit aut ejus fautores odit.

٧٥. كَثِيرُ الْقَوْلِ يَنْسَى بَعْضَهُ بَعْضًا وَأَنَّهَا لَكَ مَا
وَعَى عَنْكَ

75. Multa verba in causa sunt, cur unius ob alterum obliviscamur; tibi (sé. commodo) autem nonnisi id est, quod memoriae mandatum est.

٧٦. لَا تَكْتُمِ الْمُسْتَشَارَ خَيْرًا فَتَوَلَّى مِنْ قَبْلِ نَفْسِكَ

76. Ne celes eum, quem consilium rogasti, bonum (nuntium), nam a parte tua tibi periculum imminet!

Loco vocis خيرا bonum codex Berol. خبرا nuntium habet, quod praeferendum videtur.

٧٧ أَصْلَحْ نَفْسَكَ يَصْلَحْ لَكَ النَّاسُ

77. Quod si te ipsum recte instituis, homines tibi apti erunt.

٧٨ لَا تَجْعَلْ سِرَّكَ مَعَ عِلَانِيَتِكَ فَيَمْرُجَ أَمْرُكَ

78. Ne secretum tuum cum re tua publica ponas, res enim tua turhabetur!

٧٩ خَيْرُ الْخَصْلَتَيْنِ لَكَ أَبْغَضُهُمَا إِلَيْكَ

79. Optima duarum proprietatum ea est, quae tibi maxime exosa est.

٨٠ وَاللَّهِ مَا نِمْتُ فَحَلَمْتُ وَمَا شَبَّهْتُ فَتَوَقَّعْتُ

وَأَنِّي لَعَلِّي السَّبِيلُ مَا زَعَمْتُ وَلَمْ أَلْ جَهْدًا وَأَنِّي

أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَأَحْذِرْكَ يَا عَمْرُؤُ نَفْسَكَ

فَإِنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ شَهْوَةً إِذَا أُعْطِيَتْهَا تَمَادَتْ فِيهَا

وَرَغَبَتْ إِلَيْهَا

80. Per Deum! non dormivi et tum somniavi et non incertam opinionem habui et tum opinatus sum. Et ego profecto in via non declinavi a vero, et in diligentia studioque officio non defui. Ego tibi praecipio, ut Deum timeas et te ipsum cavere jubeo, o Ohmare! nam

cuilibet animae cupiditas est, cui si tu obedis,
permanet in ea, eique dedita est.

Haec verba successori suo Ohmaro morte appropin-
quante dixit.

٨١ هَكَذَا كُنَّا حَتَّى قَسَتْ قُلُوبُنَا

81. Ita constituti eramus, donec animi nostri in-
duruerunt.

Haec verba dixit, quam viri, quibus e regione Je-
men venientibus Coranum praelegisset, plorarent.

٨٢ مَا حَبَوْنَاكَ بِهَا إِنَّهَا حَبَوْنَاهَا بِكَ

82. Non id (imperium) tibi dedimus; sed te ei
dedimus.

Haec verba Ohmaro dixit roganti, ut aliam quam ip-
sum successorem in imperium constitueret.

٨٣ لَا تَمَاطْ جَارَكَ فَإِنَّهُ يَبْقَى وَيَذْهَبُ النَّاسُ

83. Ne adverseris vicino tuo, nam ille remanet et
homines abeunt!

Haec verba filio suo Ahbd-Airahmano dixit, quem
vicino suo adversantem conspiceret.

٨٤ اسْتَمْسِكْ بِغُرْزِهِ فَإِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ

84. Prehende ejus stapedem, nam in recta via
est!

Haec verba Ohmaro dixit, quum contra Mohammedis
sententiam pacem cum Meccae incolis faciendam esse
negaret.

هـ إِنَّ أَكْيَسَ الْكَيْسِ اتَّقَى وَإِنَّ أَعْجَزَ الْعُجُزِ
 الْفُجُورَ وَإِنَّ أَقْوَأَكُمْ عِنْدِي الضَّعِيفَ حَتَّى
 أُعْطِيَهُ وَإِنْ أَضَعَفَكُمْ عِنْدِي الْقَوَى حَتَّى
 أَخْذَ مِنْهُ الْحَقَّ إِنَّكُمْ فِي مَهَلٍ وَرَاءَهُ لَجَلٍ
 قَبَّادِرُوا فِي مَهَلٍ أَحَالِكُمْ قَبْلَ أَنْ تَقْطَعَ أَمْالَكُمْ
 فَتَرْدُّكُمْ إِلَى سُوءِ أَعْمَالِكُمْ

85. Maxima prudentia est Dei timor et infirmissima debilitas est improbitas. Et vestrum robustissimus apud me debilis est, ut ei dem, et infirmissimus vestrum apud me robustus est, ut ab eo veritatem capiam. Vos in lento progressu estis, postquam vitae finis est. Festinate igitur in lento progressu fatigati vestrorum, antequam spes vestra abrum-pitur; nam (ea spes) ad prava facta vestra vos propellit.

Verba haec in oratione (خطبة) dixit.

٨٦ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ نَافِلَةً حَتَّى يُؤَدَّى فَرِيضَةٌ

86. Deus sponte susceptam rem non adimit, donec lege praescriptae rei satisfactum est.

In codice Lugd. haec verba cum praecedentibus conjuncta sunt.

Quum virum vestem qui portaret, interrogasset
 اتبيع الثوب Num vestem vendis? et hic respondisset:
 لا عافاك الله Non, incolumem te Deus servet! ei dixit:

قد علمتم لو تعلمون قل لا عافاك الله

Jam edocti estis, si discere velletis. Dic! non; et incolumem
 te Deus servet! Causa eür Abu-Becrus ista verba di-
 xerit, in eo posita est, quod omissa voce و negandi par-
 ticula لا cum verbo عافاك conjungi possit, ut vertatur:
 Ne incolumem te Deus servet!

٨٧ اربع من كن فيه كان من خيار عباد الله من
 فرح للتائب واستغفر للمذنب ودعا للمذنب
 واعان المحسن

87. Quod si quatuor res in homine sunt, optimis
 Dei servis accensendus est: qui ob poeniten-
 tem laetatur et peccatori veniam a Deo rogat
 et Deum rogat, ut infelici auxilium ferat et
 benefactori opem praestat.

٨٨ حَقَّ لِمَيِّرٍ اِنْ يُوَضَّعَ فِيهِ الْحَقُّ اَنْ يَكُونَ
 ثَقِيلاً وَحَقَّ لِمَيِّرٍ اِنْ يُوَضَّعَ فِيهِ الْبَاطِلُ اَنْ
 يَكُونَ خَفِيفًا

88. Convenit librae, si veritas in ea ponitur, ut
 gravis sit et convenit librae, si in ea vanum
 ponitur, ut levis sit.

3.

Ohmarus.

٨٩ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَ الْخِيَارُ فِي يَدِهِ

89. Qui secretum suum occultat, in ejus manu electio est.

٩٠ أَشَقَى الْوَلَاةِ مَنْ شَقِيَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ

90. Praefectorum miserrimus est, cujus subditi per ipsum miseri redduntur.

٩١ اتَّقُوا مَنْ تَبَغَضَ قُلُوبُكُمْ

91. Cavete eum, quem animi vestri odio habent.

٩٢ أَعْقَلُ النَّاسِ أَعْدَرُهُمُ لِلنَّاسِ

92. Hominum prudentissimus est, qui hominibus maxime excusatus est.

٩٣ لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ

93. Ne differas opus hodierni diei in crastinum!

٩٤ اجْعَلِ الرَّأْسَ رَأْسَيْنِ

94. Fac caput esse duo capita!

٩٥ أَخِيفُوا الْهَوَامَّ قَبْلَ أَنْ تُخِيفَكُمُ

95. Metum injicite reptilibus, priusquam vobis metum injiciunt !

٩٥ لِي عَلَى كُلِّ خَائِنٍ أَمِينَانِ الْمَاءُ وَالطِّينُ

96. Mihi contra omnem deceptorem sunt duae res fidae, aqua scilicet et lutum.

٩٦ أَكْثَرُوا مِنَ الْعِيَالِ فَأَنْتُمْ لَا تَدَبَّرُونَ بِمَا تَرْزُقُونَ

97. Magnam vobis parate familiam, nam vos nescitis id, quod vos a Deo dono accipietis.

٩٧ لَوْ أَنَّ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ بَعِيرَانِ لَمَا بَالَيْتُ

أَيُّهُمَا رَكِبْتُ

98. Quod si gratia et patientia duo jumenta essent, non curarem, quonam eorum veherer.

٩٨ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الشَّرَّ كَانَ أَحَدَرًا أَنْ يَقَعَ فِيهِ

99. Qui malum non novit, is dignior est, ut in id incidat.

٩٩ مَا الْحَمْرُ صَرَفًا يَأْذِيبُ لِلْعُقُولِ مِنَ الطَّمَعِ

100. Vinum purum non magis aufert mentem, quam cupidō.

١٠٠ قَلَّ مَا أَدْبَرَ شَيْءٌ فَأَقْبَلَ

101. Raro res, quae retrocessit (infelix), tum processit (felix).

١٠٢ إِلَى اللَّهِ أَشْكُو ضَعْفَ الْأَمِينِ وَخِيَانَةَ الْقَوِيِّ

102. Cum Deo queror debilitatem fidi et perfidiam robusti.

١٠٣ مَرْدَوَى الْقَرَابَاتِ أَنْ يَتَرَلُّوْا وَلَا يَتَجَاوِرُوا

103. Impera propinquis, ut se invicem visitent, sed invicem vicini ne sint.

١٠٤ غَمَضُ عَنِ الدُّنْيَا عَيْنَكَ وَوَلِّهِ عَنْهَا قَلْبَكَ وَإِيَّاكَ

أَنْ تَهْلِكَ كَمَا أَهْلَكَتَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ فَقَدْ

رَأَيْتَ مَصَارِعَهَا وَعَايَنْتَ سُوءَ أَثَرِهَا عَلَى أَهْلِهَا

وَكَيْفَ عَرَى مَنْ كَسَتْ وَجَاعَ مَنْ أَطْعَمَتْ

وَمَاتَ مَنْ أَحْيَيْتَ

104. Contrahe palpebras tuas, ne mundum adspicias, et ab eo animum tuum remove et cave, ne te perdat, quemadmodum ante te viventes perdidit, nam tu loca ubi eos prostravit, jam vidisti et oculis tuis vestigia, quae ipsi deditis impressit, conspexisti, et quam nudus esset, quem vestivit et famelicus esset, quem cibavit, et mortuus esset is, cui vitam conservavit.

١٠٥. أَيَاكُمْ وَالْقَحْمَ الَّتِي مِنْ هَوَىٰ فِيهَا أَنْتَ
عَلَىٰ نَفْسِهِ وَأَلَمْتَ بِهِ

105. Cave actiones temerarias, in quas si quis incidit, eum obraunt et occupant.

١٠٦. لِحِفْظٍ مِنَ النِّعَةِ احْتِفَاطِكَ مِنَ الْمَعْصِيَةِ
فَوَاللَّهِ هِيَ أَخَوْفُهَا عِنْدِي عَلَيْكَ أَنْ يَسْتَدْرِجَكَ
وَيُخَدِّعَكَ

106. Cave commodam vitam, quemadmodum inobedientiam erga Deum caves, nam, per Deum! ea ex mea sententia tibi magis timenda est, ne te fallat et decipiat.

107. Filió suo Ahbd-Allah haec scripsit:

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَفَاهُ وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ
كَفَاهُ وَمَنْ أَقْرَضَهُ جَوَاهُ وَمَنْ شَكَرَهُ زَادَهُ فَلْيَكُنِ التَّقْوَى
عِمَادَ بَصْرِكَ وَجَلَاءَ قَلْبِكَ وَاعْلَمْ أَنََّّهُ لَا عَمَلَ لِمَنْ لَا
نِيَّةَ لَهُ وَلَا أَجْرَ لِمَنْ لَا حِسْبَةَ لَهُ وَلَا مَالَ لِمَنْ لَا رِفْقَ
لَهُ وَلَا جَدِيدَ لَهُ لِمَنْ لَا خَلْقَ لَهُ وَالسَّلَامُ

Praemissa laude etc.: Qui Deum timet, eum

custodit (Deus) et qui in Deo fiduciam ponit, ei sufficit Deus et qui ei mutuo dat, ei retribuit, et qui gratias ei agit, ei auget (beneficia). Sit autem timor Dei columna visus tui et politio animi tui. Scias, non esse opus sine proposito et non esse mercedem ei, cui merces non sit, et non esse opes ei, cui adjumentum non sit, et non esse novum ei, cui tritum (vetustum) non sit. Salutem!

لَيْسَ لِأَحَدٍ عُدْرٌ فِي تَعَمُّدٍ ضَلَالَةٍ حَسِبَهَا ١٨
هَدَى وَلَا تَرَكَ حَقَّ حَسِبَهُ ضَلَالَةً

108. Nulli est excusatio in proposito erroris, quod rectum esse putavit et non in recto omisso, quod falsum esse putavit.

١٩ شَرَّارُ الْأُمُورِ مُحَدِّثَاتُهَا

109. Pessimae res sunt novae.

١١٠ اِقْتِصَادٌ فِي سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنْ اجْتِهَادٍ فِي بِدْعَةٍ

110. Modum tenere in lege vetere melius est, quam summa diligentia in nova haeresi.

١١١ لَا يَنْفَعُ تَكَلُّمٌ بِحَقِّ لَا نَفَاذَ لَهُ

111. Inutile est sermonem proferre rectum, cui efficacia non est.

١١٢ لَا تُسْكِنُوا نِسَاءَكُمْ الْغُرَفَ وَلَا تُعَلِّمُوهُنَّ الْكِتَابَةَ

وَأَسْتَعِينُوا عَلَيْهِمْ بِالْعَرَى وَعَوِّدُوهُمْ لَا قَانَ نَعَم
بِحَرْثِهِمْ

112. Ne mulieribus vestris loca superiora habitanda date et ne artem scribendi eas docete, et in auxilium contra eas adhibete nuditatem, et verbo minime eas adsuefacite, nam vox sane eas audaces reddit.

113. Quum vir quidam, quem rem interrogasset, dixisset: Deus optime scit: *اللَّهُ أَعْلَمُ*: dixit:

قَدْ شَقِينَا إِنْ كُنَّا لَا نَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ إِذَا سَأَلَ
أَحَدُكُمْ عَنْ شَيْءٍ لَا يَعْلَمُهُ فَلْيَقُلْ لَا أَدْرِي

Jam miseri sumus, si nescimus, Deum optime scire. Quum vero unus vestrum de re interrogatur, quam nescit, dicat: Nescio.

Ipsa dicere solebat.

إِذَا لَمْ أَعْلَمْ مَا لَمْ أَرْ فَلَا عَلِمْتُ مَا رَأَيْتُ

Quam ego rem nescio, quam non vidi, tu quoque rem nescis, quam ego vidi.

۱۱۴ الدُّنْيَا أَمَلٌ مُخْتَمَرٌ وَأَجَلٌ مُنْتَقِصٌ وَبَلَاغٌ إِلَى
دَارٍ غَيْرِهَا وَسَبِيلٌ إِلَى الْمَوْتِ لَيْسَ فِيهِ تَعْرِيجٌ

114. Mundus est spes morte nobis erepta et terminus deminutus, et perductio ad domum alteram

et iter ad mortem, in quo non est commo-
ratio.

١١٥ فَرَحَمَ اللَّهُ أَمْرًا فَكَّرَ فِي أَمْرِهِ وَنَصَحَ لِنَفْسِهِ
وَرَأَى رَبَّهُ وَاسْتَقَالَ ذَنْبَهُ

115. Deus misereatur viri, qui de re sua cogitat et
se ipsum monet et dominum suum observat
(timet) et ut a peccato suo liberetur, rogat.

١١٦ إِذَا تَنَاجَى الْقَوْمُ فِي دِينِهِمْ دُونَ الْعَامَّةِ فَهُمْ فِي
تَأْسِيسٍ ضَلَالَةٍ

116. Quum homines inter se clanculum loquuntur
de religione sua caeteris non admissis, erroris
fundamentum jaciunt.

١١٧ أَيَاكُمْ وَالْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا مُكْسِلَةٌ عَنِ الصَّلَاةِ
مُفْسِدَةٌ لِلْحَسَنِ مُوَدِّةٌ إِلَى السُّقْمِ

117. Cavete ventris impletionem, efficit enim, ut in
precibus segnes simus, sensus nostros corrup-
pit et ad aegritudinem ducit.

١١٨ مَنْ يَيْئَسَ عَنْ شَيْءٍ اسْتَغْنَى عَنْهُ

118. Qui de re desperat, ea carere potest.

١١٩ الدِّينُ مَيْسَرُ الْكِرَامِ

119. Religio nota pulchritudinis generosorum est.

١٢٠ رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا أَهْدَى إِلَيَّ عِيُوبِي

120. Deus viro faveat, qui vitia mea ad me adducit (ut ea noscam).

١٢١ السَّيِّدُ هُوَ الْجَوَادُ حِينَ يُسْتَلُ الْحَلِيمُ حِينَ

يُسْتَجْهَلُ الْبَارُ بِمَنْ يِعَاشِرُهُ

121. Dominus est is, qui, beneficus est, quando rogatur, intelligit, quando alii ignorantem eum esse putant, pius (beneficus) erga eum est, qui cum eo consortium habet.

١٢٢ أَفْلَحَ مَنْ حَفِظَ مِنَ الطَّمَعِ وَالْغَضَبِ وَالْهَوَى نَفْسَهُ

122. Felix est, qui ab aviditate, ira et amore se ipsum custodit.

Ohtsman.

١٣٣ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ آفَةً وَلِكُلِّ نِعْمَةٍ عَآفَةٌ وَإِنَّ آفَةَ
هَذَا الدِّينِ وَعَآفَةُ هَذِهِ النِّعْمَةِ عَيَّابُونَ طَعَّانُونَ
يُرُونَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَيُسِرُّونَ مَا تَكْرَهُونَ

123. Cuilibet rei est corruptela et cuilibet pulchrae conditioni est noxa et corruptela hujus religionis et noxa hujus pulchrae conditionis sunt multum vituperantes, obtrectatores, qui vobis ostendunt id quod amatis et occultant id, a quo abhorretis.

١٣٤ طَعَامٌ مِثْلُ النَّعَامِ يَتَّبِعُونَ أَوَّلَ نَاعِقٍ

124. Viles similes sunt ovibus, quae primum increpantem sequuntur.
النعماء est pro النعام.

١٣٥ مَا يَوْعُ اللَّهُ بِالسُّلْطَانِ أَكْثَرُ مِمَّا يَوْعُ بِالْقُرْآنِ

125. Quod prohibet Deus per regem plus est, quam id, quod prohibet per Coranum.

١٣٦ الْهَدِيَّةُ مِنَ الْعَامِلِ إِذَا عُرِلَ مِثْلُهَا مِنْهُ إِذَا عَمِلَ

126. Donum a praefecto oblatum, quando remove-

١٣٥ مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ

135. Qui sibi ipsi honoratus est, ei cupiditas sua despecta est.

١٣٦ أَلَا حُرَيْدَعُ هَذِهِ اللَّمَاطَةُ لِأَهْلِهَا

136. Nonne ingenuus has cibi reliquias iis relinquit, qui iis egent.

١٣٧ إِنَّهُ لَيْسَ لَأَنْفُسِهِمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا
أَلَّا بِهَا

137. Animis vestris pretium non est, nisi paradisus, et ne eas vendatis nisi isto pretio.

١٣٨ مَنْ عَظَّمَ صَغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ بِكِبَارِهَا

138. Qui parvas calamitates magnas esse ducit, ei Deus magnas mittit.

١٣٩ الْوِلَايَاتُ مَضَامِيرُ الرِّجَالِ

139. Provinciae hippodromi virorum sunt.

١٤٠ لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ

140. Una regio te dignior non est, quam altera.

١٤١ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَاكَ
Hæc dixit

homines contra eum castris, quae te portat.

١٤٢ إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَابِعَةٌ فَتَنْتَظِرْ لَخَوَانِهَا

142. Quum in viro indoles grata est, ejus sorores
exspecta!

١٤٣ الْغَيْبَةُ جَهْدٌ الْعَجْزُ

143. Sermo, quo absens vituperatur, est potentia
debilis.

١٤٤ رَبِّ مَقْتُونٍ يَحْسُنُ الْقَوْلَ فِيهِ

144. De eo, qui in aerumnam coniectus est, in-
terdum pulchre loquuntur.

١٤٥ مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ فَإِنَّ أَوَّلَهُ نَظْفَةٌ وَآخِرُهُ

جِيْفَةٌ لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ

145. Quanam homini est causa gloriandi, initium
enim ejus est gutta et finis ejus est cadaver,
se ipsum non sustentat et mortem suam non
repellit.

١٤٦ الدُّنْيَا تَغُرُّ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ إِنْ أَلَلَّ لَمْ يَرْ فِيهَا

تَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ وَإِنْ أَهَلَّ

الدُّنْيَا كَرَّكِبُ بَيْنَاهُمْ حَلُّوا إِذْ صَاحَ سَابِقُهُمْ

فَارْتَحَلُوا

146. Mundus decipit, nocet et transit. Non voluit

Deus esse in eo aut praemium amicis suis aut poenam inimicis suis; incolae enim mundi similes sunt viam facientibus, quibus, dum descenderunt, propellens acclamat, et tum pergunt.

١٤٧ من صَارَعَ الْحَقَّ صَرَعَهُ

147. Qui contra rectum luctatur, prosternitur.

١٤٨ الْقَلْبُ مِصْحَفُ الْبَصَرِ

148. Animus codex intelligentiae est.

١٤٩ التَّقَى رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ

149. Timor Dei princeps facultatum hominis est.

١٥٠ مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعِ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا لِمَا

عِنْدَ اللَّهِ وَأَحْسَنَ مِنْهُ تَبَيُّهُ الْفُقَرَاءِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ

اِتِّكَالًا عَلَى اللَّهِ

150. Quam pulchrum est, quod divites pauperibus se submittunt, dum Dei gratiam quaerunt; sed pulchrior etiam est superbia pauperum erga divites, quod in Deo fiduciam ponunt.

١٥١ كُلُّ مُقْتَصِرٍ عَلَيْهِ كَفٍ

151. Omne id, quo solo contenti sumus, aliud non petentes, nobis sufficit.

١٥٢ مَنْ لَمْ يُعْطَ قَاعِدًا لَمْ يُعْطَ قَائِمًا

152. Qui donum non accipit sedens, is donum non accipit stans.

١٥٢ الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِنْ كَانَ
لَكَ فَلَا تَبْطُرْ وَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ فَلَا تَضْجُرْ

153. Tempus duobus diebus constat, quorum unus pro te est, alter contra te. Ne te insolenter geras, si contra te est; ne angore perturberis, sin contra te.

١٥٣ مَنْ طَلَبَ شَيْئًا نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ

154. Qui rem quaerit eam aut totam aut ejus partem accipiet.

١٥٤ الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ

155. Quod si quis mundo nititur, quamquam talem eam esse oculis videt, ignorantiae est.

١٥٥ التَّقْصِيرُ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ إِذَا وَتَقَّتْ بِالتَّوَابِ عَلَيْهِ غَبْنٌ

156. Officio non satisfacere in pulchre agendi ratione, si praemium exspectas, erroris est.

١٥٦ الطَّمَانِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ عَجْرٌ

157. In omniquoque acquiescere, quem experientia nondum probasti, debilitatis est.

١٥٨. الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْأَخْلَاقِ

158. Avaritia omnes pravitates naturae in se continet.

١٥٩. مَنْ كَثُرَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُهُ

النَّاسِ إِلَيْهِ فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ

عَرَضَهَا لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ وَمَنْ لَمْ يَقُمْ عَرَضَهَا

لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ

159. In quem Deus multa beneficia confert, eo hominibus multum opus est, et qui in iis, quemadmodum decet, Deo satisfacit, ei ista sempiterna esse sinit, et qui Deo non satisfacit, efficit Deus, ut cessent et intereant.

١٦٠. الرِّغْبَةُ مِفْتَاحُ النَّصَبِ وَالْحَسَدُ مَطِيَّةُ التَّعَبِ

160. Desiderium clavis lassitudinis et invidia est jumentum fatigationis.

١٦١. الْحَرْقُ مُعَالَجَةٌ قَبْلَ الْأَمْكَانِ وَالْإِنَاءَةُ بَعْدَ الْفُرْصَةِ

161. Imperitia est rem tractare, antequam possibilis est et segnitia est, eam tractare post occasionem elapsam.

١٦٢. مَنْ عَلِمَ أَنَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيهَا

يَعْنِيهِ

162. Qui scit, sermonem suum partem operis sui esse, ejus sermo paucus erit, nisi in rebus ad ipsum spectantibus.

١٦٢ مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَانْكَرَهَا ثُمَّ رَضِيَهَا
لِنَفْسِهِ فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بَعِينُهُ

163. Qui vitia hominum observans ea rejicit, tum vero eadem in se grata habet, is stultus re vera est.

١٦٣ صَوَابُ الرَّأْيِ بِالْحَدِّ يَبْقَى بِقَائِلِهَا وَيَذْهَبُ
بِذَهَابِهَا

164. Rectitudo consilii in temporis vicissitudinibus remanet cum continuatione earum et abit cum abitu earum.

١٦٤ الْعَقْلُ زِينَةُ الْفَقْرِ وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى

165. Morum castitas est ornamentum paupertatis et gratiarum actio est ornamentum opulentiae.

١٦٥ الْمُؤْمِنُ بِشَرِّهِ فِي وَجْهِهِ وَحُؤْنُهُ فِي قَلْبِهِ

166. Laetitia Mohammedani in facie est, et tristitia in animo.

١٦٦ الْجَاهِلُ الْمُتَعَلِّمُ شَبِيهُ الْعَالِمِ وَالْعَالِمُ الْمُتَعَسِّفُ
شَبِيهُ الْجَاهِلِ

167. Ignarus, discens similis est gnarus et gnarus
non recte agens, ignorare similis est.

١٦٨ يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى التَّكْدِ وَلَا يَنَامُ عَلَى الْحَرْبِ

168. Vir dormit in statu orbitalis et non dormit in
statu irae.

١٦٩ النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا وَلَا يَلَامُ الرَّجُلُ عَلَى

حُبِّ أُمِّهِ

169. Homines filii mundi sunt et vir ob amorem
erga matrem non vituperatur.

١٧٠ رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ بِهِ

170. Legatus tuus est interpretas prudentiae aue
re et epistola tua est facundissimum ejus quod
loquitur.

لَا يَأْتِي مَنْ لَا يَأْتِيهِ

171. Fortuna ad eum venit, qui ad eam non venit.

١٧٢ الطَّمَعُ ضَامِنٌ غَيْرُ وَفِيٍّ

172. Aviditas est sponsor haud integer.

١٧٣ الْأَمَانِيُّ نَعْمَى أَعْيُنِ الْبَصَائِرِ

173. Desideria obtaecant oculos rationis.

١٧٤ لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَلَا بَيْعَ كَالْثَوَابِ وَلَا

قَائِدٌ كَالْتَوْفِيقِ وَلَا حَسَبٌ كَالْتَوَاضِعِ وَلَا شَرَفٌ
كَالْعِلْمِ وَلَا وَرَعٌ كَالْوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبْهَةِ وَلَا قَرِيبٌ
كَحَسَنِ الْخُلُقِ وَلَا عِبَادَةٌ كَادَاءِ الْفَرَايِضِ وَلَا
عَقْلٌ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا وَحْدَةٌ لَوْجَشٍ مِنَ الْعُجْبِ

174. Non est mercatura melior quam bonum opus
et non est lucrum melius quam remuneratio,
et non est dux melior quam Dei auxilium et
non est nobilitas tam bona quam se humiliare
et non generositas quam scientia et non probi-
tas quam cunctatio in dubio et non societas quam
pulchritudo indolis animi et non cultus dei quam
officia peragere, et non prudentia quam rerum
recta institutio et non solitudo ingrator quam
amor sui.

١٧٥ مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلَ

175. Qui diu sperat, opus non bene facit.

Audiens virum ad sectam Harurijjah pertinentem, qui
e somno evigilans Coranum legeret, dixit:

١٧٦ نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ

176. Somnus cum certitudine melior est quam preces
cum dubio.

١٧٧ إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ

177. Quum prudentia perfecta est, sermo diminuitur.

قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ١٧٨

178. Tantum valet vir quantum intendit.

قِيَمَةُ كُلِّ أَمْرٍ مَا يُحْسِنُهُ ١٧٩

179. Tantum valet vir quantum bene agit.

الْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ ١٨٠

180. Opes sunt nutrimentum cupiditatum.

النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا ١٨١

181. Homines inimici ejus, quod ignorant, sunt.

نَفْسُ الْمَرْءِ خُطَاؤُهُ إِلَى أَجَلِهِ ١٨٢

182. Anhelitus viri sunt quasi passus, quibus ad mortem tendit.

Ebn - Ahbbas.

١٨٣ صَاحِبُ الْمَعْرُوفِ لَا يَقَعُ فَإِنْ وَقَعَ وَجَدَ مَتَكًا

183. Qui virtutem exercet, non cadit et si cadit, fulcimentum invenit.

١٨٤ الْحَرَمَانُ خَيْرٌ مِنَ الْأَمْتِنَانِ

184. Frustratio melior est, quam exprobratio beneficii.

١٨٥ مَلَاكُ أُمُورِكُمُ الدِّينُ وَزِينَتُكُمُ الْعِلْمُ وَحُصُونُ

أَعْرَاضِكُمُ الْأَدَبُ وَعِزُّكُمُ الْحِلْمُ وَصِلَتُكُمُ الْوَفَاءُ

185. Id, quo res vestrae subsistunt, religio est, ornamentum vestrum scientia est, arces honoris vestri boni mores sunt, potentia (dignitas) vestra mansuetudo et donatio vestra fides.

١٨٦ الْقَرَابَةُ تَقْطَعُ وَالْمَعْرُوفُ يُكَفِّرُ وَلَمْ تَرَ كَالْمُودَةِ

186. Propinquitas abrumpitur, beneficium abnegatur, et non vidisti (rem) ut amorem.

Quum vir apud eum loquens res turbaret. dixit:

١٨٧ بِكَلَامٍ مِثْلِكَ رُزِقَ الصَّمْتُ الْمَحَبَّةَ

187. Propter sermonem similem tuo silentium amatum est.

١٨٨ لَا تَمَارِ سَفِيهَا وَلَا حَلِيمًا فَإِنَّ السَّفِيهَ يُؤْذِيكَ
وَالْحَلِيمَ يَقْلِيكَ

188. Ne cum ignorante et mansueto disputando contende, nam ignorans tibi nocebit et mansuetus te coquet.

١٨٩ اَعْمَلْ عَمَلًا مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُجْرِي بِالْحَسَنَاتِ
مُتَخَوِّفٍ بِالسَّيِّئَاتِ

189. Age modo ejus, qui scit, se praemio ornari ob bonas actiones et puniri ob pravas actiones.

Quum Ohmarus eum de viro, quem Emessae praeficeret, rogaret, dixit:

١٩٠ لَا يَصْلُحُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلًا مِنْكَ

190. Non convenit nisi quod sit vir a te missus

Et quum Ohmarus dixisset: كُنْتُ سِيسِILLE VIR! Dixit: „Non ex me utilitatem capies! et quum Ohmarus interrogasset: quamnam ob causam? respondit:

لَسَوْهَ ظَنِّي فِي سَوْهَ ظَنِّكَ بِي

„Quod ego malam opinionem de tua erga me mala opinionem concepi.“

Abhd-Allah ben-Masuhd.

(In codice meo haec Abhd-Allahi verba post Almo-
ghirahi verba leguntur.)

١٩١ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا

191. Pessimae res sunt recentiores.

١٩٢ حُبُّ الْكَفَايَةِ مِفْتَاحُ الْمَحْجُورَةِ

192. Amor sufficientiae est clavis infirmitatis.

١٩٣ مَا الدُّخَانُ عَلَى النَّارِ بِإِدَلٍّ مِنَ الصَّاحِبِ

عَلَى الصَّاحِبِ

193. Fumus non clarius indicat ignem, quam so-
cius indicat, qualis socius sit.

١٩٤ مَنْ كَانَ كَلَامُهُ لَا يُؤَافِقُ فَعِلْمَهُ قَانَمًا يُؤْبَحُ نَفْسَهُ

194. Cujus factum sermoni non consentaneum est,
is se ipsum graviter perstringit.

١٩٥ كُونُوا يَنْبَايِعَ الْعِلْمِ مَصَابِيحَ اللَّيْلِ جُدَدَ

الْقُلُوبِ خُلُقَانِ الثِّيَابِ

195. Estote fontes scientiae, lucernae noctis, cordi-
bus novis praediti et laceris vestibis induti!

١٩٦ الدُّنْيَا كُلُّهَا غُمُومٌ فَمَا كَانَ مِنْهَا فِي سُورٍ

فَهُوَ رَاحٌ

196. Totus mundus est moeror, pars autem ejus,
in qua gaudium est, lucrum est.

8

Almoghirah ben-Schohbah.

١٩٧ مَنْ أَخَّرَ حَاجَةً رَجُلٌ فَقَدْ ضَمَّنَهَا

197. Qui rem viri necessariam differt, is ejus rei
sponsor factus est.

١٩٨ إِنْ الْمَعْرِفَةُ لَتَنْفَعُ عِنْدَ الْكَلْبِ الْعُقُورَ وَالْجَمَلِ

لِلصَّوُولِ فَكَيْفَ بِالرَّجُلِ الْكَرِيمِ

198. Cognitio in mordace cane et camelo saeviente
prodest et quomodo in viro generoso non pro-
desset.

Abu-Darda.

١٩٩. السُّودُّ أَصْطِنَاعُ الْعَشِيرَةِ وَاجْتِمَاعُ الْجَوِيرَةِ
وَالشَّرَفُ كَيْفُ الْأَذَى وَيَحْدُ الْمُنْدَى وَالْغِنَى

قَلَّةُ التَّمَتَّى وَالْفَقْرُ شَرُّ النَّفْسِ

199. Principatus est beneficium genti tribuere et peccatum in se sumere, et nobilitas est aliis noxam non inferre et liberalitatem exercere, et vera opulentia est parum optare et vera paupertas est animae aviditas.

Abu-Dsarr.

٢٠٠. إِنْ لَكَ فِي مَالِكَ شَرِيكَيْنِ الْحَدَّثُ وَالْوَارِثُ
فَإِنْ قَدَّرْتَ أَنْ لَا تَكُونَ أَحْسَنَ الشُّرَكَاءِ حُظًّا
فَاعْمَلْ

200. Tibi in opibus tuis duo socii sunt: casus for-

tunae et haeres. Si igitur efficere potes, ut inter socios vilissimam portionem non accipias, fac!

Dicere solebat:

٢٠١ اللَّهُمَّ مَتَّعْنَا بِخَيْرِنَا وَأَعِنَّا عَلَى شَرِّنَا

201. O Deus! Fac ut bonis nostris fruamur et auxilium praesta nobis contra prava nostra.

Ohmar ben-Ahhd-Alahsis.

٢٠٢ مَا أَجْرُ مِمَّا لَا بُدَّ مِنْهُ وَمَا أَلْطَمُ فِيمَا لَا

يَرْجَى وَمَا الْحِيلَةُ فِيمَا سَيُرْوَل

202. Quatenus est tristitia ob rem, quam effugere non possumus et quodnam desiderium rei est, quae non speratur et quodnam remedium est in re, quae cessabit.

٢٠٣ مَنْ يَزْعُ خَيْرًا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصَدَ (غَبَطَةً)

وَمَنْ يَزْعُ شَرًّا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصَدَ قَدَامَةً

203. Qui bonum serit, fieri potest, ut (invidiam me-

tat et qui malum serit, fieri potest ut) poenitentiam metat.

Verba uncinis inclusa nonnisi in codice B. leguntur.

Viro cuidam ipsi dicenti :

جَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ خَيْرًا

Praemio te ornet Deus ob religionem Mohammedicam!

Dixit:

٢٠٤. بَلَى جَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ خَيْرًا

204. Mimime; sed Deus religionem Mohammedicam ob beneficia in me collata praemiis ornet.

Quum vir, cui irasceretur, adductus esset, eum percuti jussit, tum dixit:

٢٠٥. لَوْلَا أَنِّي غَضَبَانُ عَلَيْكَ كَضَرْبَتِكَ

205. Nisi in te iratus essem, te percuterem.

Tum eum libere dimisit.

12.

Alhasan Albazri.

٢٠٧ مَا رَأَيْتُ يَقِينًا أَشْبَهَ بِالشَّكِّ مَنْ يَقِينُ النَّاسِ
بِالْمَوْتِ وَعَقَلْتَهُمْ عِنْدَ

207. Non vidi certitudinem similiorem dubio, quam certitudinem hominum de morte eorumque socordiam.

208. Quum interrogatus esset, quoniam pessimus hominum esset, dixit:

الَّذِي يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ

Eum esse, qui se eorum optimum esse putet.

209. Quum rem retulisset et quidam interrogasset, quis ejus auctor esset, dixit:

مَا تَصْنَعُ بَعِيْنٌ أَمَّا أَنْتَ فَقَدْ نَأَلْتَكِ عِظْتَهُ وَقَامَتْ
عَلَيْكَ حُجَّتُهُ

Quid est, quod, quis sit auctor, interrogas?
Adhortatio enim ejus ad te attinet et argumentum contra te valet.

210. Quum ei dictum esset,

كَثُرَ الْوَبَاءُ

Multa est pestilentia.

Dixit:

أَنْفَقَ مِمِّسِكَ وَأَقْلَعَ مُجْنِبٍ وَلَمْ يَغْلُظْ بِأَحَدٍ

Avarus opibus erogatis pauper factus et peccator remotus est et in nullo erratum est.

211. Dixit vir quidam Ebn-Sirino:

إِنِّي وَتَّعْتُ فِيكَ فَأَجْعَلَنِي فِي حِلٍّ

Ego tibi maledixi (te obtrectavi); fac autem, ut sim in licito (liber a culpa).

Respondit:

مَا أَحِبُّ أَنْ أُحِلَّكَ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ

Mihi non placet, ut te liberum esse faciam in eo, quod Deus tibi interdixit.

212. Audivit Alschohbius virum ipsum vituperantem et se non commovit. Quum ille loqui cessasset, dixit:

إِنْ كُنْتُ صَادِقًا فَغْفِرَ اللَّهُ لِي وَإِنْ كُنْتُ كَاذِبًا
فَغْفِرَ اللَّهُ لَكَ

Si verax es, Deus mihi veniam det, et si mendax es, Deus tibi veniam det!

213. Ebn-Alsammacus dixit:

خَفَّ اللَّهُ حَتَّى كَأَنَّكَ لَمْ تُنْطَعِ وَأَرْجُ اللَّهَ حَتَّى
كَأَنَّكَ لَمْ تُعْصِهِ

Time Deum, quasi ei obsequium non praestasses et spem in Deo pone, quasi tu ei inobsequens non fuisses!

214. Dixit Manzurus ben-Ahmar:

مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ اشْتَغَلَ مِنْ عَيْبِ غَيْرِهِ وَمَنْ
تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ اتَّقْوَى لَمْ يَسْتَتِرْ بِشَيْءٍ مِنْ
لِبَاسِ الدُّنْيَا

Qui vitium suum videt, aliorum vitia non videt, et qui nudus est vestimento timoris Dei carens, tectus non est aliquo vestimento hujusce mundi.

215. Interrogatus Chailus ben-Ahmed, quis abstinens a rebus caducis mundi esset, respondit:

الَّذِي لَا يَطْلُبُ الْمَقْصُودَ حَتَّى يَفْقَدَ الْمَوْجُودَ

Qui non quaerit desideratum, donec desideratum inventum.

216. Dixit quidam eorum, qui majores (*) appellantur:

الْيَادَانِ ثَلَاثُ يَدٍ بَيْضَاءُ وَهِيَ الْإِبْدَاءُ وَيَدٌ خَضْرَاءُ
وَهِيَ الْكَفَاءُ وَيَدٌ سَوْدَاءُ وَهِيَ الْمُنْ

Manus (beneficia) sunt tres: manus alba, quae

*) De hac voce conferas lexicon meum.

est initium beneficii et manus viridis, quae
est retributio et manus nigra, quae est expro-
bratio.

217. Quidam interrogatus, quomodo ingenium (العقل)
definiri posset, dixit :

الْإِصَابَةُ بِالظُّنُونِ وَمَعْرِفَةُ مَا لَمْ يَكُنْ بِمَا قَدْ كَانَ

Attingere opinione et cognitio ejus, quod non
erat, per id, quod erat.



1. The first step in the process of the
 2. investigation is the identification of the
 3. subject of the investigation. This is done
 4. by the investigator who is assigned to the
 5. case. The investigator will then conduct a
 6. thorough search of the records of the
 7. subject. This will include a review of the
 8. subject's criminal record, if any, and a
 9. review of the subject's financial records.
 10. The investigator will also conduct a
 11. physical search of the subject's property.
 12. The results of the investigation will be
 13. reported to the investigator's supervisor.
 14. The supervisor will then decide whether or
 15. not to prosecute the subject.



